**Комисия за разкриване на документите
и за обявяване на принадлежност на български граждани
към Държавна сигурност
и разузнавателните служби на Българската народна армия**

(КРДОПБГДСРСБНА)

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ОПАЗВАНЕТО НА ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА (1944 - 1991)

НИВОТО НА КЛАСИФИКАЦИЯ
СЕ ПРЕМАХВА!
КРДОПБГДСРСБНА
Дата.....20.....8
Правно основание: &17 от ПЗР на ЗДРДОПБГДСРСБНА
Длъжност: секретар на КРДОПБГДСРСБНА

Committee for Disclosing the Documents
and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens
to the State Security and the Intelligence Services
of the Bulgarian National Army
(CDDAABCSSISBNA)

STATE SECURITY AND THE PROTECTION OF STATE SECRETS (1944 – 1991)

Documentary Volume

Комисия за разкриване на документите
и за обявяване на принадлежност на български граждани
към Държавна сигурност
и разузнавателните служби на Българската народна армия

(КРДОПБГДСРСБНА)

Държавна сигурност

и опазването на държавната тайна (1944 – 1991)

Документален сборник

София, 2018

Из архивите на ДС

Комисия за разкриване на документите и за обявяване принадлежност
на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби
на Българската народна армия, 2018 г.

ISBN – 978-619-7361-41-4

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение 6

Списък на документите с анотация 19

Факсимилета на документите 37

Справочен апарат 897

1. Списък на по-често срещаните съкращения 897
2. Списък на използваните фондове и архивни единици 898

CONTENTS

Introduction 13

List of documents with annotation 19

Facsimiles of documents 37

Report mechanism 897

1. List of most commonly used abbreviations 897
2. List of the archival funds used 898

Въведение

Сборникът „Държавна сигурност и опазването на държавната тайна“ е издание от документалната поредица „Из архивите на ДС“ на Комисията за разкриване на документите и обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия. С неговата публикация за пореден път се подчертава значението на дейността на Комисията за осигуряване на прозрачност на структурите и функциите на службите за сигурност в Народна република България.

Дефинициите за „тайна“ са разнообразни. Според тях, тайната е: „нещо, което не подлежи на разгласяване”; „факти и обстоятелства, на които не се дава гласност”; „нещо тайно, скрито или неразгадано, непознато, секрет, тайнство, потайност”; „информация, познание, относно определени факти и обстоятелства, чието узнаване трябва да остане ограничено от гледна точка на лицата, които ги знаят, защото това се налага от определен обществен или личен интерес”.[1]

Първият наказателно-правен закон – Закона за опазване на държавната тайна (ЗОДТ), приет от VI-то Велико народно събрание на 01.09.1948 г., урежда конкретни състави за санкциониране в случаите на умишлено или непредпазливо разгласяване на държавна тайна. При изработването на ЗОДТ широко са застъпени законодателната и съдебна практика, както и наказателно – правната теория на Съветски съюз. Втвърдяването и разширяването на мерките по защитата се свързва с издигнатата постановка за „изостряне на класовата борба в преходния период към социализма, от ожесточения характер, който взема борбата срещу враговете на нашия народ, от непрекъснатите опити на империалистическите и някои съседни държави, които са се поставили в тяхна услуга, да организират у нас разузнавателна дейност“.

Първият закон, уреждащ наказателно – правна материя свързана със защитата на държавната тайна, е Наказателния закон от 1896 г. Претърпял няколко изменения, по-съществените от които през 1936 г., той се прилага в България до приемането на първия социалистически Наказателен закон от 1951 г. Характеризира се с редица несъвършенства по отношение на престъпленията против държавната тайна.

Наказателният закон от 1951 г. е водоразделът между две епохи в наказателното право на България. С него се отменят всички съществували и действали в една или друга степен до този момент наказателни закони, както и други норми, които му противоречат. Две разпоредби от този закон касаят престъпления против държавната тайна (шпионството) а именно: в чл. 83 е предвидено, че онзи, който „в интерес на чужда държава или на забранена организация издаде или се опита да издаде или събира сведения с цел да издаде другиму държавна тайна“ се наказва със смърт или лишаване от свобода не по-малко от десет години; в чл. 84 са предвидени три квалифицирани състава на шпионството, с по-тежки наказания за онзи, който е узнал държавна тайна във връзка със службата си, узнал я е чрез извършването на престъпление или е осъществил деянието във военно време.

В разпоредбата на чл. 83, ал. 3 от Наказателния закон откриваме и първата легална дефиниция на понятието „държавна тайна”. Това са факти, сведения или предмети, като писма,

1 Коев, Петър. Държавната тайна в България и наказателно-правните гаранции за нейната защита. В: Списание De JURE, ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“, В. Търново, бр. 2, 2015, с. 233-242

карти, чертежи и др. от военно, политическо, стопанско или друго естество, неузнаването на които от друга държава е необходимо за интересите на Народната република и особено за нейната безопасност.

С Указ № 25 от 03.02.1956 г. е приет Закон за изменение и допълнение на Наказателния закон, съгласно параграф 1 от който Наказателният закон е преименуван в Наказателен кодекс (първият в България), а материята е кодифицирана. До направеното изменение, тези състави включват само деяния, извършени от длъжностно лице. След промяната, в чл. 302 кръгът на субектите на престъплението вече е разширен от длъжностно лице до всички наказателно отговорни лица, а от субективна страна е предвидено, че престъплението може да бъде извършено както умишлено, така и по непредпазливост. Измененията в чл. 301 от НК също засягат субективната страна на извършване на деянието – умишлено или по непредпазливост. В отделен текст на същия член е регламентирано деянието, извършено от „онзи, който събира сведения с цел да ги разгласи".

Нов регламент на дейността по опазването на държавната тайна се осъществява с приемането на Наказателния кодекс през 1968 г.[2] С разпоредбите му са създадени нови състави на престъпления против държавната тайна.

През 2002 г. е приет Закона за защита на класифицираната информация (ЗЗКИ). До този момент е валидна дефиницията, посочена в чл. 104, ал. 3 от НК, а именно: „държавната тайна са факти, сведения и предмети от военно, политическо, стопанско или друго естество, узнаването на които от друга държава или чужда организация, може да увреди интересите на републиката и особено нейната безопасност". След приемането на ЗЗКИ, държавната тайна е информацията, нерегламентираният достъп до която би създал опасност или би увредил интересите на държавата, свързани с националната сигурност, отбраната, външната политика или защитата на конституционно установения ред (чл. 25 от ЗЗКИ).

Така, в различни периоди от съществуването и развитието на страната, държавната тайна в България е предмет на няколко законодателни акта, определящи специфичен комплекс от мерки за нейната защита.

Основната структура на Държавна сигурност със задача да осигурява опазването на поверителни материали, да следи спазването на нормативната регламентация, контролът и проверката на „поверителните" деловодства в учрежденията и предприятията е отделение „Държавна тайна" при IV-то Управление на ДС. С Инструкция за работа на органите на Държавна сигурност по опазване на държавната тайна в Народна република България от 19 юли 1955 г. се регламентира организационната структура, правата и задълженията на служителите на отделение „Държавна тайна" при ДС. Отделението и определени оперативни работници в окръзите поемат контрола по приложението на Правилника за поверителното деловодство и съпътстващите го нормативни актове в държавните, кооперативните и други учреждения, предприятия и организации в страната. Оперативният състав на отделението пряко следи за спазването на Правилника в министерствата, обединенията и останалите учреждения в столицата чрез явни проверки и агентура, а работниците от окръзите осъществяват контрол във важни обекти от национален мащаб по места. Една от основните задачи по опазването на държавната тайна е комплектуването на личния състав в поверителните служби. В тях трябва да работят само проверени хора, ползващи се с пълно политическо доверие. Лицата, работещи с поверителни материали свързани с производството и отбранителната промишленост подлежат на проверка по отчета на ДС и НМ и проучване чрез отдел VII – ДС. За

2 Коев, Петър. Държавната тайна в България …, с. 233-242

опазване на държавната тайна се вербуват сътрудници предимно от поверителните служби, плановите и др. отдели, където се съсредоточават повече секретни материали. Работниците от поверителните служби се поставят под постоянно агентурно наблюдение по месторабота и местоживеене, с оглед разкриване на вражеска агентура, която се насочва към тях. (***Вж. документ №8 от сборника***). В Инструкцията се регламентира и реда за посещенията и снимането и фотографирането в режимни обекти.

Работата и задачите на отделение „Държавна тайна" се разрастват до степен, за да се направи предложение отделението да прерасне в отдел. (***Вж. документ №6 от сборника***). През март 1964 г. след проведена реорганизация на отдел VI в рамките на Второ главно управление, към него е включено отделението за държавна тайна. С непосредственото изпълнение на задачата по опазването на държавната тайна е ангажиран целия оперативен състав на отдела. По това време започва по-активна работа по вербовката на агентура със задачи по опазване на държавната тайна. Направеното по тази линия обаче не е на нужното ниво. Налага се констатацията, че Държавна сигурност не е в състояние да обхване всички по-важни обекти, както и да се изучи обкръжението на работещите със секретни материали, техни подозрителни връзки и поведение. Изведен е извода, че оперативният състав отвлича своето внимание „в работата му по всевъзможни други сигнали и произшествия".[3]

В средата на 60-те години на XX век отговорните служители от службите информират, че обемът на работата по официалния контрол за опазване на държавната тайна не е по силите на отделение „Държавна тайна". Прокрадва се идеята за едно по-комплексно и координирано оказване на контрол от страна на Държавна сигурност, но без да се отправят конкретни предложения. Стига се до там, че се предлага при констатиране на груби нарушения по отношение на държавната тайна наред с виновните лица да се търси служебна отговорност и от оперативния работник, обслужващ обекта.[4] От 1972 г. Тринадесети отдел провежда официалната, агентурно-оперативната и профилактичната дейност по опазване на фактите и сведенията, съставляващи държавна и служебна тайна. Като дейността се организира на обектов, линеен (отраслов) или териториален принцип.[5] През есента 1980 г. в структурата на отдел Тринадесети – „Държавна тайна" се включва „Управление за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация" при МС.[6]

Практическите мероприятия от страна на Държавна сигурност включват цялостно ново отношение към изграждането на органите и структурите за опазването на държавната тайна. Под лозунга за всенародна революционна бдителност и опазване на държавната тайна се поставя началото на шпиономанията, търсенето на врага с партиен билет, разкриването на нередности и нарушения, наказуеми по Наказателния закон в раздела за държавната тайна (***Вж. документ№ 3 от сборника***).

Въз основа на нормите в Наказателния кодекс от 1956 г. се приемат допълнителни мероприятия за опазване на държавната и служебната тайна с приетото Разпореждане № 647 на МС от май 1958 г. Съгласно него министрите, ръководителите на централните ведомства и председателите на изпълкомите на окръжните, околийските и градските народни съвети се задължават в срок от 10 дни да назначат по един от своите служители за отговорник по опазването на държавната тайна (***Вж. документ №16 от сборника***). С доклад от министъра на вътрешните работи на Народна република България до Политбюро на ЦК на БКП от [23

3 АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 2, а. е. 202, л. 12-17
4 АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 2, а. е. 202, л. 103
5 АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 38, оп. 1, а. е. 236, л. 2-4
6 Историческа справка на фонд 2 – „Управление II (контраразузнаване) при КДС.

декември 1963 г.] се поставя въпросът за осведомеността на чуждите разузнавания относно държавната и военната тайна на НРБ. В документа са представени резултатите от проведени активни мероприятия спрямо „секретите на противника“. Посочва се, че чуждите разузнавания са се сдобили с редица точни сведения за Българската народна армия. В доклада са описани начините, по които са придобити сведенията, представляващи държавна и военна тайна ***(Вж. документ № 29 от сборника)***.

На основание доклада на вътрешния министър се изготвя Проект за решение на Политбюро на ЦК на БКП от [23 декември 1963 г.]. В него четем, че се счита за целесъобразно ръководствата на министерствата, комитетите, централните ведомства, институтите и изпълкомите на окръжните съвети да разгледат състоянието на досегашната работа по опазване на държавната тайна и да вземат ефикасни мерки за пресичане на възможностите за нейното изтичане и за засилване на революционната бдителност (***Вж. документ № 30 от сборника***).

В план за работата на органите на КДС по изпълнение на решението на Политбюро на ЦК на БКП от 24 март 1964 г.[7]се очертава водещата роля на партийните структури при определянето на приоритети за опазването на държавната тайна. С документа се поставят конкретни срокове и преките отговорници за изпълнението на заложените в него задачи (***Вж. документ №32 от сборника***).

Наред с държавната се фиксират задачи и по опазване на служебната тайна. Правят се и промени в ред държавни структури, като се закриват онези, за които се смята, че не са изпълнили ролята си, като Главното управление по въпросите на литературата и издателствата, а техните функции се поемат от органите на ДС. В същото време се засилва дейността на ДС по разкриване на възможностите на чуждите разузнавания да се добират до държавни и военни секрети чрез контакти и разговори с български научни работници, специалисти, административни служители, стопански и културни дейци (***Вж. документ №45 от сборника***).

Независимо от полаганите усилия и широката регламентация, дейността по опазването на държавната тайна при провежданите проверки и отчети получава незавидна оценка. Всеобщо остава мнението, че службата не е овладяла дейностите по отчета на документите, назначаването на квалифициран състав и осъществява непоследователен контрол на „поверителните“ служби (***Вж. документ №66 от DVD***).

През 1970 година на заседание на ръководството на Министерство на външните работи е разгледан протоколът от проверката на МВР по организацията на работата по опазване на държавната тайна. Целта на извършената проверка е да се помогне на ръководството на външното министерство в организиране дейността по опазването на държавните тайни, с които се работи в задграничните представителства. Направено е предложение да се обособи сектор в същото министерство, с необходимия щат и длъжности по-високо платени, за да могат да се подберат и задържат подходящи служители на тази работа. Сериозно внимание се обръща на факта, че посланикът не винаги може да осигури поверителните материали в дипломатическото представителство да се унищожават веднага след прочитането им, оставени без охрана те могат да бъдат ползвани от вражеските разузнавателни органи. Представител от МВР, прави предложение секретните материали да се изпращат в българското посолство, намиращо се в съседна страна за мисията, където има създадени условия за тяхното опазване. Дипломатическите служители да ходят там и се запознават с тях: „ *или пък да се помисли и нареди секретните материали да се предават в посолствата на СССР – в куфарче, което да се предава на съхранение при тях“*. Външният министър Иван Башев се съгласява с

7 Вж. документ №31 от сборника – Протокол №60 на Политбюро на ЦК на БКП, София, 24 март 1964 г.

направеното предложение, а присъстващият на заседанието дипломат Иван Попов допълва: *„Предлагам поверителните материали да се дават в братските мисии, като братски - разбирам само тези на СССР.”* **(*Вж. документ № 54 от сборника*).**

През есента на 1970 г. се появява нова Инструкция за организацията на работа на органите на Държавна сигурност по опазването на държавната тайна в Народна република България. Документът регламентира опазването на фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна тайна, с които се работи в министерствата, комитетите, централните ведомства, народните съвети, обществените организации, държавните стопански обединения, научно-изследователските институти, учреждения, предприятия и задгранични представителства на НРБ. Съгласно Инструкцията органите на Държавна сигурност могат да: дават тълкувания по прилагането на правилника и указания за опазването на държавната тайна, които са задължителни за всички учреждения; изказват мнение за допускане или недопускане на лица до работа със сведения, които представляват държавна тайна; провеждат съвещания и други мероприятия за повишаване на бдителността; да предлагат или вземат отношения към лицата, извършили нарушения или престъпления против държавната тайна.

Организацията на контраразузнавателната работа на Държавна сигурност по опазване на държавната тайна в страната се провежда с негласни и гласни сили и средства чрез сътрудници, осведомители и оперативно-технически средства. За сътрудници и осведомители се привличат само патриотично настроени български граждани, предимно високо квалифицирани. Техният подбор става из средите на специалистите в отделите, където се обобщават данни и се монтират произвежданите изделия. Сред населението и от персонала на обществените заведения в обкръжение на обслужваните предприятия, произвеждащи въоръжение, боеприпаси и други поверителни изделия. На сътрудниците и осведомителите с възможности за работа по опазването на държавната тайна се разработват и поставят целенасочени, конкретни и добре обмислени задачи.

Лица, за които при официалните проверки се установи или се получат данни, че са разгласили сведения или са изгубили документи, издания или материали, представляващи държавна тайна, се вземат на оперативен отчет от страна на ДС. Не се допускат до работа със сведения, съставляващи държавна тайна, лица, за които е установено или се подозират, че вършат подривна дейност срещу НРБ, имат вражески политически убеждения и обкръжение, подозрителни връзки с лица от капиталистически страни, бъбриви, лекомислени, лицемерни, склонни към злоупотреби, кражби, разврат и други подобни прояви. Оперативните работници, обслужващи режимните предприятия, оказват помощ и контрол при подбора на курсистите за техникумите и професионалните училища към тези предприятия и чрез директорите не допускат да се записват младежи от вражески семейства или с хулигански прояви. По време на обучението чрез комсомолските бюра и директорите на техникумите или училищата органите на ДС провеждат мероприятия с младежите за повишаване на тяхната бдителност и патриотични чувства ***(Вж. документ №58 от сборника)***.

Проблем за службите се оказва и липсата на подготвени кадри, които да са добре запознати с технологическите способи за опазването на държавната тайна, както и ниското заплащане за тези длъжности. В списък на дипломатическите мисии в чужбина от 1971 година са посочени 38 от тях, които имат условия за опазване на държавната тайна, съгласно Правилника. За тези мисии, в които не са създадени условия за съхраняване на поверителни материали е издадена инструкция за организацията на работата по опазване на държавната тайна. Ръководителят на задграничното представителство е натоварен със задачата да организира,

контролира и носи лична отговорност за изпълнението на разпорежданията на тази инструкция и опазването на държавната и служебна тайна в повереното му представителство **(*Вж. документ № 60 от сборника*)**.

През 1973 година е установен случай на издаден явно правителствен документ, които съдържа поверителна информация, отнасяща се до това, че МВР има щат за свои представители в несоциалистическите страни. Това е Разпореждане № 295 на Министерски съвет, достъпът до което е станал неограничен. До този момент всички документи, издавани по този въпрос са били секретни. В изданието са поместени няколко документа, свързани с опазване на държавната тайна в средствата за масова информация. На ръководителите на всички редакции е възложено да създадат необходимата организация за не допускане изтичането на данни, съставляващи държавна или служебна тайна. Възлага им се също да изпълняват задачите си под ръководството на органите на МВР, с цел внасяне на единство в организацията и контрола на цялостната дейност по опазване на държавната тайна **(*Вж. документ № 81 и № 83 от сборника*)**.

Допуснатите грешки по опазването на държавната тайна в печатните издания например, се разясняват пред целия редакционен състав като на виновниците за допускането им се търси служебна и партийна отговорност **(*Вж. Док. №102 от DVD*).**

В обобщение може да се групират следните основни задачи, които органите на Държавна сигурност решават по опазването на Държавната тайна: 1. Провеждат официален контрол по изпълнение разпоредбите на държавните, правителствени и на МВР нормативни документи, отнасящи се до държавната тайна; 2. Изучават и анализират организацията и състоянието на работата по опазването на държавната тайна и оказват конкретна помощ за отстраняване на съществуващите слабости и нарушения; 3. Изучават лицата, представени по реда за опазването на държавната тайна и дават мнение относно допускането от им до работа с данни и документи от поверителен характер; 4. Разрешават посещенията в режимните обекти на отбранителната промишленост; 5. Упражняват контрол върху правенето на снимки на промишлени райони и обекти от отбранителната промишленост с цел да не се допуска разгласяване на данни, които биха увредили интересите на страната; 6. Изясняват сигнали и извършват предпроцесуални действия, когато са изгубени поверителни материали; 7. Провеждат мероприятия за повишаване бдителността на лицата, които имат достъп до факти, сведения и предмети, съставляващи държавна тайна, на работещите в обектите от отбранителната промишленост и за повишаване на квалификацията на служителите, които работят в поверителните служби. Звеното, което отговаря за тези задачи трябва да провежда гласни мероприятия по опазването на държавната тайна в централните ведомства и да оказва методическа и практическа помощ на поделенията на МВР при организиране на работата в обслужваните от тях обекти на отбранителната промишленост ***(Вж. документ №117 от DVD)***.

***

Използваните документи в сборника са от архива на Министерство на вътрешните работи (АКРДОПБГДСРСБНА – М). Документите от МВР са от фонд 1 – Секретариат, фонд 2 – съхраняващ документи на Второ главно управление (контраразузнаване), фонд 3 – документи на Управление III – ДС – Военно контраразузнаване; фонд 6 – Следствен отдел на МВР; фонд 11, в който се съхраняват документите на Висшата специална школа „Г. Димитров” – МВР; фонд 20 –документи на Група за контрол и обобщаване опита на МВР; фонд

66 – протоколи и решения на Политбюро, касаещи дейността на МВР. Използвани са също така и Литерни дела от областните дирекции на МВР.

Документите в сборника са 89 на брой, а включените в разширения електронен вариант (DVD) – 140, като подборът е направен от над 200 архивни единици.

Списъкът на документите следва оригиналните им заглавия. Към всяко заглавие има кратка анотация и описание на исковите данни на документа. Когато няма дата върху документа, поставената в квадратни скоби датировка е съобразена със съседните документи или с други източници, отнасящи се до разглежданото историческо събитие.

В изпълнение изискванията на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, в документите, в които се съдържа информация за трети лица, тя е заличена.

Научно-справочният апарат на изданието включва: Списък на срещаните съкращения и Списък на използваните фондове и архивни единици.

КРДОПБГДСРСБНА

Introduction

The documentary collection 'State Security and the Protection State Secrets' is a volume of the sequence 'From the archives of State Security' of the Centralized Archive of the Committee for Disclosing the Documents and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens to the State Security and the Intelligence Services of the Bulgarian National Army. By issuing this collection the significance of the Committee's activity is highlighted once again in view of ensuring visibility of the structures and the functions of the security services in the People's Republic of Bulgaria.

The definitions of 'secret' are various. According to them, secret is: 'something that is not subject to disclosure'; 'facts and circumstances that are not to be disclosed'; 'something secret, hidden or unseen, unknown, secrecy, sacrament, secrecy'; „information, knowledge of certain facts and circumstances, knowledge of which must remain restricted from the point of view of the persons who know them due to a certain public or personal interest'.[1]

The first criminal act – the State Secret Protection Act (SSPA), adopted by the VI Grand National Assembly on September 1, 1948, regulated specific sanctioning groups in cases of deliberate or negligent disclosure of state secrets. The drafting of the SSPA has largely covered the legislative and case law as well as the criminal-law theory of the Soviet Union. The strengthening and expansion of the protection measures is linked to the rising stance of 'the sharpening of the class struggle in the transition period to socialism, the fierce nature of the struggle against the enemies of our people, the continuous attempts of the imperialist and some neighbouring states who serve them by organizing intelligence activity in our country'.

The first law regulating criminal-law matters related to the protection of state secrets is the Criminal Law of 1896. It has undergone several amendments, the most significant of which was in 1936. It is applied in Bulgaria until the adoption of the first Socialist Criminal Law of 1951. It is characterized by a number of imperfections with regard to the crimes against state secrets.

The Criminal Law of 1951 is the watershed between two epochs in the criminal law of Bulgaria. It supersedes all existing and acting to some extent criminal laws, as well as other norms thatare contradictive to it.Two provisions of this Act deal with crimes against state secrecy (espionage), namely: Art. 83 provides that anyone who "in the interest of a foreign state or a prohibited organization issues or attempts to issue or collect information for the purpose of revealinga state secret" shall be punished by death or imprisonment for not less than ten year; Art. 84 provides for three qualified groups of spying, with heavier punishments for those who have learned the state secret in connection with their service, learned about it by committing a crime or if the crime has been committed in wartime.

In the provision of Article 83, paragraph 3 of the Criminal Law we also find the first legal definition of the term 'state secret'. These are facts, information or objects, such as letters, maps, drawings and other similar items of military, political, economic or other nature, the unawareness of which from another country is necessary for the interests of the People's Republic of Bulgaria and especially for its safety.

By Decree No 25 of 03.02.1956, the Law for Amendment and Supplement to the Criminal Law was adopted in accordance with paragraph 1 of which the Penal Code was renamed to the Criminal Code (the first in Bulgaria), and the matter was codified. Before the amendment is made, these

1 Koev, Peter, The state secret in Bulgaria and the criminal-law guarantees for its protection. In magazine De JURE, VTU 'St. Cyril and Methodius', V. Tarnovo, issue2, 2015, p. 233-242

formations only include acts committed by officials. After the amendment in Article 302 the circle of the subjects of crime is already expanded from officials to all criminally liable persons and it is foreseeable from a subjective point of view that the offense can be committed both intentionally and negligently. The amendments to Article 301 of the Criminal Code also concern the subjective aspect of the act - deliberate or negligent. A separate text of the same article regulates the act committed by 'the person who collects such information for the purpose of disclosing it'.

A new regulation of the activity related to the protection of the state secrets was implemented with the adoption of the Criminal Code in 1968[2]new groups of crimes against the state secrets were created with its provisions.

In 2002, the Protection of Classified Information Act was adopted (PCIA).Up to that moment the definition provided by Article104, paragraph 3 of the Criminal Act is valid, namely: 'state secrets are facts, information and objects of military, political, economic or other nature, the knowledge of which by another state or a foreign organization can harm the interests of the republic and especially its security'. After the adoption of the PCIA, the state secret is the information, whose unauthorised access or may harm the interests of the state related to national security, defence, foreign policy or defence of the constitutionally established order (Art. 25 of the PCIA).

Thus, at different times of the existence and development of the country, the state secret in Bulgaria is subject to several legislative acts defining a specific set of measures for its protection.

The main structure of the State Security has the task to provide for the preservation of the confidential materials, to monitor the compliance with the legal regulations, control and verification of the 'confidential' records in the institutions and enterprises is the 'State secrets' department to the 4th State Security Office. With an Instruction of the State Security Service regarding the protection of the state secrets in the People's Republic of Bulgaria dated 9 July 1955, the organizational structure, rights and obligations of the employees of the 'State Secrets Service 'to the State Security is regulated. The department andsome operative employees in the regions take up the control over the application of the Rules on Confidential Documentation and the accompanying normative acts in the state, cooperative and other establishments and organizations in the country. The operative workers in the department closely monitor the compliance with the Rules in the ministries, the unions and the other institutions in the capital through close inspection and agents, and the workers in the regions exercise control in major objects of national importance. One of the main tasks regarding the protection the state secret is to assemble the personnel in the confidential services. Only verified people enjoying full political trust should work in them. Persons working with confidential material related to the manufacturing and defence industries are subject to an inspection on behalf of the State Security and national militia and investigation through the 7th Department – State Security. For the protection of the state secrets, collaborators are recruited mainly by the confidential services, the planning and other departments where more secret materials are concentrated. Confidential service workers are placed under constant agents' surveillance at their place of work and domicile, with a view to revealing the enemy agents that is oriented towards them. (*See document No 8 of the Collection*). The Rules also regulate the order of visits and the photographing in sites under regime.

The work and tasks of the State Secret Service division have been expanding to a degree to expand the division to a department. (*See document No 6 of the Collection*). In March 1964, following a reorganization of Unit VI within the Second Headquarters, the Department of the State Secret was attached to it. All operative workers in the department are engaged with the direct implementation of the task regarding the protection of the state secrets. At that time, more active work began on the recruitment of agents with tasks related to the protection of the state secrets. However, what is done

2 Koev, Peter. The state secrets in Bulgaria …, p. 233-242

with regard to this is not at the right level. It is a matter of finding that State Security is incapable of covering all the most important objects, as well as learning the environment of the employees with secret materials, their suspicious connections and behaviour. It is concluded that the operating staff distracts their attention 'in their work on all other signals and accidents'.[3]

In the middle of the 1960s, the responsible officials informed that the volume of work on official control for the protection of state secrets was not within the powers of the State Secret Service. The idea of a more complex and coordinated control by the State Security is snatched, but no concrete proposals are made. It comes to the point that it is proposed that if gross violations of the state secret are found, along with the guilty persons, official responsibility of the operative workers of the site is to be sought.[4]Since 1972, the 13th Division has been carrying out official, operative and prophylactic work of agents on the preservation of facts and information constituting the state and official secrets. The activity is organized on an object, linear (sectional) or territorial principle. In the autumn of 1980, in the structure of the 13th Division – State Secrets, the "Administration for the Protection of State Secret in the Mass Media" with the Council of Ministers is included.[5]

The practical actions of State Security include a whole new approach to building the bodies and structures for the protection of state secrets. Under the slogan of national revolutionary alertness and protection of state secrets, the spying gains speed, the search for the enemy with a party ticket, the detection of irregularities and violations punishable under the Criminal Law in the section on state secrets (*See Document No. 3 of the Collection*).

Based on the norms in the Criminal Code dated 1956 additional events are accepted to be implemented for the protection of the state secrets with the approved Order No 647 of the Council of Ministers, dated May 1958. According to it, the ministers, the heads of the central offices and the chairmen of the executive bodies of the districts, the regional and metropolitan councils are obliged within 10 days to appoint one of their employees as the state official, responsible for the protection of the state (*See Document No 16 of the Collection***)**. With a report by the Minister of the Interior of the People's Republic of Bulgaria to the Political Bureau of the Central Committee of the Bulgarian Communist Party, Sofia, [December 23,1963]the question on the awareness of the foreign intelligence services about the state and military secrets of the People's Republic of Bulgaria. The document contains the results of the active events held with regard to the '**secrets of the enemy**'. It is stated the foreign intelligence services obtained some amount of exact information about the Bulgarian People's Army. The report describes the methods through which those data is obtained representing state and military secrets *(See Document No 29 of the Collection).*

Based on a report by the Minister of the Interior a project for a decision of the Political Bureau as of [December 23, 1963] is made. It reads that it is considered appropriate that the management of the ministries, committees, central offices, institutes and executive bodies of the district councils should consider the state of the activity regarding the protection of the state secrets and take effective measures to stop the possibilities for their disclosure and strengthening of the revolutionary vigilance (*See Document No 30 of the Collection*).

A plan for the work of the SSC authorities to implement the Politburo's decision of the Central Committee of the Bulgarian Communist Party of March 24, 1964, outlines the leadership role of party structures in defining priorities for the protection of state secrets. The document outlines certain deadlines and the direct responsible persons for the implementation of the tasks set forward (*See Document 32of the Collection*).

Along with the state secret tasks related to the protection of the official secrets some changes have also been outlined. They are made in a number of state structures, and those who are consid-

3 АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 2, а. е. 202, л. 12-17
4 АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 2, а. е. 202, л. 103
5 Historical reference of Fund 2 – 'Division II' (counter-intelligence) to the State Security Committee.

ered that they have not fulfilled their role in the process are closed, as the General Directorate on issues related to literature and publishing and their functions are taken up by the State Security bodies. At the same time, the activity of the State Security Service is strengthened in **order** to reveal the possibilities of the foreign intelligence to acquire state and military secrets through contacts and conversations with Bulgarian scientists, specialists, and administrative officials, economic and cultural figures (*See Document No 45 of the Collection*).

Regardless of the efforts made and the broad regulation, the activity related to the protection of the state secret in the conducted inspections and reports gets an unflattering assessment. It is generally accepted that the service has not mastered document reporting activities, appointing of qualified staff, and exercises inconsistent control of 'confidential' services (*See Document No 66 on DVD*).

In 1970 at a meeting of the leadership of the Ministry of Foreign Affairs the records from the inspection of the Ministry of the Interior is reviewed on the organisation of the activities related to the protection of the state secrets. The purpose of the executed inspection is to help the leadership of the Ministry of Foreign Affairs with the organisation of activities related to the protection of the state secrets, which have worked with in the overseas representations. A proposal is made for the establishment of a centre in the same Ministry, with the necessary number employees with positions higher paid, in order to select and keep those employees appropriate for that job. Serious attention is paid to the fact that the ambassador may not always be able to endure the confident materials in the diplomatic representation to be destroyed immediately after being read, because if they are left unguarded they may be used by the enemy intelligence agencies. A representative from the Ministry of the Interior, suggests that the secret materials are sent to the Bulgarian embassy located in a neighbouring country for the mission, where there are suitable conditions created for their preservation. Diplomatic officers to go there and get familiar with them: '*or to consider and order the secret materials to be handed over to embassies of the USSR - in a briefcase to be handed over to them in order to be protected*'. The Minister of Foreign Affairs Ivan Bashev agrees with the proposal, while Ivan Popov, the attendant of the meeting, adds: *I suggest that the confidential material is given in fraternal missions, by fraternal - I mean only those of the USSR* (*See Document No 54of the Collection*).

In the autumn of 1970 a new Instruction on the organisation of the activities of the State Security authorities for the protection of the state secrets in the People's Republic of Bulgaria was published. The document regulates the preservation of the facts, the information and the objects that constitute state secrets, which are used in the operation of the ministries, committees, central offices, national councils, public organizations, state economic unions, research institutes, institutions, enterprises and overseas representations of the People's Republic of Bulgaria. According to the Instruction, the State Security authorities can: give interpretations on the application of the rules and instructions for the protection of state secrets, which are binding for all establishments; express an opinion about allowing or not allowing persons to work with information that is a state secret; hold meetings and other events for arising vigilance; to offer or express attitude about persons who committed violations or crimes against the state secrets.

The organization of counter-intelligence activities of the State Security for the protection of the state secrets in the country is conducted with tacit and vocal forces and means through collaborators, informants and operational-technical means. For collaborators and informants only patriotic Bulgarian citizens, mostly highly qualified, are attracted. The associates and informants with opportunities to work for the protection of state secrets are given well developed, concrete and well thought-out tasks.

Persons, who are established during the official inspections to have disclosed or lost documents, issues or materials, representing state secrets, are to be taken to an operational report on behalf of the State Security. Persons found or suspected of doing subversive activity against the People's Republic of Bulgaria, have hostile political beliefs and environs, suspicious connections with persons from capitalist countries, talkative, frivolous, hypocritical, prone to abuse, theft, debauchery and other similar acts, are not allowed to work with information of state secrecy. The operative workers, who are in service of the regime enterprises, provide assistance and control in the selection of students for technical schools and vocational schools to these enterprises and through directors do not allow young adolescents to enrol from enemy families or those who have committed acts of hooliganism. During the training through the Komsomol Bureaus and the principals of schools of general education and professional schools, the State Security authorities conduct events with young people to enhance their vigilance and patriotic feelings *(See DocumentNo58 of the Collection)*.

The lack of well-prepared people, acquainted with the technological methods for the protection of the state secret and the low pay for these positions has also appeared to be a problem for the services. In a list of the diplomatic missions as of 1971, 38 of them are enlisted who have the necessary conditions for the protection of ten state secrets in compliance with the Rules. Instructions were issued for the organisation of the activity of those missions that have not ensured the necessary conditions for the protection of the state secrets and the preservation of confidential materials. The head of the overseas representation is entrusted with the task to organise, control and bear personal responsibility for the execution of the Instructions and protection of the state and official secrets in the representation delegated to them. (*See Document No 60 of the Collection*)

In 1973, there was a case in which an explicit governmental document was disclosed containing confidential information with regard to the fact that the Ministry of the Interior had status of its representatives in the non-socialist countries. This is Decree No 295 of the Council of Ministers, the access to which has become unlimited. So far, all documents issued on this matter have been secret. Several documents related to the protection of state secrets in the mass media are published in the edition. The heads of all editorial offices have been instructed to create the necessary organization to prevent the leakage of data constituting state or official secrets. They are also assigned to perform their tasks under the leadership of the Ministry of the Interior authorities in order to bring together the organization and control of the overall activity related to the protection of the state secrets. (*See Documents No 81and No 83 of the Collection*)

The mistakes made in the preservation of state secrets in printed publications for instance, are explained to the whole editorial staff, as the perpetrators of their admission are sought responsibility on behalf of the publishing houses and the Party. (*See Document No 102 onDVD*)

In conclusion, the following main tasks may be grouped upon decision of the State Security authorities with regard to the protection of the state secrets: 1. Exercising official control on the implementation of the instructions by the state, governmental instructions as well as those of the Ministry of Interior related to the state secrets; 2. Studying and analysing the organisation and the state of the activities regarding the protection of the state secrets and provide certain assistance in eliminating the existing weaknesses and violations; 3. Exploring the people provided for the protection of the state secrets and state their opinion with regard to their allowance to work with documents and data of confidential essence; 4. Allowing the visits in the regime objects of the defence industry; 5. Exercising control over the photographing of industrial areas and sites of the defence industry with the aim of not allowing the disclosure of data, which would harm the interests of the country; 6. Exploring incoming alerts and take pre-procedural actions in case of lost confidential materials; 7. Holding events for rising the vigilance of the persons who have access to

facts, data and objects being a state secret, of those working in the sites defence industry sites and for improving the qualifications of the employees working in the confidential services. The unit being in charge of these tasks must hold events for the protection of the state secret in the central bodies and to provide methodological and practical assistance in the divisions of the Ministry of the Interior when organising the activities in the defence industry sides serviced by them. *(See Document No 117 onDVD)*

***

The documents used in the collection are from the archive of the Ministry of the Interior (АКРДОПБГДСРСБНА – М). The documents from the Ministry of the Interior are from Fund 1 – Secretariat, Fund 2 – storing documents of the Second General Office (counterintelligence), Fund 3 – documents of the Third Office – State Security - military counter-intelligence, Fund 6 – Investigation Department to the Ministry of the Interior, Fund - 11 – where the documents from the documents of the higher specialised school 'G. Dimitrov' – Ministry of Interior are kept; Fund 20 – documents of a task force for control and summarising the experience of the Ministry of the Interior; Fund 66 – minutes and decisions of the Political Bureau regarding the activity of the Ministry of the Interior. Files from the regional directorates to the Ministry of the Interior are also used.

There are 89 documents in the collection, and those included in the extended electronic version (DVD) amount to 140, and the selection has been made out of 200 archival units.

The list of documents follows their original titles. There is a brief annotation and description of the document's data of claim to each title. When there is no data upon the document the quoted date in brackets is in line with that of the adjacent documents or other sources relevant to the historical event in question.

In fulfilment of the requirements of the Law on Disclosing the Documents and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens to the State Security and the Intelligence Services of the Bulgarian National Army, the documents containing information about third parties have been deleted.

The Reference Mechanism of the edition includes: a list of the abbreviations and a list of the funds and archival units used.

CDDAABCSSISBNA

Списък на документите с анотация

Списък на документите

1. **Разпореждане на Министерски съвет на Народна република България, София, септември 1950 г.**
   АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 2, а. е. 317, л. 18
   В разпореждането се дават указания до Главна дирекция на кинематографията за заснемане на промишлени предприятия след разрешение на Министерството на вътрешните работи.

2. **Разпореждане на Министерски съвет на Народна република България, София, 8 януари 1951 г.**
   АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 2, а. е. 317, л. 16-17
   Документът установява реда за влизане и правене на снимки в предприятията от списъка, приложен към него.

3. **Разяснения за всенародна революционна бдителност и опазване на държавната тайна, София, 6 ноември 1951 г.**
   АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 1, а. е. 1806, л. 1-11
   Документът разяснява ролята на държавната тайна в социалистическото общество. Насочва бдителността към поведението на чуждите граждани, дейността на членовете на забранените организации и бившите хора и предлага мерки за подобряване опазването на държавната тайна.

4. **Доклад до министъра на вътрешните работи, София, [1951 г.]**
   АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 1, а. е. 1748, л. 21-21гр.
   Докладът се отнася до одобряването на нов списък с предмета на държавна тайна. С него се одобрява нов, по-ясен и по-кратък списък на данните, сведенията и въпросите, съставляващи държавната тайна.

5. **Списък на данните, сведенията и въпросите, които представляват държавна тайна, София, [1951 г.]**
   АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 1, а. е. 1748, л. 22-24
   Списъкът се отнася за сведения, свързани с отбраната на страната; с вътрешната сигурност и международния престиж на републиката. Сведения от стопански и икономически характер; за открития, изобретения и усъвършенствания от невоенно естество, както и от други данни.

6. **Заповед на министъра на вътрешните работи на Народна република България, София, 1951 г.**
   АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 1, а. е. 1748, л. 17-20

7. **Отчетен доклад за извършената работа през 1952 г. от отделение „Държавна тайна“ при IV-то управление на ДС и предстоящите задачи, София, 26 февруари 1953 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 1, а. е. 2332, л. 1-11
Отделение „Държавна тайна“ като поделение на Държавна сигурност, има за задача да осигури опазването на поверителни материали от списъка на държавната тайна и да следи за приложението на Правилника на Министерския съвет за поверителното деловодство в държавните, обществените и кооперативните учреждения и предприятия. В отчета е дефинирана целта на отделение „Държавна тайна“ и са дадени цифрови данни на свършената работа през 1952 г. В резултат на проверките са описани нарушенията на правилника. Констатирани са редица нарушения на ниво помощник-министър. Докладът завършва с предложение отделение „Държавна тайна“ да прерасне в отдел.

8. **Разпореждане на Министерския съвет относно използването на стенограф при конференции и служебни съвещания, София, 7 юли 1953 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 2, а. е. 317, л. 19-20
Чрез текста на разпореждането се забранява използването на частни стенографи при провеждане на служебни конференции, съвещания и други събития с поверителна информация. При липса на стенограф трябва да се вземе от друго държавно учреждение за целта на събитието.

9. **Забележки и предложения за поправки към внесения в Министерски съвет списък с въпроси, представляващи държавна тайна, София, 1 ноември 1953 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 1, а. е. 3150, л. 1-5

10. **Инструкция за работа на органите на Държавна сигурност по опазване на държавната тайна в Народна република България, София, 19 юли 1955 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 2, а. е. 184, л. 4-14
Инструкцията е разделена на две основни части. В първата част се дава организационната структура на отделение „Държавна тайна“ при ДС. Във втората част, подробно са разгърнати нейните задачи, правата и задълженията на органите на ДС по линия на Държавната тайна при прилагането на Правилника за поверително деловодство в контролираните обекти.

11. **Заповед на министъра на вътрешните работи на НРБ, София, юли 1955 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 2, а. е. 184, л. 1-2
Със заповедта се обявява Инструкция за работа на органите на ДС по опазване на държавната тайна и контрола по приложение на Правилника за поверителното деловодство в държавните, кооперативните и обществените учреждения, предприятия, ведомства и организации в НР България.

12. **Бележки по инструкцията за работа на отделение „Държавна тайна“, [София], 1955 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 2, а. е. 184, л. 15-16

13. **Циркулярна нота, София, 30 юни 1956 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 9, а. е. 30, л. 8
С този документ се отменя предишна нота, уреждаща движението на членовете на дипломатически мисии в НРБ, като остава забраната за движение в пограничните райони.

14. **Списък на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна, Б. м., 21 август 1956 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – VI-Л-98 (Яб), т. 1, ч. 1, л. 21-22 гръб
Списъкът изброява 24 различни сведения, информации и документи, представляващи държавна тайна.

15. **Докладна записка относно предложението за отмяна на разпореждания на Министерски съвет, София, 11 юли 1957 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 2, а. е. 317, л. 12
Докладната записка е във връзка с обременяване на органите на МВР с „излишна книжнина“ и възпрепятстването на нормалната работа на кинематографите. Предлага се отмяна на Разпореждане 1033 от 9 декември 1950 г. и на Разпореждане № П-9 от 8 януари 1951 г.

16. **Инструкция за работата на органите на ДС по опазване на държавната тайна и контролиране приложението на правилника за поверително деловодство в държавните, кооперативните, обществените учреждения, предприятия, ведомства и организации в НРБ, София, 13 юли 1957 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 2, а. е. 317, л. 1-10

17. **Проекторазпореждане, София, [юли 1957 г.]**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 2, а. е. 317, л. 11
С документа се указва начинът на заснемане на фото или киноматериали в предприятия със специален режим на достъп, военни обекти и обекти на МВР. Изисква се разрешение от съответното министерство, предоставяне на заснетите материали за преглед и да се посочват имената и точните адресите на екипите по заснемането.

18. **Доклад от министъра на вътрешните работи, София, [юли 1957 г.]**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 2, а. е. 317, л. 13-14
Чрез документа министърът на вътрешните работи предлага на Министерски съвет да приеме разпореждане за отмяната на предишни нормативни актове, с което се подобрява работата на отделение „Държавна тайна“.

19. **Списък на предприятията, които могат да бъдат посещавани от външни лица след разрешение от МВР, София, [юли 1957 г.]**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 2, а. е. 317, л. 15
Списъкът съдържа седем завода от отбранителна промишленост, няколко обекта на управление „Редки метали“ и химкомбината „Сталин“.

20. **Разпореждане № 647 на Министерския съвет, София, 13 май 1958 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 1, а. е. 3978, л. 1-2 гръб
С документа се създават условия за допълнителни мероприятия по опазване на държавната и служебната тайна. Задължават министрите, ръководителите на централните ведомства и председателите на изпълкомите на окръжните, околийските и градските народни съвети в срок от 10 дни да назначат един от своите служители за отговорни по опазването на държавната тайна.

21. Заповед на министъра на вътрешните работи, София, 29 май 1958 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 1, а. е. 3978, л. 5-7
С документа се въвеждат допълнителни мерки за прилагането на Разпореждане № 647 на Министерския съвет от 13 май 1958 г. и се разпределят задачите по опазването на държавната тайна.

22. Доклад от министъра на вътрешните работи, София, 15 април 1959 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 7, а. е. 429, л. 1-5
В доклада на министъра се предлага на Министерския съвет да се приеме разпореждане за разделяне на заводите, попадащи в списъка на държавната тайна на категории. В първата категория да се изисква разрешение от МВР за посещаване и заснемане, във втората, да се иска разрешение само при заснемане, а в третата да останат предприятията само със стопанско значение.

23. Докладна записка относно състоянието на работата на управление III ДС по държавната тайна, София, 16 януари 1960 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 2, а. е. 542, л. 1-10
В докладната записка се прави разбор на работата на отделение „Държавна тайна“ към III-то управление ДС. В нея са очертани всички сфери на работа на отделението: промишленост, медии, министерства и научни среди. В края на доклада се прави предложение за назначаване на оперативни работници в областните градове, които да работят само по държавната тайна.

24. Заповед на министъра на вътрешните работи на Народна република България, София, [преди 18 януари] 1960 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 2, а. е. 542, л. 11
Заповедта утвърждава Инструкцията за работа на органите на МВР в изпълнение на Разпореждане № 491 на Министерския съвет от 15 юни1959 г. и опазването на държавната и военната тайна.

25. Инструкция относно работата на органите на МВР в изпълнение на Разпореждане № 491 на Министерския съвет от 15 юни 1959 г. и опазването на държавната и военната тайна в НРБ, София, 18 януари 1960 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 2, а. е. 542, л. 12-17
Инструкцията е за контрола на посещенията на външни лица в обектите, упоменати в приложения списък. Забранява се заснемането от наши и чужди фотографи на същите обекти и други военни обекти или свързани с отбраната на страната.

26. Заповед на министъра на вътрешните работи на Народна република България, София, [19 юли 1960 г.]
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 2, а. е. 542, л. 19-20
Със заповедта се утвърждава Инструкцията за работа на органите на ДС по опазване на държавната тайна и контролиране на прилагането на Правилника за поверителното деловодство в държавните, кооперативните, обществените учреждения, предприятия, ведомства и организации в НРБ.

27. **Инструкция за работа на органите на ДС по опазване на държавната тайна и контрола по приложението на Правилника за поверителното деловодство в държавните, кооперативните, обществените учреждения, предприятия, ведомства и организации в НРБ, [19 юли 1960 г.]**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 2, а. е. 542, л. 21-31
Инструкцията се обновява след направени нормативни промени като се запазва основната структура от две части. В първата част се структурира организацията на отделение „Държавна тайна“ при ДС. Във втората част, подробно са разгърнати задачите, правата и задълженията на органите на ДС по линия на Държавната тайна при прилагането на Правилника за поверително деловодство в контролираните обекти.

28. **Писмо до Министерство на вътрешните работи, София, 30 юли 1962 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 7, а. е. 164, л. 3
В писмото Министерство на правосъдието се съгласява с предложеното преразглеждане на списъка с факти, представляващи държавна тайна и се предлага подготовката на проекта да се възложи на група специалисти от съответните ведомства.

29. **Рапорт за извършена проверка в жп гара Елхово по линия на опазване на държавната тайна, Б. м., 8 август 1962 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – VI-Л-98 (Яб), т. 1, ч. 2, л. 1-1 гр.
При извършената проверка са установени нарушения спрямо воденето и съхраняването на секретните книги. В края на рапорта е направено предложение за подобряване на материалната база на гарата с цел по-добра работа със секретни материали.

30. **Предложение от министъра на вътрешните работи до заместник-председателя на Министерския съвет, София, [15 септември 1962 г.]**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 7, а. е. 164, л. 1-2
Предложението е за сформиране на междуведомствена работна група за актуализиране на списъка на обектите, представляващи държавна тайна.

31. **Рапорт за извършена проверка в жп гара Елхово по линия на опазването на държавната тайна, Б. м., 19 септември 1962 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – VI-Л-98 (Яб), т. 1, ч. 2, л. 2
Повторната проверка в гара Елхово разкрива, че посочените слабости в предния доклад не са отстранени. След разговор на оперативния работник с началник-гарата препоръките са изпълнени.

32. **Предложение от министъра на вътрешните работи до Политбюро на Централния комитет на БКП, София, 1 октомври 1962 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 7, а. е. 116, л. 1-3
Предложението се отнася до затягане на мерките за секретност в управление „Редки метали“. Поради тежките и вредни за здравето условия на труд се получава текучество на персонала в няколко от обектите, което застрашава опазването на държавната тайна.

33. Доклад от министъра на вътрешните работи на Народна република България до Политбюро на ЦК на БКП, София, [23 декември 1963 г.]
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 7, а. е. 308, л. 1-9
Докладът е за осведомеността на чуждите разузнавания относно държавната и военната тайна на НРБ. Представени са резултатите от проведени активни мероприятия спрямо „секретите на противника“. Посочва се, че френското, италианското, английското и др. разузнавания са се сдобили с редица точни сведения за Българската народна армия. В доклада са описани начините, по които са придобити сведенията, представляващи държавна и военна тайна.

34. [Проект за] Решение на Политбюро на ЦК на БКП, София, [23 декември 1963 г.]
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 7, а. е. 308, л. 11-19
Решението е във връзка с доклада на министъра на вътрешните работи за осведомеността на капиталистическите разузнавания по държавната тайна на НРБ. С цел усилване на бдителността и подобряване на работата по опазването на държавната и военната тайна, Политбюро приема 32 точки, прецизиращи работата за ограничаването на контактите на български граждани с лица от капиталистическите страни.

35. Препис от протокол №60 на Политбюро на ЦК на БКП, София, 24 март 1964 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 20, оп. 1, а. е. 79, л. 1-7
С решението на ПБ се цели засилването на бдителността на българските граждани и подобряване работата във всички ведомства по опазване на държавната тайна. Набелязани са мероприятия за изпълнение.

36. План за работата на органите на КДС по изпълнение на решението на Политбюро на ЦК на БКП от 24 март 1964 г. „За повишаване на бдителността и опазването на държавната тайна“, София, 12 май 1964 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 20, оп. 1, а. е. 79, л. 9-17
В плана се поставят конкретни срокове за изпълнението на заложените в него задачи. Посочват се и преките отговорници за всяка една от задачите.

37. Съвместен доклад от министрите на правосъдието, народната отбрана и вътрешните работи за утвърждаване на списъка с фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна за НРБ, София, 12 май 1964 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 9, а. е. 64, л. 1-4
В доклада са упоменати спорните точки в изменения списък на предметите, съставляващи държавна тайна и тяхната последна редакция.

38. Съвместен доклад от министрите на вътрешните работи и народната отбрана до Секретариата на ЦК на БКП, София, 17 юни 1964 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 9, а. е. 30, л. 1-3
В доклада е посочено, че нотата за движение на чуждите дипломати от 30 юни 1956 г. не е актуална към момента поради значително изменената оперативна обстановка в страната. Дадено е предложение нотата да се измени и към нея да се включат нови територии и забраната да важи и за туристи - граждани на съответните държави.

39. Постановление [№ 28] на Министерския съвет, София, [13 юли] 1964 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 9, а. е. 64, л. 5
С постановлението се утвърждава актуализираният списък на фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна тайна за НРБ. Отменя се предходният списък от 21 август 1956 г.

40. Списък на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна за НРБ, София, [13 юли1964 г.]
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 9, а. е. 64, л. 6-12
Документът съдържа актуализиран списък на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна за НРБ и опис на писмата, с които министерствата, комитетите и централните ведомства са дали мнение по проекто-списъка.

41. Докладна записка до Политбюро на ЦК на БКП относно отстраняването на възможността на капиталистическото разузнаване да се добере до държавна тайна чрез съобщителните средства, София, 1 март 1965 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 66, оп. 1, а. е. 65, л. 2-4
В доклада се посочва, че съобщенията по радиолинейните и по високочестотните телефонни линии могат да бъдат подслушвани с помощта на обикновена апаратура от и извън територията на НРБ.

42. Общ доклад от министрите на транспорта и съобщенията, народната отбрана и вътрешните работи до Политбюро на ЦК на БКП, София, 2 март 1965 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 66, оп. 1, а. е. 65, л. 5-10
В доклада се дава предложение, подкрепено със срокове за предприемане на превантивни мерки срещу опитите на капиталистическите разузнавания да прихващат некодирани съобщения чрез информационните канали. Към доклада е прикрепено и финансовото изражение на предлаганите оптимизации на телефонните и телеграфни мрежи.

43. Решение „Б“ № 6 на Политбюро на ЦК на БКП, София, 1 април 1965 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 66, оп. 1, а. е. 65, л. 1
В решението се поставя срок от 2-3 години за мероприятия, който да възпрепятстват капиталистическите разузнавания да прихващата информация от вътрешните телефонни линии и телеграфни съобщения.

44. План относно проверка изпълнението на решение на Политбюро на ЦК на БКП „За повишаване на бдителността и опазване на държавната тайна“, София, 6 август 1965 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 20, оп. 1, а. е. 79, л. 18-23
В плана е посочена целта на проверката, поделенията, в които ще се извърши, времето, определено за нея и въпросите, които ще се проучват.

45. Докладна записка, Ямбол, 27 октомври 1965 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 20, оп. 1, а. е. 79, л. 107-108
След проверка на гара Ямбол, направена от специална служба при МВР и МНО са установени редица пропуски в опазването на секретността по линия на държавната тайна. Отчетено е, че това се дължи на големия брой военни, които не познават заповедта, а трябва да я изпълняват.

46. Рапорт за извършена проверка по агентурно-оперативното обслужване на поделение 1224, София, 29 октомври 1965 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 20, оп. 1, а. е. 79, л. 129-131

При направена проверка в поделение 1224, обслужващо най-важните партийни и военни тайни е установено, че това поделение е пропуснато при предходните проверки и не подлежи на агентурно-оперативно обслужване.

47. Справка за възможностите на чуждите разузнавания да се сдобият със сериозни политически, военни, научни и стопански тайни по легален път, София, 7 декември 1965 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 20, оп. 1, а. е. 79, л. 26-27

В справката са посочени два случая от 1965 г., при които се смята, че чужди служби са имали възможността да се възползват от научно-техническите постижения на НРБ.

48. Справка за организация на работа по линия на Държавна тайна в железопътен транспорт, Русе, 8 декември 1965 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 20, оп. 1, а. е. 79, л. 104-106

49. Отчетен доклад за извършената работа по линия на „Държавната тайна“ в Бургаски окръг за 1965 г., Б. м., 9 декември 1965 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 20, оп. 1, а. е. 79, л. 29-32

През 1965 г. проверката в Бургаски окръг установява изтичане на информация, свързана с държавната тайна в две предприятия. В мина „Росен“, където от началото на 1965 г. започва добив на уранова руда и в ДСП „Петрол“ - Бургас.

50. Справка за възможностите на чуждите разузнавания да се сдобият с държавни и военни секрети, София, 13 декември 1965 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а. е. 1377 л. 3-13

В справката са изброени начините, по които капиталистическите разузнавания и фирми се сдобиват с ценна за тях информация. Основните канали за набавяне на тази информация са: дипломатически събития, научни симпозиуми и директни връзки (чрез подаръци). Американските дипломати използват всеки удобен случай да организират прием, на който да се сдобият с информация за социалистическите държави във формален разговор. При всяка научно събитие се прави опит за получаване на статистическа информация в конкретната област.

51. Доклад, относно извършена работа за повишаване на бдителността и опазване на държавната тайна, Перник, 14 декември, 1965 г.

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 20, оп. 1, а. е. 79, л. 34-43

В доклада са посочени основните предпоставки и канали за изтичане на информация, представляваща държавна тайна. Дадена е оценка на опазването на държавната тайна в обслужваните от КДС обекти. Изнесени са беседи за повишаване на бдителността в редица предприятия. Подобрена е агентурно-оперативната работа в обслужваните обекти. Направени са редица проверки по спазването на правилника за боравене със секретни материали. Предприети са профилактични мерки за неразгласяване на секретна информация от пътуващите за чужбина, както и на пристигащите от там чужди граждани.

52. Доклад за изпълнение решението на Политбюро на ЦК на БКП, Ямбол, 14 декември 1965 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 20, оп. 1, а. е. 79, л. 45-46

53. Справка за състоянието на агентурно-оперативната работа по линия на държавната тайна, Русе, 31 декември 1965 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 20, оп. 1, а. е. 79, л. 111-117
В справката са описани мерките, взети за „повишаване на бдителността и опазване на държавната тайна". В тях са включени: изпращане на указания и предупреждения до различни учреждения; извършване на множество проверки по изпълнението; изготвяне на списък със секретните сведения и местата, на които се съхраняват и отговорниците за съхранението им.

54. План за провеждане мероприятия по опазване на държавната тайна, Елхово, 25 май 1966 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-98 (Яб), т. 1, част 1, л. 7-8

55. Справка за работата по разкриване и пресичане дейността на агентурата на чуждите разузнавания в България, София, 4 юли 1966 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 3, а. е. 159, л. 32-36

56. Справка, относно обектите от района на КДС, Елхово, които представляват държавна или военна тайна, Б. м., 24 януари 1967 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – VI-Л-98 (Яб), т. 1, ч. 1, л. 9-10
В справката се споменава, че районът около Елхово заема военно-стратегическо място на границата на НРБ с Турция. В списъка с обекти влизат: режимни и военни поделения, армейски укрития и военни складове, гарата, пощата, военно-отчетните бюра и рудник „Лесово".

57. Информация за сведенията, представляващи държавна тайна, станали известни на противниковите разузнавателни служби през 1967 г., София, 29 февруари 1968 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а. е. 1437 л. 19-24
В документа са описани сведения, които са придобити от разузнаванията на страни - членки на НАТО. Тези сведения са получени в резултат на разузнавателната работа на военни аташета, дипломати, търговци, туристи, специалисти в различни области и гости на НРБ.

58. Информация за състоянието на агентурно-оперативната работа по опазването на държавната тайна, София, 3 юни 1968 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 3, а. е. 294, л. 14-37

59. Списък на учрежденията, предприятията, стопанските организации, които работят с поверителни материали в района на МВР и ДС – Елхово, 30 януари 1969 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-98 (Яб), т. 1, част 1, л. 11-12

60. Справка за проверката в обекти с. Бояново, Ямбол, 4 април 1969 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – VI-Л-98 (Яб), т. 1, ч. 2, л. 8-13
В справката се описва състоянието на работата с поверителни материали в няколко обекта в село Бояново. Констатирани са груби нарушения във всички сфери и са направени предложения за обучение на служителите в тези обекти.

61. Протокол за извършена проверка в Министерство на вътрешните работи, София, [след 22 октомври 1969 г.]
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 5-19
Изложеното в документа отразява по-съществените нарушения на Правилника за организация на работата по опазването на държавната тайна. Наличието на тези нарушения предпоставя изгубване на поверителни документи и разгласяване на данни, представляващи държавна тайна. Въз основа на констатацията от проверката са направени предложения.

62. Списък на документите, липсващи от поверителното деловодство, Б. м., [6 януари 1970 г.]
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 20-25

63. Списък на по-важните документи, изработени като явни и след това са засекретени, [София], 6 януари 1970 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 26-28

64. Списък на по-важните документи, на които са правени преписи, [София], 6 януари 1970 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 29-30

65. Списък с незаведени документи в Министерството на вътрешните работи или получени от други учреждения, [София], 6 януари 1970 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 31-32

66. Особено мнение на главен специалист от Министерство на вътрешните работи, София, 12 януари 1970 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 54-63

67. Докладна записка от заместник-началника на Второ главно управление, София, 26 януари 1970 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 2-3
Докладната записка е за разговор, проведен между зам-началника на II Главно управление и завеждащия „Поверителна служба“ към МВР. Срещата е за обсъждане и допълване на особено мнение, написано от Риджалски, относно извършената проверка по опазването на държавната тайна.

68. Докладна записка от заместник-началника на Второ главно управление на ДС за проведеното съвещание в МВР относно извършената проверка по опазването на държавната тайна, София, 24 февруари 1970 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 33-35
На срещата са обсъдени слабостите, констатирани от проверката и са дадени насоки за подобряване на работата по секретността.

69. Протокол от заседание на ръководството на МВР от 23 февруари 1970 г., София, 26 февруари 1970 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 36-46
На заседанието се обсъжда проверка, извършена в МВР за организацията на работата по опазването на държавната тайна и мероприятията за отстраняване на допуснати слабости и грешки. Проблемите на човешкия фактор са основни. Липсват пари за обучение на кадрите. Работят хора, които допускат елементарни грешки. Обмисля се вариант да се изпращат секретните материали в мисиите на СССР. В българските мисии няма условия за съхранение.

70. Мероприятия, утвърдени от министъра на вътрешните работи, София, 28 февруари 1970 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 47-52
Мероприятията са насочени за отстраняване на слабости в организацията на работата по опазването на държавната тайна в МВР, констатирани от органите на МВР при проверка, направена от 23 септември до 30 декември 1969 г.

71. Докладна записка от заместник-началника на Второ главно управление – ДС във връзка с предложените мерки за организация на работата по държавната тайна, София, 20 март 1970 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 64-65
В документа се предлага изнасяне на лекция пред посланиците на НРБ за запознаване с формите и методите, използвани от чуждите разузнавания за шпионаж и друга подривна дейност.

72. Списък на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна и служебна тайна за МВР, дипломатическите и консулските представителства на НРБ в чужбина, София, 18 септември 1970 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 67-72
Списъкът е разделен в основната си част на две: "Държавна тайна", която се дели на "строго поверителна" и "поверителна" информация и "Служебна тайна".

73. Инструкция за организацията на работата на органите на Държавна сигурност по опазването на държавната тайна в Народна република България, София, 14 октомври 1970 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11, а. е. 219, л. 3-30
Регламентира организацията на контраразузнавателната работа и за провеждане на контрол от страна на органите на ДС за опазване на държавната тайна в различните ведомства в Народна република България.

74. Заповед № 5980 на министъра на вътрешните работи на Народна република България, София, 16 октомври 1970 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11, а. е. 219, л. 1-2

75. Списък на мисиите на Народна република България, в които има условия, съгласно правилника за опазване на държавната тайна, [София], 4 февруари 1971 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 94
В списъка са посочени дипломатическите мисии на НРБ в чужбина, които отговарят на условията за съхранение на документи, съставляващи държавна тайна.

76. План за провеждане на оперативни мероприятия, произтичащи от решенията на пленума на ЦК на БКП, Ямбол, 10 февруари 1971 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-98 (Яб), т. 1, част 1, л. 14-16

77. Писмо до началника на „Държавна тайна", София, 17 февруари 1971 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 91-92

78. **Инструкция за организацията на работата по опазването на държавната тайна в мисиите, в които няма условия за съхранение на поверителни материали, София, 23 февруари 1971 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 103-110
Инструкцията урежда работата по държавната тайна на мисиите на Народна република България в чужбина, които не отговарят на условията за съхранение на материали от поверителен характер.

79. **Инструкция за водене на поверителните деловодства за осигуряване опазването на държавната тайна и конспирацията в работата с поверителните документи в поделенията на МВР, София, 13 април 1971 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а. е. 1557, л. 5-87

80. **Предложение относно нова инструкция за поверителните деловодства в МВР, София, 4 май 1971 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а. е. 1557, л. 166-179

81. **Мнение на началника на Окръжно управление на МВР, Русе за проекта на Инструкцията за водене на поверителните деловодства в поделенията на МВР, Русе, 22 май 1971 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а. е. 1557, л. 141-144

82. **Мнение относно проектоинструкцията за водене на поверителните деловодства, София, 25 май 1971 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а. е. 1557, л. 147

83. **Нарушения на Правилника, установени за периода 1969-1972 г., [София], 24 февруари 1972 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 156-161

84. **Докладна записка от началника на поверителна служба до главния секретар на МВР, София, 8 юни 1972 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 163-168
В докладната записка са описани резултатите от направена проверка на състоянието на работата по опазването на държавната тайна в поверителната служба на министерството.

85. **Докладна записка до началника на Второ главно управление на Държавна сигурност, София, 20 юни 1972 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 140-142
Свързана е с необходимостта от извършване на частична проверка по опазването на държавната тайна в министерство на външните работи.

86. **Работата на органите на ДС по опазването на държавната тайна в НРБ, ВСШ „Георги Димитров“, факултет ДС, катедра „Специални дисциплини II“, София, 13 юли 1972 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 11, оп. 1, а. е. 358, л. 1-45

87. Докладна записка от старши инспектор при второ отделение до началника на XII отдел към II Главно управление, София, [30 септември 1972 г.]
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 184-188
Докладната записка е по повод направена проверка в Министерство на външните работи, по време на която е констатирано, че „Планът за привеждане на Министерството на външните работи в готовност за работа във военно положение“ е безотчетен.

88. Писмо до началниците на отдели в Министерство на външните работи, София, 28 октомври 1972 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 175-176

89. Бюлетин № 1 за по-важните информационни материали, постъпили в Министерство на външните работи от 1 до 15 ноември 1972 г., София, 16 ноември 1972 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 177-182

90. Сигнална записка от началника на поверителна служба до министъра на вътрешните работи, София, 6 март 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 194-195
В записката се съобщава за предпоставки за разгласяване на държавна тайна, свързани с разпореждане № 295, уреждащо въпроси за дейността на дипломатически и търговски представителства в чужбина.

91. Докладна записка за извършена проверка, Елхово, 7 март 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-98 (Яб), т. 1, част 2, л. 32

92. Писмо до главния секретар на Министерски съвет, София, 20 април 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4, л. 191-192
Свързано е с публикуването на разпореждане на Министерски съвет, третиращо въпроси на дипломатическите и търговските представители зад граница, което дотогава е било класифицирано като държавна тайна.

93. План за изучаване въпроса за усъвършенстването на ръководството и контрола над окръжните управления, София, 18 май 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 20, оп. 1, а. е. 351, л. 57-60

94. План за проверка в поделенията на МВР за разкриване каналите за изтичане на тайните и секретите на министерството, София, 18 юни 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 20, оп. 1, а. е. 351, л. 1-3
Целта на плана е да се предприемат допълнителни мерки по опазването на секретността и конспирацията в поделенията на Министерство на вътрешните работи.

95. Правилник за задачите на управлението за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация при Министерския съвет и за организация на тази дейност в НРБ, София, 22 юни 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а. е. 2002, л. 5
В правилника се определят реда, организацията и задачите по опазване на държавната и служебната тайна в средствата за масова комуникация.

96. Въпросник, по който ще се извършва проверката за разкриване на слабости по работата с държавната тайна. София, юни 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 20, оп. 1, а. е. 351, л. 4-7

97. Писмо до Министерство на вътрешните работи, София, 3 юли 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а. е. 2002, л. 1-3
Информира за необходимостта от вземане на мерки и разработване на мероприятия за изпълнение на постановление на Министерски съвет за опазване на държавната тайна.

98. Мероприятия на редакцията на вестник "Народен страж", утвърдени от директора на Народната милиция, София, 1 август 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а. е. 2002 л. 6
Мероприятията включват: разучаването на списъка с предмети на държавната тайна, изготвяне на оценка на работата на редакцията, подготовка на един брой, посветен на държавната тайна и задължава главният редактор да проверява всички материали, които се публикуват във вестника.

99. Мероприятия на редакцията на вестник "Граничар", София, 4 септември 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а. е. 2002 л. 7
В документа са включени мероприятия, оказващи регулярно оценяване на работата на редакцията по държавната тайна, инструктиране на фотографа преди снимки и се вменява на главния редактор преглеждането на всички материали и снимки, преди тяхното публикуване.

100. Мерки за изпълнение от страна на МВР, София, 4 септември 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а. е. 2002, л. 8-9
Набелязани са мероприятия за изпълнение по изискванията на Правилника за подобряване работата по опазване на държавната тайна в средствата за масова информация.

101. Мероприятия за подобряване работата по опазването на държавната и служебна тайна, София, 8 септември 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а. е. 2002, л. 10

102. Писмо до Секретариата на МВР, София, 13 септември 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а. е. 2002, л. 11

103. Стенограма на съвещанието на ръководството на Министерство на вътрешните работи, София, 10 ноември 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 20, оп. 1, а. е. 351, л. 41-56

104. Доклад за резултатите от проверката в някои поделения на МВР по опазване на секретността и държавната тайна, София, 17 ноември 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 20, оп. 1, а. е. 351, л. 8-28
Констатирани са нарушения на секретността при отчитането, движението и съхраняването на секретни материали, както и при ползване на картотеките. Отчетени са слабости при организацията на охрана на сградите и пропускателния режим в тях; при комплектуване на техническия състав. Съществува опасност от изтичане на секретна информация, проваляне провеждането на технически мероприятия.

105. Мероприятия, утвърдени от министъра на вътрешните работи, София, 19 ноември 1973 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 20, оп. 1, а. е. 351, л. 29-36
Мероприятията са във връзка с доклада, изнесен на 3 ноември 1973 г. за опазването секретността на държавната тайна в поделенията на Министерство на вътрешните работи.

106. Мероприятия по доклада за опазване на секретността и държавната тайна, София, 2 март 1974 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 6, оп. 5, а. е. 15, л. 8-11

107. Списък за фактите, сведенията и предметите, които представляват държавна тайна в завод „Елпром" – Елхово, 10 февруари 1975 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-98 (Яб), т. 1, част 1, л. 47-49

108. Справка за състоянието на организацията на работа по опазването на държавната тайна в Комитета за външноикономически връзки, София, 22 май 1975 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-486, част 3, л. 10-15
Констатирана е дейността по опазване на държавната тайна, а за отстраняване на нередностите са дадени указания.

109. Докладна записка до началника на районно управление на МВР – Елхово, 24 януари 1976 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-98 (Яб), т. 1, част 2, л. 62-63

110. Справка за вестник "Граничар" и други информационни източници като канал за разгласяване за служебни и секретни данни за ГВ, София, 1 март 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 3, оп. 4, а. е. 1011, л. 33-36

111. Справка за възможностите за изтичане на информация посредством радиорелейна връзка, София, 14 март 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 3, оп. 4, а. е. 1011, л. 49-50

112. Доклад третиращ въпросът за по-ефективна охрана на държавната и военна тайна, София, 17 май 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 3, оп. 4, а. е. 1011, л. 1-21

113. Справка относно състоянието на легендировката, маскировката и обезпечаването на тайната в обслужваните режимни поделения от отдел ВКР, София, 26 декември 1977 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 3, оп. 4, а. е. 1011, л. 43-48

114. Въпроси за проверка по опазването на държавната тайна, Елхово, 9 февруари 1978 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-98 (Яб), т. 1, част 1, л. 32-34

115. Задачи за секретните сътрудници и доверени лица по опазването на държавната тайна, Елхово, 9 февруари 1978 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-98 (Яб), т. 1, част 1, л. 35
С документа се очертават комплекс от задачи, които секретните сътрудници и доверителните лица следва да предоставят информация на Държавна сигурност.

116. Докладна записка за проведена среща с представител на Комитета за държавен и народен контрол, София, 9 февруари 1979 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 4, а. е. 36, л. 1-3

117. Из доклад, „Организация и състоянието на работата по опазването на държавната тайна и пропускателния режим в заводите на отбранителната промишленост", изнесен пред национално съвещание по отбранителна промишленост София, 14 юни 1979 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-7 (Хс), т. 2, л. 89-105

118. Справка относно състоянието и организацията на работата по линия на опазване на "Държавната тайна" на територията на Пловдивски окръг за 1979 г., Пловдив, 28 декември 1979 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 4, а. е. 36, л. 33-39
В справката има данни за дипломатически представители на турското и гръцкото консулство, които проявяват интерес към важни предприятия и отбранителната промишленост като цяло. Като мярка за подобряване на опазването на секретите се отбелязва вербуването на подходяща агентура в секторите, боравещи с важна информация.

119. Доклад относно изпълнението на основните задачи и мероприятия по опазването на държавната тайна, военната тайна и секретното производство в обслужваните икономически обекти на територията на града и окръга за 1979 г., Варна, 7 януари 1980 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 4, а. е. 36, л. 4-11
Задачата, на която се акцентира в доклада е подобряването на агентурната работа в региона по опазването на държавната тайна. Като основна контраразузнавателна задача на целия оперативен състав, работещ по икономиката се поставя опазването на държавната тайна.

120. Отчет относно контраразузнавателната дейност по линия на държавната тайна в Окръжно управление на МВР – Плевен през 1979 г., Плевен 10 януари 1980 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 4, а. е. 36, л. 28-32
В годишния отчет на Окръжно управление на МВР – Плевен, основният акцент е поставен върху работата в промишлеността. От управлението отчитат значително подобрение в контраразузнавателната работа по опазването на държавната тайна.

121. Отчет относно контраразузнавателната дейност по линия на държавната тайна в Окръжно управление на МВР – Смолян през 1979 г., Смолян, 10 януари 1980 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 4, а. е. 36, л. 44-50
Основните задачи изпълнявани по опазване на държавната тайна от Окръжно управление – Смолян се свеждат до: усъвършенстване на контраразузнавателната работа, вербовка на агентура в обектите, работещи със секретни материали, упражняване на контрол и извършване на проверки и провеждане на профилактични мероприятия за повишаване на бдителността.

122. Доклад за състоянието на контраразузнавателната дейност по линия на държавната тайна в Старозагорски окръг за 1980 г., Стара Загора, 11 декември 1980 г.
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 4, а. е. 69, л. 33-44
В доклада се споменават мерките, взети от Окръжно управление на МВР – Стара Загора, за осигуряване секретността на държавната тайна. Изнасяни са профилактични беседи, направени са и проверки, при които е установено, че основната слабост е непознаването и неспазването на Правилника за работа със секретни материали.

123. **Доклад за организацията и състоянието на работата по линия на опазването на държавната тайна при Окръжно управление на МВР – Габрово за 1980 г., Габрово 13 януари 1981 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 4, а. е. 69, л. 10-17
Изводът от доклада е, че работата по опазването на държавната тайна съответства на изискванията. През годината са проведени активни мероприятия, насочени срещу изтичането на поверителни данни. Обстановката в окръга се характеризира като усложнена спрямо предходните периоди. Това се дължи на големия брой режимни обекти. Слабост е недостатъчната работа в пропускателния режим в обектите.

124. **Отчет за извършената контраразузнавателна работата по линия на държавната тайна през 1980 г., Пазарджик, 14 януари [1981 г.]**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 4, а. е. 69, л. 18-26
В документа се отчита, че основните трудности по опазване секретността на държавната тайна са свързани с пропускателния режим на предприятията. Това е породено от увеличилия се поток на капиталистически граждани, идващи или минаващи през областта по различни поводи. При направените проверки е установено, че няма пропуски в режима на съхранение и на работата с поверителни материали.

125. **Доклад от министъра на вътрешните работи до председателя на Министерския съвет Станко Тодоров, София, 27 януари 1981 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 301, л. 1-2
С доклада се внася "Наредба за опазване на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация" за утвърждаване от Министерския съвет.

126. **Наредба за опазване на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация в Народна Република България, София, 27 януари 1981 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 301, л. 3-15
Наредбата е изготвена в три глави и цели да създаде организация и ред в дейността по изпълнението на партийните и правителствените решения по опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация без да се ограничава тяхната инициатива и творческа дейност.

127. **Прояви насочени срещу държавната тайна, Б. м., [април 1981 г.]**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-7 (Хс), т. 2, л. 247-253
Информация за изяснените сигнали за престъпления против държавната тайна, свързани с установяване на липси и неправилно съхранение на поверителни документи, незасекретяване на данни. Неправилно съхранение и превозване на продукция, брак и отпадъци от секретни изделия; размножаване и пренасяне на поверителни материали и документи. Слаб пропускателен режим в обектите със специално производство.

128. **Справка за състоянието на агентурно-оперативната работа по линия на „Държавна тайна", Елхово, 16 октомври 1981 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-98 (Яб), т. 1, част 3, л. 5-7

129. **Извлечение от протокол № 3 на Министерски съвет, София, 12 януари 1982 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 385, л. 15-15 гръб
Свързан е със състоянието и набелязване на мерки за строго спазване на нормативите по опазване на държавната и служебна тайна.

130. **Резолюция към протоколно решение № 3 на Министерски съвет, София, 18 януари 1982 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 385, л. 16
Набелязани са конкретните мерки свързани с протоколно решение на Министерски съвет по опазване на държавната тайна.

131. **Справка за резултатите от разследването във връзка с публикувана статия, София, 22 януари 1982 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 385, л. 17-20

132. **Окръжно до началниците на районно управление на МВР – Ямбол, 17 март 1982 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-98 (Яб), т. 1, част 3, л. 8-9

133. **Списък на стопанските организации, поделенията и други обекти, в които опазва държавна тайна, София, 20 август 1982 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-98 (Яб), т. 1, част 1, л. 58-62

134. **Доклад до началника на Окръжно управление на МВР – Ямбол, Елхово, 18 май 1983 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-98 (Яб), т. 1, част 3, л. 10-11

135. **План за извършване на проверка на организацията и състоянието на работата по опазване на държавната тайна, Ямбол, 3 юни 1983 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-98 (Яб), т. 1, част 3, л. 12-14

136. **План-програма за провеждане на контраразузнавателни мероприятия за предотвратяване изтичане на държавната тайна, Елхово, 10 декември 1984 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-98 (Яб), т. 2, л. 13-18

137. **Отчет за дейността на офицерите по режима и охраната по опазването на държавната тайна през 1984 г., София, 16 януари 1985 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 4, а. е. 100, л. 27-36

138. **Информация относно състоянието и организацията на работата по опазването на държавната тайна в Окръжно управление на МВР – Хасково, Хасково, 3 декември 1985 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – VI-Л-52 (Хс), т. 1, л. 259-267
Основните затруднения от оперативен характер в опазването на държавната тайна в Хасковски окръг се дължат на огромния поток от хора, преминаващи през областта. Пътуващите от Турция към Западна Европа и обратно нарастват на годишна база. Проблеми се срещат в режима на работа с поверителна документация. Те са породени от непознаване на разпоредбите и основните правилници за движението и съхранението на поверителни материали.

139. **Докладна записка за извършени проверки по линия на държавна тайна в Хасковски окръг, София, 29 май 1987 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-52 (Хс), т. 1, л. 255-258

140. **Заповед от името на Изпълнителен комитет на Общински народен съвет, Елхово, 7 февруари 1990 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-98 (Яб), т. 3, л. 210
Нарежда се да не се издава задграничен паспорт на лице, което работи с документи представляващи държавна тайна.

Препис! 18

Министерски съвет
На № V-4356/3.XII.1950 година

ДО ГЛ.ДИРЕКЦИЯ НА КИНЕМАТОГРАФИЯТА
Копие:Всички Министерства, централните кооперативни съюзи, управление съветски имущества

1033-то разпореждане на Министерския съвет, взето на заседанието му от 9.XII.1950 година.

Главна дирекция на кинематографията при Министерският съвет да прави снимки в промишлените предприятия само след предварително разрешение на Министъра на промишлеността или съответният министър под ведомството на когото е промишленото предприятие.

За предприятия от особено важно значение или които работат за нуждите на народната отбрана, разрешение се дава от Министъра на вътрешните работи, съответно министъра на народната отбрана.Списъка на тези предприятия се одобрява от Председателя на Министерския съвет

При всички случаи, обаче разрешение за лицата, които ще правят снимки се дават само от Министерство на вътрешните работи.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ:/п/В.Червенков
ГЛАВЕН СЕКРЕТАР:/п/Мт.Войнов
Верно, За Н-К ПРОТОКОЛА И РЕШЕНИЯТА:/п/Йос.Колев
Верно, НАЧАЛНИК ПОВЕРИТЕЛНА СЛУЖБА/п/Д.Шекерджиева
Верно, НАЧАЛНИК"ДЪРЖАВНА ТАЙНА":/п/К.Симеонов

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ
№-6038 - П/ 4.XII.1950 година

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Препис!

Поверително!

16

До Министерство на вътрешните работи
КОПИЕ: Министерство на промишлеността
- " - на електрификацията
- " - на транспорта

П-9-то разпореждане на Министерския съвет
взето в заседанието му от 8.I.1951 г.

За осигуряване опазването на държавната тайна относно разположението, капацитета, производствения процес и пр. в държавните предприятия, ОДОБРЯВА се следното:

1.Забраняват се посещенията от външни лица в предприятията изброени в приложения списък, без специално разрешение от Държавна сигурност.

Искането за разрешение да се отправят до окръжното управление на ДС по местожителство на молителя, а за София - до Дирекция на държавна сигурност - отделение"Държавна тайна".

2.Посещенията за разглеждане от външни лица, както и правене на фотоснимки, или кино-снимки в предприятията, неупоменати в приложения списък, се разрешават от ръководителите на същите в съгласие на началник на особената милиция, охраняваща предприятието, а при спор - от органите упоменати в т.1.

3.Всяко предприятие да води регистър за посещенията, в които да се вписват имената и адресите на лицата, които са посетили предприятието за разглеждане или за правене снимки в него. След посещението, разрешителните дадени от Държавна сигурност, да се изземват към книгата.

Изпълнението на разпореждането се възлага на Министъра на вътрешните работи, Министъра на промишлеността, Министъра на транспорта и Министъра на електрификацията и мелиорациите.

Настоящето разпореждане не подлежи на обнародване в "Държавен вестник".

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ:/п/В.Червенков
ГЛАВЕН СЕКРЕТАР:/п/Атн.Войнов

Верно,Началник отдел по протоколите и решенията:/п/Л.Колев
Верно, СЕКРЕТАР:/п/Цв.Джерманов

Препис!

17

С П И С Ъ К

На предприятията, които могат да бъдат посещавани от външни лица само след специално разрешение от Държавна сигурност.

I.МАШИНОСТРОЙТЕЛНА ПРОМИШЛЕНОСТ.

1.Завод "Георги Кирков" – София
2.Завод "Георги Димитров" – Русе
3.ДИП"Цветметпром" – гара Искър
4.Завод "Никола Вапцаров" – Плевен

II.ХИМИЧЕСКА ПРОМИШЛЕНОСТ.

1.Завод "Георги Димитров" – гара Костинброд
2.Завод"Антон Югов" – гара Костенец
3.Завод АТЗ"Сталин" – Димитровград

III.КОЖАРСКА И КАУЧУКОВА ПРОМИШЛЕНОСТ.

1.Каучуковия завод "Георги Димитров" – София

IV.ЕЛЕКТРИФИКАЦИОННА ПРОМИШЛЕНОСТ.

1.ТЕЦ"Сталин" – София
2.ТЕЦ"Марица-I" – Димитровград
3.ТЕЦ"Марица -III"-Димитровград
4.ТЕЦ"Република" – Димитрово
5.Силнотоков завод – София
6.Слаботоков завод – София

V.ТРАНСПОРТ.

1."Корбсо" – гр.Варна
2.ЛВЗ"Георги Димитров" – София
3.

VI.МИНИ

1."Горубсо"
2.Мина "Бухово"

VII.ВОЕННА ПРОМИШЛЕНОСТ.

1.Завод 10 – Казанлък
2.Завод 11 – Вазовград
3.Завод 12 – София
4.Завод 13 – Казанлък
5.Завод 14 – Ловеч
6.Завод 15 – Карлово

МИНИСТЪР: /п/Р.Христозов

. 1

ЗА ВСЕНАРОДНА РЕВОЛЮЦИОННА БДИТЕЛНОСТ И
ОПАЗВАНЕ НА ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА.

Англо-американският лагер трескаво се въоръжава и готви за нова световна война. Империалистите открито прибягват до агресивни действия, каквито са зверските нападения върху Корея, Тайван и др. колониални страни. Загубвайки своето икономическо и политическо влияние в по-голямата част от света, англо-американският империализъм готвейки се за нова световна война, впрега и си служи с всички средства, като най-много разчита на развръщането на тайната война. Опирайки се на свалените от власт и разгромени експлоататорски класи на кулачеството и привилигированият слой буржоазни специалисти на старата реакционна върхушка, чуждата разведка се опитва да насажда в нашата страна широка мрежа от вредителско-шпионски организации.

Опита на ВКП/б/ и нашия собствен опит ни учат, че в преходния период от капитализъм към социализъм, съпротивата на капиталистическите остатъци се засилва.

Великият Ленин ни учи, че и след първото сериозно поражение свалените експлоататори, които не са очаквали своето сваляне, не са вярвали в него, не са допускали мисълта за него се хвърлят с удесеторена енергия, с бясна страст, със стократно пораснала ненавист в бой за възвръщане на отнетия им "рай" за тяхните семейства, които са живяли тъй сладко и които сега "простонародната" воля осъжда на разорение и нищета или на прост "труд".

Ние не бива да забравяме тия указания на Ленин, ние трябва да помним винаги, че външните и вътрешни врагове се вбесяват от нашите социалистически настъпления по целия фронт и в подготовката си към нова война, те хвърлят много средства и развиват активна агентурно-шпионска дейност, за да се доберат до необходимите им сведения и материали които представляват

държавна тайна.

Ние не бива да забравяме,че с все по-успешното изграждане на социализма,класовата борба ще се изостря,че съществува капиталистическо обкръжение около СССР и страните с народна демокрация,че нашата страна граничи с Титова Югославия,монархофашистка Гърция и реакционна Турция.

Поради всичко това,не ще престанат опитите на врага да прониква вътре в самата Партия,в самите наши държавни органи и обществени организации,не ще престанат опитите на наемниците,шпионите,диверсантите и вредителите да нанесат по всякакъв начин на нашата страна. От тук пред работническата класа и трудящите се стои остро въпроса за непрекъснато повишаване партийната и общонародна бдителност.

У нас както от отделните граждани,така и от партийните и служебни органи,партийни и обществени организации,бдителността и опазването на държавната тайна, не са издигнати на необходимата висота - напротив - подценяват се. Тая слаба бдителност,която нееднократно е констатирана и изнасяна не остава незабелязана от враговете и те я използват за вмъкване на вражески елементи във всички области на нашия живот. Използвайки слабата бдителност и осторожност,вражеската агентура успе да организира такива антинародни организации като"Цар Крум","Неутрален офицер","Военен съюз","Легионерския център" и др.

В резултат пак на слабата бдителност,вредното самоуспокояване и пр. се даде възможност на врагове - троцкисти от рода на Тр.Костов, Ив.Стефанов,П.Кунин и редица други да вършат предателство на народните интереси вътре в редовете на партията и правителството.

По причина на притъпена бдителност се вмъкват в администрациите и партийните организации бюрократи бивши хора,които не рядко оглавяват ръководствата по места и използват организацията и учреждението,като трамплин за изкачване към по-горни постове от където спокойно вършат своето пъклено дело.

Враговете за своите антипартийни цели използват,както изброените по-горе слабости,така също и словохотливостта,самохвалството,бързивоста,политическата невежест и др.

Не са редки случаите когато шпионите и враговете се

насочват към тези хора с цел да се здобият с интересуващи ги секрётни сведения и материали. В инструкциите на разузнаването от всички буржоазни страни се обръща сериозно внимание на необходимоста от широко използване на бъбривците и самохвалците, на морално разложени и декласирани елементи, за събиране на сведения имащи характер на държавна тайна.

Срещат се хора у нас в които революционната бдителност е на много ниско ниво и които имат слабост да показват своята осведоменост там където не е необходимо, по въпроси засягащи нашата отбранителна способност, нашите стратегически ресурси, нашата икономическа политика и пр. Те в непринудени беседи често пъти на чашка с приятели, роднини, познати, третират въпроси, които ползват изключително врага. Тая категория граждани вършат явно престъпление пред своята родина и пред своя народ. Те подценяват осторожността и не разбират, че секрет казан на друг престава да бъде секрет.

Народът от фашисткото минало е навикнал да се отнася с пълна незаинтересованост към държавната и чужда собственост. След национализацията бе нужно и друго отношение към държавната соц. и кооперативна собственост . В тази насока бяха гласувани от народното събрание закони които имат за цел именно уреждането на тая страна на въпроса. Един от тях е и закона за държавната тайна който урежда разните степени санкции при нарушението на едни или други от неговите параграфи, а така също дава ориентировка кои сведения, материали и данни имат секретен характер и са държавна тайна. Този закон все още не е направен обществено достояние, не всички граждани знаят неговите постановления и какви са последствията от неговите нарушения. Даже не всички служители знаят, кои сведения от военен, политически и стопански характер имат особено важно значение за сигурността и отбраната на нашата страна. Не е развърната по-всемесна разяснителна работа за изостряне на революционната бдителност и осторожност. Не се възпитават трудящите се за опазване и съхранение на всичко онова което представлява държавна тайна и към което шпионите и враговете на народа се ориентират и всячески се мъчат да го узнаят.

Неправилно е да се мисли, че сведения от секретен характер разполагат само военнослужащите, ръководителите на стопанските предприятия и военните обекти.

4

С държавната тайна в нашата страна разполагат десетки хиляди хора от различни професии и възрасти, които могат да бъдат използвани от врага за получаване на сведения не подлежащи на разгласяване. Да се разгласява държавна тайна значи да се допусне тя да стане достояние на лица, чиито осведоменост не е необходима. Пълното съхранение на държавната тайна е обезателно условие за разцвета на мирното строителство на нашия народ. Този който разгласява държавна тайна, умишлено или не умишлено я дава на врага нанася огромни загуби на интересите на соц.държава, отслабва икономическата и военна мощ на нашата страна. Издаването на държавната тайна в каквато и да е форма се явява в нашата страна, като най-голямо злодеяние и най-голяма измяна на родината, именно за това нашата законност сурово наказва тези които съзнателно или несъзнателно стават слуги на врага.

Тайната - е писал Маркс - в човешката глава и човешките гърди е по-недостъпна и скрита отколкото на морското дъно.

Тези мъдри слова трябва да намерят ярко въплощение в нашата действителност.

Но каква е нашата действителност?

От публикуваните процеси на пастирите на Трайчо Костов, Иван Стефанов, Никола Начев, Кирил Славов и редица други се виждаше, че почти всички врагове са сабирали сведения от важен стопански и военен характер, пряко или косвенно те са спомагали да бъдат дадени цели планове на империалистическите разветки. Това показва колко малко е работено по повдигане нивото на бдителноста, особенно всред членовете на Българската комунистическа партия. Естественно това обстоятелство не можеше да не се отрази вредно върху бдителноста всред народа. Ако не комунистите, кои други са призвани в днешният етап на развитие да насаждат бдителноста воред народните маси? Но затова е нуждно - самите комунисти да разберат необходимостта от зорка осторожност и те от своя страна да предизвикат такава всред трудящият се български народ. Ярък и пресен пример на сериозно притъпена бдителност е вражеският акт в Държавният комбинат "Гео Милев", където работническата класа, наред с материалните щети понесе и човешки жертви. Къде се крият основните причини на всичко това? - Пак в това важно обстоятелство, че членовете на комунистическата партия в България и заедно с тях цялата работническа класа не са разбрали значението от повишена, постоянна и най зорка бди-

телност.

Не са редки случаите когато се прехвърлят организирани бандитски групи от разузнавателните центнали на Англо-американският империализъм,посредством лаквите от Бялград,Атина и Анкара с единствени задачи,да се добират до важни стратегически материали и планове на отбраната или в стопанският сектор. За осуетяване техните пъкленни цели,же в тези гранични райони населението от най малкия до най-възрастният гражданин трябва да бъде приучен към,такава бдителност,че нито за момент да не испуска каквито и да се възможности и положения с които врага би навредил на нашата страна. Обаче положението и там не е така както го изискват интересите на работническа България. Например: - В крайграничен населен пункт отива непознат гражданин. Влиза в клуба на БКП да търси партийният секретар. Обхождайки всички помещения не намира същият и за негово очудване вижда,че в клуба по масите седят разхвърлени разни партийни и други материали. Всичко това продължава да става в един такъв важен политически момент и то в гранични райони където врага почесто попада.

От направените проверки от страна на държавна сигурност по опазването на държавнататайна през настоящата година,почти във всички проконтролирани обекти се оказват нередности и нарушения попадащи под Наказателният закон в раздела за държавната тайна. Например: - В М-вото на електрификацията не се спазват напълно инструкциите залегнали в правилника на Министерския съвет относно работата и съхранението на материали и книжа съставляващи държавна тайна. Служебното ръководство не се счита задължено съгласно член 5-ти от същият правилник да съгласува мнение с Държавна сигурност,за лицата работящи в поверителните секции. Също така не се упражнява контрол и не се указва помощ на поверителната секция от страна на партийната организация и служебните ръководители.

Във В.Т.О."Енергохидропроект" през настоящата година са направени десятки нарушения на правилника на Министерския съвет. Дадени са под съдебна отговорност близо 10 служители и то само за нарушения по опазването на държавната тайна. Не малка част от тях са и партийни членове. Въпреки всички мерки нарушенията в тази организация продължават.Служителите все още изчисляват поверителни

данни на хвърчащи листове, не предават секретни материали на съхранение в поверителната служба, оставят поверителни сведения върху бюрата и в отворени шкафове. Главният директор на организацията е разрешавал дасе носят поверителни материали в домът на служителите и там да работят с тях и то на такива служители,които са явни врагове на днешният обществен порядък.От същата организация през м. октомври са изгубени от Стефан Петров - отговорник на книговезницата три хелиографни копия от строго поверителни ситуации.

В ОРГАНИЗАЦИЯ ВЪТРЕШНИ ИНСТАЛАЦИИ през настоящата година бяха загубени секретни планове,от служител при същата организация, на Министерството на народната отбрана отнасящи се за обекти в настоящият момент в строеж. Причини за загубването могат да се търсят главно в пълната незаинтересованост на партийната организация и в служебните ръководители,които не обръщат достатъчно внимание на съхранението,движението и размножаването на поверителните материали и не оказват контрол върху работата на поверителните секции. Не се работи по приучването на служителите към новите начини на работа и към ново отношение спрямо тези материали.

От страна на Централният кооперативен съюз се допустна да бъде публикуван преди известно време в списание"Информационен кооп.бюлетин" плана и неговото изпълнение за млекосъбирането през 1951 год. С публикуването на тези данни,враговете на демократичният свят бяха снабдени много евтино и без наказано с поверителни данни.

Главната вина за това носи служебното ръководство и партийната организация,че не е направила необходимото да бъдат запознати служителите със списъка на данните и сведенията съставляващи държавна тайна,поради което се стигна до настоящето положение.

В М-во на транспорта през 950 година изчезна доклад адресиран до Политбюро на Централният комитет на БКП отнасящ се до перспективният план на М-во на транспорта за периода 1951-1958 години. Загубените два екземпляра от този доклад не се намериха,въпреки положените усилия. За отбелязване е и случая,че третият екземпляр изпратен в Централният комитет на БКП също се оказа в неизвестност когато е бил поискан от др.Чанков от др.Кумбилиев.

В М-во на земеделието отговорни служители не предават на

Из архивите на ДС

45

7

съхранение поверителни планове в секретната секция. Началник на отдел е оставил на открито цяла преписка относно изселването на мохамеданското население от гранични райони. Не се упражнява достатъчен контрол по съхранението и движението на поверителните материали от страна на служебното и партийно ръководство.

Характерни примери в тази насока могат да се посочат цяла редица, където бдителността към класовият враг е на още по-ниско ниво, за провинцията. Например: - През м.май 1951 год. двама граждани са влезли в завод № 11 и са стигнали до кабинета на директора и след като са обходили известна част от помещенията необезпокоявани от никого, те са отседнали в кабинета на Директора, в който са били намерени различни видове пропуски, подпечатани и подписани и редица други материали от секретен характер, които не са били предадени на съхранение в поверителната служба. Охраната толкова небрежно се е отнасяла към поставените и задачи, че не е забелязала същите лица, които са влезли през централният вход. От гореказаното личи, че бдителността е на нулево положение в такива стратегически обекти, като завод № 11. Подобно положение е констатирано и в завод № 15, където също се намериха известна част секретни материали извън поверителната секция в неработно време.

На 18 октомври 951 година в Държавен текстилен комбинат "Г.Димитров" - Сливен са констатирани редица нередности на основните положения на Правилника на Министерския съвет. Наред с тях се е установило, че някой служители не са предали на съхранение поверителните материали в секретната служба за съхранение от минералият работен ден. Устоновило се е, че не всички поверителни материали са приведени в известност и не са поставени под контрола на поверителната служба. Отпечатването на материалите става в повечето случаи извън поверителната служба.

Основната причина за такова неблагополучие е слабата бдителност и недостатъчното възпитание на масите в тази насока. Не е използван опита на съветските народи и опита на ВКП/б/ по приучването на народа към революционна блителност, осторожност и патриотични прояви по разкриване на шпионите, агентите, диверсантите, вредителите и по опазването на държавната, социалистическа и кооперативна собственост и по запазването на сведенията, данните, материалите и пр. съставляващи от себе си държавна тайна.

Из архивите на ДС
46

Из архивите на ДС
47

Едно от най-силните и остри оръжия в борбата с враговете е революционната бдителност. Постоянното изостряне на това оръжие и готовността му,задействие се явява важна задача на нашата партия,на нашата общественност и на нашите граждани. Високата бдителност е немислима без най-голяма дисциплинираност и съзнателност,без болшевишка идейност и принципиалност. Особенно значение за възпитанието към бдителност има изучаването на историята на ВКП/б/ и БКП. Революционната бдителност е неразделна и най-съществената черта на нашият патриотизъм. Възпитанието на масите в болшевишка осторожност,значи да се култивира у тях любов към социалистическото отечество и чувство на грижи за укреплението,ръста и могъществото на нашата страна.Революционната бдителност се явява едно от най-важните условия за победата на нашият народ над враговете. Бдителноста,осторожноста и зоркоста се явяват съществени условия за окрепването икономическата и военна мощ на нашето отечество при по-нататъшното развитие по пътя на социализма. При възпитанието в болшевишка бдителност важна роля играе всекидневно запознаване на нашите хора с методите на подривна работа от чуждестранните разветки. В борбата за повдигане на бдителноста не бива да се допуска кампанийски характер и за нея да се говори само на събрания. Напротив: - тя трябвада стане плът и кръв на народа за нея трябва да се говори на всяка крачка,на всеки гражданин без разлика на възраст и пол.

С оглед на това - да се даде на работническата класа онова което е необходимо за повдигане нивото на бдителноста и разясняване значението по опазване на държавната тайна -

П Р Е Д Л А Г А М Е :

Необходимо е засилването масово-разяснителната работа всред народа по всички начини от страна на БКП,ЕОПО-ОФ,ДСНМ и всички останали масови организации с цел внедряване чувството на отговорност и революционна бдителност. Тия организации в никакъв случаи да не подминават тихо-мълком въпросите по бдителноста и опазването на държавната тайна. Те са призвани своевременно да напътстват,да поправят и инструктират и особенно постоянно да контролират тези граждани,които не умеят да бъдат бдителни,да пазят служебната и производствена тайна,които не проявяват необходимата осторожност и не подбират сре-

Из архивите на ДС
48

дата си. Такива случаи трябва да бъдат предмет на обществено обсъждане и около тях да се мобилизира общественото мнение на трудящите-се.

Партийните бюра,ръководствата на младежките и отечественофронтовските и други организации е необходимо да направят борбата против народните врагове и опазването на държавната и служебна тайна неразделна част от своята ежедневна работа.

На партийни събрания,на конференции и сбирки на О.Ф. и други организации е уместно да става разглеждането на въпроса за революционната бдителност,като и се прави оценка за настоящето време, конкретно по дадена линия,да се направят изводи и набележат съответни мероприятия по засилването на борбата за действително болшевишка бдителност и фактическо опазване на всичко което представлява интерес и към което чуждите и наши шпиони правят опити да се доберат. На тези сбирки да се заостри въпроса от необходимоста по опазването на служебната и държавна тайна. Да се разяснят формите и методоте на враговете при тяхната дейност общо и конкретно при събирането на ценни и стратегически сведения и данни. Да се внушава на всеки гражданин,където и да се намира,че той е длъжен да бди и разобличава шпионите и агентите,както и тяхните слуги доносчици и бъбривци.

На партийни,отечественофронтовски и профсъюзни събрания по учреждения,предприятия и пр. да се разясни закона за държавната тайна правилата за работа и съхранение на поверителните материали,като се обърне сериозно внимание за необходимоста от повишена бдителност при опазването на същите. Да се вземат всички мерки щото всеки опит на врага,опитващ се да се добере и получи ценни сведения,да бъде своевременно разкрит. Да се съблюдава социалистическата законност,като се търси партийна и съдебна отговорност от лицата,които съзнателно или не съзнателно са допуснали опущения и нарушения, и с това са създали условия за разгласяването на държавната тайна или пък не са проявили необходимата бдителност,с което са улеснили врагът да се добере до секретни сведения и материали.

Необходимо е редовно да се дават служебни и партийни отчети от съответните ръководители по опазването на поверителните материали, и мерките за повишаване на бдителноста по съхраняването,отчитането и ползването на секретни документи,а така също и по ликвидирането на

излишната бъбривост по служебни въпроси,било то в учреждението или извън него. Да се подеме по места жестока и смела борба против бъбривоста,словохотливоста,самохвалството,и политическата и служебна невежественост,които се явяват най добрият принос към врага при което обстоятелство той незабелязано използва възможноста за набиране на важни сведения и материали представляващи държавна тайна. Да се направи невъзможно попадането на поверителни сведения и данни във враговете на демократичният лагер,поради непредпазливост или небрежност.

Всеки член на партията,всеки честен и патриотично настроен гражданин трябва да стане ревностен пазител на народните интереси и да води непримирима борба против народните врагове,шпионите,диверсантите и събирачите на сведения,представляващи стратегическа тайна, които се стремят да подриват сигурноста и отбраната на нашата страна.

Да се отпочне масово разяснителна работа в учебните заведения,като чрез беседи,лекции и разни нагледни материали се възпитава младежта в дух на революционна бдителност,в дух на разкриване и разобличаване на всички вражески настроени елементи,които пряко или косвенно са се поставили в услуга на империалистическият свят.

Ежедневно да се разобличават всред нашето общество шпионите,предателите,събирачите на секретни сведения и други родове предатели. Трябва основно и с пълни подробности да бъде обрисуван техният лакейски вид.

В учебниците и учебните помагала да се напишат подходящи разкази,чрез които да се засили обичта на нашата младеж към своята родина и същевременно засили ненависта и умразата към шпионите и вредителите,които трябва да бъдат изолирани от нашата общественост. Да се вземат всички мерки за прочистването на държавният и обществен апарат от бивши хора,от предатели ,от морално-политически неиздържани граждани,от бъбривци,самохвалци,нехаиници и др.такива,които пред ставляват сериозна опасност за сигурноста на материалите с които работят,особенно там където са успяли да се вмъкнат в секретни пунктове

Да се отпочне разяснителна работа чрез пресата,радиото,периодичните издания,детската и юношеска литература,хумористичните вестници,като по този начин се даде обществено значение и се повдигне на необходимата висота революционната бдителност,осторожност и зоркост.

Из архивите на ДС

49

11

Чрез нагледната агитация,стен-вестниците,постоянните лозунги на всички обществени места - влакове,трамвай,автобуси,кина,театри,читалища и др.да се води непримирима борба против предателите,шпионите,събирачите на ценни сведения,диверсантите и враговете на народа.

Българската кинематография да изработи с подходяща тематика редовни и късометражни филми във връзка с бдителността и опазването на сведения и материали имащи стратегически характер за нашата икономика,политика и отбрана.

Да се измени и допълни правилника на М.С. относно работата и съхранението на поверителни материали,като се изменят и допълнят такива членове, с които действително би се гарантирала сигурността на сведения и материали от поверително естество.

На упорита борба за повишаване всенародната бдителност, опазването на родината от враговете на работническата класа!

6.XI.1951 год.
С о ф и я

ПОДПОЛКОВНИК:_____/Палагачев/

Н-к Отделение Д.Т._____/Бонев/

Из архивите на ДС
50

21

МИНИСТЕРСТВО
на
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
СЕКРЕТАРИАТ
№.....
.....194...год.
СОФИЯ

ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
Т У К

ОТНОСНО: одобряване на нов списък на сведенията, съставляващи държавна тайна.

Д О К Л А Д

от ГЕОРГИ ДАНКОВ, Министър на вътрешните работи.

ДРУГАРЮ ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Съгласно чл.83 ал.III от новия Наказателен закон, Министерският съвет трябва да издаде списък на данните и сведенията, които представляват държавна тайна, по смисъла на Наказателния закон. Такъв списък има издаден, съгласно чл.112 от стария Наказателен закон/обнародван в "ДВ"бр.261-948 г./, но е много претрупан и неточнен, което го прави трудно приложим.

Предвид на изтъкнатите неудобства на стария списък, Министерският съвет възложи на специална комисия да изработи нов списък, който представям с настоящия си доклад, за одобрение.

При изработването на новия списък на сведенията, данните и въпросите, представляващи държавна тайна, широко е използван одобрения от Президиума на СССР през 1947 год. подобен списък, Предлаганият проект е значително по-кратък и по-ясен, отколкото съществуващия такъв.

Като Ви излагам горното, моля, другарю Председател, да предложите на Министерския съвет да одобри приложения списък, като, като приеме за целта следното

П О С Т А Н О В Л Е Н И Е:

На основание чл.83 ал.III от Наказателния закон, одобрява се приложения списък на данните, сведенията и въпросите, които представляват държавна тайна.

Отменява се списъка на данните, сведенията и въпросите, които съставляват държавна тайна, съгласно чл.112 от стария Наказателен

При отговор да се указват № и отделението.

закон, обнародван в"ДВ" бр.261-1948 година,считано от деня на обнародването на новия списък.

ПРИЛОЖЕНИЕ:списъка

М И Н И С Т Ъ Р: /п/ Г.Цанков

ЗАСЯГА:всички министерства.
Подлежи на обнародване във
в."Известия".

В е р н о ,
СЕКРЕТАР:

22

С П И С Ъ К

на данните,сведенията и въпросите,които представляват държавна тайна.

I. СВЕДЕНИЯ,СВЪРЗАНИ С ОТБРАНАТА НА СТРАНАТА.

1. Разположението,наименованието,номерацията,организацията, численият състав иматериално-финансовото осигуряване на въоръжените сили на Републиката - изцяло по родовите войски,по части,съединения, кораби,поделения,учреждения,заведения и по военни обекти.

2. Състоянието,размерите,капацитета,броя на местонахождението на военно-морските бази,бреговата отбрана,фаровата и хидрограф на служби,военните летища и площадки за кацане,бойните кораби,охраната на сухопътните граници и другите военни обекти,учреждения и заведения.

3. Бойната подготовка,морално-политическото състояние и боеспособността,въоръжението,бойната техника,снаряжението,снабдителните средства,военните превози и наличността на горивни или смазочни материали на въоръжените сили на Републиката - изцяло по родове войски,по части,съединения,кораби,по военни обекти.

4. Мобилизационните и оперативни планове на въоръжените сили на Републиката изцяло,по родове войски,по поделения и по обекти,както и мобилизационните и оперативни планове,изчисления,проекти и мероприятия,свързани с плановете,осигуряващи отбранителната способност на Републиката,по линия на държавното управление,промишлеността,транспорта,свръзките и другите отрасли на народното стопанство - изцяло по министерства, по териториални райони и по предприятия.

5. Годишните контингенти младежи,подлежащи на постъпване във войската - за цялата страна и по военни окръжия; размерите, състава,състоянието,разположението и предназначението на мобилизационните запаси - от всички видове /човешки резерви,животни,материали,превозни средства и пр./ за въоръжените сили на Републиката,по родове войски,по части и съединения,по поделения и по военни обекти.

6. Разположението,състоянието,финансово-индустриалните планове,съоръженията,капацитета,номенклатурата и размерите на производството на военната индустрия;възможностите на останалата индустрия за задоволяване нуждите на войската; изпълнението от останалата индустрия на конкретни военни поръчки.

Из архивите на ДС

7. Откритията,изобретенията,рационализациите в областта на техническите и други средства от значение за отбраната на страната.

8. Документи,материали /карти,издания,списания и пр./, свързани с отбраната на страната и оперативна подготовка на войската,както и данни от тях.

9. Числеият състав,пл новете,разпределението,техническите съоръжения и работните обекти на Трудовата повинност.

10. Статистически данни за възможностите на Народното стопанство,във връзка с използуването им за материалното осигуряванена войската във време на война.

II. СВЕДЕНИЯ,СВЪРЗАНИ С ВЪТРЕШНАТА СИГУРНОСТ И МЕЖДУНАРОДНИЯ ПРЕСТИЖ НА РЕПУБЛИКАТА:

11. Състава,числеността и разпределението на кадъра,организацията,методите,средствата заработа и съоръженията на Министерството на вътрешнитеработи и поделенията му.

12. Преговорите,договорите,сношенията и съглашенията на Република с други държави,както и други мероприятия в областта на външната политика и външната търговия,освен онези,които се публикуват официално.

13. Държавните шифри и съдържанието на шифрованите материали.

III. СВЕДЕНИЯ,ОТ СТОПАНСКИ И ИКОНОМИЧЕСКИ ХАРАКТЕР.

14. Признатите от Министерския съвет на Народната република България сведения,сведения,които трябва дабъдат съхранявани в тайна в областта: на промишлеността - изцяло или в отделните й области,на селското стопанство,на търговията,на транспорта,на свръзките, на пътищата за съобщения,на водоснабдяването и водните инсталации.

15. Състоянието на валутните фондове,счетоводния баланс и оперативно-финансовите планове на Републиката.Сведения за място и реда на пазенето и превозването на скъпоценните метали от държавното съкровище,на валутните ценности и паричните знаци.

16. Плановете и плановите предвиждания,отнасящи се до внасянето и изнасянето на отделни стоки; състоянието на експортните фондове на отделните стоки и състоянието на държавния резерв изцяло.

Из архивите на ДС
55

17. Геоложките запаси и добиви на цветни и редки метали. Проучвания извършени в областта на природните богатства.

IV. СВЕДЕНИЯ ЗА ОТКРИТИЯ,ИЗОБРЕТЕНИЯ И УСЪВЪРШЕНСТВУВАНИЯ ОТ НЕВОЕНЕН ХАРАКТЕР.

18. Открития,изобретения,технически усъвършенствувания, изследователски и експериментални работи във всички области на науката,техниката и народното стопанство,до окончателното им завършване и разрешението за тяхното публикуване.

V. СВЕДЕНИЯ ОТ ДРУГ ХАРАКТЕР.

19. Други сведения,които ще бъдат признати от Министерския съвет на Република,като неподлежащи на разгласяване.

МИНИСТЪР :
/Г.Цанков/

Строго поверително! 17

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

З А П О В Е Д

№ _____

София, _____ 1951 год.

~~Главно Управление~~ Държавна Сигурност разполага с множество данни, от които се вижда, че редица предприятия, ползващи се в своята производствена дейност от употребата на взривни вещества, допускат престъпно небрежно отношение към складирането, охраната и контрола по изразходването на последните.

1. Някъде взрива и взривните вещества се складират в неподходящи складови помещения.

Например:

а/ По строителният обект Беренде-Станянци - в с.Станянци, за складово помещение се използва изоставена къща, която е непосредствено до граничната линия с Югославия. Освен това до самата къща е кухненското помещение на обект Станянци.

б/ На обекта "Паважни кариери" при Държавно строително обединение "Пътни строежи" взрива, барута и фитила, освен, че неправилно са складирани - се съхраняват в склада за продукти, който е отделен от кухненското помещение с лека дъсчена стена - много удобно условие за всеки диверсант да извърши диверсия върху този склад, предизвиквайки "случайно" запалване на сухите стенни дъски, които го отделят от кухнята.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: Подпис: Секретар:

2. Другаде складовите помещения се охраняват лошо или никак не се охраняват.

Характерни в това отношение са следните примери:

а/ Новият склад на каменните кариери "Ябълково"-Димитровград, се охранява само нощем, и то; от пазача, който е натоварен с общата охрана на цялата кариера.

б/ На 28.Х.м.г. от гара Елин-Пелин за железните кариери край с.Бухово, без охрана е бил превозен 300 кгр. взрив. Същият взрив през нощта е нощувал в с.Бухово, пак без охрана, в резултат на което на другия ден било констатирана липсата на 6 кгр.от взрива.

3. Поради лошото охраняване на складовите помещения, където се съхраняват взривните вещества, и поради липсата на строга отчетност и контрол, както при раздаването му за работа с него, тъй и при самата работа-при непосредственото му използване, са установени редица случай на голями кражби на взрив, при което той отива в ръцете на вражески елементи, които го използуват за диверсии срещу Народната власт и строителството у нас.

Особенно типични за това са следните случай:

а/ Трудоваците и и двамата заподозряни във враждебно отношение към Народната власт, работейки на обект "Несебър" - само за две седмици през 1949 год. са успели да изнесат от обекта и го укриват за свои нужди до края на м.г. 16 кгр. взрив и 31 капсули.

б/ Ръководството на разкритата през декември м.г. диверсантска група в Димитровград се е сдобило с взрив от "икономисан" от зарядите на работещите в мина Меричилери, такъв от който са приготвили 5 бомби - една от които успели да хвърлят в милиционерският участък на с.Меричилери, а останалите са предназначени за много сериозно замислена диверсия над ТЕЦ "Марица I", с която диверсия са целели парализиране строителството в Димитровград.

Изхождайки от всичко това,

З А П О В Я Д В А М:

1. Началника на отдел IV при Г.У.Д.С. др.Гръбчев и началниците в Окръжните и Околийски управления в районите, на които има предприятие за производството на взривни вещества,в срок от 20 дни да вземат в активно агентурно-оперативно обслужване тези предприятия.

2. В двадесетдневен срок да приведат в известност всички предприятия, производствени и строителни обекти - мини, кариери, язовири и др., които работят с взрив и по силата на това държат на склад такъв и ги вземат също тъй в активно агентурно-оперативно обслужване, като складовите помещения в които се съхранява взрива, при това, се считат за най-уязвими в диверсионно отношение

3. В месечен срок да се извърши основно проучване на лицата, които имат служебно отношение към взривните складове - магазинери, експедитори, раздавачи и охрана на складовите помещения, в които се съхранява взрива - по предприятията, където се произвежда и обектите, където се употребява той.

В същият срок да се прегледат всички агентурни и официални материали, отнасящи се за същите лица и въз основа на резултатите от проучването и прегледа на материалите, вражеските и подозрителни елементи незабавно да се отстранят из състава на работещите в складовете и из състава на тези, които ги охраняват - едни да се уволнят, други да се преместят на друга подходяща работа.

Някой от тях, за които се укаже, че не може нито да се уволнят, нито да се преместят другаде, да се вземат активно на разработка. При това да се има предвид, че разработките, водени на обекти, работещи на такива опасни в диверсионно отношение участъци, се водят и реализират в къси срокове.

4.-

4. В месечните планове за следващите двумесечия да се заплануват мероприятия за изграждане на широк агентурен апарат за обслужване, както на предприятията, в които се произвеждат взривни вещества, тъй и по предприятията и другите производствени и строителни обекти, в които има складирани количества взрив за производствените им нужди.

Особено внимание да се обърне на вербовката на агентура, която ще донася, както за съхранението, тъй и за начина на раздаването и изразходването на взрива, с помоща на която агентура да се пресичат опитите на вражеските елементи чрез кражби и др. да използват взрива за вражеската си дейност.

Сериозно внимание да се обърне също така на вербовката на противодиверсионна агентура за обхващане на складовите помещения в които се съхраняват взривните вещества неглеайки на обстоятелството, че по тези складове не ще останат на работа вражески елементи. С помоща на противодиверсионната агентура да се направят невъзможни диверсиите по складовите помещения в които се съхранява взрив, където и да се намират те.

5. Наличната агентура, работеща по мините, кариерите, язовирите и др. обекти, където се употребява взрив да се ориентира към установяване и своевременно донасяне за онези от работещите с взрива, които при работата с него го "икономисват", с цел да го използват за вражеока диверсантска и друга дейност

6. Задължавам всички подделения на Д.С. и Н.М. при получаването на сигнали за вражески прояви във връзка със складирането, съхранението и използването на взривните вещества, за същите незабавно да съобщават на ръководството на отдел IV при Г.У.Д.С.

7. Контрола по изпълнение разпоредбите, дадени от Правилника за контрола над производството, съхранението, търговията и притежаването на взривовете възлагам на пом.м-ра др.Делчо Чолаков.

8. Контрола за изпълнението на настоящата заповед възлагам на пом.м-ра др.Апостол Колчев.

М И Н И С Т Ъ Р:
/Г.Цанков/

Строго поверително!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

О Т Ч Е Т Е Н Д О К Л А Д

за
извършената работа през 1952 година от отделение "Държавна тайна" при IV-то У-ние ДС и предстоящи те задачи.

Отделение"Държавна тайна" като поделение на Държавна сигурност има за задача да осигури опазването на поверителни материали от характера на държавна тайна и следи за приложението на правилника на МС,за поверителното деловодство в държавните, обществени и кооперативни учреждения и предприятия.

Работата на отделението в това отношение се простира в Столицата и провинцията. В Столицата е сформирано отделението състоящо се от 17 служители,а в провинцията контрола се осъществява чрез О.Р. по линия на ДС във всеки окръг. Обектите намиращи се в околийте се обслужват от местните органи на ДС по териториален принцип.

Отделението осъществява горното посредством официален контрол – извършване на проверки и обследвания,посредством агентурно информаторския апарат и чрез ограничаване посещенията в по-важните производствени предприятия съгласно 1038 и 9-то разпореждане на МС от 1950 и 951 година,за които по линия на държавна тайна се издават специални разрешителни.

По тези основни линии през 1952 година отделението е извършило следната работа изразена в цифри/само за Столицата/.

а/ извършени са общо 443 пълни и частични проверки.

б/ вербовани са 86 информатори и 23 съдържатели на явочни квартири.

в/ взети са писмени показания от 150 лица нарушили правилника на МС,като от тях са дадени двама под съд.

г/ отговорено е на 653 предложения за работа в поверителни служби.

д/ издадени са 1360 разрешителни за посещения на обекти упоменати в списъка към 9-то разпореждане на МС от 951 год. и такива на Кинематографията за заснимване на обекти.

При извършваните проверки от отделението са констатирвани известни нарушения на правилника на МС и съществуващите слабости в поверителните служби по места,които са отразявани винаги в протоколи,подписвани от О.Р. и длъжностни лица от обектите.

Въпреки извършените проверки и честите посещения по обектите,поверителните служби в редица централни учреждения,министерства и обединения не работеха добре. Отделението още не е успяло да внесе порядък в работата и опазването на поверителните документи по места.

За това,че все още не е поставен порядък при работата и опазването на поверителните документи се вижда най-вече от резултатите на извършените проверки.

През 952 година са извършени близо 200 нови проверки, при някой от които са констатирани сериозни нарушения.

Например при извършената проверка в М-во на тежката промишленост през юни и октомври 952 година е установено загубването на 57 постановления на МС. Установено е,че по отношение писането на поверителните материали се допускат сериозни опущения, като същите не се пишат по установения ред и от определени за целта машинописки.

В ДИО"Въглища" и "Руди и металургия" при извършените проверки през средата на 952 година се установиха редица нарушения на правилника на МС. Не се установи наличието на редица важни поверителни документи. Не правилно се работеше с поверителните материали,а писането на същите не ставаше по установения ред и то предимно от несъгласувани с ОВР машинописки.

Такива състояния на поверителните служби бяха констатирани и в редица още министерства и обединения - М-во на строежите Совболстрой, ДИОКИ,ДИО"Хранителна индустрия" и пр.

При извършените вторични проверки в посочените по-горе обекти се установи положение не много по-различно от предишното.

Констатираха се отново оставяне на поверителни материали по бюрата,а загубените поверителни документи не бяха издирени. Работата с поверителните документи не беше се много променила,

писането на същите ставаше почти по същият начин. Не се държеше сметка в колко екземпляра са отпечатени поверителните материали и одобрена ли е машинописка или не. Ежедневните поверителни сведения за производството продължаваха да се предават и приемат по телефона като в ДИОКИ, [illegible]-во на земеделието, ДИО "Въглища" и пр. Всичко това се отразяваше редовно в съответни протоколи, като се даваха и редица конкретни предложения за подобряване на работата.

Извън това в предприятието, като ДИО "Вълнена индустрия" ДИО "Хранителна индустрия", "Совболстрой" положението на работата по опазването на поверителните документи е на още по-ниско ниво. На ниско ниво са също и предприятията към [illegible]-во на тежката промишленост.

Не добре се съхраняваха и плановете на поверителните обекти по специалното строителство. Така например при извършената проверка на обектите 101 и 104 се установи, че плановете се съхраняват в дървени бюра и в кантонерки.

Плановете на обекта в Симеоново - на [illegible]ВР, се носеха в чантата на техника Асен Дамянов, който редовно ги носи със себе си в къщи. Такова бе състоянието и на другите специални обекти за които Соф. стройобединение не бе взело необходимите мерки за създаване условия за съхраняването им и за въвеждане на ред при работата с тях.

Не по добро бе положението и в проектантските организации, проектиращи плановете на всички поверителни обекти - това се отнася за проектантския колектив при УдСДР, където се изготвят всички планове и документации на обекти за Държавен резерв и където понастоящем се установява загубването на някой от тези планове. Същото е положението и в Промпроект, Главпроект и пр.

Състоянието по опазването на поверителните материали и поставянето в порядък работата с тях в провинцията е още по-незадоволително.

Така например при проверката в "1-ви май" - гр. Сталин бе установено безпорядък по отношение опазването на поверителните материали. Поверителната служба съществуваше формално, не се спазваха елементарните правила за работа с поверителни материали. Не по-добро бе положението и в Окръжния народен съвет на ДТ, където

Из архивите на ДС
62

също бе констатирано безобразно отношение спрямо поверителните документи и въпреки редицата проверки и напомняния служебното ръководство не взимаше мерки за това.

Като заключение може да се каже,че състоянието на работата по опазване на поверителните документи в редица централни учреждения и ведомства бе на високо ниво,даващо възможност по предприятията врагът лесно и без много усилия да се добира до важни данни от характера на държавна тайна.

Причините за това не добро състояние на поверителните служби са главно в незадоволителната работа на отделението,както през 1951 година така и до м.май на 1952 година.

Същността на работата на отделението се състоеше предимно в констатиране на съществуващи слабости и нарушения и даване препоръки за тяхното отстраняване,като последните в никой случай не бяха нищо друго освен преписване част от правилника на ДС. Отделението не разреши изцяло стоящата пред него задача за поставяне в пълен порядък поверителните служби. О.Р. не се чувстваха отговорни за лошото състояние на същите и за неблагополучието в това отношение, в поверените им обекти. Смятаме се,че работата на отделението се състои само да констатирва,да отразява необходимото в протоколите и да представи изцяло на служебните ръководители да провеждат ред в поверителната служба.

Цялата дейност на отделението бе насочена както чрез официалния контрол,така и чрез агентурно информаторския апарат, предимно към констатиране на нарушения и слабости,без да се набелязват конкретни мероприятия за ограничаване на нарушенията и ликвидиране на слабостите. Не се правеха конкретни изводи и не се анализираха проверките извършени от отделението.Не се следеше системно за изпълнението на даваните указания от отделението.

В резултат на такова направление на работата на отделението постоянно се констатирваха все нови и нови нарушения на правилника за поверителното деловодство,а предишните такива или се изпълняваха до известна степен или продължаваха да съществуват Тези нарушения се отразяваха и повтаряха в протоколите,като с това се повтаряха и препоръките.

Едва през м.май 1952 година в резултат на личните указания на др. Зам.министър ген.майор Г.Кумбилиев, по повод 372-то

Из архивите на ДС

постановление на МС се измени направлението на работата на отделението. Постави се вече основна задача,а именно постоянно да се привеждат в пълен порядък поверителните служби в обслужваните от отделението обекти.

В резултат на това отделението подобри своята работа особено в качествено отношение. Проверките се извършваха вече по предварително съставени планове с конкретно набелязани мероприятия,извършваха се задълбочено и пълноствено. Съгласуваха се предварително с останалите оперативни отдели. Започна издирването на важни поверителни документи,като постановления,разпореждания,планове,отчети и пр. Най-основно се проверяваше работата на самите поверителни служби. Правеше се анализ на работата в поверителното деловодство,като по този начин в краен резултат се получаваме пълна представа за състоянието по работата и съхраняването на поверителните документи в съответния обект.

Значително се подобриха протоколите,както в стилово така и в качествено отношение. Докладването на същите ставаше предимно от инспекторите или началника на отделението,а в някой случай от др. Зам.началник на управлението.

В последно време в случай на неизпълнение системно даваните указания от отделението от страна на служебните ръководители по места се даваха справки до началника на Управлението или до др. Зам.министър, в резултат на което в редица обекти работата се подобри.

В резултат на такива проверки,състоянието на поверителната служба в М-во на леката промишленост се подобри.Въведе се порядък. Приведоха се в изпълнение повечето от изискванията на правилника.

В ДИО"Въглища" благодарение енергичната намеса на отделението и взетите мерки от страна на новият главен директор работата значително се подобри. Същото може да се каже и за М-во на доставките и хранителната промишленост,където се въведе известен порядък.

В по-малко или по-голяма степен подобрение в това отношение се почувства в почти всички обслужвани от отделението обекти.

Втората важна причина за неблагополучието в работата на

Из архивите на ДС

65

отделението,бе недобрата работа с агентурно информаторският апарат.

Понастоящем отделението разполага с 267 информатора, 3 резидента и 41 явки.

Основна слабост в това отношение е,липсата на целеустременост при вербовките. Съществуваха известни случай на вербовки като самоцел. За липсата на целеустременост в известни случай говори факта,че наличният информаторски апарат няма много добра разстановка. 18% от информаторите са в поверителните служби,30% в плановите отдели,а останалите в другите такива.

Слабост може да се отчете и по отношение подбора на някой информатори. Не всички информатори са подбрани правилно и не винаги е съобразявано с тяхните възможности,което е довело до известно натрупване с негодни информатори,които се държаха без да бъдат изключени.

Чувстваше се една разхлабеност в информаторите,не бяха винаги редовни и не винаги даваха донесения.

Ръководството и възпитанието на информаторите не бе системно. О.Р. не всякога се подготвяха за срещите,не разнообразяваха даваните задачи на сътрудниците,поради това,че някой от тях не познаваха добре производствената дейност на обекта.Не напълно се използваха явочните квартири,като повечето от срещите се осъществяваха на открито. През цялата година са получени общо около 1785 донесения, 164 от които са били от особена важност и са дадени преписи на други отдели. Средно се пада по 6-7 донесения на един информатор за една година. За дейността на информаторите може да се види от направената проверка за 4 месеца от м.май до август. Насрочени са били 1415 срещи,от тях са осъществени 1123 или 80%. С донесения са били 65% от тях.

През второто полугодие вследствие обърнатото ни внимание от служебното ръководство,голяма част от посочените слабости бяха ликвидирани. Извършваше се правилен подбор на информаторите и се спазваха съответните принципи при вербовките. Вербовките се извършваха целеустремено и то предимно там,където има концентриране на поверителни материали или вражески елементи,а не на всякъде и безразборно. При това положение редица информатори,като в.с. "Добринка","Серги","Горчо","Дора" и "Марите" вследствие подобре-

ние на ръководството и възпитанието даваха редица ценни донесения като по повод на същите са открити разработки,или пък са послужили за спомагателни такива. Останалите донесения на информаторите се отнасят предимно за допуснати нарушения на правилника на МС, по повод на които са взимани конкретни мерки за ликвидиране на слабостите.

Все още поради обемистият характер на работата не може посредством наличният информаторски апарат да се установява напъл но допусканите нарушения и съществуващите слабости по места.За целта е необходимо по линия на държавна тайна да се възлагат задачи на с.с. на връзка към останалите оперативни отдели.

Друга причина за лошото състояние на поверителните служби е тази,че редица ръководители на министерства ни учреждения проявяваха безотговорно отношение по въпроса за опазването на поверителните материали и съблюдаването на установените правила за работа с тях. Така например някой служебни ръководители,не се стремяха към пълното приложение на правилника и към своевременното изпълнение на даваните указания от ДС,оправдавайки се със обективни причини. В ДИО"Вълнена индустрия" за лицата Василка Невева и Иван Йотов ДС е изпратило още преди една година писма с които е уведомила,че същите не са подходящи за поверителната служ ба,но въпреки това още не са отстранени,благодарение невзетите мерки от страна на главният директор на Обединението.

В ДИО"Въглища" все още работят машинописки за които ДС е дала мнение,че са неподходящи за поверителна работа.

Такива положения се наблюдават и в ДИО"Хранителна индустрия","Химическа индустрия" и пр.

Ярък показател за безотговорното отношение на някой ръководни другари по опазването на поверителните материали е това, че от установените 180 загубени документи,виновници са предимно отговорни другари и членове на ВКП,като Пом.министри,гл.директори,началници на отдели и пр.

Такива случай имаме в М-во на тежката промишленост,където др. Пом.министър Пиянечки не е могъл да представи 15 постановления, др. Пом.министър Карадимов - 9,а също така и 14 пом.министри от другите министерства са виновни за загубването на поста-

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 24.04.2010г. Секретар: [signature]

новления. За загуените 13 преписа от постановления в М-во на леката промишленост са виновни началниците на отдели.

Друга случай за безотговорното отношение на някой служебни ръководители говорят и следните факти: От Промпроект бе представено за одобрение лицето . От представените кадрови материали бе видно, че същата е членка на ДСНМ, родителите и са прогресивни и, че има брат партизанин, а от извършеното проучване на ДС същото се указа неверно. Родителите и са вражески настроени, брат няма, а чичо и е преминавал 6-7 пъти Югославската граница и понастоящем е в затвора. Такъв е случаят и за лицето от М-во на леката промишленост, която е имала брат изключен от партията, отивал в Югославия, имал връзки с погранични югославянски офицери, а тя предимно е дружела с реакционери Цялото им семейство е било обект на ДС.

Такива случай ние рисковаме да допуснем и през 1953 година, защото отделение "ДТ" в тоя си състав не е в състояние да върши цялостна проверка на лицата представени да работят в поверителните служби, а съгласно заповед № 1 на др. Министър отдел VII ДС не е длъжен да проучва тия лица и ние следва да ги утвърждаваме само въз основа на проучването, което се извършва от съответните кадрови служби.

Постоянното текучество на лицата работящи в поверителните служби, също така се отрази отрицателно върху тяхната политическа чистота. През годината са одобрени 512 лица, които са напуснали или подменени. Причината за текучеството може да се обясни с това че работата в поверителната служба е по-отговорна, а заплатите на лицата работящи в поверителните служби са същите, както и на тези заети с работа в други отдели, където отговорноста е по-малка. В поверителните служби работят предимно членове на БКП или честни граждани, които много по-лесно биха си намерили по-добре платена работа. Във връзка с този въпрос, още в началото на м.г. бе направено предложение пред служебното ръководство на М-вото за поставянето на въпроса пред МС, за даване известно процентно възнаграждение на заетите в поверителната служба лица, обаче въпроса все още не е разрешен.

След излизането на новият правилник на МС, за поверителното деловодство в края на 1952 година се набелязаха конкретни

Из архивите на ДС

мероприятия за приложението му.Проведени бяха съвещания със служебните ръководители по места и им бяха дадени конкретни указания за срочното му приложение,а най-вече по отношение изготвянето и изпращането на необходимите документи,съгласно чл. 10 от правилника за одобряване на лицата работящи с поверителните материали. Въпреки това,не всички министерства и обединения работят с необходимата бързина по този въпрос. Така например М-во на тежката промишленост, М-во на народно здраве и др. все още не са изпратили необходимите материали,а други такива дори не са почнали работата по този въпрос.

По отношение прилагането на правилника в провинцията са взети мерки срочно да се изучи същия от О.Р. по линия на държавна тайна. До сега са обиколени шест окръга и са дадени указания за срочното приложение на правилника по места и за внасяне на порядък по обектите.

Общата констатация е,че за приложението на новият правилник както в центъра,така и в провинцията не се вземат конкретни мерки от страна на служебните ръководители на обектите,без нито вмешателство.

По отношение оказваната помощ на окръзите по линия на държавна тайна може да се каже,че такава е давана от отделението. Помощта предимно се е състояла в указване практическа и теоритическа помощ и то за важни обекти. Въпреки всичко помощта не е била редовна,а и от страна на самите окръжни управления не е искана такава редовно,въпреки,че за дадени моменти се е чувствало нужда от такава.

Констатацията е таки,че в редица окръжни управления работата по линия на държавна тайна е подценявана сериозно. О.Р. работящи по тази линия са често подменяни,възлагано им е страничка работа,предавани са на ръководство от един началник на друг не са проконтролирвани системно в работата си,което се е и отразило за не добрата работа.

Работата по линия на държавна тайна в околиите е още по слаба. В тях почти не се обслужват обектите по линия на държавна тайна,а по важните обекти се обслужват от самия О.Р. от окръга.

Дисциплината в отделението общо взето е добра и е на необходимата висота. Няма констатирани особени лоши прояви на

оперативните работници.С малки изключения навременно са изпълнявани всички заповеди давани от служебното ръководство.Не се е забелязало съществено извръщение в работата.

Стилът в работата на отделението все още не е добър.

По отношение бързината и експедитивността при отделението може да се каже,че същите все още не стоят на необходимата висота. Имаме случай преди,когато се забавяха отговорите на писма с месеци наред,но с дадените лични указания от др. Зам.министър и тези на служебното ръководство за сега с това нещо е ликвидирано.

Служебното ръководство при Управлението не така бързо в някой случай придвижва известни въпроси,какъвто бе случай с забавянето на докладваният му протокол от ДИО"Химическа индустрия"

Контрол по изпълнението при отделението не бе постоянен

В отделението в някой случай се чувстваше липсата на системния контрол по изпълнението на задачите,а дори не се търсеше сметка от О.Р. за не изпълнение дадените им задачи. Не се търсеше лична отговорност. Някой от О.Р. не чувстваха личната отговорност за неблагополучия в работата на поверителното деловодство в учрежденията които води на отчет.

Пример О.Р. Христо Сариев въпреки неколкократните му напомняния,че трябва да предвижи 5 преписки на Енергохидропроект ги забави почти четири месеци безпричинно.

Инспектора Борис Дойчинов/сега на курс в школа Г.Димитров/ също така безпричинно забави проверката в Статистиката и Н-во на железниците. Не държеше сметка на О.Р. прикрепени към него,които учейки се от него също забавиха проверките на поверителното деловодство в Строителството по транспорта, УАТ и др.

В последно време има подобрение в тази насока.Всички инспектори и О.Р. са ангажирани в навременно изпълнение на поставените им задачи. Н-к отделението и инспекторите провеждат по често контрол и търсят личната отговорност от О.Р. по изпълнението на всички поставени мероприятия за разрешение.

Като основна задача стояща пред отделението сега е щото в най-къс срок да се осъществи прилагането на новия правилник на МС и установяване порядък по отношение работата и съхраняването на поверителните материали във всички обслужвани от отделението обекти.

Из архивите на ДС
69

Друга задача е тази,да се подобри работата в провинцията,като се оказва по-добра и системна помощ и се вземат под пряк контрол по-важните обекти. Във връзка с работата в провинцията е необходимо да се обърне и сериозно внимание на служебното ръководство по отношение работата по линия на държавна тайна.

Трета задача е да се подобри ръководството и възпитанието то на информаторите,като своевременно се завербова нова,ценна и к качествена агентура като ценната такава се въведе в явочни квартири.

Четвърта задача е да се подобри стилът в работата и непрекъснато се подобрява самата работа,така че същата да отговаря на изискванията.

П Р Е Д Л О Ж Е Н И Е:

1. За да може отделението да отговаря на изискванията и да се осъществява по-добро ръководство на същото,отделението да прерастне в отдел.

2. Да се запознаят всички О.Р. по ДС с правилника за поверителното деловодство. Да се внуши на О.Р. от окръжалите оперативни отдели да възлагат задачи по линия на държавна тайна на своите с.с.,което ще спомогне за по-бързото ликвидиране на съществуващите непорядки по места.

3. За добиването на по-голяма резултатност от извършените проверки една част от протоколите да се докладват лично от служебното ръководство на Управлението.

4. За спиране текучеството в поверителните служби по места да се изготви предложение пред ЦС за даване едно процентно увеличение на заплатите на служителите работещи в поверителните служби с което ще се повдигне и авторитета на поверителните служби

5. Да се разреши щото всички лица работещи в поверителните служби да се проучват от седми отдел ДС,с което ще се ограничи възможността за вмъкване на неблагонадеждни и вражески елементи,в поверителните служби.

26.II.953 год.
С о ф и я

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ IV-ТО ДС
/Полковник А.Зафиров/

Препис.

19

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

Поверително

Р А З П О Р Е Ж Д А Н Е № Р-1039

от 7 юли 1953 година.

ОТНОСНО: използване на стенографи при провеждане на служебни съвещания и конференции.
По доклад № С-1905-1876 от 13 юни 1953 год. на Министъра на вътрешните работи.

ДО
МИНИСТЕРСТВО НА ТЕЖКАТА ПРОМИШЛЕНОСТ

МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ РАЗПОРЕДИ:

1. Забранява на ръководителите на държавните и кооперативни учреждения и предприятия да използват частни стенографи при провеждането на служебни конференции, съвещания и пр. на които се изнасят данни от поверително естество представляващи държавна тайна.

2. Когато при провеждането на служебни конференции, съвещания и пр. се налага да се стенографират изказванията и решенията, а провеждащото ги учреждение или предприятие няма щатен стенограф или друг служител владеещ стенография може да се поиска от друго учреждение, предприятие или обществена организация политически подходящ стенограф. Когато учреждението или предприятието няма или пък не намери подходящ стенограф от друго учреждение, предприятие или обществена организация, по изключение може да наеме частен стенограф след предварително вземане мнението на Министерство на вътрешните работи чрез съответното окръжно или околийско управление на Министерство на вътрешните работи, а за София чрез Столично управление на Министерство на вътрешните работи

Из архивите на ДС

3. Ръководителите на ведомствата, учрежденията, предприятията и обществените организации, които имат щатни стенографи или други подходящи служители владеещи стенография да разрешават на същите да участвуват като стенографи при провеждането на служебни съвещания, конференции и други подобни в други ведомства или кооперативни учреждения и предприятия.

4. Възнаграждението за положения труд от стенографите в извънработно време се изплаща лично на тях от учреждението или предприятието, което е организирало конференцията или съвещанието, а полагащото им се възнаграждение за труда през времето когато са били откъснати от работа да се заплаща на учреждението, предприятието или организацията където се водят на работа.

Държавните учреждения не заплащат възнагражденията за труда на стенографа, взет от друго държавно учреждение през времето когато е бил откъснат от производството /редовната му работа/

5. Забранява се изнасянето на стенограмите за дешифриране и отпечатване вън от поверителната служба на учреждението или предприятието където е проведена конференцията или съвещанието, без предварителното писмено разрешение от ръководителя провеждащ конференцията или съвещанието.

6. За неспазването на горните разпореждания виновните лица да се подвеждат под отговорност по чл. 207, ал. 3-та от Наказателния закон ако не са на лице условията за по тежка-отговорност.

Изпълнението на настоящето разпореждане се възлага на ръководителите на Министерствата, учрежденията, предприятията и организациите.

Контрола по изпълнението на същото се възлага на Министъра на вътрешните работи.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ В.Червенков

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР: /п/ Ат.Войнов.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго поверително.

До Главлит
за др. Ел. Говраилова
~~МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ~~

с 6198с8068
1 XI 53г.

Т У К

Във връзка с внесения в Министерския съвет, от Главното управление по въпросите на литературата и издателствата, списък на въпросите, представляващи държавна тайна и забранени за открито публикуване, Министерството на вътрешните работи прави следните бележки и предложения:

1. Към § 6 да се добави още: ..."за всички занятия на войските и учебните сборове".

2. В § 22 е необходимо да се конкретизира относно кои местности е забранено публикуването на земни и въздушни снимки. Така както е дадено, отнася се до всички местности. Това би могло да затрудни дейността на Комитета за кинематографията при заснемането на филми.

3. Към § 28 да се добави още: ..."заявките, давани от МНО на министерствата и обединенията за нуждите на същото, а така също и обзорите давани от МНО във всички случай".

4. По § 33 - по отношение специалните цехове и отдели в гражданските предприятия, които работят предмети за МНО, МВР и УТП еднакви с тези за гражданството, като белъо, лопати, кирки, боя и пр. не е необходимо изцяло производството и начина на производството им да се обявява за поверително. Достатъчно е да се обяви за поверително само заделеното количество за горните три ведомства.

5.В § 35 да се добавят още:..."финансовите планове,плановете за реализация и обзорите,които се дават."

6.По § 38 - Правилно ще бъде да се ограничат данните само по отношение на предприятията и цеховете,имащи значение само за отбраната на страната или за специални цели.

Към този параграф да се прибави нова алинея със следното съдържание:"Плановете,местонахождението,капацитета и пр. на строежи,предназначени за Държавен резерв,МНО,МВР и взривни материали".

7.По § 39 да отпаднат данните относно местонахождението на язовири и водохранилища.Не е възможно същите да се опазят като поверителни данни.

8.В § 42 да се прибавят и сведенията относно плановете и проекто-заданията за скривалищата и другите съоръжения за противовъздушната отбрана.

9.В § 45 излишно е включването,като поверителни, сведенията относно местонахождението на цветни и редки метали. Това би попречило при издаването на учебници особено за висшите учебни заведения.

10.В § 50 не е необходимо да се включват сведенията относно местонахождението на нефтозалежи.Практически тези сведения не може да се опазят.

11.Да се прибави нов параграф със съдържание:

"Всякакви сведения по мобилизационните планове на министерствата,обединенията и предприятията".

12.В §§ 52 и 53 след думата "окръзи" да се прибавят думите "и околии",при което положение сведенията в тези параграфи ще се считат за поверителни,когато се отнасят и до околии.

13.В § 54 да се включат и сведенията относно преработката на селско-стопанските произведения-зърнени,плодове и животински -в нотисналем мащаб,министерства,обединения и предприятия.

14.В § 56 да се включат и птиците,а така също сведенията да се считат за поверителни,когато се отнася и до околии.

15.Не е целесъобразно запазването в държавна тайна броя на тракторите.

16.В § 59 да се включат и хладилните площи.

17.Сведенията в § 73 да се отнасят само до военните плаватолни съдове,защото търговските плавателни съдове са регистрирани пред чуждите страни съгласно съществуващите международни конвенции.

18.В § 75 да се обявят за поверителни сведенията относно броя на автомобилите за цялата страна,окръзи и околии, министерството на тежката промишленост,транспорта и строежите. За останалите ведомства не е необходимо,тъй като имат по няколко коли.

19.§ 87 да се редактира така:

"Карти и схеми на АТП,подцентрали и тяхното местонахождение и кабелни мрежи".

20.В § 90 да се отчни за какви телефонни и телеграфни линии става въпрос.Така както е даден текста на § 90,отнася се и до междуселските т.т.линии.

21.Да се отчни какви категории съществуващи мостове, съобразно издръжливостта им,е забранено заснимането,съгласно § 95.

22.Да се прибавят и сведенията относно заделянето за държавен резерв.

Из архивите на ДС
75

23.В раздела относно финансите да се прибави параграф със следното съдържание:

"Бюджета на страната,заедно с приложенията,освен публикуваните данни от него от Правителството".

24.В раздела относно външната търговия да се добавят сведенията относно:

"Експортния фонд на отделни стоки;търговски договори с народно-демократичните страни и контрактувания за отделни стоки,като: заводи,стоки предназначени за МТС,МВР и УТП, химикали,медикаменти и пр.".

25.В раздела за вътрешната търговия - в § 106 да се включат сведенията относно ..."плановете и отчетите /дялостни/ за министерството и централните предприятия."

26.§ 112 да се редактира така:"Местонахождението на производствените предприятия от републикански месцаб,складове със санитарни резервни материали,резервните количества медикаменти,медицински материали и техника /оборудоване/.

Всички данни относно институтите,работещи по бактериологичната отбрана на страната".

27.Не е необходимо да се обявяват за държавна тайна сведенията относно броя на изпратените да следват в чужбина студенти - § 137.

Независимо от посочените по-горе бележки,Министерството на вътрешните работи счита,че списъкът е много разширен и съдържа редица данни,които са известни на населението или лесно биха станали известни,като: строеж на мостове,тунели, пътища,съобщителни линии,предприятия и пр.В никой случай

Из архивите на ДС
76

сведенията са посочени в общи линии,а не конкретно.Това би затруднило твърде много редица клонове на културно - обществения живот,издаването на учебници за средните и висши училища и пр.

МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ:

.....

Генерал-лейтенант Г.Панков

Из архивите на ДС
77

УТВЪРЖДАВАМ:
МИНИСТЪР НА ВЪТР. РАБОТИ

_____
/Ген. полковник /

София, _____ 1955 г.

Строго-поверително

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

И Н С Т Р У К Ц И Я

За работата на органите на ДС по опазване на държавната тайна и контролиране приложението на Правилника за поверителното деловодство в държавните, кооперативните, обществените учреждения, предприятия, ведомства и организации в Н.Р.България.

I. ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА

1. Контролът по приложението на Правилника за поверителното деловодство в държавните, кооперативни и др. учреждения, предприятия и организации в страната се възлага на отделение "Държавна тайна" при Държавна сигурност и определени оперативни работници в окръзите.

2. Оперативният състав при отделение "Държавна тайна" преко контролира съблюдаването на Правилника за поверителното деловодство в министерствата, обединенията и останалите централни държавни, кооперативни и др. учреждения в столицата, чрез явни проверки и агентура.

Назначените оперативни работници по опазване на държавната тайна в окръжните управления на МВР осъществяват контрол по приложението на Правилника за поверителното деловодство в учрежденията и предприятията, като отговарят преко за окръжните такива в окръжния град и важни от национален мащаб обекти в съответния окръг.

Обектите по околиите се контролират за опазване на държавната тайна от оперативните работници, които съответно обслужват обектите по производствена линия на територията за която отговарят.

3. Отделение "Държавна тайна" инструктира и оказва методично практическа помощ на оперативните работници, работещи по линия на държавна тайна в окръзите, като периодически контролира работата им.

4. Отделение "Държавна тайна" се ръководи преко от началника на управление III ДС или негов заместник, а оперативните работници, работещи по линия на държавна тайна в окръжните управления на МВР се ръководят преко от началника на отдел III в окръга.

II. ЗАДАЧИ, ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ОРГАНИТЕ НА ДС ПО ЛИНИЯ НА ДЪРЖАВНА ТАЙНА, ПРИ ПРИЛАГАНЕТО НА ПРАВИЛНИКА ЗА ПОВЕРИТЕЛНОТО ДЕЛОВОДСТВО И КОНТРОЛИРАНИТЕ ОБЕКТИ.

5. Основната задача на отделение "Държавна тайна" е да контролира приложението на Правилника за поверителното деловодство одобрен съгласно 2859-то разпореждане на Министерския съвет от 1.X.1952 година и др. разпореждания на Министерския съвет, свързани с въвеждането на мероприятия, целящи опазването на държавната тайна в държавните, обществени и др. организации и предприятия, работещи с материали от характер на държавна тайна.

6. Отделение "Държавна тайна" се грижи и осъществява контрол за своевременното и правилно организиране на поверителните служби във всички държавни, обществени и др. организации и предприятия, чиято работа е свързана с материали, представляващи държавна тайна.

7. Оперативните работници, отговарящи за опазването на държавната тайна, съгласно чл. 10 от Правилника за поверителното деловодство се грижат за недопускане до работа с поверителни документи и материали лица, които нямат разрешение за това от ДС.

8. Отделение "Държавна тайна" и оперативните работници, които отговарят за опазването на държавната тайна в окръзите,

обслужват преко поверителните служби, като предотвратяват назначаването в същите на политически неблагонадеждни лица, съгласно чл. чл. 7 и 8 от Правилника за поверителното деловодство.

9. Оперативните работници, работещи по опазването на държавната тайна и тези в центъра и окръзите осъществяват контрол за своевременното и правилно комплектуване на целия личен състав в поверителните служби, като се грижат в същите да работят само лица, ползуващи се с пълно политическо доверие на Партията и Правителството.

Лицата, работещи с поверителни материали свързани с производството на отбранната промишленост да се утвърждават след проверка по отчета на ДС и НМ и проучване чрез отдел VII Д.С.

На проверка по оперативния отчет в ДС и НМ се подлагат както самите кандидати за работа в поверителните служби, така и най-близките техни роднини - баща, майка, съпруг /а/, братя и сестри. Останалите роднини и близки връзки се проверяват, ако при агентурното наблюдение на допуснатия до поверителни материали се получат сигнали за издаване държавна тайна и други такива.

За правилното изпълнение на това важно задължение от отделение "Държавна тайна" и от съответните работници в окръжните и околийски управления на МВР трябва да се извършва следното:

а/ проверяват се основно лицата по представените документи /характеристики с препоръка от служебното ръководство на обекта, автобиография, попълнен личен служебен формулар със снимка/ за лицата предложени от служебните ръководители за работа в поверителните служби;

В случай, че се окаже компроментиращ материал за кандидатите или техните близки, трябва обезателно да се взема мнение от оперативните работници, които обслужват съответния обект по производствена линия;

б/ въз основа на анализ на всички резултати от проверката ,се прави мотивирано предложение пред началника на съответното управление ДС за утвърждаване или отказване допускането до поверителна работа на представените лица;

За ръководители на поверителни служби да се утвърждават предимно добри членове на БКП или ДСНМ, които умеят да пазят държавната тайна.

10. За всички лица одобрени от ДС да работят в поверителните служби се образуват лични наблюдателни дела. Същите се съхраняват от съответния оперативен работник, работещ по линия на държавна тайна, без да се картотекират в "К.А.". Материалите за неодобрените лица се предават на отдела по чиято линия са на отчет за оперативно ползуване.

11. Въз основа на представените документи /характеристики с препоръка от служебното ръководство на обекта, автобиографии и попълнени лични служебни формуляри със снимки/, направените справки в "Картотека и архив" при ДС и НМ, взетото мнение от началниците на съответните оперативни поделения на ДС, оперативния работник прави предложение пред съответния началник на управлението, или неговия заместник, който решава и утвърждава постановлението дали да се допуснат или не представените лица за работа с поверителни материали.

Проверката на лицата за допускане до материали ,представляващи държавна тайна трябва да става по утвърден план, както следва: за центъра - от началника на отделение "Държавна тайна"; за окръзите - от началника на отдел /ение/ III, а за околията от околийския началник МВР.

Предложенията - постановления за утвърждаване на лицата, за които нема компроментиращи ги данни и могат да се допуснат на поверителна работа, се правят с рапорт, подписан от началника на отделение "Държавна тайна", а за окръжните управления от опер. работник, отговарящ по линия на държавна тайна и съответния началник отдел III.

Предложенията - постановления за отказ по чл. 10, за лицата с компроментиращи ги данни се изготвят мотивирано за всяко лице по отделно. Постановленията за отказ се подкрепват с документация и се утвърждават от началника на III управление ДС или от Зам.Министъра в зависимост от лицето и случая, а в окръзи-

8

те - от окръжните началници МВР, или техните заместници.

За утвърдените лица, които следва да работят с поверителни материали се уведомява лично ръководителя на учреждението от началника на отделение "Държавна тайна" или съответно от окръжния и околийски началник МВР, без да се съобщават мотивите по даденото разрешение.

За утвърдените лица, които се допускат да работят с поверителни материали се изпраща писмо лично до ръководителя на учреждението, което се подписва съответно от началника на отделение "Държавна тайна", окръжния или околийския началник МВР и се прилага към съответната секретна преписка

При отказ по член 10 от Правилника без да се съобщават мотивите нито на "Кадри", нито на ръководителя на учреждението, което иска допуск до поверителни материали или работа за подведомствени му лица, на основание утвърденото постановление се уведомява писмено лично - срещу подпис, най- отговорния ръководител - директор, началник на предприятие, началник на самостоятелно управление или председател на ОНСДТ и пр., че лицето не е подходящо за работа с поверителни материали. След като ръководителя на учреждението се подпише, че е уведомен, писмото за отказ се връща в органите на ДС.

Писмата за отказ се подписват от Началника на III управление или началника на отделение "Държавна тайна", от съответните окръжни и околийски началници МВР, а до Министрите - от Министъра или Зам.Министъра на МВР.

12. За проверяване състоянието на поверителните служби и съблюдаването на Правилника за поверителното деловодство, по места се извършват систематически агентурни и официални проверки.

Проверките биват основни и частични.

Основните проверки се извършват по предварително утвърден от Ръководството на управлението план. Лицата, които ще бъдат проверявани се набелязват предварително, като се вземе мнението и на оперативния работник, обслужващ обекта.

а/ задачата на основната проверка е да се установи как и до колко се съблюдава Правилника за поверителното деловодство в проверяваното учреждение. Особенно внимание се обръща по отношение правилното съхраняване и ползуване на поверителните документи и материали, както и на това, изпълняват ли се разпоредбите, относно допускането до поверителните документи само на лица, получили разрешение от ДС за работа с такива документи.

След свършване на работния ден, бюрата и шкафовете на тези лица се запечатват. На следващия ден проверките се извършват в присъствието на проверяваните лица, а в случаи на отсъствието им - от комисия не по-малка от 2 души.

Проверява се наличността на поверителните документи по входящия и изходащия дневници, а така също и основните такива, като планове, отчети, постановления, разпореждания и пр., връщат ли се своевременно документите, взети от поверителните служби за временно служебно ползуване. Проверяват се работните папки на служителите, допуснати до работа с поверителни материали, с цел да се установи на лице ли са получените поверителни документи от тях.

б/ частична проверка - такава проверка се извършва при постъпили официални или агентурни сигнали, а така също с оглед проверяване съблюдаването на отделни пунктове от Правилника за поверителното деловодство или изпълнението на дадени конкретни указания от органите на ДС, имащи за цел подобрение състоянието на поверителните служби;

Частичните проверки, извършвани по агентурен сигнал, да се извършват така, че да не се допусне разшифровка на източника, който ни сигнализира. За целта да се проверяват не само посочения отдел или лице, а и околни такива.

Частичните проверки се извършват по предварително набелязан план, съгласувано със съответното оперативно поделение, като се вземат под внимание последните и по-ранни постъпили официални и агентурни сигнали, а така също резултатите от извършените преди проверки.

13. За резултатите от всяка проверка се съставя протокол в 2 или 3 екземпляра, в който се посочват установените нарушения на Правилника за поверителното деловодство и виновниците за същите. Дават се указания и посочват мероприятия за отстраняване на съществуващите слабости и подобряване работата на поверителната служба.

Протокола от проверката се изготвя от оперативния работник, който извършва проверката и след предварителното му преглеждане от прекия началник се подписва, както от самия него, така и от комисията, която е присъствувала при проверката. Като член на комисията ,обезателно участвува началника на съответната поверителна служба.

Протокола се докладва на ръководителя на учреждението от оперативния работник, който е извършил проверката и съответния прек негов началник, а в по-важните случаи и от началника на отделение "Държавна тайна" или ръководещият го началник на управлението.

След докладването на протокола, оперативния работник набелязва контролни мероприятия, осигуряващи отстраняването на констатираните при проверката нарушения на Правилника.

За резултатите от периодичните проверки по опазването на държавната тайна в окръзите следва да се уведомяват и първите секретари на окръжните комитети на БКП.

14. За лицата допуснали нарушение на Правилника за поверителното деловодство, по небрежност или с вражески умисъл, след вземане мнението на началника на съответния оперативен отдел, следва да бъдат предавани на прокурора, по установения за това ред. При по-маловажни нарушения да се предлагат съответни служебни наказания.

15. За опазване на държавната тайна се вербоват сътрудници предимно от поверителните служби, плановите и др. отдели, където се съсредоточават повече поверителни материали. По линия на държавна тайна разработки не се водят. Получените сериозни сигнали по агентурен път се предават за разработка на съответното оперативно поделение.

Работниците от поверителните служби да се поставят под постоянно агентурно наблюдение по месторабота и местоживеене, с оглед разкриване на вражеската агентура, която се насочва към тях.

Агентурните и официални сигнали за неправилните действия на работниците от поверителните служби и такива за тяхните подозрителни връзки след щателна проверка да се прилагат към личните им дела.

При уволнение на работниците от поверителните служби или при преместването им на други места, да се уведомят съответните оперативни поделения на ДС по новото местожителство и месторабота на излезлите от поверителните служби работници, в случай, че има компроментиращи материали за тях.

Когато компроментиращият материал се отнася до лица, работещи с поверителни материали, на последните следва да се отнеме възможността да имат достъп до такива документи, след като се вземе мнението на началника на съответното оперативно поделение. Това да стане по реда указан в точка 9-б.

При постъпване на сериозен компроментиращ материал за лицата, работещи в поверителните служби, да се вземат мерки за незабавното им отстраняване от заеманите от тях длъжности.

16. Да се разследват всички случаи на изгубване или откраднване на поверителни материали, а също така и случаи на разгласяване държавна тайна или на груби нарушения на Правилника за поверителното деловодство, когато откриването на нарушителя не може да се установи по агентурен или друг негласен път.

Разследванията да се провеждат както следва:

При постъпване на официални или агентурни сигнали за изгубване или откраднване на поверителни материали, както и за груби нарушения на Правилника за поверителното деловодство, оперативният работник незабавно уведомява своя прек началник и съответно началника на оперативното поделение, което обслужва обекта.

Незабавно се насочва наличната агентура, с цел установяване виновника и уясняване на нарушението. Провежда се тайно или явно разпит на тези работници в учреждението, които могат да уяснят случая или да посочат виновниците и такива върху, които

пада подозрението за извършването на престъпното деяние.

Лицата, за които се получават сведения, че са виновни или заподозряни в нарушение или издаване на държавна тайна, веднага се проверяват по оперативния отчет, като се предлагат съответни мероприятия за тях.

Материалите за виновните лица могат да бъдат предавани на съдебните власти и без предварителен арест на лицата.

17. Оперативните работници, работещи по опазване на държавната тайна контролират изпълнението на разпорежданията на Министерския съвет - 1033-то от 1950 година и 9-то от 1951 година и по отношение посещенията от външни лица, на поставените под режим обекти, както и фотографирането им.

18. Исканията за посещения и снимане в подрежимните обекти се подават в ДС по местожителство на заявителя и се изпълняват непосредствено от отговарящите за опазването на държавната тайна в съответните окръжни управления след утвърждаване от началника, който ръководи последните, а за София от отделение "Държавна тайна"

19. При издаването на разрешителни за посещение, фотографиране и киноснимане да се има предвид следното:

а/ проверяват се лицата, за които е направено искане, по оперативния отчет на ДС и НМ. Ако лицата са на отчет, решението се съгласува с поделението, което ги води на отчет. В случаите, ако няма за тях материали в "К.А.", съгласува се мнение с оперативната служба, обслужваща обекта, в който работят лицата;

б/ при разрешаването на въпроса да не се изхожда само от резултатите на проверката по оперативните поделения, но да се взема под внимание и общественото и служебно положение на лицата, за които е дадено искането, сигналите за тях, значението на политическото отражение от отказа или допуска, целта на посещението, броя на посетителите, характера на обекта, който трябва да бъде посетен, продължителността на посещението и т.н.

в/ да се отказва разрешение на лицата, които не внушават

политическо доверие и особенно на такива, заподозрени в шпионаж и извършване на диверсионни актове;

г/ при разрешаване въпросите по исканията за колективно посещение на обекти, влизащи в списъка на 9-то разпореждане на Министерския съвет с учебна цел и общо запознаване на военнослужащи, студенти, ученици и работници в учрежденията и предприятията, се прави проверка, указана в пункт "а" и "б" само на ръководителя на групата. За колективните посещения членовете от групата се пускат по предварително представения и заверен списък от Д.С.;

д/ исканията за посещения на горните обекти от чужденци трябва да бъдат подписани от съответния министър или неговия заместник. Издаването на разрешенията за чужденци от капиталистически страни да се съгласува с началниците на I и II управления ДС;

Учрежденията или организациите, които искат разрешение за посещение на режимни обекти от чужденци /от капиталистически страни/, трябва да се снабдяват предварително с писменно съгласие на съответния министър, на когото е подведомствено предприятието, което искат да посетят.

е/ посещението на режимните обекти със служебна цел от служебни лица в учреждението, които по отношение на тях се явяват ръководещи /министерства, обединения и т.н./ става със служебно удостоверение и специално писмо, подписано от ръководителите на тези учреждения. Това правило се прилага и по отношение на работниците от Комисията за държавен контрол;

ж/ посещенията на предприятията от снимачни групи от Комитета на кинематография за снимане на части от обектите или правене на вътрешни снимки, а също така и за правене на фотоснимки от страна на други фоторепортери, следва да става само с представяне на разрешение от ДС, в което специално се посочва целта на посещението и заснимането. Снимките трябва да се правят в присъствието на ръководителя на предприятието, а при по-важни обекти и в присъствието на оперативен работник от ДС;

з/ Когато от Комитета на Кинематография и други фотографи снимат с разрешение на Министерския съвет обекти на строителството и др., при което има опасност да се фотографират и такива части и неща, с които може да се разгласи държавна тайна, снимането на последните трябва да става под контрола на оперативен работник от Държавна сигурност.

Да не се разрешават снимки на уязвими места, особенно в поверителни участъци на предприятията и обекти на Народна отбрана.

Разрешителни за заснимане на такива места от Комитета на Кинематография и др. фоторепортьори се издават след съгласуване с Министъра или Зам.министъра, комуто са подведоствени. Снимането на военни обекти и предприятия на отбранната промишленост да се съгласува с V управление и се взема разрешение от Министъра или Зам.министъра на МНО.

Съгласуването да извършват оперативните работници по Държавна тайна.

Разрешителните, издавани от отделение"Държавна тайна" се подписват от началника на отделението, а тези от окръжните управления на МВР - от началника или зам.началника по ДС.

В десетдневен срок от посещението на обекта посочен в разрешителното, то трябва да се върне обратно в службата, която го е издала.

СЪГЛАСЕН НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ III ДС-
ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР НА МВР Ген.майор: [signature]
Генерал майор: [signature]
19.7.55г.

Строго поверително.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ПРОЕКТ.

З А П О В Е Д

НА МИНИСТЪРА НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ.

СЪДЪРЖАНИЕ: Обявява се Инструкция за работата на органите на ДС по опазване държавната тайна и контрола по приложение на правилника за поверителното деловодство в държавните, кооперативните, обществените учреждения, предприятия, ведомства и организации в Н.Р.България.

№_____ София___юли 1955 год.

В досегашната работа на органите на ДС по опазването на държавната тайна, по изпълнение 231-то постановление на Министерския съвет от 8 март 1951 година и контрола за изпълнение и приложение Правилника за поверителното деловодство в държавните, кооперативните, обществените учреждения, предприятия, ведомства и организации в Н.Р.България не е имало достатъчна ясност в задачите, взаимоотношенията с другите ведомства и практическото провеждане на мероприятията, осигуряващи охраната на държавната тайна.

От друга страна, редица случаи на нарушения на 231-то постановление на МС от 8 март 1951 година и на Правилника, както и на изгубване поверителни документи и други нарушения от този род говорят, че работата по опазване на държавната тайна в много предприятия, учреждения, ведомства и организации не стои на нужното ниво и, че трябва да се вземат решителни и ефикасни мерки за отстраняване на съществуващите недостатъци по опазването на секретната документация. За изпълнение на тази задача се изисква особено напрежение в работата от

органите на ДС, работещи в този сектор.

Във връзка с това,

З А П О В Я Д В А М:

1. Обявявам за сведение и изпълнение "Инструкция за работата на органите на ДС по опазване на държавната тайна и контролиране приложението на Правилника за поверителното деловодство в държавните, кооперативните, обществените учреждения, предприятия, ведомства и организации в Н.Р.България".

2. Задължавам ръководащият състав по ДС да организира разучаването на инструкцията по отделения и отдели от целият оперативен състав на ДС, като им обръщам внимание, че оперативните работници по ДС в ежедневната си работа трябва да осъществяват максимална бдителност по отношение нарушенията на постановлението на МС и Правилника в обслужваните от тях ведомства. Всичките сили на оперативния състав по ДС трябва да бъдат насочени към опазване на уязвимите обекти, секретни документи и материали от опитите на врага да се добере до тях.

Със заповедта и Инструкцията да се запознае и ръководящия оперативен състав от Н.М. до началник отделение включително.

Контрол по изпълнение на настоящата заповед възлагам на Н-ка на III управление ДС.

Преписи от заповедта и Инструкцията да се изпратят на началниците на управления и самостоятелни отдели в центъра, на Директора на народната милиция, на окръжните и околийски началници МВР.

М И Н И С Т Ъ Р -
Ген.полковник:

Б Е Л Е Ж К И

по Инструкцията за държавна тайна.

Др. Д.Чолаков - Чувства се вмешателство в работата на другите учреждения.

Др. Н.Цачев - Това което казва др.Чолаков го считам за принципиален въпрос и считам, че не е много правилно ние да отстраняваме ръководствата - директори, управители и др. и да не са отговорни те за тези документи, а "държавна тайна" да носи тази отговорност.

Др. Министър - На това което говорят другарите Чолаков и Цачев обърнете внимание, защото ние на много места се занимаваме с въпроси, които не са наши и сме взели правата на министрите.

Др. Н.Цачев - Писано е че работниците от "ДТ" осъществяват контрол над цялостната работа на поверителните служби. В това отношение над кого ще упражняват контрол и над Министъра ли?

Когато компроматериала се отнася за лице имащо допир до поверителни материали същото се отстранява - значи не е необходимо да се вземе мнението на началника на управлението?

Имам предвид и за снимките, че те трябва да се правят в присъствието на съответния началник, напр.трябва да се вика гл.директор когато ще трябва да се фотографира нещо, или пък че трябва да става в присътствието на орган на ДС. Може да присътства работник от ДС, но той не е запознат сигурно с технологията.

Др. Гюров - Съгласен с горните бележки. В инструкцията не е поставена като задача на цялата ДС въпроса за опазване на държавната тайна. Конкретно на отделението работата се свежда до това да дава мнение за посещението на хора, за назначаване на хора, някак към формалната страна се свежда тази инструкция, а не към мобилизация на хората за запазване на държавната тайна.

На мен не ми е ясно за хората, които работят с поверителни материали, работата се насочва към секретните секции, където са съсредоточени материалите, обаче за да отиде материала в секретната секция, той ще отиде в гл.инжинер и тук е необходимо именно такава заостреност и трябва да се даде по-голяма яснота и е необходимо по-голямо

взаимодействие между отделение "Държавна тайна" другарите от милицията, които работят в определени учреждения и др.другари.

Др. М.Спасов - Това е инструкция на основата на съветския опит. Верно е, че трябва да се пазим от известни забежки, но във всеки случай ДС има свое задължение по запазване на държавната тайна на определени места, на която разчитат и другите министри, Правителството. Това което говорят другарите е правилно да се пазим да не се разгащваме и да не се стигне до извода, че няма нужда от "държавна тайна".

Др. Колчев - Въпросът е сериозен и трябва принципно да се разреши. Има правилник и списък от МС по силата на който ДС се задължава по опазване на държавната тайна да проверява всички лица, които се назначават в секретни служби. Има решение на МС за онези обекти които се явяват особено важни и поверителни, контролиране посещенията в тези обекти пак се възлага на "държавна тайна".

Може би още един път трябва да се прегледа правилника на МС. Напр.ние отиваме много далеч, когато от нас се иска дадена делегация да посети химически завод или друг някой завод. Там си има Директор и Министър, който може да разрешава тези въпроси, защо е необходимо ние да разрешаваме да влизат в завода.

Но ние трябва да внимаваме да не се откажем от известни възможности да проверяваме хората които се назначават на особено поверителни служби, защото директора не знае дали даден човек се засича във вражеска дейност, но може би ние трябва да ги проверяваме, но не ние да решаваме.

Др. Министър - Инструкцията трябва да се преработи, или отчни за да се избегне вмешателство в работата и правата на длъжностните лица от другите учреждения и да се избегнат на второ място всички ония излишни разрешения за посещение на заводи. Напр. за да води един човек "Дунав мост" трябва да има разрешение, а ако мине с кораб може да го фотографира цялия.

Необходимо е да се пази държавната тайна защото има материали над които строго трябва да се бди. Но ние трябва да видим дали едно отделение може да отговаря за всичко и за това трябва да видим структурата на това отделение и всички документи които ни заангажират и да се съсредоточи вниманието действително към това, което представлява държавна тайна за да не отиде нито един докумснт и обект, който представлява държавна тайна в ръцете на врага.

8

61352 Препис!

Ц И Р К У Л Я Р Н А Н О Т А

Министерство на външните работи на Народна република България поднася своите уважения на Почитаемите дипломатически мисии, акредитирани в София и има чест да им съобщи, че циркулярната нота № 36200 от 20 август 1953 година се отменя и занапред движението из страната на членовете на дипломатическите мисии е свободно, с изключение само на следните гранични райони:

1. По западната граница - западно от линията,която свързва гр.Видин, селата Видбол, Александрово, гр.Белоградчик, селата Долни Лом, Бели Мел, градовете Михайловград, Берковица, с.Клисура, без Петроханския проход, селата Костинброд, Волуяк, Бохурище, Банкя по права линия до Владая, градовете Димитрово, Радомир, Кюстендил, селата Слокощица, Еремия, Бобошево, Кочериново, Бараково, Благоевград и с.Симитли.

2. По южната граница - южно от линията, която свързва селата Симитли, Градово през Предела, градовете Разлог,Банско, с.Добринище, по права линия градовете Девин, Кърджали, селата Перперек,Мост, Книжовник, Малево, гр.Харманли, селата Черепово, Хлебово, гр.Тополовград, селата Голям Манастир, Крумово, Тервел, Бояново, Каравелово, Войника, Зорница, Загорци, Грудово и гр.Бургас

3. По източната граница - източно от линията, която свързва гр. Бургас, селата Атанасово, Каблешково, Оризаре, Люлин, Рудник, Старо Оряхово, Долни Близнак, Горни Близнак, Приселци, гр.Сталин, шосето Балчик - Каварна, селата Шабла, Маклино и Блатница, допускат се отклонения от тази линия по шосетата водещи от гр.Бургас до градовете Поморие и Несебър и от с.Люлин до с.Обзор

4. По северната граница - северно от линията, която свързва селата Блатица, Спасово, Кардам, Красен, Росица,Абрит, Петрово и гр.Силистра.

Министерството на Външните работи използува случая, за да поднови пред Почитаемите дипломатически мисии отличната си към тях почит.

До Почитаемите дипломатически мисии 30.XI.1956 год.
Т У К

Верно, Банчев
18 май 1964 година

21

ИЗВЕСТИЯ бр. 67 от
21.VIII.1956 година

С П И С Ъ К

На фактите, сведенията и предметите, които
съставляват държавна тайна.

1.Сведения за военната продукция и за свързаните с нея производствени мощности, съоражения и материали, брой на заетия персонал и фонд на работната заплата, както и сведения за военни поръчки изобщо.

2.Сведения за строителните обекти, отнасящи се пряко до отбраната на страната.

3.Сведения за разположението, движението, наименованието, номерацията, организацията, числения състав и материално - финансовото осигуряване на въоражените сили на Републиката изцяло,както и на отделни родове войски, военни части, съединения, кораби,поделения, учреждения, заведения и военни обекти.

4.Сведения за състоянието, размерите, капацитета, броя и местонахождението на военно морските бази, бреговата отбрана, фаровата и хидрографната служба, военните летища и площадки за кацане, бойните кораби, охраната на сухопътните граници, ПВО и други военни обекти, учреждения и заведения.

5.Сведения за бойната подготовка, морално-политическото състояние и боеспособността, въоръжението, бойното обезпечение, бойната техника, снаряжението, съобщителните средства, военните превози и наличността на горивни и смазочни материали на въоръжените сили на Републиката изцяло, а така също и на отделни родове войски, части, съединения, кораби и военни обекти.

6.Сведения за мобилизационните и оперативните планове на въоръжените сили на Републиката изцяло, а така също и за отделните родове войски, поделения и военни обекти.

Сведения за мобилизационните и оперативни планови, изчисления, проекти и мероприятия, свързани с плановете за осигуряване отбранителната способност на Републиката по линията на държавното управление, промишлеността, транспорта, свръзките и другите отрасли на народното стопанство.

7.Документи и материали/ карти, издания,списания и др./, свързани с отбраната на страната, бойната и оперативна подготовка на войската, както и сведения за тях.

8. Планове, документи, карти, чертежи, сведения и описания на тлеграфо-телефонни и радиоуредби, месторазположението им и данни за видове мощности, предназначени за военновременни нужди.

9. Сведения за броя на мъжете, годни за отбиване на военна служба във въоръжените сили и в трудовата повинност - за цялата страна и по военни управления.

10. Сведения за размерите, състава, състоянието, разположението и предназначението на мобилизационните запаси от всички видове/човешки резерви, животни, материали, превозни средства и пр./, за въоръжените сили на Републиката изцяло, а така също и за отделните родове войски, военни части, съединения, поделения и военни обекти.

11. Сведения за откритията, изобретенията, рационализациите и изследванията в областта на науката и техниката, които са от значение за отбраната на страната.

12. Сведения за състава, числеността и разпределението на кадъра, за организацията, методите и средствата в оперативната работа на министерството на вътрешните работи и поделенията му, както и сведения за съоръженията им.

13. Сведения за разходваните материали за потребление от специалните ведомства/МНО, МВР и ГУТП/ за прираста/ намалението/ на запасите в тях и отпуснатите им кредити.

14. Държавните шифри и съдържанието на шифрованите материали.

15. Сведения за запасите, производството, износа и вноса в натурално и ценово изражение на редките метали.

16. Сведения за пропускателната способност и превозната възможност на ж.п. линии, отделни жп участъци и съоръженията им.

17. Сведения за вида, състоянието и мощността на подвижния парк в транспорта- локомотиви, вагони и товарни автомобили- за Министерството на транспорта, специалните ведомства и общо за Републиката.

18. Сведения за разходите по Държавния бюджет за плановите загуби и разходи, имащи пряко отношение към отбраната на страната, както и за финансовите резултати от износа.

19. Сведения за състоянието на клиринтовите салда, както и за сборните счетоводни баланси и формите към тях на Министерството на вътрешната търговия.

20. Сведения за златния и валутния фонд и за паричното обръщение на Републиката.

21. Сведения за касовия и валутния план и за платежния и разчетния баланс на Републиката в абсолютни цифри.

22. Сведения за задължителните държавни доставки на пшеница, ръж, ечемик и царевица общо за Републиката и по окръзи.

23. Сведения за държавния резерв.

24. Научните изследвания в областта на атомната енергия с изключение на изследванията, които по решение на Министерския съвет се публикуват.

12

Д О К Л А Д Н А З А П И С К А

Относно предложението за отменяване на разпореждане 1033-то от 9.XII.1950 г. и разпореждане №-П-9 от 8.I.1951 г. на МС и приемане на ново разпореждане.

Др.Министър,

С разпореждане № 1033 от 9.XII.1950 г. и поверително разпореждане №-П-9-от 8.I.1957 г. на МС Управление"Кинематография" към Министерство на просветата и културата е задължено да иска разрешение от органите на МВР за правене кино и фото снимки безразлично къде ще се извършват те.

Досегашната практика показа, че този начин на работа и формалностите произтичащи от горните разпореждания обременяват с излишна книжнина органите на МВР от една страна и от друга спъват нормалната работа на кинематографията.

Тъй като органите на кинематографията заснимат в своите продукции предимно стопански придобивки и постижения на нашия народ като:фабрики, заводи, предприятия, язовири, топло и водно електрически централи, комплексни жилищни строежи, ДЗС, ТКЗС, почивни станции, паметници и др., а за всяко заснимане да се иска отделно разрешение е неоправдано, защото това са придобивки на новата народна власт, с които българският народ се гордее и с тяхното заснимане няма да се издаде държавната тайна.

Предвид гореизложеното предлагам:

1.Да се внесе предложение в МС за отменяване на горепосочените две разпореждания.

2.Да се внесе ново разпореждане за приемане в МС в списъка на което ще влизат действително поверителните обекти, свързани с отбранната промишленост на нашата страна. Контролът над които ще се засили още повече от органите на МВР.

С о ф и я
11 юли 1957 г.

НАЧАЛНИК III УПРАВЛЕНИЕ ДС:
ген.майор

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

1

УТВЪРЖДАВАМ:
МИНИСТЪР НА ВЪТР.РАБОТИ
ген.полковник:_____
София,_____1957 год.

И Н С Т Р У К Ц И Я

За работата на органите на ДС по опазване на държавната тайна и контролиране приложението на Правилника за поверителното деловодство в държавните,кооперативните, обществените учреждения, предприятия,ведомства и организации в Н.Р. България.

I. ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА.

1. Съгласно чл.чл. 2 и 22 от Правилника на Министерския съвет за поверителното деловодство в държавните, кооперативните и други учреждения, предприятия и организации в страната, контролът по изпълнението (приложението) на същия се възлага на отделение "Държавна тайна" при Държавна сигурност и определените оперативни работници в окръзите.

2. Оперативният състав при отделение "Държавна тайна" пряко контролира съблюдаването на Правилника за поверителното деловодство в министерствата, управленията и останалите централни държавни, кооперативни и други учреждения и предприятия в Столицата, чрез явни проверки.

Определените оперативни работници по опазване на държавната тайна в окръжните управления на МВР осъществяват контрол по приложението на Правилника за поверителното деловодство в учрежденията и предприятията, като отговарят пряко за окръжните такива и важни от национален мащаб обекти в окръга.

Контролът по опазване на държавната тайна в околиите се упражнява от оперативните работници, които обслужват съответните обекти в поверения им район.

3. Отделение "Държавна тайна" се ръководи пряко от началника на Управление III ДС или негов заместник, а оперативните работници, които работят по линия на държавна тайна в окръжните управления на МВР се ръководят пряко от началника на отдел(ение) III в окръга.

II. ЗАДАЧИ, ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ОРГАНИТЕ НА ДС ПО ЛИНИЯ НА ДЪРЖАВНА ТАЙНА, ПРИ ПРИЛАГАНЕТО НА ПРАВИЛНИКА ЗА ПОВЕРИТЕЛНОТО ДЕЛОВОДСТВО И КОНТРОЛИРАНИТЕ ОБЕКТИ.

4. Оперативният състав от отделение "Държавна тайна" инструктира и оказва методично практическа помощ на оперативните работници работещи по опазването на държавната тайна в окръзите и периодически контролира работата им.

5. Основна задача на отделение "Държавна тайна" е да контролира приложението на Правилника за поверителното деловодство одобрен съгласно 2859-то разпореждане на Министерския съвет от 1.X.1952 година, а така също и други правителствени документи, предвиждащи мероприятия, които целят опазването на поверителните материали и неразгласяването на държавната тайна в държавните, обществените и други организации и предприятия.

6. Отделение "Държавна тайна" се грижи и осъществява контрол за своевременното и правилно организиране на поверителните служби във всички държавни, обществени и други организации и предприятия, чиято работа е свързана с материали, които представляват държавна тайна.

7. Оперативните работници, отговарящи за опазването на държавната тайна, съгласно чл. 10 от Правилника за поверителното деловодство дават мнение за допускане до работа с поверителни документи и материали на лица, които нямат разрешение за това от ДС, след като предварително са съгласували мнението с оперативните работници обслужващи обекта.

8. Отделение "Държавна тайна" и оперативните работници, които отговарят за опазването на държавната тайна в окръзите и

околиите, обслужват пряко поверителните служби в учрежденията и предприятията, като предотвратяват чрез началника на III управление или окръжния началник МВР назначаването в същите на политически неблагонадеждни лица, съгласно чл.чл. 7 и 8 от Правилника за поверителното деловодство.

9. Оперативните работници, които работят по опазването на държавната тайна в центъра и окръзите се грижат и осъществяват контрол за своевременното и правилно комплектуване на целия личен състав в поверителните служби, така че в същите да работят само лица, ползуващи се с пълно политическо доверие на Партията и Правителството.

Лицата, които работят с поверителни материали свързани с производството на отбранната промишленост да се утвърждават след проверка по отчета на ДС и НМ и проучване чрез отдел VII ДС.

По оперативния отчет на ДС и НМ се проверяват както самите кандидати за работа в поверителните служби, така и най-близките техни роднини - баща, майка, съпруг/а/, братя и сестри. Останалите роднини и близки връзки се проверяват, ако при агентурното наблюдение на допуснатия до поверителни материали се получат сигнали за издаване държавна тайна и други представляващи оперативен интерес за органите на ДС.

За да изпълняват правилно това свое важно задължение оперативният състав на отделение "Държавна тайна" и съответните работници в окръжните и околийски управления на МВР трябва да извършват следното:

а/ проверяват основно лицата по представените документи(характеристики с препоръки от служебното ръководство на обекта, автобиография, попълнен личен служебен формуляр със снимка и др.)за лицата предложени от служебните ръководители за работа в поверителните служби.

В случай, че се окаже компрометиращ материал за кандидатите или техните близки, трябва обезателно да се взема мнението от оперативните работници, които обслужват оперативно съответния обект.

б/ въз основа на анализ на всички резултати от проверката, се прави мотивирано предложение пред началника на съответното управление ДС, за утвърждаване или отказване допускането до поверителна работа на представените лица.

За ръководители на поверителни служби да се утвърждават предимно добри членове на БКП или ДСНМ, които умеят да пазят държавна тайна.

10. Материалите за всички лица, които са одобрени от ДС за работа в поверителните служби се съхраняват от съответния оперативен работник работещ по опазване на държавната тайна, без да се картотекират в VIII отдел. Материалите за неодобрените лица се предават на поделението по чиято линия са на отчет за оперативно ползуване.

11. Въз основа на представените документи(характеристики с препоръки от служебното ръководство на обекта, автобиографии и попълнени лични служебни формуляри със снимки), направените справки в "Картотека и архив" при ДС и НМ, взетото мнение от началниците на съответните оперативни поделения на ДС, оперативният работник прави предложение пред съответния началник на управлението, или неговия заместник, който решава и утвърждава постановлението, дали да се допуснат или не представените лица за работа с поверителни материали.

Предложенията за утвърждаване на лицата, за които няма компрометиращи ги данни и могат да се допуснат на поверителна работа, се правят с рапорт, подписан от началника на отделение "Държавна тайна", а за окръжните управления от оперативния работник, отговарящ за опазването на държавната тайна и съответния началник отдел(ение) III.

Предложенията - постановления за отказ по чл. 10, за лицата с компрометиращи ги данни се изготвят мотивирано за всяко лице поотделно. Постановленията за отказ се подкрепят с документация и се утвърждават от началника на III управление ДС или от Зам.министъра в зависимост от лицето и случая, а в окръзите - от окръжните началници МВР или техните заместници.

За утвърдените лица, които следва да работят с поверителни материали се уведомява лично ръководителя на учреждението от началника на отделение "Държавна тайна" или съответно от окръжния и околийски началник МВР, като се изпраща писмо лично до ръководителя на учреждението, което се подписва съответно от началника на отделение "Държавна тайна" окръжния или околийски началник МВР и се прилага към съответната секретна преписка.

При отказ по чл. 10 от Правилника без да се съобщават мотивите на ръководителя на учреждението, което иска допуск до поверителни материали или работа за подведомствени му лица, на основание утвърденото постановление се уведомява писмено лично - срещу подпис, най-отговорния ръководител - директор, началник на предприятие, началник на самостоятелно управление или председател на ОНСДТ и пр., че лицето не е подходящо за работа с поверителни материали. След като ръководителя на учреждението се подпише, че е уведомен, писмото за отказ се връща в органите на ДС.

Писмата за отказ до началник на ведомството в което работи лицето се подписват от Началника на III управление или от съответните окръжни или околийски началници на МВР, а до министрите на отделните министерства - от Министъра или Зам.министъра на МВР.

12. За проверяване състоянието на поверителните служби и съблюдаването на Правилника за поверителното деловодство, по места се извършват систематически официални проверки.

Проверките биват основни и частични.

Основните проверки се извършват по предварително утвърден от Ръководството на управлението план. Лицата, които ще бъдат проверявани се набелязват предварително, като се взема мнението и на оперативния работник обслужващ обекта.

а/ задачата на основната проверка е да се установи как и до колко се съблюдава Правилника за поверителното деловодство в проверяваното учреждение. Особено внимание трябва да се обръща на правилното съхраняване и ползуване на поверителните документи и материали, както и на това, изпълняват ли се разпоредбите относно допускането до поверителните документи само на лица, получили разрешение от ДС за работа с такива документи.

След свършване на работния ден, бюрата и шкафовете на тези лица се запечатват. На следващия ден проверките се извършват в присъствието на проверяваните лица, а в случай на отсъствието им - от комисия не по-малко от двама души.

Проверява се наличността на поверителните документи по входящия и изходящия дневници, а така също и основните такива,

като планове, отчети, постановления, разпореждания и пр., връщат ли се своевременно документите, взети от поверителните служби за временно служебно ползуване.

Проверяват се работните папки на служителите, допуснати до работа с поверителни материали, с цел да се установи налице ли са получените поверителни документи от тях.

б/ частична проверка се извършва при постъпили официални или агентурни сигнали, а така също с оглед проверяване съблюдаването на отделни пунктове от Правилника за поверителното деловодство, или изпълнението на дадени конкретни указания в протокола от миналата проверка, които имат за цел подобрение състоянието на поверителните служби.

Частичните проверки извършени по агентурен сигнал да се извършват така, че да не се допусне разшифровка на източника, който ни сигнализира. За целта да се проверяват не само посочения отдел или лица, а и околните такива.

Частичните проверки се извършват по предварително набелязан и утвърден от ръководството план, съгласуван със съответното оперативно поделение, като се вземат под внимание последните и по-рано постъпили официални и агентурни сигнали, а така също резултатите от извършените преди проверки.

13. За резултатите от всяка проверка се съставя протокол в 2 или 3 екземпляра, в който се посочват установените нарушения на Правилника за поверителното деловодство и виновниците за същите. Дават се указания и се набелязват мероприятия за отстраняване на съществуващите слабости и подобряване работата на поверителната служба.

Протоколът от проверката се изготвя от оперативния работник, който извършва проверката и след предварителното му преглеждане от прекия началник се подписва, както от самия него, така и от комисията, която е присъствувала при проверката. Като член на комисията, обезателно участвува началника на съответната поверителна служба.

Протокола се докладва на ръководителя на учреждението от оперативния работник, който е извършил проверката и съответния прек негов началник, а в по-важните случаи и от началника на отделение "Държавна тайна" или ръководещият го началник на управлението.

След докладването на протокола, оперативният работник набелязва контролни мероприятия, осигуряващи отстраняването на констатираните при проверката нарушения на Правилника.

За резултатите от периодичните проверки по опазването на държавната тайна в окръзите следва да се уведомяват и първите секретари на окръжните комитети на БКП.

14. За лицата допуснали нарушение на Правилника за поверителното деловодство по небрежност или с вражески умисъл, след вземане мнението на началника на съответния оперативен отдел следва да бъдат предавани на прокурора, по установения за това ред. При по-маловажни нарушения да се предлагат съответни служебни и партийни наказания.

15. За опазване на държавната тайна се привличат лица за доверени връзки предимно от поверителните служби, плановите и др. отдели, където се съсредоточават повече поверителни материали. По линия на държавна тайна разработки не се водят. Получените сериозни сигнали се предават за разработка на съответното оперативно поделение обслужващо обекта.

Оперативните работници, които обслужват обектите с помощта на наличната си агентура следят за насочването на вражески лица и проявяващи интерес към документите и материалите представляващи държавна тайна или пък се насочват към служители работещи с тези материали и работниците в поверителните служби.

Когато компрометиращият материал се отнася до лица, които работят с поверителни материали, на последните следва да се отнеме възможността да имат достъп до такива документи, след като се вземе мнението на началника на съответното оперативно поделение. Това да стане по реда указан в точка 9-б.

При постъпване на сериозен компрометиращ материал за лицата, които работят в поверителните служби, да се вземат мерки за незабавното им отстраняване от заеманите от тях длъжности.

16. Да се разследват всички случаи на изгубване или откраднване на поверителни материали, а също така и в случаи на разгласяване държавна тайна или на груби нарушения на Правилника за поверителното деловодство, когато откриването на нарушителя не може да се установи по агентурен или друг негласен път.

Разследванията да се провеждат както следва:

При постъпване на официални или агентурни сигнали за изгубване или откраднване на поверителни материали, както и за груби нарушения на Правилника за поверителното деловодство, оперативният работник незабавно уведомява своя прек началник и съответно началника на оперативното поделение, което обслужва обекта.

Незабавно се насочва наличната агентура, с цел установяване виновника и уясняване на нарушението. Провежда се тайно или явно разпит на тези работници в учреждението, които могат да уяснят случая или да посочат виновниците и такива, върху които пада подозрението за извършването на престъпното деяние.

Лицата, за които се получават сведения, че са виновни или заподозрени в нарушение или издаване на държавна тайна веднага се проверяват по оперативния отчет, като се предлагат съответни мероприятия за тях.

Материалите за виновните лица могат да бъдат предавани на съдебните власти и без предварителен арест на лицата.

17. Оперативните работници, отговорни за опазване на държавната тайна, контролират изпълнението и на разпорежданията на МС за режима на посещенията и фотографиране на включените в разпореждането обекти.

Които и кои.

18. Исканията за посещения и снимане в подрежимните обекти се подават в ДС по местожителство на заявителя и се изпълняват непосредствено от отговарящите за опазването на държавната тайна в съответните окръжни управления след утвърждаване от началника който ръководи последните, а за София - от отделение "Държавна тайна".

19. При издаването на разрешителни за посещения, фотографиране и киноснимане да се има предвид следното:

а/ проверяват се лицата, за които е направено искане по оперативния отчет на ДС и НМ. Ако лицата са на отчет, разрешението се съгласува с поделението, което ги води на отчет. В случаите, когато няма за тях материали в "К.А.", съгласува се мнение с оперативната служба, обслужваща обекта в който работят лицата;

б/ при разрешаването на въпроса да не се изхожда само от резултатите на проверката по оперативните поделения, а да се взема под внимание и общественото и служебно положение на лицата, за които е даденс искането, сигналите за тях, значението на политическото отражение от отказа или допуска, целта на посещението, броя на посетителите, характера на обекта, който трябва да бъде посетен, продължителността на посещението и т.н.;

в/ да се отказва разрешение на лицата, които не внушават политическо доверие и особено на такива, заподозряни в шпионаж, извършване на диверсионни актове и вредителство;

г/ при разрешаване на въпроси по исканията за колективно посещение на обекти, влизащи в списъка на 9-то разпореждане на Министерския съвет с учебна цел и общо запознаване на военнослужащи, студенти, ученици и работници в учрежденията и предприятията, да се прави проверка, указана в пункт "а" и "б" само на ръководителя на групата. За колективните посещения членовете от групата се пускат по предварително представени и заверен списък от ДС;

д/ исканията за посещения на горните обекти от чужденци трябва да бъдат подписани от съответния министър или неговия заместник. Издаването на разрешенията за чужденци от капиталистически страни да се съгласува с началниците на I и II управления ДС;

Учрежденията или организациите, които искат разрешение за посещение на режимни обекти от чужденци (от капиталистически страни), трябва да имат съгласието на съответния министър, на когото е подведомствено предприятието, което искат да посетят;

е/ посещението на режимните обекти със служебна цел от служебни лица на учреждения, които по отношение на тях са ръководещи (министерства, управления и др.) става с документ подписан от ръководителите на тези учреждения. Това правило се прилага и по отношение на работниците от Комисията за държавен контрол;

ж/ посещенията на режимните предприятия от снимачни групи от Комитета на кинематография за снимане на части от поверителните обекти или правене на вътрешни снимки в тях, а също така и за правене на фотоснимки от страна на други фоторепортери,

следва да става само с представяне на разрешение от ДС, в което специално се посочва целта на посещението и заснимането. Такива снимки трябва да се правят в присъствието на ръководителя на предприятието, а при по-важни обекти и в присъствието на оперативен работник от ДС;

з/ когато от Комитета на Кинематография и други фотографи снимат с разрешение на министерския съвет обекти на строителство и др. представляващи държавна тайна, при което има опасност да се фотографират и покажат уязвими части и неща от обекта, с които може да се разгласи държавна тайна, снимането на последните трябва да става под контрола на оперативен работник от ДС.

Да не се разрешават снимки на уязвими места, особено в поверителни участъци на предприятията и обекти на Народната отбрана.

Разрешителни за снимане на такива места от Комитета на кинематография и др. фоторепортери се издават след съгласуване с Министъра или Зам.министъра, комуто са подведомствени. Снимането на военни обекти и предприятия на отбранната промишленост да се съгласува с V управление и се взема разрешение от Министъра или Зам.министъра на МНО.

Съгласуването да се извърши от началника на III управление ДС или неговия заместник за София, за провинцията от съответния окръжен началник МВР или неговия заместник. Материалите по съгласуването се изготвят от оперативните работници работещи по опазването на държавната тайна.

Разрешителните за посещения и снимане издадени от отделение "Държавна тайна" се подписват от началника на отделението, а тези от окръжните управления на МВР - от началника или зам. началника по ДС.

В десетдневен срок от посещението на обекта посочен в разрешителното, то трябва да се върне обратно в службата, която го е издала.

13.VII.1957 г.
С о ф и я

НАЧАЛНИК III УПРАВЛЕНИЕ ДС -
ген.майор:

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Поверително!

11

ДО ВСИЧКИ МИНИСТЕРСТВА И ПРЕДПРИЯТИЯ

П Р О Е К Т О Р А З П О Р Е Ж Д А Н Е

За осигуряването и опазването на държавната тайна относно разположението, капацитета, производственият процес и пр. в държавните предприятия, одобрява се следното:

1. Забранява се посещението и правене на фото-снимки и кино-снимки в предприятията, изброени в приложения списък, без специално разрешение на МВР, а за военните обекти от МНО.

Искането на разрешителни за снимане да се отправят до МВР, а за военните обекти до МНО.

2.Посещенията за разглеждане от външни лица,както и правенето на фото-снимки, или кино-снимки в предприятията, неупоменати в приложения списък, да се разрешават от ръководителите на същите, а при спор - от министъра под чието ведомство е предприятието.

3.Всяко режимно предприятие да води регистър за посещенията, в който да се вписват имената и адресите на лицата, които са посетили предприятието за разглеждане или за правене снимки в него.След посещението разрешителните да се връщат в МВР.

Настоящето разпореждане отменя П-9-тото и 1033-тото разпореждане на Министерския съвет.

Изпълнението на разпореждането се възлага на всички министри и ръководители на централни ведомства.

Настоящето разпореждане не подлежи на обнародване в Известия на Президиума на народното събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ:

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР:

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

13

ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
Т у к

Д О К Л А Д

От Министъра на вътрешните работи
ГЕОРГИ ЦАНКОВ.

Другарю Председател,

Съгласно разпореждане № 1033 от 9.XII.1950 година на Министерския съвет, Главна дирекция на кинематографията при Министерския съвет/сега Главно управление на кинематографията към Министерство на просветата и културата/, е задължено за всеки случаи на правене фото или киноснимки да взема разрешение от МВР, независимо от това къде ще се извършват заснеманията.

Деветото разпореждане на Министерския съвет от 8.I.1951 г. също третира въпросите, относно посещенията и правенето на кино или фотоснимки в промишлените предприятия.Точка втора от същото разпореждане определя МВР, като арбитър между молителите, желаещи да посетят дадено предприятие и служебното ръководство на същото.

Досегашната практика показва, че този начин на работа и формалностите произтичащи от горните разпореждания обременяват с излишна книжнина МВР от една страна, а от друга спъват нормалната работа на кинематографията.

Процедурата за уреждане посещенията и правене на фото или киноснимки по отношение на всички заводи и промишлени предприятия е явно необоснована.Тя се налага само по отношение заводите, изброени в списъка приложен към настоящия доклад.

Като Ви докладвам горното, моля др.Председател, да внесете в Министерския съвет следното:

14

Р А З П О Р Е Ж Д А Н Е:

За осигуряване и опазване на държавната тайна относно разположението, капацитета, производственият процес и пр. в държавните предприятия, одобрява се следното:

1.Забранява се посещението и правене на фото-снимки и кино-снимки в предприятията, изброени в приложения списък, без специално разрешение на МВР, а за военните обекти от МНО.

Искането на разрешителни за снимане да се отправят до МВР, а за военните обекти до МНО.

2.Посещенията за разглеждане от външни лица, както и правенето на фото-снимки или кино-снимки в предприятията, неупоменати в приложения списък, да се разрешават от ръководителите на същите, а при спор - от министъра под чието ведомство е предприятието.

3.Всяко режимно предприятие да води регистър за посещенията, в който да се вписват имената и адресите на лицата, които са посетили предприятието за разглеждане или правене на снимки в него.След посещението разрешителните да се връщат в МВР.

Настоящето разпореждане отменя П-9-тото и 1033-тото разпореждане на Министерския съвет.

Изпълнението на разпореждането се възлага на всички министри и ръководители на централни ведомства.

Настоящето разпореждане не подлежи на обнародване в "Известия на Президиума на Народното събрание.

М И Н И С Т Ъ Р-

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

15

П р о е к т!

С П И С Ъ К

На предприятията, които могат да бъдат посещавани от външни лица само след разрешение от МВР.

I.Отбранна промишленост

Завод 10 – Казанлък

Завод 11 – Вазовград

Завод 12 – София

Завод 13 – Казанлък

Завод 14 – Ловеч

Завод 15 – Левскиград

Завод "Цветметпром" – гара Искър.

II.Мини

Обектите на Управление "Редки метали" при Министерство на тежката промишленост в районите на: с.Бухово, Курило, Самоков, Доспат, Девинско, Смолян, Елешница, Разложко и др

III.Химическа промишленост

Химкомбината "Сталин".

Настоящия списък е неразделна част от Разпореждане на Министерския съвет от –_____1956 г.

_____1956 г.

М И Н И С Т Ъ Р-

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Препис от препис.

СЕКРЕТНО!

М И Н И С Т Е Р С К И С Ъ В Е Т

Екз.№ 12

Р А З П О Р Е Ж Д А Н Е № 647
НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
от 13 май 1958 година

За: допълнителни мероприятия за опазване на държавната и служебна тайна.

ДО ВСИЧКИ МИНИСТЕРСТВА, ВЕДОМСТВА
И ОКРЪЖНИТЕ НАРОДНИ СЪВЕТИ.

Въз основа на изнесените от Министерството на вътрешните работи данни, Министерският съвет констатира, че след прекратяване на дейността на Главното управление по въпросите на литературата и издателствата в ежедневния печат, в списанията и в други печатни материали се публикуват редица сведения, технически данни, снимки и др., които сами по себе си или съпоставени с други данни водят до разгласяване на държавна тайна и увреждат интересите и сигурността на страната. В някои случаи наши научни работници по свой почин и по частен път изпращат свои произведения за отпечатване или за сведение в някои американски или западноевропейски капиталистически вестници, списания или учреждения, някои от данните, анализите или наблюденията, в които пряко или косвено също водят до разгласяване на държавна тайна. Тези факти показват, че министерствата, ведомствата, радиото, издателствата, вестниците и списанията не опазват постановлението на Министерския съвет от 21.VII.956 година за прекратяване дейността на Главното управление по въпросите на литературата и издателствата, по силата на което те са длъжни всеки в своята област сами да упражняват контрол на материалите,

които се разгласяват по радиото или се обнародват в печата или чрез печатните произведения с оглед да не се допуска разпространяването на сведения представляващи държавна тайна.

За да не се допускат за в бъдеще подобни пропуски, за да се засили контрола на самите министерства и ведомства, на радиото, вестниците и издателствата по опазването на държавната тайна при обнародването на някои техни материали, Министерският съвет в допълнение на постановлението си от 21.VII.1956 година, относно прекратяване дейността на "Главлит"

Р А З П О Р Е Ж Д А:

1. Задължава министрите, ръководителите на централните ведомства и председателите на изпълкомите на окръжните, околийските и градските народни съвети в срок от 10 дни да назначат един от своите отговорни и компетентни служители за отговорник по опазването на държавната тайна, с когото задължително да се съгласуват всички материали изхождащи от Министерството или ведомството, които се подготвят за обнародване чрез печата, печатните произведения или радиото.

Отговорник по опазване на държавната тайна са длъжни да назначат по същия ред и в същия срок и ръководствата на всички издателства, на Българската телеграфна агенция, Българската кинематография, на вестниците, списанията и радиото и на държавните и ведомствени печатници. Задължението на този служител е да преглежда материалите, които се подготвят за обнародване и да не допуща обнародването на такива, с които се разгласява държавна или служебна тайна. Във връзка с работата си той поддържа тясна връзка със съответните отговорници по опазване на държавната тайна в Министерството или ведомството, от където изхожда материала, а при нужда и с органите на "Държавна тайна" при Министерството на вътрешните работи.

Отговорници по опазването на държавната тайна в останалите подведомствени учреждения, предприятия и народни съвети са лично техните ръководители. При нужда те могат да възлагат изпълнението на тази задача на специално определени за целта служители.

2. В срок от един месец министрите, ръководителите на централните ведомства и председателите на изпълкомите на окръжните, околийските и градските народни съвети, съвместно с представители на Министерството на народната отбрана и Министерството на вътрешните работи и въз основа на утвърдените от Министерския съвет с постановление № 302 от 14.VIII.1956 година списък на фактите, сведенията и предметите, които представляват държавна тайна, да утвърдят списък на данните от системата на министерството или ведомството, които съставляват държавна тайна и не могат да се разгласяват или обнародват чрез печата, печатните произведения, радиото, кинематографията и др.

По същия ред да се утвърдят и списъци за данните, които се признават за служебна тайна разгласяването, обнародваното или предаването другиму на които, без разрешение от ръководството, е забранено.

Министрите, ръководителите на централните ведомства и председателите на изпълкомите на окръжните, околийските и градските народни съвети определят в кои техни подведомствени учреждения или предприятия и по какъв ред следва да се утвърдят отделни списъци на данните представляващи държавна и служебна тайна.

3. За да не се допусне изнасянето в чужбина на материали и данни представляващи държавна или служебна тайна, разгласяването на които би увредило интересите на страната, забранява се на министерствата и ведомствата, на научните институти, висшите учебни заведения и др., а също така и на отделните научни работници да изпращат в съответните учреждения на капиталистическите страни научни трудове, отделни данни, изследвания, наблюдения и др. без разрешение на съответния министър или ръководител на централното ведомство.

4. Възлага на органите на "Държавна тайна" при Министерство на вътрешните работи да оказват необходимата помощ на отговарящите по опазване държавната и служебна тайна при министерствата, ведомствата и народните съвети по организацията и методи-

то на работата им, да обсъждат с тях някои важни въпроси свързани с опазването на държавната тайна, да ги уведомяват за по-типичните случаи на пропуски, нарушения и др.

Във връзка с това и за да се осъществи по-тясна връзка и по-добра координация в работата на отговорниците по опазването на държавната тайна задължават са министерствата, ведомствата и народните съвети да съобщят имената на своите отговорници по държавната тайна в службата "Държавна тайна" при Министерството на вътрешните работи - за София и в съответните окръжни или околийски служби на МВР - за останалото градово на страната.

Изпълнението на разпореждането во възлага на всички министерства, централни ведомства и народни съвети в страната.

София, 10 май 1958 година.

ЗА ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ ИВ.МИХАЙЛОВ.

СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ АТ.ВОЙНОВ.

В Я Р Н О:
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ ОБЩА КАНЦЕЛАРИЯ ПРИ МС: /п/ СТ.ДОНЕВ.

С В Е Р И Л: /Иванова/ В Я Р Н О:

Строго секретно!

5

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

1122

ДО ВСИЧКИ НАЧАЛНИЦИ НА САМОСТОЯТЕЛНИ ПОДЕЛЕНИЯ НА МВР В ЦЕНТЪРА, ОКРЪЖНИТЕ И ОКОЛИЙСКИ НАЧАЛНИЦИ НА МВР, ДИРЕКТОРА НА НМ И НАЧАЛНИЦИТЕ НА ВОЙСКИТЕ ПРИ МВР.

ОТНОСНО: приложението на 647-то разпореждане на МС от 13.V.1958 година.

Поменатото 647-мо разпореждане на Министерския съвет от 13.V.1958 год. излезе по наше предложение. Мотивите за това бяха, че след прекратяването дейността на "Главлит" в министерствата, ведомствата, радиото, издателствата, редакциите на вестниците и списанията не се спазва постановлението на МС от 21.VII.1956 год., което ги задължи всеки в своята област да упражнява контрол върху материалите, които са предназначени за разгласяване с оглед да не се допуска разпространението на сведения представляващи държавна тайна.

От данните с които разполага МВР се вижда, че чрез печата, радиото, кореспонденцията и др. в цялата страна се разгласяват много сведения, материали и снимки за важни народностопански обекти и постижения в областта на науката и изкуствата, които представляват изгоден материал за оперативна обработка от вражеските разузнавания. Публикуваните данни сами по себе си или съпоставени с други данни дават точна представа за местонахождението на важни стопански обекти, което може да се ползува за нацелване на вражеската агентура или разузнавачи с дипломатически имунитет. Същите дават възможност да се определят координатите им и да бъдат фиксирани, като цел на вражеската авиация, управляваните снаряди или за действия на диверсионни групи.

Снимките на предприятията, както и описанията за заеманата от тях площ дават възможност на вражеската агентура да определя типа и количеството на оръжието с което могат да бъдат извадени от строя.

Чрез такива данни вражеските разузнавания се ориентират каква продукция произвеждат дадени важни предприятия, както по тип, така и по количество, какъв е техният дял в общото производство на страната и оттук какъв ефект би се получил с изваждането им от строя.

За пресичане възможностите на вражеските разузнавания и тяхната агентура да се добират до секретни данни по официален път, излезе и 647-то разпореждане от 13.V.1958 год. на МС, препис от което Ви се изпраща.

Органите на ДС трябва да подпомогнат в изпълнението на това разпореждане на МС изброените в него учреждения.

Във връзка с това,

Н А Р Е Ж Д А М:

1. Органите на ДС по места да предлагат за отговорници по опазване на държавната тайна в учрежденията да бъдат назначени преданни, проверени, компетентни и с широка култура комунисти или доказани патриоти, които биха могли да систематизират всички подлежащи на официално публикуване и разгласяване материали и да не допускат издаването на държавна и служебна тайна, а едновременно с това да улесняват популяризирането на успехите на нашето социалистическо строителство и постиженията в областта на науката и изкуството.

2. С отговорниците по опазването на държавната тайна органите на ДС да поддържат връзки и взаимно да се информират, без да се издават или разкриват при това нашите форми и методи на работа.

3. Органите на ДС по места да вземат активно участие в обсъждането, приемането и определянето на списъка на данните,

сведенията и предметите, които представляват държавна и служебна тайна, като се ръководят от 302-то постановление на МС от 14.VIII 1956 год. и Наказателния кодекс в който се посочва тълкуването на държавната и служебна тайна.

4. Да се пресичат своевременно с всички агентурно-оперативни методи и средства, спазвайки конспиративност, изнасянето в чужбина на материали и данни, които представляват държавна и служебна тайна.

5. Окръжните началници на МВР се задължават:

а/ да доведат до знание на всички оперативни работници 647-то разпореждане на МС, като се задължат да изучат добре, кои данни в обслужваните от тях обекти представляват държавна и служебна тайна;

б/ да възложат на отделен работник в окръжно управление по линия на III управление ДС, да отговаря за работата по опазване на държавната тайна, като следи всички официално публикувани материали, както да систематизира и по тях прави изводи за състоянието по опазването на държавната и служебна тайна, като взема оперативно отношение и мерки;

в/ системно да подпомага отговорниците по държавната тайна в народните съвети, ведомства, учреждения и стопански обекти за изпълнение на разпореждането;

г/ периодично да се информира Ръководството на МВР по изпълнение на настоящето постановление.

29. май 1958 год.
София

МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ -
ген.полковник:

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

Т У К

Д О К Л А Д

От ГЕОРГИ ЦАНКОВ - Министър на вътрешните работи

ДРУГАРЮ ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Съгласно 1033-то разпореждане на Министерския съвет от 9.XII.1950 година, Главната дирекция на кинематографията при Министерския съвет/ сега Управление на кинематографията към Министерство на просветата и културата/, е задължена при всички случай да взема разрешение от Министерството на вътрешните работи за лицата които ще правят фото или киноснимки. 9-то разпореждане на Министерския съвет от 8.I.1951 година също третира въпросите, относно посещенията и правенето на кино или фотоснимки в промишлените предприятия. Точка втора от същото определя Министерството на вътрешните работи като арбитър между молителите, желаещи да посетят дадено предприятие и служебното ръководство на същото.

Досегашната практика показа, че този начин на работа и формалностите произтичащи от горните разпореждания обременяват с излишна книжнина Министерство на вътрешните работи от една страна, а от друга спъват нормалната работа на Кинематографията.

Процедурата за уреждане посещенията и правенето на фото или киноснимки по отношение на всички заводи и промишлени предприятия е нецелесъобразна. Поради това е необходимо излизането на нов правителствен документ, с който да се отменят посочените разпореждания и със списък се определят заводите в

които посещението и заснимането да става с разрешение от органите на Министерство на вътрешните работи, а за военните обекти - от Министерство на народната отбрана.

Проекто-списъка на тези предприятия и проекто-разпореждането по този въпрос са съгласувани с Министерството на транспорта и съобщенията и Министерството на просветата и културата които нямат възражения. Бележките на Министерството на народната отбрана относно искане разрешение и от тях при правене на панорамни снимки на национално промишлени обекти и снимки от самолет, са възприети. Министерството на тежката промишленост предлага във връзка с посещенията и засниманията в подведомствените им заводи и промишлени предприятия да се разделят на три групи. Първата да обхване 8 завода и предприятия в които преобладава производство свързано пряко с отбраната на страната. В тях посещенията и правенето на снимки да става с разрешение от органите на Министерството на вътрешните работи. Във втората група - 20 предприятия, които усвояват военно пр0изводство и ще работят във военно време за нуждите на отбраната се предлага да бъдат посещавани свободно, но що се отнася до правенето на снимки в тях, то това да става с разрешение от Министерството на вътрешните работи. В трета група остават предприятията имащи само стопанско производство.

Считаме, че от първата група следва да отпаднат предприятията "Еловица"-Габрово и "Кр.звезда" - с.Р.Даскалово, тъй като те нямат производство пряко свързано с отбраната на страната, а обслужват мините и кариерите с взривни материали. Тези предприятия и до сега са посещавани без разрешение от органите на Министерството на вътрешните работи. По отношение на предприятията от втората група, считаме, че е целесъобразно ръководствата на същите да разрешават както посещенията в тях, така и правенето на снимки. Освен това, не само посочените 20 предприятия усвояват специално производство, а има и редица други.

4

Предвид горното, предлагам Министерския съвет да приеме следното

Р А З П О Р Е Ж Д А Н Е :

За осигуряването и опазването на държавната тайна относно разположението, капацитета, производствения процес и пр. в държавните предприятия, одобрява се следното:

1. Забранява се посещението и правенето на фотоснимки и киноснимки отвътре и отвън на предприятията, изброени в приложения списък, без специално разрешение на Министерството на вътрешните работи, а за военните обекти - от Министерството на народната отбрана.

Искането на разрешително за снимане да се отправя до Министерството на вътрешните работи, а за военните обекти до Министерството на народната отбрана.

Всяко предприятие да води регистър за посещенията, в който да се вписват имената и адресите на лицата които са посетили предприятието за разглеждане или за правене на снимки в него. След посещението разрешителните да се връщат в Министерството на вътрешните работи.

2. Забранява се правене на панорамни снимки на национално-промишлени обекти, водохранилища и с нимки от самолет по време на полет над страната. При нужда от такива снимки да се иска разрешение от Министерство на вътрешните работи и Министерство на народната отбрана.

3. Посещенията за разглеждане от вън ни лица, както и правенето на фотоснимки или киноснимки в предприятията, неупоменати в приложения списък, да се разрешават от ръководителите на същите, а при спор - от министъра или Председателя на Окръжния народен съвет под чието ведомство е предприятието.

Настоящето разпореждане отменя 1033-тото разпореждане на Министерския съвет от 1950 и П-9-то разпореждане на Министерския съвет от 1951 година.

Изпълнението на разпореждането се възлага на всички

5

министри, ръководители на централни ведомства и председатлите на окръжните народни съвети, а контролът на същото - на Министерството на вътрешните работи.

Настоящето разпореждане не подлежи на обнародване във в."Известия" на Президиума на Народното събрание.

Приложение: 4 писма
№ 00733 - М-во на народната отбрана
№ С-6-10- М-во на тежката промишленост
№ 14-3 - М-во на транспорта и съобщенията
№ 67 - М-во на просветата и културата.

М И Н И С Т Ъ Р : /п/ Т. Ушков

Строго секретно! 44.1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Д О К Л А Д Н А З А П И С К А

ОТНОСНО състоянието на работата на Управление III ДС по държавна тайна.

Приложение № 6

Опазването на отбранителните и стопански възможности на страната ни, а така също и научните открития и достижения от домогванията на чуждите разузнавания е една от основните и важни задачи на органите на Държавна сигурност.

С много заповеди и указания Ръководството на Министерството е обръщало внимание на поделенията на ДС за необходимостта, наред с разкриване и обезвреждане на враговете, да се провежда и профилактична работа в обслужваните обекти и ведомства с оглед създаване обстановка за невъзможност на вражеска дейност.

Ваяна роля за организиране и осъществяване на установените предохранителни мерки по опазване на тайната в предприятията и ведомствата имат работниците от ДС работещи по държавната тайна.

За работа по опазване на държавната тайна в министерствата, централните ведомства с поделенията им и обектите свързани с отбранната промишленост на страната ни е създадено отделение "Държавна тайна" към Управление III ДС.

Окръжните и градски служби на Държавна сигурност също имат задължения да организират опазването на държавната тайна в обектите на обслужваната от тях територия.

Оперативните работници са длъжни да знаят добре законните положения и инструкциите и съответно да работят за тяхното правилно приложение в обслужваните от тях обекти.

По-конкретно дейността на отделение "Държавна тайна" към Управление III ДС се състои в следното:

Провежда официални проверки в учрежденията и предприятията работещи с поверителни материали и такива във връзка с агентурно-оперативни задачи по искане на оперативните поделения.

Провежда разследване на заподозрени лица, съчетано с агентурно-оперативни мероприятия при изгубване или откраднване на поверителни материали.

Контролира ползуването и съхраняването на топографските карти, планове, скици, чертежи и др. на секретни обекти.

Извършва проучване и дава мнение за лицата работещи в поверителните служби, специалните отдели и работещите с поверителни материали. Следи за недопускане до поверителни материали лица, които не се ползуват с политическо доверие.

Упражнява контрол в периодичния печат да не се поместват статии и снимки, научни трудове, изследвания и др., съдържащи данни от военна и държавна тайна.

Издава разрешителни и контролира посещенията в обектите упоменати в 491-то разпореждане на МС, а така също правене самолетни и панорамни снимки на национални обекти.

Контролира и оказва помощ на учрежденията и научните институти при изпращане материали за печат в капиталистическите страни.

Подпомага министерствата, ведомствата и предприятията при изготвяне списъците на данните и сведенията и фактите представляващи държавна тайна.

Оказва помощ на поверителните служби по всички въпроси възникнали в процеса на работата по поверителното деловодство.

В работата си оперативния състав работещ по държавна тайна, освен от основните заповеди и указания на Ръководството на МВР по работата на Държавна сигурност, се ръководи и от Правилника за поверителното деловодство и постановленията и разпорежданията на МС, целещи опазването на държавната тайна.

В изпълнение на така посочените задачи, оперативните работници по държавна тайна са констатирали редица случаи в някои министерства и ведомства на неспазване изискванията на Правилника за поверителното деловодство, изгубване на топо-

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата Заключил: Секретар:

графски карти и други секретни документи, допускане до работа с поверителни материали на вражески елементи, разгласяване чрез печата на сведения представляващи държавна тайна и др. за много от които е докладвано на Ръководството на Министерството и са взе мани съответни мерки.

Съгласно решението на Колегиума на МВР от 1958 година отделението при Управление III ДС съвместно с другарите обслужващи обектите на държавна тайна проведоха редица мероприятия, които допринасят за опазването на държавната тайна. Така с отдел III при Управлението обслужващ промишлеността подработиха мероприятия за организацията на пропускателната система в заводите на отбранната промишленост. Същите бяха предложени на М-во на тежка промишленост и залегнаха в основата на издадената от него "НАРЕДБА" за пропускателната система, по която се ръководят и сега. Понастоящем пропускателната система е на по-високо ниво.

След прекратяване дейността на "Главно управление по въпросите на литературата и издателствата" от 1.VIII.1956 год. в някои списания и др. печатни произведения започнаха да печатат редица сведения, технически данни и снимки, които сами по себе си или съпоставени с други такива водят до разгласяване на държавна тайна и могат да ползуват вражеските разузнавания против сигурността на страната ни.

От някои министерства, учреждения, научни институти и др. се изпращаха оригинални документи, удостоверения и заповеди с подписи и печат на учрежденията в капиталистическите държави, което също може да се използува от чуждото разузнаване. Така Министерство на търговията отправи заповед по явната поща, с която обръща внимание на служител от българската легация в Атина. Писмото беше спряно от нашите органи и върнато на Зам. министъра на търговията, за което същият благодари на органите на ДС за бдителността.

Научния сътрудник от физико-химичния институт вражески елемент, завършил американски колеж, уличен в шпионаж води се на отчет в Управление III ДС, по частен път изпраща свой научен труд за отпечатване в Англия без да е съгласуван с Българска академия на науките. Констатирани са и други такива

случаи някои от които са използувани за оперативни цели.

Във връзка с посочените по-горе случаи и други подобни на тях се наложи да бъде направено предложение на основата на което излезе 647-то разпореждане на МС от 13.V.1958 година с което се задължиха министерствата и ведомствата да определят отговорници, които да следят всеки в своята област да не се отпечатват данни и сведения, които водят до разгласяване на държавна тайна.

Също в тая връзка излезе и 491-то разпореждане на МС от 1959 г., с което се определят обектите, които не могат да се посещават от външни лица без разрешение на органите на сигурността и на които не могат да се правят кино и фото снимки.

В изпълнение на горните правителствени документи по наше предложение беше спряна продажбата на сборника " Електрификация на НРБ 1944-57 г." на бившето Министерство на електрификацията,в който е отразено цялото наше хидроенергийно строителство с големи подробности около него / като дебелината на язовирните стени, височината, тежестта им, от какъв инертен материал са построени, какъв водонапор може да издържат и пр./ което може да ползува повече чуждото разузнаване, отколкото да послужат тия данни за пропагандна цел. На същото министерство бяха спрени и други брошури с подобно съдържание, които след коригиране и премахване на някои данни представляващи държавна тайна бяха пуснати за печат.

В Техническия институт при БАН е издаден първи том на -"Общ енергиен баланс на НРБ" и подготвени втора и трета част, за печат. В този труд са отпечатани някои секретни данни - енергийните източници използувани за специални нужди / МНО, МВР и Държавен резерв/. Авторите им се водят на разработка за шпионаж. По този въпрос се работи сега от II и III управление ДС.

Във в. "Техническо дело" бр. 311 от 26.XI.59 год. е отпечатана статия от инж. химик НИКОЛАЙ КОСЕВ, чл. на БКП, на работа в Химзавода Бухово, като химик изследовател, с която разгласява секретни данни. Лицата от редакцията, които са допуснали до печат статията се водят от II и III управления ДС на разработка за шпионаж. За изясняване на въпроса сега се работи.

При проверките в заводите 10 и 11 се установи, че се пречертава и хелиографира строго поверителна съветска документация за което не се водеше добра отчетност. В проектанските организации на "Минпроект" , "Водпроект" и др. се изработват, пречертават и хелиографират поверителни планове, чертежи и схеми на специалното строителство. Изработват се ситуационни кадастрални планове върху които са нанесени координати, а след това не се водят на отчет. В резултат на взетите мерки от наша страна горните слабости са отстранени и работата е подобрена.

Във всички учреждения и предприятия работещи с топографски карти е заведена отчетност, но въпреки това се правят пропуски при раздаването и използуването им. Така в управление "Геоложки проучвания" са загубени 21 топографски карти, Минно-геоложкия институт 5 броя и пр. по които ние своевременно не можахме да получим сигнали и вземем мерки за издирването им по липса на достатъчна агентура и ДВ в обектите. Взети са мерки по агентурно-оперативна и официална линия за подобряване на работата. Някои от виновниците са дадени под съд.

Във Физическия институт при БАН е създадена лаборатория ръководителя на която се води на отчет. Докладите от научно-изследователската работа на лабораторията се съхраняват от него и не им се води никакъв отчет. Като се има предвид, че в института ще се работи със строго секретни материали ще се вземат съответни мерки за опазването на държавната тайна. Подобни случаи има и в други учреждения.

В редица учреждения и предприятия се допускат до работа с поверителни материали служители, които не са съгласувани с МВР, а даже и такива за които сме дали отговор, че не са подходящи. Така в "Минпроект" е отказано на 12 служители, но ръководството на "Минпроект" вместо да направи разместване и отстрани от работа с поверителни материали тези служители издигна ГЕОРГИ НИКОЛОВ КОТЕВ за главен инженер на проекта на Металургичния комбинат КРЕМИКОВЦИ. КОТЕВ се води на разработка, зет е на бившия професор АСЕН КАНТАРДЖИЕВ, жена му е лишена от лекарски права заради фашистки прояви, засегнат е и от национализацията. За главен инженер на проект "Балканбас" е издигнат АСЕН ГЕОРГИЕВ ДИМИТРОВ - бивш директор на природните богат-

ства, задържан непосредствено след 9.IX.44 година за една година, зет на председателя на 24-то Народно събрание Н.ЛОГОФЕТОВ. Предлагат за специализация в СССР ПЕТЪР БЛИЗНАКОВ, бивш активен легионер, участвувал в преследване на комунисти и сътрудничел в на полицията. След 9.IX.44 година активен опозиционер. На горните лица и др. такива ръководството на "Минпроект" създава поголяма възможност за достъп до поверителни материали. Горепосочените се водят на разработка и се работи по тях.

По спорове на заводите от отбранната промишленост чрез арбитража се разгласяваха поверителни данни. Министерския съвет прие нашето предложение за съкращаване процедурите на арбитражния съд, като ограничи и определи хората запознаващи се със секретните документи.

В завод 11 се приемаха на работа работници с непроверено политическо минало. Един "работник" е съден от Народния съд след 9.IX.44 година. За всичко това беше направена докладна записка и с писмо запознат др. ТАНО ЦОЛОВ. Вследствие на взетите мерки там работата се подобри.

При извършване на проверките в учрежденията и предприятията работещи със секретни материали как се съхраняват, ползуват, изработват и размножават такива се съставят протоколи, в които се отразяват нарушенията на Правилника за поверителното деловодство и дават препоръки за отстраняването им. Протоколите се докладват на най-отговорните ръководители. В повечето случаи нашите препоръки са взимани в предвид и опазването на секретността е подобрена. Всичко това е съгласувано предварително с отдела агентурно обслужващ учреждението.

За състоянието на поверителното деловодство в някои министерства и ведомства са изготвени подробни справки до Ръководството на МВР със съответни предложения, а така също са изпратени писма до техните ръководители за вземане на мерки, които да гарантират секретността на документите. С подробна справка за нарушенията на Правилника за поверителното деловодство в обектите " Редки метали" беше запознат лично председателят на Комитета по промишлеността и техническия прогрес, министъра на търговията за слабостите в секретното деловодство

в инженерният отдел, министъра на финансите за БИБ и др. Взетите сериозни мерки след това спомогнаха да се подобри работата и сега там не се губят документи. Давани са справки до Градския комитет на БКП - София, а в някои по-важни случаи до ЦК на БКП и Министерския съвет.

В окръзите и особено в новообразуваните такива по опазване на държавна тайна, работата не е поставена на нужното ниво и не се работи с нужната взискателност, подценява се. Определяните оперативни работници за работа по линията често се заменят и не могат да опознаят работата по същество, а в някои окръзи и не са определяни такива. Когато сме отивали по места за оказване помощ, се е случвало и така, че ние сами извършваме проверките, а определения оперативен работник, обслужващ обекта си върши другата работа.

Опазването на държавната тайна занапред трябва да стане дело на целия оперативен състав на Държавна сигурност. Всеки оперативен работник трябва да знае с какви поверителни материали се работи в обслужвания от него обект, кой работи с тях, как се съхраняват и пр. Необходимо е най-тясно взаимодействие между отделение "Държавна тайна" и останалите поделения на ДС. Такова е имало досега предимно с отделите на Управление III ДС.

Практиката в работата ни учи, че при добро взаимодействие резултатите са по-добри. Така през 1958 година съвместно с II районно управление бяха разобличени двама фалшификатори "инженери" в завод "Г.Кирков", които за вражеска дейност са прекарали 10 и повече години в съветските затвори. Разкрити и разобличени бяха група инженери врагове в "Минпроект", които през работно време са правили частни проекти и взимали допълнително по няколко хиляди лева и др.

Въпреки положените усилия и грижи за опазване на държавната тайна с някои задачи работниците в отделението не можаха докрай да се справят.

От проверките се установи, че на някои места работещите с поверителни материали не са на ясно по някои въпроси на държавната тайна и молят за изясняването им, като им бъдат изнасяни беседи. От отделението малко е направено в това отношение и следва за в бъдеще да се имат в пред вид възможностите в тази насока.

Работещите по държавна тайна работници недостатъчно са търсели партийните организации по места за подобряване работата на поверителните деловодства и опазване секретността на документите.

Недостатъчно е работено по опазване на държавната тайна в новостроящите се национални обекти.

Недостатъчно е използувана възможността на наличната агентура и доверителните връзки на оперативните поделения по места за разкриване вражеските замисли на чужди разузнавания и тяхната агентура насочила се към секретни документи у нас.

Съгласуваността в работата по опазване на държавна тайна с другите поделения на МВР е била недостатъчна. Не са използувани всички възможности на отделението в изпълнение на агентурно-оперативните задачи на поделенията на МВР.

За подобряване работата по приложението на Правилника за поверителното деловодство и другите правителствени документи целящи опазването на държавната тайна и пресичане възможността на капиталистическите разузнавания и тяхната агентура у нас да се добира до важни документи представляващи държавна и военна тайна,

П Р Е Д Л А Г А М :

Да се проведат следните мероприятия

1. Да се утвърдят предложените инструкции за работа по линия на държавна тайна и тази по приложението на 491-то разпореждане на МС, за да могат оперативните работници по места да се ползуват от тях и им служат за ръководство в работата.

2. Началниците на окръжните управления на МВР София, Пловдив, Русе, Търново, Плевен, Бургас, Кюстендил, Хасково, Смолян и градските управления на МВР Пловдив и Варна да определят със заповед по един оперативен работник за работа по линия на държавна тайна по съвместителство. Столично управление на МВР да определи със заповед един оперативен работник само по линия на ДТ. В останалите окръжни управления МВР, учрежденията

и предприятия, работещи със секретни документи да се обслужват по линия на държавна тайна от съответния оперативен.работник, обслужващ района на чиято територия се намира обекта.

Оперативните работници по линия на държавна тайна по възможност да не се сменяват често, за да опознаят работата и придвижват с вещина всички въпроси;свързани със секретността на територията на окръга и помагат в агентурно-оперативната работа по места. Същите в своята практическа дейност да поддържат постоянни връзки и контакт с партийните организации и ДКМС.

3. Да се проведе семинар в София с оперативните работници работещи по линия на държавна тайна от окръзите за изучаване Правилника за поверителното деловодство и другите правителствени документи, а така също и с тия на Ръководството на М-вото, свързани с опазването на държавната тайна и с тяхното практическо приложение.

4. Да се въведе като практика изнасянето на беседи от органите на МВР пред лица допуснати до работа с поверителни материали в учрежденията и предприятията за разясняване Правилника за поверителното деловодство и други правителствени документи целящи опазването на държавната тайна.

5. Да се проведат съвещания във връзка с приложението на 647-то разпореждане на МС с отговорниците от радиото, издателствата, вестниците, списанията и др. / по ведомства/ с оглед да не се разпространяват чрез печата и радиото сведения, представляващи държавна тайна.

6. Изнасяне на доклади и беседи от служители на ДС пред събрания на важни предприятия и учреждения за повишаване бдителността на трудещите се по опазване на държавната тайна.

7. Да се задължат всички поделения на МВР при получаване на сигнал за разгласяване на държавна тайна да уведомяват своевременно III управление ДС - отделението по държавна тайна за вземане мерки и съгласуване мероприятия за предотвратяване издаването на тайната.

8. Поделенията на МВР които имат възможност да ни информират за публикувани данни и сведения в капиталистическия печат представляващи държавна тайна за НРБ, при идване на капиталистически представители у нас от какви въпроси се интересуват, за

обработване на български граждани временно пребиваващи в капиталистическите страни / имащи достъп до поверителни материали/, при залавяне на литература с вражеско съдържание изпращана за лица, работещи с поверителни материали в поверителни служби и специални отдели, за проявен интерес към производството, капацитета и др. по отбранната промишленост към специалните отдели при министерства и окръжните народни съвети, за да се вземат съгласувано с поделенията на МВР профилактични и др. мерки.

9. Сериозно да се преценява политическото доверие на лица излизащи зад граница работещи в специалното производство или с поверителни материали.

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ III ДС -
- /ген.майор:

София, 12.1 1960 год.

Строго секретно! //

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

З А П О В Е Д

НА МИНИСТЪРА НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ НА НР БЪЛГАРИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ: Утвърждаване на инструкция за работа на органите на МВР в изпълнение на 491-то разпореждане на Министерския съвет от 15.IV.59 г. и опазването на държавната и военна тайна в НРБ.

№ _____ София, _____ 1960 година

В изпълнение на точка 11-та от заповед № I=20 на МВР от 13.I.1957 г. утвърждавам и обявявам за изпълнение инструкцията на III управление ДС за работа на органите на МВР по приложение на 491-то разпореждане на Министерския съвет от 15.IV.59 г. и опазването на държавната и военна тайна в НРБ.

Задължавам целия ръководящ и оперативен състав на ДС и НМ занапред в работата по опазването на държавната и военна тайна и издаването на разрешителни за посещения и правене на кино и фото снимки на обектите изброени в списъка към 491-то разпореждане на МС да вземат като ръководство изброените в инструкцията положения.

Задължавам началниците управления ДС, НМ и окръжните началници да осигурят изучаването на инструкцията от ръководящия и оперативен състав на ДС и НМ да вземат мерки за нейното изпълнение и ликвидиране съществуващите слабости в работата по опазването на държавната и военна тайна и контрола по посещенията и правенето на кино и фото снимки в различни обекти на страната.

Препис от заповедта и инструкцията да се изпратят на началниците на управления ДС, началниците на окръжните управления на МВР, Директора на НМ, отдел V, УГВ за изпълнение и на Партийния комитет при МВР за сведение.

МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ -
- генерал полковник:

Строго секретно! 12

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

И Н С Т Р У К Ц И Я

ОТНОСНО РАБОТАТА НА ОРГАНИТЕ НА МВР В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА 491-ТО РАЗПОРЕЖДАНЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ 15.IV.1959 ГОДИНА ПО ОПАЗВАНЕТО НА ДЪРЖАВНАТА И ВОЕННА ТАЙНА В НРБ.

В настоящата инструкция са разработени основните правила по контролиране и прилагане разпоредбите на 491-то разпореждане на МС от 15.IV.1959 година за посещение от външни лица обектите упоменати в приложения списък към разпореждането, правене снимки в същите обекти, от чужденци и наши фотографи, а също така на военни обекти или такива свързани с отбранната мощ на страната ни и самолетни заснимания от фото и кино студиите.

I.Да не се възпрепятствува фотографирането на онези обекти/места/, които свободно могат да се посещават от гражданите на НРБ и чужденци/ гости, туристи, културни и научни работници, журналисти, дипломатически представителства и тяхните членове у нас/ и не представляват държавна тайна. Разрешено е да се фотографират:

1.Изгледи и пейзажи по цялата територия на НРБ на фона, на който няма забранени обекти свързани с отбраната на страната ни.

2.Фото и киноснимания, както и скициране на културни и исторически паметници, административни сгради и министерства, учебни заведения и институти, музеи, театри, кина, циркове, паркове, стадиони, детски площадки, детски градини, жилищни домове, улици, читалища и др.

3.Правене на снимки/кино и фото/ и скици на ТКЗС, ДЗС МТС, напоителни системи, почивни домове и всички обекти, които

не са пряко свързани с отбраната на страната ни, много от които неведнаж са отпечатвани във вестниците, списанията или показани на киноекраните.

II. Забранява се посещението на външни лица/български граждани и чужденци/,правенето на фото и кино снимки отвън и отвътре без специално разрешение издадено от органите на МВР в следните учреждения и предприятия:

1.Службите на централно управление"Редки метали"- София, Рудоуправлението и Химзавода с.Бухово/"26"/ районите на рудниците Сеславци,"9-ти септември" Курило, база Яна, ЦММ, Бели Искър, Доспат - Барутин, Смолянско, Смолян, Елешница - Благоевградско, Планинец -Кърджалийско,"Партизанска поляна" - Кюстендилско и всички други обекти, които ще се открият в бъдеще

2.Завод 10 - Казанлък
Завод 11 - Вазовград
Завод 14 - Ловеч
Завод 15 - Левскиград
"Дунарит" Русе

Да се приложат с най-голяма точност изискванията на НАРЕДБАТА за пропускателната система издадена от бившето М-во на тежка промишленост от 24.VII.1958 година във всички обекти упоменати в 491-то разпореждане на Министерския съвет.

3.Правене на фото и кино снимки да се разрешават от директорите на заводите или техните първи заместници и оперативния работник от ДС, обслужващ завода. Процедурите в пропускателната система да се запазят такива, каквито са досега.

а/Във всички упоменати обекти в 491-то разпореждане на Министерския съвет да се водят регистри в които да се вписват имената и адресите на лицата, които са ги посетили за разглеждане или за правене снимки. При груповите посещения списъците на групите да се събират в съответни папки. Всичко това да се извършва от бюро пропуски под ръководството на директора на завода и представител на ДС.

б/Директорите на заводите да определят екскурзоводи, които да развеждат посетителите из обектите.

в/Да се определят кои цехове и корпуси на предприятията могат да се посещават от екскурзианти, журналисти и фото репортери и кои места могат да бъдат фотографирани.

г/Журналистите и фоторепортерите, които посещават заводите по възможност да бъдат придружавани от предстаители на пропускателната група при същите.

д/Движението към производствените цехове на снабдители, закупчици, представители на различни търговски, административни, учебни и други заведения имащи взаимоотношение с предприятията става само ако това налага службата. На същите да се издават пропуски, както това е ставало досега.

4.В заводите от стопанско значение на упоменати в списъка към 491-то разпореждане на МС в помещенията на които се усвоява специално производство за отбраната на страната да се прилагат с най-голяма точност и строгост разпоредбите на Правилника за поверителното деловодство.

5.Забранява се правенето на панорамни снимки на всички заводи, електроцентрали, язовири от национално значение, ж.п. мостове, граждански летища и др.обекти с ясно очертани най-близки върхове, възвишения или други ориентири, които биха улеснили противникови самолети и други военни средства за точен прицел.

При необходимост от такива снимки да се иска разрешение от Министерството на вътрешните работи и Министерството на народната отбрана, които за целта ще издават специално разрешение.

6.Забранава се правене на каквито и да било снимки в района на казарми, военни складове, летища и други военни обекти от важно отбранително значение без писмено разрешение от Министерството на народната отбрана и Министерството на вътрешните работи.

7.Забранява се правенето на каквито и да било снимки фото и кино от самолет над цялата територия на НРБ. За правенето на такива снимки се издава специално разрешение от МВР и МНО, като в разрешителното се определи къде точно ще се правят снимките.

 15

8.Забранява се правенето на фото и кино снимки от кораби в морето към брега без да има специално разрешение за тая цел.

9.Забранява се фотографирането на всякакви военни плавателни единици, намиращи се в движение или на котва край брега.

III.При констатиране нарушения/правене снимки и скици на забранени обекти/ непременно да се съставят протоколи в присъствието на двама свидетели. В тях се вписват деня, часа и мястото на нарушението, име и длъжността на съставителя, трите имена на свидетелите, на кого се съставя акта, същността на нарушението, дата и подпис.

Ако нарушителя е чужденец и се ползува с дипломатически имунитет и откаже да подпише протокола, това нещо се отбелязва и се преподписва отново от свидетелите. Действувайки конкретно според случая, вежливо, вещо и безкомпромисно, фотоапарата, снимките, картите и скиците/ако са направени такива/ се изземват като в протокола се описват подробно и се преподписват от свидетелите. Протокола се съставя в един екземпляр и остава в нашите органи. На нарушителите/ чужденци/ не се дават преписи.

При съставяне на протокола и изземването на фотоапарата не се дава никакъв документ за него, а се указва на чужденците/дипломати/ от капиталистически страни да търси фотоапарата и останалите вещи в Министерство на външните работи. Изземените вещи и протокола по най-бърза поща се донасят във II управление ДС и се чака по-нататъшното нареждане.

Ако нарушителите чужденци не се ползуват с дипломатически имунитет/гости, търговци, туристи и други подобни/, освен горните вещи вземат им се и паспортите, които се изпращат по най-бърза поща на II управление ДС и се чака по-нататъшно разпореждане. На чужденците се съобщава, че паспортите и фотоапаратите ще им бъдат върнати от органите на МВР.

IV.Началниците на окръжните и градски управления на МВР в чиито райони има от посочените обекти да разработят и

проведат мероприятия за тяхната охрана и опазване, като най-строго се прилага Правилника за поверителното деловодство и другите правителствени документи целящи опазване на държавната тайна.

Да утвърдят поименен списък на обектите в своя окръг, които представляват държавна тайна и не трябва да се фотографират и скицират, като се ръководят от 491-то разпореждане на Министерския съвет от 15.IV.1959 година и списъка приложен към него.

При определяне на списъка да се имат предвид и обекти които поименно не са упоменати в разпореждането на Министерския съвет, като:

1.Казарми, военни складове, хангари и всички други военни обекти по суша.

2.Военноплавателни единици намиращи се в движение или на котва край брега. Да се вземат сериозни мерки в това отношение на пристанищата Варна, Бургас и Несебър.

Да се подработят специални мероприятия от началник окръжно управление МВР-Бургас за пристанището, от където се изпраща за СССР ураниев концентрат.

Така подготвения списък за окръга да бъде заучен от целия състав на Министерството на вътрешните работи в съответния окръг, за да се предотвратят своевременно евентуални опити на врага да се добере до държавни секрети.

Препис от този списък да се изпрати на III управление ДС/"Държавна тайна"/ за провеждане на общ контрол.

V.Наред с обезпечаване на държавната и военна тайна да се обръща внимание и на такива прояви на каквито могат да отидат някои врагове от капиталистическите страни, като чужденци//журналисти , туристи и др./ които се опитват да правят снимки на окъсани циганчета и полуразрушени сгради под най-различни форми. Да се вземат мерки било чрез наши цивилни служители или чрез патриотично настроени граждани и комунисти за отстраняване на циганчетата или тяхното изолиране без да се влиза в разправии и пререкание с чужденеца.

17

6.=

Ако чужденеца въпреки всички мерки взети от наша страна успее и направи подобни снимки, да не се предприема нищо спрямо него, а се уведоми незабавно II управление ДС и съгласувано с него се вземат негласни мерки за осветяване на филма.

Началниците на поделенията на МВР/ДС,НМ, ППЗ, ГВ и ВВ/ в центъра и по места да разяснят подробно с подходящи примери на всички служители настоящата инструкция, като ги инструктират лично за качественно изпълнение на указанията. Всички новопостъпили служители в органите на Министерството на вътрешните работи подробно да бъдат инструктирани в духа на настоящата инструкция. Опазването на държавната тайна да стане дело на целия състав на органите на МВР.

Началник управление V ДС, съгласувано с ръководството на МНО да осигури запознаването в съответна форма с настоящата инструкция ръководния кадър от Българската народна армия.

Началниците на НМ да инструктират в тая насока особената милиция и другата охрана по места, като намерят подходяща форма за разяснение и конкретно за всеки обект по отделно.

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ III ДС
-Генерал майор:
София, 18. I 1960 година

СЪГЛАСЕН
ЗАМ М-Р НА ВЪТР.РАБОТИ
Генерал лейтенант:
София,_____1960 година

Строго секретно! /9

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

З А П О В Е Д

НА МИНИСТЪРА НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ НА Н.Р.БЪЛГАРИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ: Утвърждаване на инструкция за работа на органите на ДС по опазване на държавната тайна и контролиране приложението на Правилника за поверителното деловодство в държавните, кооперативните, обществените учреждения, предприятия, ведомства и организации в Н.Р.Б.

№ ..... София, ... 1960 г.

В изпълнение на точка 11 от заповед № I-10 на МВР от 13.I.1957 г. утвърждавам и обявявам за изпълнение инструкцията на III управление ДС за работа на органите на ДС по опазване на държавната тайна и контролиране приложението на Правилника за поверителното деловодство в държавните, кооперативните, обществените учреждения, предприятия, ведомства и организации в Н.Р.България.

Задължавам целия ръководящ и оперативен състав на ДС занапред в работата по опазването на държавната тайна да се ръководят от правителствените документи и инструкцията за работата на органите на ДС по опазване на държавната тайна.

Задължавам началниците управления ДС, окръжните началници на МВР и началниците на самостоятелните отдели ДС да осигурят изучаването на инструкцията от ръководящия и оперативен състав на ДС и да вземат мерки за нейното изпълнение и ликвидиране на съществуващите слабости в работата по опазването на държавната тайна и контролиране приложението на Правилника за поверителното деловодство в учрежденията и предприятията работещи със секретни документи.

Задължавам окръжните управления МВР-София, Пловдив, Русе, Търново, Плевен, Бургас, Кюстендил, Хасково, Смолян и градските управления МВР-Пловдив и Варна да определят със заповед по един оперативен работник за работа по линия на държавна тайна по съвместителство. Столично управление МВР-София, да определи със заповед един оперативен работник само по линия на Държавна тайна. В останалите окръжни управления МВР, учрежденията и предприятията работещи със секретни документи да се обслужват по линия на държавна тайна от съответния оперативен работник обслужващ района на чиято територия се намират обектите.

Препис от заповедта и инструкцията да се изпратят на началниците на управления ДС, началниците на окръжните управления МВР и началниците на самостоятелните отдели ДС за изпълнение, на директора на НМ, от дек V, УГВ и Партийния комитет при МВР за сведение.

МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ -
- Генерал полковник:

_____ 1960 г.

91

. Строго секретно!

УТВЪРЖДАВАМ
МИНИСТЪР НА ВЪТР.РАБОТИ
Ген.полковник:

София,_____1960 година

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

И Н С Т Р У К Ц И Я

за работата на органите на ДС по опазване на държавната тайна и контролиране приложението на Правилника за поверителното деловодство в държавните, кооперативните, обществените учреждения, предприятия, ведомства и организации в Н.Р.България.

I.ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТОРА

1.Съгласно чл.чл.3 и 18 от Правилника на Министерския съвет за поверителното деловодство в държавните, кооперативните и други учреждения, предприятия и организации в страната, контролът по изпълнението/ приложението/ на същия се възлага на отделение"Държавна тайна" при Държавна сигурност и определените оперативни работници в окръзите.

Оперативните работвици по линия на Държавна тайна трябва да бъдат снабдени с довереност, че имат право да извършват проверки.

2.Оперативният състав при отделение"Държавна тайна" пряко контролира съблюдаването на Правилника за поверителното деловодство в министерствата, управленията и останалите централни държавни, кооперативни и други учреждения и предприятия в Столицата и обекти от национален мащаб на територията на окръзите чрез официални проверки.

Определените оперативни работници по линия на държавната тайна в окръжните управления на МВР осъществяват контрол по приложението на Правилника за поверителното

деловодство в учрежденията, предприятията и обекти от национален мащаб на територията на окръга.

3.Отделение"Държавна тайна" се ръководи пряко от началника на управление ІІІ ДС или негов заместник, а оперативните работници, които работят по линия на Държавна тайна в окръжните управления на МВР се ръководят пряко от окръжния началник или неговия заместник.

ІІ.ЗАДАЧИ, ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ОРГАНИТЕ НА ДС ПО ЛИНИЯ НА ДЪРЖАВНА ТАЙНА, ПРИ ПРИЛАГАНЕТО НА ПРАВИЛНИКА ЗА ПОВЕРИТЕЛНОТО ДЕЛОВОДСТВО И КОНТРОЛИРАНИТЕ ОБЕКТИ.

4.Основна задача на работниците по линия на"Държавна тайна" е да контролират приложението на Правилника за поверителното деловодство одобрен съгласно 2859-то разпореждане на Министерския съвет от 16.VI.1959 година, 647 и 491-то разпореждане на Министерския съвет и други правителствени документи, предвиждащи мероприятия, които целят опазването на поверителните материали и неразгласяването на държавната тайна в държавните, обществените и други организации и предприятия.

5.Отделение"Държавна тайна" инструктира и оказва методическа и практическа помощ на оперативните работници работещи по линия на държавната тайна в окръзите и периодически контролира работата им.

6.Работниците по линия на "Държавна тайна " упражняват контрол за своевременното и правилно организиране на поверителните служби във всички държавни, обществени и други организации и предприятия, чиято работа е свързана с документи и книжа, които представляват държавна тайна.

7.Оперативните работници , отговарящи за опазването на държавната тайна, съгласно чл.чл. 3 и 70 от Правилника за поверителното деловодство дават мнение за допускане до работа с поверителни документи и материали на лица, след като

предварително са съгласувани мнението с оперативните работници обслужващи обекта.

8.Оперативните работници, които работят по опазването на държавната тайна в центъра и окръзите се грижат и осъществяват контрол за своевременното и правилно комплектуване на целия личен състав в поверителните служби, така, че в същите да работят само лица, ползуващи си с пълно политическо доверие на Партията и Правителството.

Лицата, които работят с поверителни материали да се утвърждават след проверка по отчета на ДС и НМ и проучване чрез отдел VII ДС.

По оперативния отчет на ДС и НМ се проверяват, както самите кандидати за работа в поверителните служби, така и най-близките техни роднини - баща, майка, съпруг, братя и сестри. Останалите роднини и близки връзки се проверяват, ако при агентурното наблюдение на допуснатия до поверителни материали се получат сигнали за издаване държавна тайна и други представляващи оперативен интерес за органите на ДС.

За да изпълняват правилно това свое важно задължение оперативният състав на отделение "Държавна тайна" и съответните работници в окръжните управления на МВР трябва да извършат следното:

а/Проверяват основно лицата по представените документи/ характеристика с препоръки от служебното ръководство на обекта, автобиография, попълнен личен служебен формуляр със снимка и др/ за лицата предложени от служебните ръководители за работа в поверителните служби.

б/Въз основа на анализ на всички резултати от проверката, се прави мотивирано предложение пред началника на съответното управление ДС, за утвърждаване или отказване допускането до поверителна работа на представените лица.

За ръководители на поверителни служби да се утвърждават предимно членове на БКП или ДКМС и доказали на дело своята

преданност към народната власт безпартийни, които умеят да пазят държавна тайна.

9.Предложенията за утвърждаване на лицата, за които няма компроментиращи ги данни и могат да се допуснат на поверителна работа, се правят с рапорт, подписан от началника на отделение"Държавна тайна". а за окръжните управления от оперативния работник, отговарящ за опазването на държавната тайна и съответния началник отдел/ение/ III.

Предложенията за отказ по чл.70 за лицата с компрометиращи ги данни се изготвят мотивирано за всяко лице поотделно. Същите се подкрепят с документация и се утвърждават от началника на III управление ДС или от Зам.министъра в зависимост от лицето и случая, а в окръзите - от окръжните началници МВР или тяхните заместници.

За утвърдените лица, които следва да работят с поверителни материали се уведомява лично с писмо ръководителя на учреждението, който ги е представил, за центъра от началника на отделение"Държавна тайна", а за окръзите от съответния окръжен началник МВР или неговия заместник по ДС. Писмото се прилага към съответната секретна преписка.

10.Материалите за всички лица, които са одобрени от ДС за работа с поверителни материали се съхраняват от съответния оперативен работник работещ по линия на държавната тайна, без да се картотекират в VIII ОТДЕЛ ДС. Материалите за неодобрените лица се предават на поделението по чиято линия са на отчет за оперативно ползуване.

11.При отказ по чл. 70 от Правилника без да се съобщават мотивите на ръководителя на учреждението, което иска допуск до поверителни материали или работа за подведомствени му лица, на основание утвърденото предложение се уведомява писмено лично - срещу подпис, най-отговорния ръководител , че лицето не е подходящо за работа с поверителни материали.

В самото писмо се посочва, че след запознаване с текста му се връща на органите на Държавна тайна при МВР.

Писмата за отказ се подписват в зависимост от адресанта от Началника на III управление ДС или от съответните окръжни началници на МВР, а до министрите или зам.министри на отделните министерства - от Министъра или Зам.министъра на МВР.

12.За проверяване състоянието на поверителните служби и съблюдаването на Правилника за поверителното деловодство, по места се извършват систематически официални проверки, като предварително се уведомява ръководителя на проверявания обект.

Проверките биват основни, частични и по линии.

Основните проверки се извършват по предварително утвърден от Ръководството на управлението план. Лицата, които ще бъдат проверявани се набелязват предварително, като се взема мнението и на оперативния работник обслужващ обекта.

а/Задачата на основната проверка е да се установи как и до колко се съблюдава Правилника за поверителното деловодство в проверяваното учреждение. Особено внимание трябва да се обръща на правилното съхраняване, размножаване и ползуване на поверителните документи и материали, както и на това, изпълняват ли се разпоредбите относно допускането до поверителните документи само на лица, получили разрешение от ДС за работа с такива материали.

При получаване на сигнали, че служители не връщат поверителните си материали след приключване на работния ден в поверителната служба, могат да се запечатват бюрата и шкафовете им. На следващия ден проверките се извършват в присъствието на проверяваните лица, а в случай на отсъствието им - от комисия не по-малко от двама души.

Проверява се наличността на поверителните документи по отчетните книги, как се ползуват, размножават и съхраняват.

Проверяват се работните папки на служителите, допуснати до работа с поверителни материали, с цел да се установи на лице ли са получените поверителни документи от тях.

б/ Частична проверка се извършва при постъпили официални или агентурни сигнали, а така също с оглед проверяване съблюдаването на отделни пунктове от Правилника за поверителното деловодство или изпълнението на дадени конкретни указания в протокола от миналата проверка, които имат за цел подобрение състоянието на поверителните служби.

Частичните проверки извършени по агентурен сигнал да се извършват така, че да не се допусне разшифровка на източника, който ни сигнализира. За целта да се проверяват не само посочения отдел или лица, а и околните такива.

Частичните проверки се извършват по предварително набелязан и утвърден от ръководството план, съгласувано със съответното оперативно поделение, като се вземат под внимание последните и по-рано постъпили официални и агентурни сигнали, а така също резултатите от извършените преди проверки.

13. За резултатите от всяка проверка се съставя протокол в 2 или 3 екземпляра, в който се посочват установените нарушения на Правилника за поверителното деловодство и виновниците за същите. Дават се указания и се набелязват мероприятия за отстраняване на съществуващите слабости и подобряване работата на поверителната служба.

Протоколът от проверката се изготвя от оперативния работник, който извършва проверката и след предварителното му съгласуване с оперативния работник обслужващ обекта се подписва, както от самия него, така и от комисията, която е присъствувала при проверката. Като член на комисията обезателно участвува началника на съответната поверителна служба.

Протоколът се докладва на ръководителя на учреждението от оперативния работник, който е извършил проверката, а в по-важните случаи и от началника на отделение "Държавна тайна" или ръководящия го началник управление. Един екземпляр от протокола се оставя на ръководителя на учреждението и се съхранява в поверителната служба, а останалите се вземат от представителите на МВР.

След докладването на протокола, оперативният работник набелязва конкретни мероприятия, осигуряващи отстраняването на констатираните при проверката нарушения на Правилника.

При констатирани нарушения на Правилника за поверителното деловодство в учрежденията или предприятията в окръга да се уведомяват първите секретари на окръжните комитети на БКП, а за центъра съответните министри и ЦК на БКП.

14. За лицата допуснали нарушение на Правилника за поверителното деловодство по небрежност или с вражески умисъл, след вземане мнението на началника на съответния оперативен отдел, следва да бъдат предавани на прокурора, по установения за това ред. При по-маловажни нарушения да се предлага на ръководителите на учрежденията да търсят лична административна отговорност от провинените.

15. За опазване на държавната тайна се привличат лица за доверени връзки предимно от поверителните служби, плановите и др. отдели, където се съсредоточават повече поверителни материали. По линия на държавна тайна разработки не се водят. Получените сериозни сигнали се предават за разработка на съответното оперативно поделение обслужващо обекта.

Оперативните работници, които обслужват обектите с помощта на наличната агентура следят за насочването на вражески лица и проявяващи интерес към документите и материалите представляващи държавна тайна или пък се насочват към служители работещи с тези материали и работниците в поверителните служби. За пресичане на вражеската дейност да се набелязват съвместно мероприятия от оперативния работник обслужващ обекта и оперативния работник отговарящ по линия на "Държавна тайна".

Когато компрометиращият материал се отнася до лица, които работят с поверителни материали, на последните следва да се отнеме възможността да имат достъп до такива документи след като се вземе мнението на началника на съответното оперативно поделение. Това да стане по реда указан в точка 8.

При постъпване на сериозен компрометиращ материал за лицата, които работят в поверителните служби, да се вземат мерки

за незабавното им отстраняване от заеманите от тях длъжности.

16. Да се разследват всички случаи на изгубване или откраднване на поверителни материали, а също така и в случаи на разгласяване държавна тайна или на груби нарушения на Правилника за поверителното деловодство, когато откриването на нарушителя не може да се установи по агентурен или друг негласен път.

Разследванията да се провеждат както следва:

При постъпване на официални или агентурни сигнали за изгубване или откраднване на поверителни материали, както и за груби нарушения на Правилника за поверителното деловодство, оперативния работник незабавно уведомява своя прек началник и съответно началника на оперативното поделение което обслужва обекта.

Незабавно се насочва наличната агентура, с цел установяване виновника и изясняване нарушението. Провежда се официален, а при оперативни съображения секретен разпит на тези работници в учреждението, които могат да изяснят случая или да посочат виновниците и такива, върху които пада подозрението за извършването на престъпното деяние.

Лицата за които се получават сведения, че са виновни или заподозрени в нарушение или издаване на държавна тайна веднага се проверяват по оперативния отчет, като се предлагат съответни мероприятия за тях.

Материалите за виновните лица могат да бъдат предавани на съдебните власти съгласно разпоредбите на наказателния кодекс.

17. Оперативните работници, работещи по линия на държавната тайна, контролират изпълнението и на разпорежданията на Министерския съвет за режима на посещенията и фотографиране на включените в 491-то разпореждане на Министерския съвет обекти.

18. Исканията за посещения и снимане в подрежимните обекти се подават в ДС по местожителство на заявителя и се изпълняват непосредствено от отговарящите за опазването на държавната тайна в съответните окръжни управления след утвърждаване от началника , който ръководи последните, а за София - от отделение " Държавна тайна".

19. При издаването на разрешителни за посещения обектите упоменати в 491-то разпореждане на Министерския съвет от 1959 година фотографиране и киноснимане да се има предвид следното:

а/ Проверяват се лицата, за които е направено искане по оперативния отчет на ДС и НМ. Ако лицата са на отчет, разрешението се съгласува с поделението, което ги води на отчет. В случаите когато няма за тях материали в "К и А", съгласува се мнение с оперативната служба, обслужваща обекта в който работят лицата:

б/ При разрешаването на въпроса да не се изхожда само от резултатите на проверката по оперативните поделения, а да се взема под внимание и общественото и служебно положение на лицата, за които е дадено искането, сигналите за тях, значението на политическото отражение от отказа или допуска, целта на посещението, броя на посетителите, характера на обекта, който трябва да бъде посетен, продължителността на посещението и т.н.

в/ Да се отказва разрешение на лицата, които не се ползуват с политическо доверие и особено на такива, заподозрени в шпионаж, извършване на диверсионни актове и вредителство.

г/ При разрешаване на въпроси по исканията за колективно посещение на обекти, влизащи в списъка на 491-то разпореждане на Министерския съвет с учебна цел и общо запознаване на военнослужащи, студенти, ученици и работници в учрежденията и предприятията, да се прави проверка, указана в пункт "а" и "б" само на ръководителя на групата. За колективни посещения членовете от групата се пускат по предварително представения и заверен списък от ДС. Пускането в заводите 10,11,14,15, "Дунарит", "Амонал" и "Редки метали" да става персонално.

в/ Исканията за посещения на горните обекти от чужденци трябва да бъдат подписани от съответния министър или неговия заместник. Издаването на разрешения за чужденци от капиталистически страни да се съгласува с началниците на I и II управления ДС.

Учрежденията или организациите, които искат разрешение за посещение на режимни обекти от чужденци /от капиталистически страни/, трябва да имат съгласието на съответния министър

на когото е подведомствено предприятието, което искат да посетят.

е/ Посещението на режимните обекти със служебна цел от служебни лица на учреждения, които по отношение на тях са ръководещи / министерства, комитети и управления и др./ става с документ подписан от ръководителите на тези учреждения. Това правило се прилага и по отношение на работниците от Комисията за държавен контрол.

ж/ Посещенията на режимните предприятия от снимачни групи от Кинематографията за снимане на части от поверителните обекти или правене на вътрешни снимки в тях, а също така и за правене на фотоснимки от страна на други фоторепортери, следва да става само с представяне на разрешение от ДС, в което специално се посочва целта на посещението и заснимането. Такива снимки трябва да се правят в присъствието на ръководителя на предприятието, а при по-важни обекти и в присъствието на оперативен работник от ДС.

з/ Когато от Кинематографията или други фотографи снимат с разрешение на Министерския съвет обекти на строителството и др. представляващи държавна тайна, при което има опасност да се фотографират и покажат уязвими части и неща от обекта, с които може да се разгласи държавна тайна, снимането на последните трябва да става под контрола на оперативен работник от ДС.

и/ Да не се разрешават снимки на уязвими места, особено в поверителни участъци на предприятията и обекти на Народната отбрана.

Разрешителни за снимане на такива места от Кинематографията и др. фоторепортьори се издават след съгласуване с Министъра или зам. министъра, комуто са подведомствени. Снимането на военни обекти и предприятия на отбранната промишленост да се съгласува с V управление и се взема разрешение от Министъра илЗам. министъра на МНО. Исканите разрешителни за самолетни снимки да се съгласуват с МНО.

Съгласуването да се извърши от началника на III управление ДС или неговия заместник за София, за провинцията от съответния окръжен началник МВР или неговия заместник. Материалите по съгласуването се изготвят от оперативните работници работещи по опазването на държавната тайна.

Разрешителните за посещения и снимане издадени от отделение "Държавна тайна" се подписват от началника на отделението, а тези от окръжните управления на МВР - от началника или зам. началника по ДС.

След изтичане срока посочен в разрешителното, оперативните работници по линия на Държавна тайна да изискват връщането му.

ПРЕДЛАГА,

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ III ДС

- ген. майор:

СЪГЛАСЕН

ЗАМ. МИНИСТЪР НА ВЪТР. РАБОТИ -

- ген. лейтенант:

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

№ П-4
31 VII 1962 г.
СОФИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБОТИ
Вх. № ... от 2 VIII 196 г.

Секретно
КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

3

ДО МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

ТУК

На № Ж-1001 от 30.VII.1962 г.

Министерството на правосъдието е съгласно със съображенията Ви, че е необходимо да се прегледа списъка на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна утвърден с 302-то постановление на Министерския съвет от 14.VIII.1956 година и се излезе с предложение пред Министерския съвет за някои налагащи се изменения в него. Считаме, обаче, че не е необходимо да се внася предварително доклад и издава разпореждане на Министерския съвет за назначаване комисия от министри която да изготви предложение за тези изменения, още повече, че в състава на предложената комисия влизат повечето от членовете на правителството. При това практиката е показала, че най-удобно и резултатно е да се възложи подготовката на проекта на работна група от специалисти от съответните ведомства, след което същия да се съгласува със заинтересованите министри и внесе в Министерския съвет. Но тъй като става въпрос за изменение на документ от по-специално естество считаме, че следва да се поиска устно или писмено съгласие от съответния зам.председател на Министерския съвет за започване работа, въз основа на което съгласие, тримата министри - Министъра на правосъдието, Министъра на вътрешните работи и Министъра на народната отбрана ще образуват необходимата междуведомствена работна група от специалисти.

Зам-МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО

МП

ТЕМС—2,000—950/59

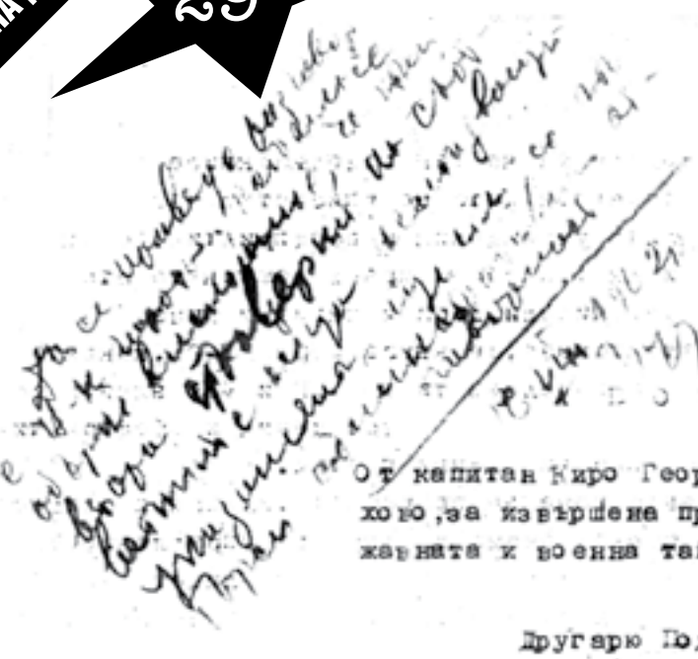

Строго-поверително!

До Другаря
Началник участък МВР
гр.Ядхово

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Р А П О Р Т

От капитан Киро Георгиев Иванов, ст.р-ч ДС-Ядхово, за извършена проверка, как се опазва държавната и военна тайна в ж.п.гара Ядхово.

Другарю Подполковник,

На 8 август 1962 година, заедно с Др.майор Тодоров, Н-к отделение 0-то ДС при поделение 80150 гр.Ядхово, отидохме на гара Ядхово и извършихме проверка как се опазва държавната и военна тайна и как се водят книгите по които се вписват военните пратки.

Най-напред, с отиването си още, констатирахме, че книгите обр.ДП-13 и ДП-10, както и товарителници обр.4 се съхраняват в шкаф, който няма секретна брава и не се запечатва. Ключа на този шкаф, според обясненията на Др.Борис Димитров Георгиев-сточен ръководител, се оставя в чекмедже на една маса, за да може всеки който трябва да работи с тези книги, да отключва и да ги взема. По правило той трябва да води книгите, но извън работното му време, когато се наложело да се освобождават пратки работят по тях дежурните по гара. Това противоречи на заповед №372 на МНО в която изрично се казва, че книгите трябва да се съхраняват в железни каси или шкафчета със секретни брави. Освен това по тях трябва да работят само натоварените служители.

Проверката показа, че книгите обр.ДП-10 и ДП-13 се водят съгласно заповедта. За пратки на МВР и МНО, както е съгласно заповедта се водят специални книги от тези образци. Преди известно време инспектор от ж.п.управление извършвал проверка на тези книги и не допуснатите в първите месеци грешки обърнал внимание, в резултат на което сега не се допускат.

Требване-товарителница обр.4 се попълват правилно от поделенията-изпращачи и, както е казано в заповедта всеки месец се изпращат на съответното поделение на ж.п.

Съгласно заповедта ж.п.гара трябва да води за военни-

те поделения и поделенията на МВР отделна книга обр.ДП-8,но за сега се води обща такава,където се вписват и вагоните и колетните пратки на другите учреждения и предприятия.Освен това не се съхранява в този шкаф,а се намира в дежурната стая,до която имат достъп всички служители,дори и цивилни лица.

Проверката показа,че книга обр.III-98,каквато трябва да се води отделно за поделенията на МВР и МНО няма,а освен то ва в наличната такава за другите учреждения и предприятия немо жахме да установим вписани военни пратки.

След превършване на проверката,извърших следното:

1.Веднага пуснах писмо до Окръжно управление МВР гр. Сливен с което искаме основно проучване на лицето БОРИС ДИМИТ-РОВ ГЕОРГИЕВ-сточен ръководител,който трябва да съхранява книги те със секретни данни.

2.Дадохме указание на Димитров в блиско време да заведат съгласно заповедта отделни книги обр.ДП-8 и обр.III-98.

Да поставят секретна брава на шкафа и лично да съхра нява ключа.

Поради това,че Началника на гарата Др.Лъдчев е в домашен отпуск и отсъствува от града нередностите не са отстранени и предполагам,че няма да се отстранят до завръщането му.

За това,

П р е д л а г а м:

1.Чрез Окръжния комитет на БКП да се задължи ръководство то на Ж.п.гара Ямбол,където са на довольство ж.п.гара Елхово да им дадат подходящо шкавче за съхранение на секретните книги-по-сочените образци,снабдено със секретна брава.

2.Да се задължи Н-к гарата гр.Елхово да заведе отделни книги обр.ДП-8 и обр.III-98 за пратките на поделенията на МВР и МНО.

3.Да се постави работата на такава основа,че работящия с тези книги служител,когато се налага да работи извънредно да получава почивка в следващите дни,когато няма да се освобождават военни пратки.Да не се дават книгити за работа с други слу жители.

Горното докладвам,за сведение и на разпореждане.

СЪСТАВИЛ:
Капитан:
6.VIII.1962 г

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

XX 1
секретно!
екз.№

ДО
ЗАМ.ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
ДР.АРМ.ГЕНЕРАЛ ИВ.МИХАЙЛОВ
Т У К

1638
15/IX 62 г.

П Р Е Д Л О Ж Е Н И Е

от ДИКО ДИКОВ – Министъра на вътрешните работи

ДРУГАРЮ ЗАМ.ПРЕДСЕДАТЕЛ,

С постановление на МС от 14 август 1956 година е утвърден списъкът на фактите,сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна за Народна република България. Някои пунктове от този списък са загубили вече своето значение, което налага той да бъде изменен и допълнен. С т.3 на постановлението се разпорежда да се посочват заедно с други показатели в общи редове и данните за: блокираните и деблокирани количества за държавния резерв, разходваните материали и предмети за потребление от специалните ведомства /МНО,МВР и ГУТП/,прираста или намалението на тяхните запаси и отпуснатите им кредити. Това изискване не се спазва от ДПК. Специалното управление към нея счита, че с данните за разходвани материали и предмети от специалните ведомства не се издава мощта на армията и по негово нареждане тези данни се движат в ДПК като явни.

В списъка точка 7-ма е дадено много общо. Главно поради това при загубване на топографски карти, някои прокурори неподвеждат виновните лица под отговорност. Необходимо е текста на тази точка да се конкретизира, като се посочи, кои карти, в какви мащаби и с какви данни ще бъдат поверителни, а така също и други документи изготвени на топографска основа и с

топографски данни, с които работят редица проучвателни, проектански, строителни и други граждански организации.

Някои данни за оръжието, с което е воювано през Отечествената война, но още не е излязло от въоръжение в нашата армия, от МНО се движат като явни, макар че по списъка тези данни са дадени като поверителни.

Освен горното целесъобразно ще бъде да се допълни и т.20 от списъка в смисъл, да се отчита като поверително и количеството злато добито при преработка. Това се налага поради обстоятелството, че сега у нас произведеното количество злато се отчита явно, а златната наличност в БНБ се води поверително. Поради това, че тази златна наличност има примеси, от миналата година златото започна да се преработва в завод "Г.Дамянов" и това става явно. По този начин след преработката на златото на много лица ще се даде възможност да знаят цялата златна наличност на БНБ.

Изхождайки от горното и като имам предвид това, че по тези въпроси имат отношение преди всичко Министерството на правосъдието, Министерството на вътрешните работи и Министерството на народната отбрана,

Моля да дадете съгласие министъра на правосъдието, министъра на вътрешните работи и министъра на народната отбрана да образуват междуведомствена работна група от специалисти, която съгласувано със заинтересованите ведомства да изготви проект на нов списък на сведения и предмети съставляващи държавна тайна, който да бъде внесен за разглеждане в Министерския съвет.

М И Н И С Т Ъ Р: /п/ Д. Дичов

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго-поверително!

До Другари
Началник участък ВР
гр.Елхово

Р А П О Р Т

От капитан Киро Георгиев Иванов,ст.р-ч ДС-Елхово,за проведена проверка по опазване на ДТ на гара **Елхово.**

Другарь Подполковник,

През миналите месеци извършихме съвместно с органите на ДС при МНО и с органите по опазване на държавната тайна при ДС-София проверка за опазването на книжата съдържащи военни тайни на гара Елхово и констатирахме,че освен гдето се допускат грешки в тяхното водене,се съхраняват в шкаф с обикновенна брава,всеки може да има достъп до тях и не се запечатват. И двата пъти дадохме точни указания какво трябва да се прави.

Днес-19.IX.1962 година отново извърших проверка и констатирах,че книжата се съхраняват в същия шкаф,с обикновенна брава и не се запечатва.

Поговорихме делово с Др.Вълчев-Началник на гарата,който при горните две проверки отсъствуваше и той още в мое присъствие отдели шкафче със секретна брава,почисти го и го внесе в стаята,където работи чиновника с тези поверителни книги.Оставаме само да подредят книгити,когато аз напуснах.

С др.Вълчев се договорихме в бдиските дни той да организира разглеждането на заповедта за воденето на ж.п. книгите по военните превози с чиновниците,които работят с тях и за в бъдаще да не допускат никакви грешки.

Горното донасям Др.Началник,за сведение.

СЪСТАВИЛ
Старши разузнавач
Капитан:

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП
Т У К

П Р Е Д Л О Ж Е Н И Е

от ДИКО ДИКОВ – Министър на вътрешните работи

ДРУГАРИ,

Поради секретния характер на работата и производството, в управление "Редки метали" е създаден специален режим, чрез който се провеждат редица профилактични мероприятия за опазване секретността. Напоследък, обаче там са констатирани някои сериозни слабости, които са в противоречие с изискванията за опазване на държавната тайна, по-съществени от които са:

От известно време в системата на управление "Редки метали" има увеличение на текучеството, както на инженерно-техническите и чиновнически кадри, така и на работници. Така от началото на 1960 година до сега от предприятието са се уволнили 17 инженери-геолози и 11 инженери геофизици. А само за времето от 1.I.1962 година до сега от Химзавода Буково са се уволнили 15 инженерно-технически кадри, 2 счетоводители и 201 работници.

Основната причина за напускането на работа е разпространения слух между работниците за лъчевото заразяване и страхът от специфичната вредност – радиацията, особено след няколкото смъртни случаи с бивши минни работници.

Друга причина за съществуващото текучество е, че там се работи при по-тежки и вредни за здравето условия, в сравнение с други сродни предприятия, а заплатите на работниците не се различават съществено.

2

Наред с горното, някои данни показват, че кръгът на лицата работещи със строго секретни от особена важност материали и тези, които имат право да влизат в цеха за готова продукция при Химзавода Бухово е много разширен. Така, докато през 1956 г. предприятието беше съветско-българско, право да работят с такива документи и материали в Централно управление са имали 14 служители, то сега техния брой е увеличен няколкократно. От друга страна в цеха за готова продукция при Химзавода Бухово, поради изменение организацията на работа, сега имат право да влизат 171 човека от системата на управлението.

Голям е и броят на работниците, които вземат участие в товарене на готовата продукция, при превозването ѝ от Химзавода до пристанище Бургас. Те имат възможност да се запознаят с еженесечното производство на концентрат, което трябва да се пази в пълна тайна.

Увеличеното напоследък текучество на работниците в системата на управление "Редки метали" оказва отрицателно влияние на опазване секретността, а голямото разширяване на кръга на служителите имащи достъп до материали от особена важност и тези влизащи в цеха за готова продукция е в явно противоречие с принципите по опазване на държавна тайна.

Съгласно П-491-то разпореждане на Министерския съвет от 15 април 1959 година, рудниците на управление "Редки метали" са включени в системата на режимните обекти и посещението им от външни лица е забранено. Във връзка с определяне район за ловуване, от управлението много пъти е поставян въпроса пред Централния съвет на Ловно-рибарския съюз да се забрани ловуването в районите на рудниците в системата на управление "Редки метали", като се обявят за постоянни развъдни райони. Този въпрос не е бил разрешен или е разрешаван временно. В настоящия момент тези райони пак са определени за свободно ловуване, което дава възможност на много външни лица под формата на ловци да посещават тези обекти.

За отстраняване на горните слабости,

П Р Е Д Л А Г А М:

1. Политбюро на ЦК на БКП ако счете за целесъобразно да възложи на Комитета по промишлеността и ръководството на управление "Редки метали", да направят цялостен анализ на причините за съществуващото текучество на кадрите от системата на

3

управление "Редки метали" и съвместно с Комитета на труда и цените да вземат необходимите мерки за отстраняването им.

Да обсъдят и проведат съответни мерки за ограничаване броя на лицата, които имат достъп до строго секретни от особена важност материали и на тези влизащи в цеха за готовата продукция при Химзавода Бухово, като до такива данни и сведения се допускат само длъжностни лица, чиито служебни задължения действително налагат това.

Ръководството на Химзавода да реорганизира пропускателната система в цеха за готовата продукция, като се деференцират пропуските за филтровачното, сушилното и опаковачното отделения, с цел ограничаване влизането на работниците от едно в друго отделение, особено в склада за готовата продукция, където са концентрирани най-много секретни данни.

Да се обгради и обяви за забранена зона районa на Хвостохранилището при Химзавода на село Яна.

2. Да се възложи на Централния съвет на Ловно-рибарския съюз и Управлението на горите при Министерския съвет да забранят ловуването в районите на рудниците от системата на управление "Редки метали", като същите се обявят за постоянни развъдници.

3. Управление "Редки метали" съгласувано със съветските представители и "Държавна тайна" при Министерството на вътрешните работи да обсъдят и решат въпроса с опаковката и транспортирането на готовата продукция от Химзавода Бухово до пристанище Бургас, с цел зашифровка и пресичане възможностите на капиталистическите разузнавателни служби да узнаят обема на готовата продукция изпратена в СССР.

изх.№ 1668/18.62г.

МИНИСТЪР НА ВЪТР.РАБОТИ(п) Д.Дяков

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

Екз.№ 2

XII 1

I 1652
23 XII 63

ДО
ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП
Т У К

Д О К Л А Д

От ДИКО ДИКОВ - министър на вътрешните работи на НР България

ОТНОСНО: осведомеността на капиталистическите разузнавания за държавните тайни на НРБ и ограничаване контактите на български граждани с капиталистическите дипломатически представителства.

ДРУГАРИ,

В последно време органите на Държавна сигурност проведоха и провеждат активни мероприятия за проникване до секретите на противника. В резултат на това бяха добити и някои данни, които показват степента на осведоменост на френското, италианското, английското и други капиталистически разузнавания по наши държавни тайни предимно от военен характер.

От извършените първоначални проверки и оценки на това, което врагът знае е видно, че тези разузнавания са се добрали до редица точни сведения за Българската народна армия.

Те са установили съществуването на отделни командувания на въздушните и военноморските ни сили, местата /сградите/ на щабовете на обединенията, определили са техните точни или приблизително точни координати, добрали са се до верни данни за организацията на инженерните ни войски. Знаят в общи линии

организационната структура на сухопътните ни сили, месторазположението на щабовете, частите и поделенията, тяхното въоръжение и пр. Сравнително точно определят структурата и организацията на обединенията и съединенията, като на повечето от основните части и поделения определят местоположението, а на някои от тях знаят и тайните наименования.

С малки изключения знаят всички гарнизони, в които са дислоцирани части на БНА, определили са координатите им, които нанасят на карти, правят скици и снимки, определят капацитета на сградите, дават характеристика на материалната им част. Капиталистическите разузнавания разполагат общо взето с точни тактикотехнически данни за стрелковото оръжие, за артилерийските и зенитните оръдия, за танковите системи и въоръжение /с изключение на най-новия вид танкове/, за някои свързочни и други средства на БНА.

Те имат точни данни за летищата в страната, правят им описания, скици и снимки, отбелязват на карти точните им координати.

Противникът говори за съществуването на подземни съоръжения на "Софийската военновъздушна система" и за местонахождението на "Софийското противовъздушно командуване", има сведения за реорганизацията на ПВО и за месторазположението на режимни поделения в района на столицата. За четири от тях вражеските разузнавания имат сведения, като едно са фотографирали, за две ракетни площадки имат скици, а за други две са ориентирани и усилено търсят възможност да проверят данните си.

Ракетни поделения от типа "земя-въздух" те търсят и в други райони на страната, някои от които вече са разкрили. Разкрили са около 30 радиотехнически постове в системата на ПВО и ВВС и имат координатите им.

Противниковите разузнавачи разполагат със сравнително точни данни за видовете военноморски съдове на БНА и с приблизителни данни за бройките на отделните категории съдове. Само избягалите едновременно през 1961 г. трима моряци са могли да издадат на врага военноморските постове НИС /наблюдение и свръзка/, разположени в южната половина на нашето Черноморие и да

дадат сведения за техническото им оборудване.

Разкрити са около 40 военни складове за оръжие и боеприпаси и за гориво-смазочни материали,на някои от които имат приблизителния им капацитет, определили са местонахождението и координатите им.

Оценките на чуждите разузнавачи за ролята, значението и начините на използуване в боя на отделните родове войски на БНА до голяма степен са верни. Същото вани и за извода им по ролята на стрелковите части и тяхната самостоятелност от тактическа гледна точка, за наситеността им със специалисти и подразделения от всички родове войски.

Не са лишени от основание и мненията и оценките им по оперативното използуване, възможностите и задачите на БНА, за броя на съединенията, които ще се използуват по определени оперативни направления, както и за нуждите от обединяването на БНА със съветски военни части.

Чрез изменници на родината вражеските разузнавания са получили някои секретни информации и за МВР и Гранични войски.

Същите имат известни данни за някои наши ураниеви рудници и заводи от отбранителната промишленост, като са определили координатите им, изготвили са скици, уточнили са личния състав, охраната, продукцията и начина на извозването.

Чуждите разузнавания проявяват голям интерес към работата на СИВ и комисиите към него. През 1961 г. западногерманското разузнаване беше поставило задачи на вербован от него наш гражданин да изпраща по пощата шпионски сведения със симпатично мастило главно по дейността на СИВ. В края на май т.г. на наш специалист, участвувал в съвещанието на работната група по химическата промишленост при СИВ в Берлин, е била откраднатата във влака папката с решенията.

Такива случаи на грубо нарушение на правилника за секретното деловодство, който предвижда пренасянето на поверителни служебни документи да се извършва по строго определен ред, не са изключение.

Във важни учреждения и институти се губят секретни документи. Само в Министерството на народната отбрана за една

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: Подпис: Секретар:

година /от м.октомври 1962 г. досега/ са загубени 13 поверителни документа.

Противникът следи с неотслабващо внимание и външнотърговския ни оборот, състоянието на външната и вътрешната ни търговия, като насочва усилията си преди всичко към изучаване тенденциите в развитието на търговските ни връзки със СССР и слабо развитите страни.

На 8.IX.1963 г. беше арестуван американският шпионин Асен Георгиев, старши научен сътрудник в Правния институт на БАН, който в продължение на редица години, като отговорен служител в Министерството на външните работи, в легацията ни в Париж и в представителството на НРБ при ООН е предавал на американското разузнаване редица секретни информации от политически и външнотърговски характер и шифрите на представителството, с което е дал възможност на американското разузнаване да чете цялата циркулярна, шифрова преписка на Министерството на външните работи и преписката с представителството при ООН в продължение на повече от 3 години. По този начин американците са били предварително осведомени за позициите на социалистическите страни по обсъжданите в ООН въпроси, по водените между НР България и САЩ преговори за възобновяване дипломатическите отношения и по други въпроси.

През пролетта на тази година органите на ДС арестуваха друг агент на капиталистическото разузнаване

, на работа в Научно-изследователския институт по транспорта, вербован от американското разузнаване през 1958 г. в Западен Берлин.

Съществуват редица сигнали, че наред със средствата за лично наблюдение, използването на технически средства за далечно виждане и фотографиране, за подслушване на телефонните и телеграфни линии и радиоизлъчване, разпити на изменици, беседи с наши граждани в страната и чужбина и др., противникът използува и местни агентурни източници за събиране на шпионски сведения.

В това отношение капиталистическите дипломати-разузнавачи са улеснени от обстоятелството, че дипломатическите им мисии у нас се посещават от голям брой български граждани, чрез

които те събират шпионски сведения, изучават интересуващите ги лица и обекти, провеждат идеологическа диверсия. От началото на т.г. капиталистическите дипломатически мисии са имали общо 23,052 посещения от наши граждани, в това число - легацията на Франция - 5,443, САЩ - 2,260, Италия - 3,289, Турция - 4,007, Англия - 1,188, Гърция - 1,033 и др.

Само през тази година /до края на м.ноември/ 6,814 български граждани са били на частни посещения в капиталистическите страни и в тая връзка са посещавали съответните легации за получаване на визи. Около 200 военнослужащи и тяхни близки са установили, а някои поддържат и връзки с лица от капиталистически страни.

Значителна част от тези посещения и контакти са свързани с уреждане на пътувания в капиталистическите страни /получаване на визи, заверка на декларации, проучвания за пътуванията и др./, други - с разрешаването на наследствени, имуществени и други въпроси от такъв характер. Не е малък броят и на посетителите във връзка с комуналните услуги и медицинското обслужване на дипломатическите представителства. Сравнително малък е броят на контактите и посещенията с престъпен характер.

Капиталистическите дипломати се ползуват при движението си из страната с твърде свободен режим, а чужденците от капиталистическите страни практически могат да посетят който и да било район на страната без ограничения, с изключение на граничните зони.

ТАБСО използува военни аеродруми, което улеснява капиталистическите разузнавания при събиране на сведения за военно-въздушните ни сили.

При такава обстановка възможностите на противника да разузнава нашите секретни военни поделения са твърде големи, особено като се има предвид, че някои от тях са построени твърде открито и в близост до големи шосейни и ж.п. магистрали.

Съгласно общоприетата практика, при изпълнение на своите официални функции, чуждите дипломатически представителства се свързват с учрежденията и службите в страната, в която пребиват чрез Министерството на външните работи. Капиталистическите

дипломатически мисии у нас в много случаи не спазват тези общовъзприети форми.

Органите на МВР са провеждали редица мероприятия с цел ограничаване контактите на капиталистическите мисии с нашите граждани, но без нужната последователност и категоричност. В "Закона за паспортите и милиционерския контрол над чужденците" /Държавен вестник, брой 69 от 25.III.1948 г./ също е предвидено нашите граждани, пътуващи по частен ред зад граница, да се снабдяват с визи от съответните дипломатически мисии у нас САМО чрез Министерството на външните работи. Министерството на външните работи обаче досега не е организирало изпълнението на този член от Закона за паспортите /член 20/.

С цел ограничаване контактите на наши граждани с чуждите мисии беше създадено и бюро за обслужване на дипломатическия корпус /БОДК/. Дейността на това бюро е твърде многообразна, но голяма част от функциите му не са регламентирани, поради което не всякога успешно решава поставените му задачи. Така например не е уреден въпросът с назначаването на българския персонал в дипломатическите представителства и защита на техните интереси, съгласно нашето трудово законодателство и др.

В редица случаи БОДК не успява срочно и качествено да изпълни исканията на дипломатическите представителства, поради затруднения в набавянето на необходимите материали и стоки, а така също и поради някои формалности от финансов характер.

Често пъти поради забавяне или неизпълнение на исканията на дипломатите, се стига до неприятности и се създава убеждение, че БОДК провежда политика на дискриминация по отношение на някои представителства.

Не е разрешен цялостно и въпросът за медицинското обслужване на дипломатите и техните семейства.

За пресичане вражеската дейност на капиталистическите дипломати - разузнавачи, органите на МВР полагат немалко усилия и се стремят с различни средства да изясняват характера на посещенията в легациите и домовете на дипломатите и да вземат отношение към лицата, които установяват престъпни връзки.

Вражеските разузнавания се възползуват от публикуването в наши вестници и сборници на статии, съдържащи поверителни сведения.

Статистическото управление например, беше посетено от американски дипломат, който се интересувал на какво се дължи различието между данни, публикувани в нашата преса и тези, поместени в статистическите сборници.

Чрез сравняване на данните, поместени в публикувания от БАН доклад "Отраслова структура и териториално разпределение на производителните сили и икономически райони в НРБ" и статистическите таблици в годишниците на ЦСУ, може с абсолютна точност да се определи на колко милиона лева възлиза военната продукция през периода 1960-1961 г. общо за страната и по окръзи. В сборника на БАН се дават данни за гражданската промишленост, а в годишниците на ЦСУ за целокупната.

Капиталистическите военни аташета се интересуват от публикации и снимки във военните вестници и списания, като уточняват получените от други източници сведения чрез съпоставка с тези материали.

Не са редки случаите чрез печата, радиото и телевизията да се дава гласност за абсолютния обем на производството на наши стоки за износ, за рентабилността и цените, които данни макар и да не съставляват държавна тайна, увреждат външнотърговските интереси на страната.

Редица капиталистически фирми и учреждения влизат в кореспонденция със сродни наши институти и ведомства, изпращат им формуляри, въпросници и други и под формата на научни анкети събират по същество разузнавателна информация.

Служители на министерства, комитети, директори на заводи, предприятия и др., както в страната, така и при посещения в капиталистически страни по повод панаири, изложби и др. приемат или биват приемани от представители на капиталистически фирми и в разговори с тях съобщават в някои случаи и такива данни от стопански, търговски и производствен характер, които увреждат интересите на страната.

Към наши специалисти в капиталистическите страни врагът проявява голям интерес. Капиталистическото разузнаване обработи и склони към измяна представителя на "Техноекспорт" в Судан, бивш архитект от ГУТП, участвувал в проектирането и строителството на редица военни обекти в страната. Измени на родината и сътрудник от търговското ни представителство в Алжир. От такива хора противникът черпи сведения за много наши държавни тайни.

Капиталистическите разузнавания и контраразузнавания отделят голямо внимание на служителите в нашите дипломатически представителства и техните семейства, създават условия за разлагането им, полагат усилия да проникнат в представителствата с цел да се доберат до шифрите и други секретни документи, като се възползуват от пропуските в охраната на представителствата и притъпената бдителност на някои наши служители.

Капиталистическите разузнавания търсят сега контакти предимно с хора, които имат достъп до секрети, поставят задачи на агентите си да крадат чертежи, технически и технологически данни, използуват засиления научно-технически обмен, за да изпращат специалисти с разузнавателни задачи, които да установяват връзки с наши учени. Западногерманското разузнаване например регистрира всеки такъв контакт на техен гражданин с наш специалист.

Някои капиталистически търговци и специалисти при посещение в нашата страна биват развеждани из предприятия и учреждения, без необходимост и спазване на известен ред, с което им се дава възможност да събират сведения за наши рационализации и по други въпроси представляващи държавна тайна.

В последно време противникът е усилил радиоразузнаването на всички излъчвания в етера от територията на НРБ, като прихваща със специална мощна апаратура, разположена в Турция, радио, телеграфни и други предавания и излъчвания на военно-техническите средства.

Има сигнали, че някои от американските разузнавачи, прикрити като дипломати в легацията на САЩ, имат електронна

апаратура за радиоразузнаване и подслушване на телефонни линии от разстояние.

Чрез наблюдение на ж.п. транспорт, противникът се стреми да разкрива посоката на движение и мястото на разтоварване на военни превози, на нова бойна техника и др.

Органите на ДС са провеждали и провеждат разнообразни мероприятия за пресичане на каналите, по които изтича държавната тайна и за ограничаване контактите на капиталистическите представителства с наши граждани, но добитите в последно време документи за степента на осведоменост на противника показват, че работата ни в това отношение е все още незадоволителна.

Ръководството на МВР счита, че в това отношение е нужно да се вземат мерки в по-широк мащаб, като наред с органите на ДС в профилактична работа се заангажират и партийните, профсъюзните и младежките организации, а на административните ръководства се възложи да проявяват по-голяма взискателност за изпълнение разпорежданията на Министерския съвет, правилника за работа със секретните материали и да проявяват по-голяма инициатива за опазване на тайните, с които ръководените от тях ведомства и предприятия работят или съхраняват.

Проекто-решението е съгласувано с Министерството на народната отбрана, Министерството на външните работи, Министерството на транспорта и съобщенията, Министерството на правосъдието и Главната прокуратура, които нямат възражения. Направените от тях бележки по отделни въпроси са взети предвид и отразени в проекта.

Във връзка с горното моля Политбюро на ЦК на БКП, ако намери за целесъобразно, да приеме приложеното към доклада проекто-решение.

МИНИСТЪР НА ВЪТР. РАБОТИ: (и) Д. Дилов

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

Екз.№ __

11

Р Е Ш Е Н И Е

НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП

Политбюро на ЦК на БКП като разгледа доклада на министъра на вътрешните работи за осведомеността на капиталистическите разузнавания по държавните тайни на НРБ и за ограничаване контактите на български граждани с дипломатическите представителства и с други лица от капиталистическите страни, и с цел да се усили бдителността и подобри работата по опазването на военната и държавната тайна,

Р Е Ш И

1. Счита за целесъобразно ръководствата на министерства, та, комитетите, централните ведомства, институтите и изпълкомите на окръжните съвети да разгледат състоянието на досегашната работа по опазването на държавната тайна и да вземат ефикасни мерки за пресичане на възможностите за нейното изтичане и за засилване на революционната бдителност.

2. Министърът на народната отбрана и министърът на вътрешните работи, периодически,да извършват проверка на състоянието на охраната и опазването на режимните поделения на БНА от проникване на капиталистическите военни аташета и други противникови разузнавачи като провеждат мероприятия за:

а/ по-добра легендировка и маскировка на важните военни обекти още в процеса на тяхното проектиране и строителство

и за заблуждаване и дезинформиране на противника;

б/ подобряване охраната и пропускателната система в режимните поделения с оглед предотвратяване опитите на капиталистическите разузнавачи и агентура да проникват в тях или визуално да ги разузнават.

3. Министърът на народната отбрана, в срок от два месеца, да прегледа съществуващия порядък на кореспонденцията по телефона, телеграфа и радиото между военните поделения, режима на излъчванията на военните технически средства и съгласувано с министъра на вътрешните работи да утвърди инструкция за строго опазване на военната тайна в тази насока.

4. Министерствата, ведомствата и организациите, които контрактуват с поделения на БНА, да вземат съответни мерки за опазване на данните и сведенията, които представляват военна тайна.

5. Държавният комитет за архитектура и благоустройство (Главно управление за картография и геодезия), Министерството на народната отбрана и Министерството на вътрешните работи, в срок от шест месеца, да приведат в известност топографското картно имущество и геодезичните карти на НРБ с цел ограничаване брая на картите във ведомствата и институтите, уточняване и проверка на лицата, които имат достъп до тях и вземат мерки за предотвратяване възможността такива карти да попаднат в противника.

6. Министърът на народната отбрана да подобри ръководството и контрола над всекидневните и периодични военни списания и вестници, предназначени за разпространение сред гражданите, с цел да се предотврати публикуването на материали и снимки, които дават възможност на противника да се ориентира по въпроси, представляващи военна тайна.

7. Обръща внимание на ръководителите на министерства, комитети, централни ведомства, предприятия и учреждения, да вземат ефикасни мерки за строго спазване на Постановлението на МС от №25[illegible]/21.XII.1956 г. за закриване на ГЛАВЛИТ и на 647-то Разпореждане

на МС от 13 май 1958 г. като не допускат разгласяване на държавната тайна чрез печата, радиото и телевизията.

8. Министърът на транспорта и съобщенията, в срок от шест месеца, да прегледа съществуващия ред на предаване по телефона, телеграфа и радиото на сведения от секретен характер и да внесе за утвърждаване в Министерския съвет проекто-инструкция, съгласувана с министъра на вътрешните работи, с цел да се предотврати разгласяването на държавни тайни по тези канали.

Министерството на транспорта и съобщенията да вземе допълнителни мерки за подобряване работата на куриерската служба с цел опазване на държавната тайна.

9. Министърът на вътрешните работи, съгласувано с Министерството на народната отбрана и заинтересованите ведомства, в срок от два месеца да внесе за утвърждаване в Министерския съвет нов списък на данните и сведенията за нашата страна, които представляват държавна тайна.

10. Ръководителите на министерства, комитети, централни ведомства, институти и председателите на изпълкомите на окръжните съвети, да организират системен контрол за строго спазване на правилника за работа със секретните материали, като се опират по-широко на партийните, младежките и профсъюзните ръководства при подбора и възпитанието на лицата за работа с такива материали и ограничат достъпа до тях.

На лица, знаещи важни секрети, по принцип да не се разрешават пътувания по частен ред в капиталистическите страни. Това да става само по изключение.

Забранява се категорично пренасянето на материали и документи в личния багаж на командировани в чужбина български специалисти, отнасящи се до дейността на държавни учреждения и съдържащи държавни тайни.

11. Възлага на Комитета за партиен и държавен контрол, периодически и по повод на отделни сигнали, да извършва проверки по опазване на държавната тайна в учреждения, важни предприятия

- заводи, фабрики и други, с изключение на специалната дейност на Министерство на вътрешните работи, Министерството на народната отбрана и Министерството на външните работи.

12. Министерството на вътрешните работи да подобри агентурно-оперативната и профилактичната работа по излизащите в капиталистическите страни български граждани, с цел да се предпазят те от шантажите на противника, от опитите му да събира от тях разузнавателна информация, да ги обработва и вербова.

По принцип пътуванията в капиталистическите страни по частен ред да се ограничават, като се изхожда от интересите на страната, морално-политическите качества на кандидата и от това ще представи ли той обективно живота в нашата страна когато отиде зад граница.

Да се забрани пътуването в капиталистическите страни на военнослужащите и членовете на техните семейства по частен ред, а пътуванията по служба да се разрешават от началника на Генералния щаб само по изключение.

Да се засили провеждането на мероприятия за предотвратяване изтяна на български граждани при посещения в чужбина.

Ръководителите на министерства, комитети, централни ведомства и институти да командироват в чужбина специалисти, които имат достъп до важни секретни сведения, след щателен подбор на кандидатите и предварително съгласие на органите на МВР.

13. Възлага на министъра на външните работи и на министъра на външната търговия, съвместно с МВР, в срок от шест месеца да внесат в ЦК на БКП и МС проекто-инструкция относно реда за изпращане и отзоваване от задгранична работа в капиталистическите страни на служителите от тези министерства.

Министърът на външните работи, министърът на външната търговия и ръководителите на заинтересованите ведомства да извършат най-щателна проверка на лицата, които работят в дипломатическите, търговските и други представителства на НРБ в капиталистическите страна.

Ръководителите на министерства, комитети и ведомства, които имат свои служители на работа в официалните представителства на НРБ в капиталистическите страни или специалисти в слаборазвитите страни, да вземат незабавно мерки за връщането в страната на онния от тях, за които (или за членове на семействата им) се получават данни за политическа нестабилност, морална разпуснатост, груба еснафщина, установяване на връзки с чужди граждани за лично облагодетелствуване и други прояви, които дават възможност на чуждите разузнавания и контраразузнавания да използуват това за свои цели.

Министърът на външните работи, министърът на външната търговия и министърът на вътрешните работи, да вземат ефикасни мерки за изясняване на всеки сигнал за неправилно поведение на служители в тези представителства и за специалисти на работа в слаборазвитите страни. Въпросът за политическата и морална чистота на тези хора да се счита за изключително важен въпрос.

14. Министърът на външните работи и министърът на вътрешните работи да вземат срочни мерки за сигурна охрана на шифрите и другите секретни материали в дипломатическите представителства на НРБ в капиталистическите страни.

Ползуването и работата с тях да става при най-строго спазване на утвърдената от Министерския съвет инструкция.

За охрана на дипломатическите представителства в САЩ, Англия, Франция, Италия, Турция, Гърция, Австрия и на търговското представителство в ГФР да се назначат постоянни лица, като министърът на външните работи и министърът на външната търговия предвидят необходимия брой длъжности по щата.

До края на м. март 1964 г. да се изтеглят шифровите пособия от представителствата, в които не е осигурена надеждна, денонощна охрана на същите.

15. Ръководителите на министерства, комитети, централни ведомства, институти и председателите на изпълкомите на окръжните съвети, да въведат с вътрешни заповеди строг ред за посещението на чужденците (с изключение на тези, които идват по покана

на ЦК на БКП и МС) в учреждения, заводи и предприятия, като им се осигуряват придружители и не се разкриват пред тях производства, рационализации и други сведения, които могат да увредят нашата сигурност и външнотърговските интереси на държавата.

16. Ръководителите на министерства, комитети, централни ведомства, институти и председателите на изпълкомите на окръжните съвети, съгласувано с органите на МВР, да прегледат режима на физическата охрана и пропускателната система на важните обекти (заводи, фабрики, предприятия и учреждения, свързани със секретни документи, нови открития и изобретения и др.) и там, където е необходимо да назначат специални отговорници по охраната и опазването на държавната тайна в тези обекти.

Министърът на вътрешните работи, съгласувано със заинтересованите ведомства, да внесе в тримесечен срок за утвърждаване в Министерския съвет проекто-щатна разстановка за назначаване на заместник-началници по режима в най-важните предприятия от значение за отбраната на страната с проекто-положение за техните права и задължения.

17. Възлага на окръжните комитети на БКП, Главното политическо управление на БНА, БТА, редакциите на вестниците, радиото и телевизията, да провеждат системна разяснителна работа за повишаване бдителността на трудещите се и подобряване охраната на държавната тайна. За целта пред колективи на учреждения и предприятия (на първо време пред тези, които работят или съхраняват материали, представляващи държавна тайна) да се изнесат беседи от ръководни работници на МВР, прокуратурата и съда. За целта Министерството на вътрешните работи да изготви подходящи тезиси.

В решаването на задачите по опазването на държавните секрети, чрез партийните комитети по-нашироко да се привлекат членовете на доброволните отряди на трудещите се. В пресата, по радиото и телевизията системно да се разкриват коварните методи на противника за подривна дейност.

18. Задължава отдел "Деловодство" при ЦК на БКП, в срок от един месец да подготви и внесе за утвърждаване проекто-

положение за реда и начина на използуване на материалите, които МВР и МНО внасят в ЦК на БКП.

19. Министерството на вътрешните работи да информира периодично постоянния представител на НРБ в СИВ за неблагополучия по опазването на държавната тайна по тази линия и своевременно да предлага необходимите мерки.

20. Възлага на министъра на външните работи и на председателя на СГНС, съгласувано с МВР, да изучат възможностите за устройване на капиталистическите дипломати в определени квартали на столицата.

21. Министерството на вътрешните работи да вземе допълнителни мерки за подобряване на агентурно-оперативната и охранителна работа на Управлението за безопасност и охрана (УБО) с оглед опазване на специфичните тайни, свързани с дейността на това управление.

22. Препоръчва на Главната прокуратура да усили надзора по охрана на държавната тайна и привлича към съдебна отговорност провинените лица.

23. Министерството на външните работи, Министерството на вътрешните работи и СГНС, в срок от 3 месеца, да направят предложение в Министерския съвет за освобождаване на подходящо помещение и за необходимите щатни бройки за Консулския отдел при Министерството на външните работи, който да снабдява с входни визи от съответните мисии българските граждани, пътуващи за капиталистическите страни.

24. Препоръчва на ЦСПС, НС на ОФ и ЦК на ДКМС, в подходяща форма, да запознаят членовете на своите организации с формите и методите на подривна дейност на вражеските разузнавания и капиталистическите дипломати срещу нашата страна и организират повсеместна разяснителна работа за повишаване революционната бдителност на трудещите се и подобряване охраната на държавната тайна.

25. Министерството на вътрешните работи и Министерството на външните работи да вземат ефикасни мерки за отклоняване посещенията на български граждани в американската, английската, турската, гръцката, израелската, френската и италианската легации и в турските консулства в Пловдив и Бургас.

Министърът на вътрешните работи, съгласувано с министъра на външните работи, да утвърди правилник-инструкция за организацията на работата по ограничаване на посещенията в тези легации и консулства.

Този режим да се прилага последователно, като на първо време засегне американската и турската легации.

Министерството на външните работи да вземе специални мерки за париране на евентуално противодействие от капиталистическите дипломати по повод на горните мерки.

26. Възлага на Министерството на вътрешните работи да организира контрол върху личната кореспонденция на български граждани с капиталистическите легации и консулства и обратно, и при необходимост да я изземва.

27. Министерството на народната отбрана и Министерството на вътрешните работи, в срок от 3 месеца, да предложат в ЦК на БКП допълнителни мероприятия за въвеждане на ограничителен режим за движение на капиталистическите дипломати, като се обявят и нови забранени зони, наред с граничните, за посещение от капиталистически дипломати и чужденци от капиталистическите страни.

28. Министерството на външните работи да подобри работата на Бюрото за обслужване на дипломатическия корпус (БОДК).

Постъпването и освобождаването от работа на български граждани в чуждите представителства и в домовете на лица от дипломатическия корпус да става само чрез БОДК. Бюрото за обслужване на дипломатическия корпус да сключва нужните договори за целта с капиталистическите представителства. Трудовите права и задължения на българските граждани, на работа в дипломатическия корпус, да се уреждат на основата на нашето трудово законодателство само чрез Министерството на външните работи - БОДК.

9. 19

Министерството на външните работи – БОДК да пререгистрира българските граждани, на работа в дипломатическите представителства и в домовете на капиталистическите дипломати и съгласувано с МВР, да освободи от работа неподходящите.

29. Министерството на народното здраве и социалните грижи, съгласувано с МВР, да организира специална поликлиника за оказване медицинска помощ на дипломатическия корпус срещу заплащане от лекуващите се.

30. Министерството на правосъдието да подобри работата на юридическата консултация по обслужване на дипломатическия корпус, която да поеме разглеждането на всички граждански дела на наши граждани във връзка с наследствени въпроси, реализиране на имущества по иск на чуждестранни банки, извършване на всякакъв род справки, издирване на документи и други правни консултации зад граница.

31. Министерствата, ведомствата, институтите, учрежденията и обществените организации, да поддържат връзки с дипломатическите представителства на капиталистическите страни само чрез Министерството на външните работи и Комитета за приятелство и културни връзки с чужбина (съгласно писмо № 220 от 3.III.1961 г. на ЦК на БКП), а работниците от търговските организации – чрез Протокола на Министерството на външната търговия.

32. Задължава министъра на вътрешните работи периодично, но не по-малко от един път в годината, да информира Политбюро на ЦК на БКП за изпълнението на настоящото решение.

София,_____ 1963 год.

По вх.№ 20/64 г. Препис! 1

ЦЕНТРАЛЕН КОМИТЕТ
БЪЛГАРСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ
№ 260

София, 8 април 1964 г.

М.В.Р. — ГРУПА ЗА КОНТРОЛ И ОБОБЩАВАНЕ ОБЕКТА НА М.В.Р.
Вх. № 61 / 6 IV 1965 г.

До
др.др. Дико Диков
Иван Бъчваров

Препис от протокол № 60 на
Политбюро на ЦК на БКП от 24 март 1964 година

ВЪПРОСИ НА ДНЕВНИЯ РЕД:

VII. За повишаване на бдителността и опазването на държавната тайна.

РЕШЕНИЯ:

С оглед да се засили бдителността на българските граждани, да се ликвидира с либерализма и се подобри решително работата на министерствата, ведомствата, учрежденията, окръжните народни съвети, националните обекти, промишлените, строителните и други предприятия по опазване на военната и държавна тайна, за да се пресекат възможностите на капиталистическите разузнавания да се добират до държавните тайни на страната, Политбюро смята за необходимо:

1. Министерството на вътрешните работи и Министерството на външните работи да вземат ефикасни мерки за отклоняване посещенията на български граждани в американската, английската, турската, гръцката, израелската, френската и италианската легации и в турските консулства в Пловдив и Бургас.

Министърът на вътрешните работи, съгласувано с министъра на външните работи, да утвърди правилник-инструкция за организацията на работата по ограничаване на посещенията в тези легации и консулства.

Този режим да се прилага последователно, като на първо време засегне американската и турската легации.

Министерството на външните работи, Министерството на вътрешните работи и Столичният градски народен съвет, в срок от 3 месеца, да направят предложение в Министерския съвет за настаняване в подходящо помещение на Консулския отдел при Министерството на външните работи, който да снабдява от съответните мисии с входни визи българските граждани, пътуващи за капиталистическите страни.

2. Министерството на народната отбрана и Министерството на вътрешните работи, в срок от 3 месеца, да предложат в ЦК на БКП допълнителни мероприятия за въвеждане на ограничителен режим за движение на капиталистическите дипломати и чужденци от капиталистическите страни.

3. Министерствата, ведомствата, институтите, учрежденията и обществените организации да поддържат връзки с дипломатическите представителства на капиталистическите страни само чрез Министерството на външните работи и Комитета за приятелство и културни връзки с чужбина, а работниците от търговските организации - чрез Министерството на външната търговия.

4. Министерството на народното здраве и социалните грижи, съгласувано с МВР, да организира специална поликлиника за оказване медицинска помощ на служителите в мисиите на капиталистическите и неутрални страни срещу заплащане.

5. Министерството на външните работи да подобри работата на Бюрото за обслужване на дипломатическия корпус /БОДК/.

Постъпването и освобождаването от работа на български граждани в чуждите дипломатически представителства и в домовете на лицата от дипломатическия корпус да става само чрез БОДК.

За целта Бюрото за обслужване на дипломатическия корпус да сключва съответни договори с мисиите на капиталистическите държави. Трудовите права и задължения на българските граждани на работа в дипломатическия корпус да се уреждат на основата на нашето трудово законодателство само чрез Министерството на външните работи - БОДК.

Министерството на външните работи - БОДК, да пререгистрира българските граждани на работа в дипломатическите представителства и в домовете на капиталистическите дипломати и съгласувано с МВР да освободи от работа неподходящите.

6. Възлага на министъра на външните работи и на председателя на СГНС, съгласувано с МВР, да изучат възможностите за снабдяване с жилища служителите на чуждите дипломатически представителства в определени квартали на столицата.

7. Ръководствата на министерствата, централните ведомства, учрежденията, институтите и изпълкомите на окръжните народни съвети да разгледат състоянието на досегашната си работа по опазването на държавната тайна и да вземат ефикасни мерки за нейното решително подобряване и засилване на бдителността.

8. Министърът на народната отбрана и министърът на вътрешните работи да извършват периодически проверки на състоянието на охраната и опазването на режимните поделения на БНА от проникване на капиталистическите военни аташета и други противникови разузнавачи.

Те трябва да провеждат съгласувани мероприятия за:

а/ по-добра легендировка и маскировка на важните военни обекти още в процеса на тяхното проектиране и строителство и за заблуждаване и дезинформиране на противника;

б/ подобряване охраната и пропускателната система в режимните поделения с цел капиталистическите разузнавачи и агентура да не могат да проникват в тях или визуално да ги разузнават.

9. Министърът на народната отбрана, в срок от два месеца, да прегледа съществуващия порядък на кореспонденцията и разговорите по телефона, телеграфа и радиото между военните поделения, режима на излъчванията на военните технически средства

и съгласувано с министъра на вътрешните работи, да утвърди инструкция за най-строго опазване на военната тайна в тази насока.

10. Министерствата, ведомствата и организациите, които контрактуват с поделения на БНА, да вземат съответни мерки за решително подобряване работата по опазването на данните и сведенията, които представляват военна тайна.

11. Ръководството на Министерството на народната отбрана да набележи мерки и да засили контрола над ежедневните и периодичните военни списания и вестници, предназначени за разпространение сред гражданите, с цел да се предотврати публикуването на дописки, материали и снимки, които дават възможност на противника да се ориентира по въпроси, представляващи военна тайна.

12. Държавният комитет за архитектура и благоустройство /Главно управление за картография и геодезия/, Министерството на народната отбрана и Министерството на вътрешните работи в срок от шест месеца да приведат в известност топографското картно имущество и геодезичните карти на НРБ, с цел да се ограничи броят на картите във ведомствата и институтите, да се направи уточняване и проверка на лицата, които имат достъп до тях и да се вземат мерки за предотвратяване възможността такива карти да попадат в чуждото разузнаване.

13. Обръща внимание на ръководителите на министерства, комитети, централни ведомства, предприятия и учреждения, да вземат ефикасни мерки за строго спазване на постановлението на Министерския съвет от 21.VII.1956 година, относно закриването на ГЛАВЛИТ и на 647-то разпореждане на Министерския съвет от 13 май 1958 година, за да не се допуска разгласяване на държавната тайна чрез печата, радиото и телевизията.

14. Министърът на транспорта и съобщенията, в срок от шест месеца, да прегледа съществуващия ред за предаване на сведения от секретен характер по телефона, телеграфа и радиото и да внесе за утвърждаване в Министерския съвет проектоинструкция, съгласувана с министъра на вътрешните работи, с цел да се

предотврати разгласяването на държавни тайни по тези канали.

15. Ръководителите на министерства, комитети, централни ведомства, институти и председателите на изпълкомите на окръжните народни съвети, да засилят контрола за най-строго спазване на правилника за работа със секретните материали.

На лица, които са на секретна работа и знаят изключително важни държавни тайни, да не се разрешават пътувания в капиталистическите страни, освен със съгласието на ЦК на БКП.

Лицата, командировани в чужбина, да спазват най-строго редът за пренасяне на поверителни документи и материали. От нарушителите да се търси отговорност.

16. Министерството на вътрешните работи решително да подобри агентурно-оперативната и профилактичната работа по излизащите в капиталистическите страни български граждани.

Пътуванията в капиталистическите страни по частен ред да се ограничават.

Да се забранят пътуванията по частен ред в капиталистическите страни на военнослужащите и членовете на техните семейства, а пътуванията по служба да се разрешават съответно от министъра на народната отбрана и на вътрешните работи.

Обръща внимание на ръководителите на министерства, комитети, централни ведомства, институти и окръжните народни съвети, когато командироват в чужбина специалисти и други лица, да извършват най-щателен подбор на същите.

17. Възлага на министъра на външните работи и на министъра на външната търговия, съвместно с МВР, да изработят и внесат в Министерския съвет проектоинструкция относно реда за изпращане и отзоваване от задгранична работа в капиталистическите страни на служителите от тези министерства.

Министърът на външните работи, министърът на външната търговия и ръководителите на заинтересованите ведомства да извършат най-щателна проверка на лицата, които работят в дипломатическите, търговските и други представителства на НРБ в капиталистическите страни, като неподходящите лица бъдат отзовани

18. Министърът на външните работи и министърът на вътрешните работи да вземат срочни мерки за сигурна охрана на шифрите и другите секретни материали в дипломатическите представителства на НРБ в капиталистическите страни.

За охрана на дипломатическите представителства в САЩ, Англия, Франция, Италия, Турция, Гърция, Австрия и на търговското представителство в ГФР да се назначат постоянни лица, като министърът на външните работи и министърът на външната търговия предвидят необходимия брой длъжности по щата.

До края на март 1964 година да се изтеглят шифровите пособия от представителствата, в които не е осигурена надеждна, денонощна охрана на същите.

19. Ръководителите на министерства, комитети, централни ведомства, институти и председателите на изпълкомите на окръжните народни съвети с вътрешни заповеди да въведат строг ред за посещенията на чужденци от капиталистическите страни в поверените им учреждения и предприятия, с оглед запазване на държавната тайна.

20. Ръководителите на министерства, комитети, централни ведомства, институти и председателите на изпълкомите на окръжните народни съвети, съгласувано с органите на МВР, да прегледат режима на физическата охрана и пропускателната система на обектите от национално значение и там, където е необходимо да се назначат, в рамките на щата, специални лица по охраната и опазването на държавната тайна.

21. Министърът на вътрешните работи, съгласувано с Министерството на народната отбрана и заинтересованите ведомства в срок от два месеца, да внесе за утвърждаване в Министерския съвет нов списък на данните и сведенията, които представляват държавна тайна.

22. Задължава отдел "Деловодство" на ЦК на БКП да подготви и внесе за утвърждаване в Секретариата на ЦК на БКП проектоположение за реда и начина на използуване на секретните материали.

23. Главната прокуратура да засили надзора по охрана на държавната тайна и да привлича към съдебна отговорност провинените лица.

24. Задължава министърът на вътрешните работи на всеки шест месеца да информира Централния комитет на Българската комунистическа партия за изпълнението на настоящето решение.

Вярно с оригинала:/п/ Р.Енев

Вярно:

Отпеч.в 1 екз.
за др.Гочев

Написала:Томова
5.IV.1965 г.

Препис

Строго секретно!
Екз. № 8

УТВЪРЖДАВАМ
МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Генерал-полковник: /п/ Д.Диков
София, 12.5.1964 год.

М.В.Р. — ГРУПА ЗА КОНТРОЛ И ОБОБЩАВАНЕ ОПЕРА ДА М.В.Р.
Вх. № 420 / 6 IV 196 г.

9

1366 12.5. 4

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

П Л А Н

За работата на органите на КДС по изпълнение решението на Политбюро на ЦК на БКП от 24 март 1964 год. "За повишаване на бдителността и опазването на държавната тайна".

В изпълнение решението на Политбюро на ЦК на БКП от 24 март 1964 година "За повишаване на бдителността и опазване на държавната тайна", органите на Комитета за държавна сигурност при МВР да проведат следните по-важни мероприятия:

1. Съгласувано с Министерството на външните работи, Управление II на КДС да изготви правилник-инструкция за организацията на работата по ограничаване посещенията на български граждани в дипломатическите представителства в НРБ на Англия, Гърция, Израел, Франция и Италия. Инструкцията да се одобри от ЦК на БКП.

Посещенията в дипломатическите представителства на Гърция, Англия и Израел да се ограничат от 1 август т.г., а в тези на Франция и Италия - от 1 ноември с.г.

Срок: 30 май 1964 г.
отг.: полк. Аначков

2. Управление II на КДС да окаже помощ на Министерството на външните работи при издирването на подходящо помещение за настаняване на Консулския отдел при Министерство на външните работи съобразно интересите на контраразузнаването.

Срок: 30.V.1964 г.
отг.: полк. Аначков

3. Управление III на КДС съвместно с органи на МНО да извърши проверка как се изпълнява заповед № 027 на МНО, относно

връзките на военнослужащи с дипломати и граждани на капиталистическите страни. До 30 юли т.г. да внесе в КДС информация за извършената работа с предложение за мерки.

Срок: 30.VII.1964 г.
отг.: ген.майор Терзиев

4. Управление II на КДС да излезе с предложение съгласувано с Министерство на външните работи и управление Митниците при МВТ, с което да се задължат капиталистическите-дипломатически представителства да представят изходящите се колетни пратки в съответните митници, а не да изискват тези проверки да се извършват в представителствата и домовете им, както е било досега.

Срок: 30.V.1964 г.
отг.: полк.Аначков

5. Управление III на КДС съгласувано с ГЩ при МНО, съвместно с управление II на КДС да изработи и предложи за утвърждаване в ЦК на БКП допълнителен списък на забранени райони и съответен режим на движение на дипломати и граждани от капиталистическите страни в НРБ с цел опазване на военните обекти.

Срок: 30.V.1964 г.
отг.: ген.майор Терзиев

6. Управление II на КДС да вземе мерки за спазването на установения порядък по уреждането на въпроси, свързани с дипломатическите представителства на капиталистическите страни от наши ведомства и отделни лица. За констатираните нарушения в това отношение на всяко тримесечие да представя в КДС информация и предлага съответни мерки.

Отг.: полк. Аначков

7. Управление II на КДС да изучи въпросите, по които български граждани най-често прибягват до услугите на капиталистическите дипломатически представителства у нас и се предложен конкретни МЕРКИ за подобряване работата на някои наши учреждения (БОДК, юридическата консултация и др.), с оглед интересите на органите на КДС.

Срок: 10.VII.1964 г.
отг.: полк. Аначков

8. Управление II на КДС да окаже съдействие на Министерството на народното здраве и социалните грижи, при подбора на помощ

щения и медицински персонал за обслужване на дипломатическия корпус от капиталистическите страни в НРБ, с оглед интересите на нашата сигурност. До 1.IX. т.г. да се информира ръководството на Комитета за изпълнението на това мероприятие.

Отг.: Полк. Аначков

9. Управление II на КДС да окаже помощ на БОДК, за отстраняване на неподходящите български граждани, на работа в капиталистическите дипломатически представителства или в домовете на дипломатическия персонал, както и за назначаването на подходящи такива.

Срок: 30.XI.1964 г.
отг.: полк.Аначков,
полк. Нецов.

10. Управление II на КДС да издири всички български граждани, извършили досега по частен път комунални и други услуги на капиталистическите представителства и дипломати и ги предупреди да не извършват такива за в бъдеще, като им обясни установения порядък в това отношение.

Срок: 30.V.1964 г.
отг.: полк. Аначков

11. Да се взаимодействува със СГНС и Министерството на външните работи при настаняване на дипломатическите представителства и техния персонал в подходящи помещения и жилища с оглед интересите на контраразузнаването.

Отг.: полк. Аначков

12. Органите на КДС в центъра и по места да наблюдават отблизо състоянието на работата по опазване на държавната тайна в обслужваните административни, военни, стопански, културни и други обекти, като информират всяко тримесечие ръководството на МВР за неблагополучията в това отношение и предлагат необходимите мерки. Първата информация да се представи до 30 юни т.г.

Същите поделения да организират изнасяне на беседи пред колективите на тези обекти (там, където досега не са изнасяни такива) по въпросите на бдителността и опазването на държавната тайна. До 30 ноември т.г. началниците на поделенията да доложат в КДС за изпълнението на това мероприятие.

Отг.: ген.майор Терзиев
и полк. Аначков

13. Съвместно с МНО управление III на КДС да извърши проверки на състоянието на охраната и опазването на режимните поделения на БНА от проникването на вражеските разузнавания.

Във връзка с това да се проведат съгласувани мероприятия за:

а/ по-добра легендировка и маскировка на важните военни обекти още в процеса на тяхното проектиране и строителство и за заблуждаване и дезинформация на противника;

б/ подобряване охраната и пропускателната система в режимните поделения с цел вражеските разузнавания и тяхната агентура да не могат да проникнат в тях или да ги разузнават визуално и технически;

в/ съвместно с ГЩ на БНА да се обходят по-важните военни поделения с цел да се изучат възможностите на капиталистическите дипломати да вършат визуално и техническо разузнаване, след което да се предложат съответни мерки.

До 15 юли т.г. началника на управление III на КДС да докладва в Комитета за проведените мероприятия.

Отг. ген.майор Терзиев

14. Управление III на КДС да съдействува на МНО за изготвяне инструкция за порядъка при използуване на пощата, радиото, телеграфа, телефона и други свързочни средства между военните поделения и режима на излъчванията на военните технически средства.

След утвърждаване на инструкцията органите на III управление на КДС да следят за нейното точно изпълнение, като информират своевременно ръководството на МВР за констатирани нарушения в това отношение и предлагат съответни мерки.

Срок: 30.V.1964 г.
отг.: ген.майор Терзиев

15. Управление III на КДС да подобри агентурно-оперативната работа в свързочните възли и командните пунктове на БНА с цел долавяне на всички нарушения на установения режим и порядък и вземане допълнителни мерки за опазване на военната тайна. За целта до края на м.август т.г. да се придобият необходимия брой агенти и ДВ

За резултата от изпълнението на това мероприятие да се докладва в КДС до 30 септември 1964 година.

Отг.: ген.майор Терзиев

16. Управление III на КДС да уведомява управление II на КДС и съответните териториални поделения при военни учения и други мероприятия от подобен характер, които да провеждат мероприятия по своя линия с цел опазване на военната и държавна тайна. При по-важни случаи да се изготвят съвместни планове.

Отг.: ген.майор Терзиев

17. Управление II и Управление III на КДС съвместно с периферийните органи на КДС да вземат мерки за подобряване на агентурно-оперативната работа по обслужване на обектите, свързани с отбраната на страната, като придобиване на агентура и ДВ, провеждане профилактични мероприятия и пр.

За резултатите да се доложи в КДС до 30 ноември 1964 г.

Отг. ген.майор Терзиев
и полк. Аначков

18. Управление III на КДС да окаже помощ на съответните органи на МНО по контрола над военните печатни издания с оглед да не се поместват материали, които биха улеснили врага в събиране на разузнавателна информация. Същото управление да определи подходящ работник, който да поддържа тясна връзка с МНО по тези въпроси.

Срок: 30.X.1964 г.
отг.: ген.майор Терзиев

19. С представител на топографския институт при МНО, управление II на КДС да извърши проверка в министерствата, учрежденията и предприятията, за състоянието на работата по опазването и съхраняването на топогеодезическите и други материали. Да се проверят лицата, имащи достъп до такива материали. Там, където се държат топогеодезически материали без особена нужда или лицата, които работят с тях са неподходящи да се направят съответни предложения.

Срок: 30.IX.1964 г.
отг.: полк. Аначков

20. Управление III на КДС да провери състоянието на агентурно-оперативната работа в картографския институт - Троян и да вземе съответни мерки за опазването на държавната тайна, като придобиване агенти и ДВ, провеждане на профилактични мероприятия и пр.

Срок: 10.XI.1964 г.
отг.: ген.майор Терзиев

21. Управление II на КДС и окръжните управления на МВР да извършат проверки чрез агентура, ДВ и по официален път, как се изпълнява постановлението на Министерския съвет от 21.XII.1956 г. относно закриване на ГЛАВЛИТ, на 647-то разпореждане на Министерския съвет от 13.V.1958 г. и правилника за работа със секретни материали и въз основа на констатациите да изготвят информации за ръководството на МВР с предложения за вземане на съответни мерки.

Срок: 30.VI.1964 г.
отг.: полк. Аначков

22. Управление II и III на КДС с помощта на IV самостоятелен отдел да проверят посредством агентура, ДВ и други официални връзки, как се използува свързочната техника, шифрите и др. в обслужваните от КДС обекти, какви лица работят със свързочните средства, как се съхраняват материалите, годността на помещенията, какви лица проявяват интерес към секретните свързочни средства и пр.
За резултата да се докладва в КДС, като се предложат конкретни мерки за подобряване агентурно-оперативната работа в това отношение.

Срок: 30.VIII.1964 г.
отг.: ген.майор Терзиев,
полк. Аначков и полк.Първано

23. Управление II на КДС, Софийско управление МВР и окръжните управления да вземат решителни мерки за подобряване на агентурно-оперативната и профилактичната работа по излизащите в капиталистическите страни български граждани.

Освен изпълнението на конкретните указания, дадени в решението на Политбюро на ЦК на БКП и заповедта на др.Министър, да извършат следното:

а/ след като началника на отдел V при управление II на КДС се запознае с опита на съветските другари, работещи по тези въпроси, да се изготви писмо до окръзите, в което да се дадат конкретни указания, как да се подобри агентурно-оперативната и профилактична работа по българските граждани, посещаващи капиталистическите страни.

Срок: 20.V.1964 г.
отг.: полк. Аначков

б/ да се изготви популярно указание за поведението на излизащите български граждани зад граница, което да им се дава при уреждане на останалите документи.

Срок: 30.V.1964 г.
отг.: полк. Аначков

в/ да се излезе с предложение за организиране на семинар със съответните работници от поделенията на МВР, работещи по излизащите български граждани зад граница.

Срок: 20.VI.1964 г.
отг.: полк. Аначков

24. Управление I на КДС да окаже съдействие на министерствата на Външните работи и на Външната търговия в изработването на проектоинструкция относно реда за изпращане и отзоваване от задгранична работа в капиталистическите страни на служители от тези ведомства.

Срок: 20.VI.1964 г.
отг.: полк. Д.Атанасов

25. Управление I на КДС да окаже съдействие на Министерство на външните работи, министерство на външната търговия, ТАБСО, БТА и Балкантурист за извършване най-щателна проверка на служителите в българските официални представителства в капиталистическите страни с цел отзоваване на неподходящите.

Срок: 30.VIII.1964 г.
отг.: полк. Д.Атанасов

26. До 15 юли отдел IV на КДС да представи проект на нова Инструкция по шифровата работа.

В течение на годината да се извърши проверка в основните представителства как се изпълнява инструкцията за шифровата работа и където има нарушения да се предложат конкретни мерки. Към 15.XII. да се докладва в Комитета за цялостната работа.

Отг.: полк. Първанов и
полк. Масленков

27. Във връзка с изтеглянето на шифровите пособия от представителствата, в които не е осигурена надеждна, денонощна охрана, отдел IV на КДС и управление I КДС до 30 май да излязат с мнение и предложение в кои представителства е ненадеждна охраната и какво

да се предприеме конкретно във всяко едно от тях.

Отг.: полк. Първанов и
полк. Д.Атанасов

28. Управление I на КДС да осигури физическа охрана на дипломатическите представителства в САЩ, Англия, Франция, Италия, Турция, Гърция, Австрия и на търговското представителство в ГФР.

Срок: 30.IX.1964 г.
отг.: полк. Масленков

29. Управление II на КДС да окаже съдействие на ръководителите на обслужваните обекти за въвеждане на строг ред при посещения на граждани от капиталистическите страни. За приемане на чужденци да се определят подходящи помещения предимно в долните етажи, удобни за наблюдение и контрол.

Да се придобият агенти и ДВ в обектите на обслужване, посещавани по-често от граждани на капиталистическите страни с цел по-активно наблюдение и разработване на последните.

Срок: 30.XII.1964 г.
отг.: полк. Аначков

30. Органите на КДС и НМ в центъра и по места съвместно с ръководствата на обектите от национално значение да прегледат състоянието на физическата охрана и пропускателната система и да направят предложения за подобряване на работата в тази насока.

Срок: 30.IX.1964 г.
отг.: ген.майор Шопов,
полк.Аначков и окр.н-ци

31. Управление II на КДС, съгласувано с Министерствата на народната отбрана и другите заинтересовани ведомства да внесе за утвърждаване в Министерския съвет нов списък на данните и сведенията, които представляват държавна тайна.

Срок: 30.V.1964 г.
отг.: полк.Аначков и Велинов

32. Окръжните управления на МВР да разработят конкретни планове за изпълнение решението на Политбюро на ЦК на БКП, които да се утвърдят от началника на II управление на КДС.

Срок: 15.VI.1964 г.
отг.: полк. Аначков

9. 17

33. Началниците на централните поделения на КДС и Софийско управление на МВР, да запознаят оперативния състав с решението на Политбюро на ЦК на БКП "За повишаване на бдителността и опазване на държавната тайна". На основата на решението на Политбюро на ЦК на БКП и настоящия план, отделите във II и III управления на КДС да разработят по-конкретни планове.

Срок: 20.V.1964 г.
отг.: н-ците на самостоятелните поделения към КДС

34. До 30 юни т.г. да се информира ЦК на БКП за работата по изпълнение решението на Политбюро, а след това такива информации да се правят всяко шестмесечие.

Отг.: полк. Аначков и подполк. Васев

ПРЕДЛАГА
НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ II НА КДС
Полковник: /п/ Г.Аначков

Отп. в 8 екз.
№ 5 - отдел IV КДС
№ 6 - отдел Секретариат МВР
№ 7 - КДС
№ 8 - Група за контрол
Нап. Стефанова
12.V.1964 г.

Верно,

Г 1451
21 V 64 г.

ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

Т У К

Д О К Л А Д

от

Министъра на правосъдието
Министъра на народната отбрана
Министъра на вътрешните работи

ОТНОСНО: Утвърждаване списък на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна за Народна република България

ДРУГАРЮ ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Списъкът на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна за Народна република България, публикуван във вестник "Известия" брой 67 от 21.VIII.1956 г. в много пунктове е остарял. През изтеклото време бе извършен дълбок прелом в обществено-политическия, икономическия и културен живот на страната. Чувствителни изменения претърпя и нашето законодателство, в това число и Наказателния кодекс. Практиката показа известни трудности при приложението на чл.83 от НК и празноти в списъка на фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна тайна, особено по въпросите и документите на Съвета за икономическа взаимопомощ, Варшавския договор, топографските карти, цветната металургия, външната търговия и др. поради което се налага неговото изменение.

За изменението на списъка си дадоха съгласието всички министерства и комитети.

От Министерство на правосъдието, Министерство на народната отбрана и Министерство на вътрешните работи бе изготвен проект-списък на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна и проект на постановление, с което Министерският съвет да утвърди списъка. Същите бяха изпратени на всички министерства, комитети, комисии и самостоятелни управления при Министерския съвет за мнение. Повечето от министерствата и комитетите са съгласни с проекто-списъка. По отделни точки дадоха свои мнения, някои от които намираме за правилни и са взети предвид.

Предложението на Централно статистическо управление по точка 23-та не се възприема, защото е неправилно и съвсем излишно МВР, ЦСУ и Държавния комитет по планиране да дават ежегодно указания по приложението й.

Точка 2-ра, ал.II, точки 29,30 и 34 от списъка са редактирани както предлагат Министерство на транспорта и съобщенията и Главно управление на пътищата при Министерския съвет.

По точка 26-та Централно статистическо управление предлага редките метали, които ще бъдат обявени за поверителни, да се изброят поименно, като се даде право на МВР да допълва списъка ежегодно.

Предложението считаме за неприемливо, защото член 83, ал. III от Наказателния кодекс дава право само на Министерския съвет да приема, изменя, допълва и публикува списъка на фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна тайна, изброяването на редките метали в списъка, които ще бъдат поверителни, е безпредметно, понеже е казано в текста на точка 26-та "производството на всички редки и свръхчисти метали ..."

Държавният комитет за планиране предлага точка 26-та да се отнася само за метала ураний. Ако се приеме, с това ще се разсекрети технологията, която ни дава Съветския съюз за производството на останалите редки метали, установените геоложки запаси, количествата, които ще се произвеждат, изнасят и пр.

По данните в точка 27-ма от списъка, мнението на Държавния комитет за наука и технически прогрес и Държавния комитет за

планиране е, че не би следвало да бъдат поверителни. На същото мнение е и Централно статистическо управление, като се мотивират с това, че данните за произведеното количество цветни метали се публикували от почти всички страни, което не отговаря на истината.

Комитетът по химия и металургия предлага да останат като поверителни от точка 27-ма само сведенията за геоложките запаси от руди на цветни метали, а данните за произведеното количество оловен, цинков, меден, молибденов и златосъдържащ концентрат и съответните метали да бъдат неповерителни. Предложението си мотивират с това, че в пресата и официалните съобщения на статистиката са помествани подробни данни за развитието на цветната металургия, за производството по години на руди, концентрати и цветни метали. Освен това цели да се създадат допълнителни трудности в оперативното ръководство на тези отрасли.

От 1956 година запасите от руди на цветни метали и произведеното количество концентрат и цветни метали са неповерителни. Поради това в пресата и в официалните издания на статистиката са публикувани много данни по този отрасъл. Но това ако е допустнато досега не бива да продължава, защото цветните метали са стратегически суровини. Всички социалистически страни пазят тези данни, като поверителни, с изключение на Полша и България. Комитетът по химия и металургия няма да се затрудни в оперативното ръководство на тези отрасли, тъй като ще се опазват като поверителни само данните за месечните количества произведен концентрат и съответните метали от заводите и общо за страната.

По точка 39-та Държавният комитет за наука и технически прогрес предлага да отпадне от списъка, а Държавния комитет за планиране - данните, залегнали в тази точка, да се включат в списъците за служебна (ведомствена) тайна.

С предложенията им не сме съгласни. С текста на тази точка се цели да се отнеме възможността на несъобразителни наши стопански ръководители и търговски работници, които при преговори с представители на капиталистически фирми, за да ги убедят, че дадена машина или материал са ни необходими, си служат даже и с определените срокове от Министерския съвет за оборудване на предприятия, от което се възползуват капиталистическите фирми,

разбирайки нашите срочни нужди и увеличават цените.

Точка 40-та Държавният комитет за наука и технически прогрес предлага да отпадне от списъка. Държавния комитет за планиране и Комисията за икономическо и научно-техническо сътрудничество предлагат данните да са служебна тайна. Комитетът по химия и металургия и Централно статистическо управление предлагат да се конкретизира текста на точката, тъй като при тази редакция всички стоки за внос и износ ще съставляват държавна тайна.

С текста на точка 40-та от проекто-списъка се цели да се отнеме възможността на български граждани да информират безнаказано капиталистически фирми, а представители на последните да изучават от какво се нуждае народното ни стопанство. Освен това някои български граждани уведомяват капиталистически фирми с какви стоки разполагаме, качествата им, на какви цени изнасяме в социалистическите страни и пр. С тези деяния, такива граждани фактически вършат икономически шпионаж, обаче немогат да бъдат подведени под отговорност, понеже тези данни не представляват държавна тайна.

С новия текст ще се третират, като държавна тайна, обобщени данни по вноса и износа за всички или за отделни видове стоки и то с които се уврежда или може да се увредят интересите на народното стопанство. Произвежданите от промишлеността и селското стопанство стоки за износ няма да се пазят като поверителни с изключение на онези, които попадат под други точки на списъка - по военното производство, редките метали и др.

Като Ви докладваме горното, молиме, др. Председател, на основание чл. 83 от НК да внесете в Министерския съвет за приемане на приложеното постановление за утвърждаване списък на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна за Народна република България.

Приложение: 27 писма по опис.

МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО: /п/ П. Танчев 20.V.964 г.

МИНИСТЪР НА НАРОДНАТА ОТБРАНА: /п/ Б. Бъчуров 14.V.964 г.

МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ: /п/ Б. Биков 12.V.1964 г.

Бележка: писмата изпрат вх. №№ на Секретариат МС, а са изпратени в МС по опис. Заведени са в у-ние II ос.

СД.

114

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго-секретно!
Екз.№ ___

I 7-18
18 VI 64 г

ДО
СЕКРЕТАРИАТА НА ЦК НА БКП
Т У К

Д О К Л А Д

от ген.полк.ДИКО ДИКОВ – Министър на вътрешните работи и
ген.полк.ДОБРИ ДЖУРОВ – Министър на народната отбрана

Другари,

С оглед опазване на държавната и военна тайна Министерството на външните работи с нота от 30.XI.1956 година забрани на служителите от дипломатическите представителства в България да посещават някои райони по южната, югоизточната и западната граница на страната, както и такива по Черноморското крайбрежие.

От 1956 година до сега оперативната обстановка в страната значително се измени. Министерството на народната отбрана сформира важни поделения, които са дислоцирани извън границите на забранените зони. В последните не са включени някои райони в Югоизточна България, в които обикновено се провеждат учения от по-голям мащаб, или има изградени фортификационни съоръжения за нуждите на армията.

В забранените в тази нота зони са включени райони, в които няма обекти, представляващи държавна и военна тайна, а така също и курорти от Черноморското крайбрежие.

Освен това нотата ограничава движението само на служителите от дипломатическите мисии и не се отнася за капиталистическите граждани, които пребивават в страната по различни поводи. Това обстоятелство дава възможност на капиталистическите разузнавачи да проникват в забранените зони, като туристи, летовници и др.

От края на 1963 година за членовете на нашето и на другите дипломатически представителства от социалистическия лагер в САЩ е забранено посещението на много райони по цялата страна, които представляват около 13% от територията на САЩ.

Посочените изменения и несъобразности създават допълнителни затруднения на контраразузнавателните органи в борбата им за опазване на държавната и военна тайна.

За по-ефикасно ограничаване възможностите на капиталистическите разузнавачи, действуващи под прикритието на служители от дипломатическите мисии, туристи, гости и др. предлагаме да се вземе следното

Р Е Ш Е Н И Е:

1. Да се отмени нотата на Министерството на външните работи от 30.XI.1956 година и се изпрати нова такава до дипломатическите представителства в Народна република България, с която да се ограничи движението не само на дипломатическия персонал, но и на всички граждани от капиталистическите страни, пребиваващи в страната по различни поводи в крайграничните райони, посочени в проекта за циркулярна нота.

2. Допълнително към районите забранени за всички дипломати да се въведат такива валидни само за членовете на дипломатическото представителство на САЩ, а именно:

- Района източно от шосето Чепеларе-Асеновград и южно от правата линия - Асеновград-Първомай-с.Средец-с.Радиево-гр. Ямбол.

Горните въпроси са съгласувани с Министерството на външните работи, където считат, че територията която се предлага да се забрани е голяма и не бива да се ограничава движението на дипломатите на изток от шосето Перник-Радомир-Кюстендил-Бобошево.

Освен това предлагат да се отмени съществуващата сега забрана, за кап.дипломати да пътуват на юг от Бургас, като допълнително им се разреши да посещават курортите разположени по шосето Бургас-Приморско.

Считаме предложението на Министерство на външните работи за неприемливо, тъй като с настоящето предложение общата територия забранена за всички дипломати е с 1,968 кв. км. по малко от територията забранена с нотата 61352/30.VI.1956 г. Увеличението до 30,042 кв. км е за сметка на зоната източно от Чепеларе-Асеновград-с.Раднево, забранена само за дипломатите на САЩ, която се въвежда главно в отговор на въведените в САЩ забранени зони. Освен това на юг от гр. Бургас се изграждат някои режимни обекти, до които не бива да се допускат дипломати.

На територията, ограничена между шосето Перник-Радомир Кюстендил-Бобошево и Перник-с.Студена-Ст.Димитрово също има режимни обекти, поради което считаме, че не бива да се допускат дипломати и чужденци.

Приложение:

1. Проект на циркулярна нота.
2. Картен лист с обозначение на забранени зони, оповестени с циркулярна нота № 61352 от 30.VI.1956 г.
3. Картен лист с обозначение на забранени зони по проекта на нова циркулярна нота.
4. Приложение № 4 - планиметрирани площи върху карта.

МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ (и) Д. Дикот 17-6-64 г.

МИНИСТЪР НА НАРОДНАТА ОТБРАНА Семерджиев 18.6-64 г.

5

М И Н И С Т Е Р С К И - С Ъ В Е Т

ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ ___'1964 г.
ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ СПИСЪК НА ФАКТИТЕ, СВЕДЕНИЯТА И ПРЕДМЕТИТЕ, СЪСТАВЛЯВАЩИ ДЪРЖАВНА ТАЙНА ЗА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ
ПОСТАНОВЯВА:

1. Въз основа на чл. 83, ал.III от Наказателния кодекс, утвърждава списък на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна.

2. В срок от един месец министрите, председателите на комитетите, началниците на централните ведомства и председателите на изпълкомите на окръжните народни съвети, въз основа на утвърдения с настоящето постановление списък на фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна тайна, да утвърдят списък на данните от системата на министерството или ведомството, които съставляват държавна тайна.

Да утвърдят и списък на данните, които съставляват служебна(ведомствена) тайна, разгласяването, обнародването или предаването на другиму на които без разрешение от ръководствата на съответните министерства, комитети и централни ведомства е забранено.

3. Отменя списъка на фактите, сведенията и предметите които съставляват държавна тайна, обнародван в "Известия" на Президиума на Народното събрание брой 67 от 21 август 1956 г.

Изпълнението на постановлението се възлага на всички министерства, комитети, ведомства и окръжни народни съвети.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ:

София,___1964 г.

6

С П И С Ъ К

НА ФАКТИТЕ, СВЕДЕНИЯТА И ПРЕДМЕТИТЕ, КОИТО СЪСТАВЛЯВАТ ДЪРЖАВНА ТАЙНА ЗА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СВЕДЕНИЯ СВЪРЗАНИ С ОТБРАНАТА НА СТРАНАТА

1. Сведения за разположението, движението, наименованието, номерацията, организацията, щатната и списъчна численост на личния състав и материално-финансовото осигуряване на въоръжените сили на Републиката изцяло, както и на отделни родове войски, военни части, съединения, кораби, поделения, учреждения, заведения и военни обекти.

2. Сведения за състоянието, размерите, капацитета, броя и местонахождението на военноморските бази, пунктове за базиране, бреговата отбрана, фаровата и хидрографна служба, военните летища и площадки за кацане, бойните кораби, охраната на сухопътните граници, ПВО и други военни обекти, учреждения и заведения.

Сведения, определящи пълната пропускателна способност на морските и речни пристанища, размерите и капацитета на корабостроителните и кораборемонтни предприятия.

Сведения за точни данни за топографското разположение на хидротехническите съоръжения на язовирната система, за съоръженията по реките и удобни места за преминаване на реките с войски.

3. Сведения за бойната готовност, бойната подготовка, морално-политическото състояние и боеспособността, въоръжението, бойното осигуряване, бойната техника, снаряжението, съобщителните средства, военните превози и наличността на горивни и смазочни материали на въоръжените сили на Републиката изцяло, а така също

и на видовете въоръжени сили, отделни родове войски, военни части, обединения, съединения, кораби и военни обекти и за Министерство на вътрешните работи. Тактико-технически данни за организацията и бойното използуване на оръжията.

4. Сведения за оперативно-технически, тактико-технически задания и искания на нови опитни образци за въоръжаване, а също така сведения за приемане на тези образци за въоръжаване.

5. Сведения за разходваните материали от специалните ведомства (МНО и МВР), за прирастта (намалението) на запасите от тях, за складовете на въоръжения и боеприпаси и отпуснатите им кредити.

Обобщени сведения за отпусканите и предадени количества течни горива и смазочни материали за нуждите на МНО и МВР, дислокацията на съоръженията за съхранение на горивни и смазочни материали за страната.

6. Обобщени данни за аварийността на средствата на въоръжението и боевата техника на въоръжените сили на Републиката и за отделните видове въоръжени сили и родове войски, поделения и военни обекти.

7. Обобщени данни за състоянието на охраната на държавните граници като цяло за Републиката и граничните окръзи.

8. Сведения или документи по преговорите, договорите и съглашенията със страните от Варшавския договор, такива с други страни свързани с отбраната на страната.

9. Сведения за броя на младежите, годни за отбиване на военната служба във въоръжените сили и в трудовата повинност, за цялата страна и по военни окръжия.

Сведения за подлежащите на военно обучение от запаса и преминали военната подготовка.

10. Сведения за мобилизационните и оперативните планове на въоръжените сили на Републиката изцяло и за отделните видове въоръжени сили и родове войски, поделения и военни обекти, а така също обобщени сведения, доклади, актове и отчети по оперативната и мобилизационната готовност на Българската народна армия.

11. Сведения за мобилизационните и оперативните планове, изчисления, проекти и мероприятия, свързани с плановете за осигу-

ряване отбранителната способност на Републиката по линия на държавното управление, промишлеността, транспорта, свръзките и други отрасли на народното стопанство.

12. Сведения за размерите, състава, състоянието, разположението и предназначението на мобилизационните запаси от всички видове (човешки резерви, животни, материали, превозни средства и пр,) за въоръжените сили на Републиката изцяло, съединения, поделения и военни обекти и данни по евакуацията на предприятия и учреждения.

13. Обобщени сведения за наличността, натрупването и мястото на съхранение на държавните материални резерви.

14. Каталозите на триангулачните и гравиметрични точки, списъците и документите съдържащи координати, както и координатите на геодезическите знаци (триангулачни, нивелачни, осови, полигонови, гравиметрични и астрономически точки) свързани с държавната координатна система;

- топографските карти в мащабите 1:5000 до 1:500000 включително плановете в мащаб 1:200 до 1:5000 с нанесени стойности на координатната мрежа по рамките на същата, гелиографни, офсетови, сини, кафяви копия и разчленени оригинали от топографските карти, фотопланове, фотосхеми, както и каталозите на нивелачните точки с приложени към тях топографски карти;

- гравиметричните карти от всички мащаби, гравиметричните данни за отделни точки, както и всички видове специални карти, които имат за основа топографските карти;

- аерофилмите от всички мащаби и копията от тях - аерофотоснимки свързани в редица. Отделните аерофотоснимки съдържащи военни и големи промишлени обекти.

15. Данни за техническото устройство и точно местонахождение на водоизточниците снабдяващи с вода големи градове и железопътни възли и големи промишлени центрове.

Сведения за местонахождението на язовири и електроцентрали с точни координати, коти, панорамни снимки на язовири с височина на стените над 15 метра и обем над 10 милиона кубически метра.

Карта на страната изработени на топографска основа, на които са обозначени язовирите и електроцентралите в експлоатация, в процес на проучване, в строителство или проектиране.

Из архивите на ДС

16.Сведения за открития,изобретения, рационализаторски предложения,изследователски и експериментални работи в областта на науката,техниката и атомната енергия, които са от значение за отбраната.

СВЕДЕНИЯ СВЪРЗАНИ С ВЪТРЕШНАТА СИГУРНОСТ И ВЪНШНАТА ПОЛИТИКА НА РЕПУБЛИКАТА

17.Сведения в областта на външната и вътрешната политика, които увреждат или застрашават интересите на страната.

Сведения за политико-икономическото състояние на чужди държави,основаващи се на непубликувани данни, разгласяването на които може да доведе до дипломатически усложнения.

18.Сведения за състава,числеността и разпределението на кадъра, за организацията, характера на задачите,методите и средствата в оперативната работа на Министерството на вътрешните работи и поделенията му, както и сведения за съоръженията им.

19.Обобщени данни за престъпността и броя на затворниците в Републиката.

20.Държавните шифри и съдържанието на шифрованите материали.

СВЕДЕНИЯ ОТ ИКОНОМИЧЕСКИ ХАРАКТЕР

21.Сведения или документи,които по решение на органите на Съвета за икономическа взаимопомощ са обявени за поверителни.

22.Дислокацията на предприятията от отбранната промишленост като цяло за Републиката,а така също генерални планове и технически паспорти на предприятията,произвеждащи отбранителна техника.

23.Сведения за военната продукция и за свързаните с нея производствени мощности,проекти за планове и планове за производство и доставки ,съоръжения и материали,брой на заетия персонал и фонд на работната заплата, както и сведенията за военните поръчки изобщо.

24.Сведения за усвояване производството на военна продукция и за създаването на мобилизационни мощности за производване на военна техника и боеприпаси в предприятията.

26. Сведения за строителните обекти, отнасящи се пряко до отбраната на страната и за военната промишленост.

27. Сведения за запасите, производствените мощности, производството на всички редки и свръх чисти метали, износа и вноса им в натурално и ценово изражение.

28. Сведения за геоложките запаси от руди на цветни метали, произведеното количество оловен, цинков, меден, молибденов и златосъдържащ концентрат и съответните метали.

29. Открития и изобретения имащи голямо научно и народостопанско значение до момента на даване разрешение за тяхното публикуване.

ТРАНСПОРТ И СЪОБЩЕНИЯ

29. Сведения за пропускателната и превозната способност на железопътните линии, отделни тракционни ж.п. участъци, за преработвателната способност на разпределителните и участъковите гари и максималния график за движението на влаковете.

30. Сведения за количеството, вида и мощността на подвижния парк в транспорта - локомотиви, вагони и товарни автомобили, за Министерство на транспорта и съобщенията, специалните ведомства и общо за Републиката. Цялостните ситуационни планове на железопътните линии, на железопътните възли на разпределителните и участъковите гари, на железопътните мостове с отвори над 20 метра и мостове с дължина над 50 метра по шосейната пътна мрежа и данни за специалните им съоръжения, както и цялостните списъци на мостовете и тунелите по ж.п. и пътната мрежа и отделни направления.

31. Обобщени данни за числеността на летателния и техническ състав, за аеродрумната мрежа, за качественото състояние, оборудване и пропускателната способност като цяло за гражданско-въздушния флот на Републиката.

32. Планове, документи, карти, чертежи, сведения, описания, мощността, местонахождението, вида и количеството на свръзките и останалите елементи на телеграфо-телефонните, радиорелейните, радиосвързочните и други обекти, свързани с подготовката на страната за отбрана в свързочно отношение.

Из архивите на ДС

34. Вътрешното разпределение на честотите на радиовръзките в страната. Обобщени карти и списъци за постоянните въздушни и подземни кабелни линии, радиорелейни и други радиовръзки, високочестотните телефонни и телеграфни свръзки отнасящи се за отделни окръзи, отделни магистрали или направления.

35. Цялостните перспективни планове за развитието на различните видове транспорт и съобщения в това число и за шосейните пътища ако в тях се отразяват данни предмет на настоящия списък.

ФИНАНСИ И ТЪРГОВИЯ

36. Сведения за златния и валутния фонд, за паричното обръщение на Републиката и способите за защита на паричните знаци от фалшифициране.

37. Сведения за касовия и валутния план, платежния и разчетния баланс на Републиката в абсолютни цифри.

38. Сведения за разходите по държавния бюджет за плановите загуби и разходи, имащи пряко отношение към отбраната на страната, както и за финансовите резултати от износа.

39. Сведения за състоянието на клиринговите салда, както и за сборните баланси и формите към тях на Министерството на външната търговия.

40. Сведения за определените срокове, утвърдени в плана или документ на Министерския съвет, за дефицитно оборудване на предприятия и дефицитни материали, които трябва да се внесат от чужди държави и директиви по външната търговия.

41. Обобщени сведения за промишлени и селскостопански стоки предназначени за износ, с които увреждат или могат да увредят интересите на народното стопанство.

Обобщени сведения за нуждите от всички или отделни видове стоки за внос, с които увреждат или могат да увредят интересите на народното стопанство.

12

О П И С

На писмата с които министерствата, комитетите и централните ведомства са дали мнение по проето-списъка на фактите, сведенията и предметите съставляваши държавна тайна за Народна република България.

1. Вх.№ 5676 от Министерство на транспорта и съобщенията.
2. Вх.№ 5587 от Главно управление на пътищата.
3. Вх.№ 5935 от Държавен комитет за наука и технически прогрес.
4. Вх.№ 6407 от Държавен комитет за планиране.
5. Вх.№ 6133 от Комитета по химия и металургия.
6. Вх.№ 8027 от Комисията за икономическо и н.т.сътрудничество.
7. Вх.№ 6409 от Централно статистическо управление - препис.
8. Вх.№ 6135 от Министерство на външната търговия.
9. Вх.№ 6137 от Министерство на финансите
10. Вх.№ 5934 от Министерство на вътрешната търговия
11. Вх.№ 7250 от Управление водно стопанство.
12. Вх.№ 6820 от Комитета по машиностроене.
13. Вх.№ 6329 от Министерство на селскостопанското производство.
14. Вх.№ 6327 от Комитета по горите и горската промишленост.
15. Вх.№ 6186 от Академия на селскостопанските науки.
16. Вх.№ 6078 от Министерство на народно здраве и социални грижи.
17. Вх.№ 5674 от Министерство на просветата и културата.
18. Вх.№ 5671 от Министерство на външните работи.
19. Вх.№ 6188 от Комитет за партиен и държавен контрол.
20. Вх.№ 5585 от Комитета по труда и работната заплата.
21. Вх.№ 5386 от Главно управление на трудова повиност.
22. Вх.№ 5239 от Комитета по енергетиката и горивата.
23. Вх.№ 5242 от Централен кооперативен съюз.
24. Вх.№ 5695 от Комитета по архитектура и благоустроиство.
25. Вх.№ 5223 от Министерство на строежите.
26. Вх.№ П-19 от Комитета по лека и хранителна промишленост.
27. Вх.№ 12969 от Главно у-ние по геология и охрана на зем.недра

2

ДО

ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП

Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: отстраняване възможностите на капиталистическото разузнаване да се добере до държавна тайна чрез нашите съобщителни средства.

В ЦК на БКП се получи доклад от министъра на транспорта и съобщенията, министъра на народната отбрана и министъра на вътрешните работи, в който се предлага да се проведат редица мероприятия за отстраняване възможностите на капиталистическото разузнаване да се добере до държавна тайна посредством нашите съобщителни средства.

В доклада се посочва, че съобщенията по радиорелейните линии или по високочестотните телефонни канали минаващи по въздушни вериги, могат да се послушват с помощта на обикновена и специална апаратура, както от наша територия, така и от територията на друга страна. От направените проверки по тези линии и канали са хванати много нешифровани разговори с поверителни данни по линия на Министерството на народната отбрана, специалното управление при Комитета по машиностроене и други.

Една от причините за прислушванията е тази, че по стълбовите трасета на Министерството на транспорта и съобщенията на които има линии и канали отиващи зад граница са прикачени и линии на Министерството на народната отбрана и Министерството на вътрешните работи, което дава възможност водените по тях разговори да се прислушват извън нашите граници, поради прехвърляне на честоти от едната верига на другата. Прослушвани. могат да стават и поради това, че телефонните и телеграфни съобщения както за нашата страна, така и за капиталистическите страни минават през едни и същи съоръжения, апаратури и уредби в нашите ТТ станции.

В доклада се изтъква и това, че кабелната връзка, която е много по-сигурна по отношение на прислушване, е много слабо развита у нас.

От проучванията на отдела се вижда, че от 289 629 каналкилометри в страната, само 50 640 каналкилометри са кабелни или 21.1 %. От общия брой 448 телефонни връзки за столицата с окръжните градове само 96 са кабелни или 21.4 %. За сега от всичко 191 радиорелейни връзки на София с окръзите 138 минават през връх "Ботев". Ако тази станция излезе от строя ние ще се лишим от тези връзки.

За да се отстрани възможността на капиталистическото разузнаване да се добира до държавна тайна чрез нашите съобщителни средства, в доклада се изтъкза необходимостта в течение на 1966/1968 години да се проведат някои мероприятия, като: кабелизиране въводите на някои по-големи градове; отделяне телефонните връзки на Централния комитет на БКП, Министерския съвет,

Президеума на Народното събрание, Министерството на народната отбрана, Министерството на вътрешните работи и Министерството на външната търговия в отделни разпределителни шкафове; отделяне на международните телефонни и телеграфни съобщения в отделни разпределителни шкафове и зали; засекретяване на поверителните разговори и други.

Общо за тези мероприятия ще са необходими около 6 000 000 лева.

Отделите "Транспорт и съобщения" и "Административен" на ЦК на БКП считат изложените в доклада съображения и предложения за правилни и предлагат на Политбюро на ЦК на БКП да обсъди предложеното проекторешение.

Зав.отдел "Транспорт и съобщения"
на ЦК на БКП:

София,
1.III.1965 г.

Зав.отдел "Административен"
на ЦК на БКП:

9423/25.05г. Строго секретно!

Екз.№ 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП

Т У К

Д О К Л А Д

от
Министъра на транспорта и съобщенията
Министъра на народната отбрана
Министъра на вътрешните работи

ОТНОСНО: ограничаване възможностите на капиталистическите разузнавания да се добират до държавна, военна и служебна тайна, посредством съобщителните средства

Назначената междуведомствена комисия, с участието на представители от Министерството на транспорта и съобщенията, Министерството на народната отбрана и Министерството на вътрешните работи, въз основа на наличните материали и допълнителни проучвания установи:

Съобщенията предавани по радиорелейните и високочестотните телефонни канали могат да бъдат подслушвани с помощта на обикнове на и специална апаратура както от територията на противника, така и от територията на нашата страна.

По международните телефонни и телеграфни линии минаващи през нашата страна са покачени някои от линиите на Министерството на народната отбрана и Министерството на транспорта и съобщенията което дава възможност водените по тях разговори да се подслушват

извън нашите граници, поради прехвърляне от едните в другите вериги.

Телефонните разговори в нашата страна се провеждат предимно по канали осъществявани по въздушни вериги. Това дава възможност същите да се подслушват с апаратура от разстояние по всички направления, по които се осъществява връзка по въздушните вериги. Кабелната връзка в нашата страна е съвсем слабо развита. За сега са в експлоатация подземните кабелни линии: София-Пловдив, София-Търново-Русе, с отклонения от Ловеч до Плевен и от Търново до Стара Загора. От София до Търново телефонните съобщения минават по кабел, а от Търново до Варна продължават по въздушна верига, което дава възможност да се подслушват и телефонните разговори на партийни и държавни ръководители, когато са на почивка във Варна, от разстояние по шосето от Търново до Варна.

През едни и същи съоръжения и кабели минават телефонните съобщения на наши учреждения и граждани и на капиталистическите легации и посолства в София, което също създава условия на разузнаванията им да послушват водените разговори.

От извършените частични и краткотрайни проверки от органи на Министерство на вътрешните работи са констатирани редица случаи на предаване разговори по радиостанциите и високочестотните канали съвсем свободно, без да се взема под внимание това, че се излъчват в етера и са обект на подслушване от вражеските разузнавания.

С не много сложна апаратура са прихванати разговори провеждани по радиорелейните и високочестотните линии на МНО, че се предават нешифровано секретни съобщения за подготовка на занятия, за датата на започването на ученията, разстановка и състав на частите. Споменавани са имена и адреси на офицери, за присъствието на представители от Обединеното командване на страните от Варшавския договор. Говори се за рубежи, разстановка, направления, граници, близка и следваща задача и други.

По телефона се водят нешифровано разговори от служители на Специално управление при Комитета по машиностроене със служители от подведомствените им заводи по усвояването и производството на секретни и военни изделия.

Понякога съобщенията, предадени шифровано, след това се доуточняват на прав текст или чрез разговори по телефона, с което се намалява устойчивостта на шифровите пособия.

При проверката на международната телефонна линия при контролно-пропускателния пункт Капитан Андреево, Свиленградско е зафиксиран разговор, воден по вътрешните телефонни линии между мината в с. Каджарево и София. В разговора са предадени данни за площта, обема и коефициента на рудоносност, съдържанието на олово, мед и злато на рудата.

За отстраняване на посочените слабости при ползуване на свързочните средства и осуетяване възможностите на капиталистическите разузнавания да се добират по такъв начин до наши държавни военни и служебни тайни, предлагаме, ако намери за необходимо Политбюро да утвърди следните решения:

Задължава Министерството на транспорта и съобщенията:

1. До края на 1966 година да кабелизира всички въводи на междуградските телефонни и телеграфни линии в София, Варна, Бургас, Русе, Стара Загора и Пловдив.

2. Кабелизирането на трасето Търново-Варна да започне през 1966 година и завърши в края на м.май 1968 година.

3. До края на 1965 година да устрои градските телефонни връзки на ЦК на БКП, Министерския съвет, Президиума на народното събрание, Министерството на народната отбрана, Министерството на вътрешните работи, Държавния комитет за планиране и Министерството на външната търговия с директни кабели без да минават през кабелните шкафове.

4. До края на 1966 г. да създаде и осигури телексна връзка на всички министерства, централни ведомства, окръжни народни съвети, окръжни комитети на БКП и по-големи стопански предприятия.

5. Да създаде отделна кабелна мрежа за капиталистическите легации в София, на първо време за американската, английската, турската, гръцката, френската, италианската, австрийската легации и търговското представителство на ГФР - постепенно до края на 1966 година.

4.- 8

6. До края на 1966 г. да монтира всички международни телефонни съоръжения в отделна зала с отделен репартитор.

7. Трасето на международната линия София-Белград, да бъде отделено от гражданските трасета - до края на 1966 година.

Трасето на международната линия София-Цариград, да бъде отделено от гражданските трасета - до края на 1966 година.

Трасето на международната линия София-Солун, да бъде отделено от гражданските трасета - до м.юни 1966 година.

8. До края на 1965 година международните телефонни връзки за капиталистическите страни, които минават по кабела София-Русе да се пуснат по радиорелейнате София-Букурец.

9. Да вземе срочни мерки Телефонната палата да остане чисто техническа сграда, за да може да се ограничи достъпа на външни лица и обезпечи сигурността на съобщенията.

10. Задължава всички министерства, централни ведомства, окръжни комитети на БКП, окръжни народни съвети и по-големи стопански предприятия да станат абонати на съответните телексни централи, които ще създаде Министерството на транспорта и съобщенията.

11. Задължава Комитета по машиностроене да произведе до края на 1965 година разработената от МНО апаратура за засекретяване на телеграфните разговори по разчет на МНО и МВР, с оглед задоволяване на първо време нуждите на МНО за междугарнизонната телеграфна свръзка и за МВР за свръзка с окръжните управления на МВР.

12. Задължава Комитета за наука и технически прогрес до края на 1965 година да изучи и излезе с конкретно предложение за въвеждане апаратури за засекретяване на телефонните разговори.

13. Задължава Министерството на народната отбрана до края на м.февруари 1965 година да организира контрол върху разговорите провеждани по техническите свързочни средства на БНА в МНО, щабовете на видовете войски и обединенията.

9

~~5~~.-

14. Задължава Държавният комитет за планиране да осигури необходимите средства за изпълнение на решението по приложената ориентировачна финансова сметка, а така също да осигури за периода 1966-1970 г. необходимите средства за кабелизация на свръзките във важните направления предвидени по плана за оперативната подготовка в свързочно отношение.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Финансова сметка.

МИНИСТЪР НА ТРАНСПОРТА И СЪОБЩЕНИЯТА:

МИНИСТЪР НА НАРОДНАТА ОТБРАНА: 30.12 64 год.

МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ: 12.11.1964.

I-76/29.I 65 год.

ИНФОРМАЦИЯ И АРХИВ СЛУЖБА МВР

Секретно! 10

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ФИНАНСОВА СМЕТКА

За капиталните вложения необходими за изпълнение на предлаганите за утвърждаване от Политбюро на ЦК на БКП решения

За осуетяване възможностите на капиталистическите разузнавания да се добират до държавна, военна и служебна тайна, посредством съобщителните средства ще са необходими капитални вложения за 1965,1966 и 1967 години всичко около 6,000,000 лв., които се разпределят по доклада както следва:

По 1-ва точка	360,000 лв.	за 1966 г.
По 2-ра точка	5,000,000 лв.	за 1966,1967 и 1968 г.
По 3-та "	20,000 лв.	за 1965 г.
По 4-та "	400,000 лв.	за 1966 г.
По 5-та "	100,000 лв.	за 1966 г.
По 6-та "	20,000 лв.	за 1966 г.
По 7-ма "	100,000 лв.	за 1966 г.

Горните суми са ориентировачни с толеранс плюс минус 10%

МВР

1

Е. Бандрин
1 IV 965 г.

Р Е Ш Е Н И Е "5" № 6

НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ОТ 5.IV. 1965 г.

За да се отстрани възможността капиталистическите разузнавания да се доберат до сведения представляващи държавна тайна чрез нашите съобщителни средства, Политбюро на ЦК на БКП счита за необходимо:

1.В течение на 2-3 години да се проведат технически и други мероприятия за предотвратяване възможността за подслушване на нашите вътрешни телефонни и телеграфни съобщения от капиталистическите разузнавания.

2.Другарите Пенчо Кубадински, Добри Джуров и Дико Диков да внесат в Министерския съвет предложение с конкретни мероприятия за решаването на този въпрос.

Вярно с оригинала

МВР
СЛУЖБА „ИНФОРМАЦИЯ И АРХИВ"

Строго секретно!
Екз.№ 1

18

УТВЪРЖДАВАМ:
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КДС
- Генерал майор:
6.8.1965год.
София

М.В.Р. — ГРУПА ЗА КОНТРОЛ И ОБОБЩАВАНЕ ОПЯТА НА М.В.Р.
Вх. № 726 / 6.8.1965 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

П Л А Н

ОТНОСНО: Изучаване и проверка изпълнението на Решенията на Политбюро на ЦК на БКП -"за повишаване на бдителността и опазване на държавната тайна" , разпорежданията на Министерския съвет и указанията на ръководството на КДС по този въпрос.

I. Ц Е Л - Да се провери как се изпълнява Решението на Политбюро на ЦК на Партията и разпорежданията на Министерския съвет по опазване на държавната тайна. Да се изучи организацията на работата в това отношение, както в нашата страна, така и в СССР, Полша и Унгария и съобразно резултатите да се предложат мерки за подобрение.

Тузлев, Трендафилов и Дянков

II. ПОДЕЛЕНИЯ ЗА ПРОВЕРКА

1. Управление I-во
2. Управление II-ро:

а/ Отдел VI - комитет по машиностроене, СИВ, Българска народна банка, Инвенстационна банка, Статистика, Държавна планова комисия, Комитет за технически прогрес.

б/ Отдел II - Министерство на външната търговия и търговските централи,

в/ Отдел V -т.16 от Решението на Политбюро- относно излизащите в капиталистическите страни български граждани.

г/ Отдел VII

д/ Отдел VIII - БАН и институтите към нея занимаващи се с поверителни въпроси.

3. Управление III-то:

а/ Отделението обслужващо Генералния щаб.

б/ Отделението обслужващо щаба на ВВС и това за режимните поделения към София.

в/ Отделенията обслужващи щаба на армията Сливен, поделенията в гр.Ямбол и Коларовград.

г/ Поделението обслужващо щаба на армията Пловдив

д/ Военните окръжия в градовете Русе, Пловдив, София, Сливен, Ямбол и Коларовград и Силистра.

4. Отдел IV-ти КДС

5. Софийско управление ДС - телефонния завод, оптико-механичния завод.

6. Окръжните управления ДС-Пловдив, Сливен, Коларовград Русе и Силистра.

III. ВРЕМЕ - до 20.XI.1965 година

IV. УЧАСТВУВАТ - Групата за контрол и обобщаване опита на КДС със съдействието на отделението за държавна тайна при II управление.

V. ВЪПРОСИ И МЕРОПРИЯТИЯ ЗА ИЗУЧАВАНЕ И ПРОВЕРКА

Проверката ще засегне въпросите залегнали в следните документи:

1. Решението на Политбюро от м.III.1964 год. относно "Повишаване на бдителността и опазване на държавната тайна" и плана във връзка с неговото изпълнение.

2. Разпореждане на МС № 647/1958год. за допълнителни мероприятия за опазване на държавната и служебна тайна.

3. Разпореждане на МС № 101/1964год. за някои мероприятия по опазване търговската тайна от капиталистическите страни.

4. Постановление на МС № 28/1964год. за утвърждаване на списъка на фактите, сведенията и предметите, които съставля-

 20

ват държавна тайна за НРБ.

5. Разпореждане на МС № 216/64год. за опазване в тайна разположението, производството, капацитета и други данни за държавни предприятия, обекти и др.

6. Наредба на Държавния комитет по строителство и архитектура с която се удобрява Правилника за снабдяване, отчетност, съхранение и ползване на топографските карти и други топогеодезически материали в гражданските учреждения.

7. Правилник за поверителното деловодство в държавните, кооперативни и обществени учреждения, предприятия, ведомства и организации.

8. Заповеди на Министъра на вътрешните работи №№ 26 и 27 от 1961 год. и инструкцията за работа на органите на ДС по опазване на държавната тайна и контролиране приложението на Правилника за поверителното деловодство.

По конкретно да се извърши следното:

I. По линия на I управление

1. Да се провери изпълнението на заповед 262 - относно конспирацията в работата.

2. Да се провери изпълнението на мероприятията относно:

а/ Проверка на лицата, които работят в дипломатическите, търговските и други представителства на НРБ в капиталистическите страни, отзовани ли са неподходящите, изготвена ли е инструкция относно реда за изпращане и отзоваване от задгранична работа.

б/ Мерките за охрана на шифрите и други секретни материали в дипломатическите представителства на НРБ в капиталистическите страни.

II. По линия на II управление

1. Да се разгледат резултатите от работата по изпълнение съвместните мероприятия между управление II и Министерство на външните работи относно мерките за отклоняване посещенията на български граждани в някои легации, освобождаването от работа на български граждани неподходящи за обслужване дипломатическият корпус и др.

Предложени ли са в ЦК на БКП мероприятия за въвеждане ограничен режим за движение на капиталистическите дипломати и как-

ви са резултатите от тяхното изпълнение.

2. Да се извърши проверка на работата по опазване на държавната тайна на отделни оперативни работници от отделите посочени по-горе:

а/Как познават правителствените документи и указания на ръководството на МВР предвиждащи мероприятия, които целят опазване на поверителните материали и неразгласяването на държавната тайна.

б/Каква агентура имат в това отношение, как я използват и какви са резултатите от работата с нея.

в/Какви други мероприятия провеждат в изпълнение задачата за опазване на държавната тайна; какво се прави в това отношение по обектите за шпионаж, какви проверки се правят, случаи на бъбривост - как се реагира и пр.

3. Да се провери как се изпълнява пункт 16 от Решенията на Политбюро относно подобряване агентурно-оперативната и профилактичната работа по излизащите в капиталистическите страни български граждани:

а/ ограничаване на пътуванията по частен ред.

б/ забраняване пътуванията по частен ред в капиталистическите страни на военнослужащи и членове на техните семейства.

в/ неразрешаване пътувания в капиталистическите страни на лица знаещи изключително важни държавни тайни.

г/ спазване редът за пренасяне на поверителни документи и материали от лица командировани в чужбина.

4. Да се провери изпълнението на решението на Политбюро в пунктовете относно:

а/ привеждане в известност топографското картно имущество и геодезичните карти на НРБ; уточняване и проверка на лицата които имат достъп до тях и ограничаване броя на картите във ведомствата и институтите. Да се провери изпълнението на мероприятията по писмото на Държавният комитет по строителство и архитектура.

б/ реда за предаване на сведения от секретен характер по телефона, телеграфа и радиото.

в/ засилване контрола за най-строго спазване на Правилника за работа със секретни материали.

г/ Новият списък на данните и сведенията, които представляват държавна тайна.

д/ Реда за посещения на чужденци от капиталистическите страни в учреждения и предприятия. В това отношение да се провери изпълнението на разпореждане на МС № 101 - "За някои мероприятия по опазване търговската тайна от капиталистическите страни и № 216 - "За опазване в тайна разположението, производството, капацитета и други данни за държавни предприятия, обекти и др.".

5. Да се разгледат резултатите от изпълнението на разпореждане на МС № 647 - относно назначаването на отговорници опазване на държавната и служебна тайна при Министерства, Ведомства и Народни съвети, с които да се съгласуват всички материали подготвящи се за обнародване чрез печата, печатните произведения или радиото.

6. Да се провери организацията на работата на отделението по държавна тайна при управление II - планировка, отчетност, ръководство и контрол, взаимодействие с другите органи на ДС.

III. По линия на III управление

1. Да се уточни какви проверки са направени след решението на Политбюро по състоянието на охраната и опазването на режимните поделения на БНА от проникване на капиталистическите военни аташета и други противникови разузнавачи.

2. Да се провери порядъка на кореспонденцията и разговорите по телефона, телеграфа и радиото между някои военни поделения, режима на излъчвания на военните технически средства. Каква агентура се ползва в това отношение?

3. Да се провери какви мерки са взети за подобряване работата по опазване на данните и сведенията, представляващи военна тайна от министерствата, ведомствата и организациите, които контрактуват с поделенията на БНА - специални отдели, търговски организации, банки, гари, заводи и др.

4. Да се провери какви мерки са взети относно засилване контрола над ежедневните и периодични военни списания и вестници, предназначени за разпространение сред гражданите.

5. Да се провери работата с агентурата и профилактичната работа по обезпечаване секретните секции, по пресичане бъбривостта и словохотливостта сред военнослужащите в някои щабове.

Какви мероприятия се провеждат във връзка с изчезналите по-важни поверителни документи.

IV. По линия на окръжните управления на ДС

1. Да се провери как съответните народни съвети са разгледали и какви мерки са взели за подобрение работата по опазване държавната тайна.

За целта да се проверят специалните отдели към Народните съвети, службата при завод 10, завод "Дунарит", банките, гарите.

2. Да се провери какви мерки са взети във връзка с подобрение режима на физическата охрана и пропускателната система на обектите от национално значение. Как се изпълняват решенията на ръководството на КДС.

Да се изучи и обмени опита на съветските, унгарски и полски другари в срок до 30.X.1965година.

За резултатите от изучаването и проверката да се внесе доклад в Колегиума на КДС със съответни предложения за подобрение на работата.

За НАЧАЛНИК ГРУПА ЗА КОНТРОЛ и ОБОБЩАВАНЕ ОПИТА НА КДС:
- Ген.майор: Полковник

Нап.в 3 екз.
1 екз. др.Солаков
2 екз. др.Терзиев
3 екз. др.Трендафилов
изп.подпол.Трендафилов
нап.М.Георгиева
3.XII.1965год.
С о ф и я

Препис!

107

ж.п.район по експлоатацията
№ 2781
27.X.1965 година
Ямбол

Ик среено за дъща

гр.Ямбол
Началник гарнизона, копие
Ямбол-Н-к Държавна сигурност
при МВР

На 20.XII.963г. е подписана заповед № 1266 от министъра на транспорта Кубадински, Министъра на народната отбрана Джуров, министъра на вътр.работи ген.полк.Диков за одобряване наредбата за военните превози по ж.п., водния и автомобилен транспорт в НР България но и до днес редица военни чинове и началници на военни поделения не я познават, а даже някои не са чували за нея, с което ежедневно създават редица трудности в гара и товарна Ямбол. Това се потвърди и от проверките правени от специална служба при МВР и МНО София, Ямбол. Какви съществени грешки се допускат представляващи секретност

I. По планирането на пратките:-

Не се спазва §80 от наредбата като не се спазват сроковете за подаване на петдневните проекто планове съгласно буква "а" и "б" и § 82 същите букви, и постоянно във всяка заявка на почти всички военни поделения поискали вагони с вписано местостоянката на същото.

II. По извършване на превоза.

Не се попълва правилно требванията обр.4, съгласно § 95,96, 97, 98.

III. По уведомяването на поделенията

Не се спазва § 120 алинея 2-ра и121.

Причините за неспазване на горната наредба са липсата на нарочно заделени другари които да отговарят и представляват поделенията пред товарна гара и гара а се изпращат най-различни другари отговарящи за различни материални ценности. Нито едно поделение не води книга за телефонограмите с гарите за уведомяване и когато се уведомяват дежурните по поделения същите отказват да съобщават имената си, което води до чести пререкания. При уведомяване на поделенията на пристигнали пратки и вагони от страна на поделенията се изискват най-подробни данни по тях и особено по съдържанието противно на §120 от наредбата.

Молим да бъдат уведомени всички поделения за пропуските във връзка с превоза на пратките по железниците и обърне най-строго внимание на секретноста предписана от наредбата. Същата да се проучи

108

основно от нарочно заделен другар от всяко поделение, което да бъде упълномощено да освобождава и получава пратки от гарите като съответно разпределя по отговорници. Настояваме да се нареди и уреди въпроса с уведомлението с телефонограми като се задължат военните пощенски централи и постове да водят книга за телефонограмите съгласно § 120 от наредбата. Считаме че с решаването на горните въпроси много неудачи ще бъдат отстранени и ще се запази наистина секретноста по отношение на военните превози.

Началник гара:

М.Петлев

3. XI. 1965 год

Вярно с оригинала

Секретно! 129
екз.единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ГРУПА ЗА КОНТРОЛ И СЪОБЩАВАНЕ
СЕКТА ПА КДС
Вх. № 1170 / 31 XII 1985 год.

Р А П О Р Т

За резултатите от проверката направена в XII отдел на II у-ние КДС относно агентурно-оперативното обслужване на поделение 12-24 и неговите филиали в страйата.

Поделение 12-24 е създадено със специален указ през 1959г. което има разклонена структора по цялата страна. Целта на това поделение е да обслужва най-важните партийни, държавни и военни учреждения, като им разнася кореспонденцията от поверителен характер. Казано с една дума в поделението се концетрира и през него протича по определен ред цялата най-важна и секретна преписка на горепосочените партийни и държавни учреждения. Това означава, че то може да бъде предмет на особено внимание от страна на вражеските елементи и особено от страна на капиталистическите разведки. Би трябвало да се предполага, че и от наша страна, като органи на ДС е отделено нужното внимание и взети полагащите се за това практически мерки.

Проверката показа, че до средата на м.септември т.г. нито едно наше поделение, нито отделен оперативен работник се е занимавал с поделение 12-24.

Въобще в агентурно-оперативно отношение това било пропуснато от окото на нашите органи. Не е работено и по обкръжението на служителите, нито пък са получавани някакви сигнали заслужаващи оперативно внимание.

Не е работено и по линия на държавна тайна, нито е включено в бъдещите планове за проверка поради липса на възможности, както обясняват другарите от отделение държавна тайна.

По повод на сериозни сигнали за неблагополучия в фелдпункта Русе, група другари извършва проверка на самото място и е докладвано със записка. В групата е взел участие представител на XII

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 14.06.2019г. Секретар:

150

отдел при II управление, който е спомогнал да се изяснят някои въпроси по задълбочено и да се излезе с по-конкретни и полезни предложения. Все във връзка с този случай е направена справка до ръководството на КДС на която зам.председателя др.Попов е наредил поделение 12-24 да се вземе на агентурно-оперативно обслужване от VII отдел.

Работата още не е започната, тъй като нареждането е от скоро.

Беше проверена фелдиегерската служба и при КДС тук, в смисъл как се познава инструкцията от работниците при службата и какви мерки се вземат за опазване на нашата, на КДС тайна, има ли слаби страни в организацията на фелдиегерската служба от които може да изтекат служебни тайни.

Оказа се, че там има някои слабости, които са известни на някои от преките ръководители но ефикасни мерки не са взети.

1. Например определено се говори, че фелдиегера е алкохолик и често върши нарушение на инструкцията. Употребява алкохол през работно време, влиза в обществени заведения пак през работно време и т.н.

2. Все още има случаи, когато вместо условните наименования на поделенията се пишат секретните с което се издава и самото поделение и структурата на поделенията на КДС.

3. Нарушава се т.21 от Инструкцията за работата на фелдиегерската група, като се допуска чистачката сама да влиза и почиства помещението на службата и за улеснение и е даден отделен ключ.

4. В нарушение на инструкцията някои поделения изпращат чрез фелдиегерската служба взривни материали и др. което е забранено. На 25 т.м.между фелдиегерската служба и следствения отдел се е водил спор за приемане на взрив и капсули адресирани до Пловдив. Въз основа на казаното по-горе правя следните предложения:

1. Да се разпореди до поделенията срочно да вземат на агентурно-оперативно обслужване поделение 12-24 и неговите филиали в страната.

Поради особения характер на случая, да се дадат разяснителни указания.

2. Отделение "държавна тайна" да включи в своите графични планове проверки на поделение 12-24 и в окръзите.

 131

3. На фелдиегерска служба да се даде ново помещение в сградата на КДС, което да изключва влизането на външните куриери в сградата. За подходящо такова се сочи югозападния ъгъл на сградата.

4. Началника на секретариат КДС да упражнява по-близък и по-конкретен контрол в работата на фелдиегерската служба.

Дал рапорта:

Нап.в 1 екз.
изп.Ангелов
29.X.965год.
С о ф и я

26

Строго секретно!
Екз.№ 1

КДС
СОФИЙСКО УПРАВЛЕНИЕ
7.XII 1988
СОФИЯ

ГРУПА ЗА КОНТРОЛ И СВОБЩАВАНЕ ОПИТА НА МВС
Вх. № 1044, 7.XII 1988 год.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Материала е изпълнен доклада за ДВ

С П Р А В К А

ОТНОСНО: възможностите на чуждите разузнавания да се доберат до сериозни наши политически, военни, научни и стопански тайни по легален път.

ПРИМЕРИ:

1. В началото на т.г. в Електрокарния завод - София е била създадена мономачтова повдигателна уредба за електрокарите, която е представлявала перспективна новост от световен мащаб. В началото на годината, представител на Западногерманската фирма "Шверер" се е интересувал от уредбата, но не му е била показана, нито е бил запознат с нейните планове, тъй като това представлявало наш научен секрет.

През м.юни т.г. същият представител на въпросната фирма, посещавайки отново страната ни е показал чертеж на профили на маномачтова уредба изработена от шведската фирма "АСЕА", които били абсолютно сходни с нашите профили. Усвояването от шведската фирма на нашия профил за мономачтова уредба подсказва, че е издадена наша техническа тайна, вероятно от допира на чуждестранни специалисти с наши такива.

2. В началото на м.април т.г. в София се е състоял симпозиум на учените онколози от цял свят. По време на сим-

позиума чуждите специалисти са били заведени да разгледат нашият онкологически институт, в който няма държавни тайни. Ръководството на института е разрешило на американски учен да заснеме с фотокамера всички съоръжения с които е снабден института. Това разрешение е предизвикало известно недоволство сред нашите учени работещи в института, които са задавали въпроси,при положение, че те се намират в САЩ, щело ли да им бъде разрешено да заснемат всичко в институтите на САЩ. Счита се, че чрез заснемането на нашата апаратура, с която е снабден института може да даде точна представа за степента на развитие на научната мисъл и достижения на нашите учени в това отношение.

НАЧАЛНИК СОФИЙСКО У-НИЕ КДС: /Шишу/
7 XII 965 г. -Ген.майор

Нап.в 2 екз.
1 екз.Група обобщ.и контрол при КДС
2 екз.КД
Изп.Кочев
РГ/7.XII.965 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно! 104

1160 39 XII 5

С П Р А В К А

За организация на работата по линия на Д.Т. в Ж.П.Транспорт.

Обекти на Държавна тайна по линия на Ж.П.Транспорт са гара Русе-разпределителна и Товарна гара.

В горните обекти освен данните по текущите превози се съсредоточават и такива по военните превози.

1.В гара Русе-разпределителна се приемат всички специални военни ешалони влизащи от Румъния,с военна техника и войскови поделения.Освен това почти ежедневно се получават вагонни пратки с техническо имущество,предназначено за различни поделения в страната.

По приемането,изпращането и воденето на документите на военните превози в гарата е създадена следната организация:

Ешалоните се приемат обикновенно в някой от вътрешните коловози на гарата, с оглед да няма видимост от перона на гарата.По време на престоя на ешалона до него имат достъп предимно технически лица от гарата - ревизор-вагони,ръководители търговската служба и превозният персонал,който ще поеме извозването на влака.Освен това ешалоните са достъпни за всички служители на гарата,който свободно могат да се движат в района на същата,тъй като не се забранява движението около него.Допустимо е около ешалона да преминават и цивилни граждани тъй,като гарата не е оградена и макар движението из нея да е забранено и да има милиционерски пост същият не е в състояние да контролира изцяло движението в гарата.

Документите за ешалоните се съхраняват от военните лица придружаващи същия и се обработват съвместно с представител на местното поделение занимаващо се с тези превози.Международна служба на гарата вписва в специална книга данни необходими за събиране на такса за извършеният превоз, а именно:номер на вагона,администрация,тонаж -бруто и нето,товароспособност и получател,което се вписва по съобщение на военният представител.Книгата за военните превози е прошнурована пронумерована и се съхранява като поверителен документ в бюрото на специално определен ръководител търговска служба.От извършените до сега проверки е установено че същата правилно се води и в нея се записват само данните предвидени в правилника за военните превози.

 105

Освен в поменатата книга за военните превози гарата взема данни за ешалоните и отделните вагони при описване на влаковете пристигнали от Румъния. Когато пристигне военен ешалон, който се движи като самостоятелен влак извършването на описът на вагоните става от Н-к влака, който ще поеме обслужването на ешалона в нашата страна. Той изготвя Натурен лист в който вписва: номер на вагона, администрация притежател, товароспособност и нето-тонаж. Натурният лист се изготвя в два екземпляра: Единият екземпляр остава в Н-к влака за предаване на последната гара-получател, а другият се предава на Н-к гара Русе-разпределителна, който го предоставя за ползване на търговската служба на гарата при изчисляване на таксата за превоза.

Когато в гарата пристигнат отделни вагони с военнотехническо имущество в състава на други влакове, същите се описват заедно с състава на целият влак от описвача на международна служба на гарата, след което се съобщава на военният представител да уреди документите за таксуването на превоза и определи направлението за експедиране на вагона. Така, че в тоя случай номерът на вагона с военно имущество остава вписан в описът на редовният влак. Освен това данните за вагона се вписват и в военната книга на гарата.

За извозването на специалните военни ешалони, които се движат като самостоятелни влакове, са определени от нас специални локомотивни и превозни бригади съставени предимно от членове на БКП и чесни патриоти с които работим за осигоряване пълна сигорност при движението на ешалоните и проявяване бдителност за евентуален интерес от вражески елементи.

По отношение на един или няколко вагони с военно имущество такива мерки немогат да се вземат, тъй като се прикачат към състава на удобни директни влакове.

Въз основа на горните данни може да се направи извод, че в гара разпределителна чуждоно разузнаване може да се здобие с данни по два начина: Първо чрез лично наблюдение на самите вагони или цели ешалони и второ от документите които се обработват в гарата.

За добиване данни чрез лично наблюдение, за сега ограничения не са наложени, тъй като всеки може свободно до отиде в гарата и извършва наблюдение. В това отношение нашета работа е насочена към ползване агентурата и ДВ за установяване външни на гарата лица, които се движат между коловозите и извършване необходимите проверки по тях.

По отношение на вторият начин - вземане данни при обработката на документите, съществуват ограничения за специалните военни ешалони

Из архивите на ДС
236

106

при които всички действия на Ж.П.власти се контролират от военните представители и от наш ОР.В тоя случай остава възможноста само по някакъв начин да се ползва военната книга,където данните по превозите са оскъдни.и достъпат до нея е ограничен.

V Съществуват известни възможности за здобиване с повече данни при преминаване на отделни вагони при които може да се види от къде идва вагона,къде заминава,колко тона тежи товара в него и ако е открит да се види какъв е товара.

Освен данни от военен характер в гара Разпределителна прес тавляват Държавна тайна и сумирани данни по вноса и износа на стоки Тук възможностите за научаване на такива данни са по широки,защото по обработката на документите за вноса и износа вземат участие общо 9 служби всяка от които си има свои представители на дежурства в конвеера на международна служба.Тези представители не се проверя-ват за техните делови и политически качества,както и за миналото им поради което в гарата са допуснати да работят вражески елементи. Смятаме че в това отношение може да се въведе порядак ако междунаро дна служба на гарата се обяви като поверителен обект и за работата в него се иска съгласие на КДС.

За сега е направено проучване на всички ръководители търгов ска служба,които работят по военните превози.Всред тях вражески елементи не са установени.По вражеските елементи работим агентурно и чрез ДВ.

2.В Товарна гара преставляват Държавна тайна данните по дребните военни пратки.Тук се касае за изпращане на малки количест-ва,фуражи,хранителни продукти,машинни части и други стоки,които се товарят заедно с други стоки в общ вагон.Те се приемат и експедират на общо основание както всички други стоки само данните по тях се вписват в отделна книга.Същата е прошнурована и пронумерована съгласно изискванията и се води от едно лице - Ж.П.магазинер.В нея се вписват сравнително по-подробни данни за характера на стоката и местоназначението на същата.Книгата се съхранява в бюрото на служи-теля,заключено със секретен ключ.

Всички лица които работят по военните пратки са проучени и всред тях не са установени вражески елементи.

Общо взето Товарна гара,не преставлява особен обект за Д.Т. тъй като военните пратки преминаващи през нея са малко и в малки количества.Може да преставляват особен интерес внесени стоки от чужбина или някакви специални апаратури от военната техника.

гр.Русе 8.XII.1965 год.

ЗАМ.Н-К ОТДЕЛЕНИЕ II ДС
/подполковник/

Строго секретно!
Екз.№ 1 29

ОКРЪЖНО [illegible] КДС
Вх. № 8993 11.XII 65 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД

ОТНОСНО: извършената работа по линия на "Държавна тайна" в Бургаски окръг за 1965 год.

През изтеклата 1965 год. организацията на агентурно-оперативната работа по опазване на ДТ е построена на базата на изцаените заповеди и разпореждания на ръководството на КДС в които се посочват задачите на КДС в изпълнение на 491-то разпореждане на Министерския съвет от 1959 год., относно опазването на ДТ и контролиране приложението на Правилника за поверителното деловодство в държавните учреждения предприятия, вещомства и организации на територията на окръга.

Освен това Министерския съвет издаде разпореждане № 216 от 22.VI.1964 год. и постановление № 28 от 13.VII. 1964 год. за опазване в тайна разположението, производството капацитета и други данни, за държавните предприятия и обекти и утвърди списък на фактите, сведенията и предприятията, кои то представляват ДТ в НРБ.

През изтеклата 1965 год. работата по линия на държавна тайна се характеризира главно в следното:

Канали за изтичане на ДТ бяха засечени в мина "Росен" и в ДСП"Петрол"-Бургас, както следва:

- В мина"Росен" в началото на годината започна производство на ураниева руда, по която имаха допир неограничен брой лица. Въведен е поряцък само по даване допуск на лица работещи непосредствено с рудата, но в това отношение неможе да се сериозно ограничаване на лицата имащи допир до рудата, тъй като технологическия процес на добиването й още не е специализиран напълно и от друга страна физическата охрана неможе да се осъществи специално за уранивата руда,

30

защото тя се произвежда заедно с медната такава.

Не е още добре осигурено опазването на ДТ на ураниевия ~~концентрат~~ намиращ се в хвостовото хранилище на 150 м. от мината, без никаква ограда и охрана. Там всеки човек може да отиде и си вземе нужния концентрат и след химически анализ да узнае с точност неговото съдържание. По този повод са писани много писма до нашето бивше министерство, справки до Окръжния комитет на БКП, но и до сега въпроса не е разрешен Нямало от къде да се вземе бодлива тел и няма кой да разреши щата за пазач - охрана на хвостовото хранилище.

Този въпрос трябва да се реши през следващата година на всяка цена, защото в противен случай няма никаква гаранция, че ние там опазваме държавната тайна.

- През м. април 1965 год. бе извършена проверка от комисия на Централно управление на "Петрол"-София на ДСП "Петрол"-Бургас, по качеството на горивата и маслата в "М" складовете за нуждите на МНО и държавен резерв. Получен бе сигнал, че инж.Кирил Петров Н-к лаборатория при управление"Петрол София е записвал на незасекретен бележник количествата и видовете масла. Същият е бил в състава на комисията, която не е имала за цел да записва количеството и видовете на маслата, защото количествата представляват ДТ.

За случая е осведомен отдел VI-ти, у-ние II КДС с наше писмо № 4497/29.9.1965 год.

- Лаборантката на мина"Росен" - Мария Крусева съобщава, че в разговор с италианския специалист Бертулио/работещ по монтажа в НХК/. Когато му се е оплакала, че има главоболие, същият казал:"Вероятно имате главоболие от анализа на урании," което дава основание, че на него му е известно производството на урании в мина"Росен" или може би е искал от нея да получи такива данни. Освен това същият се е интересувал за местонахождението на мината и за заплатите на работниците. Бертулио се води на ДОП от службата.

- Също така по данни на Маргарита Крусева, италианския специалист Фиорини заедно с Крусева с неговата собствена кола през м. юни са ходили във Варна на разходка, където са се настанили в хотел с изглед към морето. Фиорини е започнал да прави снимки през прозореца на хотела към морето, къде

31

то е имало военни кораби. Крусева му е предложила да прави снимки в друга посока, където имало по-хубав изглед, но той продължил да фотографира корабите.

- През м. септември 1965 год. агент"Абрахам" съобщи, че шведския търговец Бретилисон - приемчик на консерви е проявил интерес за дълбочината на водите на пристанището, какви съоръжения има, какви машини се внасят и от къде, какви заплати получават работниците и как са уредени пенсиите.

- По данни на същия агент през м. октомври 1965 год., западногерманския търговец Карл Тенентруп при пребиваването си в Бургас е проявил интерес към военноморския флот и по специално дали са само тези военни кораби, които се виждат, или има и други, дали има подводни лодки и пр.

През годината беше извършена проверка в завод "Г.Димитров" как се съхраняват материалите и плановете по военното производство. Извърши се проверка и се даде допуск на онния лица, които ще вземат участие в това производство. Извършени бяха проверки и в материално-техническо снабдяване и държавен резерв, в БНБ и други предприятия. На място бяха дадени указания как да се работи и съхраняват материалите представляващи държавна тайна.

По спазване на ДТ профилактичната дейност беше насочена към въвеждане на порядък в изпълнение решението на Политбюро на ЦК на БКП от 24.III.1964 год. и изпълнение на 216 разпореждане на МС, като всички лица имащи допир до секретни материали бяха проверени и снабдени с допуск за работа със секретни материали.

В почти всички предприятия бяха проведени събрания и изнесени доклади за революционната бдителност и методите и формите на чуждото разузнаване у нас. Това спомогна за изостряне бдителността на работниците и служителите в предприятията и учрежденията.

С всички наши граждани посещаващи капиталистическите страни по различни поводи се проведоха беседи, за повишаване на тяхната бдителност и предпазването им от противника и да знаят как трябва да се държат.

По отношение на чуждите капиталистически граждани посещаващи нашите промишлени предприятия, като специалисти и други се вземаха мерки за ограничаване техния допир до секретни материали и лица работещи с такива.

32

Дадена е постоянна линия на поведение на агентурата и ДБ и лицата имащи допир със секретни материали, да бъдат осторожни в разговорите си с непознатите лица и чуждите специалисти.

През годината по опазването на ДТ са ползувани 8 агента и 34 ДБ.

Н-К ОТДЕЛЕНИЕ [illegible] то-КДС
Подполковник:

Отпечатано в 3 екз.
№ 1 - групата за контрол - София
№ 2 - отцел Х, у-ние II КДС
№ 3 - лит. дело ДТ
Изготвил: майор Г.Стоянов
Нап:СК/9.XII.1965 год.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!
Екз.№ 1

3

ГРУПА ЗА КОНТРОЛ И ОБОБЩАВАНЕ
ОПЕТА НА МДС
Вх. № 1058 / 13.XII 1965 год.

КОМИТЕТ ЗА ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ
СЕКРЕТАРИАТ
№ 4120 от 15.XII 1965 г.

С П Р А В К А

За възможностите на чуждите разузнавания да се добират до държавни и военни секрети чрез контакти и разговори с наши научни работници, специалисти, административни служители, стопански дейци и др.

В последните години се забелязва усилен стремеж у капиталистическите дипломатически представители да разширяват контактите си с наши граждани, главно ръководители на ведомства и научни институти, видни представители на изкуството и културата, журналисти, обществени и стопански деятели.

Проличава стремежа на тези представители да привлекат вниманието на нашата общественост върху стандарта, постиженията и начина на живот в тяхните страни за печелене на симпатии и да улеснят работата на разузнавачите от легациите, прикрити като дипломати, за набиране на необходимите им сведения, информации и наводки по време на разговорите между техните представители и нашите граждани.

Такава тенденция има най-много у американските, английските, френските и др. капиталистически представители у нас. Още от времето на Андерсън , а по-после и след пристигането на Дейвис за пълномощен министър на САЩ поканите за приеми, закуски, обеди и вечери рязко се увеличиха не само от страна на посланиците, но и от техните заместници, аташетата, секретарите им и др. Те изпол-

зуват всякакъв повод за такива срещи и се стремят чрез предизвикване разговори и спорове, чрез проявен пряк интерес към дадени въпроси да получат интересуващите ги сведения.

Американския пълномощен министър Дейвис използува всяко посещение на представители от държавния департамент да дава в тяхна чест приеми, всяко изпращане на какъв да е дребен чиновник или пристигнал специалист от САЩ макар и по частен път.

На 8.VII. т.г. Дейвис устройва обед по повод заминаването на служителката Мери Гемил, на който поканва много наши представители. След като казва няколко хвалебствени думи по адрес на Мери Гемил преминава към "делови" разговори. На наш ДВ задава въпрос за последната сесия на народното събрание, че имала специално предназначение, че щяло да става разделяне на поста м-р председател и първи секретар на ЦК на БКП, тъй както било станало в Унгария и т.н.

На 23.VI. т.г. по повод изпращането на съветника Джонсон, Дейвис дава обед на който са поканени много наши представители. След обичайните наздравици се преминава към разговори, през които самия Джонсон направо е питал дали щяло да има съобщение за процеса на "9-те", кои са офицерите от политическото управление, кога ще приключи следствието и т.н.

На 15.X. т.г. на гости у съветника Том Тък е била група американци, служители от посолството и техните семейства. Там се повел спор за честите приеми, които давал пълномощния министър Дейвис и дали те останалите служители трябвало да канят българи или не. Накрая подчертали в заключението си, че е правилно да се канят българи, защото нямало друг начин да се събира информация и консултация по интересуващите ги въпроси.

На 9.XI. т.г. се е водил разговор между британския търговски аташе и госпожа Ричардсон. Последната се извинила, че не ще може да отиде на вечеря у аташето, защото щяла да ходи у "приятел" от леката промишленост, където била поканена. Тя предпочитала да отиде у българина, защото той бил добър източник на информация.

На 19.VII. т.г. по искане на английския посланик Харпъм се е състояла среща с др.Зарев, зам.председател на държавния пла-

КРДОПБГДСРБНА
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата: Секретар:

нов комитет, която е траяла повече от два часа. Харпъм е насочвал тамата на разговора все около новата система на планиране и редица подробности, като колко процента от нашата промишленост е включена в експерементирането, как на практика ще се прилага научното ръководство, ролята на печалбата като икономически лост, правата на директорите и т.н. Под претекст, че готви доклад за нашата страна който ще изпраща в Лондон, от което зависели бъдещите икономически връзки между двете страни пожелал да му се предаде текста на "10-то министерско постановление" което според него било само за служебно ползване, и разни доклади на др.Зарев за да можел да отстрани грешките и неточностите в своя доклад.

На 30.IX. т.г. секретаря на английското посолство Дрек Томас е устроил вечеря у дома си на която поканил и др. Златанов, н-к отдел във външно търговска банка. В разговорите Томас е изтъквал, че следи с интерес материалите по новата система за планиране и ръководство. Успоредно с това Томас се е опитвал с въпроси да се добере до редица подробности, под претекст че и той ще изпраща в Лондон доклади от които се определяло до голяма степен икономическата и кредитна политика на Англия към нашата страна, и във връзка с това поискал да му бъдат посочени източници които той да използува. Интересувал се е за международната банка в Москва, дали е орган на СИВ или само на страните участници в СИВ и т.н.

Същия Томас е правил посещение на ТКЗС с.Мрамор-София, където е задавал въпроси дали стопанството работи по новата система на планиране, получава ли помощ от държавата, с каква лихва му се отпущат заемите и др.

През тази година в нашата страна бяха на частно посещение американеца , селскостопански специалист и съдията

.

И двамата американци използуваха случая за обиколки в страната, за посещения на селскостопански обекти, за разговори с наши специалисти и т.н. Едуард Хенри посети наши служебни институти, затвора във Враца и накрая в чест и на двамата бяха дадени приеми от американското посолство, на които бяха канени да присъствуват много наши специалисти, отговорни административни ръководители и др.

От допълнителните проверки се установи, че Хенри не е съдия.

В края на 1964 година в гр.Пловдив по инициатива на Юнеско се състоя регионална научна икономическа конференция, на която бяха разисквани теоритически проблеми по икономическото развитие на европейските социалистически страни. На конференцията присъствуваха 19 делегати от капиталистическите страни.

Няколко дни преди конференцията Дрек Томас, секретар на английското посолство се свърза с наши академици и професори и започна усилено да се интересува дали ще бъдат разгледани въпроси от икономическото положение на България, за идеите на професор Либерман относно печалбата и материалната заинтересованост, пожелал на конференцията да присъства посланика Харпъм, който бил голям познавач на икономическите въпроси и т.н.

На 1.XII. с.г. Харпъм е устроил вечеря на английската делегация, на която поканил и българските представители.

На вечерята са били предизвикани оживени разговори в които проличавала тенденция да се засегнат и други въпроси, като ценообразуването в социалистическите страни и различията, които съществуват не пречат ли на взаимоотношенията им, няма ли да се приемат идеите на Либерман от всички социалистически страни и т.н.

Английския делегат професор Рибенсон се е интересувал какви са икономическите връзки на НРБ с останалите социалистически страни и специално с Румъния. Участвуват ли наши икономисти в управлението на страната и как се използуват от правителството, имат ли нашите икономисти достъп до всички статистически данни в министерствата и Централното статистическо управление, имат ли в това отношение пречки и какви, има ли спадане на икономическите темпове у нас и в другите социалистически страни и какви са причините.

x x

x

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата [illegible] Секретар: [illegible]

7

Голяма активност проявяват в това направление представителите на деловите среди от капиталистическите страни, пълномощниците на разните промишлени предприятия, търговски фирми и др. които сключват сделки с нашата страна. Тези среди проявяват голяма изобретателност и находчивост в стремежа си да съберат предварителна информация, която изкусно използуват при водене на преговорите. Така например по често канят на гости и за своя сметка наши специалисти, ръководители на предприятия и комитети уж да ги запознаят с новите машини, съоръжения, технически постижения и технология на производствените процеси. От началото на т.г. до сега само от Министерството на транспорта и съобщенията и неговите поделения са направили посещения в капиталистически страни над 30 специалисти. Една част от тези покани са изпросени при контактите им с представителите на капиталистическите фирми, което излага не само тях, но и страната ни. По такъв начин нашите специалисти се поставят в унизително и зависимо положение от фирмите, а последните правят всичко възможно да ги обезпечат материално, да ги обсипват с подаръци и да ги ангажират в своя полза при водене на преговорите.

Поканването на гостувания, устройването на приеми, даването на подаръци, подкупи, морално разложение и открито предлагане за сътрудничество са прийоми прилагани твърде често от капиталистическите делови среди и тяхните разузнавания. По такъв начин те лесно узнават какви са нашите перспективи и нужди в един или друг сектор, има ли конкурентни страни, какви са офертите и т.н. Това им позволява да си изработват предварително позиции които упорито устояват при сключване на сделките.

Показателен е случая с обекта на VII отдел при II у-ние КДС "Очилатия", който през тази година по покана посети фирмата на в ГФР. Когато е разбрал, че нашия обект е сребролюбец и алчен поръчал да му направят много подаръци на него и цялото му семейство и накрая преди изпращането му за път му е дал 3580 герм.марки, 220 щ.долари, унгарски и чехски пари. С фирмата нашата страна е в постоянни преговори за сключване на сделки.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 14.06.2016г. Секретар:

8

6.=

През м.август т.г. трима специалисти от БДЖ са били на посещение на фирмата "Роде Шварц" в гр.Мюнхен по покана на последната. Заедно с многото делови разговори, гостите са били водени на излети, посещавали са барове и накрая били заведени в едно кабаре, където им са предложени жени. Един от представителите на фирмата е казал, че в това кабаре са сключени много сделки.

ДВ на VII отдел II у-ние КДС по покана направи посещение на американската фирма "Стандарт" във Виена, където е разбрал, че във фирмата знаят много подробности по перспективното развитие на телефонизацията на нашата страна, и са правили опити да разберат чрез ДВ дали тези наши мероприятия са обвързани с капитални вложения.

С всички горепосочени фирма нашата страна има икономически връзки и сключва сделки.

Редът и начинът за посрещане на капиталистически търговци и водене на делови преговори е уреден със заповед № 140 от 1961 година на министъра на външната търговия. Тази заповед почти не се спазва, няма достатъчно приемни, преговорите често се водят в коридорите, в кабинетите на директорите и т.н. Такава обстановка създава възможности на капиталистическите търговци и специалисти свободно да влизат навсякъде, да разширяват връзките си с много хора, да научават повече сведения за стремежа и позициите на нашата страна, като клиент и партньор. Има много примери.

директор на се е договорил със западно германския търговец Георги Сергеев да брои на сестра му долари по редовен курс 1 долар за 2 лева, които долари в последствие щял да използува за закупуване на кола от Кореком. е уведомен от нашите органи че върши незаконна постъпка и в последствие той се отказва от уговорката.

Същият Сергеев е от български произход, но провежда активна пропаганда срещу нашата страна, възстановил е връзки с

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата 24.04.2019г. Секретар:

някои свои съграждани и съученици пред които демонстрирал щедрости, устройвал банкети, раздавал подаръци, хули по адрес на нашата власт.

Бившата служителка на ДТП"Разноизнос" е създала извънслужебни връзки с търговци от капиталистическите страни, от които получавала разни подаръци, ходила с тях на разходка и ги е информирала по интересуващи ги въпроси по текущи сделки. За това е уведомено ръководството на "Разноизнос" и след продължително протакане е преместена на работа в "Кожеимпекс". Същата преди 9.9.44 год. е работила в немска фирма прикритие на Гестапо.

, служител в "Разноизнос" е завързал извънслужебни връзки с редица търговци от капиталистически страни, на които е давал информация за хода на преговорите на конкретните сделки за което е получавал подаръци от търговците. За тези прояви на е запознато ръководството на "Разноизнос", но вместо наказание след това е бил повишен в длъжност.

Търговец от капиталистическа страна установява извънслужебни връзки сьсслужител от външно търговска централа, когото изучава продължително време тук и зад граница и накрая след като се убедил, че е "подходящ" му направил предложение да го улеснява в сделките с нашата страна за което щял да му дава 2% комисионни.

, бивш служител на ДСП"Булет" за да получава повече подаръци от чужденци с които се водят преговори за сключване на сделки, предавал информации на същите за цените и условията на нашата страна. Същият е бил и на други места на работа където е имал такива прояви.

, бивша служителка в "Булет" е създала връзки с много търговци от капиталистическите страни от които получавала подаръци. Същата е морално разложена, политически чужда, има брат изменник на Родината.

Иван Гостев бивш член на БКП и бивш зам.директор на ДТП Рудметал" се свързал с търговец от капиталистическа страна от когото е получил подарък лека кола а по-сетне и резервни части. След наказанието Гостев е назначен н-к кантора в "Булет".

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 04.04.2011 г. Секретар:

10

8.=

Директора на кантора "Техноимпорт" Ангел Гайчев при преговори с френска фирма, водим от кариеристични цели по най-груб начин разкрива офертите на другите конкуренти за да провали сключването на сделката.

Такъв случай има и в "Булгартабак" със служителите Пейчев и Петракиев които умишлено са разгласили сведения пред конкурентните фирми за да провалят преговорите и да сключат сделката с италиянската фирма "Сасиб" при по неблагоприятни условия за нашата страна.

Инжинер , преподавател в строителен техникум, използува връзките си с разните комитети, събира сведения и ги предава на западно германския гражданин инжинер Рудолф, представител на фирмата "Г.С.Т." за доставка на завод за поли-акрилнитрилни влакна и контролно измервателни уреди. Предава на Карл ценовите листи за поли-акрилно оборудване предложени от френската фирма.

Същия е предложил на Оскар Хартвиг от фирмата "Хеншел" Зап.Германия договор, че се задължава да ги информира за цените на другите конкурентни фирми и да помогне за по-тесни връзки с комитета по химия и металургия срещу 1% от стойността нахсделките, като сумата се внася в някоя западно-германска банка.

Инжинер Илия Данчев предал превод на немски език от протокола за разговори водени с други фирми и устна информация на същия Карл за най-новите политически събития, за промени в правителството в НРБ и т.н. За сключване на сделка със зап.германската фирма за измервателна апаратура е проявил неимоверни усилия. След известно време Данчев се е похвалил че имал вуйчо в САЩ, който му е внесъл 10,000 долара в Кореком за лека кола.

Западно германски търговец се похвалил, че успявал да сключва сделки защото завързал връзки и давал "бакшиши" и "подаръци" които възлизали по на 500 лева. Специално за сделките с "Рудметал" постигнал успех защото в преговорите участие взема , която му съобщила някои интересуващи го данни.

11

Инжинер Стоян Райчев, началник отдел капитално строителство при ККЗ"Иван Димитров"-Русе през лятото на 1964година е установил връзка с представителя на италиянската фирма "Фиат", поканил го в завода, запознал го с всички интересуващи го въпроси и накрая го разходил 3 дни из страната.

Търговския представител на английския химически концерн "Ай-си-ай" Линели систематически е посещавал страната ни и различни наши химически предприятия, като е изучавал най-подробно производствената им дейност, нуждите от запасни части, суровини и др.

Веднъж Линели е пристигнал през Румъния с трима англичани, направил е среща със специалистите в химическите предприятия в Русе и на другия ден със самолет е посетил НХЗ в Бургас заедно с тримата англичани без да бъдат предупреждавани от наши представители. Там също са провели среща, разгледали завода и си събрали информация. В бележника си Линели е записал какви продукти се получават, кои инсталации още не са пуснати в действие, какво количество пиролизен бензин ще се получава, и че петролните рафинерии в Русе работят с местни суровини.

Това посещение се случи един месец преди заминаването на нашата търговска делегация в Лондон за да води претовори с "Ай-си-ай" за доставка на оборудване на наши химически предприятия. Преговорите се водиха цели два месеца, протекоха трудно и според мнението на специалистите това се дължи на факта, че англичаните са знаели предварително нуждите на нашата химическа промишленост и затова са държали на висока цена.

През 1964 година английските граждани професор Бейкън и инжинер Темпън са посетили с разрешение на комитета по химия и металургия редица наши предприятия от цветната металургия и си вземали бележки по интересуващи ги въпроси.

След завръщането си в Англия написали хвалебствена статия за постиженията на България. В статията е казано къде и в кои райони на страната са запасите ни от цветни метали, производството на руди през 1962 година в цифрово изражение, какво е процентното съдържание на различните елементи включително и

кадмия, какъв е обема и процентното съдържание на установените рудни запаси в Медетското медно находище, а също така и пълни данни за капацитета и обема на нашите заводи в Пловдив, Пирдоп, Кърджали и Курило.

През м.юли посети нашата страна като турист американския журналист Курт Найбауер. При среща с наш източник той е искал да му се даде писменно какво е възложено на НРБ да произвежда по линия на СИВ, какви сделки сме сключили със западните страни за постройка на заводи и каква е търговията ни с главните капиталистически държави.

Френския журналист Андре Фонтен при посещение на държавния комитет за планиране се е интересувал от новата система за планиране, откъде е дошла идеята за тази система и дали не е резултат на политическата атмосфера и т.н.

Към новата система за планиране и ръководство на народното стопанство проявяват жив интерес много журналисти, туристи, търговци, дипломати и разузнавачи на всички капиталистически страни.

Има и други пътища за изтичане на държавна и военна тайна по легален път, които умело се използуват от чуждите разузнавания. Това е резултат на слаба политическа подготовка, наивност и прекалено доверие на представителите на капиталистическия свят представящи се за доброжелатели на нашата страна и т.н.

През м.април т.г. у нас се състоя симпозиум на онколозите от цел свят. Американски учен със разрешение на директора е заснел цялата апаратура и съоръжения на института . Специалистите смятат, че това не бивало да се разрешава в интерес на нашата страна.

През 1963 год. войника Георги Шопов е отишъл на гости у свои роднини, където е заварил гръцки гражданин гост на роднините му. След почерпка Шопов се е разприказвал и без да бъде запитван разказал редица подробности за някои военни поделения, за въоръжението им и т.н. с което е издал военна тайна.

В

11.=

През м.ноември т.г. по линия на ДСП"Родина" от гр. Пловдив е била на екскурзия в Гърция група пловдивски граждани. Към групата от гръцка страна е бил предаден преводач, вероятно разузнавач, който знаел добре български език и разпитвал екскурзиантите по редица въпроси. От нашата гражданка Софийка Хаджиева, жена на офицер е успял да разбере, че мъжът й е офицер и служи в Карлово, че по-рано бил артелерист, че тя живее в Пловдив, защото нямали квартира в Карлово, че край Пловдив имало гражданско летище и т.н.

В последните години много научни институти, комитети редакции и издателства от капиталистическите страни се обръщат към наши институти и учреждения уж с научна цел с искания да им се изпратят информативни справки, които сами по себе си, или съпоставени и анализирани могат да доведат до приблизително достоверни изводи, до сведения представляващи държавна тайна.

Такива искания има отправени до Министерство на транспорта и съобщенията, до Водпроект от някаква комисия по водите в Израел, до управление "Геодезия и картография" от някакво издателство за карти в Западна Германия , в което се искат почвена карта на НРБ, каталог-справка за изданията в картографската област, адресите на картографските институти у нас, на секциите, на началниците им, на останалия персонал професори, лектори, асистенти и др.

В някои писма отправени до Министерството на транспорта и съобщенията се иска съдействие за посещение на нашата страна, да се запознаят с редица участъци и звена на ж.п.транспорт, да направят снимки да установят контакт с наши служители.

Нап.в 4 екз.
1 екз.Секр.КДС
2 екз._ _ _ _
3 екз._ _ _ _
4 екз._ _ _ _
изп.пол.Ангелов
МГ/13.XII.1965г.
С о ф и я

ЗАм.Н-К ГРУПА ЗА КОНТРОЛ И ОБОБЩАВАНЕ ОПИТА НА КДС:
- полковник:

Строго-секретно! 34
Екз.№___

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Д О К Л А Д

ОТНОСНО: Извършената работа за повиш
ване на бдителността и опазване на
държавната тайна, за второто шестмесе-
чие на 1965 год. в Окръжно управление
КДС - Перник.

В района на Окръжно управление КДС - Перник има редица обекти представляващи интерес за чуждите разузнавания, като режимни военни поделения, поверителни документи в заводите, предприятията, учрежденията и др.

До сега не е установен контингент, който да представлява оперативен интерес по линия на държавната тайна, но съществуват канали и предпоставки за изтичане на тайната, а те са:

- излизащите в капиталистически страни наши граждани;
- посещаващите страната ни граждани от капиталистическите страни под формата на специалисти, туристи, спортисти, транзитници и други;
- посещенията, които правят някои наши граждани на легациите на капиталистическите представителства в нашата страна, сближаването и обвързването с гостуване и подаръци са условия са използуване на същите на тъмно от капиталистическите разузнавания;
- движението на чужденци и дипломати по шосетата в окръгани, които са в близост до гарите, ж.п. линиите и режимните поделения - чрез визоално наблюдение и контактуване с наши граждани са предпоставки за изтичане на държавна тайна.

Изхождайки от тези неща, през отчетния период всички получени сигнали свързани с държавната тайна най-задълбочено са анализирани, вземано е отношение и съответно са изяснявани.

През първото шестмесечие на годината от проведените периодически проверки с представители на отделение "Държавна тайна" - МВР. По опазването на материалите представляващи държавна тайна по съществени слабости бяха констатирани в следните предприятия:

МЗ "Ленин" - повечето от писмата и телеграмите, с които се уведомява завода за пристигащите количества материали за държавен резерв, идват по обикновената поща, а не по поверителната. Неправилно разбиране задачите на гражданската отбрана в завода и неорганизирано практическото из изпълнение.

Държавно минно предприятие "Г.Димитров" - по съхраняването и ползуването на топографските карти и координатите ползувани от Маркшайдерските бюра, на плановете бяха написани действителните координати и стоеха открити на масата.

ДМП "Бобов-дол" - бяха констатирани същите слабости, както в ДМП "Г.Димитров".

Също така бяха констатирани по-малки слабости и на други обекти.

Констатираните слабости от комисиите по проверката своевременно са докладвани на ръководителите на съответните предприятия и учреждения и същите са взели мерки за отстраняването им. В резултат на което работата се е подобрила.

I. СЪСТОЯНИЕТО НА РАБОТАТА ПО ОПАЗВАНЕТО НА ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА В ОБСЛУЖВАЩИТЕ ОБЕКТИ НА КДС.

За пресичане опитите на капиталистическите разузнавания да се доберат до интересуващите ги данни, както и предотвратяване изтичането на поверителните сведения от съответните служби и обекти, службите ни бележат и провеждат редица мероприятия, като изграждане на помощен апарат по въпросите за държавната тайна, извършване на периодически проверки по съхраняването и работата с поверителните материали и пр.

На територията на управлението ни по-важни учреждения и предприятия, в които има материали представляващи държавна тайна са окръжните народни съвети в гр. Перник и Кюстендил, ДМП "Г.Димитров", МЗ "Ленин", Машиностроителния завод в Перник, окръжните станции на съобщенията - Перник и Кюстендил, ж.п. районите Перник, Ст. Димитров, Кюстендил и гарите имащи връзка със снабдяването на военните поделенията, книжномукавения завод "Фридрих Енгелс", завода за щанци и пресформи, ДИП "Марек", Галетната фабрика, ДИП "Малина" - Ст. Димитров и др.

В окръжните народни съвети е създадена поверителна служба, която се занимава с поверителната работа на съветите. Освен това в СОНС и ГОНС, завеждащите отчетно-военни бюра се занимават и отговарят за поверителната работа. В останалите учреждения и предприя-

Из архивите на ДС

тия е определен служител, който едновременно отговаря за преката си служебна работа, съхранява и отговаря за поверителните материали Всички служители определени да отговарят за материалите да предварително проучвани и удобрени от органите и оперативните работници отговарящи за сляжбата и предприятията.

В гр. Кюстендил има радиостанция на метереологическата станция, мощността и предназначението на която се пазят в тайна. Назначаването на персонала за нея става с наше разрешение.

В района ни няма предприятия, които да са свързани с отбраната на страната ни. Най-много държавна тайна е съсредоточена в окръжните народни съвети, където се изготвят и съхраняват всички планове на предприятията ни от окръзите за работата във военно време, а също така се съхраняват всички топографски карти, необходими за ползуването им от съответните отдели и служби към окръжните народни съвети и проектанските организации. За отчетността, ползуването и съхранението на материалите отговаря поверителното деловодство на Отдел "Специален" при ОНС. Материалите се съхраняват в специално оборудвани за целта помещения.

ДМП "Г.Димитров", ДМП "Бобов-дол", ДМП "Бистрица", Геоложкия обект Осогово, разполагат с топографски карти, рудничні планове с коти и координати, които се намират в маркшайдерските бюра в специални каси и шкафове. За съхраняването и опазването на тези материали отговарят главните маркшайдери, а при отсъствие техните заместници.

В гарите, на които се товарят военни превози има магазинни книги, в които се вписват товарите. Същите се съхраняват в железни каси от началниците на гарите.

За лицата, които следва да бъдат допуснати до работа с поверителни материали е искано разрешение от нас, като при всички случаи са представяли необходимите документи, съгласно Правилника за поверителното деловодство, и след даването съгласие от наша страна са допускани до работа с поверителни материали.

Неблагополучия през отчетния период в това отношение до сега не са получени.

В завода за щанци и пресформи - гр. Ст. Димитров през 1964 год. се изработваха детайли за отбранната промишленост на МНО. Поръчката за изработването на тези детайли се правеше от други промишлени предприятия, а не преко от МНО. Това до известна степен даваше възможност да не се разбере от техническия персонал и работниците, които пряко са заангажирани с изработването на тези

37

детайли, че последните са за МНО.

Във връзка с изработването на тези детайли на ръководството на завода се дадоха указания за повишаване на бдителността и опазването на държавната тайна, които в последствие по вина на ръководството на завода не се доведоха до край. Пр

През отчетният период завода не е изработвал такива детайли. Други неудачия не са констатирани.

II. През отчетният период за повишаване на бдителността и опазването на държавната тайна са изнесени следните беседи:

Пред председателите и пълномощниците на СОНС, когато бяха на семинар в Окръжния народен съвет гр. Кюстендил.

Пред актива на ДИП "Бобов-дол", ДИП "Димитър Каляшки" и ДКК "Димитър Благоев", са изнесени беседи за повишаване на бдителността и опазване на държавната тайна.

В някои предприятия от района на Ст. Димитров са изнесени доклади за повишаване на бдителността.

Провеждани са беседи от оперативните работници, обслужващи обектите на минните предприятия, с маркшайдерите и заместниците им, как трябва да се съхраняват тези материали и уточняване на всички въпроси за опазването на секретността.

За разясняване значението за опазването на държавната тайна са проведени две беседи- с началниците на гарите и службите, на които беше разяснено списъка на М.С. за данните представляващи държавна тайна, беше разяснено как да се водят и съхраняват магазинните книги за военните превози по гарите.

Освен това при проверката как се опазва държавната тайна на ръководителите на учреждения и предприятия е заострено вниманието, а на работещите с поверителните материали са давани указания за правилното им съхранение.

От досегашните беседи по тези въпроси няма обект, където да е установено да има лица, които нямат отношение към тези документи да проявяват интерес към тях.

Във връзка с повишаване на бдителността на трудещите се съгласувано с бюрото на ОК на БКП е изготвен доклад на тема -"Висока революционна бдителност и строго опазване на партийната и държавна тайна", първостепенно задължение на всеки гражданин," който ще бъде изнесен на открити партийни събрания в предприятия, учреждения и квартали. Чрез същия трудещите се ще бъдат запознати с някои форми и методи на подривна дейност, провеждана от капиталистическите разуз-

Из архивите на ДС
256

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата: Секретар:

38

навания и заостряне революционната бдителност по опазването и съхранението на материалите и документите представляващи държавна тайна.

Наред с това се прави анализ на причините за допускане на аварии, катастрофи, пожари и др. неудачия в промишлеността и селското стопанство, както и на причините способствуващи за извършването на стопански престъпления от материално-отговорни лица.

Считаме, че този начин на срещи и разговор с трудещите се ще спомогне за повишаване на тяхната бдителност по всички сектори на работата от нашия икономически и обществено политически живот.

III. За подобряване агентурно-оперативната работа на обслужваните обекти, през отчетният период е направено следното:

В завод "Фридрих Енгелс " - с. Кочериново е вербован един агент.

На рудник главния маркшайдер е придобит за ДВ, който е безпартиен, но добър работник. Там работи ВАСИЛ ЛАШИН, който е син на белоемигрант и е под наше наблюдение. До сега няма данни да се е интересувал от неща, които не са от негова компетентност.

На рудник главния маркшайдер и геолога са членове на БКП, на които оперативния работник обслужващ рудника е заострил вниманието да са по-бдителни и правят по-чести проверки за състоянието на работата в маркшайдерските бюра на източния и западния участъци. Освен това за целта се е спрял, изучил и подготвил агент, който да не позволи изтичането на държавна тайна.

В ПТТС- гр. Перник бяха изучени всички лица имащи достъп до материалите представляващи държавна тайна. Има специално натоварено лице, което работи със секретните материали в оборудвана стая.

По наше предложение беше изведен от АТЦ обекта МАЗНИКОВ, който има връзки с чужбина и е правил опит да измени на Родината.

В окръжната поща са придобити две доверителни връзки и един агент из средата на техническия персонал.

В гарите "Ал.Димитров", Радомир и Гълъбник има също придобити ДВ по опазването на държавната тайна.

През м. септември т.г. на гара Гълъбник се товари военен превоз. За обезпечаване и опазването на държавната тайна, за целта предварително бе изготвен план съвместно с III-то управление и проведоха редица агентурно-оперативни мероприятия.

В Проектанската организация - Кюстендил се използува агент

39

"Стоев" за проверка по опазването на държавната тайна.

В "Минстрой" - Бобов-дол има също придобит един агент и три доверителни връзки.

Във всички обекти, предприятия и учреждения за опазване на държавната тайна се ползуват ДВ. Същите са инструктирани по въпросите засегащи опазването на държавната тайна. До настоящия момент не са получени данни за служители от горните предприятия или други лица, които да са проявявали интерес към поверителната кореспонденция и материалите представляващи интерес за държавната тайна.

Агентурата по линия на"Държавна тайна"е недостатъчна. Предстои вербовка на агент в гара Радомир и Земен, които ще се ползуват и по държавна тайна.

Необходими са ДВ в ДСП "Транспред" по тази линия, които ще бъдат придобити през следващата година.

На курорта "Рударци", който през летния сезон се посещава от чужденци е изграден апарат от ДВ, тъй като задачите няма да се решат само от тях необходимо е през следващата година да се придобие агентура.

<u>IV. Проверки относно спазване Правилника за работа със секретните материали през отчетният период са правени на следните обекти:</u>

На рудниците -"Г.Димитров", "Толбухин", "Т.Ненков" и "Кладница"-от оперативния работник ВЕЛИЧКОВ, отговаря за същите. При първата проверка е намерил на масата открити планове с написани на тях действителни координати. Съгласно указанията всички действителни координати бяха изтрити и изрязани, като бяха поставени условни на тяхното място.

При посещаването на рудниците от оперативните работници, същите винаги се отбиват в маркшайдерските бюра, проверяват и дават указания как да се опазват същите и на какво да обръщат внимание и им прави впечатление.

Във всички рудници документите се съхраняват в шкафове, които се запечатват.

МЗ "Ленин" . От направената проверка от ОР Петров е установено следното:

Координатите, с които работят геодезистите се изпращат ~~се изпращат~~ от"Геоплануроект"- София. Същите са местни строителни. Ключат, с който може да се премине от местните координати в държав

Из архивите на ДС
258

40

и обратно се намира в Отдел "Специален" към МЗ "Ленин". До сега ключа не е ползуван. Уточнено е с началника на Специалния отдел, в случай на нужда , ключа да се дава само на главния геодезист от МЗ "Ленин".

В МЗ "Ленин" има наряди по специално производство - материали за държавни резерви. Понастоящем повечето от писмата и телеграмите, с които се уведомява за това идват по обикновената поща, а не по поверителната. По съхраняването на документацията и материалите, а също така подбора на кадрите по това производство в този обект е спазено изискването и разпоредбата на М.С.

По плановете за евакуация, разсредоточаването и оповестяването, по тези въпроси съществуваше неясната и неправилно тълкуване от страна на ръководството на Гражданската отбрана в МЗ "Ленин". С помощта на представител на отделение "Държавна тайна" - майор Ангелов бе решено да бъде доведено до знание на всички работници от МЗ "Ленин", кой къде ще бъде евакуиран при усложнена обстановка. За целта понастоящем са връчени картончетана всеки един от работниците, на които е отбелязано точно мястото на евакуирането му. Всеки един от работниците и командирите са запознати подробно с въпросите касаещи самите тях, без да се запознават със задълженията на другите.

В стаята на диспечера е поставена секретна каса, в която в отделен плик са запечатени паролите и начините за спешно оповестяване и повикване на ръководителите на гражданската отбрана от диспечера в случай, че отсъствуват от завода.

Извършена е официална проверка и са дадени конкретни указания, как да се организира работата за по-правилно съхранение на материалите на ДМП "Бобов дол", ДМП "Бистрица", Геоложкия обект Осогово, ОНС, Окръжната напоителна система, Проектанска организация, Окръжната станция на съобщенията гр. Кюстендил и др. Освен това на агентурата и доверителните връзки, които имат възможност им е поставена задача да проверяват как се спазва Правилника за поверителното деловодство и въобще как се съхраняват секретните материали. Така например в ДМП "Бобов дол" един от агентите се използува и по това, да проверява как се съхраняват поверителните материали в мината. За целта са създадени и три доверителни връзки.

В Проектанската организация - Кюстендил се ползува агент "Стоев", за проверка по опазване на държавната тайна.

При проверката, която бе извършена в ДМП "Бобов дол" се установи, че секретните материали не се съхраняват в железни каси,

Из архивите на ДС

раздават се без подпис на лицата и се даваше възможност за изтичане на държавна тайна.

Същото нещо бе констатирано и в "Минстрой" - Бобов дол.

Бяха набелязани мероприятия за отстраняване на тези слабости. При повторни официални проверки и такива чрез агентура и ДВ се установи, че горните слабости са отстранени.

В Окръжния народен съве т - Кюстендил се установи, че лицата от Проктенската организация при получаването на топографски карти не всяка вечер ги връщат обратно, а съхраняват същите в бюрата си. Взети бяха мерки и горните слабости са отстранени.

В завода за щанци и пресформи - гр. Ст. Димитров се извърши проверка на зам. счетоводителя на завода, който е определен за съхранението и опазването на поверителните материали. Установи се, че същите не се съхраняват в железна каса, а в обикновен дървен шкаф. По повод на това се дадоха указания за закупуването на железна каса. Други неудачия не са констатирани.

В ж.п. района на гара Ст. Димитров се извърши проверка на началника на района, как опазва и съхранява мобилизационния план. Установи се, че ~~по-сведение~~ последния и другите поверителни материали се съхраняват добре, в железна каса.

Правени са три проверки през второто шестмесечие на гарите в Перишки район и пощата - относно как се борави с книгите и материали, в които се отразяват данни по линия на държавната тайна. Същите правилно се ползуват и съхраняват.

<u>V. По излизащите в капиталистически страни български граждани са взети следните профилактични мерки.</u>

Всички български граждани, които излизаха по различни поводи в капиталистическите страни за предпазване изтичането на държавната тайна, предварително се обработваха по отношение какво да бъде държанието им там и как да се предпазят, за да не попаднат в мрежата на чуждите разузнавания. Някои от тях са обработвани чрез агентура и доверителни връзки, с цел установяване настроените и намерението им. След завръщането им от задграница с лицата е провеждано беседа, а по някои които имаха съмнително поведение, се провеждаха агентурно-оперативни мероприятия за узнаване на впечатленията им и как са се отнасяли към тях съответните власти, дали не са викани и разпитвани по време на престоя.

За провеждане на профилактични беседи с излизащите граждани в капиталистическите страни е ползувана агентура и ДВ имащи

42

близки връзки с тях.

Служители и работници от предприятия в района, които работят с поверителни материали през отчетния период не са посещавали капиталистическите страни.

Всички случаи от посещения на граждани от окръга ни в дипломатическите представителства у нас се систематизират и анализират. Към някои от тях се насочва агентура и се провеждат агентурно-оперативни мероприятия за пълното им изясняване.

VI. При посещения на обекти на граждани от капиталистическите страни, обслужвани от Окръжно управление КДС - Перник са вземани следните мерки:

По идващите търговци и специалисти в предприятията на окръга ни са вземани мерки и същите са поставяни под постоянно наблюдение, какъвто беше случая с немските специалисти от Западна Германия, работещи по реконструкцията на горивната инсталация в завод "Кристал", които през цялото време се придружаваха от агент "Борис" През което време не са получени данни да са проявявали интерес от някакви въпроси представляващи държавна тайна.

Във връзка с преминаващите чужденци с влаковете от Солун и за Солун на гара Перник във всяка смена има по две доверителни връзки, със задача - да наблюдават кои наши граждани установяват контакт с чужденците. Установено бе, че гръцките емигранти установяват контакт и вземат вестници и литература. Засечените лица са дадени на оперативния работник, отговарящ по същата линия. По същите се провеждат агентурно-оперативни мероприятия.

През м. юли и август в ДИП "Каляшки" идваха френски инженери за монтиране на машини в предприятието. По време на престоя им бяха подсигурени с агентурно наблюдение. В ДКК "Димитър Благоев" и кондензаторния завод "Емил Шекерджийски" идваха японски представители в първия завод за договориране на компоти и конфитюри, а в кондензатория завод за договориране на машини . Предприятията няма възможност да изолират чужденците в подходящи за контрол помещения, но бяха поставени под непрекъснато агентурно наблюдение.

В тия предприятия е придобита агентура и ДВ за наблюдение на чужденците когато ги посещават.

Съгласно сключения договор за продадения ни патент на 22.XI.965 год. пристигнаха група италиански специалисти във Феромагнитния завод гр. Перник. Същите в продължение на един месец ще окажат помощ за усвояване на производството от нашите специалисти.

Из архивите на ДС

43

През време на работата в завода към четирмата италианци по отделно има прикрепен по един от ръководителите на завода. Като преводач към италианците е даден ДИМИТЪР ЗАШЕВ от ГНС гр. Перник.

Един от отивалите наши специалисти в Италия, който сега е постоянно заедно с италианците е нашия агент "Киро".

По идващите в окръга ни специалисти от капиталистическите страни в промишлени обекти при предварителното ни уведомяване от Управление II-ро КДС винаги сме подработвали плановете, с оглед цялостното им наблюдение и вземане мерки да не се позволи изтичането на тайна. При съобщаване или поява на преминаващи през окръга ни дипломати, туристи и транзитници от капиталистическите страни чрез агентура и ДВ наблюдаваме същите, а също така организираме наблюдение на обектите представляващи обект за чуждото разузнаване.

Освен случаите на добре организиран контрол по чужденците, също така има и няколко случаи на неорганизиран такъв, а именно:

Посещаващите МЗ "Ленин" немски шофьори, западногерманската гражданка Марта - представителка на западногерманската търговска фирма, търговецът Вуряс от Гърция и др., които свободно ходят из завода, когато идват да товарят желязо.

Не се наблюдава добре и гръцкият търговец Панайот Апсис, който обикаля окръга по изкупуването на агнета и телета.

Написано в 2 екз.
№ 1-Група за обобщаване и контрол опита на КДС
№ 2- към дело

Изпълнил: /Йорданов/

Написала: ВХ
14.XII.965 год.

НАЧАЛНИК ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ КДС
МАЙОР: 14.XII.965

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: Секретар:

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Стр.секретно!
Екз.... 4Т

2153
14.XI. 65

Д О К Л А Д

По изпълнение решението на Политбюро на ЦК на БКП от 24.III.1964 год."За повишаване на бдителността и опазване на държавната тайна"през второто шестмесечие на 1965 година.

През второто шестмесечие на 1965 година по характерни случаи на занижена бдителност по опазване документите с поверително съдържание имаме в Окръжния народен съвет гр.Ямбол.

На 28.VIII.1965 год.техника от сектор"Земеустройство и борба с ерозията"получил от поверителна служба 38 картни листа и други материали за попълване на едромащабна карта на с.Бояджик,Златари и Вълъбинци.Опаковал ги в твърда папка. На следващия ден щял да пътува рано сутринта и затова решил да ги занесе в квартирата си.Попътно заедно с един още колега им са се отбили в квартирата на -ръководител на сектор "Земеустройство и борба с ерозията".Тук с още двама военни изпили един литър и сто грама мастика.Към 21 часа взел въпросната папка и тръгнал сам за квартирата си,в пиянс състояние.По пътя загубил съзнание,паднал,повръщал и загубил папката с поверителните материали.Към 1 часа след полунощ поизтрезнял и се прибрал в квартирата си,но без папката.

На 24.VIII.т.г.службата ни бе уведомена за случая.Отпочна се проверка и издирване на папката.

В 14.30 часа на 24.VIII.т.г.д-р Желязко Петров Мавров съобщил в Окръжния народен съвет-Ямбол,че в 5 часа сутринта е намерил синя твърда папка с документи на Съвета.В обясненията си пред службата ни,д-р Мавров уведомява,че на 24.VIII.т.г.в 5 часа сутринта когато отивал при болен намерил на улицата папката изцапана от повръщане и силно миришеща на мастика.В същия момент на улицата била и една от чистачките на комунални услуги.Мавров я помолил да я изчисти и след това я прибрал в дома си.В 14.30 часа когато се

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата Заведател: Секретар:

прибрал от работа разгледал намерената папка и разбрал,че тези доку
менти са на Съвета,за което съобщил веднага.

д-р Мавров произхожда от близки на нас среди.Не се занимава
с вражеска дейност.

Във връзка със загубването на поверителните материали
е наказан с преместване на работа в отдел
"Благоустройство"при Окр.НС-Ямбол.Тук той също работи с поверителни
материали.

В две от стаите където се работи с поверителни материали,
а именно,едната на отдел"Благоустройство"а другата на сектор"Земе-
устройство"работят и такива служители за които сме уведомявали
ръководството на ОНС,че не сме съгласни тези тяхни служители да
имат допир до поверителни материали.Това са Пенка Петкова Папазова
и Любен Благовест Качулев.В тези две стаи работят с поверителни
материали още три служителки за които не е искано съгласието на
Окр.у-ние КДС,да работят с такива материали.

Всичко това и други по-дребни факти идват да покажат
че след излизане решението на ПБ на ЦК на БКП от 24.III.1964 год.
"За повишаване бдителността и опазване на държавната тайна"в
ОНС-Ямбол не е направено всичко необходимо.

По останалите точки от решението нямаме какво да отбележим.За отстраняване на горните нередности,ще бъде уведомен лично председателя на ОНС.

ИНСПЕКТОР ОТДЕЛЕНИЕ III-КДС,
М А Й О Р: Г. Шопов
14 XII.1965 год.

Написано 2 екз.
1-София-гр.за обобщ.
2-папка"държ.тайна"
Изпъл.Панайотов
Нап. Минева
14.XII.1965 год.
гр.Ямбол

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ КДС
Р У С Е

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!
Екз.№ ___ 111

1162 31 XII 5

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Състоянието на агентурно оперативната работа по линия на държавна тайна.

В изпълнение Решението на Полит бюро на ЦК на БКП от 24.III.1964 год.относно "Повишаване на бдителността и опазване на държавната тайна";647-мо разпореждане на МС от 13.V.1958 год."За допълнителни мероприятия по опазване на ДТ",216-то разпореждане на МС от 22.VI.1964 год.,"За опазване в тайна разположението,производството,капацитета и др.данни за държавни предприятия" и писмо № 4039 от 23.V.1964 год.на КДС - София бяха проведени следните мероприятия:

По решението на Полит бюро на ЦК на БКП от 24.III.1964 г. през м.април същата година съгласувано с отдел "Специален" при ОНС - Русе бе изготвена заповед № 039 от 30.IV.1964 год.,която заедно с ориентировачният списък на фактите,сведенията и предметите които съставляват ДТ бяха изпратени на 109 предприятия,учреждения и изпълкомите на Селските нар.съвети на територията на окръга ни.

В изпълнение на т.13 от Решението относно закриването на ГЛАВЛИТ и на 647-мо разпореждане на МС във вид на писмо от името на отдел "Специален" при ОНС - Русе бяха изпратени указания до Редакцията на в."Дунавска правда" и Окръжна ТП станция.

В заповедта на ОНС е засегнат и въпроса по т.16 от разпореждането по отношение мерките които следва да се вземат когато се командироват в чужбина специалисти.

От проверката в ОНС - Русе се установи,че с тяхна заповед № 0230 от 29.XII.1963 год.в изпълнение на 647-мо разпореждане на МС са изпратени указания на 112 предприятия,учреждения и изпълкомите на СНС на територията на окръга ни.

От извършената проверка в ОНС - Русе по отношение изпълнението на 216-то разпореждане на МС е спуснато писмо № 073 от 9.VII.1964 год.до ДИП "Дунарит",ЛВЗ"В.Коларов",завод "Н.Киров" и завод "Георги Димитров" с което се разпорежда спазването му.

216-то разпореждане на МС касае въпроса за опазването на ДТ в горните предприятия,където се усвоява специална продукция и се работи със секретни материали.

По отношение съхраняването и ползуването на топографски и геодезки карти от проверката се установи следното:

Топографски и геодезки карти в момента има в специалният отдел при ОНС - Русе и в Проектанската организация.

Съгласно дадените указания от Главно у-ние по Геодезия и Картография - София,топографските карти от Проектанска организация ще бъдат взети на съхранение в отдел "Специален" при ОНС - Русе. Проектанската организация за свои нужди ще получи такива от Главното у-ние.

От извършената проверка се установи,че същите се съхраняват и ползуват съгласно дадените указания - Разпореждане № 150 от 22.IX.1963 год.и приложената към нея инструкция.

Съгласно дадените указания с писмо № 4939 от 23.V.1964 г. на КДС - София,"За повишаване бдителноста сред трудящите се и опазването на ДТ" на 8.VI.1964 год. беше изготвен план за работата по линия на ДТ,един екземпляр от който с писмо № 1058 от 9.VI.1964 г. беше изпратен за контрол в Управление II КДС - София.

На територията на Русенски окръг и по специално в гр.Русе с поверителни материали и специално производство се работи в следните предприятия:

ДИП "Дунарит" - Русе изцяло се занимава със специална продукция където се съхраняват и ползуват поверителни материали.

ДМЗ "Г.Димитров" има изграден специален отдел,който се занимава с техническата документация и ръководи усвояването на специалните производства.Отговорник по опазването на ДТ в същото е лицето Александър Луканов - н-к специален отдел при същото.

Завод "Найден Киров" има изграден специален отдел и цех за специално производство с отговорник по опазването на ДТ Георги [illegible]ОНЕВ - н-к отдел специален при същото.

Специален отдел при ОНС - Русе,който ръководи дейността на горните предприятия и съхранява поверителни материали за окръга. Отговорник по опазването на ДТ е др.полковник ПАВЛУКЧИЕВ - н-к специален отдел при ОНС.

През настоящата година в ДИП "Ал.Атанасов" - Русе и ДИП "Петър Караминчев" - Русе се работят специални производства по кооперирано производство с някои от горните предприятия.

През месец януари т.г.в изпълнение на горните ръководни документи съвместно с др.подполковник Борис Георгиев извършихме

113

проверка в ОНС, ВИБ и ВНБ - Русе с цел установяване, какви поверителни данни има вжокръга ни, как се съхраняват същите и кои лица са натоварени да работят в тях.

След проверката бе изготвена справка от др.подполковник Борис Георгиев в която бе направен анализ от какви данни са се интересували капиталистическите разузнавателни служби, кои са били обект на разузнаване, какви данни са придобили и как трябва да се организира работата по опазване на ДТ и разкриване намеренията на врага.

Секретни сведения в окръга и места на съхранението им:

1.Търговията.В този отрасъл е разработен разчетен план за изхранването на населението при военновременна обстановка.Съхраняват се и плановете за сегашното изхранване на населението.До тези сведения имат достъп другарите:Тодор Добрев - ст.икономист планов отдел, Димитър Въчваров - планов отдел и Борис Панев от отдел "Търговия".

По отделни отрасли разчетния план е известен на директорите на ОТП, Нармаг, Здрава храна, Хранителни стоки и ОКС.Те от своя страна възлагат разработването на отделни детайли на други лица. Известни са и голяма част от служителите в плановият отдел на ОТП, началници отдели и началници складове.

За лицата работещи по разчетните планове отделните учреждения са правили постъпки до нас за получаване разрешения да работят със секретни материали.

Статистиката при ОНС - Русе не съхранява данни от поверителен характер.Същите събират данни от предприятията по тримесечия за изпълнение на плановете и правят анализи по същите материали с оглед подобряване на работата по изпълнението на перспективния план за 1970 год.

Плановият отдел при ОНС - Русе ръководи дейността по планирането в селското стопанство и местната промишленост, като промкомбинати и др.

По отношение за народното здраве се изясни, че се работят планове за разкриване на нови болници при военновременна обстановка и мобилизацията на лекари.С тия материали са запознати др.Крусев и д-р Николов - управител на Окръжна болница.

Селското стопанство - план за мобилизация на машини, производство на зърнени храни и за животновъдството при военновременна обстановка.

ДАП - Русе, план за обединяване на целият автотранспорт

114

в едно предприятие при военновременна обстановка.

КП транспорт.Плановете за военновременна обстановка се разработват и съхраняват в Г.Оряховица.При съответните началници на служби в Русе има планове за евакуацията на населението изнасянето на стоки,машини идр.

Обект за проникване на врага е и гара Разпределителна Русе за която др.подполковник Йордан Дяков е изготвил справка.

Промишлени предприятия:

ДМЗ "Г.Димитров" - усвоил до сега производство на противотанкова и противопехотна мина,а така също и ремонт на танкове. Предстои да се усвои производството на снаряд и подводна бомба. С тия въпроси са запознати ръководството на завода,служителите от специалният отдел и някои производственици.

Същите са съгласувани с КДС за работата с поверителни материали и ползуване като производственици.

ДИП "Дунарит" - цялото производство е военно.Съгласно чл.70 от Правилника на поверителното деловодство всички служители и работници от ДИП"Дунарит" преди постъпване на работа са съгласувани с нас.

ДИП"Найден Киров" - ~~предстои да~~ усвоил капачки за снаряди, спирачки за реактивни самолети и пластмасова противотанкова мина? С тия въпроси са запознати ръководството на предприятието,служителите от отдел специален и работниците от специалния цех за които са получили разрешение от КДС съгласно чл.70 от Правилника за поверителното деловодство.

ККЗ"Ив.Димитро" - ще строи и ремонтира кораби за военни цели.Запознати са директора,началник планов отдел,началник щаб ГО и гл.инжинер.

ДИП "Ал.Атанасов" - по кооперирано производство с ДИП "Дунарит" ще произвежда дървени корпуси за снаряди и мини.

ДИП "Г.Генов" - ще произвежда бои и лакове за военни цели.

ДИП"П.Караминчев" - ще произвежда гумени уплътнители по задание от комитета по химия и металургия.

ДИП"Арда" - ще произвежда военно облекло.

ГРАЖДАНСКА ОТБРАНА - план за евакуация на населението.

ДИБ - съсредоточени са сведения за цялото лимитно строителство в окръга,а освен това отпуска заем на предприятията,чийто срок за погасяване е от три до пет години.

ВНБ - инвестира и контролира производствената дейност

Из архивите на ДС
267

115

по ценово изражение,а за износната продукция по структура на промишлеността,търговията и селското стопанство в окръга.Отпуска заеми по 33-то постановление на МС /ново производство/.

След изготвяне на справката бяха определени като важни обекти по тази линия следните предприятия и учреждения:

Гара Разпределителна, Дунарит,ДИЗ"Г.Димитров",Летище Шръклево,Митницата,Пристанището,Дунав мост,ДИП"Н.Киров",ДХЗ"Г.Генов" Специалният отдел при ОНС,Щаба на ГО,ВИБ и БНБ.

За подобряване работата в тая насока на 22.IT 1965 година бе изготвен и утвърден план за работата по тази линия.

В процеса на работата при обслужване на промишлените предприятия при посещаването им от чужденци от капиталистически страни като специалисти или търговци,ръководствата на същите са се съобразявали с разпорежданията на МС и са ни уведомявали своевременно.Посещенията са съгласувани и с вишестоящите организаций като Комитета по Машиностроене и Комитета по Химия и Металургия.

Тук обаче не е спазен един от моментите на разпореждането,специалистите или търговците да бъдат запознавани с определени въпроси за производствата,от определени лица и не винаги са посещавали определени цехове или площадките за готова продукция.

По въпроса с изпращането на наши специалисти в капиталистически страни,със същите са провеждани профилактични беседи.

По отношение за режима и пропускателната система в изпълнение на 216 разпореждане на МС в ДИП "Дунарит"-Русе, е изработен правилник за вътрешният ред,който е утвърден от директора на предприятието.Същият обаче не се спазва стриктно.В правилника е отбеляза но,че предприятието може да се посещава от външни лица само с разрешение от КДС.Установяванк са редица посещения от външни лица без разрешение. Често са случаите лица от други населени места да искат достъп от тук.

В същото предприятие грубо се нарушава инструкцията по производството,съхраняването и търговия с взривни вещества.Не се вземат мерки за охрана на вагоните при товарене и разтоварване на взрив.В резултат на тия слабости на 19.I.1965 година от товарна гара Русе беше откраднат 10 кгр.взрив.На 10.IX.1965 година при разтоварване на вагон по време на транспорт беше загубена една каса с взрив,за което бяхме сигнализирани от пазача на ДЗС-Русе.Същата беше прибрана в управлението откъдето служители от ДИП Дунарит,я взеха.

Съгласно член 70 от правилника за поверителното деловодство предприятието при приемането на работници и служители трябва своевременно да иска разрешение от КДС.Получава се така,че в предприятието са приемани хора без наше разрешение.

Из архивите на ДС
268

КРДОПБГДСРЕБНА
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРЕБНА
Дата: Секретар:

/6/

116

През настоящата година без наше разрешение беше приет ЛЮБЕН РОМА НОВ за пресиор,който е съден за присвояване.

Ръководството на ДИП Дунарит не се счита с чл.70 от правилника,като поставят въпроса,че ние трябвало да им отговорим в срок от няколко дни,че при случай на забавяне сме им спъвали работата.В това отношение и ние сме допускали слабости като сме давали разрешение за лица неподходящи,поради кратният срок.Задоволявали сме се само да извършим справки по отчета на КДС.

Поради горната причина в предприятието беше приета жената на свещенника от село Николово,Еленка Иванова ДОБРЕВА-подържаща връзка с гръцкият гражданин ,МАРГАРИТА АТАНАСОВА ИЛИЕВА-дъщеря на бивш царски офицер,АЛБЕНА ИВАНОВА НИКОЛОВА подържаща връзки с лица от Франция и др.

От проведените досега агентурно-оперативни и официялни мероприятия при обслужване на обектите сме установили,че при изработването на специалната продукция в предприятията с гражданска производства не винаги е запазван характера на секретноста.Така например К-та по Машиностроене спуска задача на ДМЗ Г.Димитров Русе да усвой специална продукция за военни цели.Комитета по Машиностроене явно се е съобразил с производствените мощности на предприятието,без да са мислили как ще се осигури секретноста.В завода Г.Димитров няма специални помещения оборудвани с съоражения необходими за обработване на специалната продукция.По наше искане съгласно ръководните документи специалната продукция средва да се работи в специално подготвени за целта помещения.Такива обаче трудно се организирват.

В завода Г.Димитров при усвояването на 85 мм.снаряд корпусите се отливат в леярният цех,като се заангажирват голям брой работници и служители.Въпреки инструктажа който е правен се получиха данни,че лицето ПЕТЪР СТОЯНОВ СЪБЕВ-безпартиен е разказвал в квартала където живее,че в завода се работи специална военна продукция.

Освен това при планирането,заплащането и отчитането на готовата продукция става в централните счетоводства или по цехове,с което също се нарушава принципа на конспирацията.

В досегашната ни работа по линия на ДТ се затрудняваме от обстоятелството,че въпросите за ДТ се третират в много документи някой от който са отменени,както постановлението за ГЛАВЛИТ.

Поради това,че едни и същи данни в някой случай представляват ДТ,а в други случай лишени от някой конкретности не представляват такава,то ние не сме напълно на ясно,по всички въпроси

117

кога и кое представлява ДТ.

Освен това нямаме изпратен документ от КПС в който да е обобщен досегашният опит в борбата на нашите органи по опазването на ДТ.Координацията между оперативната работа,официалните проверки и др.

От досега извършените проверки на поверителните деловодства особенни резултати не са получени.

Ние считаме,че ако се направи необходимото да ни се изясни този въпрос,работата ще бъде по резултатна.

Друга основна слабост в работата ни по тази линия е,че не сме контролирали на място как се изпълняват изпратените от висшестоящите организаций и от ОНС-Русе заповеди и разпореждания,тъй като една час от предприятията и особенно учрежденията като БНБ, БИБ и др.са оставени като второстепенни за агентурно оперативно обслужване.

ОР работещ по тази линия като главна задача изпълнява работа по обслужване на предприятията от "Тежката промишленост" и няма физически възможности да изпълнява задачи и по линия на ДТ.Освен това същият неможа да създаде по добра координация между останалите ОР при който има предприятия в който се съхраняват материални и данни от секретен характер.В повечето случай той сам е изпълнявал някой от ~~тях~~ плануваните мероприятия по плана на управлението.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!
Екз.№ 1

УТВЪРЖДАВАМ
НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ КДС
МАЙОР [signature]
25.5.1966 год.
гр.Е Л Х О В О

ОТДЕЛЕНИЕ КДС
ГЛАВНО
Вх. № 289 от 25.V 1966 г.

П Л А Н

За провеждане на мероприятия по опазването на Държавната тайна.

На 15.12.1965 година Колегиумът на Кометата за държавна сигурност разгледа състоянието на агентурно-оперативната работа по опазването на държавната тайна и прие решения за подобряване на същата.

В изпълнение на тези решения ще бъдат проведени следните

М Е Р О П Р И Я Т И Я :

1. След обстойно изучаване да се изготви сбита конкретна справка ,отразяваща фоктите,сведенията ,предметите , обектите,които представляват държавна тайна,към които врага може да се насочи и следва да вземем предпазни мерки.

Срок=20.6.1966 година
Отг.Майор Тонев

2. Въз основа на справката да се направи анализ на работата ,на наличната агентура и ДВ,за тяхните възможности и се набележат мероприятия за предотвратяване изтичането на държавната тайна.

Срок-30.6.1966 година
Отг.Майор Иванов.

3. Там където се съхраняват преписки и други материали представляващи държавна и военна тайна да се извършат официални проверки,за установяване спазват ли се указанията.

Срок-10.7.1966 година
Отг.ОР по райони

4. Другарите Тонев,Димитров и Илчев да се запознаят със заповед № 1226/1960 година на МВР,МНО и Министерство на транспорта относно превозването на военните товари и вземат мерки за правилното водене и съхранение на магазините

Из архивите на ДС
272

8

книги.

Срок-20.6.1966 година

5. При използване на селско стопанска авиация в района на отделението да се вземат мерки да не се правят снимки от самолета ,особено на военни поделения и военни занятия.

При всички случаи да се предупреждават командирите на военните поделения.

Срок-постоянен

Отг.ОР по райони

6. Да се инструктират управителя на БНБ,персонала на Бензиностанцията ,управителите на ресторантите и целия доверителен апарат по транзитници да ни съобщават когато при тях се явят чуждестранци.Да следят какви въпроси поставят какви познати и непознати наши граждани създават контакт с тях и под какъв предлог се явяват.

Срок-10.6.1966 година

Отг.ОР по райони

ЗАМ. НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ КДС
МАЙОР
25.5.1966 година

Отпечатано в 2 екз
№ 1-Н-к КДС
№ 2-Зам.Н-к КДС
Изпълнил,Н-к КДС
Нап.Тонева на
25.5.1966 година

Строго секретно!
Екз. № 2

32

КДС — УПРАВЛЕНИЕ II
17343 6 ЮЛИ 1966 от ... г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

За работата по разкриване и пресичане дейността на агентурата на чуждите разузнавания в България, извършена от отдел VI за второто тримесечие на 1966 г.

I. ЗА ОПАЗВАНЕ НА ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА

1. Проведени профилактични мероприятия по опазването на ДТ: Извършени са от отделение "ДТ" официални проверки в "Химметалургпроект", "Енергопроект", "Заводпроект", Главно управление - материално-техническо снабдяване, Управление "Петрол", жп управление Пловдив, жп управление Г. Оряховица, НИИ по транспорта, НИИ по съобщенията, Министерство на народното здраве, Министерство на външната търговия. При проверките е констатирано, че не се спазват установените правила при работата с факти, сведения и предмети, представляващи държавна тайна вследствие на което се разсекретяват, губят поверителни документи и създават условия за разгласяване на такива данни. В управление "Петрол" са загубени 4 документи, от които се вижда местонахождението и вместимостта на петролни бази, в които се съхраняват гориво-смазочни материали заделени за държавен резерв и мобилизационен запас. В Министерството на външната търговия при проверката не са показани около 90 документа. В "Химметалургпроект", "Енергопроект" и "Заводпроект" до проверката нямаше отчетност, поради което няма от къде да се види какво са получили, изработили и къде се намира.

За липсващите поверителни документи в проверените ведомства нямаме данни дали са попаднали във вражески ръце.

В проверените ведомства, констатираните слабости по опазването на държавната тайна са отразени в протоколи и дадени съответни препоръки за отстраняването им.

Характерен пример за разсекретен обект е следният: Държавният комитет по отбраната и Министерския съвет нареждат с поверителни документи да се построят подземни бази за съхранение на горивосмазочни материали за мобилизационен запас на МНО на места указани от последното. Началника на управление "Държавен резерв" по неизвестни причини нарежда да се проектират обектите, като неповерителни. Документацията започва да се движи като явна от управление "Държавен резерв", Главно управление за материално-техническо снабдяване. Проектантската организация "Хранпроект" изготвя проектосметната документация като явна и така се предава на строителната организация "Хидрострой", където попада на обект на II отделение, но не е обърнато внимание с какви материали работи този обект. Оперативно отношение към разсекретените обекти имат III, IV и II отделение, но от никъде не е постъпил сигнал. Отделение "Държавна тайна" е извършвало официална проверка на управление "Държавен резерв", но не се е добрало до този факт. Едва през м. юни т.г. по сигнал от III управление се установи горното докато обектите са разсекретени през 1963 г.

2. При посещение в Държавния комитет за планиране от страна на гръцки журналисти, последните са проявили интерес по редица въпроси свързани с новата система за планиране и ръководство на народното стопанство. При разговорите и по-точно от въпросите, които са поставяли проличало стремежа от тяхна страна да се търсят известни недостатъци на новата система. Същите възнамерявали да публикуват онова, което се установили за тази наша система.

В края на м. май т.г. търговския представител на Германската федерална република - Херман посети ДКНТП. В целия ход на разговора основното му внимание е било насочено към възможностите да установи поименно и по специалност сътрудниците на комитета, както и възможностите да установява с тях пряк контакт.

От 30 май до 12 юни в нашата страна бе проведен семинар по използуването на аерснимките за изучаване на природните бо-

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 14.06.2019 г. Секретар:

гатства. Семинара се провеждаше със съдействието на националната комисия на НРБ за ЮНЕСКО. Като участник в този семинар пристигна и от Министерство на земеделието на САЩ. За последния бяха получени данни от управление I КДС, че е включен да участвува в този семинар в последния момент и че има улики да е във връзка с разузнаването. По време на престоя му в България той е проявил известна подозрителност към събеседниците си като на няколко пъти се е обръщал с въпрос към определени лица, от което проличало, че ги изучава.

По пътя за Черния кос той е направил няколко снимки на танковия полигон зад Княжево.

II. РАБОТА ПО ПРОНИКВАНЕ В РАЗУЗНАВАТЕЛНИЯ И АГЕНТУРЕН АПАРАТ НА ПРОТИВНИКА

1. През месеците април, май и юни т.г. агент "Кирилов" на др. Ф. Ставрев бе на частно посещение в ГФР. По наше указание същият използувайки своя близка връзка, работеща в радио "Свободна Европа", се свърза с лица, работещи в тоя вражески център и даде над десет сведения за живота и дейността на някои от тях. Освен това се е свързал и с други лица имащи отношение към същия център, които предстои да посетят нашата страна.

С цел проверката на агента и работа по лицата, които евентуално ще дойдат в страната е разработен план за съвместна работа и с другите отдели на нашето управление. В тоя план са предвидени да се проведат редица активни мероприятия.

Съвместно с управление I КДС е извършена подготовката на аг. "Стефанов" за подстава към френското разузнаване по време на неговото пребиваване във Франция.

Пак с I управление КДС и IV отдел на нашето управление е извършена подготовка за подстава на аг. "Александър" към Холандското разузнаване, което ще стане по време пребиваването му в Холандия, където се намира и понастоящем.

2. Вербован е агент "Марин" с добри възможности за подстава на чуждото разузнаване и за работа по неговите връзки зад граница.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 24.04.2010 Секретар:

Изучено и подготвено е за вербовка за агент лице от "Булстрад". Същото лице след вербовката му ще бъде изпратено за продължително време на работа в една капиталистическа страна. Същият е с възможности да решава наши задачи. Въпроса за вербовката, изпращането и използуването му като агент зад граница е съгласувано с управление I КДС.

По разделите от III до XII-ми нямаме данни.

XIII. РАБОТАТА ПО ОПАЗВАНЕ НА ИКОНОМИКАТА, НАУЧНИТЕ ИНСТИТУТИ И ДР. ВАЖНИ ОБЕКТИ ОТ ПОДРИВНАТА ДЕЙНОСТ НА ВРАГА

1. В края на м. юни т.г. в Комисията за икономическо и научно-техническо сътрудничество при Министерския съвет - КИНТС бе проведена ориентировачна беседа с работещите в нея служители и специалисти, както и с представители на още двадесет централни ведомства в София. Беседата обхващаше въпроси по проявен интерес от капиталистическите разузнавания към секретите на СИВ. Доклада бе изслушан с голамо внимание от страна на присъствуващите и бяха дададени много въпроси по него.

Направиха се полезни предложения за подобрение на нашата профилактична работа срещу домогванията на капиталистическите разузнавания.

2. През тримесечието благодарение на активно проведените мероприятия от КДС - Смолян бе разкрито лицето

-роден 1945 г. чл. на ДКМС, че умишлено е налял нафта в една от батериите на електровоза в Рудник "Страшимир" - Маданско. Нанесените щети възлизат на 6000 лв., но поради липса на контрареволюционен умисъл, в неговото деяние, същия е бил предаден на органите на МВР за подвеждане под съдебна отговорност.

IX. ДРУГИ ПО-ВАЖНИ МЕРОПРИЯТИЯ

1. Освен посочените в раздел I точка 2 други по-съществени данни не сме получили.

2. Прекратени са следните дела:

а/ ГДОП "Съмнителните" - заведено за шпионаж. В процеса на работата по него се установи, че използуваните от обектите шифър и коди са били с цел да се прикрие любовната връзка между тях.

б/ НД "Подлец" от управление "Геоложки проучвания". Към обекта е взето оперативно отношение.

По група търговци от ГФР беше проведено М-ЗО съчетано с други агентурно-оперативни мероприя в резултат на което са получени ценни сведения от търговски характер. Получени са и други сведения с оперативна стойност, които са предадени на управление I КДС.

София, 4.XII.1966 г.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ /ХІ, У-НИЕ II КДС
Подполковник:

Отп. в 2 екз.
№ 1 - отдел Х
№ 2 - към дело
Изп. К.Колев
Нап. Манолова
5.XII.1966 г.

Из архивите на ДС
277

КРДОПБГДСРСБНА
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: Секретар:

Строго секретно!
Екз.№ 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: обектите от района на КДС Елхово,които представляват държавна и военна тайна или се съхраняват материали от такъв характер.

Районът който КДС-Елхово обслужва заема важно географско и военно-стратегическо място на южната граница на НРБ с капиталистическа Турция.Основните капиталистически разузнавания са изградили и поддържат свои центрове на територията на Турция с основна цел да разузнават територията на НРБ и чрез нея социалистическия лагер.

Обекти и служби които представляват интерес за капиталистическите разузнавания на обслужваната от КДС-Елхово територия ,които представляват държавна и военна тайна или съхраняват материали от такъв характер са следните:

1.Режимните поделения установени в землищата на селата и ,за които не е установено чуждите разузнавания да разполагат със сведения,но голяма част от мест то население знае тяхния характер.

2.Войсковите поделения в гр.Елхово-65010 и поделението в с.Болярово и граничните застави,които са въоражени и снабдени със съвременно въоражение и мототехника ,които първи ще окажат отпор на противниковите части при една агресия

3.Армейските укрития в землището на с. и отбранителните съоражения които са създадени по цялата територия на района.

4.Съществуващите военни складове /погреби/ с бойни и взривни материали в землищата на селата: ,
, и две край .

5.Гара Елхово и гара Болково с военни рампи , където се товарят и разтоварват почти всички военни ешалони.

10

Стоварват се всички съоражения и материали за военно строителство по южната граница и материали за снабдяването на съществуващите войскови части на територията.Особен интерес представлява дневни ка за военните пратки на гарите .

6.БНБ гр.Елхово ,която контрактува с военните поделения по пътя на кредитирането.

7.Пощенските станции в гр.Елхово и селата с централни съвети,където макар и малко се съхраняват материали по гражданската отбрана на страната.

8.Рудник"Лесово",където инженерния състав работи с карти за находищата на рудника и неговите запаси.

9.Военно-отчетните бюра при ГОНС гр.Елхово и СОНС в селата:Бояново,Попово,Ст.Караджово,Гол.Крушево,Болярово Желязково,Воден,Мамарчево,Малкирово,Раздел,Гранитово и Лесово които съхраняват картотеки по военния отчет на запаса от хора и моторни превозни средства ,мобилизационни планове,планове за гражданската отбрана ,данни за наборниците и донаборниците,а така също и характеристики за всички тях.

Контраразузнавателната работа на КДС -Елхово трябва да се води ,като се изхожда от интересите на чуждите разузнавания към един или друг обект,към един или други въпрос, който го интересува.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ КДС
М А Й О Р

Отпечатано в 1 екз
за ЛД по ДТ
Изпълнил.Н-к КДС
Нап.Тонева на
24.I.1967 година

КОМИТЕТ ЗА ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ
СЕКРЕТАР
2212 1.3 8

19

КОМИТЕТ ЗА ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

II управление

Строго секретно
Екз. № 3

УПРАВ... 1651
9 ФЕВ 1968

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ИНФОРМАЦИЯ

за сведения, представляващи държавна тайна, станали известни на противниковите разузнавателни служби през 1967 г.

От анализа на материалите, с които разполагат органите на КДС, се вижда, че разузнавателните служби на страните, членки на НАТО, провеждат всестранен шпионаж срещу НР България.

Разузнавачите и агентите на противника, които идват в нашата страна като военни аташета и дипломати или като търговци, туристи, специалисти, гости и по други канали, и през 1967 г. продължиха да събират шпионски сведения за настъпилите процеси и изменения в нашия обществен, политически и икономически живот и за Българската народна армия.

С особен интерес те разузнаваха и събираха сведения за попълване и уточняване на данните, с които разполагат за БНА като цяло и за отделните армии, дивизии и поделения към тях, за тяхното местонахождение, попълнение, въоръжение, подготовка, учебна програма, дейност и други.

От проведените агентурно-оперативни и технически мероприятия и получените резултати и материали от II управление КДС става ясно, че през 1967 г. противниковите разузнавателни служби са били научили следните сведения, представляващи държавна тайна за

за нашата страна.

На английското разузтеване са станали известни радиочестотите, които се използват от Министерство на народната отбрана, от военновъздушните сили, Първа, Втора и Трета армии, честотите, с които работят служителите от ВН на II отдел КДС и честотите, използувани за радийни мероприятия от IV управление КДС.

Вероятно тези честоти са били установени в резултат на продължителна обработка на радиоизлъчванията от апаратурите на посочените наши служби. Може да се предполага, че освен тях противникът е успял да установи и някои други.

Годишният доклад за 1967 г. на гръцките военни аташета бил съдържал няколко раздела, между които: общо военно положение и въоръжени сили, военни училища и обучение, военни събития и държавен бюджет (общ и военен).

В първия раздел след уточняване били написали имената на командния състав на МНО (върховното командуване и командирите на армии и дивизии и в кои градове се намирали същите по техни сведения).

Във върховното командуване били посочили: министър - Добри Джуров, и зам. министрите - Семерджиев, Кабакчиев, Георгиев, Трънски, Захариев и Кирил Косев.

Отбелязани били имената и на редица други генерали, между които: Диков, Боречев, Панев, Солаков, Бояджиев, Шопов, Гочев, Терзиев, Ботев, Владов, Стойменов, Тричков и др.

За командири на армиите и дивизиите били посочили: на Първа армия - генерал-майор "Кръстьо" Радонов; на Втора армия - генерал-лейтенант Мирчо Стойков; на Трета армия - Христо Папазов; на 1-ва дивизия - генерал-майор Томов; на 9-та дивизия в Княжево генерал-майор Стефанов; на 28-ма дивизия в Благоевград - Иван Хр. Митрев; на мотострелковата дивизия в Пазарджик - Атанас Шопов; на 12-та моторизирана дивизия в Кърджали - Стоян Стоянов; на 2-ра дивизия в Хасково - Почо Почев; на дивизията в Стара Загора - Кънчо Патев; на мотострелковата дивизия в Шумен - Тодор Желев;

Из архивите на ДС

(Същият бил посочен и като командир на дивизия в Сливен) на 6-та танкова дивизия в Сливен - Н.Грънчаров; на военно училище "Т. Димитров" в Шумен - Войнов; на военно училище "В.Левски" - Поньо Бакалов; на гранични войски - Ангел Пенков.

В доклада били писали и данни за следните поделения: в Асеновград имало артилерия; в Брезник, Чирпан и Болярово - танкове; в Банско танкова дивизия; в Девин и Димитровград - авиация; в Кърджали бил щабът на 7-ма дивизия и имало мотострелкови полк, артилерийско командуване и разузнавателна артилерия; в Харманли имало мотострелкови полк, артилерийски полк и разузнавателен батальон; към 2-ра дивизия в Хасково имало мотострелкови полк и танков полк и батерея; в Ловеч-противовъздушна батарея; в Пещера инженерен батальон и батальон лека артилерия; в Нова Загора - свързочен полк, който бил във връзка с Варшавския договор.

По данни на гръцките военни аташета в Казанлък била 5-та танкова дивизия. Трябвало да признаят, че и в Карлово имало танкова дивизия, защото американските им колеги били признали това, а и гръцкият ГЩ също го признавал. Съществувало известно различие между тях и американските военни аташета и по отношение на поделенията в Стара Загора. Гърците разполагали с данни, че в Стара Загора имало танкова дивизия , а американците - мотострелкова. Това различие в данните било отбелязано в доклада.

В раздела за военните училища и обучение били упоменати градовете Девин, Сливен, Стара Загора , Хасково, Толбухин и Кърджали.

Отбелязвали били, че в Плевен имало военно училище, в София - военно-техническо училище и в Бокурище - специално училище за парашутисти.

Според гръцките военни аташета, американските им колеги били имали сведения, че училището за парашутисти се намирало някъде извън Толбухин; в Русе и Велико Търново имало военни училища; в Пловдив, Ботевград и Горна Оряховица - сержантски школи; в Бокурище - сержантска школа за техници; в София - военно хп училище, свързочно училище, сержантска школа и училище на Държавна

сигурност; в Смолян, Сливен, Шумен, Стара Загора и София - военно-технически училища; в Габрово, Берковица и Кюстендил също имало военни школи.

Американските военни аташета били твърдели, че в Силистра имало военно училище, но според гръцките нямало.

В раздела за "учения" било отбелязано учението "Родопи" проведено по линия на Варшавския договор. С какви сведения разполагат за него и какви оценки и изводи са направили, не е известно.

В раздела за бюджета на НРБ за 1967 г. били отбелязали общите приходи, разходи и излишък и разходите за МНО, които според тях възлизали на 243 милиона лева. В разходите за МНО били включени и тези на КДС.

За бюджета през 1968 г. били отбелязали същите показатели, без предвидените разходи за МНО.

Турските военни аташета били придобили данни, че намиращата се към Втора армия 17-та моторизирана пехотна дивизия била в Хасково, 2-ра моторизирана пехотна дивизия била в Стара Загора, а 5-та танкова дивизия била в Казанлък. Освен това те разполагали и с други допълнителни сведения за посочените поделения.

На поставена задача от ГЩ на турската армия военният им аташе бил дал отговор, че в БНА (сухопътни, морски и въздушни поделения) не съществували специални части за водене на психологическа война.

В мирновременна обстановка в БНА се провеждали курсове по политическа, морална и боева подготовка, които се ръководели от Политуправлението при МНО. За целта били изнасяни лекции, имало учебници и помагала (брошури), пишели се статии във вестниците и списанията, изнасяли се беседи по радиото и телевизията и пр.

Около месец преди започването на военното учение "Родопи" военните аташета на капиталистическите страни са били получили известна информация, че се подготвяло такова учение, но в съвсем друг район на страната, което спомогна при нашите мероприятия за тяхната дезинформация.

Може би това е най-голяната втаина на МНО. (6)

За отбелязване е, че взетите предохранителни мерки от нашите органи съвместно с МНО не позволиха на военните аташета да придобият сведения за целите и мащабите на това учение и силите и бойните средства, взели участие в него.

При едно пътуване военният аташе на САЩ бил видял 10-12 бронирани коли амфибии, които били на открито в района на поделението в Михайловград.

От 31.X до 2.XI. м.г. турският военен аташе предприел пътуване по пътя София-Ловеч-Габрово-Казанлък-Сливен-Стара Загора-София и извършил проверка на състоянието му и особено на Шипченския проход. При преминаване край военни поделения намалявал скоростта на колата, а до поделението в Стара Загора дори бил спрял за 1-2 минути и го наблюдавал.

На 30.I.1967 г. френският военен аташе бил наблюдавал в района на Карлово натоварването на специална военна материална част на жп вагони. Поради липса на охранителни мерки при провеждане на военно учение на 28 март м.г. в района на Станке Димитров - Радомир същият бил успял да проникне в разположението на военните части и наблюдавал "бойните" действия и материално-техническите и бойни средства, с които се провеждало учението. През април м.г. при една обиколка на черноморския бряг той бил направил снимки на съоръженията на бреговата охрана в района на Созопол, а през май с.г. е бил в района на Кюстендил по време на бойна тревога на гарнизона.

При едно пътуване на 28.IX.1967 г. от София към Кулата шифровачът при Гръцкото посолство бил видял военна автоколона от 50 коли, в която имало войници. Около 20-22 коли теглели оръдия, от които 2-3 били от голям калибър. Някои коли били оборудвани с радиостанции.

Гръцки гражданин бил видял в района на Станке Димитров около 19 военни коли-влекачи на оръдия. Калибърът на оръдията той бил уточнил с помощта на наш офицер, който се бил качил в колата му.

Тези сведения били съобщени на гръцкия военен аташе от шифровача и гръцкия гражданин.

24
6

По време на панаира в Пловдив служител от летище Сарафово бил посетил щанда на фирмата "Роде и Шулц" от ГФР и им съобщил, че в София и Шумен се строели две нови летища. За тях фирмата можела да предложи съоръжения за сигурност на въздушния транспорт. Казал бил, че радарът за летището в Бургас бил закупен от Англия, но още не бил инсталиран.

Браво!

Това са сведенията, представляващи държавна тайна, за които II управление разполага с документация, че са станали известни на противниковите разузнавателни служби през 1967 г.

Може да се предполага, че тези сведения са били научени по визуален способ. От нашите органи не са били получени сигнали или данни за използуване на агентура или доверени лица български граждани.

Анализът на материалите за насочеността и шпионската дейност на противника срещу НРБ през 1967 г. показва, че противниковите разузнавачи, агенти и доверени лица, са проявили интерес и по редица други въпроси от военен, обществено-политически и икономически характер, по които вероятно са събирали известна информация, но няма данни каква е тя по характер и по обем.

От сведенията, които са били посочили в доклада си гръцките военни аташета, може да се направи извод, че те не са били сигурни в достоверността на някои от тези данни и просто е имало налучкване.

Документите, придобити през минали години от нашите органи, изясняват, че някои от сведенията, отнасящи се за дислокация на военни поделения са били станали известни на противника преди години. Тези сведения се подлагат на постоянна проверка, уточняване и допълване. Следят се изменените в обектите и се търсят новооткрити обекти.

Отп.в 5 екз.
№ 1 - др.Соларов
№ 2 - др.Попов, III у-ние
№ 3 - ЦИАС
№ 4 - Зам.н-ци II у-ние
№ 5 - КД в X отдел
Изп.: Пеев
Неп.Джорева

За НАЧАЛНИК II УПРАВЛЕНИЕ КДС
~~Генерал-майор~~

Строго секретно
Екз. № 14 14

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ИНФОРМАЦИЯ

КДФ
ПОДПИСАНО В 5000
№ 4276
-3 ЮНИ 1968 г.

За състоянието на агентур
но-оперативната работа по
опазването на държавната
тайна

Американският империализъм изостри положението в р
дица райони на света: разширява войната във Вьетнам, извършва
провокации край Корея и в Куба, поощрява Израел в агресията
срещу арабските страни, организира заговори и превратн за св
лине на демократични правителства, подкрепя западногермански
реваншизъм и поддържа воинните усилия на страните от НАТО,
ТО, СЕАТО.

Газколническата дейност на китайското ръководство
усложнява международната обстановка в ущърб на силите на мир
и социализма.

Силията на управляваните среди на САЩ и съюзници
ни от НАТО са насочени към разбиване единството на социалист
ческите държави, компрометиране и изолиране на Съветския съю
За тази цел те сказват подкрепа на всякакви дребнобуржоазни,
центробежни тенденции в нашия лагер под флага на "национален
комунизъм", "независим и самостоятелен път" и пр. В крайна
сметка това според плановете на противника трябва да доведе
до спиране развитието на тази страни по пътя на социализма и
реставрация на капитализма. За изпълнение на тази стратегиче
ка цел страните от НАТО засилват външно-политическите, иконо
ческите, културни и други връзки със социалистическите държа
ви. По думите на президента Джонсон - "Трябва да се хвърлят
мостове към социалистическите страни". На практика това озн

чава в максимална степен да се използуват легалните канали за проникване в тези страни за нуждите на шпионажа и идеологическата диверсия. От година на година расте ролята на разузнавателните и контраразузнавателните органи на противника при изпълнението на вътрешните и външни функции на буржоазната държава. Конкретен израз на тази тенденция са все по-широките позиции, които чуждите разузнавания получават. Като не отслабват усилията си в областта да я изключат все по-голямо внимание за проникването на разнообразно по форма и съдържание идеологическа диверсия.

В последно време ни станаха известни документи, разработени от генералните щабове и разузнавателните служби на отделни страни членки на НАТО. Поразява широкия обем на въпроси, по които събират шпионска информация. Простото изброяване на въпросите по които проявяват интерес представлява обемист том от няколкостотин страници. По същество провеждат тотален шпионаж в политическата, военната и икономическата област.

Опазването на държавната тайна се разглежда в редица нормативни и правителствени документи, като въпрос от решаващо значение за сигурността на нашата Родина. Това е основна задача на органите на държавна сигурност в борбата против капиталистическите разузнавания и тяхната агентура, които не подбират начини и средства в стремежа си да се доберат до наши и на другите социалистически страни държавни тайни и използувайки същите да пречат на икономическото ни развитие и да застрашават външната ни безопасност.

Изхождайки от оперативната обстановка, необходимост от повишаване бдителността при работа с документи и данни представляващи държавна тайна и с цел да се създаде по-добър ред и организация по предложение на КДС беше утвърден от Министерския съвет нов Правилник за организацията на работата по опазването на държавната тайна в НРБ.

Отчитайки трудностите за получаване на важна информация по интересуващите ги въпроси направо от СССР, капиталистическите разузнавания се стремят да се доберат до същата по косвен

КРДОПБГДСРСБНА
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: Секретар:

16
3

път, а именно чрез другите страни от социалистическия лагер, като използуват слабостите в организацията на работата по осигуряване опазването на държавните секрети.

Опазването на държавната тайна е тясно свързано с въпроса за резултатната борба против подривната дейност на капиталистическите разузнавания и тяхната агентура, респективно против шпионажа в различните му нюанси. Правилната организация и съблюдаване изискванията на правителствените разпоредби при мерзботването, ползуването, съхраняването и отчетността на документите съставляващи държавна тайна ограничава възможностите на врага да се добира до държавни секрети. При такава обстановка вражеските разузнавачи и тяхната агентура ще трябва да прибягват до търсене на други пътища и средства за изпълнение на поставените им задачи, при което се създават условия за по-бързото им разкриване и разобличаване.

Досегашната практика и опит на нашите органи показва че вражеските разузнавания не всякога използуват класическия начин на събиране на сведения чрез вербовка на агентура и поставяне на задачи от името и за целите на разузнаването. Като използуват прикритието на дипломатическите представителства и каналите на външната търговия, туризма, научно-техническото сътрудничество в изпълнение на конкретни спогодби и договори, културни и други връзки, разузнавателните служби на капиталистическите страни изпращат у нас свои кадрови разузнавачи и агентура за събиране на политическа, военна, икономическа и научно-техническа информация. Особено активна е дейността на врага за получаване на сведения за състоянието и перспективите на развитието в отраслите на икономиката. Противникът проявява голям интерес към работата на различните комисии и органи на Съвета за за икономическа взаимопомощ, където се концентрират важни сведения за целия социалистически лагер. Посоченото се основава на редица случаи, от които ще вземем за пример следния:

Англичанката , уличена, че работи за чужо разузнаване е пребивавала в нашата страна, като туристка. Същата се е представила като доктор по икономическите и правните науки и като журналистка на свободна практика, кореспондент на много английски и западноевропейски жестници и списания.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата ... Секретар: ...

№ 17

При тясно взаимодействие с пресаташето при английската легация и използувайки гостоприемството на Комитета за приятелство и културни връзки с чужбина е успяла да посети редица наши централни ведомства и научни институти, където е проявила интерес към широк кръг въпроси. В Държавния комитет за планиране се е интересувала от структурата на комитета, участвуват ли в изготвянето на всите планове съветски специалисти, как става съгласуването на плановете по линия на СИВ, каква е икономическата изгода да продаваме на СССР кораби, щом като двигателите внасяме от Скандинавските страни, каква е структурата на износа и износа между НРБ и СССР, за отношението на Румъния към сътрудничеството в СИВ и пр.

В Икономическия институт при БАН е проявила интерес към финансовата система и данъците у нас, стандарта на живота и цените, по въпросите на баланса и директивното перспективно планиране и пр. На тези срещи тя поставила редица въпроси за дейността на Държавния комитет за планиране, с цел да провери данните, които е получила при посещението си там.

В Българска народна банка се е интересувала от основните принципи за кредитиране на промишлеността, изравняване на плащанията по вноса и износа със социалистическите страни, има ли нашата страна внос от Япония и с какво ще заплати купените от там два завода, по кои от развиващите се страни сме предоставили кредити, каква ще бъде дейността на комуникационната банка на СИВ и пр.

Подробни въпроси е поставяла при посещението си и в Министерство на вътрешната търговия.

Като отчитат сравнително ограничените възможности за провеждане на широка подривна дейност срещу нашата страна чрез своите разузнавания, прикрити в посолства, легации, търговски представителства и другаде, капиталистическите разузнавания проявяват все по-голяма активност по отношение на нашите граждани, посещаващи тези страни по различни поводи - специализация, командировка, лечение и пр. Примери в това отношение има много. Техните бихме могли да посочат и някои другари от присъствуващите,

особено от окръзите, където има строителство на крупни промишлени обекти. За илюстрация само ще посочим следния случай:

Служителка от проекто-конструкторски институт посетила капиталистическа страна. При адресната регистрация в полицията е била подложена на подробен разпит, като освен данните за адресната регистрация тя е трябвало да даде пълни биографични данни за себе си и своето семейство, къде, какво работи тя и мъжът ѝ. На отговора, че е чиновничка , полицаят настоявал упорито да посочи учреждението, а установявайки, че работи в проектантски институт разпитвал какви заводи проектират и къде се намират. След това се интересувал какви висши учебни заведения има у нас и по какъв начин може да се следва в тях.

По наши данни и такива от братските органи, капиталистическите разузнавания и особено американското полагат усилия да се сдобият с топографски карти и геодезически данни за страните участвуващи във Варшавския договор. За тази цел в редица свои дипломатически представителства те имат разузнавачи под прикритието на аташета по географските въпроси, на които дават инструкции и възлагат задачи чрез официални контакти и по линия на мнимообмена да се стремят да получат каквито и да било географски карти и публикации. В разговори с работници и служители от учреждения и научни институти, работещи в областта на картографията, фотограметрията и геодезията с подвеждащи въпроси и под предлог на размяна на научни дискусии, аташетата по географските въпроси искат данни от поверителен характер и материали, чрез които могат да разшифроват данни за координатната система на нашата страна, за начина на свързване на топографските карти между социалистическите страни и др. Подозрителен интерес са проявявали у нас и по отношение на карти за хидрологията и хидрографията на България, за метеорологическите условия и пр. Съвсем очевидно е, че това им е необходимо за използуването на нови видове оръжия и военна техника. Ето защо те събират данни от геодезически и картографски характер за цялото земно кълбо и преди всичко за територии, на които планират бъдещи войни, главно в Европа. Аташетата по географските въпроси се ръководят от отдел "Карти" - част от стратегическото разузнаване - при управлението за "Обработка и анализ" на Осведомителните данни.

Този отдел поддържа тясна връзка и сътрудничи с Централното разузнавателно управление, с разузнаванията на сухопътните, военновъздушните и военноморските сили.

Задачите на тези атакета старателно се разработват от разузнавателните центрове, като се инструктират какви данни, в кои институти и под какъв предлог могат да получат. Тези задачи и наставления, а така също информациите и материалите от атаметата се движат с дипломатическа поща. Придобитите данни и материали се използуват при изработването на военни карти и военногеографски описания във войските и щаба на НАТО.

Големият интерес и стремеж да се доберат до топографски карти и геодезически данни, проявяван от разузнавателните служби на врага се потвърждава и от факта на създаването на специална геодезическа разузнавателна организация "ГИМРОДО". Във връзка с това от щаба на Обединените въоръжени сили на страните членки на Варшавския договор е обърнато внимание на ГЩ на БНА за разработване на мероприятия за по-нататъшно прикриване на топогеодезическата основа на социалистическите страни и по този начин да се пресекат възможните канали за потичане на такива данни и материали.

Според последните сведения за събиране на данни от тригонометрически, гравиметрически и топографски характер САЩ използуват разни институти и специалисти не само от своята страна, но и от другите капиталистически държави.

Големият интерес към топографски карти и геодезически данни на вражеските разузнавания се обосновава и от обстоятелството, че фотографиите и данните получени от изкуствените спътници не могат да се използуват самостоятелно.

Разузнавачите и агентурата на противника под прикритието на търговци проявяват интерес към структурата и насоките на вноса и износа на НРБ, състоянието на платежния баланс и пр. Те полагат усилия да се доберат до данни относно плановата необходимост от определена продукция, машини или комплектни доставки, какви са условията на конкурентните фирми и като използуват придобитата информация да сключат сделки при максимално изгодни за тях условия. Чрез търговията врагът се стреми да създава иконо-

20

мически затруднения и на тази основа да постигне политически цели, а именно откъсване и противопоставяне отделните страни от социалистическия лагер и насочването им към сближаване с капиталистически държави. Капиталистическите разузнавания полагат големи усилия за събиране на информация от военен характер. Техните разузнавачи и агентура проявяват интерес към местонахождението на военни поделения, летища, ракетни площадки, военна техника на въоръжение в нашата армия, за провежданите военни учения и пр. Във връзка с това е сигнализиран ЦК на БКП, а от страна на III управление КДС са набелязани мероприятия за разкриване и пресичане на каналите, по които могат да изтичат данни касаещи отбраната и външната сигурност на страната.

За постигане на своите цели врагът използува политическите колебания, моралната разпуснатост, кариеризъм, алчност и други отрицателни черти на някои български граждани, с които имат контакт във връзка с възложената им работа, като придружители, търговци, специалисти и пр.

От анализа на постъпилите данни за подривната дейност на капиталистическите разузнавания се вижда, че те използуват главно следните форми на работа:

1. Внедряват свои служители и агенти на работа в така наречените източни поделения на концерните и фирмите, които имат контакти със социалистическите страни, с цел провеждане на своята дейност по негласен път.

2. Създават фиктивни фирми за прикритие на свои поделения и служби, с цел легализиране на подривната си дейност от позициите на търговско-промишлените фирми.

3. Установяват агентурна връзка или доверителен контакт с директорите и други лица от управленческия апарат на концерните и фирмите, чрез които осъществяват организационни въпроси на разузнавателната работа и провеждат мероприятия по интересуващите ги граждани от социалистическите страни /гостуване за сметка на фирмата, изучаване, наблюдение, създаване обстановка за контакт и оказване влияние и пр. /

4. Провеждат зашифрован или открит разговор с търговци, специалисти или други техни граждани, които са били на по-

освещение в страните от нашия лагер. Полезна информация извличат и от докладите на тези лица давани пред шефовете на фирмите. Особено активна в това отношение е дейността на разузнавателните служби на ГФР, Франция, Англия, Гърция и др. Данните получени от наши източници, а също така и от братските органи показват, че редица фирми на ГФР, Франция, Италия, Австрия и др. се използуват като прикритие на разузнаванията в тези страни и от разузнавателните органи на САЩ при провеждане на подривната им дейност срещу НРБ и другите социалистически държави.

Обсъждайки дейността на врага на 15.XII.1965 г. Колегиумът на Комитета за държавна сигурност разгледа състоянието на работата по опазването на държавната тайна. Като констатира редица недостатъци в агентурно-оперативната работа в това отношение и взе предвид непроверените предложения за подобряване на същата, Колегиумът прие решение, с което в основни линии се разпорежда:

Началниците на II, III, Софийското и окръжните управления на КДС да разгледат състоянието на работата по опазването на държавната тайна и да вземат мерки за подобряване на агентурно-оперативната работа и официалния контрол в обектите на обслужване. За изпълнението на тази основна задача се указва: да се направи оценка на агентурния апарат - на неговата разположеност и възможности за работа по опазването на държавната тайна; в учрежденията /предприятията/, където се концентрирани много по обем или особено важни секрети да се осигури надеждна охрана от агентура и доверителни връзки; да се проследят всички случаи и сигнали за изтичане на държавни тайни и се вземат мерки за предотвратяване възможностите на капиталистическите разузнавания да се добират до държавни секрети; да се активизира работата по разработките, възникнали по сигнал за изтичане на държавни тайни, като се вземат на контрол от ръководствата на съответните отдели; да се подобри качеството на официалните проверки, съпровождайки същите с провеждането на комплекс от агентурно-оперативни мероприятия.

Решението на Колегиума задължава ръководствата на II, III, Софийското и окръжните управления на КДС периодически да разглеждат агентурно-оперативната работа по опазването на държавната тайна в обслужваните учреждения и предприятия, като

при нужда да набелязват допълнителни мероприятия за подобряването й.

Ръководството на КДС винаги е отчитало важността на въпросите по опазването на държавната тайна и е отделяло необходимото внимание в тази насока. Далеч сме от мисълта да подлагаме на проверка дейността на ръководителите - искаме само да посочим, че в своята работа ние чувствуваме опората и помощта за получаване на по-добри резултати в борбата срещу врага.

В тази връзка следва да се отбележи, че след като разгледа състоянието на агентурно-оперативната работа и набеляза редица мероприятия за нейното подобряване, внесе в ЦК на БКП редица документи за решаване на някои въпроси. Председателят на Държавната сигурност несъмнено ще окаже своето благотворно влияние за подобряване цялостната работа по опазването на държавната тайна.

След получаване решението на Колегиума в поделенията на КДС в центъра и в окръзите, ръководствата и оперативният състав проведоха редица агентурно-оперативни, проверочни и профилактични мероприятия за подобряване опазването на държавната тайна. Привлечени бяха в известност лицата, които по силата на това, че заемат определени длъжности имат достъп до работа с документи съставляващи държавна тайна. Създадена е картотека, която отразява персонално степента на поверителност на документите, с които работят допуснатите по места служители. Тази картотека подпомага оперативните работници при решаване въпросите за пътуванията в капиталистическите страни и недопускане излизането на такива работещи с документи от особена важност. За служителите, които работят с материали от останалите степени на поверителност се преценява и решава конкретно в зависимост от важността на делата, политическите, лични и делови качества на лицата, а така също и от необходимостта за отиване в капиталистическите страни.

В някои от окръжните поделения на КДС е активизирана работата по проследяването на официалния контрол във връзка с опазването на държавната тайна.

Изхождайки от оценката на агентурния апарат, неговата разстановка и възможности за работа по опазването на държавна-

та тайна в обслужваните централни ведомства, държавни стопански обединения, научни институти и предприятия – в някои от тях беше придобита нова агентура.

Активизирана беше работата по някои разработки възникнали по сигнали за изтичане на държавна тайна. Така например чрез провеждането на сложни комбинации, активни агентурно-оперативни и технически мероприятия за сравнително кратко време беше реализирано ДОП "Алчния" от VI отдел при II управление КДС. Обектът работеше като началник отдел в Държавния комитет за планиране. Същият имаше достъп до редица поверителни материали и е участвувал в много съвещания по линия на СИВ. По силата на служебното си положение той е получавал почти всички доклади по въпросите разглеждани в Колегиума на Комитета за планиране, а също така и по решаването на тези въпроси. Обектът е приемал в служебния си кабинет капиталистически граждани, въпреки наличието на заповед на ръководството на Комитета забраняваща това. Предателската дейност на "Алчния" се изразява в разкриване на чуждестранни капиталистически фирми нуждите от внос на машини и съоръжения и съдействие за сключване на максимално изгодни за фирмите сделки, срещу което е получил западна валута, с която е закупил лека кола "Опел-рекорд", хладилник, нефтова печка, получил е няколко транзистори и други предмети, а така също и значителна сума български пари. Народният съд даде заслужено наказание – 4 години лишаване от свобода, конфискация на част от имуществото на обекта, глоба в размер на няколко хиляди лева.

По данни от агент беше заведено ДОП "Глашатай" в VI отдел, II управление КДС. Обектът, служител в Комисията по цените беше разгласил данни относно проведеното впоследствие коригиране цените на някои хранителни стоки, въпреки, че във връзка с това правителствено мероприятие ръководството на Комисията при възлагане задачите е задължило участниците в разработките да подписват декларации за опазване в тайна на въпросите, по които ще работят. Чрез провеждането на няколко заимфровени разпита беше разкрит източника на изтеклата информация, проведено следствие и виновния осъден. Този случай послужи за вземане мерки и опазване в тайна на ценоразписите при отпечатването им в различните печатници.

Активно е работено от някои поделения на КДС по опазването на държавната тайна свързана с новости в науката и техниката, здравеопазването и различните отрасли на икономиката. Като положителен пример це посочим работата на някои поделения КДС. Такъв е случая с работата на двама български лекари, по откриването на препарат за лекуване на някои ракови заболявания.

Първичните данни по този въпрос са получени от ДВ, след което се разработват и провеждат редица проверочно-профилактични и агентурно-оперативни мероприятия за опазването в тайна същността на научните разработки и технологии за производството на въпросния препарат. Оказана е съществена помощ в изработването на документи, регламентиращи режима на производство, отчетност, ползуване и съхраняване на препарата и документацията в завода-производител, учрежденията, болниците и клиниките, които имат отношение към въпроса.

Взети са мерки за правилна организация на работата по прилагането на Правилника на Министерския съвет, относно опазването на държавната тайна при изработването, разпространяването, ползуването, отчетността и съхраняването на документите съставляващи държавна тайна. По наша инициатива ръководството на завода-производител е извършвало проверки по изпълнение на дадените в тази насока указания. Проведени са мероприятия за осигуряване физическата охрана на изобретателите, а също така и на готовата продукция от препарата.

С цел изучаване и осигуряване на наш контрол върху изобретателите са проведени от Окръжно управление КДС - Русе и II управление КДС редица агентурно-оперативни и технически мероприятия /насочена агентура: "Димитров", "Анда", "Манух", "Любенов"/. Установен е личен контакт с изобретателите от отговорни партийни деятели и ръководни служители на КДС, мероприятие - 9, мероприятие-15, външно наблюдение, изучаване на лица работещи по въпросите на препарата с цел вербовка на нова агентура, чрез IX управление е поставен въпроса при засичане на кореспонденция третираща въпроси за изобретенията да сигнализират своевременно II управление, а IX отдел КДС да дава информация за същото по данни от чуждестранните радиостанции и печата; работено е по връзките на изобретателите и по лица проявяващи стремеж за сближаване със

същите. Набелязани са мероприятия за дезинформация на лица уличени в услуга на капиталистически разузнавания.

Органите на КДС - II управление и окръжните управления на КДС в Плевен и Перник са подпомагали със свои методи и средства опазването в тайна и на изобретения, имащи голям икономически ефект /откриване и производство на препарат от голямо значение за месодобива, намиране метод и конструиране на машини за леене с противонапиляване, изобретението за защитно покритие на електродите и др./

Отчитайки големия интерес и стремежи на капиталистическите разузнавания за събиране на данни и материали от топографски и геодезически характер е изготвен съвместен план - мероприятия за работа на II, III и VI управление КДС за предотвратяване използуванията на врага. В VI отдел, II управление КДС е заведена анонимна разработка за разкриване и пресичане каналите за изтичане на данни в областта на картографията, фотограметрията и геодезията.

Агентурната работа по опазването на държавната тайна не е достатъчно обвързана с официалния контрол. Много редки са случаите на извършване проверка и вземане мерки за подобряване на състоянието на работата по опазването на държавната тайна в резултат на сигнали получени от агентурата. Почти няма агентурни сведения, в които да се третират въпроси за несъблюдаване правилата по изработването, ползуването, съхраняването и отчетността на поверителните документи, а при официалните проверки работниците от отделение "Държавна тайна" констатират такива факти в редица учреждения и предприятия. Поверителни материали се размножават без писмена резолюция на отговорен ръководител, а в някои случаи на същите не се поставя съответна степен на поверителност. При проверката през 1966 г. в Министерството на външната търговия беше констатиран случая на фактическо разсекретяване на документи, получени от Секретариата на СИВ. Същите по указание на началник отдела за СИВ, тогава Богомил Андонов бяха размножени без степен на поверителност и раздадени на членовете на Българската делегация от Комисията по външната търговия при СИВ без да се завеждат от отчет.

Друг пример - в Държавния комитет за планиране не се получиха агентурни сведения за изработването на плана по външната търговия за 1968 г. на безотчетна хартия без степен на поверителност и затова, че е рационален и напратен на учреждения, като неповерителен, макар, че в него са включени и данни обявени от Министерския съвет за държавна тайна. Характерно за отбелязване тук е обстоятелството, че по същия начин беше изработен и пуснат плана по външната търговия и за 1967 г. по повод на което още тогава с писмо подписано от председателя на КДС беше сигнализирано ръководството на Комитета за планиране.

Някои обекти обслужвани от II управление и окръжните управления КДС, в които са концентрирани повече секрети не са обезпечени с достатъчно агентура годна да изпълнява задачи по опазването на държавната тайна.

По сигнал от ДВ на III управление КДС през май 1966 г. отделение "Държавна тайна" извърши проверка в управление "Държавен резерв", проектантската организация "Хранпроект" и ДСО "Хидрострой" във връзка с изработването на документация за строителство на подземен склад - база за гориво смазочни материали мобилизационен запас на Министерството на народната отбрана. При проверката се потвърдиха данните, че тази документация е изработена, движена и съхранявана като явна, в резултат на което са били налице условия за разгласяване на данни, съставляващи държавна тайна. Оперативните работници, обслужващи посочените три учреждения не знаеха нищо по въпроса, макар че проектирането на този секретен обект е било започнало още през 1964 г. Трябва да отбележим, че и сега от ДСО "Хидрострой" не могат да дадат обяснение къде са предадени три екземпляра от тази проектносметна документация, което също не е известно на оперативния работник.

При проверките за наличността на документите, съставляващи държавна тайна, за отделни периоди на 1966 г. и 1967 г. в различни учреждения не бяха показани общо около 150 документа, с различна степен на поверителност. Впоследствие част от тях бяха приведени в известност, а за някои бе установено, че по същество не съставляват държавна тайна и неправилно са били оформени като поверителни. По-голямата част от липсва-

щите документи са на Министерството на външната търговия, където първоначално се търсеха 105 броя. В края на 1967 г. останаха да се търсят 52 документи, числящи се на 12 служители. Тези документи съдържат данни от всички степени на поверителност - относно баланса на зърнените храни и държавния резерв от същите, информации от Комитета за държавна сигурност, документи по координациите между страните членки на СИВ в търговията им с капиталистическите страни, такива за валутните задължения на НРБ към други държави и пр. След продължително издирване на тези документи /от юни 1966 г./считайки ги за изгубени сме подготвили предложение за следствие и търсене отговорност виновните.

Във връзка с изгубените поверителни документи в Министерството на външната търговия следва да отбележим, че след проверката ръководството на министерството изпрати на задгранична работа 4 служители, които носят отговорност за такива документи. Предстоящо е заминаването на още един, а други двама са освободени от длъжност и са преминали на работа в други учреждения. По въпроса за напредването на задгранична работа отношение има V отдел при управлението и трябва да посочим, че при другарите има екземпляр от протокола за непоказаните при проверката поверителни документи. Те обаче са дали съгласието си, въз основа на което ръководството на министерството, след съгласуване с НК на БКП е изпратило въпросните служители на задгранична работа. В документите във връзка със съгласуването на тези въпроси никъде не е отбелязано, че тези служители са виновни за изгубването на материали съставляващи държавна тайна.

Изгубване на поверителни документи, резултат на несъблюдаване правилата за използуване, отчетност и съхраняване на същите са констатирани при проверките през 1963 г., 1964 и 1965 г. в Министерството на машиностроенето.

В резултат на много усилия - среди на зам.председател на КДС, ръководството на управлението и на отдела с министъра на машиностроенето и след подмяна на служителите в поверителната служба, състоянието на поверителното деловодство значително се подобри. При проверката на документите по отчетните книги за 1967 г. комисията констатира, че всичко е на лице. В тази връзка

следва да се отбележи, че при проверките им в обединенията се установяват редица нарушения на изискванията по опазването на държавната тайна, а от страна на министерството не е провеждан контрол и не е оказана необходимата помощ.

Поверителни документи не са били показани и при проверките в Министерството на земеделието, Окръжния народен съвет - Хасково, Железопътно управление - Горна Оряховица и др.

В началото на тази година при предаване и приемане на поверителното деловодство в Министерството на транспорта не са се оказали на лице 6 документи заведени в дневниците като поверителни.

При извършена проверка през 1967 г. в Комитета по геология, Главното управление по геодезия и картография при Министерството на архитектурата и благоустройството, по-голяма част от окръжните народни съвети и проектантски организации се установи, че топографски карти в различни мащаби и геодезически данни се ползуват за най-различни стопански нужди, като почти навсякъде не се съблюдават изискванията за опазването на държавната тайна. В резултат на това има редица случаи на загубване топографски карти. В Толбухин например са изгубени 3 картни листа мащаб 1: 25000 на район около 25 км крайбрежна ивица. На тези карти няма нанесени поверителни обекти, но в района, който обхващат има и обекти от особена важност. По нареждане на окръжния прокурор случаят е разгледан от следовател при Окръжно управление КДС Варна и делото е внесено в съда. Макар и с голямо закъснение заведена е разработка за измирването на картите, но засега нямаме данни за определени резултати.

Топографски карти са изгубени в някои окръжни клонове на проектантската организация "Водпроект", някои бригади за геоложки проучвания и др.

Неудовлетворяват ни тия, които се вземат от ведомствата за опазване на топографските карти при работа в полеви условия, където са на лице възможности за изгубване и дори за откраднване на такива ценни материали, а от страна на нашите органи по места не постъпват данни за конкретни случаи на проявяван интерес или злоупотреби с тези материали. Показателен за незадоволителна наша работа по опазването на държавната

тайна е случая с жалбата на Родина и от страна на бивш служител в Окръжния народен съвет - Благоевград, който откра на 5 картин листа мещаб 1:5000 за районы на окръга.

В почти всички случаи нашо посочените не са завеждани разработки и фактически не са провеждани агентурно-оперативни мероприятия за издирване на изгубените поверителни материали. Не са разработвани и не са поставяни на агентурата задачи за изясняване причините за изгубването на документите и във връзка с издирването на същите. При това положение естествено при нас няма данни за това дали изгубените документи не са станали до тоянне на врага.

Държавни тайни могат да изтичат и когато се водят телефонни разговори по поверителни въпроси. Открити са технически средства за подслушване на такива разговори дори и от разстояние. Има факти на засичане колите на капиталистически дипломати на местонахождението на усилвателните пунктове по трасетата на подземни кабелни линии.

Предполага се, че в резултат на продължителна обработка на радиоизвъчванията от апаратурите на КНО, I, II и III армии, на въжиното наблюдение на II отдел и на IV управление КДС, на английското разузнаване са станали известни радиочестотите, които се ползуват от тези ведомства и посочените техни поделения.

Друг източник , който много на широко и задълбочено се използува от капиталистическите разузнавания прикрити в техните представителства у нас за събиране на разностранна информация това е ежедневния и периодичен, централен и местен печат, в който понякога се допускат публикации на практика увреждащи интересите на страната.

Опазването на държавната тайна е неразривно свързано с правилния подбор на лицата допускани до работа с документи от всички степени на поверителност. Съгласно приложение № 1 към Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна, одобрен с постановление № 65 на Министерския съвет от 31.XII.1967 г., ръководителите на учрежденията и предприятията са длъжни след преценка на личните, делови ка-

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 24.06.2010 Секретар:

чества и служебна квалификация за всяко лице по доклад на кадровите служби /лични съставки/ да изпратят на съответното поделение на КДС определени кадрови документи за съгласуване. Този въпрос се разглеждане и в стария правилник, но трябва да се отбележи, че при проверките от наша страна са установявани във всички учреждения и предприятия случаи на допускане до работа с поверителни материали на лица без да е съгласувано мнение с КДС. В Държавния комитет за планиране например от общо 290 служители работещи с поверителни документи не беше съгласувано мнение за 204; в Министерството на външната търговия - за 123 служители и др. След поставяне на въпроса пред ръководителите на посочените ведомства започнаха да постъпват материали за уреждане допускането на служителите до работа с поверителни документи.

Разглеждайки въпроса за допускането до работа с поверителни материали следва да посочим, че в много случаи неоправдано се разширява кръгът на лицата, които се запознават с държавни тайни: така например преди около месец от проектантската организация при Министерството на транспорта - "Транспроект" предлагат да се отнеме допуска на 20 служители, тъй като нямало да работят с поверителни документи и със същото писмо изпращат материали за съгласуване с цел допускане до такава работа на други 32 души.

В някои учреждения и предприятия се подхожда съвсем формално при подбора и изучаването на лицата предлагани за съгласуване.

На Окръжно управление КДС - Благоевград, например бяха изпращани характеристики, размножени на циклостил с допълнително написани имена на кандидатите.

В продължение на една година само от отделение "Държавна тайна" са изготвени предложения и с писма подписани от зам.председател на КДС е отказано допускането до работа с поверителни материали на 53 души, цифра която също говори за формален подход от страна на ръководителите на учреждения и предприятия при подбора и изучаването на служителите за работа с поверителни документи.

Слабости по отношение изучаването на лицата за допускане до работа с поверителни документи се допускат и от нашите органи. В специалния отдел на завод "Найден Киров" в Русе като машинописка е работила Добрина Паункова. Брат на нейния съпруг е изменник на Родината, намиращ се в Канада, с когото семейство Паункова поддържа връзки. Това е станало известно на нашите органи едва, когато Паункова направила постъпки да й се разреши да отиде при девера си. Друг наш недостатък в тази насока е това, че на практика оперативния състав , обслужващ учреждения, държавни стопански обединения, научни институти и предприятия, в които се работи с държавни секрети, считат че с даването на мнение за допускане до работа с поверителни материали са свършили работата си веднаж завинаги. Не се работи за изучаването, наблюдението и опазването на лицата, допускани до особено важни секрети.

За осигуряване опазването на държавната тайна, за навременното организиране работата на органите на КДС по разследване фактите на изгубени поверителни документи и предотвратяване физическите възможности на противника да се добира до държавни секрети от голяно значение е правилната и цялостна отчетност на изработените, размножените и на постъпилите от други ведомства, учреждения и предприятия документи от всички степени на поверителност. За целта в правилника са дадени образци на необходимите отчетни книги, но сълите не са заведени навсякъде, а има и редица случаи на повълно вписване на данните за документите.

Предаването на поверителни материали без подпис показване се подценява отчетността за движението на тези документи, а това от своя страна е предпоставка за неправилно съхраняване и изгубване на такива, тъй като при тези начини на работа няма условия за провеждането на необходимия контрол. В резултат на такава по начало неправилна практика в Министерството на свобщенията при годишната проверка не са се оказали на лице 6 папки проекти за поверителни обекти.

За извършването на всички проверки по опазването на държавната тайна и приложението на Правилника предварително е взято съгласното на ръководителите на проверяваните учреждения и предприятия. В процес на работата при проверките са давани конкретни указания и препоръки за подобряване на същата. Констатациите и предложенията са отразявани в съставените за целта

протоколи, които са докладвани на ръководителите на учрежденията. За някои по-съществени нарушения са изготвяни справки или писма, които подписвани от председателя на КДС или неговите заместници се изпращали до другаря Житко Живков - за използване на поверителни данни от Министерския съвет и Държавния комитет за планиране при съставянето на плана за 1967 г. и пометката до министъра на външните работи - за слабости допускани от служителя в посолството на КНР; до министъра на земеделието, министъра на транспорта, министъра по архитектурата и благоустройството, министъра на химията и металургията, министъра на външната търговия и др.

Във връзка с въпроса за опазването на държавните секрети следва да посочим, че това не е задача само на оперативния състав, обслужващ учреждения, институти и предприятия, където се работи с поверителни данни и материали. От голямо значение за правилната организация на агентурно-оперативната проверочна и профилактична работа по опазването на държавната тайна са данните за интересите, които проявяват представителите на капиталистическите резиденции, пребиваващи в нашата страна под прикритието на служители в посолствата, търговците и търговските представителства. Много биха ни послужили и данните за това, какви наши секрети се стремят новестни на врага и евентуално какви насоки за източниците и каналите за придобиването на тези данни. Изразявайки становище, че такива данни не постъпват в VI отдел от линейните отдели, може да се предположи, че те не разполагат с такива или имат такава насоченост. Необходимо е за в бъдеще по-голяма съгласуваност и координация на действията в борбата против общия враг за опазването на държавните тайни.

От голямо значение за правилната организация на работата по опазването на държавната тайна е тясната връзка и съгласуваност между работниците, обслужващи обектите по агентурна линия и тези по линия на държавна тайна. Изхождайки от това още при планирането на работата ръководителя на отделение "Държавна тайна" в порядък на координиране взема от началниците на отдели и управленията данни, относно необходимостта от проверки в съответните учреждения. Преди започване на проверките работникът от

отделение "Държавна тайна" с обслужващият по агентурна линия учреждението, следва да обсъждат въпросите подлежащи на изясняване. В процес на проверката трябва взаимно да се информират като се използват агентурата и доверителните връзки. На практика в последно време при извършването на проверките заедно с работниците от отделение "Държавна тайна" участвуват и оперативни работници обслужващи обектите. По този начин последните си изясняват не само какъв трябва да бъде режима на работа с поверителните документи, но и тяхното движение, кои служители работят с поверителни материали, какви нарушения на правилника се допускат и изхождайки от обстановката могат правилно да разработят агентура и доверителни връзки, а когато е необходимо да се насочат за придобиване на такива за да организират работата си по опазването на държавната тайна своевременно и за получаване на сигнали за проявен подозрителен интерес към поверителни документи и към лица работещи с такива.

В резултат на оказваната помощ от оперативния състав при отделение "Държавна тайна" на служителите от поверителните служби в обслужваните учреждения и предприятия се създадени взаимоотношения, които способствуват за получаването в отделението на сигнали за неблагополучия в работата по опазването на държавните тайни и наличие на възможности за изтичане на държавни секрети. Характерен пример в това отношение са последните сигнали от началниците на поверителните служби при управление "Редки метали", Българската народна банка и др. Получавайки с явно писмо от Министерството на външната търговия валутния план за 1967 г. др. Ридчелски веднага ни уведоми за това. При изясняването на сигнала се установи, че Министерството на външна търговия е дало данните от документ изработен в Държавния комитет за планиране като неповерителен и допретен на ведомствата чрез Министерския съвет по явен път.

Началникът на поверителната служба при БНБ - др. Войводова ни уведоми, че от задгранични представителства на НРБ са получени по явен път писма с данни, които по ориентировачния списък на банките съставляват държавна тайна.

~~21~~ 34

Известно е, че II управление на КДС респективно "I-ти отдел има задача да организира цялостно контраразузнавателната работа по опазването на държавната тайна. В последно време бяха извършени някои структурни подобрения в II отдел - създадено бе отделение за работа с окръжните. Проведени бяха съвместно с отделение "Държавна тайна" и други отдели редица мерки, целящи създаване по-добра организация и активизиране на агентурно-оперативната работа. В резултат на това и усилията на оперативния състав постепенно се увеличава броят на сигналите, делата и разработките. Необходимо е занапред, както от страна на отделите в управлението, а така също и от окръжните управления на КДС да се подобри координацията и съгласуваността в практическата работа, бързо да се реагира на получените сигнали, навреме да се уведомява ръководството на управлението и отдела и търси помощта на отделение "Държавна тайна" по всички въпроси касаещи опазването на държавните секрети.

От проверките, извършени от отдели в окръжните управления КДС сме с впечатление, че ръководствата по места проявяват разбиране по въпроса за необходимостта от опазването на държавната тайна. Състоянието на работата по опазването на държавните секрети и особено по провеждането на официален контрол по прилагането на нормативните документи на територията на окръжните управления общо взето не е на нивото на изискванията. Някои оперативни работници в окръжните управления КДС не са съставили протоколи за извършените проверки в обслужваните учреждения.

Във връзка с организацията на работата по опазването на държавните тайни на територията на окръжните управления

35

КДС трябва да отбележим, че там където има определен отделен оперативен работник за работа по опазването на държавната тайна, същият има възможност да се специализира по въпросите и да оказва помощ не само на обслужваните учреждения и предприятия, но и на останалия оперативен състав. Имаме впечатление, че ръководството на окръжните управления Пловдив, Враца и др. правилно са се насочили и имат известни резултати в организацията на работата по тази линия.

В някои окръжни управления на КДС като София, Пловдив и др. за работата по опазването на държавната тайна са определени и отговарят ОР. В други окръжни управления на КДС проблемите по опазването на държавната тайна се разработват и обобщават от началници или зам. началниците на отделенията по икономиката. В случая организацията на работата е преди всичко въпрос, който следва да се решаве от ръководствата на окръжните управления КДС. Според нас по-важно е да се мобилизират силите и възможностите на целия оперативен състав, агентурата, ДВ и обществеността, да се анализират получените сигнали за проявен интерес на врага към нашите секрети, с цел бързо, настъпателно и резултатно да се провеждат активни мероприятия за пресичане възможността за изтичане на държавна тайна и опазване интересите на страната.

Посочените в информацията нарушения на Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна отразяват до голяма степен и недостатъците в агентурно-оперативната дейност по работа по охраната на държавните секрети в обслужваните учреждения и предприятия. Една част от оперативните работници не считат опазването на държавната тайна като своя първостепенна задача при обслужването на обекта.

Не се поставят конкретни и добре обмислени, целенасочени задачи на агентурата, поради което не се получават сигнали за разгласени държавни тайни, за обстоятелствата при които са изгубени поверителни документи, за проявен подозрителен интерес към лица работещи с поверителни материали и пр. Не се използуват резултатите от официалните проверки за правилно организиране на агентурно-оперативната работа.

Предвид горното, за осигуряване надеждно опазване на данните и документите, съставляващи държавна тайна е необходимо:

145
~~23~~
36

До 20 юни по подоления да се разгледа състоянието на работата по опазването на държавната тайна и с оглед привеждането й в съответствие с решението на Колегиума на КДС от 15.XII. 1965 г. и измененията в оперативната обстановка, изхождайки от констатациите да се набележат и проведат мероприятия за нейното подобряване като за целта:

- Да се направи анализ и оценка на възможностите и разстановката на агентурния апарат от гледна точка за правилното му използуване, а там където е необходимо да се придобие нова агентура с възможности за работа в тази насока.

- На агентурата да се разработват и поставят конкретни задачи по опазването на държавната тайна - във връзка с извършването на официални проверки, разгласени секрети или издирване на изгубени поверителни документи, изучаване на лица за допускането им до работа с поверителни документи, охрана /наблюдение/ на лица работещи с данни или по въпроси от строго-поверителен и от особена важност характер, кои от лицата работещи с поверителни материали поддържат връзки с чужденци и пр.

До 30 юни да се разгледат всички случаи на изгубени поверителни документи и след анализ да се набележат мероприятия за изясняване причините като към виновните се вземе отношение съ съгласно действуващото законодателство.

При сигнал за изгубени поверителни материали /документи, топографски карти, чертежи и пр./ да се завеждат анонимни дела, като своевременно се уведомява VI отдел, II управление КДС.

- Да се постави на задълбочен анализ работата по сигнали за изтекла държавна тайна и се търсят източниците и каналите за изтичането. За целта да се открыват анонимни разработки.

- Да се активизира работата по заведените дела с окраска шпионаж, като се вземат мерки за пресичане възможностите на врага и се работи за неговата дезинформация.

- Да се прави анализ на констатациите от официалните проверки с цел правилно организиране на агентурно-оперативната работа.

~~25~~ 33

- Извършването на официалния контрол по опазването на държавната тайна да се съчетава с провеждането на комплекс от долепосочени агентурно-оперативни мероприятия.

- Да се изучи Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна с цел даване правилни насоки на агентурно-оперативната и профилактична наша работа, оказване компетентна помощ на обслужваните учреждения и предприятия.

- В обектите, където има възможност активно да се използуват по опазването на държавната тайна нещатни сътрудници - бивши оперативни работници, които да се включват в комисии по проверки и по издирването на изгубени поверителни документи.

- Ежегодно до 31 декември опръкните управление да изпращат на VI отдел, II управление КДС, подробни справки за състоянието на агентурно-оперативната работа, за проведения официален контрол по прилагането на Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна и по вашите мероприятия, които ще се проведат през следващата година.

Н-К VI ОТДЕЛ, II У-НИЕ КДС
Подполковник _____

Отп.в 30 екз.

Секретно!
Екз.№ 1

11

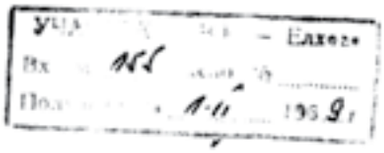

С П И С Ъ К

На учрежденията,предприятията,стопанските организации,които работят с поверителни материали,от района на МВР и ДС Елхово.

1.Елхово -ГК на БКП
2.Елхово-Гарата военна рампа
3. " -завод"Елпром"
4. " -ГОНС-ВОБюро,"Гражданска отбрана"
5. " -ОСО-III-ти"Стройрайон"
6. " -Българска Народна банка
7. " -ДСП"Родопа"
8. " -ПТТСтанция
9. " -Метеорологична служба
20. " -ТКЗС
11. " -ДАП
12. " -ДЗС"Граничар"и секретаря на ПК
13. " -РТС
14. " -Пътно управление
15. " -Държавна спестовна каса
16. " -Съд и прокуратура
17. " -Млекопреработване
18. " -Енергоснабдяване
19. " -Материално техническо снабдяване
20. " -ОКС
21. " -ДСП"Петрол"
22.В с.Воден-СОНС и ТКЗС
23.В с.Желязково-СОНС,ТКЗС и ВОБ
24.В с.Болярово-СОНС,ТКЗС и МТС и ВОБ
25.В с.Г.Крушево-СОНС и ТКЗС
26.В с.Ст.Караджово-СОНС ,ТКЗС и ВОБ
27.В с.Попово-СОНС и ТКЗС
28.В с.Бояново-СОНС,ТКЗС,МТС и ВОБ
29.В с.Гранитово-СОНС
30.В с.Лесово-рудник"Лесово,СОНС и ВОБ
31.В с.Маломирово-СОНС и ТКЗС

12

32.В с.Раздел-СОНС и ВОБ
33.В с.Мамарчево-СОНС и ВОБ
34.Директора на ДЗС"Гранитово"

ИЗГОТВИЛ
ИНСПЕКТОР ОТДЕЛЕНИЕ ДС
КАПИТАН
30.I.1969 година

Отпечатано в 1 екз.
за ЛД № 1478/66 год.
изпълнил Илчев
нап.Тонева на
30.I.1969 година

Из архивите на ДС

Строго секретно! 8
Екз.№ 2

Изд. № 584
Получ. 4.IV 1969 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Показаната проверка извършена на ТКЗС,СОНС и ХМТС с.Бояново,за работа с поверителни материали,съгласно правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна в НРБ.

От направените няколко проверки в района след проведеното с ръководителите на учреждения,предприятия и стопански организации как да се спазва правилника за организация на работата по опазването на държавната тайна в НРБ се установи пълен безпорядък.Оперативния състав докладваше,че трудно може да се разбере какви поверителни документи се съхраняват в тези учреждения и предприятия,тъй като липсват:книга опис обр.1 за отчет на дневниците,книгите и делата,входящи и изходящи дневници обр.2 и 3,дневник обр.4,партидна книга обр.5 за раздаване на материалите,не се водят засекретени тетрадки и бележници и дневник за отчетност на такива и т.н.Получаваната поверителна и строго поверителна кореспонденция главно по линия на ГО и по военния отчет се завежда в явния дневник,движи се безотчетно (без подпис)много документи не са заведени ,нямат размножителен номер,не се отбелязва в колко екземпляра е размножен,даже няма подпис-кой е автора на документа.Единственно което се оценя като положително в работата е,че онова,което се е оформило в някаква"поверителна преписка"се съхранява в желязна каса.

Оперативния състав не виждаше как може да се помогне на ръководителите да сложат в ред работата с поверителните материали .За да се видят всички недъзи в тази насока,да се запознае добре оперативния състав как на практика трябва да извършва своите контролни функции съгласно т.5 от правилника на Министерския съвет ,на 29.III.1969 година лично аз,в присъствието на целия оперативен състав извърших основна проверка на работата с повелителните материали в СОНС,ТКЗС и ХМТС село Бояново.Ръководителите бяха уведомени за тази проверка една

седмица напред с желанието да се подготвят да докладват какви поверителни материали имат,каква практика на работа е установена и на основата на какви законни и подзаконни актове и указания.

Какво показа проверката на СОНС БОЯНОВО?

1.Желязната каса където се заключват поверителните преписки по ГО и военния отчет не се запечатва.Липсват работни куфари или чанти,метални печати,лични тетрадки обр.9 и работна тетрадка.

2.Поверителните материали не се получават срещу подпис в партидна книга и картон заместител ,защото няма такива

3.Цялата поверителна кореспонденция се получава и изпраща по обикновената поща не срещу подпис по опис в пълно нарушение на т.55 и 59 от правилника.

4.Не се определя правилно степента на поверителност на изготвяните от тях документи.Черновите се изготвят на случайни листи и се унищожават не по установения ред.

5.Поверителните документи по военния отчет се завеждат и изведдат в едни дневници заедно с неповерителната кореспонденция на военното окръжие по указание на последното и се пришиват в едно общо дело .

6.Мобилизационен план-карта на Ямболски окръг с нанесени пунктове за съсредоточаване на запасните при мобилизация е явен,не заведен,безотчетен.

7.Донесения-приложения 1,2,3,4 и 5 по ВО са явни

8.Разчета за извозване на запасните по време на обща мобилизация са незаведени или изведени ,без отчетни.

9.По Гражданска отбрана се водят две папки(преписки)-едната за действително бойна обстановка,другата дубликат на първата ,за учебни цели.

-Поверителните писма по ГО са завеждани в явния дневник .

-Решения на Началника на ГО за организиране и водене на ГО -схематичен план с М-1:5000 е без степен на секретност,безотчетен.

-План за водене на разузнаване и извършване на информация на радиационната ,химическата и бактеорологичната обстановка -явен,не заведен,безотчетен.

-Календарен план за изпълнение на основните мероприятия при опастност от нападение-явен,безотчетен.

10

-Списък на пунктовете по настаняване и разсредоточаване на населението по време на обща мобилизация-явен,безотчетен.

-Схематичен план на с.Бояново м=1:5000 за действ на ГО при опастност от нападение с легенда за съсредоточаване на силите-явен,безотчетен.

-Схематичен план за защита на населението и селско стопанското производство с легенда за мястото на укритията м#1:5000 -явен,безотчетен.

-Схема за свръзките и оповестяването м=1:5000 с таблица на сигналите за оповестяването-явен,безотчетен.

-Таблица за оповестяване на ръководния състав на ГО-явна не заведена.

-Разчет за материално техническото и финансово снабдяване на ГО-явен,безотчетен.

-Карта на Ямболски окръг с план за приемане настаняване е съсредоточаване на населението в територията на общината -явна,безотчетна.

10.Плик със секретни документи,които съдържа:

-Инструкция за дейността на комисията по съсредоточаване на населението.

-План-мероприятия за съсредоточаване на населението,животните и хранителните продукти.

-Съобщение до населението живущи на територията на общината което ще се предава при обявяване на обща мобилизация

-Карта на Ямболски окръг с легенда за мястото къде то се настаняват хората,животните и ценностите.

Посочените по-горе документи нямат отбелязано в колко екземпляра са отпечатани и са безотчетни.

11.Папка по ГО която съдържа:

-Заповед относно изграждане спасителен отряд и привеждане в мобилизационна готовност.

-Щатно длъжностен списък на спасителния отряд

-План за работа на спасителния отряд за превеждане то му в мобилизационна бойна готовност.

-План за оповестяване и събиране на личния състав на спасителния отряд на ГО.

-Стъкмителна ведомост за имуществото на спасителния отряд.

-Схема на дислокацията на спасителния отряд.

Всички документи в папката са явна и безотчетни.

11

Текущата кореспонденция по ГО е без степен на секретност и в повечето случай не заведена безотчетна.

Какво показа проверката на поверителната преписка в ТКЗС с.Бояново.

1.Нямат необходимите дневници изисквани по правилника за водене на поверителното деловодство.

2.Поверителната кореспонденция получават по явната поща,не чрез поделение 1224,разпечатва се от случаини служители и не се завежда.

3.В папката по Гражданска отбрана има следните документи:

-Оповестителен план за техниката по мобилизационно назначение.

-Разчет за живата теглителна сила земята която могат да обработват при военна обстановка -обр.№ 1.

-Разчет за наличния селско стопански инвентар теглен от животни обр.№ 2.

-Оперативен план за работа на председателя на ТКЗС при военновременна обстановка.

-Разчет на машинотракторния парк на ТКЗС.

-Разчет на наличния селско стопански инвентар по бригади.

4.Папка с мобилизационен план на председателя на ТКЗС,която съдържа следните документи:

-Щатно длъжностен списък на селския отряд на ГО.

-Щатно длъжностен списък на командата за разстителна защита при ГО.

-Списък на ветеринарната команда при ГО.

-Списък на механизираното противопожарно отделение при ГО.

-План за работата на командира на спасителния отряд.

-Стъкмителна ведомост за получаване и раздаване на имуществото на СО.

-Стъкмителна ведомост на противопожарното отделение,схема на дислокацията на СОГО и др.

Изработката на документите тяхното завеждане и отчетност са в разрез с правилника за водене на поверителното деловодство.

В диспечара на ТКЗС се съхранява папка със

Из архивите на ДС
315

следните документи:наряд на колите без превоз,наряд на колите с превоз,наряд на верижните трактори,оповестителен план на техниката с мобилизационно предназначение,сведение за тракторите,които остават за нуждите на селското стопанство, и т.н.Документите са не заведени без отчетни и диспечара съхранява папката в къщи.

Такова е положението на поверителната преписк в ХМТС с.Бояново.Папката с поверителни материали съдържа: указания по отчета на автотракторната и инженерната техника, плавателните съдове,съдовете и съоръженията за ГСМ от народно стопанство окомплектуването им с инструменти принадлежности и запасни части и доставянето им при учебен сбор или мобилизация са явни и не заведени.Правилника за отсрочване на запасни офицери,сержанти и войници при мобилизация , който носи степен секретно,не заведен без отчетен.Всички писма са не заведени и без размножителен номер.Липсват входящи,изходящи и други дневници.

Такова е,а даже и по-лошо състоянието в другите общини на района.Трудно е да се каже колко документи има изгубени защото няма от къде да се види това.

И З В О Д И :

1.Поради липса на правилник на Министерския съвет за работа с поверителни материали по места и липсата на конкретни указания как да се работи с поверителни материали не може да се очаква подобряване на работата и в бъдаще.

2.По висше стоящите организации по линия на военния отчет и ГО не са направили нищо за слагане в ред секретното деловодство по места в духа на изискванията на правилника на Министерския съвет.Самите те размножават изпращат и получават поверителните материали в пълно противоречие с правилника на Министерския съвет.

3.При такова състояние на работата по места с поверителните материали,органите на ДС немогат да допринесат нищо за опазването на държавната тайна,немогат да осъществяват контролните си функции защото те могат да се изтълкуват като грубо вмешателство в работата на контролираните ведомства.

За да се подобри работата по опазването на държавната тайна в духа на правилника на Министерския съве

Из архивите на ДС
316

13

П Р Е Д Л А Г А М Е :

1.Да се внесе справка в ИК на ОНС Ямбол или ОК на БКП-Ямбол,за състоянието на работата с поверителни материали в района и се набележат мерки за решителен прелом в духа на правилника.

2.Да се излезе с предложение от ОНС-Ямбол до Централно ведомство да се отпечатат всички видове образци ,книги ,дневници и пр.изисквани по правилника за водене на поверителното деловодство(малка дебелина за наши условия),без които е невъзможно да се говори за какъвто и да е порядък в работата на поверителните деловодства в духа на правилника на Министерския съвет.

3.Да се снабдят от ОНС или военното окръжие с необходимите металически печати всички учреждения,предприятия и стопански организации,които работят с поверителни материали за тяхното запечатване съгласно правилника.

4.Да ни се разреши да проведем занятие (курс)по райони с всички ръководители на предприятия и учреждения и стопански обекти на което подробно,практически нагледно да се покаже как трябва да се организира работата по поверителната преписка. На занятието вместо да се водят бележки да се раздадът подготвени от нас извадки от правилника във формата на записки (циклостирани),съответно засекретени и дадени срещу подпис за постоянно ползване ,тъй като не се разполага с правилника на Министерския съвет по места.

5.След провеждането на тези мероприятия органите на ДС могат и трябва да провеждат контролни функции да съставят протоколи за констатираните нередности и тогава се търси отговорност на съответните виновници от тяхните ръководители.

Отпечатано в 2 екз.
№ 1-МВР-Ямбол
№ 2-МВР-Елхово
изпълнил Иванов
нап.Тонева на
4.IV.1969 година

ИЗГОТВИЛ
ЗАМ.НАЧАЛНИК РАЙОННО У-НИЕ МВР
М А Й О Р
4.IV.1969 година

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго поверително
Екз. № 2

5

6

П Р О Т О К О Л

На основание чл.чл. 5 и 84 от Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна в НРБ, одобрен с постановление № 65 на Министерския съвет от 31.XII. 1967 г. Кирил Маджаров от Министерство на вътрешните работи - "Държавна тайна" извърши проверка по приложение разпоредбите на посочения Правилник в Министерството на външните работи. За целта предварително бе взето съгласието на Министъре на външните работи др. Иван Башев.

При проверката в присъствието на др. Крум Иванов Риджалски, главен специалист - отговорник на поверителното деловодство се установи следното:

Министърът на външните работи със заповед № 1 от 29.XII.1968 г. е разпоредил от 2.I.1969 г. да се приложи в министерството Правилникът за организацията на работата по опазването на държавната тайна в НРБ. Със същата заповед задължил всички служители, които работят с поверителни материали да изучат правилника и да спазват неговите изисквания. Контролът за изпълнението на заповедта е възложен на главния секретар.

Съгласно чл. 20 от правилника допуснатите до работа с поверителни материали се запознават с неговите разпоредби, в приложение № 1 към правилника се довежда до знанието на ръководни служители на ведомства и служители от поверителни служби и кадрови отдели.По нареждане от отдел "Секретариат" на Министерството на външните работи и поради недоглеждане от страна на работещите в регистратурата през 1968 г. заедно с правилника на всички служители се давани и екземпляри от приложението, което е в разрез с указанията. Освен това екземпляри от правилника и

У 6
2

приложението са били изпратени без съпроводителни документи до посолствата на НРБ в Румъния и Мароко.

Не са изпълнени разпоредбите на точка първа от Приложение № 1 към правилника – няма утвърден от Министъра на външните работи номенклатурен списък на длъжностите, които налагат заемащите ги лица в министерството и в мисиите да работят с определена степен поверителни материали. В резултат на това на практика се получава, че всеки служител в министерството може да се запознае с каквито поискa документи. Освен това за длъжностите по номенклатурния списък трябва да се подбират за назначаването лица с качества осигуряващи опазването на държавната тайна.

В разрез с изискванията на чл. 19 от правилника в поверителното деловодство няма поименен списък на лицата допуснати до работа с поверителни материали, въз основа на който те имат право да получават поверителни документи. Във връзка с това следва да се отбележи, че нарушавайки разпоредбите на точка втора от Приложение № 1 към правилника, до работа с поверителни и строго поверителни документи са допускани и лица, за които не е съгласувано мнение със съответните органи на Министерството на вътрешните работи. Такива са случаите с Лили Недялкова Зелен-горова – Милошева, преводач-кореспондент, Сивина Хекова Ковачева, бивш стенограф, Димитричка Иванова Попова и Мирена Белева Попова, инспектори в отдел "Секретариат".

Със заповед № 162 от 3.II.1965 г. на Министъра на външните работи е утвърден Списък на фактите, сведенията, предметите и данните, които представляват държавна и служебна тайна за Министерството на външните работи, дипломатическите и консулските представителства на НРБ в чужбина.

През 1969 г. ръководството на министерството преценило, че този списък не отговаря на изискванията, поради което трябва да бъде преработен, допълнен и конкретизиран. В този смисъл е издадената заповед № 2 от 22.X.1969 г. на Министъра на външните работи, с която се възлага на комисия под председателството на главния секретар до 1.VII.1969 г. да предложи нов списък за утвърждаване. Заповедта досега не е изпълнена.

7

8 3

При проверката на регистрираните поверителни документи се установи, че редица от тях първоначално са изработвани като явни, отпечатвани са не чрез поверителното деловодство, а в отделите или от машинописци, за които не е съгласувано мнение за допускането им до работа с поверителни материали. На тези материали впоследствие е поставяна ръкописно степен на поверителност и така са предавани в поверителното деловодство. При този начин на работа се създават условия за разгласяване на данни, съставляващи държавна тайна, преди те да са оформени в документи. Примери за така изработени поверителни документи са посочени в приложение № 2 - неразделна част от протокола.

В разрез с най-елементарни изисквания за отчетност поверителни и строго поверителни документи се размножават, без да се регистрират новите екземпляри. Така например правилници, инструкции, окръжни и други документи за работата на Министерството на външните работи и на дипломатическите представителства, утвърдени от ръководството на министерството, по инициатива на отдел "Секретариат", през 1968 г. са отпечатани по 300 екземпляра, които не са номерирани и не са заведени на отчет. При евентуално загубване или откраднване няма да има възможност да се установи, да се търси отговорност и да се вземат мерки да предотвратят последствията. Характерно е, че няма документ, от който да се вижда кога, къде, по чие нареждане, в колко екземпляра са размножени въпросните документи и за къде са предназначени. Тези поверителни и строго поверителни документи, оформени в сборник от 4 томчета /класьори/, са направени по такъв начин, който позволява лесно да бъдат подменени отделни листове и цели документи, а това създава условия за злоупотреба. Екземпляри от тези сборници по различно време през 1968 г. с писмо под един и същ номер /изходящ 59603/ са изпращани до задграничните представителства на НРБ, а в министерството са раздадени по комплект на всеки дипломатически работник.

9 8
4

В нарушение разпоредбите на чл. 38 от правилника преписи и фотокопия на документи, съставляващи държавна тайна, се правени, без за това да има писмена резолюция на министъре или зам. министрите и без знанието на поверителното деловодство. В редица случаи допълнително размножените поверителни и строго поверителни материали не се давани за регистриране в поверителното деловодство. Като пример могат да се посочат стенограмите на проведени беседи между делегациите на министерствата на външните работи на СССР и НРБ /приложение № 3/, от които са направени фотокопия, оформени в 10 тома. Особено характерен е случаят с изпратения от Москва строго поверителен документ "Беседа с др. П. Демичев", кандидат член на Политбюро и секретар на ЦК на КПСС с др. Крум Василев, завеждащ отдел "Пропаганда и агитация" при ЦК на БКП и неговия заместник - др. Рачко Рачков, състояла се на 7.IX.1969 г. На документа министърът е поставил резолюция: "Др. Чорбаджиев, да се прочете срещу подпис от зам. министрите и началниците на отдели. Материалът да не се движи без постоянен контрол." От резолюцията е видно, че не става дума за размножаване, а за постоянен контрол върху движението. Въпреки това обаче на този документ са направени /не е видно по чие нареждане / 4 фотокопия съгласно забележка на др. Ив. Чуров, написана на оригинала на 8.X.1969 г. "другарите Грозев, Григоров, Попов и Трайков са запознати с материали от 4 копия, направени за тях." Тези 4 екземпляра не са заведени на отчет, тъй като в разрез с правилника размножаването не е станало чрез поверителното деловодство и отделните екземпляри са давани за ползване без подпис. Правени са преписи в отделни случаи и на документи с надпис "Подлежи на връщане". Това са документи, изпратени от ЦК на БКП.

По смисъла на чл. 37 от правилника поверителните материали следва да се отпечатват /размножават/ във възможния минимален брой. Поради неспазване на този основен принцип за период от около 10 месеца през 1969 г. са унищожени 1441 екз. от общо 419 документа.

10 5

По указания на отдел "Секретариат" дипломатическите и консулските представителства на НРБ изпращат всички свои материали /доклади, справки, информации, отчети, планове и пр./ в по 4 екземпляра. Изключение от тази неправилна практика правят посолствата ни в Москва и Улан Батор, откъдето материалите се изпращат в по един екземпляр. Обстоятелството, че не е реагирано по неспазването на дадените указания показва, че оперативността на работата не страда и при един екземпляр. От получените за около 10 месеца поверителни материали са унищожени 1226 екземпляра от общо 480 документи.

Не се съблюдават елементарни правила за работа и отчетност на документите съставляващи държавна тайна като е въведена неправилна практика особено за плановете и отчетите на задграничните представителства на НРБ - по един екземпляр да се нарязва и в такъв вид /понякога не повече от 3 до 10 реда текст/ се дават на дипломатическите работници или се изпращат на други учреждения. Така фактически се унищожават поверителни документи без да има гаранция за опазването на съдържащите се в тях данни.

В нарушение на чл.чл. 36, 37, 45 и 49 от правилника, част от изработените в министерството, а така също и някои постъпили от други учреждения документи не се завеждат своевременно в поверителното деловодство. В повечето случаи това се дължи на обстоятелството, че тези документи са изработени не по установените от правилника изисквания и се размножават /отпечатват/ не чрез поверителното деловодство, или се получават от други учреждения не по установения ред. При проверката на поверителните документи съхранявани в работните куфари на дипломатическите работници и в делата на поверителното деловодство бяха намерени незаведени редица строго поверителни и поверителни документи, посочени в приложение № 4. Характерен е случая с 65 броя картни листове мащаб 1:25000 подвързани в албум, за които не е известно кога и как са попаднали в поверителното деловодство. Тези топографски карти обхващат българска и румънска територия по поречието

11/6 10

на р. Дунав. Същите са изготвени по данни от български и румънски топографски снимки и карти, секретно издание на Министерството на народната отбрана от 1959 г.

Съгласно чл. 52 от правилника изпълнителите трябва да съхраняват текущите си поверителни и строго поверителни документи в работни куфарчета, които след приключване на работното време сдават за съхранение в поверителното деловодство. В централната сграда се ползват 52 броя куфарчета, а за отделите на ул."Хан Крум" 21 броя. Тези куфарчета почти не изпълняват предназначението си, тъй като при всички зам. началници и началници на отдели, а така също и в работните стаи на някои от другите дипломатически работници в /I, III и VII отдели/ има метелически шкафове и каси, където в разрез с разпоредбите на чл. 15 и чл. 26 буква "д" се съхраняват в извън работно време поверителни и строго поверителни документи.

В нарушение на чл. 26, буква "д" и чл. 27 буква" е" др. Иван Георгиев Гарвалов, втори секретар от VI отдел в 10 часа преди обяд на 22.X.1969 г. беше оставил куфара с числящите му се поверителни материали в отворена стая. Случаят е установен в присъствието на зам. началника на отдела др. Иван Кацанев. На другия ден след работно време куфарът с поверителни и строго поверителни материали, числящи се на др. Петър Дочев Пенев, първи секретар от отдел "Варшавски договор" е бил намерен от дежурния на поверителното деловодство в отворена стая в присъствието на чистачката. По това време Пенев е бил на съвещание. В тези два случая другарите Гарвалов и Пенев са създали възможност за разгласяване на данни, съдържащи се в поверителните документи в куфарите им.

Съгласно алинея 2 на чл. 69 от Правилника на заседанията и съвещанията, където се разглеждат поверителни въпроси могат да присъствуват само лица, допуснати до поверителна работа и документи от съответната степен. В нарушение на това разпореждане на съвещания и срещи на ръководството на министерството с

12 11

7

отговорни държавни дейци от социалистическите страни са участвали като технически персонал /преводачи и стенографи/ служители, за които не е съгласувано мнение с органите на ВВР относно допускането им до работа с данни от поверителен характер. Такива са Сивина Жекова Ковачева, тогава стенограф в министерството и Никола Попев Николов, който дори не е служител на министерството /стенограф в БТА/. Последният е стенографирал на заседанието на политическия консултативен комитет на държавите участнички във Варшавския договор в Будапеща на 17.III.1969 г. Стенограмата и дешифрирания материал са писани на безотчетна хартия, без степен на поверителност, а след това в дневника са записани като строго поверителни с № 712 - 3 листа и № 713 - 21 лист. За изпълнител на тези документи неправилно в дневника е записан др. Пенев от отдел "Варшавския договор".

Твърде чести са нарушенията на чл. 34 от Правилника като редица от дипломатическите работници и технически персонал изработват поверителни документи на безотчетна хартия, а не в тетрадките, които са им раздадени за тази цел от поверителното деловодство.

Не се съблюдават разпоредбите на чл. 35 от правилника, не е ограничено влизането в помещенията, където се отпечатват поверителни материали и често в същото, което не е изолирано се пишат поверителни документи по диктовка.

Не може да се приеме за нормално и в съгласие с правилника обстоятелството, че при преминаване на работа в задгранични представителства или в други учреждения в страната служителите не са предавали получените от тях срещу подпис поверителни документи. Бившият главен секретар /сега пратеник на НРБ в република Гана/ др. Димитър Чорбаджиев при заминаването си не е отчел 2 поверителни документа. Другарят Филип Борисов Фингаров, сега извънщатен сътрудник в посолството на НРБ в ГДР, като секретар на др. заместник министър Иван Попов е получил и не

12

13
8

е отчел 5 екземпляра от един документ. Др. Сивина Жекова Ковачева, сега редактор в Института по външна политика е получила срещу подпис като стенограф в министерството и не е върнала 7 екземпляра от два поверителни документа. Всички тези документи са посочени в приложение № 1 - списък на непоказаните в наличност при проверката поверителни и строго поверителни документи.

По линия на Министерството на външните работи е изпращана поверителна и строго поверителна кореспонденция в 68 представителства на НРБ. От тях само в 9 има въоръжена охрана, а помещения за съхраняване на получаваните и изработваните поверителни документи съгласно правилника има в 15 страни, и в 3 сега се устройват такива. В 5 от мисиите има само посланик или временно управляващ, а в 19 работят от 2-4 български граждани включително посланиците. От посоченото е видно, че в повечето от представителствата на НРБ в чужбина няма условия за опазване на документите съставляващи държавна тайна.

От страна на някои мисии на НРБ в чужбина неправилно се използва шифрованата радиовръзка за съобщаване на данни или поставяне на въпроси, които по същество не съставляват държавна тайна /във връзка с гостуванията в страната на културни дейци, футболни отбори и др./ При това положение документите, съставяни въз основа на шифрограми, се оформят като строго поверителни, но учрежденията, в които се изпращат, изхождайки от самите данни, ги третират като явни.

В Министерството на външните работи неправилно са дадени пълномощия на 15 служители да получават поверителни материали, изпратени от други учреждения. Това създава условия за несвоевременна регистрация и безотчетност на поверителни документи. Понастоящем се водят три поверителни деловодства - в отдел "Кадри", отдел "Специален" и от обособеното в началото на годината поверително деловодство. Отчетността на поверителните документи в отдел "Кадри" се води по така наречената "баварска система",

съгласно, която кореспонденцията се регистрира с един и същ номер /входящ и изходящ/ независимо от броя и времето, когато са получавани или изпращани отделните документи. В случая не може и дума да става за някаква отчетност. По същата система се работи и във филиала на поверителното деловодство за отделите на ул."Хан Крум". Там в помещение на отдел "Договорно-правен" се държат на открито поверителни договори между НРБ и други страни. Отчетността на тези договори е извън обсега на поверителното деловодство. Не са създадени необходимите условия за работа и съхранение на поверителните материали и във филиалите на поверителното деловодство за отделите "Финансов" и "Консулски".

Не са спазени изискванията на чл. 61 от правилника - поверителните документи, по които работата е приключена, не се подшиват в съответни дела. Съгласно установената неправилна практика преписките се представят за дела и поради това те не могат в началото на годината да се заведат в книга образец 1.

Не е заведена изискваната от правилника книга за отчет на постъпващите материали, оформени в томове и брошури, които се ползват продължително време и не е целесъобразно да се презавеждат ежегодно. Това са главно материали на СИВ и др. Писмата, с които се получават тези поверителни материали, не се подшиват към дело, а се държат отделно, а това създава условия за тяхното загубване.

Някои от мисиите на НРБ зад граница не оформят пакетите, с които изпращат поверителни материали, съгласно изискванията. Поради това те се получават в явното деловодство, където се разпечатват и завеждат. В случая с поверителни документи се запознават лица, които нямат право да боравят с такива документи и се поставя под опасност опазването на данни, съставляващи държавна тайна.

Във връзка с отчетността на поверителните и строго поверителните документи трябва да се отправят критични бележки и към работещите в поверителното деловодство. При вписване на

Из архивите на ДС

327

15 14

данните в отчетните книги твърде често не е проявявана необходимата прецизност и внимание, което е наложило да се правят корекции от страна на отговорника. Освен това при получаване обратно на взетите за ползване поверителни материали не се освобождават своевременно подписите на редица изпълнители. Така при проверката по партидите на допуснатите до работа с поверителни материали беше установено за над 40 документа, че са върнати в поверителното деловодство, а подписите на ползвалите ги служители стоят открити. При това положение отговорност за евентуално загубени поверителни документи ще се търси от тези, които са се подписали за получаването им, макар и да са ги върнали. Някои такива документи бяха намерени в чувал с отпадъчна амбалажна хартия, а не в материалите предназначени за унищожаване и това не е отбелязано в отчетните книги.

В изпълнение изискванията на чл. 11 от правилника правенето на справки по материали, предадени към дело, следва да става в помещение - читалня, по възможност в съседство с поверителното деловодство. В противоречие с тези изисквания е въведена практика неподшити архивни материали да се вземат и ползват в работните стаи, което създава условия за извеждане на поверителни документи или части от тях без знанието на поверителното деловодство. Така др. Йордан Христов Калайджиев - втори секретар от първи отдел, на 27.VIII.1969 г. е взел "дело" № 58/9, състоящо се от 176 листа, което е ползвал до 4.IX.1969 г. съхранявайки го в работното си помещение. От това "дело" той е изваждил 12 листа /вх. № 1498/1969 г./, които е върнал на 17.IX.1969 г. като казал, че не му се числят и че били в куфара на др. Петър Денев от отдел "Варшавски договор". Без знанието на поверителното деловодство са изваждани 11 листа от "дело" № 47/2, които и досега са в неизвестност.

При проверката за наличността на поверителните документи, зарегистрирани в отчетните книги на поверителното деловодство за периода от 1.I до 30.IX.1969 г., не бяха показани посочените

в приложение № 1 - неразделна част от настоящия протокол, получени срещу подпис от бившия главен секретар - др. Димитър Чорбаджиев, началниците на отдели - другарите Борис Попов, Вълбан Ценев, Димитър Гръков, Стенко Рангелов, Любомир Пентиев, Първан Чернев, Марин Иванов, Асен Нейков, зам. началниците отдели другарите Петър Йосифов и Пенко Докузов, други дипломатически работници и технически персонал - Янко Иванов, Йордан Калайджиев, Димитър Василев Димитров, Иван Гарвалов, Христо Лорчев, Михаил Андреев, Филип Фингаров, Богомил Величков, Стрешимир Илиев, Петър Пенев, Атанас Калеников, Росица Пенева, Веселина Келева, Димитринка Димова, Цветанка Сердюкова, Маргарита Манолова, Димитричка Попова и Сивина Ковачева.

От страна на министерството не е упражняван контрол и не е оказвана помощ за правилната организация на работа по опазването на държавната тайна в задграничните представителства /изискване на чл. чл. 7 и 83 от правилника/.

Изложеното в настоящия протокол отразява по-съществените нарушения на Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна. Наличието на тези нарушения обосновава изводът, че в Министерството на външните работи преди и през периода, обхванат от проверката, са били налице предпоставки за изгубване на поверителни документи и разгласяване на данни, съставляващи държавна тайна. Непълната отчетност, децентрализираното съхранение, липсата на контрол върху движението и за наличността на изработените и на получаваните от други учреждения поверителни и строго поверителни документи са създавали условия да се запознават дипломатически работници и технически персонал с данни, към които нямат служебно отношение. Голяма част от служителите в министерството и мисиите нямат необходимата подготовка и не спазват основни правила по опазването на държавната тайна.

16

17 ~~12~~

Във връзка с това следва да се посочи, че процесите на разобличените и осъдените шпиони потвърдиха, че за събиране на необходимата им шпионска информация те са използвали именно лошата организация на работата по приложението на ръководните правителствени документи за опазването на държавната тайна и притъпената бдителност на отделни лица, имащи достъп до такива данни.

Въпреки заповедта на Министъра на външните работи за организиране работата по опазването на държавната тайна в съгласие с правилника, това не е направено. Поверителното деловодство и неговите филиали не са обхванали цялостно отчетността на изработваните и на постъпващите от други учреждения поверителни документи. За недостатъците в организацията на работата е способствало обстоятелството, че ръководството на поверителното деловодство в разрез с чл. 6 от правилника е предоставено на отдел "Секретариат", откъдето са давани указания, които на практика са довеждали до нарушения на правилника.

Въз основа на констатациите от проверката и в съгласие с разпоредбите на правилника, одобрен с постановление № 65 на Министерския съвет от 31.XII.1967 г. на вниманието на Министъра на външните работи предлагаме:

1. Поверителното деловодство в централната сграда и неговите филиали, техническият персонал, извършващ отпечатването и размножаването на поверителните материали и необходимият брой друг обслужващ персонал да се обособят в самостоятелен поверителен отдел или сектор, който да обхване изцяло дейностите, предвидени в правителствените документи, регламентиращи въпросите по опазването на държавната тайна. Да се обърне внимание при подбора на работниците в този отдел /сектор/ като се имат предвид както политическите, така и деловите им качества. Този отдел /сектор/ да има своето място в структурата на министерството, съответстващо на неговите задачи. Ръководството на отдела /сектора/ да се осъществява в съгласие с чл. 6 от правилника.

2. Да се набележат и проведат мероприятия за издирване на непоказаните при проверката поверителни документи. В срок от 30 дни служителите, които не намерят материалите, да дадат писмени обяснения, които да се докладват на ръководството

17

18

на министерството за вземане отношение съобразно със съществуващото законодателство и естеството на самите документи. За резултатите от издирването да се информира Министерството на вътрешните работи - "Държавна тайна".

Във връзка с обясненията на някои другари, че са предавали материали на ръка в ЦК на БКП, да се поиска писмено потвърждение за това оттам. Чрез отдел "Деловодство" при ЦК на БКП да се изяснi съдържат ли държавна тайна материалите, непоказани при проверката, получени от ЦК на БКП като поверителни и с надпис на плика "Лично" до ръководството на министерството и някои началници на отдели.

3. Да се преустанови изпращането на поверителни документи в мисиите на НРБ, където няма условия за опазването на държавната тайна и се дадат указания на дипломатическия състав в тези държави да не образуват поверителен архив. Изходящите поверителни материали за страната да се изпращат, без да се оставят копия.

4. Комисия от компетентни служители съгласувано с представители на МВР да представи за утвърждаване от Министъра на външните работи проект за указания във връзка с начинът на информиране дипломатическите работници в държавите, където не е целесъобразно да се изпращат документи, съставляващи държавна тайна.

5. Да се преработи списъкът на фактите, сведенията, предметите и данните, съставляващи държавна и служебна тайна, като текстовете се разработят и конкретизират с оглед да се осигури възможност правилно да се определя степента на поверителност на изработваните документи.

6. Да се организира запознаването на допуснатите до поверителна работа и документи български граждани в задграничните дипломатически и консулски представителства с изискванията на правилника, списъкът на фактите, сведенията и предметите,

съставляващи държавна тайна и с текстовете на Наказателния кодекс определящи отговорност за престъпленията против държавната тайна подпишат декларация образец 11. За в бъдеще това да се има предвид и да се извършва по време на подготовката за заминаване на съответните служители.

7. Да се набележат мероприятия, чрез които да се оказва помощ и да се провежда контрол по опазването на държавната тайна в задграничните представителства на НРБ, където могат да се организират поверителни служби в съгласие с изискванията на правилника.

8. Да се отменят като неправилни дадените на мисиите указания да изпращат поверителни документи в 4 екземпляра, а да се изпращат само по един.

9. Да се изработи и утвърди съгласно с изискванията на правилника номенклатурен списък на длъжностите, които налагат заемащите ги лица да бъдат допуснати до работа и документи, съставляващи държавна тайна. Въз основа на този списък да се изработи поименен списък на лицата, имащи право да получават поверителни документи.

Да не се допускат до работа с поверителни материали лица, за които не е изпълнено изискването на правилника предварително да бъдат съгласувани със съответните органи на МВР.

10. Да се централизира съхраняването на поверителните документи извън работно време съгласно разпоредбите на чл. 15 от правилника, според който само министърът и неговите заместници могат да съхраняват в работните си кабинети поверителни материали при наличието на метални шкафове или каси, които следва да запечатват.

11. Отпечатването на поверителните документи да става само чрез определеното за целта машинописно бюро, като се спазват всички изисквания на правилника в това отношение.

12. Да се заведат всички изискване от правилника отчетни книги /по образците/ и се вземат мерки за своевременното, точно и пълно регистрация на изработените и на постъпващите от други учреждения поверителни материали.

13. Изработването на всички поверителни документи да става на раздадените от поверителното деловодство за целта работни тетрадки.

14. Да се дадат указания на дипломатическия състав да не ползват шифровна радиовръзка по въпроси, които не съставляват държавна тайна.

15. Да се вземе отношение към служителите, допускащи системни нарушения на правилника съгласно Кодекса на труда, като заповедите със съответно разяснение се направят достояние на всички служители, допуснати до работа с поверителни документи.

ИЗВЪРШИЛ ПРОВЕРКАТА:

ПРИСЪСТВУВАЛ НА ПРОВЕРКАТА И СЪГЛАСЕН С КОНСТАТАЦИИТЕ:

20

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Поверително
Екз. № 2

Приложение № 1

С П И С Ъ К

на документите заведени в отчетните книги на поверителното деловодство, неоказали се на лице при проверката, получени срещу подпис както следва:

1. Димитър Йорданов Чорбаджиев, бивш главен секретар /сега посланик в Гана/:

✓ - Р. № 254 - 1 екз. Х 11 листа - за отношенията на НРБ със СССР и социалистическите страни. - вкрат на М. П. 70 г. от зам. м-р Ив. Попов.

- Р. № 259 - 1 екз. х 9 листа - отношенията на НРБ с развитите капиталистически страни. - За брошурата

2. Янко Христов Иванов - сега посланик в Мали е заминал без да върне получените срещу подпис материали вх. № 49 от ЦК на БКП изх. № 6 и вх. № 640 от ЦК на БКП изх. № 3030. - звен (за отпуска)

3. Борис Николов Попов, като началник на отдел "Първи":

✓ Вх. № 48 от ЦК на БКП, изх. № 6 - запечатан плик - звен

✓ Вх. № 641 от ЦК на БКП, изх. № 3030 - запечатан плик. - звен - молба за отпуска

- Вх. № 1244 от ЦК на БКП, изх. № 802, запечатан плик. - лично др. Б. Попов ?.

- Р. № 25 - 5 екз. х 4 листа, относно среща с Громико в Москва. - за брошурата.

- Р. № 1046 - 1 екз. х 8 листа - Информация относно обръщението на страните-членки на Варшавския договор, предаден на 29.IV.1969 г. на др. Борис Николов Попов, но той отказал да

21

22 2

се разпише в партидната книга, тъй като документът е изготвен в техния отдел.

4. Марин Тодоров Иванов, началник на отдел "Втори":

- Р. № 1217 - 1 екз. от 11 листа - Информация за вътрешното и международно положение в Ливан след събитията от 23.IV.1969 г. = за сл. полз.

5. Станко Рангелов Станков, началник на отдел "Трети":

- Р. № 1287 - 1 екз. на 50 листа - Информация за външната политика на НРБ с балканските страни. = върнат на 12.II.70 г.

- Р. № 1391 - 1 екз. на 12 листа - проекто-решение за постановление - мероприятия на НРБ с балканските страни. - унищожен с акт 12/70 г.

- Р. № 1688 - 1 екз. на 51 листа - Отношенията на НРБ с балканските страни. - унищожен с акт № 16/70 г.

6. Върбан Христов Панев, началник на отдел "Пети":

- Р. № 56 - 2 екз. по 8 листа - справка за международното положение в Европа. = за сл. уч. полз.

- Р. № 1217 - 1 екз. на 11 листа - Информация за вътрешното и международно положение в Ливан след събитията от 23.IV.1969 г. = За сл. полз.

- Р. № 1094 - 1 екз. 8 листа - информационен бюлетин за политическото положение в Сирия. = За сл. полз.

7. Любомир Антонов Пентиев, началник на отдел "Шести":

- Р. № 1780 - 1 екз. на 2 листа - Доклад за евентуално посещение на Насър в НРБ. - унищожен с акт № 19/70 г.

8. Димитър Константинов Греков - началник на отдел "Варшавски договор":

- Р. № 610 - 1 екз. на 17 листа - изказване на съвещанието на компартиите в Москва. Това е било чернова на следващия документ?

- Р. № 644 - 2 екз. по 16 листа - изказване на др. Тодор Живков на съвещанието на страните-членки на Варшавския договор в Будапеща.

23 22

3

9. Първан Александров Чернев, като заместник - началник на отдел "Пети":

- Р. № 4 - 1 екз. на 13 листа - Паметна записка за разговор в Министерството на външните работи на СССР за Индия, Камбоджа и др. - За брошурата.

✓- Р. № 707 - 1 екз. на 4 листа - сводка за нарушенията на Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна. Др. Н. Ангелов считал, че може да се таксува като „За служ. ползване".

10. Асен Димитров Нейков, началник на отдел "Печат" - Р. № 1632 - 1 екз. на 6 листа - План за изпълнение решенията на ПБ на ЦК на БКП от 27.V.1969 г. = унищожен с акт № 19/70 г.

11. Иван Иванов Мангов, зам. началник на отдел "Културни въпроси" - Р. № 1217, 1 екз. на 11 листа - Информация за вътрешното и международното положение в Ливан след събитията от 23.IV.1969 г. = „За служ. ползване"

12. Пеню Иванов Докузов, зам. началник на отдел "Шести" Р. № 1632, 1 екз. на 6 листа - План за изпълнение решенията на ПБ на ЦК на БКП от 27.V.1969 г. унищожен с акт № 19/70 г.

13. Петър Тодоров Йосифов, зам. началник на отдел "Трети" - вх. № 676/1969 г. - Информация за решенията на IX-ти конгрес на СЮК. - За служ. ползв.

14. Никола Димов Данчев, зам. началник на отдел "Седми" р. № 1217 - 1 екз. на 11 листа - Информация за вътрешното и международно положение в Ливан след събитията от 23.IV.1969 г. - За сл. ползв.

15. Христо Панталеев Дорчев, първи секретар в отдел "Четвърти":

✓- Р. № 32 - 2 екз. по 1 лист - справка за посещение на делегация в ГФР през 1969 г. = вярнати и приготвени за унищожаване с акт 28/71 г.

✓- Р. № 33 - 2 екз. по 2 листа - справка за пропагандата в ГФР за 25 год. от 9.IX.1944 г. = за служ. ползв.

24/4 23

16. Атанас Ангелов Калеников, първи секретар в отдел "Протокол" – Р. № 1217, 1 екз. на 11 листа – информация за вътрешното и международното положение в Ливан след събитията от 23.IV.1969 г. – За служ. ползване

17. Петър Дочев Пенев, първи секретар в отдел "Варшавски договор".

– Р. № 1082 – 1 екз. на 6 листа – информация за дейността на НРБ по обръщението на страните-членки на Варшавския договор. – За служ. ползв.

– Р. № 1253 – 1 екз. на 59 листа – съвещание на зам. министрите на външните работи на страните-членки на Варшавския договор, проведено в Берлин.

18. Стрешимир Илиев Делчев, съветник в отдел "Първи":

– Р. № 687 – 1 екз. на 7 листа – паметна бележка за разговори между делегации на НРБ и ЧССР. На 18.III.77 г. от тази преписка са изв. Мат. по Варшавския Съвет. п-во – Б –

– Р. № 1288 – 1 екз. на 66 листа – стенографски протокол за разговорите между Ян Марко и Иван Башев.

19. Михаил Андреев, посланик на НРБ в Пекин. Полистов 5

– Р. № 35 – 1 екз. на 4 л- – бележки и някои изводи от развитието на събитията в Китай през 1969 г.

20. Стойко Неделчев Николов, като посланик на НРБ в ЧССР – Р. № 844 – 1 екз. на 47 листа – доклад за някои моменти от развитието на положението в ЧССР. – За служ. ползване –

21. Радко Атанасов Стоилков, първи секретар в отдел "Първи" – Р. № 1064 – 1 екз. на 2 листа – паметна бележка за чешкия гражданин Валдемар Полц. – Върнат от бордо Пловдив на 25.IV.68 г. на Радков Завед.-техн. пос.

22. Димитър Василев Димитров, стажант аташе в отдел "Пети" – Р. № 3 – 2 екз. по 6 листа – справка за политическото положение в Индия.

23. Богомил Станимиров Величков, аташе в отдел "Четвърти" Р. 1 525 – 2 екз. по 4 листа – до посолството в Хелзинки, бележки по отчета. Величков твърди, че не получава са два унищожени и нов – Велчко Георгиев – двете служители от Пов. ск., като черновата на документа е инв. № 556, който е окончателен текст на бележка, за която са се подписали в Черново се. / Б –

25 24

5

24. Йордан Христов Калайджиев, втори секретар в отдел "Първи" - вх. № 896, писмо и докладна записка за посещение на турска икономическа делегация в СР Румъния. = Документът е 8 вел. и се намира в двното дозовод.

25. Филип Борисов Фингаров, като секретар на др. зам. министър Ив. Попов:

- Р. № 60 - 1 екз. на 9 листа - списък на сътрудниците в посолствата, които работят по икономически въпроси. = За сл. ползв.

- Р. № 222 - 5 екз. по 12 листа - за отношенията на НРБ със СССР и социалистическите страни. Зам. м-ра Ив. Попов е върнал 4 екз., а един е бил дан на Димитър Горбадушев за работа (за брошурата на ЦК).

26. Веселина Желева Нейкова, като секретар на първия зам. министър - др. Геро Грозев:

- Вх. № 37, от ЦК на БКП, изх. № 163 - запечатан плик. - върната в ЦК - Наумова

- Вх. № 46, от ЦК на БКП изх. № 6 - запечатан плик. - Звена информация

- Р. № 80, 1 екз. на 5 листа - справка за отношението на СССР към проблемите на балканските страни.

- Р. № 932 - 1 екз. на 6 листа - справка за положението в Близкия изток. (При подписване в партидната книга Нейкова писала, че няма да се върне - така й бил казал др. Г. Грозев.)

27. Росица Иванова Пенева, като секретар на др. зам. министър Раденко Григоров:

- Вх. № 36, от ЦК на БКП изх. № 112 - запечатан плик - върната в ЦК

- Р. № 1322 - 1 екз. х 8 л. - Информация за съвещанието на зам. министрите на външните работи в Берлин. - Бюлетин № 9 - Уникум. цен с акт № 16/70 г.

28. Цветана Иванова Сердюкова, като секретар на др. зам. министър Раденко Григоров:

- Вх. № 55, от Кувейт - докладна записка от Р. Николов за разговор с Министъра на външните работи.

- Вх. № 960, от ЦК на БКП изх. № 184 - запечатан плик - върнат в ЦК на БКП

29. Димитринка Димова, секретар на Министъра на външните работи - вх. № 959, от ЦК на БКП, изх. № 184 - запечатан плик. = върнат в ЦК

~~25~~

26

6

30. Маргарита Манолова, като секретар на първия зам. министър - др. Геро Грозев - вх. № 961, от ЦК на БКП, изх. № 184 запечатан плик. - върнат в ЦК

31. Сивина Жекова Ковачева, като стенограф в министерството:

Р. № 81 - 2 екз. по 10 листа - доклад до др. Бешев за посещението на делегацията на министерството в Министерство на външните работи на СССР през декември 1968 г. - върнат на 12.VI.70 г.

Р. № 209 - 5 екз. по 8 листа - за работата на XXIII сесия на ОС на ООН. = звен.

32. Димитричка Иванова Попова, инспектор в отдел "Секретариат" - Р. № 57, 30 екз. по 13 листа - Инструкция за работата на посланика в Индонезия. - Мощено да се приеме, че са унищоженi. (14 дни след образуване на Пов.сл. и без опит. от обезпечията.

33. Виолета Петрова - от поверителното деловодство:

- Р. № 933, 2 екз. по 1 лист - за посещението на Джонсън у нас /материала върнат от др. Димитър Техов/. - П/то бяло [illegible] за [illegible] на п/о № 934

- Р. № 997, 3 екз. по 1 лист - относно договора за нераз пространение на ядреното оръжие /материал, върнат от др. Христо Дорчев/. - Сам [illegible] за [illegible] на п/а с мат. № 1040 и 1041. Унищоженото на [illegible] - [illegible] - 14.IV.70 г.

34. Величко Янакиев Тодоров - от поверителното деловодство:

- Р. № 14, 3 екз. по 7 листа - до ПБ на ЦК на БКП за посещение на наша делегация в Судан /материал, върнат от др. Иван Гарвалов/. - П/то [illegible] за [illegible] на п/о № 27 - унищожено без акт - [illegible]

Р. № 709, 2 екз. по един лист - писмо до ЦК на БКП за изпращане доклад на др. Петев от Бразилия /материал, върнат от др. Желязко Димитров/. - единиц екземпляр - изпратен с доклада в ЦК, а втори — " — = намери в звното деловодство.

ИЗВЪРШИЛ ПРОВЕРКАТА: [signature]

ПРИСЪСТВАЛ НА ПРОВЕРКАТА: [signature]

6.1.70 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Поверително
Екз. № 2

26

Приложение № 2

С П И С Ъ К

на по-важните документи, изработвани като явни, отпечатвани не чрез поверителното деловодство, на които впоследствие е поставен степен на поверителност.

1. Материал за българо-югославските отношения, предназначен за Политбюро на ЦК на БКП, написан в два екземпляра по 13 листа от секретарката на III отдел - др. Росица Иванова Пенева. На 24.X.1969 г. началникът на отдела др. Станко Рангелов е дал този материал на машинописката към поверителното деловодство за оформяване и завеждане като строго поверителен /№ 2021/.

2. Информация по някои въпроси за положението в ЧССР след пленума на ЦК на ЧКП състоял се през м. септември 1969 г. На 23.X.1969 г. др. Иван Чуров саморъчно е надписал "поверително" и документът е записан в дневника за отпечатените и размножени документи с № 2012.

3. Два доклада от името на др. Здравко Зеленоградски, заместник началник отдел IV-ти, адресиран и до Министъра на външните работи, относно някои организационни въпроси, възникнали по време на търговските преговори между НРБ и ГФР за 1969 г. /3 екз. по 12 листа/ и относно търговските преговори между НРБ и ГФР за 1969 г. /4 екз. по 17 листа/. Тези два материала носят дата 20 юни 1969 г., а са дадени за съхранение в поверителното деловодство на 28 август същата година.

28 27

4. Доклад за външната политика на НРБ и работата на Министерството на външните работи /78 листа/ и проект за решение на Политбюро на ЦК на БКП /25 листа/ - написани на 23.I.1969 г., а предадени в поверителното деловодство на 23 септември 1969 г. от др. Луле Николова, секретарка на отдел "Секретариат". На доклада бившият главен с кретар др. Димитър Чорбаджиев собственоръчно е написал "проект! поверително!".

5. Информация изнесена от Министъре на външните работи - др. Иван Башев пред посланиците и търговските представители на 15.I.1969 г., относно междудържавните отношения между европейските държави и особено между "Изтока" и "Запада" във връзка с главното явление в международния живот през това време /така наречените чехословашки събития 35 листа/.

6. Информация изнесена от Първия зам. министър - др. Геро Грозев, по някои въпроси на международното положение и външната политика на НРБ - 37 листа.

7. "За дейността на НРБългария в международните организации" - изпълнител др. Димитър Чорбаджиев /6 листа чернова на № 255/.

8. "Работата на министерството и неговите органи по външноикономическите задачи на страната и научно-техническия прогрес" - изпълнител др. Димитър Чорбаджиев /9 листа чернова на № 257/.

9. Проекто-решение по културната и пропагандната работа в чужбина - изпълнител др. Димитър Чорбаджиев /2 листа чернова на № 258/.

10. Предложение към проекто-решението за кадровата работа на Министерство на външните работи - изпълнител Димитър Чорбаджиев /6 листа чернова на № 260/.

29 28

3

11. "За отношенията с балканските страни" - изпълнител др. Димитър Чорбаджиев /11 листа чернова на № 261/.

12. Бележки по отчета на посолството в Копенхаген за 1968 г. - изпълнител др. Богомил Величков /4 листа чернова на № 613/.

13. Бележки по отчета на посолството в Алжир за 1968 г. - изпълнител др. Методи Мильов /5 листа чернова на № 502/.

14. Бележки по отчета на посолството в Тунис за 1968 г. - изпълнител др. Методи Мильов /5 листа чернова на № 538/.

15. Бележки по отчета и плана на посолството в Конакри - изпълнител др. Максим Шомов /5 листа чернова на № 633/

16. Паметна бележка относно разговори между делегации на НРБ и ЧССР у нас от 6 до 10.III.1969 г. - изпълнител др. Стрешимир Илиев /7 листа чернова на № 667/.

17. Преценка за работата на посолството в Найроби през 1968 г. - изпълнител Димитър Кисимов /3 листа чернова на № 654/.

18. Инструкция за работата на пратениците на НРБ в ЧССР - изпълнител др. Иван Радев.

ИЗВЪРШИЛ ПРОВЕРКАТА: Кладуров

ПРИСЪСТВУВАЛ НА ПРОВЕРКАТА:
6.1.70г

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Поверително
Екз. № 2

29

30

Приложение № 3

С П И С Ъ К

на по-важни документи, на които са правени преписи или фотокопие без за това да има писмена резолюция на ръководството на министерството и без знанието на поверителното деловодство

1. Паметна записка за разговори с представители на Министерство на външните работи на СССР за Индия, Камбоджа и др. /13 листа № 4 по дневника за отпечатаните поверителни документи/.

2. Стенограма за заключителната среща на др. Геро Грозев със зам. министъра на външните работи на СССР - др. Л. Ф. Иличов, през декември 1968 г. в Москва /№ 5/.

3. Стенограма на беседа между зам. министъра на външните работи на СССР - др. Л. Ф. Иличов и делегацията на Министерството на външните работи на НРБ /№ 6/.

4. Стенограма на беседа с др. К. В. Новиков - завеждащ отдела за международни организации /14 листа(№ 7)/.

5. Стенограма на беседа със зам. министъра на външните работи на СССР - др. Вл. М. Виноградов, състояла се на 19.XII.1968 г. /14 листа № 12/.

6. Стенограма на беседа с В. М. Фалин, завеждащ трети европейски отдел, на 23.XII.1968 г. /14 листа № 13/

7. "Разговор с Астафин, началник отдел пети при Министерството на външните работи на СССР /3 листа № 26/.

8. Стенограма на беседа със зам. министъра на външните работи на СССР - др. Л. Ф. Иличов на 20.XII.1968 г. /18 листа № 36/.

9. Докладна записка за разговор с началника на отдела за Югоизточна Азия при Министерството на външните работи на СССР - др. Капица /12 листа № 39/.

10. Паметна записка относно Китай - разговор със завеждащ отдела за Далечния Изток при Министерството на външните работи на СССР - Лихачов /4 листа № 42/.

11. Справка за среща с Министъра на външните работи на СССР - др. Громико /3 листа № 66/.

12. Паметна записка относно Пакистан - разговор с Фалин, началник отдел при Министерството на външните работи на СССР, /2 листа № 71/.

13. Паметна записка относно Индонезия - разговор с Капица, началник отдел при Министерството на външните работи на СССР, /4 л. № 72/.

14. Препис от протокол № 571 на ПБ на ЦК на БКП от 16.XII 1969 г. За резултатите от Пражкото съвещание на министрите на външните работи на държавите-членки на Варшавския договор, получен на 30.XII.1969 г. с надпис "Подлежи на връщане".

ИЗВЪРШИЛ ПРОВЕРКАТА:

ПРИСЪСТВУВАЛ НА ПРОВЕРКАТА:
6.1.70

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Поверително
Екз. № 3

31

Приложение № 4

С П И С Ъ К

на незаведени и поради това фактически безотчетни строго поверителни и поверителни документи, изработени в Министерството на външните работи или получени от други учреждения не по установения от правилника ред

1. Две строго поверителни справки - по някои въпроси свързани с действието на Варшавския договор за дружба, сътрудничество и взаимна помощ по отношение на Народна република Албания /на по 6 и 10 листа, писани на 3 и на 13.I.1969 г. Изпълнител на тези документи е др. Кръстю Стрезов, изпълняващ длъжност началник на отдел "Договорен и правен". Съгласно бележката написана от др. Стрезов на екземпляра в поверителното деловодство 3 екземпляра от едната справка са предадени на др. Чорбаджиев, който при проверката не бяха намерени.

2. Строго поверително писмо от 11.III.1969 г. подписано от Първия секретар на Унгарската социалистическа партия и Председателя на МС на Унгарската народна република, адресирани до др. Тодор Живков, във връзка с подготовката на заседанието на Политическия консултативен комитет на държавите участнички във Варшавския договор насрочено за 17.III.1969 г. Този документ заедно с превод от унгарски на руски език е предаден в поверителното деловодство от др. Георги Пангелов, на 15.IX.1969 г. след като е било подготвено писмо за изпращането му в ЦК на БКП.

32

3. Получени на ръка от др. Димитър Константинов Греков, началник отдел "Варшавски договор" документи с номера 01579 от 22.XI.1968 г. и 0798 на Министерство на народната отбрана - справки за развитието на преговорите по изграждането на органи за военно ръководство на Обединените въоръжени сили на страните от Варшавския договор.

4. Разузнавателна информация на РУМНО № 94/28.XI.1968 г екз. № 00000 1.

5. Справка за военнополитическата обстановка на Балканите - 7 листа № И-0910/29.XI.1968 г. на МНО.

6. Писмо изходящ № 01688/16.XII.1968 г. на МНО до Министъра на външните работи.

7. Строго поверителна информация за унгаро-виетнамските икономически връзки, за помощта оказана от Унгария на Виетнам и за най-новите виетнамски искания - превод от унгарски направен от другарката Мирена Попова, инспектор в отдел "Секретариат". На документа не е отбелязано, че е превод, а това се вижда от писмо изходящ № 1477 от 8.X.1969 г.

8. Строго поверителна справка за българо-виетнамските икономически връзки, за помощта оказвана от България на Виетнам и за най-новите виетнамски искания.

9. Албум с 65 броя картни листове на българска и румънска територия по поречието на р. Дунав, мащаб 1:25,000, получени в министерството преди няколко години.

ИЗВЪРШИЛ ПРОВЕРКАТА:

ПРИСЪСТВУВАЛ НА ПРОВЕРКАТА:
6.1.70 г.

Поверително!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОСОБЕНО МНЕНИЕ

на КРУМ ИВАНОВ РИДЖАЛСКИ - гл.специалист в
Министерството на външните работи

по

Протокола на МВР за проверката на организацията на работата по опазването на държавната тайна в Министерство на външните работи, извършена от 23.IX до 30.XII.69 год.

В протокола са изнесени много факти за нарушенията на Правилника за организацията на работата по опазването на държавна тайна. В него не се прави анализ и не се разкриват причините за лошото състояние на работата, и не се сочат конкретно виновните лица затова. Направен е лек намек, че отдал "Секретариат" е давал неправилни указания по работата на поверителното деловодство, но не е посочено поне едно такова указание. Може би не се сочат затова, защото се счита, че това са изолирани случаи или пък са били по несъществени въпроси. Фактите са изсипани и така са оставени. И макар, че изрично не е направен извода, но той неминуемо се налага на четящия протокол, че заведущ поверителното деловодство - Риджалски не разбира и не е можал да организира поверителната служба в съответствие с изискванията на Правилника. Срещу такъв подход и срещу такава постановка реагирам остро, защото той е неправилен, а постановката е и невярна. Защото те навеждат на неверни изводи, а от тук - и до вземането на мерки, които не могат да доведат до подобряване на работата.

55

57

Органите на МВР - ДС са имали възможност да се запознаят и смятам добре познават работата ми до идването ми на работа в Министерството на външните работи. Поне за себе си те трябва да дадат отговор на въпроса: - Как така стана, че др.Риджалски работеше по Правилника до 9.X.1968 година, а от 10.X.1968 година и през цялата 1969 година не спазва този правилник? Може би не е можал да се ориентира в специфичните условия на работата в Министерството?

Истината е тази: - Поверителната служба в Министерството бе подчинена на главния секретар - др.Димитър Чорбаджиев, а той не беше убеден в необходимостта Правилника, като цяло и най вече в неговата най-съществена част, да се прилага в Министерството на външните работи и не създаваше необходимите условия за това. Какви са фактите?

1. Вместо да се заловим с подготовката на работата по приложението на Правилника през октомври и ноември 1968 година по изричното негово нареждане аз проучвах какви допирни точки могат да се намерят между Правилника и Баварската система и пункт по пункт доказвах необходимостта и целесъобразността на залегналите в Правилника изисквания. Доказвах необходимостта от това поверителната кореспонденция да се извежда и завежда по образците, приложени към Правилника, и че това не може да стане по дневниците на Баварската система, но когато дойде ред да доказвам необходимостта от предвидената отчетност на поверителните материали, мойте доводи бяха "неубедителни". Защо? - Защото аз отричам Баварската система, като непригодна и негарантираща опазването на държавната тайна. Не може да се приеме, че на др.Чорбаджиев не е ясно, че без отчетност не може да има ред и че без ред няма сигурност в опазване на държавната тайна.

58 56

2. По негово нареждане и редактиране бе изготвено писмо № 68962 от 14.XII.1968 година до Председателя на Комитета за държавна сигурност, с което се изискваха редица изменения на Правилника. Вярно е, че се получи нещо нередно - преди да сме започнали да прилагаме правителствения документ, искаме той да бъде изменен. Считах и считам, че при такъв подход може само да бъде подведено ръководството на Министерството.

3. На 30.XII.1968 година на занятието, което провеждахме с работещите с поверителни материали по приложението на Правилника, на всеослушание др.Чорбаджиев заяви: "На наша отговорност ние ще провеждаме работата с поверителни материали в известни отклонения от Правилника. Направили сме искане пред съответните компетентни органи за това изменение, ако се наложи ще направим и пред Министерския съвет".

4. С писмо № I-2 от 2.I.1969 година министъра на вътрешните работи категорично отказа да бъдат направени каквито и да било изменения на Правилника, които Министерството бе поискало с горното писмо. Но този отказ не попречи на др.Чорбаджиев и на съвещанието със зам.началниците на отдели, което се проведе на 10.II.69 година да направи изказване: "Ние ще се стремим към максимално спазване на Правилника, но ние интерпретираме и експериментираме Правилника в условията на работа в Министерството". За всекиго е ясно, че това изказване демобилизираше хората за строгото спазване на Правилника.

5. Сам той не взискваше към допусналите нарушения на Правилника, а и не правеше предложение министъра да взиска от тях. /Виж справка за нарушенията на Правилника маш.№ 645 и справка маш.№ 707 /. Борбата с нарушенията остави да водя аз. Това доведе до единоборство и създаде впечатление в служителите, че изискванията рец не е задължителен, а е нужен на мен. Не мога да

Из архивите на ДС

349

59 57

приема, че на него не е известно, че организацията на работата при опазване на държавна тайна се насажда с твърда ръка от горе-надолу, а не обратно.

6. Сам той не спазваше Правилника, когато работеше с поверителни документи - даваше или вземаше такива от други служители без за това да се подписва. Така е постъпил със справката "Среща с Громико в Москва", маш.№ 25, която др.Борис Попов, бивш началник на първи отдел, твърди, че е предал на др.Чорбаджиев. Сега същата се търси от др.Попов;

- В отчетните книги е нанесено, че справката "За отношенията на НР България със СССР и социалистическите страни" - маш.№ 222, получена от др.Фингаров, като секретар на зам.министъра - др.Иван Попов, е ползвана от др.Чорбаджиев като чернова на справка /маш.№ 254/. Справка маш.№ 222 в 5 икз. по 12 листа се търси от др.Фингаров;

- При заминаването си др.Чорбаджиев не можа да предаде 2-ва поверителни документа и заяви, че може би са в ЦК на БКП при др.Б.Цветков. От моите бележки за допуснатите нарушения на Правилника се вижда, че на 20.II.1969 година др.Зеленоградски е работил с единия от тях /маш.№ 259/, като с явен документ, за което съм докладвал на др.Чорбаджиев;

- С неговото участие са работени и преработвани като явни - доклада за работата на Министерството на външните работи, по който излезе Решението на Политбюро на ЦК на БКП от 27 май 1969 година, което веднага след получаването му др.Грозев нареди да заведем строго поверително;

7. По изричното негово нареждане не разкрих и не регистрирах делата в началото на годината, тъй като той не даде да направят това в съответствие с Правилника и ме задължи преписките по отдел-

Из архивите на ДС
350

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата 24.04.2018г. Секретар:

60 Г8

ните въпроси да оформявам като дела. При такава практика регистрирането е възможно да стане едва след изтичане на календарната година, когато завършва създаването на нови преписки за година. Това нещо е добре известно и на началника на "Държавна тайна", с когото др.Чорбаджиев проведе среща, на която настояваше за горните отстъпления от Правилника;

8.Относно 10-те тома с материалите за разговорите на делегацията на Министерството на външните работи в МИД - СССР през декември 1968 година. Приех ги лично от др.Чорбаджиев, за да ги предам в отделите за запознаване. Видях, че в тях има поверителни материали, които се числяха на много служители, а така също, че има фотокопия на тях. По-късно научих, че фотокопията са правени от др.Тодор Добриянов в МВР по нареждането на др.Чорбаджиев.

Цом като не се приема да се води отчетността по Правилника на Министерския съвет, то по Баварската система друго не може да се направи от това което е направено за тяхното ползване;

9.др.Чорбаджиев нареди и поверителната корсепонденция и всички преписки се носят на служителите с ранг от посланик до съветник включително, което също е в разрез с Правилника.

10. На 27 март 1969 година др.Тодор Добриянов доведе в поверителната служба лицето , когото представи за служител в ДС, за да се запознае с организацията на работата на поверителната служба и даде указания как да се работи. Замолих др. да се легитимира. Оказа се, че не е служител на ДС а на НМ. Съгласно чл.11 от Правилника той не може даже да влиза в помещенията на поверителната служба, още повече да се запознава с организацията на работа и преписките. Предложих му да се обади по телефона на началника на "Държавна тайна" и получи необходимото разрешение. Вместо това др. веднага излезе от

Из архивите на ДС

351

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата [illegible] Секретар: [illegible]

61 59

стаята под предлог, че има много бърза работа. Същият ден след обяд бях извикан от др.Чорбаджиев, при когото беше др.Добрянов, когато ми каза, че той е изпратил да се запознае с работата на поверителната служба и защо не съм го пуснал да направи това? Обясних какъв е реда и изискванията на чл.11. Тогава той много остро ме предупреди: "Търсете си работа другаде!" /Направи още едно предупреждение, видимо поради нездържаност/. Това дойде като гръм от ясно за мен;

11. Вярно е, че служителите, за които се говори в Протокола, не са съгласувани с органите на ДС и са работили и работят с поверителни материали, а има и такива лица, за които тези органи са изпратили категоричен отказ да работят с поверителни материали: /Ксения Жнова - преводач по руски език/. Какво мога да направя, когато на тези служители, материалите са давани от главния секретар - др.Чорбаджиев, или - възлагат от зам.началник "Секретарият" - др.Иван Чуров,.или от началниците на отделите?;

12. Въпреки, че му е известен текста на алинея 3-та на чл.58 от Правилника: "Забранява се изпращането на поверителни и явни документи в един и същ плик. Изключение се допуска само, ако явните документи са свързани с поверителните",др.Иван Чуров нареди в пликовете с поверителни материали да слагаме и явни материали, нямащи нищо общо помежду си.

13. Правил съм устни, а и не малко писмени предложения по организацията на работата, но по тях не се вземаха мерки. Ето някои от тях:

- Още през октомври-ноември 68 година предложих съвместно с органите на ДС да се изготви указание до мисиите, как да провеждат работата си в съответствия с изискванията на Правилника. Категорично ми се забрани да се занимавам с този въпрос;

62 60

- Подготвих окръжно до мисиите как да адресират, пакетират и изпращат поверителната кореспонденция, но то също не се прие /Вих маш.№ 391/, а в протокола се констатират и нарушенията изобилстват по количество и разнообразие;

- Не се приеха и предложенията направени в докладната записка от 14.II.1969 год. под маш.№ 319;

- Не се прие предложението ми - др.Чорбаджиев или зам.министър да проведе с началниците на отдели съвещание по спазване изискванията на Правилника, тъй като те дават тон по цялостната работа на отдела и по тази линия помощта им ще бъде осезателна. Съвещанията се провеждаха само със зам.началниците на отделите;

- Не се прие да бъде направен парапет в машинописното бюро и се отстрани свободния достъп до поверителните материали;

- Не се приеха предложенията ми за правилното изграждане и функциониране на поверителните служби на Хан Крум, Консулски отдел и финансово-счетоводен отдел. Настоящото изграждане е станало по изричното указание на др.Чорбаджиев;

- Не се прие - поверителната поща да не се пренася от жени, а само от мъже, специално задължени и въоръжени;

- Прие се предложението ми - да се увеличи щата на поверителната служба още през 1969 година, а длъжностите в нея да бъдат "сътрудници", но по него нищо не се направи;

- Устно докладвах на съвещание при др.Чорбаджиев, че между другарите - Величко Тодоров и Виолета Петрова, служители в поверителната служба, са създадени неприязнени отношения още при предишната им съвместна работа, които сега се пренесоха и пречат в работата на службата. Докладвах също на няколко пъти, че др.Тодоров ми заявява че "ще ме насади, та да помня цял живот".

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 14.06.2016г. Секретар:

Из архивите на ДС
353

Докладвах, че той вместо да унищожава поверителните материали, с протокол на комисия - съгласно Правилника, ги къса и ги хвърля в коша за боклука. Докладвах, че , че е много разсеяна и припряна, че предава без подпис материалите и взема без подпис такива от служителите, че допуска много грешки при вписването в отчетните документи, поради което в същите, правя много поправки. Предложих тези другари да бъдат извадени от поверителната служба, тъй като нямат необходимите делови качества за служители в такава служба.

Но по тези въпроси не се взеха никакви мерки. Нещо повече - на съвещание др.Чорбаджиев даде оценка, че "Риджалски не може да ми даде нищо повече от това, ю ето е дал тук по искания модел за нас", и възложи на др.Тодоров да му изготви "модел за работа с поверителните материали в Министерството при максимално спазване на Правилника и спазване "Номенклатурата". Такъв модел още не е предложен.

Освен това др.Чорбаджиев е доверявал само на др.Тодоров да съхранява изтотвените от Чорбаджиев през 1969 година "поверителни материали по Брюксел", които Тодоров е съхранявал в отделна каса, за което научих едва при проверката.

Не може да се приеме, че др.Чорбаджиев не разбираше, че такъв подход ще доведе др.Тодоров до неподчинение на указанията, които давам по приложението на Правилника. Своеволията на др. Тодоров не закъсняха. В мое отсъствие той е унищожавал поверителни материали по описания по-горе начин без протокол на комисията. В присъствието на проверяващите от МВР беше заставен и той извади от коша не един поверителен материал /вх.№ 831, размножителен № 1692, 1441 и др./. Не е вписвал точно количеството екземпляри на изпращаните от него материали до адресатите. Така например от размножителен № 1551 е изпратил 5 екземпляра, а е записал че

62
64

предава 2; от размножителен № 1567 - 3, а вписва 2; от размножителен № 1568 - 2, а отбелязал 1 и пр.; с изх.№ 1547 е изпратил 2 екземпляра от вх.№ 1720, а в дневниците е отбелязал че е изпратил един екземпляр.

- Предложих отдел "Кадри" да подготви необходимите документи за съгласуване с МВР - ДС, лицата, длъжностите на които налагат да работят с поверителни материали, като машинописки, стенографи, преводачи, куриери, инспектори по контрола, но върху тазисправка не се сложи поне подпис, че др.Чорбаджиев е съгласе с предложението. Така я дадох на др.Филипов, за да се запознае с предложенията. /Виж разм. № 220 от 5.II.69 година/.

14. Др.Чорбаджиев даваше устни указания за провеждане на работата в разрез с някои от исканията на Правилника, но не искаше да оформи тези в писменно указание. Оставаше отговорността за това да нося аз. Съгласно изискванията на т.8 от Правилника и чл.359 на НК считам, че такъв метод на работа е неправилен. Затова направих докладна записка до др.министър с цел да го запозная със състоянието на работата и ако ръководството настоява същата да се води по-различно от регламентирания от Правилника ред, то нека за това да се разпореди писмено. Но др.Чорбаджиев иззе докладната от секретарката на министъра и я докладва лично. За това смятам, че разговора, който водихме при др.Башев по тази докладна, беше сведен само до въпросите по оформяването на преписките като дела.

15. В протокола се констатира, че не са заведени на отчет военно-топографски карти в квадрантите по поречието на р.Дунав. Никой от служителите, работещи в деловодствата включително и др. Тодоров, който е завеждал до 31.XII.1968 година обединеното деловодство при Министерството, не знаят през коя година са получени и към кой документ се приложени.

65 63

Случаят с тях само подчертава, че системата, по която е работено и се настоява да се води и сега, поверителното деловолство не може да гарантира надеждно съхранение на поверителните материали и още повече останалите изисквания за опазването на държавна тайна.

16. Поверителните документи, получени по линия на СИВ и оформени в отделни книги, не съм взел на отчет като отделни инвентарни номера, тъй като съгласно "Номенклатурата" и Баварската система, преписката не може да се разкъсва. За това тези материали са сложени в пликове към съответните преписки, каквато е практиката тук. Убеден съм, че този начин не гарантира опазването им.

Нямам протокола при себе си. Пиша възраженията си като възстановявам по памет прочетено в него и затова допускам, че ще пропусна да взема отношение по някои от направените констатации.

Вярвам, че проверяващите са имали възможност и са констатирали голяма част от изложеното. тук.

Посочените причини и назначаването в поверителната служба на служители, които не притежават необходимите делови качества за работници в такава служба, попречиха в службата да се изгради ако не единомислие, то на всяка цена единодействие по приложението на Правилника. Службата не можа да овладее една от основните задачи отчетността на документите, а поради претрупаност не провежда никакъв контрол и изпусна всички други задачи.

ПОДПИС: [signature]
/Риджалски/

[illegible]
отп. в 4 екз.
маш. № 61
12.I.70 г.

Секретно!
Екз. [illegible]

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

От Заместник началник II главно у[illegible]
генерал майор Н.Георгиев.

МВР – II ГЛ. УПРАВЛЕНИЕ ДС
12973 13.[illegible]197[illegible] г.

Др. Заместник Министър,

Съгласно указанията Ви на 23.I. т.г. приех и изслушах Крум Иванов Риджалски - завеждащ "Поверителната служба" при Министерството на външнити работи.

Др.Риджалски заяви, че е искал да бъде приет, за да ни информира по някои въпроси, за които не е писал и не може да пише в особеното си мнение. Те се свеждат до следното:

Бившият главен секретар на Министерството на външните работи Димитър Чорбаджиев, сега посланик в Гана, на когото е било възложено да отговаря за опазването на държавната тайна, е успял да убеди др. Башев, че поради специфичния характер на дейността на Министерството, Правилникът за организацията на работата по опазването на държавната тайна, не може да се приложи изцяло. По този въпрос Чорбаджиев е подготвил писмо в началото на 1969 г. до Министерския съвет, което др.Башев е подписал, но писмен отговор не е даден. Самият Риджалски в продължение на повече от година работи в Министерството и се е убедил, че няма специфичност в работата и Правилникът може и трябва да се приложи изцяло, както в центъра, така и в задграничните представителства. В тази връзка счита, че и служителите в поверителната служба на Министерството трябва да се подменят.

От служителите в Министерството се проевява много голямо любопитство и споделя по много въпроси, в това число и по поверителни. Подработването на документи с поверителни данни, за отношенията ни с разни страни, за Политбюро на ЦК на БКП и др. се извършва и пишат като явни а едва след като се приеме или подпише документа се дава за завеждане на отчет. Десятки екземпляри от проектите в разни варианти остават в служителите, които са участвували в разработването им.

Служителите, които заминават на задгранична работа и тези

2.3

които се завръщат, нямат най-елементарна подготовка за работа с поверителни материали. За загубени поверителни документи до сега от виновните служители обяснения не са искани.

Счита, че протокола от проверката трябва да се докладва на Министъра на външните работи по възможност в близко време, тъй-като въпроса за опазването на държавната тайна се подготвя за разглеждане на 24.II.т.г. в Колегиума на Министерството.

Съобщеното ни от Риджалски и това, което е писал в особеното си мнение е отразено в протокола и подкрепено с много примери. В протокола са посочени и причините за лошото състояние на работата по опазването на държавната тайна, но не така, както Риджалски поставя въпросите. Вярно е, че Риджалски направи много за подобряване на работата, тъй-като преди неговото отиване там нямаше и база за извършване на проверка. Сигнализирал ни е по много въпроси, помогна твърде много и по време на проверката за разкриване на слабостите, причините и виновните лица за лошото състояние, но неговите заслуги считаме, че не трябва да се посочват в протокола.

Въз основа на констатациите при проверката, в съгласие с разпоредбите на правилника, в края на протокола са дадени препоръки за подобряване организацията на работата по опазването на държавната тайна и отстраняване на допусканите слабости в Министерството и неговите задгранични представителства.

Предвид изложеното предлагам, ако намерите за необходимо Вие да присъствувате при докладването на протокола на Министъра на външните работи или разрешите на полковник Стойчев и Ангелов да докладват, и изпратим един екземпляр от протокола на Военния отдел при ЦК на БКП за сведение.

26.I.1970 г.

ЗАМ.Н-К II ГЛ.УПРАВЛЕНИЕ ДС
Генерал майор:

33

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Секретно
Екз. № 1

35

Др. Попов
Нам аз постави разглеждане, че на тази среща трябва ел приятелям аз или ти? Защо не ме уведоми? Не е правилно в такова важно министерство по такъв важен въпрос да не участва другар от руководството!
27.2.70

МВР - II
12969 13.[illegible]197

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от полковник Тодор Нецов, заместник
началник II главно управление на ДС

ОТНОСНО: проведеното съвещание в Министерството на външните работи във връзка с извършената от нас проверка по опазването на държавната тайна

На 23.II т.г. от 16 до 18 ч. се проведе съвещание в Министерството на външните работи, на което се разгледаха мероприятия за подобряване организацията на работата по опазване на държавната тайна в Министерството и задграничните представителства.

На съвещанието присъствува др. Башев, зам. министрите Грозев, Попов и Трайков, началник отдел кадри, партийния секретар, главния секретар на министерството и завеждащ поверителната служба - Риджалски, а от наша страна аз, с началника на "Държавна тайна" подполковник Ангелов.

С откриването на съвещанието др. Башев предложи да се изкажат представителите на МВР. В изказванията си изтъкнахме, че целта на извършената от нас проверка и изпращането ни да присъствуваме на съвещанието е да помогнем на ръководството на министерството в организиране опазването на държавните тайни, с които работят и за предпазване на служителите от извършване на неволни престъпления. За постигане на целта предложихме да се създаде стегната организация, ред и дисциплина

34

36

при работа с данни и документи, както в министерството, така и в задграничните представителства. Направихме и редица предложения в допълнение на набелязаните от тях мероприятия.

В изказванията си и тримата заместник министри подчертаха необходимостта от подобряване на работата по опазването на държавната тайна и подкрепиха нашите предложения. Изказаха се за подменяне състава в поверителната служба с подходящи служители. По този въпрос др. Башев каза, че за тази работа трябва да вземат служители от Министерството на вътрешните работи. Главният секретар подхвърли, че не могат да осигурят високо заплащане, а др. Башев допълни, че може да се доплаща разликата, а може и да прехвърли бройките. По предложението ни да не се ползва шифровата връзка по въпроси, които не съставляват държавна тайна каза, че въпросът е на МВР и отделът трябва да предава такива на открит текст. Разисква се и по предложението ни в мисиите, където няма охрана как да се работи и съхраняват поверителните материали и за възможността да се носят в съветските мисии.

По въпроса за вземане на служители от нашето министерство пояснихме, че това е въпрос, който др. Башев може да реши с др. Солаков. За мисиите, където няма охрана предложихме да се назначи комисия, както е предложено в протокола, която да проучи въпроса и излезе с предложение. Др. Башев допълни в комисията да се включат представители на МВР, МНО и Министерство на външната търговия.

След приключване на разискванията др. Башев изказа благодарност на органите на МВР за оказаната им помощ. Спор, че трябва да се опазва, няма. Касае се за опазване интересите на държавата. Подкрепи в изказването си и доразви предложението ни за подбора и възпитанието на служителите и особено на младите. В тях да се култивира чувството, че в министерството

37 35
3

всичко е тайна. На тях трябва да се внуши да подбират и приятелите си, с кого се сродяват и въобще средата, в която се движат. В това отношение отдел кадри и партийната организация трябва да поработят. Накрая ни благодари още един път и призова присъствуващите за пълно сътрудничество с другарите от МВР.

ЗАМ. НАЧАЛНИК II ГЛАВНО У-НИЕ НА ДС
Полковник

Отп. в 2 екз.
№ 1 - ръководство МВР
№ 2 - КД
Изп. Ангелов
Нап. Мисайлова
24.II.1970 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго поверително! 38 36

П Р О Т О К О Л

за заседанието на Ръководството на Министерството , състояло се на 23 февруари 1970 г. - понеделник от 16.20 часа в кабинета на др. Башев.

Присъствували: др.др. Иван Башев. Геро Грозев. Иван Попов. Х.Трайков, Стефан Петров, Янчо Георгиев, Никола Данчев, Крум Риджалски, а от МВР - др.др. Нецов и Ангелов.

Дневен ред:

1.

2. Разглеждане протокола от проверката на МВР по организацията на работата по опазването на държавната тайна и мероприятия за отстраняване на допуснатите слабости.

Др. БАШЕВ - Другари, да разгледаме втора точка от дневния ред, а след това ще разгледаме първата.

Кой ще докладва?

Др. НЕЦОВ - Нека докладва др. Ангелов за направената проверка от МВР.

Др. АНГЕЛОВ - Др. Башев, както знаете ние извършихме проверка на организацията на работата по опазването на държавната тайна. Проверката продължи повече от 3 месеца. За резултатите сме представили протокол с предложения за отстраняване на слабостите,за подобряване на работата.

Целта на извършената от нас проверка и изпращането ни да присъствуваме на съвещанието е да помогнем на ръководството на Министерството на външните работи в организиране опазването на държавните тайни, с които се работи както в Министерството, така и в задграничните представителства. За да се постигнат успехи е необходимо да се създаде стройна

организация, порядък и дисциплина при работа с поверителни данни и документи в центъра и мисиите.

В тази връзка е необходимо да се приеме и служи за ръководство/каквото и да е условие. Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна, утвърден от Министерския съвет с постановление № 65 от 31.12. 1967 г.

- Да се обособи сектор в Министерството с необходимия щат и длъжности по-високо платени, за да могат да се подберат и задържат подходящи служители на тази работа.

На този сектор да се гледа като на оперативен, а не като на архивна служба. На ръководителя на сектора да се даде право да изисква, контролира и прилага разпорежданията на Правилника и осигури оперативност и бързина. Началникът на сектора да бъде на пряк контрол на главния секретар по изпълнението на Правилника.

Др. Риджалски идва от управление, където освен многото разнообразни писмени документи има и поверителни технологии. Там , в продължение на дълги години, той се справяше добре. Той познава правителствените документи, регламентиращи опазването на държавната тайна и може да организира работата по тях. Нужно е да му се дадат хора и да се взисква от него за спазване на Правилника. Неговите задължения са указани в Правилника. Той трябва да подготви служителите, тези, които са на работа в Министерството и зад граница, как да спазват Правилника. Нашето впечатление е, че някои хора гледат на поверителната служба като на някакъв архив, а не като на оперативна работа.

По предложенията за мероприятията имам предложения за допълнения:

1. В мисиите, където липсват условия за опазването на държавната тайна /някои са без охрана, а други се състоят от

40 38

2 - 3 - 4 души и нямат дежурство/. не може да се изпращат поверителни материали. За това предлагам: Комисия от компетентни служители да предложи указания как дипломатическите служители да се запознават с поверителни материали в тези мисии.

Аз съм сигурен, че невинаги посланикът може да осигури поверителни материали да се унищожават веднага, след прочитането им. А щом останат без охрана, могат да бъдат ползувани от вражеските разузнавателни органи. Ето защо предлагам поверителните материали да се изпращат в нашето посолство в съседна страна за мисията, където има създадени условия и там да ходят и се запознават дипломатическите служители с тях, или пък да се помисли и нареди да се предават в посолствата на СССР /в куфарче, което да се предава на съхранение при тях/.

2. Предлага се комисия от дипломатически служители да изготви номенклатурния списък. Не е нужна комисия. Предлагам това да се направи от главния секретар, началниците на отдели и Риджалски.

3. Да се подготви конкретен списък по държавната тайна във връзка с този да се изготви номенклатурния списък на длъжностите.

4. Да се пусне указание до мисиите да не ползват шифровата радиовръзка за явни материали и въпроси, които не са държавна тайна.

Др. БАШЕВ - Аз моля да ме извините, че вземам веднага отношение. Но как да се ползва шифъра е ваш въпрос, на МВР. Вие се разберете. По-рано всичко беше секретно, но сега 70% от този трафик е по-явен път - открити телеграми.

Освен това трябва да се обмисли какво е държавна тайна и то да се пази като държавна тайна. Какво има да пазим като държавна тайна, което сме получили от французите, което те са казали кой знае още на кого. Какво да пазим и

Из архивите на ДС

41 39

от кого? Разбира се някои неща са "за служебна тайна". Но даже и тук, този въпрос трябва внимателно да се обсъди и да се отсее, та да остане онова, което е "служебна тайна" и за него да се въведе ред.

Др. СТЕФАН ПЕТРОВ - Аз смятам, че по въпроса за опазването на поверителни материали в мисиите, където няма условия за опазване на държавна тайна, да стане както е решен въпроса за опазването на шифъра.

Др. БАШЕВ - Този въпрос е решен различно в мисиите.

Др. СТЕФАН ПЕТРОВ - По въпроса за опазването на материалите, представляващи държавна тайна, и шифъра в тези мисии трябва да се създаде комисия от представители на Министерството на външните работи, Министерството на вътрешните работи.

/Др. Башев: и от МНО и Министерство на външната търговия, от четирите министерства/, която да подработи този въпрос цялостно и се реши за всички.

Др. БАШЕВ - Трябва да се види, да се прецени къде да се съхраняват тези материали, може би в посолствата на СССР.

Към вас имам два въпроса:

1. Защо в точка 9-та искате да се изпращат в един екземпляр материалите от мисиите в Министерството?

2. В точка 13. може би имате предвид шифъра да не се ползва, а не радиото?

- Тук трябва да се помисли, тъй като въпроса за вторичното използване на шифъра не стои. Разбира се, ние трябва да дадем указания до мисиите да не се ползва шифъра за въпроси, непредставляващи държавна тайна.

4/2 40

Др. АНГЕЛОВ - Един екземпляр от поверителния материал по-лесно се контролира, по принцип се съставят в колкото се може по-малко екземпляри. Това улеснява пренасянето и контролирането при ползуването им.

Др. БАШЕВ -Вие предлагате един екземпляр. Но не предвиждате как ще се запознават и работят в Института за външна политика. На него ние сме длъжни да даваме всички материали. Как ще се изпращат поверителни материали там? Къде ще се ползват и пр. Такива материали и екземпляри ще са нужни и на отделите на Минчев и Греков. Сега аз не ставам рационализатор,но вие помислете и предложете,но осигурете оперативност и пълна сигурност на поверителните материали.

Кой иска думата?

Др. Г.ГРОЗЕВ - Имаме известни постижения, не е така, както беше по-рано. По опазването на материалите спор няма. Трябва да се опазват материалите,съставляващи държавна тайна, да се създава сигурност за същите, но това трябва да се организира така, че да не пречи на работата. Да спазваме изискванията на Правилника.

- Трябва да се определи кои материали са секретни и кои не са секретни.

- Смятам, че сега поверителната служба е пълна с несекретни материали.

- От мисиите идват като секретни много явни материали. Те трябва да се разсекретяват от нас. Това го правя. Не зная дали имам право.

+ Има нещо, което пречи. Когато даден материал е в процес на подготвяне - не може да се реже, да се прекроява, а трябва да се преписва отново цялостно. Но това ми пречи и аз не мога да го спазвам.

- Във връзка с Иван Петров пуснахме заповед кои материали от кого могат да се четат в отделите. Това доведе

43 +

до свиване на кръга. Хората в отделите се оплакват. Минали сме от една крайност в друга - свели сме до минимум ползуването на материалите в отделите. Смятам, че др. Стефан Петров трябва да вземе мнението на отделите и да предложи да дадем на хората да знаят повече, без да се пречи на работата и на хората. Да не лишаваме хората от необходимата информация .

- В поверителната служба трябва да бъдат назначени по-подготвени хора, принципиални, делови, да работят бързо и точно. На какво прилича това? Аз не зная къде отиде Величко Тодоров? Несериозен човек. Аз му нареждам веднага да предаде материал на Минчев. Проверявам след три дни. Той не го е предал. Петрова ми отваря писмата. Често идва да ми се извинява, че това и това допуснала нередно. Така не може. Не е до извинението, а до работата.

Др. БАШЕВ - Трябва да се вземат хора, които вече знаят технологическите способи, имат опит по опазването на държавната тайна. И то хора от МВР. Да са от МВР. Може би вие да им доплащате разликата в заплатата. Може би да ви прехвърлим бройки от нашия щат на вашия щат, но да бъдат ваши хора.

Др. СТЕФАН ПЕТРОВ - Да, др. Башев, но тук другарите казват, че малко плащаме за тези длъжности и такива другари няма да дойдат при нас на работа.

Др. БАШЕВ - Аз не мога да им платя.повече. Има щат.

Др. Г. ГРОЗЕВ -Защо да не може. Трябва да постъпим така, както направихме с Осми отдел /сега Девети/, да дадем други длъжности за поверителната служба. Трябва да се направи нещо.

Др. БАШЕВ - Да.Нещо можем да направим по линия на трансформирането на длъжности.

Из архивите на ДС
367

Др. Г. ГРОЗЕВ - Предлагам от Комисията в заповедта по преработване списъка на сведенията, фактите и данните, съставляващи държавна тайна - да отпадне др. Първан Чернев, тъй като в това време той е много зает, не може да работи. Нека останат без него.

Др. ХАРАЛАМПИ ТРАЙКОВ - Има известно подобрение в работата. Присъединявам се към казаното от др. Грозев за поверителната служба-има известен ред. Но аз получавам поверителни материали с голямо закъснение.

Др. РИДЖАЛСКИ - Това са материали, които се бавят в началниците на отделите.

Др. БАШЕВ - Бързи начини на регистриране. Помислете за фотокопия, които да остават да работите - регистрирате, а оригинала да предавате за ползване. Фотокопията трябва да отчитате. Това да става при абсолютно опазване на тайната, да се осигурява сигурност, но без да се пречи на бързината в работата. Помислете.

Др. РИДЖАЛСКИ - Дайте хора. Тези, с които работя сега, изписват елементите на буквите и цифрите, непрекъснато правя-поправки по дневниците и пр.

Др. Х. ТРАЙКОВ - Споделям казаното от др. Грозев, че много леко се слага върху материалите "поверително" и върху такива, които не са секретни.

- Споделям предложението на другарите от МВР да се изнесат серия от лекции пред нашите служители с оглед подобряване на възпитанието.

- Предлагам в комисията за списъка по държавната тайна да включим от отдел "Печат и културна дейност" един подготвен другар.

Др. ИВАН ПОПОВ - Много важно е комисията да определи кое е държавна тайна, но в никой случай да не се пишат неща, които не са държавна тайна.

Из архивите на ДС

368

- В тези мисии, в които нямаме условия за опазване на държавна тайна, не ни остава нищо друго, освен да унищожаваме поверителните материали, след прочитането им от дипломатическите работници.

- Предлагам поверителните материали да се дават в братските мисии, като братски разбирам само тези на СССР.

- Нямаме практика материалите, които предаваме на посолството на СССР, да стават с писмо. Др. Риджалски иска и аз веднаж направих това. Но то не е правилно. Другари, не може така. Те ни предават без подпис материали, аз ги ползвам и им ги връщам, а ние искаме това да става с писма.

Др. БАШЕВ - Да. Но трябва някой да напише от нас къде е предаден този или онзи документ. Той трябва да има оправдание за него. Не бива да отговаря този, който най-малко трябва да отговаря за това.

Др. ИВАН ПОПОВ - Този, който слага резолюция върху поверителен материал трябва да преценява с този материал кой трябва да се запознама, кому да се дава.

Др. НИКОЛА ДАНЧЕВ - Опазването на държавната тайна опира до хората. Те са най-важните. Ние можем да създадем добра организация, но основното си остават хората.

- Трябва да предприемем мероприятия за възпитателна работа с хората, които работят с поверителни материали. Да се изнесат лекции от другарите от МВР - за това от какви възможности се ползват чуждите разузнавания за снабдяване с поверителни данни и материали.

Др. НЕЦОВ - Др. Башев, като че ли в някои другари остана впечатление, че ние едва ли не се месим в работата на Министерството, като че ли опазването на държавната тайна е само работа на МВР.

Из архивите на ДС

369

- Опазването на държавната тайна не е само въпрос на МВР. Ние можем само да подпомагаме за подобряване работата по опазването и то на базата на Правилника.

- Предлагам в комисията по преработването на сведенията по държавната тайна да се включи и човек от МВР, който ще бъде полезен при работата със своя опит.

Др. БАШЕВ - Благодарим на другарите от МВР за помощта, която ни оказват с тази проверка. Въпросът за опазването на държавната тайна не е ведомствен, а държавен въпрос. Когато има нужда можете и трябва да ни помагате.

Но що се отнася до отговорността за опазването на държавната тайна в нашето Министерство това е наша отговорност. Работник, който дойде на работа в Министерството, първото нещо което трябва да научи е как става опазването на държавната тайна. Бъбривци не могат да работят в това Министерство /както се е разбъбрал този от ООН/. Работещите трябва да знаят, че при нас всичко е тайна, а като изхождат от това трябва да преценяват и квалифицират кое е държавна тайна по Правилника, по списъка. Те трябва да преценяват кое може да се каже и къде може да стане. Това особено важи за младите наши работници, за младежите, за да се култивира в тях това чувство на отговорност по опазването на държавната тайна. Който е дошъл тук, той трябва да си подбира приятелите, даже родните, това къде ще ходи, къде не и пр. По този въпрос отдел Кадри малко работи. А това е нужно. Тъй като това е една политическа хигиена.

При нас трябва да има доверие в хората, без това не може. Но трябва да се спазва установения ред. Трябва да се знае, че ние сме в борба. Ние сме своегорода военизирано ведомство и сме на фронтовата линия, на първата фронтова линия.

Из архивите на ДС
370

Тук в работата по опазването на държавната тайна трябва да подпомогнат партийната организация и ДКМС.

Но какво другари да приемем предложенията с тези допълнения, които се направиха. По това да се създаде сигурност сме наясно. Тук няма място за колебания. Трябва да се догони бързина. Предложете мероприятия, като се изхожда от структурата на Министерството, от задачите, които стоят пред отделите, но да не се задържа, бави информацията, да не се пречи на оперативността.

- Сега ще отидем на това - в мисиите да се изпращат поверителни материали, които да се носят в посолствата на СССР, но няма да се откажем от унищожаването на поверителни материали след прочитането им. Трябва да се прецени. Някъде ще предаваме материалите в посолствата на ГДР и другите братски страни. Но другари, тук трябва да се внимава. Да не се понесат куфари. Да не се получи, че ние сме поделение на посолствата на СССР. Трябва да държим сметка и за това. Значи ще предложиме за уреждане да предаваме в посолствата на СССР и да унищожаваме поверителни материали след прочитането им.

- Посолствата получават от нас и ние ще предаваме наши поверителни материали на ръка. Уредете това как да става. Решете го вие, но не бива да носи отговорност този, който най-малко трябва да носи за това. На Риджалски му трябва документ къде е предаден документа, материала .

- Една голяма част от нашата работа е обмен на документи. Без това не може. Ние получаваме от посолствата в София и предаваме такива на тях и ще предаваме.

Др. СТЕФАН ПЕТРОВ - Др. Башев, в предложенията ние сме пропуснали, но трябва да проведем съвещание с началниците на отделите по тези въпроси.

Из архивите на ДС

371

48 16

Др. БАШЕВ - Да. Да преминем на следващата точка от дневния ред.

Съвещанието завърши в 18.00 часа.

ЗАПИСАЛ:

/Кр. Риджалски /

отп. в 1 екз.
маш.№ 571
26.II.1970 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Поверително!

УТВЪРЖДАВАМ
Министър на външните работи
..... /Башев/
5 март 1970 г.

М Е Р О П Р И Я Т И Я

за отстраняване на слабостите в организацията на работата по опазването на държавната тайна в Министерството на външните работи, констатирани от органите на МВР при направената проверка от 23.9. до 30.12.1969 г.

---

1. Комисия от дипломатически служители да преработи списъка на фактите, сведенията, предметите и данните, съставляващи държавна тайна, като текстовете се разработят и конкретизират, с оглед да се осигури възможност правилно да се определя степента на поверителност на изработваните документи.

Срок -30 април 1970 г.
Отг. СТЕФАН ПЕТРОВ

2. Да се направи предложение до МВР да определи свой служител, който да се включи в комисията.

Срок -10 март 1970 г.
Отг. РИДЖАЛСКИ

3. Главният секретар, началниците на отдели и Риджалски да подготвят номенклатурен списък на длъжностите, които налагат заемащите ги лица да бъдат допуснати до работа с документи, съставляващи държавна тайна. След съгласуване с МВР, същият да се представи на министъра на външните работи за утвърждаване.

Срок - 20 май 1970 г.
Отг. СТЕФАН ПЕТРОВ

4. Въз основа на номенклатурния списък да се изготви поименен списък на лицата, които имат право да работят с поверителни документи.

Срок - 30 май 1970 г.
Отг. РИДЖАЛСКИ

б/ Всички служители, които при проверката не са могли да покажат получените от тях поверителни документи, да вземат мерки и до 31 март т.г. да издирят и предадат същите в поверителната служба. Онези, които не могат да намерят документите в срок до 31 март т.г., да предадат на главния секретар др. Стефан Петров писмени обяснения за причините и обстоятелствата за изгубването на същите.

а/ На всички служители, които не са предали при проверката числящите им се поверителни документи, да се съобщи срещу подпис изискванията на настоящата точка.

Срок - 10 март 1970 г.
Отг. РИДЖАЛСКИ

в/ За резултатите от издирването на поверителни материали да се информира Министерство на вътрешните работи.

Срок - 20 април 1970 г.
Отг. СТЕФАН ПЕТРОВ

г/ Да се обособят в поверителен сектор поверителните служби: в централната сграда на Министерството, на отделите на ул. "Хан Крум" № 25, Консулския отдел, ФСО, ул."Хан Крум" № 12 и Института за външна политика, машинописното бюро, циклостила и апаратите за механическо размножаване, куриерите за поверителни материали.

д/ Да се изготви списък на мисиите, в които има условия за съхраняване на поверителни материали, съгласно изискванията на Правилника.

За тези мисии да се направи указание как да прилагат изискванията на Правилника, което след съгласуване с МВР, да се утвърди от министъра и с него да бъдат запознати

Из архивите на ДС

51 79

посланиците, които ще присъствуват на съвещанието през м. юли т.г.

Срок - 30 май 1970 г.

Отг. СТЕФАН ПЕТРОВ
РИДЖАЛСКИ

8. Да се изготви списък на мисиите, в които не са създадени условия за опазване на държавната тайна.

а/ На същите да се изпрати указание да не създават поверителен архив, а да изпращат в Министерството всички екземпляри от съставените от тях поверителни документи;

б/ Да се изпрати предложение до МВР, МНО и Министерството на външната търговия да се изгради комисия, която съвместно с Министерството на външните работи да изготви указание как да бъдат запознавани с поверителни материали и документи дипломатическите служители в мисиите, където няма условия за опазването на държавната тайна.

без МНО и МВТ

Срок - 30 юни 1970 г.
Отг. СТЕФАН ПЕТРОВ

9. За длъжностите по номенклатурния списък отдел „Кадри" да съгласува с Министерството на вътрешните работи - ДТ лицата, които кандидатстват и ги назначава след получаването на съгласието /допуск до работа с поверителни материали/. След назначаването да изпраща назначените в поверителния сектор, за да бъдат запознати с изискванията на Правилника, списък на сведенията, данните и фактите, съставляващи дър-

Из архивите на ДС
375

50

52

жавни тайни за Министерството, текстовете на Наказателния кодекс, предвиждащи наказания за издаване на държавни тайни, след което служителите да подпишат декларация.

Отг. - Я.ГЕОРГИЕВ

10. Отдел кадри да изпраща в поверителния сектор, за да бъдат запознати с Правилника по опазването на ДТ, НК, списъка на сведенията, съставляващи държавна тайна, и подпишат декларация всички служители, български граждани, които понастоящем се намират на работа в мисиите и заеманите от тях длъжности, налагат да работят с поверителни материали, когато дойдат в страната /отпуск или командировка/.

Отг. Я.ГЕОРГИЕВ

11. Да се пусне указание до мисиите всички поверителни материали, които се изпращат за Министерството, да се изпращат в един екземпляр, а отчетите и годишните планове - в по 3 екземпляра. Документите, предназначени за ЦК на БКП и Министерския съвет, да се изпращат направо до тях.

Срок - 20 март 1970 г.
Отг. СТЕФАН ПЕТРОВ

12. Всички поверителни материали извън работно време да се съхраняват в помещенията на поверителната служба.

Из архивите на ДС

33

13. За работа с поверителни материали извън работно време писмено разрешение да се дава от съответния заместник-министър. Разрешението се предава в поверителната служба, която осигурява дежурен служител за времето, определено за работа с документите.

14. Поверителната служба да заведе всички отчетни книги /съгласно Правилника/. Да се вземат мерки за своевременна, точна и пълна регистрация на изработваните в Министерството и на постъпващите от други учреждения поверителни материали.

Срок - 30 май 1970 г.
Отг. РИДЖАЛСКИ

15. Да се дадат указания на дипломатическия състав в Министерството и зад граница да не ползват шифровата радиовръзка по въпроси, които не съставляват държавна тайна.

Срок - 10 март 1970 г.
Отг. СТЕФАН ПЕТРОВ

16. Да се проведе съвещание с началниците на отделите, на което да се разяснят изискванията на Правилника по опазването на държавната тайна, на което да бъде поканен да присъствува представител на МВР.

Срок - 31 март 1970 г.
Отг. СТЕФАН ПЕТРОВ

54

Не се внужда никво на направим след кадри да бъде уведомени.

17. Отдел кадри, съвместно с УК на БКП и ДКМС, да разработи и проведе мероприятия за подобряване възпитателната работа и повишаване бдителността на служителите, работещи с данни и факти, съставляващи държавни тайни.

Да покани отговорен служител от МВР, който да изнесе лекция по повишаване бдителността.

Срок - 30 март 1970 г.
Отг. Я.ГЕОРГИЕВ

18. Поверителният сектор да бъде на прякия контрол на Главния секретар по изпълнението на Правилника.

3.III 1970 г.

отп.в 1 екз.
маш.№ 598
28.2.70 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Секретно!
Екз.№___

64

66

12981

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от полковник Тодор Нецов, заместник
началник II главно управление на ДС

ОТНОСНО: мерките, които предприема ръководството на Министерството на външните работи за подобряване организацията на работата по опазването на държавната тайна.

След проведеното съвещание на 23.II.т.г. са уточнени, предложени и утвърдени от Министъра на външните работи мероприятията, които ще се проведат за отстраняване на слабостите в организацията на работата по опазването на държавната тайна, констатирани при проверката от органите на Министерството на вътрешните работи.

Непосредствено след утвърждаването на мероприятията пристъпиха и към тяхното изпълнение. Обособиха поверителен сектор в Министерството и дадоха още една длъжност за работа по опазването на държавната тайна. На длъжността назначихя,с наше съгласие, подготвен другар, който работеше по тези въпроси в управление "Редки метали" при Министерството на химията и металургията.

Със заповед на др.Башев е назначена комисия, която да подготви конкретен списък на сведенията, съставляващи държавна и служебна тайна, с които се работи в Министерството на външните работи и неговите задгранични представителства. В комисията са назначени ръководни служители от почти всички отдели на Министерството. На първото инструктивно съвещание на членовете на комисията, което се проведе на 16 март, от наша страна участвува зам. началник отдел, той и н-к отделение "Държавна тайна" подполковник Ангелов. На членовете на комисията е разяснено, какво се иска от

2. 65

тях и даден срок до 10 април да представят на Главния секретар предложенията си, а на 15 април ще се събере отново комисията за обсъждане проекта за списък.

В мероприятията се предвижда до 30 март т.г. да поканят отговорен служител от МВР, който да изнесе лекция за повишаване бдителността пред служителите от Министерството.

Предлагам, другаря, който ще бъде натоварен да изнесе лекцията да се спре и на слабостите в организацията на работата по опазването на държавната тайна в Министерството на външните работи, които са използували разобличените и осъдени шпиони за събиране на необходимата им информация.

В мероприятията се предвижда през м.юли т.г. на съвещанието с посланиците на НРБ, наред с другите въпроси, които ще се разглеждат, да им се дадат указания как да прилагат Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна в мисиите.

Считам, че ще бъде целесъобразно на съвещанието да се изнесе лекция от др.Солаков или от заместник министър и запознае посланиците с формите и методите, които използуват чуждите разузнавания за провеждане на шпионаж и друга подривна дейност срещу Народна република България.

Приложения: копия от мероприятията и протокола от заседанието на ръководството на Министерството на външните работи.

ЗАМ.НАЧАЛНИК II ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ДС
Полковник: [подпис]
20.3.1972г.

Отпечатено в 2 екз.
1 екз.- ръководство МВР
2 екз.-КД
Изп.Н.Ангелов

Съгласен: [подпис]
20.3.1972г.

67

За служебно ползуване!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

68

С П И С Ъ К

на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна и служебна тайна за Министерството на външните работи и дипломатическите и консулските представителства на НР България в чужбина

I. ДЪРЖАВНА ТАЙНА

А. Строго поверително

1. Шифрите на Министерството и задграничните представителства на НРБ и съдържанието на шифрованите материали.

2. Сведения и данни за начина на работата с шифрите и шифровите пособия.

3. Сведения за лицата, работещи с шифъра.

4. Плановете за мобилизационната готовност, разчетните планове и евакуационните планове на Министерството на външните работи.

5. Двустранните и многостранни договори, споразумения и протоколи, декларации и други, за които страните са се споразумели, че са строго поверителни.

6. Сведения, предложения за решения на предстоящи преговори и документите за преговорите, договорите и споразуменията със страните-членки на Варшавския договор или с други страни, свързани с отбраната на страната.

7. Стенограмите и протоколите от заседанията на Политическия консултативен комитет на Варшавския договор.

8. Сведения за политико-икономическото състояние на чужди държави, основаващи се на непубликувани данни, раз-

Из архивите на ДС

381

69 68

гласяването на които може да разкрие източниците на информация, с което могат да се увредят интересите на страната.

9. Обобщени сведения за ползуваните от страната и отпусканите външни кредити.

10. Всички документи, свързани с разходите за защита интересите на страната /разходите и кореспонденцията по група "В", точки 20 и 22 включително от Инструкцията за планиране, финансиране, разходване, отчитане на средствата по § 18-б "Специални разходи"/.

Б. Поверително

1. Плановете и отчетите за работата на мисиите и преценките за тяхната дейност.

2. Инструкциите за работата на посланиците в отделните страни.

3. Доклади, докладни записки, информации и устни изказвания,в които се прави анализ на външната политика на НР България за даден район или отделна държава или се правят предложения за вземане решения по същата от Министерството, Министерския съвет или ЦК на БКП.

4. Доклади, докладни записки, информации и устни изказвания, в които се правят преценки за политическия режим, политиката на дадена страна и в зависимост от това се предлагат какви становища трябва да вземе нашата страна, които, ако се узнаят, могат да увредят на интересите на нашата страна или да доведат до дипломатически усложнения.

5. Документи и устни указания, в които е изразено предварителното становище на Народна република България по

Из архивите на ДС
382

предстоящи преговори с чужди страни или по въпроси, които ще се разглеждат в международни организации, съвещания, конференции и други до момента на обявяването им от съответния ръководител.

Предварителни разговори по тези становища могат да се водят с чужди представители само с разрешението на ръководството на Министерството на външните работи или на ръководителя на делегацията.

6. Сведения и документи, които по решение на органите на СИВ са обявени за поверителни.

7. Информации за появили се разногласия в работните групи или органи на СИВ между представители на страните-членки на СИВ.

8. Стенограмите-протоколи от заседанията на Колегиума на Министерството на външните работи по поверителни въпроси.

9. Контрактите, сключени между НРБ и друга страна за доставки на въоръжения и снаряжения, спецификациите и заявките за тях.

10. Военният отчет на Министерството на външните работи.

11. Инструкции за работата на икономическите служби при посолствата.

12. Инструкции по опазването на държавната тайна.

13. Сведения за сроковете на доставка, утвърдени в план или документ на МС за дефицитно оборудване и материали и лицензии, които трябва да се внасят от чужди държави, както и директиви за условията на сключване на външнотърговски сделки.

Из архивите на ДС
383

14. Плановете по вноса и износа на стоки и оборудване на централните ведомства, държавните стопански обединения, външнотърговски организации и отчетни данни по тях, с които се разкрива съдържанието на тези планове.

Сведения за промишлени и селскостопански стоки, предназначени за износ, а така също сведения за нуждите от всички или отделни стоки за внос, с които се увреждa или може да се увреди на интересите на народното стопанство.

Обобщени сведения за състоянието и перспективите за развитие на външната търговия на страната.

15. Докладни записки, информации и сведения за водени разговори с дипломатически служители от други страни, в които се засягат поверителни въпроси или сведения, преценки и други, които, ако се узнаят от другиго, могат да увредят на интересите на страната или да доведат до дипломатически усложнения.

Забележка:

1. Поверителните документи на други ведомства и организации или получените от други социалистически страни се движат със същата степен на поверителност, с която са обозначени.

2. Съставителят на документа,началниците на отделите при Министерството и ръководителите на дипломатическите и консулски представителства имат право да определят по-висока степен на поверителност на документите по раздел I, буква "Б", ако те съдържат важни сведения, данни и факти.

3. Началниците на отделите при Министерството и ръководителите на дипломатическите и консулски представителства

Из архивите на ДС

имат право да отменят поверителността на отделни документи по раздел I, буква "Б", т.15, когато е преминала необходимостта от запазване на известни сведения, данни и факти като поверителни.

4. Забранява се да се обозначават като поверителни онези документи, които по своето съдържание не представляват държавна тайна, съгласно раздел I на настоящия списък.

II. СЛУЖЕБНА ТАЙНА

1. Сведения за постъпилите материали от Секретариата на СИВ и другите страни-членки на Съвета.

2. Материалите за резултатите от преговорите и подписаните протоколи между страните-членки на СИВ.

3. Бюджетът и валутният план на Министерството на външните работи.

4. Размерът на заплатите на служителите на задгранична работа; всички документи по приравняването заплатите на задграничните служители с тези на служителите в международните организации.

5. Кореспонденцията, свързана с валутните заплати на служителите на задгранична работа.

6. Кореспонденцията, свързана със специалните банкови сметки, открити при дипломатическите представителства от ББТ Банка.

7. Кадровите дела на всички служители в системата на Министерството на външните работи и сведения за тях.

8. Материали /информации и доклади/, свързани с про-

Из архивите на ДС
385

ведени срещи и конференции на международни организации, в които се съдържат оценки и изводи за работата на същите.

9. Сведения за бивши и настоящи дипломатически служители на Министерството на външните работи, които,ако се узнаят, могат да увредят интересите на страната ни или да доведат до дипломатически усложнения.

10. Сводки за срещи с дипломатическите служители на други държави, проведени в Министерството на външните работи.

11. Сведения за фабрично-заводските цени на стоките за износ.

12. Сведения за плановите цени, бюджетната и валутна възвращаемост на отделните стоки.

13. Сведения за покупателната стойност на лева в сравнение с валутата на другите страни.

14. Всички служебни доклади на българското търговско представителство.

Документите, които представляват служебна тайна, се обозначават с надпис "За служебно ползуване".

София, 18 септември 1970 г.

ДК/ТН

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВАМ:
МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК:
14.10.1970 година
С о ф и я

Строго секретно!
Екз.единствен

И Н С Т Р У К Ц И Я

за организацията на работата на органите на Държавна сигурност по опазването на държавната тайна в Народна република България

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. С инструкцията се установяват организацията на работата и задълженията на органите на Държавна сигурност по опазването на фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна тайна, с които се работи в министерствата, комитетите, другите централни ведомства, народните съвети, обществените организации, държавните стопански обединения, научноизследователските институти, учреждения, предприятия и задгранични представителства на Народна република България.

2. Държавна тайна според определението на чл. 104, ал.III от Наказателния кодекс са факти, сведения и предмети от военно, политическо или друго естество, посочени в утвърден от Министерския съвет списък, чието разгласяване може да увреди интересите на Народната република.

3. Списъкът на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна за Народна република България, е утвърден с постановление № 28 на Министерския съвет от 13.VII.1964 г.

и обнародван в "Държавен вестник", бр. 58 от същата година. Точка 2-ра от постановлението задължава министрите, ръководителите на другите централни ведомства и председателите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети да одобрят в рамките на утвърдения от Министерския съвет списък конкретен списък на фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна тайна, с които се работи в системата на съответните ведомства, и да определят данните, които съставляват служебна тайна.

4. Правилникът за организацията на работата по опазването на държавната тайна, одобрен с постановление № 65 на Министерския съвет от 31.XII.1967 г., определя организацията и основните правила, които трябва да се спазват от служителите на учрежденията [1] при работа с факти, сведения и предмети, които съставляват държавна тайна. Определя и задълженията на ръководителите на учрежденията по опазването на държавната тайна. С този правилник на органите на ДС се възлага:

а) да упражняват контрол по приложението на правилника и на другите правителствени документи, отнасящи се до опазването на държавната тайна в учрежденията на Народна република България;

б) да дават тълкувания по прилагането на правилника и указания за опазването на държавната тайна, които са задължителни за всички учреждения;

в) да дават мнение за предлаганите от учрежденията лица за допускане или недопускане до работа със сведения, които съставляват държавна тайна;

1/ В текста на инструкцията за по-кратко министерствата, комитетите, другите централни ведомства, народните съвети, обществените организации, ДСО, научноизследователски институти, учреждения, предприятия и задгранични представителства ще бъдат наричани "учреждения"

г) да провеждат съвещания и други мероприятия за повишаване бдителността на лицата, допуснати до работа с факти, сведения и предмети, които съставляват държавна тайна;

д) да предлагат или вземат отношение към лицата, извършили нарушения или престъпления против държавната тайна.

II. ОРГАНИЗАЦИЯ НА КОНТРАРАЗУЗНАВАТЕЛНАТА РАБОТА НА ОРГАНИТЕ НА ДС ЗА ОПАЗВАНЕ НА ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА В УЧРЕЖДЕНИЯТА НА НРБ

5. Контраразузнавателната дейност на органите на Държавна сигурност за опазването на фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна тайна, с които работят учрежденията на Народна република България, се провежда с негласни и гласни сили и средства.

6. В учреждения, където се работи с много по обем или важни факти, сведения и предмети, съставляващи държавна тайна, съответните органи на ДС задължително провеждат контраразузнавателна работа.

За заседания и съвещания на СИВ или по други линии на междудържавно сътрудничество, провеждани на територията на НРБ, на които се разглеждат поверителни въпроси, отговаря поделението на Държавна сигурност, което извършва контраразузнавателна работа в учреждението-домакин на съвещанието. При необходимост то може да потърси съдействието на териториалните органи на МВР.

7. Контраразузнавателната работа по опазването на държавната тайна в обслужваните учреждения се осъществява чрез сътрудници, осведомители и оперативно-технически средства. За сътрудници и осведомители се подбират и вербуват само патриотично настроени български граждани, предимно висококвалифицирани специалисти.

Сътрудниците и осведомителите се подбират из средите на специалистите в отделите, проектоконструкторските бюра или групи, цеховете и секторите, където се обобщават данните, монтират се произвежданите изделия или се работи с по-важни държавни тайни, из средите на населението и от персонала на обществените заведения в обкръжение и обслужващи предприятията, произвеждащи въоръжение, боеприпаси и други поверителни изделия.

8. Оперативните работници и преките им ръководители, които провеждат контраразузнавателна работа в учрежденията, работещи с държавни тайни, системно и най-щателно изучават:

а) фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна тайна, с които работят съответните учреждения, къде, кой работи с тях, особено с по-важните, за да знаят какво има да охраняват, къде да разстановат или вербуват сътрудници и осведомители и им поставят конкретни задачи.

б) правилника и другите правителствени документи, отнасящи се до опазването на държавната тайна в Народна република България.

9. На сътрудниците и осведомителите с възможности за работа по опазването на държавната тайна се разработват и поставят целенасочени, конкретни и добре обмислени задачи съобразно с местоработата им и секретите, с които се работи в тяхно полезрение: за проявен интерес от чужденци или от страна на български граждани, които нямат служебно отношение или не са допуснати до работа с поверителни данни и документи; за български граждани, които поддържат подозрителни връзки с лица от капиталистически страни; за проявен интерес към специалисти, работещи с особено важни секрети; за допуснати слабости и подобрения в организацията на работата по опазването на държавната тайна; за нарушения на установените правила, които тряб-

ва де се спазват; за загубени документи или разгласени данни и други възможни канали или съществуващи условия за разгласяване на държавна тайна.

На сътрудници и осведомители не се поставят задачи по опазването на държавната тайна, които органите на Държавна сигурност са длъжни да решат по официален път.

10. Факти и сведения, получени от сътрудници, за загубени документи, за разгласени държавни тайни и други нередности по опазването на държавната тайна, ако няма други съображения, се съобщават на ръководителите на съответните учреждения аа вземане на необходимите мерки и отношение към провинените лица след щателна оперативна и официална проверка като наши констатации, за да не се допусне разшифровка на източниците.

11. Лица, за които при официалните проверки се установи или се получат уведомления от учреждения или граждани, че са разгласили сведения или са загубили документи, издания или материали, които съставляват държавна тайна или са станали причина да бъде разкрита държавна тайна, при оперативна целесъобразност се вземат на оперативен отчет от поделенията на Държавна сигурност, които провеждат контраразузнавателна работа в учреждението, в което работят лицата, за изясняване на деянието.

Когато не е известно кой е разгласил сведения или извършил други престъпления против държавната тайна, открива се дело за оперативно издирване.

12. За лица, които са извършили деяние против държавната тайна по непредпазливост, оперативният състав на ДС, провеждащ официалните мероприятия по спазването на държавната тайна, изяснява случаите и в зависимост от последиците, които са настъпили или мо-

гат да настъпят, преценява дали да се изготви предложение за провеждане следствие на виновните лица от I отдел на ДС или да се направи предложение до ръководителите на съответните учреждения за налагане на дисциплинарни наказания. По-важните случаи поделенията на ДС и окръжните управления на МВР съгласуват с II главно управление на ДС.

13. По сигнали за шпионаж за лица, които работят със сведения, съставляващи държавна тайна, се вземат незабавно мерки да се изясни сигналът с опитни и проверени сътрудници и с технически средства и да се предотврати предаването на сведения на чуждите разузнавания. Ако първоначалните данни се потвърдят, лицата се вземат на дело за оперативна разработка.

Когато сигналите се отнасят за лица, които работят със строго поверителни сведения от особена важност, свързани с отбраната и сигурността на НРБ, СССР и другите социалистически страни, съгласувано с II главно управление на ДС се вземат незабавни мерки за предотвратяване на престъплението и бързото изясняване на сигнала.

14. По оперативни дела на лица, работещи със сведения, които са държавна тайна, или на техни близки, заподозрени в шпионска и друга противодържавна дейност, се провеждат срочни мероприятия, за да се изясни и документира случаят. Вземат се мерки тези лица да не се добират до други поверителни сведения или се извеждат от съответните учреждения, ако не се увреждa на работата по оперативното дело. Поделението, което води оперативното дело, своевременно уведомява поделението, което провежда контраразузнавателна работа в учреждението, където работи обектът, и набелязват съвместни мероприятия за изясняване на неговата дейност.

15. Оперативни игри с данни, които съставляват държавна тайна за НРБ или другите социалистически страни, или подставяне на лица, работещи с важни материали по отбраната и сигурността на страната, на чужди разузнавания, се провеждат с предварително разрешение от ръководството на МВР въз основа на мотивирано предложение, в което се посочват конкретните данни и евентуалните последици.

III. Организация и насоки на оперативната работа на органите на ДС за провеждане на контрол по опазването на държавната тайна в учрежденията на НРБ.

16. Второ главно управление на ДС организира, координира, ръководи и провежда мероприятия по опазването на държавната тайна в централните ведомства, в отраслите на народното стопанство, обединенията, институтите и задграничните представителства в социалистическите страни;

- Трето управление на ДС-в Министерството на народната отбрана, Главното управление на строителните войски и техните поделения;

- Софийско градско и окръжните управления на МВР - в учрежденията на съответните им територии.

17. Официалният контрол, помощ и кореспонденция по въпросите за опазването на държавната тайна с учрежденията Второ главно управление на ДС осъществява чрез отделение "Държавна тайна" (известно под наименование МВР - "Държавна тайна"). То координира и оказва методическа и практическа помощ на поделенията на МВР при организиране на работата им за опазване на държавната тайна в обслужваните от тях учреждения.

Софийското градско и окръжните управления на МВР определят от наличния си състав по един опитен оперативен работник, кой-

то да провежда официалните мероприятия и да оказва помощ по опазването на държавната тайна на учрежденията, намиращи се на тяхна територия. Този служител се ръководи от заместника на окръжното управление на МВР по ДС.

18. Срещи с ръководители на учреждения по прилагането на правилника и другите правителствени документи, които регламентират опазването на държавната тайна, се провеждат от оперативния състав, натоварен да осъществява официалните мероприятия, и от ръководни служители от поделенията на ДС, Софийско градско и окръжните управления на МВР.

19. Оперативният състав, натоварен да провежда и официални мероприятия по опазването на държавната тайна в учрежденията на НРБ, и оперативният състав, провеждащ контраразузнавателна дейност в тях, с негласни сили и средства работят в тясно взаимодействие и сътрудничество за решаване на задачите по опазването на държавната тайна, тъй като те са част от общата контраразузнавателна работа на органите на ДС.

А. Подбор и допускане на лица до поверителна работа и документи.

20. Лицата, които заемат или ще заемат длъжности по номенклатурните списъци на учрежденията, на които се налага да работят с данни, съставляващи държавна тайна, предварително се съгласуват: за министерства и други централни ведомства - с отделение "Държавна тайна", а за останалите учреждения и предприятия - със Софийско градско или съответните окръжни управления на МВР.

Лица с длъжности и обществено положение, посочени в ал. II, т. 2 от приложението на правилника, в кръга на своите служебни задължения имат право на достъп до работа с данни, които съставляват държавна тайна, без съгласуване с органите на ДС.

Ръководителите на предприятия, проектантски организации и други длъжностни лица, които не се обхващат от предшествуващия пункт, се съгласуват с надлежните органи на ДС от учреждението, което ги назначава и ръководи.

21. Съгласие за назначаване на началници и служители от поверителните отдели, отделения, сектори и служби в учрежденията съгласно т. 3 от приложението на правилника се дава за проверени, предани и верни на БКП и народната власт лица с авторитет, добра обща и политическа култура и с възможности да решават задачите, които им се поставят във II глава от правилника.

От ръководителите на учрежденията съответните органи на ДС са длъжни да изискват, съгласно т. 4 и 5 от приложението на правилника, да подбират, изучават, преценяват и да предлагат за съгласуване надлежно оформени документи за лица, които имат необходимата служебна квалификация и качества, осигуряващи опазването на държавната тайна.

22. Предложените лица се проверяват от съответните органи на Държавна сигурност в зависимост от степента на поверителност, с която ще работят, както следва:

а) за I степен-строго поверителни от особена важност- се проверяват предложеното лице, неговата съпруга (съпруг), деца над 18-годишна възраст, баща, майка, братя, сестри и установени близки приятели по справочната картотека № 1 на III отдел на ДС или в третите секции на съответните окръжни управления на МВР, в картотеката на I отдел при IV управление на ДС, картотеките на Народната милиция, а при оперативна необходимост - и в други картотеки, водени от поделенията на Държавна сигурност.

б) за II степен - строго поверителни - се проверяват предложеното лице по картотеките, посочени в пункт "а", съпруг (съпруга), родители, братя и сестри - само по справочната картотека № 1 на III отдел на ДС (третите секции) и картотеките на Народната милиция;

в) за III степен - поверителни - се проверява предложеното лице по картотеките, посочени в пункт "а", съпруг (съпруга) и родители - в картотеките, посочени за близките в пункт "б".

г) лица, които са били на задгранична работа в капиталистически и развиващи се страни или са ходили в такива страни, се проверяват в I главно управление на ДС и в отдел "Задгранични паспорти" на МВР.

23. Въз основа на получените материали, мнението на учреждението за предлаганото лице и на резултатите от проверките по картотеките на ДС и НМ и в зависимост от степента на поверителност, с която ще работи, се извършва следното:

а) за лица, които са предложени за допускане до работа със строго поверителни материали от особена важност, оперативните отделения, обслужващи учрежденията, в които работят лицата, са длъжни да проучат техните качества, близки приятели и да дадат справки с мнения дали са подходящи за тази степен;

б) за предложените лица, които се водят на оперативен отчет, се взима писмено мнение от съответните поделения на ДС или НМ за допускане или недопускане до работа с данни, които са държавна тайна;

в) за близки роднини и приятели на предложените лица, които се водят на отчет, се взема под внимание доколко лицата са зависими от тях, може ли те да им въздействуват и да ги използуват в престъпления против държавната тайна;

г) за лица, предложени за съгласуване, които поддържат подозрителни връзки с граждани от капиталистически и развиващи се страни, и за лица, които укриват това в личните си кадрови документи, се отговаря, след като се изясни по какъв повод са установени тези връзки и характерът им;

д) лицата, предложени за съгласуване, или техни близки, за които има дела в оперативния архив на ДС и НМ, делото се прегледа и се изготвя кратка справка, в която се отразяват причините за завеждането му, какво е доказано по време на воденето и какво отношение е взето към него;

е) лицата, предложени за съгласуване, за които въз основа на получените материали от учреждението и резултатите от проверките по картотеките на ДС и НМ не може да се прецени дали са подходящи за допускане до предлаганата степен на поверителност, в срок от 20 дни се проучват чрез II отдел на ДС и окръжните управления на МВР по месторождение, местоживеене и бивша месторабота.

При проучването да се обръща внимание на социалния произход, противонародни прояви, убеденост в делото на БКП и народната власт, морална устойчивост, средата, в която се движат, връзки с лица от капиталистически и развиващи се страни, начин на живот, лични качества, бъбривост, алчност и пр.

24. За лицата, за които се прецени, че са подходящи да бъдат допуснати до работа с предлаганата степен на поверителност, се отговаря на съответните учреждения, които са ги предложили, чрез изпратения от тях картон образец "20" или с писмо в срок до 30 дни.

Разрешението (допускът) важи само за учреждението, което е предложило лицето.

Лицата се картотекират в поделенията на МВР, които са отговорили на съответните учреждения. Препис от картона за всяко лице се изпраща от отделение "Държавна тайна" на отдел "Задгранични паспорти" при МВР, а Софийско градско и окръжните управления на МВР - в съответните служби "Задгранични паспорти" и по местожителство на лицето.

25. Материалите за лицата, които се допускат да работят с данни, съставляващи държавна тайна, се оформят в отделни преписки, които получават пореден номер от заведен за целта регистър. Същият номер се поставя на картона, с който се картотекира лицето в съответното поделение, отдел или служба "Задгранични паспорти", и на картон образец "20", с който се отговаря и картотекира в учреждението, което предлага лицето.

Преписките за лицата се подреждат в съответните поделения на ДС по реда на постъпването им в дела по учреждения и се съхраняват от отделение "Държавна тайна", а в окръжните управления на МВР - от оперативния работник, определен за работа по опазването на държавната тайна. В регистъра се отбелязват трите имена на лицето и номерът на делото, в което се прилага преписката

В литерните дела на обслужваните учреждения се прилагат списъци на лицата, които работят с факти, сведения и предмети, съставляващи държавна тайна.

За лицата, които преустановяват да работят с държавни тайни, преписките се подреждат в дело "неработещи" и се съхраняват 5 години, което се отразява в картоните. След като изтече този срок, картоните и преписките се унищожават от съответните поделения на ДС, за което се уведомява и отделът или службата "Задгранични паспорти".

26. Лицата, работещи с данни, съставляващи държавна тайна, се проверяват периодично по картотеките на ДС и НМ и при оперативна необходимост им се извършват допълнителни проучвания.

Когато лице, допуснато до работа с държавни тайни, се компрометира, на основание т. 11 от приложението на правилника ръководителят на съответните учреждения по своя инициатива или по предложение на органите на Държавна сигурност го лишава от това право.

27. Не се допускат до работа със сведения, съставляващи държавна тайна, лица, за които е установено или се подозират, че вършат подривна дейност срещу НРБ, имат вражески политически убеждения и обкръжение, подозрителни връзки с лица от капиталистически страни, бъбриви, лекомислени, лицемерни, склонни към злоупотреби, кражби, разврат и други подобни прояви. За такива лица въз основа на най-внимателно и прецизно изучаване и преценка на събраните материали се изготвя предложение да не се допускат до работа и до сведения, които съставляват държавна тайна - за центъра съгласувано със съответния оперативен отдел, а за окръзите - с оперативното отделение, което провежда контраразузнавателна дейност в учреждението. Предложенията се утвърждават от съответните началници или заместници на поделения.

За неподходящи лица, предложени от министри, или за лица, които се водят на отчет - уличени в шпионаж и друга подривна дейност,- зам.-министърът, отговарящ за работата на II главно управление на ДС, уведомява писменно или устно лично съответния министър.

Други ръководители, предложили неподходящи лица, се уведомяват с писмо или устно от началника на II главно управление на ДС.

16

За неподходящи лица, предложени от учреждения, обслужвани от Софийско градско и окръжните управления на МВР, се уведомяват лично ръководителите им с писмо или устно от съответния началник.

Когато се уведомява писмено, отбелязва се, че след запознаване с текста писмото следва да се върне обратно.

Съгласно т. 7 от приложението на правилника органите на Държавна сигурност не са длъжни да съобщават на ръководителите на съответните учреждения причините за недопускане предложеното лице до работа със сведения, съставляващи държавна тайна.

28. На основание т. 13 и 14 от приложението на правилника лица, ненавършили 18-годишна възраст, страдащи от психически разстройства, граждани на капиталистически или развиващи се страни и лица без или със неустановено гражданство не се допускат до работа с поверителни материали и в предприятия, в които се произвеждат поверителни изделия.

Политемигранти от капиталистически и развиващи се страни, членове на съответните комунистически партии, по изключение се допускат до работа най-много със строго поверителни материали (само за НРБ) по предложение на съответния министър или ръководител на ведомство, в чиято система ще работят, със съгласието на министъра на вътрешните работи.

29. Назначаванията на лица, които ще работят в заводи, експериментални бази и предприятия, произвеждащи поверителни изделия, работата на които не налага да се запознават с поверителна документация или сведения, съгласно т. 6 от приложението на правилника се съгласуват преди назначаването им на работа със Софийско градско или съответните окръжни управления на МВР, или с районните управ-

ления на МВР, в които има отделения по ДС. След проверки на кандидатите за работа и техните близки - съпруг (съпруга) и родители - по картотеките на ДС и НМ в срок до 10 дни за подходящите лица се дават писмени отговори по списък или се отбелязва в самите кадрови документи, които се връщат на съответното предприятие. За неподходящите лица с разрешение на съответния началник на отделение ръководителите на предприятията се уведомяват устно.

30. Оперативните работници, обслужващи режимните предприятия, оказват помощ и контрол при подбора на курсистите за техникумите и професионалните училища към тези предприятия и чрез директорите не допускат да се записват младежи от вражески семейства или с хулигански прояви.

По време на обучението чрез комсомолските бюра и директорите на техникумите или училищата органите на ДС провеждат мероприятия с младежите за повишаване на тяхната бдителност и патриотични чувства.

Вземат мерки курсистите от техникумите или училищата при режимни предприятия да се допускат на практически занимания в инструментални, ковашко-пресови заводи, цехове и помещения, в които се обработват само отделни детайли, недаващи представа за произвежданите секретни изделия.

31. При предложение от учреждение за командироване или при искане за отиване по частен път на лица в капиталистическа или развиваща се страна, работещи с поверителни и строго поверителни материали, отдел "Задгранични паспорти" на МВР взема мнение от отделение "Държавна тайна" при II главно управление на ДС за картотекираните от него.

Отделение "Държавна тайна" съгласува предложението си с ръководството на отдела, обслужващ учреждението, в което работи

Из архивите на ДС
401

лицето, а за необслужваните решава само. Софийско градско и окръжните управления на МВР решават исканията по същия ред.

При решаването на въпроса се взема под внимание осведомеността на лицето за сведения, съставляващи държавна тайна, неговата политическа и морална устойчивост, наложителността на излизането и в коя страна.

При разрешаване излизане в капиталистическа или развиваща се страна ОР, провеждащ контраразузнавателна дейност в съответното учреждение, задължително провежда беседа с лицето, отбелязва се в преписките, съхранявани в поделенията, издали допуска за лицето, къде е ходило, по какви поводи и сведения за поведението му. Когато не е разрешено излизане зад граница, отдел "Задгранични паспорти" разяснява причините за това на кандидатите.

На лицата, работещи със строго поверителни материали от особена важност и на обекти от важно значение за отбраната на страната, съгласно т. 12 от приложението на правилника категорично се забраняват посещения в капиталистически и развиващи се страни, освен с разрешение на Министерския съвет. Тази забрана отпада 3 години, след като лицата са преустановили да работят с такива данни или са напуснали обекта.

Б. Ред за разрешения на посещения, правене снимки на и в режимни обекти и снимки от самолет на територията на НРБ

32. С разпореждане № 216 на Министерския съвет от 22.VI. 1964 г. се забранява на ръководителите на режимните[1] обекти да

1/ Режимни обекти са предприятия и заводи, определени от Министерския съвет, и построените по решение на Държавния комитет по отбраната.

Редът за режимните обекти се отнася и за цеховете в гражданските заводи, в които се усвоява или произвежда военна продукция или се създават мобилизационни мощности, за подземните обекти по съобщенията и за обектите, работещи по вражеските радиосемисии.

допускат посещения в тях на външни лица и да се правят снимки без специално разрешение от Министерството на вътрешните работи.

33. Разрешения за посещения на режимни обекти от служители и специалисти на други учреждения се издават от органите на Държавна сигурност само при доказана служебна необходимост, както следва:

- от II главно управление ДС при искания от централни ведомства;

- от Софийско градско или от окръжните управления на МВР при искания от учреждения на съответните им територии.

34. От учрежденията, които предлагат да се разреши техен служител да посети режимен обект, да се изисква да посочват в писмата си целта на посещението, от кога и до кога и до каква степен на поверителност има допуск за работа с данни, съставляващи държавна тайна, За тези, които нямат допуск, се изисква подробна характеристика и те се проверяват по отчета на ДС и НМ, а при необходимост се и проучват.

При разрешаване на посещението съответните органи уведомяват с писмо ръководителя на режимния обект, с копие ръководителя на учреждението, подписал искането.

В писмата се отразява кое учреждение предлага лицето, имената му по паспорт, номер на паспорта, до каква степен на поверителност има допуск, цел на посещението и от кога до кога.

Учрежденията, на които исканията са неоснователни или предлаганите от тях лица са неподходящи, се отговаря съгласно т.27.

35. Органите на ДС, които провеждат контраразузнавателна дейност в режимните обекти, да имат предвид и съблюдават:

Из архивите на ДС

а) длъжностни лица от министерства или обединения, които ръководят, планират, проектират и контролират работата на съответните режимни обекти, ако са съгласувани за работа с поверителни документи на тези обекти, могат да ги посещават и да се запознават с данни, за които отговарят, с писмено съгласие от ръководител на съответното министерство или обединение;

б) посещението на специалисти, работещи по едни и същи изделия от сродни режимни обекти, ръководени от едно и също обединение или управление, се разрешава от зам.-директорите по специалния режим, а там, където няма такива, лично от директорите. В писмата или довереностите се посочват имената на лицето по паспорт, номерът на паспорта, има ли допуск и до каква степен, точно за какво се изпраща (да се запознае с определен въпрос по изделие, да окаже помощ или да получи инструмент, вещ и др.), откога докога;

в) ръководител на предприятие, който е получил писмо от органите на МВР или довереност от друго режимно предприятие, има право да преценява служебната необходимост на посещението, да определя къде да бъде заведено лицето, маршрута, точно с какво да се запознае, а при необходимост да осигурява придружител от охраната на предприятието;

г) да не се влиза в режимни предприятия и обекти с фотоапарати и кинокамери без специално разрешение.

36. Разрешения за посещения на режимни обекти от чужденци се издават само от II главно управление на ДС въз основа на искане от министерството или обединението, на чието подчинение е предприятието, предимно за монтиране или пускане в движение на машини и други съоръжения. Предложения на други министерства, обединения или търговски централи се разглеждат и решават след съгласуване с министерството или обединението, което ръководи предприятието.

Лицата се проверяват по картотеките на поделенията на ДС и се решава съгласувано със заинтересованите отдели на II и I главно управление на ДС. Когато се разреши посещение, предварително се уведомяват с писмо ръководителят на предприятието и съответното окръжно управление на МВР да вземат необходимите мерки.

Чужденецът се допуска в обекта само до цеха (помещението), в който ще работи, по строго определен маршрут с надежден придружител. За пребиваващите по-продължително време се осигурява наблюдение с проверени сътрудници.

От ръководството на предприятието да се изисква по маршрута и в цеха, в който ще работи чужденецът, да не се показват поверителни изделия и да не се извършват изпитания с тях по време на престоя му.

37. От ръководителите на режимните обекти да се изисква да водят регистър за посещенията, в който да вписват имената и адресите на лицата, посетили предприятието, с каква цел, от кого е разрешено, номер и дата на документа.

Служителите на ДС, които обслужват такива предприятия, следят дали правилно и точно се водят регистрите.

38. Разрешения за правене на снимки на и във режимни обекти се издават по реда, установен в т. 33 на настоящата инструкция.

Снимките се правят под контрола на ръководителя на предприятието или на упълномощен от него служител на предварително заведени на отчет филмови ленти. Промиването и копирането на снимки и филми се извършва съгласно т. 43 от Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна в НРБ.

До регистрирането на снимките и унищожаването на ненужните материали отговорност за опазването им носи ръководителят на предприятието или служителят, под контрола на когото са направени те.

Снимки на гражданска продукция, произвеждана от режимните предприятия, не се регистрират.

39. Разрешения за правене на снимки във и на военни обекти се дават от Министерството на народната отбрана.

40. Разрешения за правене на снимки от самолет на територията на страната и на панорамни снимки на промишлени обекти, промишлени райони, възлови гари и водохранилища от национално значение се дават от Министерството на вътрешните работи и Министерството на народната отбрана съгласно с разпореждане № 216 на Министерския съвет.

41. Разрешения от страна на МВР за правене на снимки от самолет се издават от II главно управление на ДС от отделение "Държавна тайна". От Софийско градско и от окръжните управления на МВР се издават разрешения само за съответните им територии след съгласуване с II главно управление на ДС.

Разрешенията се издават само на проверени фотографи или оператори въз основа на мотивирано писмо, подписано от ръководителя на учреждението, на което са необходими снимките. От учрежденията се изисква да посочат в писмата си точно какво искат да снимат, а за лицето, което ще прави снимките, предлагат подробна характеристика. В писмата, с които се разрешава, да се посочват имената и номерът на паспорта на лицето, точният район и обектите, които се разрешава да бъдат заснети.

До преглеждане на снимките или филмите материалите се пазят като поверителни.

Служителите от съответните поделения на МВР, разрешили правенето на снимки от самолет, съвместно с представител на МНО (топографското поделение) преглеждат направените снимки или филми

и на своя отговорност разрешават кои от тях могат да се предоставят за ползване от печата, киното и телевизията. Тези, които не могат да се използуват или не е необходимо да се съхраняват като поверителни, се унищожават на място.

42. Не се разрешава на чужди граждани да правят снимки на режимни и военни обекти и снимки от самолет на територията на страната.

43. Разрешения за снимане на филми на територията на Народна република България от представители на кино - или телевизионни студии, фирми и други организации на капиталистически страни се дават от II главно управление на ДС по предложение на Министерството на външните работи и други ведомства, ако предлагащият поеме задължението да съпровожда и контролира операторите по предварително определен маршрут и обекти.

44. Началниците на Софийско градско и окръжните управления на МВР утвърждават поименен списък на режимни, военни и други поверителни обекти на територията на съответния окръг, които е забранено да се посещават, снимат, скицират, вземат проби и да се определят честоти на вълни без специално разрешение от органите на МВР, на МНО или съвместно от двете ведомства. Военните обекти се уточняват с началниците на ВКР отдели по места, без да се изяснява предназначението им и без да се степенуват по важност.

Със списъка на обектите в окръга се запознава оперативният състав на ДС от съответното окръжно управление и се инструктира лично от началника как да действува при извършени нарушения от чужденци и български граждани.

Препис от списъка се изпраща на II главно управление на ДС за упражняване на контрол.

Из архивите на ДС

407

45. При констатиране на случаи на влизане, правене снимки или скици на забранени обекти, вземане проби за определяне радиоактивността, зафиксиране честоти на вълни на локаторните и други отбранителни съоръжения без съответно разрешение и на основание чл. 133 и 135 от НПК в зависимост от оперативната обстановка се извършва следното:

а) при такива деяния, извършени от български граждани, случаите се документират и се изяснява негласно извършеното от тях; при крайна необходимост, когато обстановката налага, те се задържат на местопрестъплението, извършва им се щателен обиск, отвеждат се до най-близкото районно управление или участък на МВР, където им се провежда разпит и в зависимост от обстоятелствата ръководни служители на ДС решават дали да се освободят веднага или да се задържат до окончателното изясняване на въпроса;

б) чужденци, които са извършили такива деяния и не се ползуват с дипломатически имунитет, се обискират най-внимателно на местопрестъплението, изземва се апаратурата, с която са извършили деянието, и всички веществени доказателства, свързани с него, които ги компрометират или уличават в шпионска и друга престъпна дейност. Вземат им се паспортите, настаняват се в хотел, по възможност в окръжен център, и се предупреждават да чакат в хотела до изясняване на случая. При необходимост в зависимост от оперативната обстановка се преценява дали да се задържат или да се вземат под наблюдение. Изземите вещи се изследват. Ако са правени снимки, филмите се проявяват веднага в съответното окръжно управление и съгласувано с II главно управление на ДС в срок до 48 часа се решава какво отношение да се вземе спрямо чужденците - да се разобличат и изгонят, да се предадат на съда или да се подходи оперативно. В зависимост от мерките се решава въпросът и с изземите вещи. При

тези случаи от лицата, заловени на местопрестъплението, се иска обяснение и при възможност се фотографират. Снимката да обхване лицето, колата или част от нея с номера й и отделни ориентири;

в) съставя се обстоятелствен протокол в присъствието на двама свидетели (примерен образец приложение № 3, в който се вписват градът или селото, датата и часът, когато е извършено нарушението, звание, собствено, бащино и фамилно име на съставителя, поделението или окръжното управление на МВР, в което служи, трите имена на свидетелите и преводача, ако е ползуван, адрес, номер на паспорта, собствено, бащино и фамилно име на нарушителя, точният му адрес и месторабота, същността на нарушението, обясненията или възраженията на нарушителя - ако е направил такива).

При липса на свидетели при извършването или установяването на нарушението или при невъзможност да се състави протокол в тяхно присъствие той се съставя в присъствието на двама други свидетели, като това изрично се отбелязва в него. Протоколът се подписва от съставителя, от свидетелите и преводача и се предявява на нарушителя да се запознае със съдържанието му и да го подпише.

Когато нарушителят откаже да подпише протокола, това се удостоверява с подписа на свидетелите.

Когато нарушението е установено въз основа на официални документи, протокол може да се състави и в отсъствие на свидетели.

По горния ред се съставят протоколи и за чужденци, ползуващи се с дипломатически имунитет, които се задържат на местопрестъплението до съставянето на протокола. За тях веднага се информира II главно управление на ДС. Изземите вещи и протоколите незабавно му се изпращат и се чака по-нататъшно нареждане. На дипломатите се казва, че изземите вещи ще си получат чрез Министерството на външните работи.

На местопрестъплението се действува конкретно според случая, но вежливо, вещо и безкомпромисно, като средствата, с които е извършено деянието, и други компрометиращи материали се изземват и се описват в протокола.

В. Мерки за неразгласяване на сведения, които са държавна и служебна тайна, чрез средствата за масова информация

46. С постановление № 258 на Министерския съвет от 21.VII. 1956 г. на ръководителите на ведомствата, радиото, издателствата, вестниците и списанията се възлага да упражняват контрол (всеки в своята област) с оглед да не се разгласяват сведения, съставляващи държавна тайна. Допълнителни указания в това отношение са дадени с разпореждане № 647 от 18.V.1958 г. и с окръжно № П-6-53 на Министерския съвет от 17.XII.1963 година.

47. В съответствие с тези актове на МС II главно управление на ДС чрез отделение "Държавна тайна" и определените от Софийско градско и окръжните управления на МВР оперативни работници за работа по опазването на държавната тайна оказват необходимата помощ на отговорниците по печата в учрежденията по организацията и методите им на работа, за да не се допуска разгласяване на държавна и служебна тайна чрез ежедневния и периодичния печат и чрез другите средства за масова информация. Те поддържат редовни връзки с отговорниците, обсъждат по-характерни случаи на пропуски по опазването на държавната тайна и им оказват конкретна помощ, когато не могат да се произнесат по подготвен за обнародване материал и по искани им от научни институти, комитети, издателства и други учреждения и организации от капиталистически страни справки, съдържащи данни, които будят съмнение, че могат да послужат на капиталистическите разузнавания за събиране на сведения, съставляващи държавна тайна, и др.

48. Централните поделения на ДС, Софийско градско и окръжните управления на МВР, които провеждат контраразузнавателна дейност или имат на територията си учреждения като БТА, Българска кинематография, телевизия и радио, издателства, редакции на вестници и списания, печатници и други, са длъжни да вземат необходимите мерки, за да се предотврати разгласяването на държавна и служебна тайна чрез средствата за масова информация.

Г. Провеждане контрол и оказване помощ на учрежденията на НРБ по опазването на държавната тайна

49. Органите на Държавна сигурност със средствата на контрола оказват помощ на ръководителите на учрежденията за изпълнение на партийните и правителствените разпоредби по опазването на държавната тайна, за предотвратяване и отстраняване на допуснатите нарушения, за предпазване на лицата, които работят с държавни тайни, от евентуални престъпления и за правилното им възпитание.

50. Официалният контрол в учрежденията на НРБ органите на ДС осъществяват на основание чл. 5 и 84 от Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна.

В задграничните представителства на НРБ в капиталистическите страни официални проверки се извършват съгласуване с I главно управление ДС.

51. Ведомствата, отраслите, учрежденията, предприятията и другите институти и организации се проверяват в зависимост от интересите, които проявяват капиталистическите разузнавания към тях, и периодически в зависимост от важността на фактите и сведенията, с които работят. Проверките се извършват по предварително утвърден план.

При подготовката на плана се вземат под внимание изискванията на правителствените документи, регламентиращи опазването на

Из архивите на ДС

държавната тайна, особено положенията на правилника, особеностите на работата на учреждението, което ще се проверява, слабости, констатирани при вътрешноведомствени проверки или проверки от ДС, сигнали, с които се разполага за проявен интерес от чужди разузнавания местата, където се работи с по-важни секрети, обобщават данни или монтират произвежданите изделия и др.

В плана се разработват задачи, които ще се поставят на наличните сътрудници от ръководещия ги ОР за негласно подпомагане на проверката.

52. Проверките се извършват със знанието на ръководителя на учреждението, което ще се проверява, и в присъствието на началника на поверителната служба или на друг служител от същата служба.

Проверяващите съставят протокол, в който отразяват състоянието на работата по опазването на държавната тайна, конкретните слабости, липсата на документи, документации, разгласени данни, условия, които благоприятствуват за изгубване на документи или за разгласяване на сведения, и кои членове от правилника или други ръководни документи са нарушени. С протокола се дават препоръки с определени срокове за отстраняване на допуснатите нарушения и за наказания за провинените работници и служители съгласно Кодекса на труда, а на военнослужещите - по Дисциплинарния устав, ако не подлежат на по-тежко наказание.

Протоколът се подписва от органите на ДС, които са извършили проверката, и от присъствувалия при проверката служител от учреждението и се докладва на ръководителя на учреждението по възможност в присъствието на партиен ръководител или се изпраща с писмо за изпълнение на препоръките.

При неизпълнение на препоръките от страна на учреждението и ако то не вземе мерки да се подобри организацията на работата по

Из архивите на ДС

412

опазването на държавната тайна, се уведомяват висшестоящите институти. За централните ведомства - Министерският съвет или ЦК на БКП.

53. За ръководството на поделението, което провежда контраразузнавателна дейност в провереното учреждение, се изготвя справка, в която се отразява състоянието на работата по опазването на държавната тайна, в кои сектори се работи с по-важни държавни тайни, мерките и сроковете за отстраняване на установените слабости и нарушения и мероприятия за проконтролиране на изпълнението им.

Въз основа на тази справка, на протокола от проверката и на други материали, с които се разполага, ръководителите на ОР, обслужващ провереното учреждение, и извършилият проверката анализират оперативната работа по опазването на държавната тайна. При анализа се обръща внимание на местата, където се работи с по-важни данни, има ли сътрудници и осведомители с възможности за работа по опазването на държавната тайна, какви задачи са им поставяни, съответствуват ли на фактите, сведенията и предметите, с които се работи в учреждението, и констатираните слабости. Въз основа на този анализ предлагат мероприятия за подобряване на оперативната работа, като посочват местата, където трябва да се разстановат или вербуват сътрудници и осведомители от подходящи специалисти, задачите, които ще се решават с тях, и т.н.

54. Оперативният състав от отделение "Държавна тайна" и оперативните работници от Софийско градско и окръжните управления МВР, определени за провеждане на официалните мероприятия по опазването на държавната тайна, са длъжни да изискват от учрежденията и да ги подпомагат да извършват съгласно чл. 81 от правилника в началото на всяка година и при нужда качествени вътрешноведомствени проверки.

30

При възможност във вътрешноведомствените комисии се включват секретни сътрудници и осведомители или нещатни служители, на които се поставят конкретни задачи от ръководещия ги оперативен работник.

55. Органите на Държавна сигурност организират в учрежденията, които работят с по-важни държавни тайни, периодични съвещания и други мероприятия с работниците, служителите и специалистите, допуснати до поверителна работа и документи, с цел да се повишава тяхната бдителност; разясняват основните правила и задълженията им за опазването на държавната тайна и ги запознават с формите и методите, които използуват чуждите разузнавания за събиране на поверителни сведения.

56. Тълкувания на Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна, задължителни за изпълнение на всички учреждения на НРБ, се дават с инструкции или наредби от министъра на вътрешните работи съгласно чл. 87 от посочения правилник.

НАЧАЛНИК НА II ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ-ДС
Генерал-лейтенант: _____

Отп. в 1 екз.
Изпълнил: Ангелов
Написала: Колева
21.IX.1970 година

Секретно

I - ДС
8 - държавна тайна

1
Строго секретно!
Екз. единствен

З А П О В Е Д

НА МИНИСТЪРА НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

СЪДЪРЖАНИЕ: Обявява се Инструкция за организацията на работата на органите на Държавна сигурност по опазването на държавната тайна в Народна република България.

№ I-5980 вх. № 88/81 г.

София, 16. 10. 1970 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

За правилната организация на работата на органите на Държавна сигурност по опазването на държавната тайна в министерствата, комитетите, другите централни ведомства, държавните стопански обединения, народните съвети, обществените организации, научноизследователските и проектантските институти, учреждения и предприятия и задгранични представителства на Народна република България

З А П О В Я Д В А М:

1. Обявявам утвърдената от мен Инструкция за организацията на работата на органите на Държавна сигурност по опазването на държавната тайна в Народна република България.

2. Началниците на Софийско градско и окръжните управления на МВР да определят от наличния си състав по един опитен оперативен работник, който да работи по приложението на настоящата инструкция на тяхна територия.

3. Задължавам началниците на поделенията на ДС, началниците на Софийско градско и на окръжните управления на МВР да организират изучаването на инструкцията от оперативния състав на ДС до края на 1970 година и вземат мерки за нейното изпълнение, за ликвидиране на съществуващите слабости и за решително подобряване на оперативната работа по опазването на държавната тайна.

4. Контрола по изпълнение на инструкцията възлагам на зам.-министъра, отговарящ за Второ главно управление на ДС.

5. Отменям заповед № I-26 от 14.II.1961 г., заповед № I-27 от 14.II.1961 г. и окръжно № I-318 от 4.II.1966 г.

Препис от заповедта и инструкцията да се изпратят на началниците на централните поделения на Държавна сигурност, Софийско градско и окръжните управления на МВР, районните управления на МВР, в които има отделения по ДС и ВКР отдели за изпълнение, на началника на главното управление на Народната милиция, на началника на ВСШ "Георги Димитров" и на Партийния комитет при МВР за сведение.

М И Н И С Т Ъ Р:
Генерал-полковник

Отп. в 1 екз.
Изпълнил: Ангелов
Написала: Колева
21.IX.1970 година

94

Поверително!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П И С Ъ К

на мисиите на НР България в чужбина, в които има условия, съгласно Правилника за опазване на данни, съставляващи държавна тайна

1. Адис Абеба
2. Алжир
3. Атина
4. Анкара
5. Багдад
6. Бамако
7. Белград
8. Берлин
9. Берн
10. Бейрут
11. Брюксел
12. Будапеща
13. Букурещ
14. Варшава
15. Вашингтон
16. Виена
17. Дамаск
18. Женева
19. Истанбул
20. Кайро
21. Лондон
22. Москва
23. Никозия
24. Ню Йорк
25. Париж
26. Прага
27. Пекин
28. Рабат
29. Рим
30. Тирана
31. Токио
32. Триполи
33. Тунис
34. Улан Батор
35. Франкфурт на Майн
36. Хавана
37. Ханой
38. Хага

4 февруари 1971 г.

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР:
/ Ст.Петров/

отп.в 2 екз.
маш.№ 227
4.2.71 г.

Е-60

14

УТВЪРЖДАВАМ
ЗАМ.Н-К ОКРЪЖНО У-НИЕ МВР
Полковник: _____
11 II.1971 год.
Я М Б О Л

Строго секретно!
Екз.№ 2

Окръжно у-ние на МВР — Ямбол
Вх. № 703
Получено на 15 II 71 г.
Рабочо
Рх. 318
Получено 16 II

Подп. Иванов
За изпълнение
16 II 1971 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

П Л А Н

Относно: Провеждане на оперативни мероприятия, произтичащи от решенията на пленума на ЦК на БКП състоял се на 21.X.1970 год. съвместно със 7-мо отделение ВКР.

Състоялият се пленум на ЦК на БКП на 21.X.1970 година и правителството на НРБ поставят отбранителната готовност на страната като първостепенна задача.

В духа на решенията на октомврийския пленум на ЦК на БКП с оглед подобряване и усъвършенствуване във време на война работата на ДС в окръга, ще се проведат съвместно с ВКР следните

М Е Р О П Р И Я Т И Я :

1. Проверка организацията на работата във военното окръжие и военно отчетните бюра с цел отстраняване причините водещи и даващи възможност за изтичане на военна тайна.

На военното окръжие и военно отчетните бюра в гр.Ямбол проверката да се извърши от полк.Динев и майор Велчев. На военно отчетните бюра намиращи се на територията на бившата Ямболска околия от V-то отделение, а тези намиращи се в Елховски и Тополовградски район, от съответното районно у-ние на МВР.

Срок 25.V.1971 год.
Отгов.-полк.Динев, м-р Велчев

2. Да се уточнят и изготви списък на завеждащите военно-отчетните бюра. След това същите да бъдат основно изучени и се направи преценка, подходящи ли са за работа там. За онези които не са подходящи, да се предложи на Н-к военно окръжие да бъдат освободени от работа. Ясна неподходящи.

15

2.

Срок 20.V.1971 год.
Отгов.- полк.Динев,м-р Велчев
Н-к районно у-ние Елхово,Т-град
и Н-к отделение V-ДС

да (3.) Да се изучи системата на оповестяване и лицата определени за викачи. Онези които не са подходящи, да се излезе с предложение за подменянето им. Проверката е извършена. Не подходящите са заменени на место с помощта на отк

Срок 20.V.1971 год.
Отгов.- полк.Динев, м-р Велчев
Н-к р.у-ние МВР-Елхово и Т-град
и Н-к отделение V-ДС

да (4.) Да се направи преоценка на старите и нови данни за изтекла военна тайна от военното окръжие и военните бюра, като особено внимание се обърне на канала по който е изтекла. С цел предотвратяване условията за изтичане за бъдаще. Нагла изтекли тайни

Срок 10.V.1971 год.
Отгов.- полк.Динев, м-р Велчев
Н-к р.у-ние Е-во и Т-град.

да (5.) Оценка възможностите на наличните СС за използуването им по контролиране дейността на работещите във военното окръжие и военно-отчетните бюра, за които при изучаването са се получили данни, че заслужават вниманието на органите на ДС, но не сме имали достатъчно основание да искаме освобождаването им от работа. Нагла е лица във ВОБ, които да заслужават вниманието ни.

Срок 20.IV.1971 год.
Отгов.- полк.Динев,м-р Велчев
Н-к р.у-ние МВР-Елхово,Т-град
и Н-к отделение V-ДС

да (6.) Да се преценят възможностите на снетите в архива СС за получаване информация за изтекла военна тайна, след което да се инструктират. Не ни са нужни.

Срок 30.IV.1971 год.
Отгов.- полк.Динев,м-р Велчев,
Н-к р.у-ние Елхово,Т-град и
V-то отделение.

(7.) Своевременно да се реагира на получените сигнали за

16

изтичане на военна тайна.

Срок - постоянен
Отгов.- полк.Динев и м-р Велчев

8. Взаимна размяна на информация, периодически анализиране на получените данни, набелязване допълнителни ~~мерки~~ за подобряване на работата.

Отгов.- полк.Динев и м-р Велчев

П Р Е Д Л А Г А Т :

Н-К ИКОНОМИЧЕСКА ГРУПА
Майор: _____
__.II.1971 год.

Н-К ОТДЕЛЕНИЕ 7-ВКР
Полковник: _____
11.II.1971 год.

Отпечатано в 5 ека.
№ 1 - изпълнителя
№ 2 - Р.у-е МВР-Е-во
№ 3 - Р.у-е МВР-Т-град
№ 4 - полк.Динев
№ 5 - полк.Иванов
изпълнил:м-р Велчев
написа:Атанасова
10.II.1971г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Поверително!

91
VI

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ

П-350
София 17.2.1971 г.

МВР – II ... ДС
3237 18.ФЕВ.1971

Др. В. Василев
За мнение и отговор
19.II.71 г. [illegible]

Инструкцията е утвърдена с нашите предложения на 4.V.71 г. от др. Р. Григорьев.

ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
За Началника на "Държавна тайна"

Ръководството на Министерството разгледа Проекта за Инструкция за организацията на работата по опазването на държавната и служебна тайна в задграничните представителства на НРБ, в които има условия да се организира непрекъснато денонощно дежурство за охрана.

Въз основа на станалите разисквания и дадените препоръки предлагат се някои текстове да имат следната редакция:

1. Т.8. Ръководителят на представителството определя и чрез Министерството на външните работи оборудва помещения, в които ще се работи и съхраняват поверителни материали.

2. Т.60. Поверителните материали се съхраняват в поверителната служба не повече от две години. След този срок се съхраняват само онези документи, за които има указание да се съхраняват до тяхното отменяване или са спогодби, постановления, разпореждания и решения на ЦК на БКП или МС и правилници, чието изпълнение е по-продължително. По преценка на ръководителя на представителството поверителни материали могат да се унищожават на 3 месеца. Веднага се унищожават черновите на отпечатаните поверителни материали, излишно отпечатаните

Из архивите на ДС

421

екземпляри от поверителни материали и тези, за които изрично е наредено да се унищожават веднага след прочитане.

Унищожаването на поверителни материали се извършва от комисия, назначена от ръководителя на представителството, която по предложение на завеждащия поверителната служба, преглежда материалите, и по нейна преценка, прави опис на един екземпляр от онези документи, от които не е изпращано в Министерството. Описът се изготвя в два екземпляра, като единият, заедно с материалите се изпраща в Министерството, а другият остава към дело.

Всички останали поверителни материали се унищожават, като комисията ги описва в протокол /обр.14/ по номера, екземпляри и брой на листовете в екземпляр. Унищожаването на документите се извършва след утвърждаването на протокола от ръководителя. Участвуващите при унищожаването преподписват протокола. В отчетните книги срещу номера на унищожените документи завеждащият поверителната служба отбелязва номера на протокола, с който са унищожени.

По останалите текстове от Проекта не се предлагат промени и остават както са съгласувани с Министерството на вътрешните работи - "Държавна тайна".

В изпълнение изискванията на т. 86 от Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна в Народна република България предлагам горните текстове за съгласуване.

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР:
/ Ст. Петров /

отп.в 2 екз.
маш.№ 421
17.2.71 г.
Фотографирано в 1 екз. за ВВЗ. 75г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Проект!
Поверително!

УТВЪРЖДАВАМ:
Министър на външните работи
..... /Ив. Башев/
....., София

И Н С Т Р У К Ц И Я

за организацията на работата по опазването на държавната и служебна тайна в мисиите, в които няма условия за съхраняване поверителни материали

1. Настоящата инструкция се изготвя на основание т.86 от Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна в НРБ, одобрен с постановление № 65 на МС от 31.12.1967 г. и установява организацията и правилата, които са задължителни за спазване от задграничните представителства на НР България при работа с факти, сведения и предмети, които съставляват държавна и служебна тайна.

2. Ръководителят на задграничното представителство на НРБ организира, контролира и носи лична отговорност за изпълнение разпорежданията на настоящата инструкция и опазването на държавната и служебна тайна в повереното му представителство.

3. До работа с поверителни материали се допускат само дипломатически и технически служители, български граждани, които заемат длъжности по номенклатурния списък, утвърден от министъра на външните работи.

Тези служители задължително се запознават в Министерството с Правилника за организацията на работата по опазването на държавна тайна, със Списъка на фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна и служебна тайна за МВнР, със съответните текстове от НК за престъпления против държавната

Из архивите на ДС

423

и служебна тайна и подписват декларация обр.11, а в мисията - с настоящата инструкция срещу подпис.

4. Ръководителят на мисията определя подходяща стая, в която ще се работи с поверителни материали. В стаята се забранява да влизат лица, които не са допуснати до работа с поверителни материали.

5. Опазването на поверителните материали и съхраняването им през работно време се възлага на служител, определен със заповед на Министерството на външните работи за зав.поверителна служба.

6. Всички поверителни материали, изпратени до мисията /включително и тези, адресирани лично до служители на същата/ се получават само от ръководителя на мисията или от упълномощен от него служител.

Разпечатването на пакетите, запознаването със съдържанието на поверителните и строго поверителни материали и работата по тях, независимо от ранга на дипломатическия работник, се извършва в определеното от посланика помещение.

Приемащият поверителната кореспонденция проверява съответствуват ли номерата на писмата с посочените в експедиционната бележка, адреса, цялостта на печата и опаковката, подписва се четливо върху втория екземпляр от експедиционната бележка, която връща с поверителната поща обратно на подателя.

При разпечатването на пакетите, ако се констатира неточност, различие /липса или наличие на повече документи/, повреда на печатите или разкъсване на пакетите, съставя се протокол обр.15 в два екземпляра, който се подписва от ръководителя на мисията, дипломатическия куриер и зав.поверителната служба. Първият екземпляр от протокола се изпраща на подателя, а вторият остава в поверителното деловодство.

105

7. Ръководителят на мисията, след като се запознае и резолира поверителната кореспонденция, я предава срещу подпис в експедиционната бележка на зав.поверителната служба, който я регистрира във входящия дневник.

8. Входящата кореспонденция се завежда в дневник обр.2, а изходящата - в дневник обр.4 със синьо мастило/химикал/.

Регистрираната входяща поверителна кореспонденция се предава за запознаване на служителя, за когото е резолирана. След прочитането от последния, поверителният материал веднага се унищожава чрез изгаряне, за което се съставя протокол обр.14.

Изгарянето да се извършва така, че да не се дава възможност да се узнае съдържанието на документите чрез снимане или други способи.

9. Напечатването на поверителните документи се извършва от зав.поверителна служба, а по преценка на ръководителя на мисията и от дипломатическите служители, владеещи машинопис, и то само в помещението определено от посланика.

10. Чернови на документи, които съдържат поверителни и строго поверителни данни се унищожават веднага след отпечатването на поверителния материал.

11. Всеки поверителен документ се отпечатва в един екземпляр, предназначен само за адресата, на когото трябва да се изпрати. Забранява се да се оставя екземпляр от поверителния материал към дело. в представителството.

На първата страница на документа в горния десен ъгъл се поставя степента на поверителност, под нея "екз.№ единствен" и адреса на получателя.

Върху последния лист на документа в долния ляв ъгъл се пише ~~броят на екземплярите~~, номерът от дневник обр.4, датата на напечатване, инициалите на съставителя на документа и на онзи, който го е отпечатал ~~и по отделно за всеки екземпляр, къде е изпратен.~~

12. Негодните листа и употребяваните индига се унищожават чрез изгаряне веднага след приключване на отпечатването.

13. Преписи, преводи и извлечения от поверителни документи се правят само с разрешение на ръководителя на мисията.

14. На машинописеца се забранява:

а/ да пази в бюрото си чернови, незавършени поверителни документи и употребявано индиго;

б/ да прави преписи, преводи или извлечения от поверителни материали без нареждане на ръководителя;

в/ да препечатва документи със стари машинописни номера или различни документи с един и същ номер;

г/ да приема и предава без подпис на изпълнителите поверителни документи;

д/ да води разговор по телефона с изпълнителите по същността на документите, дадени му за отпечатване.

15. При приемане на документите от изпълнителите за изпращане, зав.поверителната служба проверява дали са налице всички екземпляри, листове в екземпляр и приложенията.

16. Изходящият номер се поставя на горния ляв ъгъл на документа. Ако към документа има приложения, те се изброяват в него или в съпроводителното писмо, като се описват точно /екземпляри, листове в екземпляр за всеки регистрационен номер поотделно, а когато има неповерителен материал, който е неразделна част от поверителния материал, той се вписва по количеството листа, като след цифрата се пише "н/п".

17. Поверителната кореспонденция се изпраща в пликове или пакети от непрозрачна хартия.

18. За поставените в плика или пакета поверителни писма се изготвя опис или експедиционна бележка в три екземпляра,

два от тях се поставят в плика, а третият се съхранява при изпращача до получаване потвърждение и връщане единия екземпляр от получателя. На горния десен ъгъл на плика се поставя най-високата степен на поверителност, която има документа в плика, а на долния ляв ъгъл се поставя номера на описа /експедиционната бележка/. Всеки плик, след адресирането и залепването се прошива с конец така, че да бъдат зашити всички капаци на плика и се запечатва с червен восък.

19. Забранява се създаването на архив от поверителни материали.

20. Регистрирането на входящата и изходяща кореспонденция започва всяка календарна година от номер 1.

21. В регистрационните дневници се вписва краткото съдържание на документа, но така, че само да подсказва съдържанието на същия, но в никакъв случай да не разкрива факти, сведения и предмети, съставляващи държавна тайна.

22. Поверителните и строго поверителните материали се изпращат само чрез дипломатическата поща.

Забранено е изпращането на поверителни материали по обикновена и въздушна поща, по командирите на нашите самолети, капитаните на кораби и по дипломатически служител, когато пътува сам.

23. В Министерството на външните работи поверителният материал се изпраща само в един екземпляр, без оглед на това до кого е адресиран или кой отдел трябва да работи по него.

Само годишните планове и отчети на мисиите се изпращат в 3 екземпляра. Те се изготвят така, че всеки раздел да започва на нов лист.

Предназначените материали за ЦК на БКП и МС се адресират и изпращат направо до ЦК на БКП и МС.

Из архивите на ДС

427

24. Забранява се изпращането на поверителни и явни ; материали в един и същ плик /пакет/.

25. Кореспонденцията, която е "за служебно ползване" се изпраща "по дипломатическа поща", но се пакетира отделно от поверителната в отделен плик, с отделна експедиционна бележка.

26. Поверителната кореспонденция, предназначена за отделите Икономически, ООН и разоръжаване, Печат и културна дейност, Договорен и правен, Консулски и Финансово-счетоводен се пакетира в отделни пликове за всеки отдел.

27. Степента на поверителност на даден материал се определя от онзи, който го изготвя и ръководителя на мисията, подписващ документа, въз основа на Списъка на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна.

28. Документи, получени от Министерството на външните работи, други ведомства от страната, от СИВ или от другите социалистически страни, се движат с такава стапен на поверителност, с каквато са получени.

29. Служителите, допуснати до работа с данни, съставляващи държавна тайна са длъжни:

а/ правилно и в съответствие със Списъка на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна за Министерството, да определят степента на поверителност на изготвяните от тях документи;

б/ да не допускат излишно размножаване на поверителни материали и своевременно да унищожават по установения ред чернови и поверителни материали;

в/ така да работят с поверителните материали, че да не създават възможност на странични лица и служители, които нямат отношение към тези материали, да се запознават със съдържанието им;

г/ строго да съблюдават изискванията за опазване поверителността в работата, решително да пресичат действията на други лица, водещи до разгласяване на държавната тайна, да съобщават незабавно за подобни прояви на ръководителя на мисията;

д/ в случай на загубване на поверителни документи незабавно да съобщават за това на ръководителя на мисията;

е/ след среща с лица от капиталистически страни да изготвят и предават на ръководителя на мисията кратка докладна записка, в която да посочват имената им, от коя страна са, поводът на срещата, по какви въпроси е воден разговорът и към какви данни, съставляващи държавна тайна, са проявили интерес.

30. На служителите, допуснати до работа с данни, съставляващи държавна тайна, се забранява:

а/ да съобщават на странични лица, каквито и да било поверителни сведения или да водят разговори относно характера на изпълняваната от тях поверителна работа;

б/да съобщават поверителни данни по телефона, телеграфа и телетипа или да доуточняват на прав текст данни от дешифрирани документи;

в/ да ползват звукозаписващи средства при водене на разговори по поверителни въпроси и да записват поверителни данни на магнитофонна лента;

г/ самостоятелно да унищожават материали от различни степени на поверителност, чернови и др.;

д/ да разгласяват сведения за лица във връзка с работата им по поверителни въпроси и производства;

е/ да приемат през време на работа с поверителни материали лица, нямащи право на достъп или отношение към такива материали;

110

ж/ да носят със себе си поверителни материали при отиване в командировка и по други поводи;

з/ да ползват поверителни сведения за статии в явния печат, за неповерителни доклади, изкавзания или да дават устни или писмени справки на лица, нямащи право и служебно отношение към дадени поверителни материали.

31. При смяна на зав.поверителната служба се прави протокол за предаване и приемане на дневниците - вх.№ - обр.2 и дневник обр.4. Протоколът се подписва от предаващия, приемащия и ръководителя на мисията.

32. Настоящата инструкция се съхранява по начин, по който се съхранява шифровото пособие.

33. Контролът по опазването на държавната тайна и изпълнение на настоящата инструкция се извършва от органите на МВР - ДТ и служители на поверителния сектор при Министерството на външните работи.

отп.в 2 екз.
маш.№ 463
23.II.71 г.

Строго поверително! 57

Екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВА

МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

генерал-полковник: _____

____ 1971 г.

София

И Н С Т Р У К Ц И Я

За водене на поверителните деловодства, за осигуряване опазването на държавната тайна и конспирацията в работата с поверителните документи в поделенията на Министерството на вътрешните работи

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. С настоящата инструкция се установяват правила за водене на поверителното деловодство, за осигуряване опазването на държавната тайна и работата със поверителните документи в поделенията на Министерството на вътрешните работи.

2. Общото ръководство и контролът по организацията и воденето на поверителното деловодство, опазването на държавната тайна и конспирацията в работата с поверителните документи в поделенията на министерството се осъществява от Секретариат - МВР.

3. Началниците на поделения на МВР ръководят и контролират цялостната дейност на поделенията по опазването на

6 ∓
2

държавната тайна и конспирацията в работата с поверителните документи и носят лична отговорност за строгото спазване изискванията на настоящата инструкция.

4. Началниците на секретариати са преки помощници на началниците на поделения по организиране работата в подчинените поделения за строго и точно изпълнение на изискванията на инструкцията. Поделения, в които няма по щат такава длъжност, тези задължения се изпълняват от определен със заповед на началника служител.

5. Назначаването, преназначаването и уволнението на началниците на секретариатите на поделенията се извършва след предварително съгласуване с началника на Секретариат - МВР.

6. Служителите на поверителното деловодство са пряко подчинени на началника на секретариата. Те носят лична отговорност за наличността на документите в деловодството, за правилното водене на дневниците и другите отчетни книги, за отпечатването, ползуването и съхранението на поверените им поверителни документи, съгласно изискванията на инструкцията.

7. Нови служители се допускат на работа в поверителното деловодство само след изучаване на настоящата инструкция и полагане изпит по нея.

8. Сдаването и приемането на поверителното деловодство /при назначаване, преназначаване и уволнение на началниците на секретариатите или отговорника на деловодството/ се

извършва с комисия, назначена от началника на поделението. Комисията проверява състоянието на работата в деловодството, наличността на числящите се поверителни документи, дневници и дела и съставя протокол, който се подписва от членовете на комисията, сдаващия и приемащия деловодството.

Такава проверка се извършва и при преназначение и уволнение на всеки служител от деловодството и обхваща само сектора, за който той отговаря.

9. Преназначените и уволнени служители сдават в поверителните деловодства числящите им се поверителни документи и литература, преди да са напуснали поделението. След отчитане на всички поверителни документи началникът на секретариата подписва обходния лист на служителя.

10. Правилата за водене отчетността на поверителните документи по оперативната техника, оперативния отчет, по шифровата работа и по някои специфични въпроси на I главно управление се установяват с отделни инструкции и заповеди, които предварително се съгласуват с началника на Секретариат - МВР.

II. ОРГАНИЗАЦИЯ И ЗАДАЧИ НА ПОВЕРИТЕЛНИТЕ ДЕЛОВОДСТВА И СЪХРАНЕНИЕ НА ДОКУМЕНТИТЕ

11. Във всяко поделение на МВР се организира щатно деловодство, а където няма такова, работата по тази линия се възлага със заповед на определен от началника служител.

В окръжните и районни управления в зависимост от условията се организират единни деловодства за ДС, НМ и ПО.

Поверителните и явни документи се водят на отчет в отделни дневници.

12. Щатът на поверителните деловодства /секретариатите/ включва всички длъжностни лица, които работят по отчетността, написването, размножаването, доставянето и съхранението на поверителни документи и литература - деловодители, машинописци, фелдиегери /куриери/ и секретари.

13. Служителите от поверителното деловодство изпълняват следните задачи:

а/ водят строга отчетност на получените и изготвени в поделението поверителни документи, предават ги за работа на изпълнителите и упражняват контрол по движението и съхранението им;

б/ написват и размножават изготвените от служителите в поделението поверителни документи;

в/ водят на специален отчет ръководните заповеди, инструкции и други ръководни документи и упражняват контрол за правилното им движение и съхранение;

г/ извършват справки на служители от поделението, а след разрешение на началника на поделението или упълномощено от него лице - и на служители от други поделения на МВР;

5 49

д/ разпределят и подшиват приключените преписки по номенклатурните дела, съхраняват и опазват поверителните документи;

е/ водят на отчет и съхраняват печатите и щемпелите на поделението.

14. В поверителните деловодства се водят следните дневници и отчетни книги:

- инвентарна книга на заведените поверителни дела, дневници и отчетни книги - приложение № 1;

- регистър за получената в поделението кореспонденция - приложение № 2;

- дневник за регистриране на поверителните документи, написани в машинописното бюро - приложение № 3;

- дневник за отчет на документите - получени и изготвени в поделението - приложение № 4;

- дневник за извеждане на заповеди, информации и бюлетини - приложение № 5;

- дневник за отчет на получените ръководни заповеди - приложение № 6;

- книга за приемане на пакети в извънработно време - приложение № 7;

- книга за отчет на печатите и щемпелите - приложение № 8;

- регистър за отчет на печатите с изображението на държавния герб - приложение № 9;

10

- книга за предаване документи на служителите за изпълнение - приложение № 10;

- книга за отчет на раздадените на състава тетрадки и бележници - приложение № 11;

- книга за отчет на поверителната литература - приложение № 12;

- книга за отчет на топографските карти - приложение № 13;

- книга за раздаване на топографски карти на личния състав - приложение № 14;

-дневник за предварителен отчет - приложение № 15;

- дневник за инвентарен отчет на техническата документация - приложение № 16;

- дневник за отчет на размножените поверителни документи в размножителния център - приложение № 17;

- книга за отчет на лентите и поверителните записи на магнетофон - приложение № 20;

- лична тетрадка - приложение № 21.

15. Всички дневници и книги се прошнуроват, номерират, подпечатват и заверяват от началника на поделението и се завеждат на отчет в инвентарна книга приложение № 1.

16. Попълването на дневниците и книгите се извършва със синьо мастило или химикал, прегледно, четливо и без поправки. При допускане на грешка, думата се зачертава така, че

Да може да се чете и над нея или в страни се изписва новата дума. Всяка поправка се заверява с подписа на началника на Секретариата /началника на деловодството/.

Номерацията в дневниците и отчетните книги всяка година започва от № 1, с изключение на приложения №№ 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 20.

17. Работата с поверителните документи се извършва само в служебни помещения.

За поверителните деловодства, машинописните бюра и хранилищата се определят отделни светли и сухи помещения, със здрави стени и по възможност на средните етажи на сградите. На помещенията се извършва следното оборудване: на вратите се поставят секретни брави и приспособление за запечатване, а в стаите се устройват дървени прегради с гишета /гишета на вратите/. Когато помещенията се намират на приземни, първи и тавански етажи или в близост до други сгради, откъдето е възможно проникването на външни лица, на прозорците се поставят железни решетки, а при случаите когато поверителните документи не се съхраняват в железни шкафове, освен на прозорците, железни решетки се поставят и на вратите на помещенията. Когато работата на служителите може да се наблюдава от вън, стъклата на прозорците се матират на определена височина.

Железни решетки се поставят и на прозорците на помещенията, които се ползват за учебни кабинети, в които се съхраняват поверителни документи и предмети от специалната техника.

12
от 14

18. Поверителните документи се съхраняват само в поверителните деловодства, хранилища и работните стаи на служителите в железни каси и железни шкафове, които имат изправни брави за заключване и са приспособени за запечатване. Когато секретните деловодства не са осигурени с железни каси и шкафове, помещенията задължително отговарят на изискванията на т. 17.

Предметите от специалната техника се съхраняват по същия начин.

Абсолютно се забранява съхраняването на поверителни документи в бюра и дървени шкофове.

19. В оперативните поделения, където служители ползват за съхранение на поверителни документи общи каси и железни шкафове, същите се преграждат на отделни клетки за всеки служител. На всяка клетка се поставя секретна брава и приспособление за запечатване. При невъзможност за преграждане на касите, служителите се снабдяват с куфарчета, кожени чанти или такива от плат, приспособени за запечатване, в които съхраняват поверителните документи.

На служителите, които нямат железни шкафове и каси за съхраняване на поверителни документи, се осигуряват куфарчета. След изтичане на работното време куфарчетата се запечатват и предават за съхранение в оборудвано за тази цел хранилище или в поверителното деловодство срещу жетон или подпис.

13

В отделни случаи, когато службата налага да се работи след определеното работно време, куфарчетата се предават за съхранение при дежурния офицер срещу подпис в тетрадка.

20. Касите и шкафовете трябва да имат по два ключа, единият от които се ползва постоянно, а другият се съхранява при началника на поделението или определен от него служител в запечатан плик с личния печат на служителя. По същия начин се съхраняват и ключовете от вратите на помещенията, които задължително се запечатват.

21. Всички каси и ключовете за тях се водят на отчет от секретариатите на поделенията в тетрадка със следните графи: наименование на касата, инвентарен номер, количество на ключовете и техния номер; име и презиме на служителя, който ползва касата; подпис за получаване на ключовете; подпис за сдаването на ключовете.

22. След завършване на работния ден всеки служител внимателно прибира всички поверителни документи, поставя ги в касата /шкафа/, след което я заключва и запечатва с личния печат.

Заключването и запечатването на касите и шкафовете за общо ползване се извършва от служителя, който последен прибира документите си.

На помещенията на поверителните деловодства и хранилищата се запечатват и вратите с личните печати на служителите.

Из архивите на ДС

23. Ключовете на касите и вратите на помещенията се поставят в кутийка, която се запечатва с личния печат на служителя и се предава лично на дежурния по поделение срещу подпис в определена за целта тетрадка или жетон.

В поделения, където не се поддържа денонощно дежурство, кутийките с ключовете се съхраняват по определен от началника начин.

24. Касите, шкафовете и помещенията на поверителните деловодства и хранилищата се отварят само от служителите, които отговарят за тях. Преди отварянето им внимателно се проверява изправността на вратите и отпечатъците на печатите. В случай на откриване повреди, незабавно се донася на началника на поделението и се изпълняват неговите указания. Когато по безспорен начин се установи, че помещенията са отваряни, началникът на поделението донася на ръководството на министерството, назначава комисия за извършване проверка за наличността на документите и взема мерки за изясняване на случая.

25. Каси и железни шкафове, в които се съхраняват поверителни документи, могат да се отварят в отсъствието на служителя, който отговаря за тях само в изключителни случаи от началника на поделението или определен от него служител в присъствието на дежурния офицер. За отварянето се съставя протокол, в който се отразява целта и датата на отварянето, кой е отворил касата, какви документи са взети и на кого са

предадени. Протоколът се подписва от участвуващите в отварянето, поставя се в касата и след оформяне предаването на документа чрез поверителното деловодство, се унищожава. Касата се запечатва с личните печати на служителите. подписали протокола.

26. В помещенията на поверителните деловодства и хранилищата освен служителите, които работят в тях, имат право да влизат началниците на поделения, техните заместници и проверяващите.

27. Почистването на помещенията на поверителните деловодства и хранилищата се извършва в присъствието на служител, който работи в тях, след прибирането на всички документи в касите и железните шкафове.

28. Помещенията на поверителните деловодства и хранилищата се осигуряват с необходимите противопожарни средства. За действието на служителите при пожар се изготвя инструкция, която се утвърждава от началника на поделението.

29. Охраната на поверителните деловодства и хранилища се организира по преценка на началника на поделението. За тази цел може да се използват и технически средства.

III. ИЗГОТВЯНЕ НА ДОКУМЕНТИ, ОПРЕДЕЛЯНЕ СТЕПЕНТА НА ПОВЕРИТЕЛНОСТ, ОФОРМЯНЕТО ИМ И РЕДА ЗА ВОДЕНЕ НА ТЯХНАТА ОТЧЕТНОСТ

а/ Изготвяне на поверителни документи, определяне степента на поверителност и правила за оформянето им.

16
~~15~~
~~12~~

30. Към изготвянето на нови поверителни документи - заповеди, инструкции, доклади, докладни записки и други се пристъпва само след задълбочена преценка за необходимостта от тях.

Изготвяните документи задължително трябва да бъдат съобразени със законните изисквания и да съответствуват на решенията на ЦК на БКП, на постановленията и разпорежданията на Министерския съвет и на заповедите на ръководството на МВР.

Въпросите в документите се разработват последователно, ясно и изчерпателно. За изпълнението на задачите се определят реални срокове.

31. Изготвянето на документи за внасяне за решение от ЦК на БКП, Президиума на Народното събрание и Министерския съвет се извършва от заинтересованите началници на поделения, по указание на ръководството на министерството или по свой почин. Когато предлаганите за решение въпроси засягат и други поделения, министерства и ведомства, проектодокументите по указание на министъра се съгласуват с тях. Проектодокументите с другите ведомства се съгласуват от Секретариат - МВР, а с поделенията на министерството - от изпълнителя.

След получаване на отговорите, изпълнителят преработва документа, като взема в пред вид целесъобразните предложения и обосновава възраженията по неприетите предложения. Така изготвеният документ се докладва на министъра за подпис.

17

~~18~~

32. Проектите за всички ръководни документи - заповеди, инструкции, наставления, както и подготвените документи за висшестоящи инстанции - ЦК на БКП, Президиума на Народното събрание, Министерския съвет и др. се съгласуват задължително със Секретариат - МВР.

33. Документите, литературата и предметите от оперативната техника по степен на поверителност биват:

а/ строго поверителни от особена важност;

б/ строго поверителни;

в/ поверителни.

На документите и литературата, които съдържат данни, съставляващи служебна тайна, се поставя надпис "За служебно ползване". Тези документи се оформят като поверителни, водят се на отчет в явните деловодства и се подшиват в отделни дела.

Степента на поверителност на документите и литературата се определя от изпълнителя или началника, който подписва документа в съответствие със списъка за фактите, сведенията и предметите в МВР, които съставляват държавна и служебна тайна.

Степента на поверителност на оперативната техника се определя от степента на поверителност на техническата документация, по която е изготвена.

34. Изменението на степента на поверителност на документите се извършва от началника който е подписал документа или от по-старшия началник.

На заповедите, инструкциите, правилниците и другите ръководни документи изменението или снемането на степента на поверителност се извършва само с министерска заповед, а поверителната военна литература - по указание на Министерството на народната отбрана.

Документите, получени от други ведомства и братските органи се движат с такава степен на поверителност, с каквато са получени.

85. Поверителните документи се оформят съгласно приложения №№ 22, 23, 24 и 25.

Документите, които трябва лично да се получат от адресанта, пред степента на поверителност се поставя надпис "Лично".

Поверителните документи, които се изпращат в други министерства и ведомства се оформят така, че да не разкриват структурата на министерството. На първия екземпляр на документа се отразява в колко екземпляра е отпечатан, фамилията на изпълнителя и машинописеца. Под длъжността не се отразява званието на началника, който подписва документа. Останалите екземпляри, които са предназначени за поделения на министерството, се оформят по установения ред.

Когато поверителни документи се изпращат със съпроводително писмо, в което не се съдържат поверителни данни, под степента на поверителност се отразява "само за приложенията".

19 А
15

36. Забранява се при изготвянето на поверителни документи в черновите да се вписват данни, с които могат да се разконспирират сътрудници, обекти на разработка, данни за числения състав на министерството, обобщаващи данни за въоръжението, важни оперативни мероприятия, обобщаващи данни за секретни сътрудници и обекти на разработка, за технически мероприятия и др. Такива данни се попълват на ръка лично от изпълнителя след отпечатването на документа на машина.

Поверителни документи, които съдържат особено важни данни, с които трябва да се запознаят крайно ограничен кръг от лица, се изготвят на ръка или се отпечатват на машина от изпълнителя.

б/ Написване на поверителните документи

37. Всички поверителни документи се изготвят в чернови вид на работни тетрадки, бележници и отделни листа, които се водят на отчет в книга приложение № 11. На такива тетрадки и бележници задължително се водят записки и бележки на служебни съвещания при провеждане на сборове, при извършване на проверки, при получаване на указания и др.

Изрично се забранява писането на данни от поверителен характер на тетрадки, бележници и листа, които не се водят на отчет.

38. Поверителните документи се отпечатват в помещенията на поверителните деловодства на пишеща машина от щатни машинописци и в определения от изпълнителя брой екземпляри.

~~15~~ ~~19~~ 20

39. Изпълнителите предават работните тетрадки /черновите/ за отпечатване на изготвените документи на отговорника на машинописното бюро срещу подпис в дневник - приложение № 3.

Отговорникът на машинописното бюро регистрира получения документ в дневника и се подписва за получаването му. При отпечатването на документа поредният номер от дневника /машинописния номер/ се вписва на документа след инициала на машинописеца.

Отпечатаните поверителни и строго поверителни документи заедно с работните тетрадки /черновите/ отговорникът на машинописното бюро предава на поверителното деловодство срещу подпис в същия дневник, а тези от особена важност и по линия на отдел V се предават срещу подпис на изпълнителя, който е задължен да ги регистрира незабавно в деловодството.

Всички документи, които се отпечатват от оперативния състав на пишеща машина задължително се предават в поверителното деловодство за регистриране.

Забранява се приемането на документи в машинописните бюра, които не са оформени правилно и са написани на листа, които не се водят на отчет.

40. Повторно преписаните страници от поверителни документи се отчитат в дневник приложение № 3 срещу машинописния номер на документа. Те се унищожават от отговорника на машинописното бюро и изпълнителя, за което се подписват в графа № 8 на дневника.

21 ~~20~~
~~17~~

Преработените документи при повторно отпечатване получават нов машинописен номер.

41. Отпечатването на поверителни документи под диктовка се извършва в отделни помещения и в отсъствието на лица, които нямат отношение към документа. При тези случаи в графа № 3 на дневника се отразява "По диктовка".

42. Стенографирането на поверителни данни или записването на изказвания, указания и др. се извършва само на бележници, които се водят на отчет.

Документите, отпечатани от стенографите се оформят и отчитат по същия ред, както тези, отпечатани от машинописците.

43. Използваните листа от работните тетрадки и бележници, а така също и номерираните листа се унищожават с протокол от комисия, след което се снемат от отчет на служителите.

44. Използваните индига и ленти от пишещите машини и подложките за предпазване валяка на пишещите машини от нараняване, се съхраняват в железни каси, накъсани на малки парчета и се унищожават периодически.

45. Записването на поверителни данни с магнетофон се извършва на служебни ленти, предварително заведени на отчет в книга приложение № 20. Номерът, под който е заведена лентата се поставя в началото и в края на лентата и на кутията, в която се съхранява.

Из архивите на ДС

Всички магнетофонни ленти за записване на текстове с поверително съдържание и такива, на които има записани текстове, се съхраняват в деловодството.

Получаването и връщането на лентите се извършва с картон приложение № 33.

Отчетът на записите върху магнетофонните ленти се води също в книга приложение № 20 - по партиди за всяка лента.

Всяка промяна по състоянието на магнетофонните ленти /скъсване, запалване/ се отразява в книгата за отчетността им.

Прослушването на магнетофонни записи в присъствието на лица, които нямат отношение по тези въпроси, се забранява.

в/ Ред за водене на кореспонденцията и отчетност на входящите поверителни документи.

46. Кореспонденцията на Министерството на вътрешните работи се води по следния начин:

Кореспонденцията на министерството с ЦК на БКП, Президиума на Народното събрание, Министерския съвет, министерствата и ведомствата се води чрез Секретариат - МВР. Всички документи, адресирани до Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП, председателя на Президиума на Народното събрание, председателя и заместник-председателите на Министерския съвет, министрите, ръководителите на централните ведомства и ръководителите на органите на безопасността от социалистическите страни се под-

писват от министъра, а при отсъствие - от заместника му. Документите, адресирани до заместник-министрите на министерствата се подписват от съответния заместник-министър.

Началниците на централните управления и самостоятелните отдели могат да кореспондират с управленията, отделите и службите на другите министерства и ведомства само за разрешаване на въпроси в кръга на тяхната дейност, без да заангажирват името и мнението на ръководството на МВР.

Началникът на Секретариат - МВР подписва всички писма, с които се отговаря на управления, отдели и служби от други министерства, ведомства и организации, по които нашите поделения нямат възражения.

Началниците на окръжните и районните управления водят кореспонденция със съответните окръжни и градски комитети на БКП и ръководителите на учреждения, организации и предприятия от окръжен /градски/ мащаб. Документите се подписват само от началниците на управления.

Кореспонденцията на министерството и поделенията му се води по реда на подчинеността.

При нужда началниците на управления, самостоятелни отдели и районни управления могат да кореспондират направо и с други поделения и служби на МВР по въпроси, които са пряко свързани с изпълняваните задачи.

24
25
20

Кореспонденцията между поделенията на министерството се подписва от началниците на поделения, а при отсъствие - от техния заместник, който подписва всички екземпляри на документите.

47. Кореспонденцията от и с централните поделения на Държавна сигурност се води само с определените им със заповед на министъра условни наименования. Всички останали поделения на министерството, които нямат условни наименования, водят кореспонденцията си с действителните наименования.

48. Всички получени и изготвени в поделенията поверителни документи се водят на строг отчет в поверителните деловодства.

49. Цялата входяща кореспонденция се получава само в поверителните деловодства на поделенията от отговорника на деловодството, а където няма такива - от служителя, на когото е възложено да изпълнява по съвместителство тези задължения.

Кореспонденцията, адресирана до министъра на вътрешните работи и заместник-министрите се получава и завежда в Секретариата на министерството.

В извънработно време кореспонденцията се получава от дежурния по поделение и, без да се отваря, се описва в книга приложение № 7 и се предава в деловодството срещу подпис. За получаването на бързи пакети и телеграми, дежурният докладва на началника и изпълнява получените разпореждания.

Из архивите на ДС

50. При получаване на поверителна кореспонденция задължително се проверява до кого е адресиран пакета, изправността на опаковката, цялостта на печатите и съответствуват ли печатите на поделението-изпращач и се сверяват номерата на пакетите с тези в описа.

При откриване неизправности в опаковката или печатите се съставя акт в три екземпляра, в който се отразяват повредите. Ако пакетът е отворен в акта се посочва наличността на документите.

Актът се подписва от служителя, доставил пакета и отговорника на деловодството. По един екземпляр от акта се изпраща на началника на поделението, което е доставило кореспонденцията и на поделението-изпращач за незабавно вземане на мерки. Третият екземпляр се поставя към дело, като отчетният му номер се отразява на описа срещу номера на пакета.

51. Получената кореспонденция се отваря от началника на Секретариата на поделението, а където няма такъв - от служителя на когото е възложено това.

Пакетите от особена важност и тези с надпис "Лично" се отварят от началника на поделението или от упълномощен от него служител.

При отварянето на пакетите внимателно се изваждат всички документи, сверяват се номерата на документите с тези

22 26

на пакетите, проверява се наличността на листата и приложенията. Ако се установи несъответствие между номерата, липса на отделни листове, документи и приложения, се съставя акт в два екземпляра, който се подписва от началника на Секретариата /отговорника на деловодството/ и се утвърждава от началника на поделението. Единият екземпляр от акта се прилага към преписката, а другият се изпраща на подателя за вземане на мерки. Когато липсва документ или има несъответствие в номерата се прави поправка в описа и на него се отразява отчетния номер на акта, на основание на който е направена поправката.

52. В поделения, в които има повече от едно деловодство се води регистър приложение № 2, в който се регистрират всички документи, получени от други поделения или ведомства и се предават срещу подпис в регистъра или с опис.

53. Получените документи като правило се завеждат в деня на получаването в дневник приложение № 4. Най-напред се завеждат важните и бързи документи и се докладват на началника.

При завеждането се попълват съответните графи на дневника, а на документа в горния десен ъгъл се поставя и попълва щемпел приложение № 27-б. Когато документът е в повече от един екземпляр в дневника под съдържанието се отразяват и екземплярните номера. Когато се наложи отделянето на приложенията от съпровождащия ги документ, на всяко от тях се поставя и попълва щемпел приложение № 27-г. Пример: приложение № 1

27 26
23

към вх. № 0150 от 1971 г. приложение № 2 към вх. № 0150/71 г., приложение № 8 към вх. № 0150/71 г. При тези случаи отчетност се води на всяко приложение.

Пред номерата на поверителните документи винаги се изписва една нула, на строго поверителните - две нули и на строго поверителните от особена важност - три нули.

При завеждане на документи от особена важност и с надпис "Лично" началникът на поделението или изпълнителя съобщават на деловодителя съдържанието на документа, без да посочват конкретни данни, с които не трябва да се запознават служителите от деловодството. Те лично вписват входящия номер на документа и се подписват за получаването му.

Абсолютно се забранява предаването на документи за доклад и изпълнение, без да са заведени във входящия дневник.

54. Не подлежат на завеждане във входящия дневник оригиналите на сведенията, получени от секретните сътрудници. На отчет се водят само размножените екземпляри от сведенията.

55. Решенията на Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП, указите на Президиума на Народното събрание, постановленията и разпорежданията на Министерския съвет се завеждат и съхраняват в Секретариата на министерството.

56. Погрешно изпратените поверителни документи не се завеждат, а се изпращат по установения ред на поделението, за което са предназначени.

28
~~24~~ 27

57. Цялата входяща кореспонденция се докладва на началника на поделението от началника на Секретариата в деня на нейното получаване. Началникът на поделението с резолюция определя кой да работи по всеки документ и срок за изпълнение на поставените задачи. Резолюцията се поставя непосредствено на документа.

58. Докладваната кореспонденция се предава на служителите за изпълнение срещу подпис в книга приложение № 10,която се води на всеки отдел, отделение или служба и се съхранява в поверителното деловодство. Служителите, на които са зачислени поверителни документи, могат да ги предават за доклад или за временно ползване от други служители само срещу подпис в тетрадка приложение № 21, каквато се зачислява на всеки служител, който работи с поверителни документи.

Забранява се предаването на поверителни документи без подпис на когото и да било, включително и на началниците от всички степени, както и предаването на такива за постоянно ползване от един служител на друг, без това да се оформи чрез деловодството.

59. Описите от получената кореспонденция се сверяват ежедневно с регистъра и входящия дневник с цел да не се допусне нерегистриране на документи.

25

Г. ОТЧЕТНОСТ НА ИЗГОТВЕНИТЕ В ПОДЕЛЕНИЕТО ПОВЕРИТЕЛНИ ДОКУМЕНТИ

60. Отчетността на отпечатаните в машинописните бюра поверителни документи и тези, отпечатани от оперативния състав се води в поверителното деловодство в дневник приложение № 4 и се предават на изпълнителите заедно с работните тетрадки /черновите/ срещу подпис.

Задължително се регистрират в поверителното деловодство и всички поверителни документи, изготвени в ръкопис или съставени на бланки-образци, отчетността на които не е уредена с други заповеди на ръководството на министерството: задачи за проучване на лица; задачи за проследяване на лица; различните сведения, които се изготвят и изпращат от поделенията в отдел "Оперативен отчет" на ГУНМ, управление "Тил" - МВР и др., като в графа № 16 на дневника се отразява "Изготвен на ръка" или "Съставен на бланка".

Регистрационният номер се поставя на последната страница на документа, непосредствено след текста в лявата му част. Виж приложения №№ 22, 23, 24 и 25.

В поверителните деловодства не се регистрират:

а/ исканията за извършване на справки по оперативния отчет на ДС и НМ;

б/ документи, които в съответствие с изискванията на Инструкцията за оперативния отчет се изготвят на ръка

30
26

на бланки и се явяват задължителни при регистрирането и оформянето на делата от оперативния отчет и личните дела на секретните сътрудници: списъци, автобиографии, регистрационен лист и др.

След съставянето, горните документи задължително се прилагат към съответните дела и се вписват във вътрешните им описи.

61. В поделенията с малка по обем кореспонденция, където деловодителят е и машинописец и там, където деловодството се води по съвместителство от оперативен работник, отчетността както на постъпващите, така и на изготвените в поделението документи се води само в един дневник приложение № 4. При тези случаи не се води и дневник приложение № 3.

По същия начин се води отчетността на документите и от оперативните и други работници, които поради естеството на работата си постоянно работят извън населеното място, където се намира деловодството на поделението.

62. Изходящите документи след подписването им се изпращат на поделенията с регистрационен номер. Документите се написват в толкова екземпляра, колкото са адресантите плюс един, който се прилага към преписката.

63. Поверителните документи, които се изготвят от управленията и отделите, а се подписват от ръководството на министерството се изпращат до адресанта с номер на Секретариата - МВР от дневника за отчет на изготвените в поделението

31 30
27

поверителни документи. Номерът на Секретариата се написва на бланка приложение № 27-а, която се поставя на първата страница на документа в горния ляв ъгъл. Отчетният номер на документа на поделението-изпълнител се отразява в графа 2 на дневника.

64. При изпращане на писма, с които се отговаря на номер, освен графите на дневника за отчет на изготвените в поделението поверителни документи се попълва и съответната графа на входящия дневник срещу входящия номер на документа.

65. За строго поверителните от особена важност документи и тези със съдържанието на които не трябва да се запознават служителите от деловодството, изпълнителят съобщава необходимите данни за попълване на графите на дневника, лично написва отчетния номер и оформя пакетирането.

66. Всички документи: заведените във входящия дневник и изготвените в поделението при необходимост могат да се изпращат на други поделения с отчетния им номер, без съпроводителни писма.

67. При приемане на поверителни документи за изпращане на други поделения или ведомства служителите от деловодствата задължително проверяват: налице ли са всички екземпляри, приложения и листове на документите; правилно ли са оформени и подписани ли са от имащите право длъжностни лица.

При установяване на нередности, документите не се изпращат до отстраняването им от изпълнителя.

Из архивите на ДС

457

68. На адресанта се изпраща определения от изпълнителя екземпляр от документа и приложенията, ако има такива, а останалата част от преписката му се предава срещу подпис за осъществяване на контрол за навременно изпълнение на поставените задачи. Документите, по които работата е приключила се поставят към дело от началника на поделението или от прекия началник на изпълнителя.

69. Приготвените за изпращане документи се пакетират в здрави и непрозрачни пликове, които се оформят по следния начин: на горния десен ъгъл на плика се отразява степента на поверителност без съкращение, на средата на плика се изписва точния адрес на получателя, а на долния ляв ъгъл се поставя бланка на поделението, където се отразява отчетния и екземплярен номер на документа и годината на регистрирането.

Когато в един пакет се изпращат няколко документа, на него се отразява степента на най-поверителния документ.

Ако през пликовете може да се чете текстът на документа, последният се обвива в непрозрачна хартия.

На пакетите, в които се изпращат документи по линия на отдел V - МВР се поставя щемпел със следното съдържание: "В деловодството не се отваря".

Забранява се изпращането на поверителни и явни документи в един пакет.

Из архивите на ДС

458

70. Пакетите с поверителни документи се прошиват през средата със здрав конец, който се завързва на обратната страна и върху краищата му се поставя тънък слой червен восък и печата за пакети - приложение 27-в.

Когато поставените в пакета документи не трябва да се прошиват /ценности, фотоснимки и др./ или пък поради тяхното количество не може да се извърши това, прошива се само опаковката на пакета и се поставят пет печата - приложение № 26.

Обемисти пакети с поверителни документи се опаковат в плътна хартия, завързват се с канап и се подпечатват с червен восък така, че да не могат да се изваждат документи без да се повреди опаковката и печатите.

71. Пакетите с поверителни документи се предават от поверителните деловодства само срещу подпис в опис образец 30. Описът се изготвя в два екземпляра и се подписва от предаващия и получаващия пакетите. Първият екземпляр от описа се предава с пакета, а вторият се съхранява в деловодството.

Д. РАЗМНОЖАВАНЕ НА ПОВЕРИТЕЛНИ ДОКУМЕНТИ

72. Размножаването на поверителни документи и правенето на извлечения от тях се извършва в машинописните бюра, размножителните центрове - на циклостил, ормиг и други размножителни машини и в печатниците на министерството само при наличност на писмено разрешение от началника на поделението.

Направените преписи и препис-извлечения от документи, подписани от ръководството на министерството се заверяват от началника на Секретариат - МВР или упълномощено от него лице, а на документите, подписани от началниците на поделения - от началниците на секретариати.

Право да размножават поверителни документи имат САМО деловодствата на поделенията. Те са задължени преди да се извърши размножаването, на долния ляв ъгъл на последната страница на документа да отразят в колко екземпляра ще бъде размножен и къде ще бъде изпратен всеки екземпляр от документа.

Абсолютно е забранено правенето на преписи и препис-извлечения от ръководни министерски заповеди.

73. Допълнително отпечатаните екземпляри и извлечения от поверителни документи се отчитат в графа 7 на дневник приложение № 3 и графа 8 на дневник № 4 срещу машинописния и отчетния номер на документа.

Когато от поверителен документ се правят едновременно преписи и преписи-извлечения, в дневниците се отразява, че документът е размножен примерно в сто екземпляра плюс петнадесет извлечения.

На размножените поверителни документи, задължително на първата страница дясно-горе над степента на поверителност се написва - препис, препис-извлечение или фотокопие.

При размножаване на документи, изготвени в поделението, номерацията на екземплярите се продължава, а при раз-

~~34~~ 35
~~31~~

множаване на документи, получени от други поделения или външни ведомства, номерирането на екземплярите започва от № 1.

Отчетността на размножените поверителни документи в размножителните центрове се води в дневник приложение № 17.

Размножените документи, некачествено отпечатаните листа и матриците или циклостилните листове /когато документът е размножен на циклостил/ се връщат срещу подпис в самия дневник на служителя, предал документа за размножаване.

74. Размножаването на поверителни документи в печатниците на министерството се извършва с поръчка приложение № 34, подписана от началника на съответното поделение или упълномощено от него лице.

Оригиналите от поверителните документи и поръчките за размножаване се предават в печатниците срещу подпис. Оригиналите трябва да отговарят на следните изисквания:

а/ да са написани четливо с пишеща машина на бяла хартия само на едната страна на листа при 30 реда на страница и формат 21/29 см;

б/ всеки лист да е номериран поредно само с цифра;

в/ текстовете, които не могат да се напишат на пишеща машина, да са написани на ръка с мастило ясно и четливо;

г/ поправките да са направени четливо и да не са повече от 8 на страница и най-много до 2% от буквените знаци.

Оригиналите и поръчките се регистрират в дневник приложение № 18. Коректурите, размножените екземпляри и оригиналите се получават срещу подпис в същия дневник, а запознаването с оригиналите от съответните специалисти, унищожаването на отпечатаните форми и чернови се отразява в съответните графи на дневник приложение № 19.

Унищожаването на отпечатаните форми и чернови се извършва от комисия, съставена от служителите, взели участие в размножаването на документите в срок от 10 дни след предаването на документа. Претопяването на разпилените линотипни редове се извършва най-малко два пъти месечно.

Е. ПОЛЗВАНЕ НА ДОКУМЕНТИ ПО ВРЕМЕ НА КОМАНДИРОВКА

75. Необходимите поверителни документи за ползване по време на командировка предварително се изпращат в съответното поделение в двойна опаковка. Втората опаковка се отваря в присъствието на командирования служител и след регистрирането, документите се получават срещу подпис в регистъра или описа.

76. На командировани служители се разрешава да носят със себе си поверителни документи САМО когато отиват в райони, където поделение 1224 не доставя кореспонденция и при спешни случаи, ако са въоръжени и са повече от двама.

77. След завършване на командировката всички поверителни документи, работни тетрадки и бележници се предават в

Из архивите на ДС

секретариатите на поделенията, които ги изпращат по предназначение.

Ж. ОСОБЕНОСТИ ПРИ ОТЧЕТНОСТТА НА ПОВЕРИТЕЛНИ ДОКУМЕНТИ, КОИТО СЕ ПРИЛАГАТ КЪМ ДЕЛА

78. Когато поради техния характер, някои документи се прилагат към кадрови дела, дела от оперативния отчет или дела по финансовите въпроси и не подлежат на връщане в деловодството, това се отразява в съответната графа на входящия дневник или дневника за отчитане на изготвените в поделението документи. За документите, които се прилагат към делата от оперативния отчет и кадровите дела, в дневника се отразява регистрационния номер и годината на регистрацията на делото. Приложените поверителни документи задължително се описват във вътрешните описи на делата.

Контролът за съхранението на горните документи се осъществява от поверителните деловодства до приключване на текущата година, включително и до извършването на годишната проверка.

79. При изпращане на дела от оперативния отчет на други поделения, деловодството отразява изходящия номер на съпроводителното писмо срещу номерата на всички документи, отложени към това дело.

При снемане на дела в оперативния отчет на ръка от оперативните работници, последните вземат и предават на дело-

~~84~~ 877

водството архивния номер на делото, който се нанася срещу номерата на съответните документи в дневниците.

80. Поверителни документи по които работи оперативния състав и след приключването им не подлежат на връщане в деловодството при различните случаи се постъпва по следния начин:

а/ при изпращане на друго поделение се изготвя писмо, в което се описват всички отчетни и екземплярни номера на документите;

б/ при унищожаване се съставя протокол, в който се отразяват отчетните и екземплярните номера на документите. Протоколът се предава за съхранение в деловодството;

в/ при снемане документите в архив, оперативният работник е длъжен да уведоми деловодството кои документи са снети и архивния им номер, който деловодството отразява срещу всеки документ в дневниците.

IV. ПОДГОТОВКА НА ДОКУМЕНТАЛНИТЕ МАТЕРИАЛИ ОТ ПОДЕЛЕНИЯТА ЗА ПРЕДАВАНЕТО ИМ В АРХИВ

Определение на понятието преписка

81. Всички писма, отговори по тях и други документи, които уреждат един и същи въпрос, се свързват и образуват преписка. Подреждането на документите в преписката се извършва от изпълнителя последователно по реда на тяхното постъпване или

изпращане, като на първо място се поставя документът, предизвикал преписката. След приключване на работата по преписката тя се поставя към дело с резолюция от непосредствения началник на изпълнителя, който поставя надпис "КД", ката и се подписва. След това преписката незабавно се връща срещу подпис за съхранение в поверителното деловодство.

Забранява се поставянето към дело на преписки и документи, по които работата не е завършена.

82. Приключените преписки своевременно се подреждат, номерират, описват и подшиват в дела и се отразява в 13 и 14 графа на дневника по отделно за всеки документ в кое дело и на коя страница се намира.

Изготвяне номенклатура на делата и обособяване на архивни единици

83. За да се създаде правилна организация за водене на деловодствата в поделенията и се установи единна система на обособяване на делата, всяко самостоятелно поделение съставя номенклатура на делата /списък с наименованията на делата/, която се утвърждава от началника на поделението.

При изработване номенклатура на делата се изхожда от специалните списъци за определяне сроковете за съхранение на документалните материали.

40 ~~39~~ 39
~~36~~

Групирането на документите в делата се извършва въз основа на следните признаци:

а/ предметно-въпросен.

Да се състави дело по предметно-въпросен признак означава в него да се събират всички документи, отнасящи се към един определен въпрос.

Пример: Дело № ... "Награждаване на служители" - съдържа: отчети, доклади, справки, предложения, преписки и др. за награждаване с ордени, медали, почетни значки, значка "Отличник на МВР" и др.

б/ по вида на документите.

Да се състави дело по вида на документите означава в него да се събират документи само от един вид. Например: само заповеди, само планове и т.н.

в/ кореспондентски - при който документите се обединяват по наименованието на определено поделение /учреждение/ или група еднородни поделения /учреждения/, с които се кореспондира по определен въпрос.

Пример: Дело № ... "Кореспонденция с районните управления по водене на поверителното деловодство".

г/ географски /териториален/ - при който в делото се обединяват документи и преписки с кореспонденти от определена територия /селища, окръг, държава/ или документи, съдържанието на които се отнася до определена територия.

Из архивите на ДС
466

Пример: годишни доклади за дейността на окръжните управления на МВР от Южна България през 1963 г.

д/ хронологически - когато в делото се обединяват документи, които се отнасят за определено време.

Пример: заповеди на началника на окръжното управление на МВР по дисциплината и дисциплинарната практика през първото шестмесечие на 1963 г.

84. В номенклатурата на делата всяко дело се вписва с точно определено наименование, което да не допуска колебание при разпределението на документите и получава пореден номер /номер на делото/. Най-напред се поставят делата, съдържащи основните и най-важни документи.

85. В номенклатурата се предвиждат всички дела, които се образуват в съответното поделение както поверителните, така и явните.

86. Като се изхожда от характера и ценността на документите, делото трябва да се раздели на части, които да се обособят в отделни архивни единици. Не се допуска обединяване в една архивна единица на документи с постоянен и временен срок на съхранение.

Ако по изключение работата наложи да се поставят в едно дело документи с различен временен срок за съхранение, тогава на делото се поставя срокът за съхранение на документите, предвидени за най-дълго запазване.

Документите от дадено дело, обособено по определен въпрос, когато са повече по обем, могат да се разделят на части по поделенията, с които се е водила преписката.

Дело, на което характерът и съдържанието на документите, съхраняващи се в него, не налагат да се раздели на части, остава като самостоятелна архивна единица.

Документите, свързани с учебната година, се обособяват в отделно дело и приключват не с приключването на календарната година, а с приключването на учебната година.

87. Преписките в архивните единици се подреждат по реда на тяхното завършване. На документи като закони, укази. правилници и др. се взема датата на утвърждаването им, а не датата на получаването им в съответното поделение. Годишните планове и отчети, доклади и др. се поставят в делата за тази

година, към която се отнасят по своето съдържание, независимо от времето на съставянето и постъпването им.

88. В края на всяка година номенклатурата на делата се преглежда и при нужда допълва или отново съставя. Ако през годината се наложи да се открият нови дела, това става с разрешение на началника, от когото е утвърдена.

Един екземпляр от номенклатурата се изпраща на отдел III - ДС /секцията/ за контролиране правилното завеждане на делата в текущото деловодство на поделението и за цялостното предаване на документалните материали в архив.

Оформяне на архивни единици

89. Началникът на секретариата към поделението или отговорникът за деловодството определя кои документи към кои дела да се отнесат.

90. Преписките в архивните единици се подшиват така, че да може да се чете текстът на документите и поставените върху тях резолюции.

Документи, които нямат поле за подшиване, трябва допълнително да се подлепят с лента от хартия, по възможност прозрачна.

91. Дебелината на всяка архивна единица не трябва да превишава 2-3 см и да съдържа повече от 300 листа.

Архивна единица, която има по-големи от посочените размери, трябва да се раздели на томове.

44-45

92. Железните предмети /кламери, карфици и др./ се отделят от документите преди подшиването им, а скъсаните и смачкани листове предварително се изправят и подлепват.

93. Документите с малък формат се разполагат по цялата дължина на архивната единица, а тези с голям формат, като скици, чертежи и др., които не могат да се подшиват, се пазят отделно, свити на руло в специални калъфи или сгънати. На съответното място в архивната единица се поставя лист-препратка, в който се посочва мястото, където се съхраняват тези документи.

94. Ако в архивната единица има предмети или снимки, чертежи и др. с малък формат, те се поставят в плик, предварително прошит с другите документи. Всеки документ в плика получава поредна номерация.

95. Всички листове в архивната единица /без празните листове, листовете на заверителните надписи и обвивките на архивните единици/ се номерират.

Номерата се поставят в горния десен ъгъл на листа с черен молив така, че да не се засяга текстът. Когато архивната единица е разделена на томове, всеки от тях получава отделна номерация.

Вътрешните описи на архивните единици получават отделна номерация с римски цифри.

96. При номерирането могат да се срещнат и някои особености, при които се постъпва по следния начин:

а/ чертежи, скици, снимки и др. илюстровани материали се номерират на обратната страна в горния ляв ъгъл;

б/ ако в архивната единица има документи или печатни произведения, имащи повече от 32 листа, номерацията им се запазва, а те получават един номер, като тази особеност се отбелязва в заверителния надпис;

в/ един номер получава и лист, върху който има налепени няколко документи с изключение на отчетни документи /фактури, квитанции и др./. Ако документите са залепени само от единия край, тогава всеки документ получава отделен номер.

97. Когато при номерирането на архивната единица са допуснати много грешки, листовете се преномерират, при което старите номера се зачеркват с наклонена черта.

При по-малко грешки се прави поправка в номерацията по следния начин:

а/ на неномерираните листове се поставя номерът на поредния номериран лист и се прибавят букви "а", "б" и т.н.;

б/ когато един номер се повтаря на няколко последователни листа, към този номер на всеки следващ лист се прибавят букви "а", "б", "в" и т.н.

Нанесените поправки в номерацията се отбелязват в заверителния надпис.

98. Поверителните документи, които са заведени на отчет през изтеклата година, но работата по тях не е приключена, в срок до 31 март на следващата година се пререгистрират.

46 45 42

В дневника на изтеклата година срещу всеки пререгистриран документ в графа 16 - забележка, се отразява: пререгистриран в 197... год. под отчетен номер ..., а в дневника на текущата година в графа 2: пререгистриран от 197... г. и се отразява стария отчетен номер.

В същия срок се приключва и работата по оформянето на архивните единици.

99. В края на всяка архивна единица или том на предварително пришит лист се прави заверителен надпис /заверка/, в който се вписва с цифри и думи броят на листовете на архивната единица и се отбелязват характерните й особености.

Броят на листовете на вътрешните описи се обозначава в заверителния надпис след общото количество листове на архивната единица посредством знака +.

Пример: Настоящата архивна единица съдържа 150 + 4 /сто и петдесет + четири/ листа. Лист 25 е книга с 42 страници, л.л. 32, 38, 39 и 55 имат скъсана част от текста.

Деловодител: Д. Сиракова.

100. Заверителният надпис на книги, дневници и регистри, ако нямат празен лист, се прави на вътрешната страна на корицата, а заверителният надпис на картотека - на отделен лист или картон, който се поставя в края на картотеката.

101. Върху обвивката на архивната единица се вписват последователно следните данни: наименование на поделението,

Из архивите на ДС

наименование на структурната част /отдел, отделение и т.н./, № на архивната единица по описа, номерът на делото /по номенклатурата на делата/, заглавието, датите на започване и завършване на преписката и срок на съхранение по специалния списък.

Изброените данни се вписват без задрасквање и с четлив почерк.

102. Ако наименованието на поделението се е изменило през времето, когато архивната единица е в деловодството, то на обвивката й се поставя последното официално наименование.

Ако архивната единица е заведена в едно поделение, а завършена в друго, на обвивката й се вписва наименованието на поделението-приемник, като наименованието на първото поделение, нанесено по-рано върху обвивката, не се зачертава и не се изтрива.

103. Под наименованието на поделението се отбелязва структурната част и службата, която образува материалите.

На трето място се вписва номерът на делото, даден по номенклатурата на делата и номерът на тома /ако архивната единица се състои от няколко тома/.

Заглавието на архивната единица се вписва в средата на обвивката.

Съставяне на заглавия на архивните единици

104. Заглавието трябва да бъде кратко и да отразява обобщено вида и съдържанието на документите, обединени в архивната единица.

105. В заглавието на архивните единици влизат следните елементи, разположени последователно:

а/ вид на архивната единица /преписка, книга и т.н./ или разновидност на документите в архивната единица /протоколи, заповеди, планове и др./;

б/ наименованието на поделението /учреждението/ - кореспондент, с което се е водила преписката;

в/ въпросът /предметът/, за който се отнася съдържанието на документа;

г/ наименованието на територията, за която се отнася съдържанието на документа.

Пример:

"Заповед № 1 - 101 на ръководството на МВР - 5.I. 1963 г. - 25.V.1963 г.";

"Доклади, информации, анализи, справки, специални съобщения и др. за извънредните произшествия в поделението за 1963 г."

Започната - 15 януари 1963 г.

Завършена - 20 декември 1963 г.

В зависимост от това по какви признаци е обособена архивната единица при отделните конкретни случаи някои от посочените елементи не се отразяват.

106. Когато архивната единица представлява отделен документ, в заглавието се посочва видът на документа, съставителят му, до кого е адресиран, дата, кратко съдържание и дали е оригинал или копие.

49 48
45

Пример: Справка от окръжния началник на МВР - Плевен до МВР от 10.XII.1965 г. по състоянието на оперативната работа /оригинал/.

107. Крайни дати са най-ранната и най-късната дата на включените в архивната единица документи, независимо от мястото им. Те се вписват в два реда по следния начин:

Започната на 5 януари 1965 г.
Завършена на 19 декември 1965 г.

Ако архивната единица е съставена по вида на документите, началната дата ще бъде датата на съставянето на най-ранния, а крайна дата - на най-късно съставения документ.

На архивните единици, образувани по предметно-въпросния признак, началната дата ще бъде датата на най-рано заведения или изведен документ, а крайната дата - на най-късно заведения или изведен документ.

Ако архивна единица е книга /дневник, регистър и др./, то за начална дата се взема датата на записването на първия документ, а за крайна дата - датата на записване на последния документ.

Когато в архивната единица към основните документи има приложения с по-ранна дата от началната, след крайната дата на архивната единица се отбелязва "Има приложения от /ден, месец, година/".

На документи като закони, укази, правилници и др. се взема датата на утвърждаването им.

30
46 49

108. При описване на архивна единица, състояща се от копия, за крайни дати се вземат датите на изготвянето на копията, а датите на оригиналите се посочват в текста на заглавието.

109. Ако архивната единица е започната в деловодството на едно поделение, а завършена в друга, то на обвивката й се поставят три дати: датата на завеждане на архивната единица в деловодството на първото поделение, датата на постъпването й във второто и датата на завършването й в деловодството на това поделение.

Пример: започната - 17 януари 1965 г.
- 28 септември 1965 г.
завършена на 28 декември 1965 г.

110. Броят на листовете се взема от заверителния надпис и се вписва с арабски цифри най-отдолу на обвивката на архивната единица след крайните дати.

111. Надписването на дневници, регистри, книги и др., чиито обвивки са твърди корици, се извършва на вътрешната страна на корицата.

Описване и предаване на документалните материали в отдел III - ДС /секцията/

112. Подготвените по този начин дела, след приключването на годината, се съхраняват в поделението от 2-3 години, след което се предават в отдел III - ДС /секцията/.

Материалите на отделенията на III управление - ДС в провинцията, районните управления на МВР, КПП, транспортна милиция се предават в III секция на съответните окръжни управления.

51

Материалите със срок за съхранение до 3 години не се предават в архив, а се унищожават по съответния ред от поделението.

118. В архив се предават само правилно оформени, съгласно изискванията на настоящата инструкция дела. В номенклатурата се отбелязва кои дела не са открити през годината.

114. Предаването на документалните материали от поделението в архив става с опис /специален образец, който се получава от отдел III - ДС /секцията/. Описите се правят в два екземпляра: един за отдел III - ДС /секцията/ и един - за поделението. Останалият в поделението екземпляр се съхранява в самостоятелно дело и не се предава в отдел III - ДС /секцията/.

115. Описите се завеждат в деловодствата на съответните поделения по установения ред за регистрация на поверителните документи.

116. В описа се описват всички дела по реда, даден им в номенклатурата на делата. На края на описите се прави равносметка, подписва се от отговорника на деловодството и началника на съответното поделение.

V. ОТЧЕТНОСТ НА ЗАПОВЕДИТЕ

117. Всички заповеди, окръжни, инструкции, правилници и др., с изключение на тези по линия на отдел V, подпи-

сани от министъра и заместник-министрите, се извеждат и изпращат на поделенията от Секретариат - МВР*.

Заповедите, подписани от началниците на самостоятелните поделения се извеждат от деловодствата на същите и се изпращат по предназначение.

Заповедите се извеждат в дневник приложение № 5. В Секретариат - МВР поверителните и явни заповеди се извеждат в отделни дневници. При извеждане на поверителните заповеди в графа № 6 на дневника се вписва регистрационния номер на деловодството, а в графа 9 - на дневник приложение № 4 - изходящият номер на заповедта.

Документите, ползвани при изготвяне на заповедите се връщат на деловодството, което ги води на отчет, за прилагане към съответните дела.

118. Ръководните поверителни, строго поверителни и строго поверителни от особена важност заповеди се изпращат от Секретариат - МВР на поделенията със съпроводителни писма. В писмата се отразява номера на заповедта и екземплярните номера на изпращаните преписи.

Заповедите по личния състав /за назначаване, преназначаване, повишаване в звание и длъжност, командироване, уволнение, наказание, награждаване, назначаване на комисии и др./,

---

* По-нататък за краткост в изложението, вместо да се изброяват всички документи - заповеди, окръжни, инструкции и др. ще се пише само заповеди.

Из архивите на ДС

53 52

явните заповеди и заповедите на началниците на поделенията се изпращат без съпроводителни писма, като на пакета се вписва номера на заповедта, датата на изпращането и в скоби се отвазяват екземплярите или броя на изпращаните преписи.

Секретариат - МВР изпраща заповедите на самостоятелните поделения, а последните от своя страна изпращат съответните екземпляри на подчинените им поделения и ги водят на отчет.

Ръководните заповеди, които уреждат въпроси по работата на контролно-пропускателните пунктове, след изучаването от личния състав, се връщат в окръжното управление.

119. Съпроводителните писма, с които се изпращат преписи от поверителни, строго поверителни и строго поверителни от особена важност ръководни заповеди, както и преписите от явните заповеди и тези по личния състав се завеждат в поделенията във входящите дневници.

Ръководните поверителни, строго поверителни и строго поверителни от особена важност заповеди в поделенията се водят на отчет в дневник приложение № 6. Същите не се подшиват към преписки и дела, а се съхраняват в отделни папки, подредени по години и номера, отделно от явните.

Из архивите на ДС

Отчетността на заповедите по личния състав се води по установения за поверителните документи ред.

Ръководните явни заповеди се водят на отчет също в дневник приложение № 6 отделно от поверителните, а останалите явни заповеди се водят на отчет по установения за явните документи ред.

Всички заповеди, които подлежат на отчет в поделенията на последната страница след текста имат надпис "Подлежи на отчет в дневник приложение № 6".

Отчетността на ръководните заповеди в поделенията се води от началниците на Секретариати или заместника им, а където няма такива - от определен служител.

120. Началниците на поделенията осигуряват редовното запознаване на състава с ръководните заповеди, съобразно дадените за това в тях указания. Те носят лична отговорност за познаването и изпълнението на заповедите от подчинените им служители.

121. В Секретариат - МВР оригиналите на заповедите се подшиват в отделни дела, в началото на които се поставя опис. Към оригиналите на заповедите се води контролен списък, в който се отразява номера на заповедта, в колко екземпляра /броя/ е размножена, кои екземпляри, за явните колко броя са изпратени на всяко педеление.

122. Ръководните заповеди се дават за запознаване на служителите само срещу подпис в картон приложение № 33. Карто-

Из архивите на ДС

55 Д

51

нът се поставя на мястото на дадената за ползване заповед. Ползваните заповеди се връщат също срещу подпис в картона.

123. Секретариатът на МВР упражнява контрол в поделенията на министерството за правилното съхранение и отчетност на ръководните поверителни, строго поверителни и строго поверителни от особена важност заповеди от изпращането до унищожаването им. Контролът се осъществява чрез проверки в поделенията и представяне на отчетни документи - протоколи за наличност, унищожаване, презачисляване и др.

124. Ръководните заповеди, след отменяването им се унищожават, като се спазва най-строго следния ред:

В Секретариат - МВР се унищожават строго поверителните от особена важност заповеди и тези, за които има указания от ръководството на министерството. При отменяване на такива заповеди началниците на поделения в 15-дневен срок ги връщат в Секретариат - МВР.

Останалите ръководни заповеди, включително и тези с еднократно значение, се унищожават в самостоятелните поделения в срок от един месец след отменяването или приключване работата по тях.

За унищожаване на заповеди се изготвя протокол в два екземпляра, един от които се изпраща в Секретариат - МВР, за снемането им от отчет.

Из архивите на ДС

56 ~~57~~
~~58~~

125. При разформироване на дадено поделение се назначава комисия, която установява наличността на числящите му се заповеди и по установения ред се връщат в Секретариат - МВР.

Когато две или повече поделения се обединяват или от едно поделение се сформират нови такива, за установяване наличността на заповедите се назначава комисия с представители от всяко поделение. Комисията съставя протокол за превачисляването или разделянето на заповедите между поделенията. Липсващите заповеди се отразяват в протокола. Началникът на поделението незабавно провежда разследване за установяване на виновните служители и за резултата докладва на ръководството на министерството. Преписи от протокола се предават на съответните поделения, а един екземпляр се изпраща на Секретариат - МВР за превачисляване.

126. Секретариат - МВР в края на всяка година изготвя протокол за заповедите, които са изгубили значение, но не са отменени. Протоколът се съгласува със заинтересованите началници на централните поделения и след утвърждаването му от ръководството на министерството се изпраща на поделенията. На основание на протокола, включените в него заповеди се унищожават или се връщат в Секретариат - МВР.

VI. ОТЧЕТНОСТ НА ИНФОРМАЦИИТЕ И БЮЛЕТИНИТЕ

127. Всички информационни документи, подписани от ръководството на министерството се извеждат от деловодството на VII управление - МВР в дневник образец 5.

Из архивите на ДС

128. Информациите и информационните бюлетини, предназначени за отговорни партийни и държавни ръководители, министерства и други ведомства се изпращат без съпроводителни писма - с отчетния и екземплярния им номер.

129. Служебните информационни бюлетини се водят на отчет в поделенията на МВР по реда, установен за поверителната литература.

130. Информациите, които се изготвят в поделенията на министерството се изпращат, съхраняват и отчитат по установения ред за другите поверителни документи, а там, където обемът на информационните документи е голям, по преценка на ръководството на поделението отчетността им се води в отделен дневник.

131. Информациите и информационните бюлетини, предназначени за отговорни партийни и държавни ръководители след ползване се връщат в VII управление - МВР, след което се унищожават по реда, установен с настоящата инструкция.

VII. ОТЧЕТНОСТ НА ПОВЕРИТЕЛНАТА ЛИТЕРАТУРА

132. Поверителната литература - устави, наставления, лекции, бюлетини и др. се изпращат на поделенията със съпроводителни писма.

133. Отчетността на поверителната литература /получена и изготвена в поделението/ се води от определен със заповед на началника на поделението служител, а където има значи-

38 ~~57~~

~~54~~

телно количество поверителна и забранена за общо ползване литература - от библиотекар, в дневник приложение № 12 общо или отделно.

134. Поверителната литература се дава за ползване срещу подпис в тетрадка - произволен образец, по инвентарен номер.

135. Управление "Кадри" и управление "Тил" - МВР уведомяват поделенията за отменената и изгубила значение военна литература, а така също и за разповерената такава и указват реда за нейното унищожаване.

Останалата поверителна литература по преценка на началника на поделението периодически се прочиства и ненужната се унищожава по реда, установен за унищожаване на поверителни документи.

VIII. ОТЧЕТНОСТ И СЪХРАНЕНИЕ НА ТОПОГРАФСКИТЕ КАРТИ

136. Топографските карти с мащаб от 1:10000 до 1:500 000 включително, както и плановете на градовете са поверителни документи и отчетността им се води по реда, установен за поверителните документи от определен със заповед на началника служител.

137. Снабдяването на поделенията с топографски карти се извършва от управление "Кадри" - МВР, по зоявки на началниците на поделения, в които се посочва мащаба, номенклатурата и количеството за всеки картен лист.

59 57
55

138. Във всяко поделение, където има картно имущество се води книга приложение № 13 , в която се регистрират получените топографски карти - отделно за всеки картен лист.

Топографските карти се дават за ползуване с книга приложение № 14 , като на обратната страна на всеки картен лист се поставя печата на поделението и поредния номер от книгата за раздаване на карти. При повторно даване за ползуване на картни листове, предишният номер се зачертава и се поставя новия пореден номер на книгата.

139. Ненужните топографски карти и тези, които вследствие на употреба са станали негодни се връщат в управление "Кадри" два пъти през годината - месец март и м. октомври.

Забранява се унищожаването на топографските карти в поделенията на МВР.

140. Началниците на поделенията на МВР в които има картно имущество назначават ежегодно комисии, които извършват проверка за наличността, съхранението и ползуването на топографските карти. Комисиите съставят акт в два екземпляра, единият от които до 30 ноември на текущата година се изпраща на управление "Кадри".

Началникът на управление "Кадри" до 31 декември с.г. изпраща на МНО - военно-топографски отдел, обобщен акт от годишната проверка на картното имущество.

Из архивите на ДС

60 fg
56

IX. ИЗГОТВЯНЕ, ПОЛЗУВАНЕ И СЪХРАНЕНИЕ НА ПЕЧАТИТЕ И ЩЕМПЕЛИТЕ

141. В Министерството на вътрешните работи и поделенията му се ползуват следните печати и щемпели:

а/ печат с изображението на държавния герб;

б/ обикновен печат - с действителното или условно наименование на поделението, с петолъчка вместо герб;

в/ печат за засекретяване на листове;

г/ печат за пакети;

д/ лични печати;

е/ щемпели на поделенията за входящата и изходяща кореспонденция, по адресната регистрация и др.

В зависимост от предназначението си печатите и щемпелите могат да бъдат гумени и метални.

142. Печатите с изображението на държавния герб се поставят върху следните документи:

- личните паспорти;
- задграничните паспорти - служебни, обикновени, колективни, изселнически, талони и притурки към личните паспорти;
- изходни и изходно-входни визи;
- удостоверения за пътуване в чужбина на лица без гражданство;
- лични служебни карти, както и удостоверения, заместващи такива документи;

- пълномощия за представяне органите на МВР пред братските органи на социалистическите страни;

- актове с международно значение.

Печатите с изображението на държавния герб се поставят само на оригиналите на документите, след подписването им.

Всички останали документи, които се издават от Министерството на вътрешните работи и поделенията му се подпечатват с обикновен печат.

143. Право на печат имат:

а/ с изображението на държавния герб - поделенията на Министерството на вътрешните работи, които изработват документи, изброени в т. 142... на настоящата инструкция;

б/ обикновени печати и щемпели - всички поделения на МВР.

144. При необходимост от изработване на нови печати с изображението на държавния герб поделенията отправят своите искания:

а/ за печатите, с които се подпечатват личните паспорти и тези, с които се подпечатват задграничните паспорти и визи на чужди граждани - до Главното управление на Народната милиция;

б/ за подпечатване на задгранични паспорти и визи на български граждани - до отдел "Задгранични паспорти" - МВР;

в/ за подпечатване на личните служебни карти - до управление "Кадри" - МВР;

Из архивите на ДС

г/ за подпечатване на пълномощия за представянето на органите на МВР пред братските органи на социалистическите страни и на актове с международно значение - до Секретариат - МВР.

След преценка на необходимостта от изработване на исканите печати с изображението на държавния герб, поделенията до които са изпратени исканията изготвят образец, който с писмо изпращат чрез управление "Тил" - МВР, за изпълнение на монетния двор при Министерството на финансите. След изработване на печатите, управление "Тил" ги изпраща на поделенията, като уведомява за това и поделението, което е разрешило изработването им.

145. Изработването на обикновените печати и щемпели за окръжните и районните управления на МВР се разрешава от началниците на окръжните управления, а в центъра - от началниците на самостоятелните поделения.

146. Поделенията, на които са определени условни наименования, изработват и ползуват в своята дейност печати и щемпели само с условните наименования на поделението.

147. За изработване на обикновени печати и щемпели се постъпва:

а/ централните поделения на МВР изпращат исканията си с приложен образец до управление "Тил" - МВР, което осигурява изработването им в съответните държавни и кооперативни предприятия, занимаващи се с тази дейност;

63 ff
59

б/ окръжните и районните управления на МВР изработват обикновените печати и щемпели в местните предприятия, занимаващи се с тази дейност. Ако в района на окръжното управление няма такива предприятия, то изпраща искането си с приложен образец до управление "Тил" - МВР, което осигурява изработването им.

Печатите и щемпелите на ВКР отдели се изработват по реда, установен за окръжните управления на МВР;

в/ до поделение ... се изпращат искания с приложен образец за изработване на печати и щемпели, необходими на поделенията за провеждането на оперативни мероприятия.

148. Отчетността, съхранението и контрола на печатите и щемпелите в министерството и поделенията му се организира както следва:

а/ всички печати и щемпели, включително и печатите с изображението на държавния герб се водят на отчет в поверителните деловодства на поделенията, в специална книга приложение № 8;

б/ предаването им на печатопазителите се извършва само срещу подпис в книгата приложение № 8, а съхранението им в каси или железни шкафове;

в/ право на подпечатване на документите имат само служителите, на които са поверени за съхранение печатите и щемпелите и които носят лична отговорност за неправилното им използване;

64 63

60

г/ служителите, определени за печатопазители на печатите с изображението на държавния герб се назначават със заповед на началника на поделението. При отсъствие на печатопазителите /отпуск, болест и пр./ началниците на поделения назначават със заповед временно други служители, които да ги заместват;

д/ Секретариатът на МВР води на отчет всички печати с изображението на държавния герб, намиращи се в поделенията на министерството в специален регистър приложение № 9.

За правилното му водене, всички поделения на министерството, които имат печати с изображението на държавния герб, изпращат на Секретариата за всеки печат по отделно следните данни:

- наименование на поделението и неговото местонахождение;
- трите имена на печатопазителя;
- длъжност, заемана от печатопазителя;
- № и дата на заповедта, с която е назначен за печатопазител;
- дата на предаване;
- отпечатък - един брой.

За всички промени по първоначално изпратените данни се уведомява редовно и навреме Секретариата на МВР, за извършване промени по регистъра.

При назначаване на временни заместници на печатопазителите, препис от заповедта се изпраща на Секретариат - МВР, без това да се отразява в регистъра.

Из архивите на ДС

490

е/ личните печати се водят на отчет и се раздават на състава срещу подпис в тетрадка, произволен образец.

149. Унищожаването на печатите и щемпелите се извършва по реда, установен за унищожаване на поверителни документи и предмети - раздел XIII от настоящата инструкция.

В протокола задължително се полага отпечатък на печатите и щемпелите, подготвени за унищожаване.

При унищожаване на печати с изображението на държавния герб протоколът се изготвя в два екземпляра, единият от които се изпраща на Секретариат - МВР за снемането им от отчет.

X. ИЗГОТВЯНЕ, ОТЧЕТНОСТ И СЪХРАНЕНИЕ НА ТЕХНИЧЕСКАТА ДОКУМЕНТАЦИЯ

150. Помещенията, в които се изработват и съхраняват поверителни, строго поверителни и строго поверителни от особена важност чертежи и друга техническа документация трябва да отговарят на изискванията, установени с т. 17. на настоящата инструкция.

151. Всеки изпълнител, който е получил задание да проектира и разработи поверителни, строго поверителни и строго поверителни от особена важност чертежи, е задължен да зарегистрира в дневника за предварителен отчет - приложение № 15. необходимото му количество хартия.

152. На лицевата страна на взетата на предварителен отчет хартия се написва наименованието и степента на поверителност на документа, който ще се разработва.

66 65 62

Отделните документи се регистрират с различни отчетни номера.

Предварително взетата на отчет документация се раздава на изпълнителите срещу подпис в книга формуляр приложение 10.

158. Утвърдените по установения ред чертежи се регистрират в дневника за инвентарен отчет приложение № 16.

Инвентарните номера на чертежите се вписват в графа 8 на дневника за предварителния отчет.

154. Раздаването на Чертежи и техническа документация за работа на изпълнителите се извършва срещу подпис в картон - приложение № 33.

155. Размножаването на техническата документация се извършва по реда, установен за останалите поверителни документи.

След размножаването на техническата документация в графа 6 и 8 на дневника за инвентарния отчет задължително се отразяват номерата на допълнително размножените екземпляри и видът на хартията на която са размножени.

156. На издадената в брошура техническа документация /чертежи, писмени материали-описания, технически условия, инструкции и т.н./ се прави опис на съдържащите се в нея документи, като се посочват отчетните им номера, степента на поверителност и количество на страниците.

След прошнуроване и подпечатване тази документация се взема на инвентарен отчет като отделен документ.

Из архивите на ДС

157. Техническата документация, получавана от други поделения, външни ведомства и братските органи се води също на отчет в дневник - приложение № 16.

XI. РАБОТА С ПОВЕРИТЕЛНИ ДАННИ ПО ВРЕМЕ НА ЗАСЕДАНИЯ И СЪВЕЩАНИЯ

158. Заседания и съвещания, на които се разглеждат поверителни данни, задължително се провеждат в служебни помещения, гарантиращи опазването на държавната тайна.

За осигуряване присъствието само на тези служители, имащи право да участвуват в съвещанието /заседанието/, се установява определен ред за влизане:

а/ с пропуск;

б/ с отмятане по предварително изготвен списък;

в/ срещу представяне на служебна карта.

159. Отговорност за опазването на държавната тайна при провеждането на съвещания /заседания/ носи ръководителят на поделението, който е разрешил провеждането им, определеният от него организатор и началника на Секретариата /секретаря/ на поделението.

160. Носещите отговорност служители за опазването на държавната тайна по време на провеждане на съвещанието /заседанието/, предварително обсъждат и решават следните въпроси:

а/ определят реда за работа с поверителни документи по време на заседанията и начина за организиране контрол за изпълнението му.

68 ~~64~~

Още с откриването на първото заседание ръководителят обявява пред участниците редът, който трябва да спазват при получаването, ползуването и съхранението на поверителните документи и при водене на записки по данни, представляващи държавна тайна.

б/ при необходимост, определят работник от поверителното деловодство, който да раздава, приема и съхранява поверителните документи, използувани от участниците в съвещанието /заседанието/.

Предварително се решава и въпроса за начина на съхранение на поверителните материали по време на съвещанието и в извън работно време.

в/ организирането на охраната на помещението през време на почивките;

г/ кой ще осигури поверителните бележници за водене записки през време на съвещанието - поделението, което организира съвещанието или всеки участник сам за себе си?

Решението по горния въпрос се довежда предварително до знанието на всеки участник в съвещанието.

161. Когато в съвещанието участвуват делегати от различни поделения, ведомства или страни, поверителните документи се предават срещу подпис на определено от ръководителя на всяка делегация лице, а то ги раздава на съответните участници в съвещанието.

63 ~~59~~
~~55~~

162. След приключване на съвещанието, използваните по време на заседанията поверителни документи се връщат на служителя на който е възложено да отговаря за тяхната отчетност и съхранение. Последният извършва проверка на наличността им,след което ги предава по установения ред в поверителното деловодство на поделението.

С използваните за водене поверителни записки бележници се постъпва:

а/ раздадените от поделението, организирало съвещанието, бележници се връщат на служителя от който са получени. Ако на някой от участниците са необходими бележките, които си е водил, му се изпращат по реда, установен за изпращане на поверителната кореспонденция;

б/ в случай, че участниците в съвещанието са използвали за водене на бележки свои поверителни бележници, при връщането им обратно в поделението да се спазват изискванията на т. 77 от настоящата инструкция.

XII. ИЗПРАЩАНЕ И ДОСТАВЯНЕ НА КОРЕСПОНДЕНЦИЯТА

163. Поверителната кореспонденция на поделенията на МВР се изпраща и доставя на адресантите чрез куриерската група на Секретариат - МВР и куриерската служба на Министерството на съобщенията.

Изпращането на поверителната кореспонденция по други служители е забранено.

70 69
66

164. Поделенията на МВР в София предават приготвената за изпращане кореспонденция в куриерската група на Секретариата и получават от същата предназначената за тях кореспонденция. Приемането и предаването се извършва срещу подпис в описи приложения №№ 29 и 30, които се изготвят в два екземпляра.

165. При приемането на кореспонденцията се проверява точно количеството на пакетите, отговарят ли номерата на пакетите на тези, отразени в описа, правилно ли са оформени и състоянието на опаковката и восъчните печати.

Забранява се приемането на пакети от поделенията на МВР, които не са оформени съгласно т.т. 69 и 70 от настоящата инструкция. При откриването на грешки в описите кореспонденцията се приема след отстраняването им.

166. Адресът на пакетите се написва четливо и без съкращения. Изключения се допускат само за общо приетите съкращения.

167. Пакетите с поверителни документи не трябва да надвишават 5 кг. Изключение се допуска само при случаи, когато материалите не могат да се разделят, но теглото на такива пакети не трябва да бъде повече от 15 кг.

168. Кореспонденцията, предназначена за ЦК на БКП, Министерския съвет, Президиума на Народното събрание, Министерството на народната отбрана, Министерството на външните работи, Министерството на външната търговия и бързата такава

71

за другите министерства и ведомства се доставя от куриерската група със служебен автомобил и се предава само в поверителните служби към съответните ведомства срещу опис приложение № 32.

169. Куриери могат да пренасят поверителна кореспонденция само ако са въоръжени с обикновени пистолети. Когато поверителните документи са от особена важност, куриерите се придружават от охрана.

170. Забранява се на куриерската група да приема:

- кореспонденция, адресирана до капиталистически представителства в НРБ;

- лична кореспонденция;

- взривни и запалителни вещества, парични суми и други предмети под формата на кореспонденция.

Бутилки с течности за анализи се изпращат със съпроводителни писма и се опаковат отделно. Върху опаковката на бутилката се написва с големи букви "ЧУПЛИВО".

171. Кореспонденцията се приема и предава само в определените за тази цел служебни помещения.

172. Куриерската група на Секретариат - МВР изпраща поверителната кореспонденция на поделенията на МВР в провинцията в брезентови чувалчета, които се завързват с конопен канап и се запечатват с червен восък. Адресът се написва на бланка, която се залепва на специална поставка. В чувалчето се поставя първия екземпляр от опис обр. 29. По същия начин поделенията

от провинцията изпращат кореспонденцията за поделенията на МВР в София.

Окръжните управления изпращат и получават поверителната кореспонденция от подчинените им районни управления на МВР и гранични контролно-пропускателни пунктове също с брезентови чувалчета.

173. Кореспонденцията, която се води между окръжните управления на МВР, районните управления на МВР, ВКР отдели и граничните контролно-пропускателни пунктове се изпраща без да се слага в чувалчета.

174. Чувалчетата с поверителна кореспонденция от поделенията на МВР се предават на куриерската служба при Министерството на съобщенията срещу подпис в опис приложение № 30, в който се описва поредния номер на описа, поставен в чувалчето.

175. Чувалчетата с поверителна кореспонденция се отварят в присъствието на двама служители. При установяване на повреди в опаковката и печатите на чувалчетата и пакетите се съставя акт в три екземпляра, от които единия се изпраща на подателя, втория - на куриерската служба при Министерството на съобщенията и третия - на получателя.

При установяване разкъсване на опаковката на пакетите, получени без чувалчета, се съставя акт в три екземпляра. Първият екземпляр се изпраща на подателя, вторият - на куриерската служба, доставила пакетите и третият остава в получателя. За случая незабавно се донася на началника на поделението.

73 42
69

176. Бързата кореспонденция, предназначена за партийните и държавни ръководители се доставя незабавно.

177. За недоставени пакети на адресанта куриерът отразява причините в описа срещу номера на пакета.

178. Сдаването и приемането на дежурството в куриерската група се извършва с ведомост приход и разход - приложение № 81, в които се нанасят номерата на описите и бройките на пакетите.

179. Отчетността на получената и изпратената кореспонденция от куриерската група при Секретариат - МВР се води в приходна и разходна ведомост. След уточняване прихода и разхода всички описи, изготвени и получени през деня се подшиват в отделна папка.

Началникът на групата следи за точната отчетност на получените и изпратени пакети.

180. Явната кореспонденция на поделенията на МВР бива препоръчана и обикновена. Препоръчаната задължително се описва в опис приложение № 30 в един екземпляр и предава срещу подпис на куриерската служба при Секретариат - МВР.

181. Куриерската служба описва кореспонденцията в опис приложение № 29 в два екземпляра и заедно с първия екземпляр я предава в централната пощенска станция срещу подпис. Препоръчаните пакети се описват, а на обикновените се отразява броя на пакетите.

По същия начин изпращат препоръчаната и обикновената си кореспонденция и останалите поделения на МВР в страната чрез местните пощенски станции.

74, 73
~~70~~

182. Поделенията на МВР сами предават и получават колетните пратки от пощенската станция.

183. Финансовият отдел на МВР изплаща сумите за таксите за кореспонденцията на Министерството на съобщенията по установените правителствени разпоредби.

XIII. УНИЩОЖАВАНЕ НА ПОВЕРИТЕЛНИ ДОКУМЕНТИ И ПРЕДМЕТИ

184. Ненужните поверителни документи /многоекземплярни, проекти, отменени заповеди, дела, печати, щемпели, предмети, ленти от пишещи машини и др./ се унищожават чрез претопяване, смилане или изгаряне.

185. За унищожаване на поверителни документи, дела и предмети се назначава комисия най-малко от трима души. Комисията основно преглежда всеки документ полистно, сверява номерата на документите, датата, годината и екземплярния номер с протокола, сверява печатите и щемпелите с изображенията им в протокола, проверява наличността на делата и др. предмети, включени в протокола, след което го подписва и докладва на началника на поделението за утвърждаване.

186. Претопяването и смилането на документите се извършва с машини, а изгарянето - в специално пригодени за целта печки с решетки или телени мрежи на комините.

Унищожаването се извършва от комисията в пълен състав. След унищожаването на документите комисията отразява на-

Из архивите на ДС

500

края на протокола кога, къде и по какъв начин е извършено самото унищожаване, което заверява с подписите си.

187. Протоколите за унищожаване на документи се пишат на пишуща машина. Поправки в протоколите по правило не се допускат. При отделни случаи поправки може да прави само председателят на комисията, който заверява с подписа си.

XIV. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ, РАБОТЕЩИ С ПОВЕРИТЕЛНИ ДОКУМЕНТИ

188. Всички служители от поделенията на Министерството на вътрешните работи, независимо от заеманата длъжност, са задължени:

а/ да бъдат бдителни, строго да спазват тайната в работата, решително да пресичат действията на други лица, които могат да доведат до разгласяване на поверителни сведения, да загубят поверителни документи или предмети от специалната техника;

б/ да определят правилно степента на поверителност на документите в съответствие със Списъка на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна и служебна тайна в системата на МВР;

в/ да не допускат излишно размножаване на поверителни документи;

г/ да уведомяват незабавно началника на поделението при случай на загубване на поверителни документи или предмети от специалната техника и при разгласяване на поверителни сведения;

76 75

72

д/ да съхраняват поверителните документи само в каса или железен шкаф. През работно време да държат на бюрото /масата/ само тези документи, които са им нужни за момента. При излизане от работната стая/даже за кратко време/ да не оставят поверителни документи, неприбрани в касата или железния шкаф;

е/ да проверяват периодично наличността на поверителните материали, които им се водят, а след приключване работата по тях своевременно да ги връщат в поверителните деловодства срещу подпис в тяхно присъствие;

ж/ да изготвят поверителни документи и водят поверителни записки само в определените за тази цел поверителни бележници и тетрадки и на водещи се на отчет листове;

з/ да получават и предават всички поверителни документи само чрез деловодството и при поискване да ги показват за проверка.

При предаване на поверителни материали без подпис отговорност се търси от този, който е дал, и от този, който е приел материала.

189. На служителите от поделенията на Министерството на вътрешните работи се забранява:

а/ да съобщава на други лица, включително и на служители на МВР поверителни сведения и характера на изпълняваната от тях работа, ако това не е служебно необходимо;

77/70
78

б/ да посещават чужди /капиталистически/ представителства и да влизат непосредствено или чрез други лица в контакт с техни служители, без да имат за това разрешение или без да им е възложено от служебните им ръководители;

в/ да водят разговори по телефон, радио и телеграф по поверителни въпроси и да правят без разрешение магнетофонни поверителни записи;

г/ да използват поверителни данни в явни статии, доклади и изказвания, без да имат за това специално разрешение;

д/ да изпълняват поверителна работа и да съхраняват поверителни документи в домът си и да носят със себе си, включително и при отиване в командировка, поверителни документи;

е/ да се запознават с поверителни документи и работи, към които поради служебното си положение нямат пряко отношение;

ж/ да запознават други лица с поверителни документи и предмети от специалната техника и да ги изнасят от служебните помещения без разрешение.

XV. ОСОБЕНОСТИ В ПОДГОТОВКАТА, ОТЧЕТА И СЪХРАНЕНИЕТО НА СТРОГО ПОВЕРИТЕЛНИТЕ ОТ ОСОБЕНА ВАЖНОСТ ДОКУМЕНТИ И ДОКУМЕНТИТЕ ПО ЛИНИЯ НА ОТДЕЛ V - МВР

190. В поделенията на МВР до работа по линия на отдел V - МВР в пълен обем се допускат: началникът на поделението,

първият му заместник и началникът на отделение /служба/ V, а другите длъжностни лица се допускат до работа в частичен обем - в кръга на изпълняваните от тях задачи.

Началниците на поделения определят със списък длъжностните лица, които се допускат до работа по линия на отдел V - МВР.

191. Отпечатването на строго поверителни от особена важност документи и документи по линия на отдел V - МВР се извършва от определена машинописка. Документите по линия на отдел V - МВР се отпечатват само в помещения, предназначени за работа на отделение /служба/ V. При необходимост при отпечатването на документите от особена важност може да присъствува и изпълнителят.

На изпълнителя се предават заедно с отпечатания документ и препечатваните листа и индигата.

Проектите, черновите и препечатаните листове на всички документи от особена важност и документите по линия на отдел V - МВР се унищожават с протокол. По същия ред се унищожават и индигата, използвани при отпечатване на документи от особена важност.

192. Отчетността и съхранението на документите по линия на отдел V - МВР се организира в отделно деловодство, което се води от щатен служител или служител, който изпълнява тези задължения по съвместителство.

193. Документите по линия на отдел V и документите от особена важност се докладват за подпис или утвърждаване на ръко-

73 79
25

водството на министерството и началниците на поделения лично. Посредством друго лице такива документи могат да се предават само по изключение и то в запечатан вид.

194. Пакетите с документи по линия на отдел V се изпращат и получават чрез общото деловодство, където се описват в регистъра и без да се отварят се предават на определения служител.

Документите от особена важност се пакетират в двойна опаковка лично от изпълнителя или началника на Секретариата. Пакетите се адресират лично до съответния началник на поделение. Доставянето се извършва по преценка на началника на поделението по общия ред или от специален куриер с охрана и превозно средство.

195. Запознаването с документи от особена важност се извършва по указание на началника, който е подписал документа или началниците на поделения. За временно ползуване тези документи се дават само през работно време и се връщат на служителя, който отговаря за тяхното съхранение.

С документи по линия на отдел V МВР се запознават служителите, допуснати до такава работа и то в зависимост от обема на работата, която изпълняват.

196. Документите от особена важност се подшиват в отделно дело, което се съхранява от началниците на секретариати, а там, където няма такива - от началниците на поделения. В Секретариата на министерството това дело се съхранява от началника

80 ~~79~~

~~76~~

на отделение "Поверително деловодство". Сдадените дела за съхранение в архив се съхраняват в отделна каса от определен служител.

197. Всички документи по линия на отдел V, без ръководните заповеди и документите, които се прилагат към мобилизационния план, се подшиват в едно дело. Забранява се подшиването на тези документи към дела с други документи. Завършените дела не се сдават в архив. Документите, които са изгубили значение, отменените такива и излишните екземпляри се унищожават от комисия, в която влизат служители, допуснати до работа в пълен обем.

Документите се съхраняват в каси отделно от други такива. Мобилизационните планове и приложенията се съхраняват в запечатан вид от началника на поделението или от неговия заместник.

Помещенията и касите, където се съхраняват документи по линия на отдел V могат да се отварят в отсъствието на служителя, който ги съхранява, само при крайна необходимост, по заповед на началника на поделението. Един от служителите, на който се възлага това трябва да е допуснат до работа в пълен обем.

198. При непосредствена опасност да попаднат в ръцете на противника, документите по линия на отдел V се унищожават чрез изгаряне. Това се извършва по заповед на началника на поделението, за което той незабавно донася на ръководството на министерството. В донесението се посочва какви документи са унищожени и при какви обстоятелства.

81 70
77

XVI. КОНТРОЛ ЗА ОПАЗВАНЕТО НА ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА И ОТГОВОРНОСТ ПРИ НАРУШАВАНЕ НА ИЗИСКВАНИЯТА НА ИНСТРУКЦИЯТА

199. Контролът за състоянието на поверителното деловодство, за осигуряване опазването на държавната тайна, съблюдаването конспирацията в работата с поверителните материали се осъществява от началниците на поделения лично, чрез секретариатите и специално назначени комисии.

200. Началниците на поделения и началниците на секретариати /секретарите/ са длъжни ежедневно да контролират и периодически да извършват проверки, как се изпълняват изискванията на инструкцията от всеки служител.

201. В зависимост от състоянието на поверителните деловодства, но най-малко един път в годината всеки началник на поделение в МВР е задължен да организира извършването на проверка на състоянието на работата в деловодствата, опазването на държавната тайна и конспирацията в работата с поверителните материали във всички подчинени му поделения. За резултата от проверките се съставя протокол, в който наред с данните, характеризиращи състоянието на деловодствата, работата с поверителните документи, тяхното съхранение и опазването на поверителността в работата, задължително се правят изводи и практически предложения за отстраняване на недостатъците.

Резултатът от проверката се докладва на началника на поделението за вземане на мерки.

Из архивите на ДС

202. Началникът на Секретариата /секретаря/ извършва всяко тримесечие вътрешна проверка, която включва:

а/ наличността на поверителните документи в изпълнителите, независимо през кое тримесечие са получени;

б/ воденето на дневниците, отчетните книги и делата, какви нарушения се допускат от служителите в поверителните деловодства и изпълнителите на поверителни документи, а също така как са отстранени по-рано констатирани нарушения.

За установените при проверките недостатъци докладва на началника на поделението и с негово съдействие взема мерки за отстраняването им.

203. В края на всяка година началниците на поделения със заповед назначават комисия, която извършва проверка-ревизия за наличността на всички поверителни документи, получени или изготвени през годината.

За наличността на делата, ръководните поверителни заповеди, поверителната литература и картотеките проверката се извършва за всички години.

За резултатаот проверката се изготвя протокол, който се утвърждава от началника на поделението.

За ръководните поверителни, строго поверителни и строго поверителни от особена важност заповеди се съставя отделен протокол, в който се описват наличните заповеди по номера, години и екземпляри и препис от същия се изпраща в Секретариата на МВР до края на м. януари следващата година.

83 ff
79

204. Контрол за спазване изискванията на настоящата инструкция в поделенията на МВР осъществява и Секретариата на МВР, който периодически извършва обследване на състоянието на работата на поверителните деловодства, опазването на държавната тайна и конспирацията в работата с поверителните материали в поделенията и за резултата докладва на ръководството на Министерството на вътрешните работи.

Контролът за изпълнение на инструкцията в поделенията на войските при МВР се осъществява от III управление - ДС.

205. Началниците на поделения и останалия ръководещ състав при проверка и оказване на помощ на подчинените им служители и поделения, задължително проверяват и как се спазва конспирацията в работата, установения ред за движение на поверителните материали, правилното им съхранение и вземат на място необходимите мерки за отстраняване на недостатъците.

206. В случай на разгласяване на строго поверителни от особена важност, строго поверителни и поверителни сведения, загубване на документи, съдържащи такива сведения или предмети, сведенията за които се явяват поверителни, строго поверителни, или строго поверителни от особена важност, началникът на поделението донася незабавно за това на ръководството на МВР. Взема мерки за издирване на загубения документ /предмет/ и провежда щателно разследване.

207. Началниците на поделения възлагат провеждането на разследването на комисия от компетентни лица или на следо-

84 83
80

вател, които провеждат издирване на документа /предмета/, изясняват обстоятелствата при които е загубен или са разгласени сведенията и извършват необходимите действия за определяне степента им на поверителност.

Определянето степента на поверителност във всички случаи се извършва от комисия.

Ако загубения документ /или предмет/ е получен от друго поделение на МВР или външно ведомство, то заключението за степента на поверителност дава ведомството или поделението, което е изготвило документа.

Заключението на комисията от проведеното разследване се докладва на началника на поделението с практически изводи и предложения.

208. Издирването на загубения документ или предмет се прекратява само при случай, че са изчерпани всякакви възможности за издирване, внесена е яснота в обстоятелствата за загубването, установени са виновните лица и е внесено мотивирано заключение за прекратяване издирването, за вземане отношение към виновните лица и за снемане от отчет на загубените документи /предмети/.

Заключението за прекратяване на издирването и снемането от отчет на всички строго поверителни от особена важност и строго поверителни документи и предмети, а така също и на поверителните заповеди на ръководството на МВР се представят за

разглеждане и утвърждаване на ръководството на Министерството на вътрешните работи.

Заключенията за прекратяване издирването и снемането от отчет на останалите документи и предмети се утвърждават от началниците на главни управления, самостоятелни управления и отдели при МВР.

209. За нарушение изискванията на настоящата инструкция, когато тези нарушения са довели до разгласяване на сведения, съставляващи държавна тайна, загубване на документи,съдържащи такива сведения или предмети, сведенията за които се явяват държавна тайна, а така също за разгласяване на военни сведения виновните лица се подвеждат под наказателна отговорност, съгласно съществуващите закони в страната.

Във всички останали случаи за нарушения изискванията на настоящата инструкция виновните лица се привличат към дисциплинарна отговорност.

XVII. ЯВНО ДЕЛОВОДСТВО

210. Воденето на явното деловодство /приемане, завеждане на кореспонденцията, свързването на преписките по дневниците, образуване на делата, извършване на отметките по дневниците, предаването на преписките на изпълнителите, пререгистрацията на документите, оставащи за работа в изпълнителите след изтичане на текущата година и т.н./ се извършва в съответствие с изискванията на настоящата инструкция.

86 85
82

211. За разлика от поверителното, при водене на явното деловодство се допускат следните изключения:

а/ цялата входяща и изходяща кореспонденция се регистрира само в един дневник - приложение № 4;

По преценка на началниците на поделения могат да се водят и два дневника - отделно за входящата и отделно за изготвената в поделенията;

б/ пред отчетните номера не се поставят нули;

в/ при оформянето на явните документи не се пише никаква степен на поверителност и екземплярни номера. В долния ляв ъгъл на документа, на последната страница, вместо броя на написаните екземпляри, къде се изпращат, изпълнител, написал и дата се пишат само инициалите на изпълнителя и машинописката и дата на написването.

Пример: НС/ЕД
18.II.1972 г.

г/ явните документи се съхраняват в обикновени дървени шкафове;

д/ разрешава се да не се регистрират явните документи, съхраняващи се в личните кадрови дела на служителите /автобиографии, анкетни листове, въпросници и пр./, съставените от следствените работници явни документи за прилагане към следствените дела и явните документи, изготвени в оперативните поделения за вътрешно ползване;

87 86

88

е/ на явните номенклатурни дела вътрешни описи не се съставят. След приключване на делото, листата се номерират и се прави заверителен надпис за броя на листата, подшити в него;

ж/ след приключване на текущата година не се извършва проверка за наличността на документите, а се проверява само наличността на делата, образувани през годината.

212. При воденето на явната кореспонденция и работата с явните документи строго трябва да се спазват изискванията на настоящата инструкция, отнасящи се и за явното деловодство.

При нарушаване на установения ред на отчетност, съхранение и работа с явните материали, началниците на поделения вземат дисциплинарни мерки към нарушителите.

НАЧАЛНИК НА СЕКРЕТАРИАТА НА МВР:
Полковник

Отпечатана в 1 екз.

Изпълнител: комисия
Написала: Юрукова

София, 18.IV.1971 г.

Размн. в 38 екз.
и изпратено по списък

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!
Екз.№ 1

Окръжно управление на М. В. Р. - Бургас
Вх. -с- 9399 Дело №
Получено на 17. V. 1971 г.

П Р Е Д Л О Ж Е Н И Е

ОТНОСНО: проекта за нова Инструкция на поверителните деловодства в М.В.Р.

Предложеният проект е значително по-добър от сега съществуващата инструкция. В него се внасят редица подобрения по конспирацията , опазване на държавната тайна и работата на поверителните деловодства. С оглед неговото осъвършенствуване ние правим следните

П Р Е Д Л О Ж Е Н И Я:

1. В т.15 се говори , че всички дневници и книги се заверяват с подписа на началника на поделението. Ние считаме, че началника на поделението е достатъчно заангажиран и затова предлагаме всички дневници и книги да се подписват от н-ците на секретариата , а там където по щат няма такива от н-ка на поделението.

2. т.16-та задължава н-ка на секретариата да заверява с подписа си всички поправки. Ние считаме, че най-целесъобразно ще бъде поправката да се заверява от съответния деловодител допуснал грешката.

3. Към т.26-та да се посочи , че началниците на секретариати имат право да влизат в помещенията на поверителните деловодства и хранилищата.

Р А З Д Е Л III-ти

4. т.30-та регламентира какви документи и при каква необходимост се разработват. В същата между поредицата документи са посочени и докладни записки. Считаме, че ще бъде правилно наименованието докладна записка да отпадне. Това е документ изготвен от партийни учреждения. МвР е стройна военизирана организация в която е нужно да се изготвят останалите документи посочени в настоящата точка.

5. В т.35-та ал.последна се казва, че когато се изпращат поверителни материали със съпроводително писмо , но същото не съдържа поверителни данни то под степента на поверителност се отразява

167 А-1

"само за приложението". Този въпрос никъде не е разработен повече за да се изясни. Какви са неговите предимства и недостатъци нас не ни е ясно.

т.37-ма предлагаме от същата да отпаднат думите: " и отделни листа". Имаме впредвид, че ще се започне едно поголовно вписване на обикновени листи в книга приложение 11 и ще се наруши добрия ред който сега съществува.

т.39-та определя начина по който ще се приемат и предават черновите и написаните материали. Тук се задължават машинописките да пишат при отпечатването поредния номер от дневника, т.е. създава се известен род регистрация /размножителен номер/.

По-надолу в ал.III-та от същата точка се говори, че о.р. написал сам документа го предава направо на деловодството, без да се записва в дневника на машинописките. Ние считаме, че тук става въпрос за известна формалност. Едни ще записват в дневника, а други не.

Даването на напечатаното и ръкописите в деловодството усложнява работата и крие опастности от загубване, защото оттам ще ходят на доклад , а освен това в деловодството се намират много материали.

Предлагаме при машинописките да не се открива такъв дневник приложение 3. Приемането и предаването за писане да става по кочаните. Ръкописите на изпълнителите да се връщат от машинописките, а не от деловодителките.

В т.40-та се говори за повторно писане на листи и начин за тяхното унищожаване. В същата не е упоменато как ще става унищожаването с протокол или без протокол. Понеже унищожавания материал ще бъде поверителен редно е и протоколите да бъдат поверителни автоматически тогава същите ще трябва да бъдат регистрирани в обр. 4. Заслужава внимание сериозно да се помисли дали трябва да се въведе такъв порядък на работа при който ще се получи увеличаването на книжнината.

т.51-ва урежда въпроса за отваряне на кореспонденцията. Ние предлагаме отварянето на кореспонденцията да става от отговорника на деловодството или определения за целта деловодител. Така както получаването се извършва от отговорника на същото/ т.49 /, а не отварянето да става от началника на секретариата. Последният се явява като организатор на цялостната работа на територията на поделенията и ако започне да се занимава с отваряне на пощата неговото призвание значително се намалява, той се обръща на един обикновен

Из архивите на ДС

515

168

деловодител.

В т.54-та , не е изяснен въпроса кое ще се завежда в дневниците. Въпросната точка говори: "не подлежат на завеждане в входящия дневник оригиналите на сведенията получени от секретните сътрудници. На отчет се водят само размножените екземпляри от сведенията." В заповед № I-3500 от 28.XI.1969 год. за работата на органите на дС със секретните сътрудници в т.21 буква"г" въпроса със сведението и преписите от същото е уреден. Явно има противоречия между проекта и заповед № 3500. Предлагаме т.54 от проекта да добие следния вид: "Не подлежат на завеждане в дневника /входящия дневник/ сведенията получени от секретните сътрудници и размножените екземпляри от същите.

т.57-ма както т.51 така и тази точка задължават началника на секретариата ежедневно да се намира в поделението. Вместо той да бъде движещ лост в управлението по поверителните деловодства , осигуряване и опазване на държавна тайна и конспирацията в работата с поверителните материали,предвижване на редица въпроси поставени от ръководството т.е. провеждане на многокомплексни мероприятия , то същият се обръща на един обикновен деловодител. Предлагаме в тази точка термена "от н-ка на секретариата " да се подмени с " от определения за целта служител ".

в т.58-ма / стр.24-та/ на ред.17 вмъкнатото изречение /както и предаването на такива за постоянно ползуване от един служител на друг / да се изхвърли. Останалата част добре пояснява въпроса.

В т.60 буква"б" да се прередактира така: " Документи които в съответствие с изискванията на инструкцията за оперативния отчет се изготвят на ръка , машина, на бланки и се явяват задължителни при регистрирането и оформянето на делата , на делата от оперативния отчет и личните дела на секретните сътрудници : рапорти за вербовка; рапорт за извършена вербовка; атестации на сътрудниците; списъци; автобиографии; регистрационен лист и др.

т.68-ма - В предвид високата култура , съзнание и големия опит на личния състав от МВР предлагаме последното изречени да добие следния вид: "Документите по които работата е приключена се поставят към дело от съответния изпълнител." По този начин се прави голямо признание към целия състав. Взема се в предвид изминалото време . Внася се висока партийност в новия документ.

Из архивите на ДС

т.69-та описва как става оформянето на плика при изпращане на материалите, но е в явно противоречие с образците дадени в приложение № 26. Необходимо е както текстоално, така и картинно въпросите да бъдат единтични.

В т.70-та се говори за начина на опаковка на материалите като се сочи образец приложение 27 -В, а в материалите изпратени липсва такъв. Тези въпроси са показани в приложение № 26 макар, че там се говори за друг вид опаковка.

т.71 текстоално описва как ще става предаването на материалите /изпращането на посочения адрес/, като се цитира опис обр.30 , а в приложенията липсва такъв.

т.79-та абзац 1 -ви "при снемане на делата . . . . . " да отпадне целият поради това, че т.78 урежда въпроса с материалите които се поставят в тези дела. Веднаж нанесен номер на делото срещу документа не е нужно при снемането му в архив да се пише втори номер. С това работата много се усложнява , а дневника няма да има привитлив вид ще бъде много претрупан. В тази връзка предлагаме т. 80 буква"В"също да отпадне. Ако евентуално се наложи да се прави справка то при началника на отделението се води дневник в който са вписани всички дела по оперативния отчет, като по този начин същия контролира " стопанството " на отделението.

Р А З Д Е Л -IV-ти

т.89-та предлага като че ли несвойствени задачи на началника на секретариата / за неговото призвание писахме по нагоре/предлагаме същата да добие следния вид: " Отговорника на деловодството или определен работник от същото определя кои документи към кои дела да се отнасат."

т.98-ма която урежда пререгистрирането на онзи документи по които работата до 31.III.на следващата година не е приключена да отпадне. Работата е показала , че в едно окръжно управление което приключва годината с около 12.000 входящи и 7-8 хиляди изходящи номера за I-вото тримесечие на следващата година остават неприключени около 950 - 1000 материала. Всяко ново пререгистрирване сериозно ще затрудни работата по ред стекли се обстоятелства. Допълнителното писане вече по два дневника се явява акт за усложняване на нашата и без това сериозно надута и с нищо не оправдана книжнина.

170 АЕ

Съгласно заповед № 4200/64 год. а и точка 112 от настоящия проект се казва, че всички дела и дневници открити по изработената номенклатура се намират в съответните деловодства на съхранение за две години, след което се здават в архив. През тези две години деловодителките са длъжни да правят справки на работниците по тези дневници и дела. На практика съществува възможност и ще бъде съвсем правилно материалите да не се пререгистрират, а да се търсят и отчитат по дневника в който са регистрирани. Предаването им към дело след 31.III.да се отрази в дневника в който са регистрирани и се поставят в делата за новата година. След тази дата отговорника на деловодството изготвя протокол за неприключените писма. Същите се утвърждават от началника на поделението и служи за официален документ по който се търсят неприключените материали. Предлагаме т.98 да добие следния вид: " Поверителните документи , които са заведени на отчет през изтеклата година , но до 31.III. работата по тях не е приключена следва да се търсят през новата година.

Отмятането на същите при връщане към дело да става в същия дневник, а материалите да се поставят в номенклатурните дела за новата година.

В същия срок се приключва и работата по оформянето на архивните еденици."

т.105-та - към същата да се прибави нова буква "д" със следното съдържание:" Времето за което се отнасят документите". Така както е дадено в примерите.

т.114-та определя описите за предаване на документите в служебния архив да се правят в два екземпляра от които един за отдел III-ти /секцията/, а втория остава в деловодствата.

В Заповед №I-4200/24.XI.1964 год. т.62 изисква в отдел III-ти/секцията/на всеки фонд да се образуват по две дела, което предполага само там да има описи в 2 екземпляра. Явно между проекта и горната заповед има противоречие. Предлагаме в т.114 на проекта описите да се изготвят в 3 екземпляра/ може да са в два екземпляра, но да не се остава в деловодството?/.

Р А З Д Е Л И - V, VI, VII и VIII-ми

Според нас тези раздели са добре разработени, работата по същите ще се устрои добре.

Из архивите на ДС

518

171

Р А З Д Е Л IX-ти

В т.147-ма буква"в" да се оточни до кое поделение ще се изпращат въпросните искания.

Р т.141 буква"д" и т.148 б"е" да се изхвърлят. Затова тези печати се наименоват и лични. Те могат да бъдат най-различни един от друг и служат само за задоволяване на личните нужди на рабо ника, затова не е наложително да се водят на отчет.

Р А З Д Е Л И X-ти и XI-ти

Ние считаме, че същите са разработени добре.

Р А З Д Е Л XII-ти

т.76-та не разрешава на наши служители да носят със себе си поверителни материали , а това да става чрез кориерите на под.1224, а при спешни случаи от наши въоръжени служители и то пове че от двама.

т.163 абзац последен гласи- изпращането на поверителната кореспонденция по други служители е забранена.

Между тези две точки има известно противоречие. Но правилно е по наши служители да не се изпращат материали.

Нас сериозно ни вълнува пренасянето на поверителната кореспонденция от служителите на поделение 1224 към Министерството на съобщенията. Тези другари пренасят цялата кореспонденция , не само на МВР, но и на всички други. В тях е съсредоточена огромна държавна тайна. Чантата му е пълна и той се движи сам. Погледнете какво сериозно противоречие между т.76 от нашия проект и документа и практическото му изпълнение от служителите на под.1224.

Ние считаме, че се създава благоприятна обстановка в даден необходим момент цялата тази кореспонденция да бъде вземата от тези куриери без да може да се посочи кой е"крадецът ". Ето защо предлагаме нашето министерство да разгледа съвсем сериозно въпроса и се съгласува с Министерството на съобщенията.

В т.170 абзац последен " Бутилки с течности за . . ." ще трябва обезателно да се оточни с Министерството на съобщенията- поделение 1224, защото в ежедневната практика когато пишем"чупливо" другарите отказват да приемат тези пакети, като твърдят , че по тяхната инструкция това е забранено.

Из архивите на ДС
519

В т.172 ал.II се говори, че окръжните управления изпращат и получават поверителната кореспонденция . . . . също с брезентови човалчета, а т.173 говори, че същата кореспонденция между различните поделения се изпраща без да се слага в човалчета. Каква е разликата между едната и другата кореспонденция отделен въпрос, но явно е едно, че в тези две точки има много сериозни противоречия. Необходимо ще бъде едно уточняване.

Нашето мнение е окръжните управления да поставят в човалчета кореспонденцията , която изпращат само в куриерската група на секретариата, останалата кореспонденция да не се поставя в човалчета.

т.180 - предлагаме първото изречение да отпадне, а от него да се създаде в раздел 17-ти нова точка или т.180 да стане: " Препоръчаната явна кореспонденция задължително се описва. . . " а в раздел 17-ти новата точка 209а да добие следния текст: "Явната кореспонденция на поделенията на МВР бива препоръчана и обикновена"

Р А З Д Е Л - XIII-ти

В т.185-та се казва, че за унищожаване на материалите се изготвя протокол утвърден от началника и подписан от комисията. В т.186 ал.II се говори, че след унищожаване на материалите на края на протокола комисията отразява кога, къде и по какъв начин е извършено самото унищожаване, което се заверява с подписите.

Ние считаме, че правилно ще бъде на гърба на този протокол да се изготви кратка справка в която да се засегнат горните въпроси и на край не да се подпише от комисията. По този начин протокола ще добие по привитлив вид .

В т.188-ма буква"к" да отпаднат последните 7 думи във връзка с промяната по т.87.

Р А З Д Е Л -XV-ти

т.190-та предлагаме да добие следния текст:"В поделенията на МВР до работата по линия на отдел V-ти - МВР в пълен обем се допускат: Началника на поделението, първият му заместник, заместниците по ДС, началника и офицерите от отделение V-то , а другите длъжностни лица се допускат до работа в частичен обем - в кръга на изпълняваните от тях задачи. . . . . "и т.н.

173 II

По т.194 ал.II.предлагаме запечатването да се извършва лично от изпълнителя или от отговорника на деловодството, а не от началника на секретариата.

т.196-та от една страна решението е правилно, че съсредоточава материалите от особена важност на едно място, от друга страна ни се струва, че се нарушава добрият за сега порядък - материалите да се съсредоточават по линии. Порядъка който се предлага с проекта сериозно нарушава тази досегашна наша практика. Получава се разкъсване на материалите по различни линии. Освен това като че ли място за съхраняване при началника на секретариата не е най-подходящото . Правилно ще бъде тези материали да не се разкъсват, а да се слагат по линии. Ако това не се възприеме то тяхното съхранение да става от отговорника в деловодството, а там където няма такъв от съответния деловодител, защото те са хората на които ние сме гласували цялостно доверие и в никакъв случаи не бива да ги игнорираме. Останалата част от точката може да си остане така.

? т.197-ма ал.II да получи следната редакция: "Документите се съхраняват в каси отделно от други такива. Мобилизационните планове и приложенията се съхраняват в запечатан вид от началника на отделението /работника / в самото отделение."

Съхраняването им при началника или неговия заместник лишава работниците от отделение Х-то редовно да отразяват станалите промени, поради това , че ръководството често отсъствува. Освен това разработването на плановете е лесно , но тяхното постоянно освежаване е много трудно , но същевременно най-важното. Съхранението при ръководството ще изисква да се въведе известен порядък на здаване и приемане, което още повече усложнява нещата.

Р А З Д Е Л XVI-ти

т.201 - Действително от гледна точка на конспирацията в нашата работа съвсем правилно е да се извършват такива проверки. По-лесно те ще стават в малките поделения, но в големите такива ще бъде много трудно , защото една такава проверка обикновено трае около 20-25 дни. Поделенията ще срещнат сериозна трудност при извършването на такива проверки, поради това, че трудно ще могат да се заделят хора за комисия, защото ще страда пряката им работа. В тази връзка предлагаме тази точка да отпадне.

Решен

В проекта е изпуснат един много важен момент от дейността на деловодителите в поверителните деловодства.

Из архивите на ДС
521

Борба на същите за свеждане до минимум неприключените материали. Така както т.202 регламентира въпроса с тези неща ще трябва да се занимава началника на секретариата.

Предлагаме да се открие нова точка 201 а,със следното съдържание:" Деловодителите от поверителното деловодство всяко тримесечие изготвят протоколи за неприключените материали.

Протоколите се докладват на началника на поделението"

Този начин ще задължава деловодителите да работят с по-голяма активност за постигане на целта. При предлагания проект в т.202 съществува стремеж за освобождаване на деловодителите от отговорност.

Считаме , че редакцията на т.202 не регламинтира добре дейността на началника на секретариата, като ръководител на тази служба. По скоро тук се регламентира дейност от по друг характер. Предлагаме същата да добие следната редакция: " Началникът на секретариата /секретара/ в своята ежедневна работа осъществява контрол върху държавната тайна, конспирацията в поделенията на МВР и работата в поверителните деловодства.

При констатиране на недостатъци дава указания за незабавното им отстраняване и докладва на началника на поделението".

Така редактирана точката хвърля по обилна светлина върху дейността на началник секретариата. Не е нужно да се посочва толкова детайлно , че ще трябва да се проверява наличността на поверителните документи , дневниците, отчетни книги, делата и т.н. Всичко това е едно богато ежедневие в дейността на същия. Освен това едно такова решение като това по т.202 сериозно ще затруднява поделенията.

В т.205-та предлагаме да започва така:" Задължават се началниците на поделения . . . . . " . Поместването на тези две думи имат особено голямо значение. Те ще накарат всички ръководни работници извършваци проверка в своите подчинени да проверяват как се спазва и заповедта по поверителното деловодство.

Р А З Д Е Л XII

Когато говорихме за точка 180 в раздел XII-ти ние предложихме към раздел XVII да се открие нова точка 209а със следното съдържание: " Явната кореспонденция на поделенията на МВР бива препоръчана и обикновена."

Из архивите на ДС
522

175

Имали сме впредвид, че именно тук в тази глава се говори за явно деловодство и ще трябва тук да се пише , а не в другия раздел.

Поради това, че в поверителното деловодство предлагаме промени , то неминуемо се променя и т.210 от която следва да отпадне вмъкнатото изречение ". . . . . пререгистрацията на документите оставащи за работа в изпълнителите след изтичане на текущата година и т.н.". Останалата част от точката да остане същата.

ПО ОБРАЗЦИТЕ

Инвентарна книга приложение 1 е прототип /изменени са само някой названия/ на прил. 5 от Заповед 990/68 год. и ще устрои поделенията много добре.

Регистър прил.2 устройва поделенията добре. Към този образец имаме следната забележка: Поверителното деловодство по този образец ще предава на другите деловодства главно запечатан плик /пакет/ и ще бъде съвсем правилно думата документ да бъде заменена с думата пакет.

Дневник приложение 3 , ние считаме, че досегашния начин на работа , отговорника на машинописното бюро да се подписва на кочана от откъснатия лист при получаване черновите , а при връщане на изпълнителя съответно той се подписва на другия край , не е лоша и добре ни устройва.

Въвеждането на приложение 3 много сериозно ще затрудни работата ни. При всички случаи в големите поделения ще трябва да се създаде отделна бройка , която да се занимава с деловодителска работа. В бюрата ще се наложи о.р.да се трупат и редат на опашка.

В т.38 се говори едно. т.39 ал.I и II уреждат приемането на материалите, а ал.III. /отпечатване на документи от о.р. / веднага противоречи на горните точки и алинеи. Всички тези неща ни карат да мислим, че съществуват сериозни противоречия и сериозно усложняване на работата. Може да се каже , че така подработени горните точки клонят и към формализъм. Защо ? Защото о.р.когато сам печата , не се регистрира в дневник 3, а ако печатат машинописките се регистрира. Считаме, че малко логика има тук. Затова предлагаме този образец и точките по него да отпаднат.

Ако въпреки нашето мнение модела се наложи, то нужно ще бъде поне графа 10 да се измени така:" Дата и подпис на о.р.

Из архивите на ДС
523

/ служителя /за получаване на документа и черновата ". В следващото приложение ще се обосновем защо трябва да бъде така.

Приложение 4 , Още сега трябва да кажем, че в този модел има много хубави неща и се решават много въпроси нерешени досега. Успоредно с това обаче, искаме да кажем, че според нас има и сериозни недостатъци. Кои са те ?

1. Не е необходимо листовете от черновите на изпълнителите да идват в поверителното деловодство, да се записват в графа втора и изпълнителя да се подписва. Тези листи веднаж се вписват в приложение 3, оттам пътуват в деловодството ,където има огромна съсредоточеност на поверителни материали и недостиг на време, ходят на доклад. След това о.р.ще получава материалите. Той ще е в командировка и те ще се трупат по цял куп. Деловодителките които разнасят вторите екземпляри от материалите още сега имат затруднения, немогат да носят същите понеже са много и се налага да се връщат по няколко пъти, а с това се губи време и то много ценно. Какво би станало ако там отидат и ръкописите. Ще се получат материали двойно повече. Затова ние предлагаме графа 2-ра да добие следния текст: " Номер на получения документ и дата ", а останалото да се изхвърли т.е. изпълнителите да получават своите ръкописи от машинописното бюро, а не от деловодството. С това ще се намали книжнината, печели се време и приложение 4 ще има превитлив вид, а не да прилича на парична ведомост.

2. Считаме, че абсолютно излишно е графа 4 тя не може за абсолютно нищо да ни ползува, никаква помощ от същата няма. Многото повторения и записвания не осигуряват поверителността а усложняват работата и увеличават книжнината. Предлагаме същата да отпадне.

3. Излишна се явява и графа 10. По-горните съображения предлагаме същата да отпадне.

4. Графа 12 не бива да бъде в този образец. Тя просто се повтаря от приложение 3 само , че е казана с по-други думи, но по същество решава един и същи въпрос. Дневника в деловодството няма и не бива да има никакво отношение по препечатания лист. Това е акт на машинописките. Предлагаме тази графа да отпадне. Освен това тази графа също се слага подпис с което се влошава още повече естетиката на дневника.

В така посочения вид от нас ние считаме, че приложение 4 , опростява работата ни, не увеличава книжнината, а също така ще може добре да послужи и за регистрационен дневник.

Из архивите на ДС

524

177

Приложение 5 - Добре ни устройва , но графа 6 е излишна. В текста на т.117 ал.предпоследна има неясности, като се посочва, че в графа 9 на приложение 4 се нанася изходящия номер на заповедта. Ако погледнем какво название носи тази графа неможем да си обясним защо ще трябва там да се пише номера на заповедта. Това според нас е съвсем излишно. Предлагаме изречението " а в графа 9 на дневник . . . . ." да отпадне. Логично погледнато тази точка се отнася повече за секретариат МВР, но не е лошо тя да урежда въпр са и за останалите поделения.

Приложение 6 - добре ще устрои поделенията.

Приложения 7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20, 21 и 22 добре са разработени.

Приложения 23,24 и 25 - В писмата след степента на поверителност е написано:" Само за приложенията " , а в отпечатано " изпълнител " е оставено място за подпис . Първото според нас не е нужно, защото излиза , че писмото не е поверително и може да се загубва, а трябва да обръщаме по-голяма внимание на приложенията Освен това така решен въпроса ще дава основание на о.р. да дават писмата към дело, а приложенията да прилагат към делата по оператив ния отчет т.е. нарушава се т.81 от проекта. Предлагаме писмото и приложенията да бъдат една неразделна част , а написаното на писмо то под степента на поверителност "само за приложенията" да отпадне поради горните ни съображения.

В оформянето отпечатано изпълнителя да не се подписва а машинописката да написва фамилията му. В противен случай ще се срещнат много големи затруднения . Изпълнителя дал материала за писане и заминал някъде, нужно ще бъде да се чака за да се подпише и тогава да се изпрати. Ще се налага някой материали да заминават по спешност и от мисълта да не се закъснее ще се изпращат без под пис. Тихо мълком това ще си пробие път и ще се отиде до формализъм. Предлагаме изпълнителя да не се подписва, а машинописката да пише фамилията му.

Приложение 26 - Показаните в приложението противоре чат на т.69 от проекта. Необходимо е да се оточни единият и другият случай ни устройват добре. В проекта в т.70 се говори за приложение 27 "в", но при нас такова няма, а приложение 26 дава пояснение.

С останалите образци сме съгласни.

Из архивите на ДС

525

178

В проекта са разработени и раздели които преди не съществуваха. Изобщо хвърлена е обилна светлина върху работата по конспирацията, опазването на държавната тайна и поверителните деловодства. Сериозно е замислено и се дава основание за провеждане на новокомплексни мероприятия. Излезе се от кръга тази дейност да бъде само предмет на секретариата. Много хубави са точки 58, 205 и много други. Естествено и резултатите в бъдещата работа ще бъдат по-добри.

В стремежа си да се изготви един действително хубав ръководящ документ групата работеща по проекта е допуснала и някой слабости. Не се оточнени добре названията в целия модел. Така напр. мер в т.53 се говори "получените документи като правило се завеждат в деня на получаването в дневника приложение 4, а в т.54 това название е дадено във входящия дневник. Такива случаи има и в останалия текст т.64,66,78 и т.н.Считаме, че е необходимо цялата терминология да бъде стриктно уеднаквена, защото това остава основен ръководен документ за един по продължителен период от време.

Модела допуска и много сериозно увеличение на книжната ни работа, посочени в приложение 3, 4 т.98,196, 202 и много други

В целия проект като червена нишка е подчертано , че началника на секретариата отваря пощата, проверява документите, извършва тримесечните проверки, съхранява , приема и раздава материалите от особена важност и т.н. Изобщо на него е отредено място като един деловодител. Това се потвърждава от т. 16, 51, 57, 89, 194, 196, 202 и т.н.Абсолютно сме съгласни , че той ще трябва да бъде движещ мотор в цялата тази дейност и особено там където има повече поделения. Началника на секретариата трябва да бъде пръв помощник на ръководството при проверка на изпълнението и при провеждане в изпълнение на заповедите и разпорежданията му. Ние считаме, че проекта задължава същия с много несвойствени задачи, а се изпуска главното.

Предлагаме след получаване бележките от различните поделения да се разгледат и обсъдят внимателно , след което се извърши корекция на проекта. Така изготвения проект наново да се изпрати в поделенията за запознаване от състава и в един срок към м.август да се проведе национално съвещание - семинар с началниците секретариати на което да се обсъди основно проекта и тогава се пристъпи към неговото издаване.

Из архивите на ДС

179 ~~186~~

Единствено наше желание е да се излезе с документ , който значително ще намали книжнината, същевременно ще подобри работата ни за един сравнително по дълъг период от време.

Н-К ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР
Полковник:_____
4.V.1971 год.

Размножено в 2 екз.
№ 1 - Секретариат МВР
№ 2 - към дело
Изп - Ат.Тотев
Нап - Берова
4.V.1971 год.

по вх.№ 2460/19.IV.1971 год.

Строго Секретно!

Екз.№ 1

141

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
№ 1565
22 МАЙ 1971 г.
РУСЕ

ДО
НАЧАЛНИКА НА СЕКРЕТАРИАТА ПРИ МВР
С О Ф И Я

16.V.71

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБОТИ
Вх. № 5468 от 25.5.1971 г.

М Н Е Н И Е

За проекта за Инструкция за водене на поверителните деловодства в поделенията на МВР.

Предлаганият проект и неговият замисъл с детайлно разработени постановки и максимално обхващане на всички въпроси,в основни линии намираме за действително необходим в осигуряването на държавната тайна и конспирация в работата с поверителните документи.Считаме обаче,че принципната разработка на въпросите които са залегнали в този проект би следвала да има предвид редица нови изисквания,постановки и оценки които се обособиха с внедряването на нови и съвременни методи в отделни сектори в системата на МВР.В това отношение проекто-регламентиращата се система от условия,не носи такива елементи,а усложнява чувствително трудовия процес,както на работниците от поверителните деловодства,така и на останалите служители от оперативния състав.А това по наше мнение не съответствува на изразяваните отдавна становища и утвърдилото се вече мнение у почти всички служители против ежедневно увеличаващата се отчетност и книжнина,въпрос за който и др.Министър на състоялото се съвещание с ръководния състав на 6 май т.г. наново подчерта тази необходимост за РЕШИТЕЛНО ОПРОСТЯВАНЕ НА ОТЧЕТНОСТА И НАМАЛЯВАНЕ на ИЗЛИШНАТА КНИЖНИНА.А известно е,че от това как е организирана работата и трудът на поверителните деловодства като спомагателни служби на оператив-

142

ните служби и съответните служебни ръководства,зависи до не малка степен времето и трудът които те разходват в ежедневната оперативно-служебна дейност. Тези наши оценки за проекта като цяло,възникнаха при обстойното му обсъждане от колектива на основание следните основни бележки,които считаме за уместни:

1.Водените отчетни книги на секретната документация по досега действуващата инструкция обявена със заповед № I-990/1963 година в сравнение с предлаганият проект имат увеличение с приблизително над 1/3 . Увеличен е броят и на съответните графи на тези отчетни книги в проекта,които в някой от тях достигат до 24.

2.С премахването на изх.дневник и въвеждането на дневник приложение 4, практически ще се окаже невъзможно и трудно воденето на кореспонденцията чийто обем ежедневно нараства /виж приложената таблица/.В този случай трудът в поверителните деловодства не може да бъде правилно организиран.Всички функции по регистрацията на кореспонденцията ще се изпълняват от един служител при чувствително усложнен и примитивен трудов процес,който въпреки усилията си,физически ще бъде възпрепятствуван да изпълнява задълженията си правилно.

3.Ненужен и чувствително обременява работата двойния отчет на отпечатаните и регистрирани документи в дневници приложение 3 и 4 .Това не осигурява бързото движение на даден документ от о.р.до съответната машинописка и обратно и създава условия за нарушаване на конспирацията,особенно що се отнася да сведенията на секретните сътрудници с чийто съдържание ще следва да се запознават и служителите от деловодствата.

4.Необосновано се предлага отчет на железните каси и магнитофонните ленти с и без запис в секретариатите.Първите са предмети,които се водят по-начало на отчет от тиловите органи като инвентар,поради което не виждаме нуждата те да се водят на втори отчет.Това в определена степен се отнася и до съхраняването,ползуването и отчетността на магнитофонните ленти,които въпроси са уредени с друга заповед на ръководството на МВР по линия на управление IV, ДС под № I-2150/1970 година.Това са предмети от оперативната техника и по тях служителите от деловодствата не бива да имат отношение.

142

5.Лично на началниците на секретариатите се определят твърде много задължения,които ги лишават от възможноста на близък и оперативен помощник на служебното ръководство/т.т.51,57,119,159,196 и 202 /.Като изхождаме от обема на регистрираната документация само за една тримесечие,от която само секретната такава възлиза средно на около 3000 документа,то времето което той ще отделя за установяване тяхната наличност съгласно проекта,не ще му дава възможност да изпълнява друга дейност /изпълнителска и контролна/.

Следва да обърнем внимание върху това,че честите проверки на секретната документация които се предлагат /тримесечни и други две през дадена година /ще разстройват в дадена степен работата на оперативните и други служби и създават условия за губене ценно време на оперативните работници отклонявайки ги тяхното внимание от изпълнението на първостепенни служебни задачи.

Въз основа на изложените по-горе бележки и констатации и оформилото се мнение и от други такива от второстепенен характер,предлаганият проект се оценява като неприемлив.Намираме,че той би осъществил своето предназначение само при най-възможно опростяване на отчетноста и чувствително намаляване на произтичащите във връзка с нея въпроси на книжнината,осигуряващи държавната тайна и конспирацията в работата.Преобладаващо е мнението,че сега действуващата инструкция за работата със секретните документи в поделенията на МВР,обявена със заповед № I-990/1963 година,по чийто изпълнение у състава има вече изградени трайни навици по правилно решава разглежданият въпрос. Възможно и приемливо е,тя да бъде допълнена със задължения които да обхващат незаангажираните досега на отчет сведения от секретните сътрудници.Това да се осъществява чрез предлаганият проект за дневник приложение № 3,който да се води в машинописното бюро и по който в края на годината да се сверява наличноста на размножените секретни документи от този характер.Този начин на отчетност,по наше мнение не бива да има връзка с водените в деловодството отчетни книги,ще скъсява пътя на движение на тези документи при спазване необходимата конспирация.

При това намираме за уместно да предложим,ако това се счете за целе-

144

съобразно,изхождайки от натрупания опит в Секретариата по тези въпроси, предлаганият проект да се експериментира за срок от 1 година в едно от най-образцовите поделения на МВР и в зависимост от получените резултати да се прецени неговото внедряване и у останалите поделения на МВР.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Проектоинструкцията екз.№ 35 и таблица за регистрираните в поделението преписки за 1969,1970 и 1971 година.

Н-К ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР
Полковник-
гр.Русе, 22.05. 1971 година

Отп.в 2 екз.

1-адресанту
2-към дело

Изп.Димитров

Русе, 21.V.1971 год.

Приложеното унищожено с
вх протокол № 6860/72 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!
Екз. единствен

152
147

МНР — У РАВЛЕНИЕ VI-ДС
Вх. № 5802 от 25 МАЙ 1971 г.

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБОТИ
ТАР АТ
Вх. № 5484 от 26-5 1971 г.

16.8.72

М Н Е Н И Е

ОТНОСНО: проектоинструкцията за водене на поверителните деловодства.

Инструкцията трябва да се подобри конструктивно, да бъде рационална в регламентиране на условията за спазване на секрекността. Да обобщава положителният опит и изискванията в това отношение, като съдействува за по-голяма оперативност и деловитост.

Ръководейки се от стремежа за обезпечаване на най-добър ред в секретността са разработени въпроси и изисквания, за които все още не са създадени условия или пък внасят усложнения в практическата дейност.

Така например , ако се приеме т.39 на проекта поделенията ще срещнат сериозни трудности, тъй като техническия състав е крайно недостатъчен и особено машинописките. Освен това поделенията не разполагат с необходимата техника, която би облекчила в някои отношения труда на техническия състав.

Досегашната практика н-ци на отдели да имат право да кореспондират с други поделения на Министерството считаме за правилна.

Ако се приеме т.46 последния обзац от проекта на инструкцията, н-ците на поделенията ще бъдат затруднени, а с това ще се увеличи и бюрократичността.

София, 25.V.1971 г.

НАЧАЛНИК У-НИЕ VI ДС
ГЕНЕРАЛ - МАЙОР:

118 16

ПОВЕРИТЕЛНО !

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

НАЙ-ГРУБИ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВИЛНИКА

1.На 14.10.1970 г.др. Христо Дорчев,I секретар в отдел IX-ти, е получил поверителен материал "До Политбюро на ЦК на БКП-относно отношенията между НРБългария и ГФР"/регистриран под маш.№ 1671 в 2 екз.по 13 листа/.И двата екземпляра не са върнати в поверителната служба.Сам Дорчев предполага,че един екземпляр е предал в ЦК на БКП,а за другия не си спомня на кого го е дал.

2.На 9.11.1970 г. др.Асен Таков е получил строго поверителен бюлетин №2 на Министерството външните работи/ изх.№ 1446 от 5.11.70 г./

3.На 25.11.70 г. др.Таков е получил строго поверителен бюлетин № 3 на министерството на външните работи /вх.№.397/.

На многократните напомняния и искания да върне бюлетините др.Таков заявява, че ще ги потърси, но и до днес не са върнати в поверителната служба.

3.На 25.8.1970 г.др.Краю Владов е получил " Докладна записка от Краю Владов до ЦК на БКП и др.Башев за нашите отношения с Етиопия"/регистрирана под маш.№ 203 в 4 екз.по 8 л/. Един екземпляр от нея не е предаден на поверителната служба.

4.На 13.9.1971 г.др.Страшимир Миланов,I секретар в отдел V-ти, е изготвил като явен документ "Информация за разговорите на посланика на Южен Виетнам у нас с др.Цанев,н-к на отдел V.По нареждане на др.Башев този материал е бил засекретен като строго поверителен под маш.№ 512.

5.На 22.9.71 г. др.Георги Богданов,н-к на отдел II, е предал за унищожаване -първи проект на " Характерни черти на политическото и идеологическото развитие на ПНР " от 201 листа, изготвен като явен материал от Института за външна политика и отдел II-ри.Материалът е поверителен и такава степен е сложена от др. Богданов с мастило./Този екземпляр е фотокопие от друг./-

6.През октомври 1971 г др. Върбан Цанев,н-к на отдел V, взел от др.Ботев поверителен материал " Бележки по отчетния доклад на посолството в Кабул за I -то полугодиена 1971 г" /регистриран под маш.№ 599/.Въз основа на него др.Цанев изготвил явен документ,но вместо да върне поверителния материал, на др. Ботев,той го унищожил като го накъсал и хвърлил в кошчето за отпадъци.

Разсекретен от Ст. Петров

148 17

7.На 22.11.71 г. др. Върбан Цанев получил от завеждащия поверителната служба поверителен материал " Докладна записка за проведени разговори с посланика на Южен Виетнам у нас на 20.11.71 г.", но категорично отказал да се подпише ,затова че го получава,тъй като бил изготвен от неговия отдел.

8.Материалите за и от посещението на Председателя на МС -др- Станко Тодоров в УНР,направено през ноември 1971 г са изготвени като явни от др. Георги Пангелов,I секретар в отдел II-ри.Наредено е и двата екземпляра от стенограмата са засекретени под маш.№ 1280 от 7.12.71 г./ В колко екземпляра е отпечатена не уточнено/.Др.Пангелов е изготвил като явни материалите от посещението на др.Иван Башев в УНР, направено през март 71 г.Наредено било и е засекретен последният окончателен вариант,

9.Материалите за и от съвещанието на министрите на външните работи на страните-членки на Варшавския договор, състояло се във Варшава на 30.11.и 1.12.71 г., са изготвени като явни от др. Атанас Настев,Николай Минчев и Димитър Гр ков.По нареждане засекретени са : стенограмата-протокол,един екземпляр от окончателния вариант от изказването на др Башев и други материали./ Др.Настев не е могъл да предаде всички екземпляри от документите /.

10.Материалите за и от посещението на Председателя на МС-др. Станко Тодоров в ДР Виетнам,направено през декември 1971 г.,са изготвени като явни от др. Страшимир Киланов, I секретар в отдел X-ти и др. Любен Петров,зам.министър на външните работи,въпреки че много от тях са поверителни.

11.На 10.12.71 г. др. Христо Димитров,зам.началник на отдел X-ти, е получил поверително писмо " До посланика и търговския представител на НРБългария в Джакарта относно търговията ни с Индонезия"/ регистрирано под маш.№ 717 - 2 екз по 3 л/.Вместо писмо била изпратена грама № 7726 от 15.12.71 г.Единият екземпляр от писмото е предал и е послужил като чернова на грамата, но другият не може да предаде в поверителната служба за унищожаване с протокол.Твърди ,че е предал и двата екземпляра в отдел IX-ти.Другарите от отдела твърдят,че на тях е предал само един екземпляр.

12.Концепцията за работата на Министерството на външните работи е изготвена като явен документ от комисия: др. др.Любен Петров,зам. министър,Богомил Нонев,зам.н-к отдел ППП,Асен Нейков,н-к отдел"Печат и култ.дейност",Стефан Стайков, I секретар в отдел IX,Любен Дамянов, зам.н-к отде

Трети,Бойко Димитров,научен сътрудник в ИВПолитика, и други
При изработването на концепцията са ползвани следните поверителни документи:

а/-Решенията на Политбюро на ЦК на БКП:за латино-американските страни; за арабските страни;за ЧССР ;за по-нататъшното развитие на отношенията на НРБ с ГФР; за отношенията на НРБ с Балканските страни;

б/-Доклад на др. Т.Живков " По някои въпроси на международното положение"/Строго поверително от особена важност/

в/-Докладна записка и Програма за по-нататъшното разширяване и задълбочаване на политическите,икономическите и културните връзки на НРБългария с балканските страни" от д. Тано Цолов,Иван Абаджиев,Гриша Филипов,Иван Башев.

13.През декември 1971 г др. Велислав Добрев ,аташе в отдел ППППИ, е изготвил като явен документ " Вътрешното и международно положение на НР Албания и перспективи за развитие на Българо-албанските отношения".Материалът е работен съвместно с отдел III и Института за външна политика.Др.Добрев е ползвал следните поверителни материали при разработката:

а/-Вх.№ П -1048 - на посолството в Анкара;
б/-Вх.№ П -1078 - на МНО-ГЩ ;
в/-Вх.№ П- 1081 - на посолството в Тирана;
г/-Вх.№ П - 1082 - на МВР / изх-№ -I-3086 от 4.10.7
д/-Вх.№.П -1096 - на посолството в Пекин;
е/-Вх.№ П-1135 - на МВР /изх.№-I-3270 от 29.10.71 г,
всички входящи номера са от 1971 г. и са върнати от него на 18.1.72 г.

14.Материалите за и от заседанието на ПКК на държавите участнички във Варшавския договор, състояло се в Прага през 72 г./ Изказването на др. Тодор Живков и другите материали, са изготвени като явни документи от др.Николай Минчев,Атанас Настев и Димитър Греков.

15.През януари 72 г отдел V-ти е изготвил "Доклад за работата на отдел Пети по изпълнението на решението на Политбюро на ЦК на БКП от 27 май 1969 г." като явен материал. / Същият е разглеждан на заседанието на Колегиума на Министерството на външните работи на 10.2.72 г /

16.На същото заседание е разгледан и " Доклад за работата на Комитета по въпросите на българската православна църква и религиозните култове" от др.Михаил Кючуков.В него

159

се разглеждат в полемична форма поверителни въпроси и се полемизира с поверителен документ на КВР.

17.През декември 71 г е изготвена като явен документ " Програма за по-нататъшно разширяване на връзките и сътрудничеството на НР България с балканските страни".За изготвянето е ползван поверителен документ Вх.№ П-1169 от 13.1 1971 г - " Докладна записка и Програма за по-нататъшно разширяване и задълбочаване на политическите,икономическите и културните връзки на НРБ с Балканските страни"./ Един екземпляр от Вх.№ П-1169 се намира в др. Петър Йосифов,зам-н-к на отдел III,но се ползва от др. Ненко Чендов;сега не могат да го намерят./

18.На 13.8.1970 г.др. Никола Държиков е изготвил поверителен материал-"Мероприятия за подобряване работата ни със СРМакедония ",регистриран под маш.№ 1420 в 3 екз.поб л. С него е трябвало да работи и работи др. Магдалина Бахнева I секретар в отдел III.Поради "неудобство при работа с него материалът е разсекретен от Главния секретар-др.Стефан Петров по предложение на др. Стоян Венев,зам-н-к на отдел III Материалът е поверителен.

19.На 12.9. 1971 г др. Георги Панчев,зам.н-к на отдел XI-ти,е получил препис от поверителен протокол от заседанието на Колегиума на Министерството от 6.9.71 г / регистриран под маш .№ 1108 на 2 л/ и препис-извлечение от протокола регистририн под маш.№ 1111 на 1 л/ относно анализ на изпълнението на плана за внос и износ и на спогодбите за научно-техническото сътрудничество с развиващите се страни.

Препис-извлечение от този протокол со получили и др. др. Върбан Панев,н-к на отдел V-ти и Асен Таков,началник на отдел XIII-ми, на същата дата.

На многократните искания да бъдат върнати другарите заявяваха,че ще ги предадат по-късно,но сега вече заявяват,че такива материали не намират при себе си и не могат да върнат в поверителната служба.

20.Отдел "Политическо проучване,планиране и информация" от октомври 1970 г. издава поверителен бюлетин на Министерството.Материалите се изготвят от сътрудници на отдела,който спазват реда по опазването на държавната тайна, но при изпращане за набор в печатницата на КВР своеволно

Из архивите на ДС
535

160

зачертават степентта на поверителност и регистрационния номер/ маш.№ /,под който даден материал е регистриран в поверителната служба.Материалите се носят и предават без какъвто и да било документ и следователно не се зачисляват на печатницата.По същият начин се връщат от печатницата на отдела , а той ги предава в поверителната служба.Това е пълна безотчетност на поверителните материали , поместени в бюлетина и на самите бюлетини. Този ред е бил приет временно докато се организира издаването на бюлетина.Той продължава с тенденция да се установи като най-подходящ.

21.Отдел "ППП" получава направо от други ведомства /НО-ГЩ-поделение 35440,МВР и др./ поверителни информации, който раздава за запознаване на зам.министрите и други служители,за които са резулирани.Раздават се без подпис.Чести са случайте,когато зам.министрите правят бележка на служители от поверителната служба,че това,което те предават вещу подпис, е по-малко поверително от това, което отдел " ППП" предава без подпис.

22.Отдел "ППП" въз основа на решение на Ръководството на Министерството изгражда картотека от перфокарти на цялата информация от мисиите,ведомствата и организациите, които се получава от отдела.Върху перфокартите се нанасят подробно,пълно съдържание на документите и материалите, така както това се прави в регистрационните дневници и вътрешните описи на делата в поверителната служба.Тези перфокарти не се регистрират никъде.

Създава се втори център за регистриране и обработка на поверителни данни извън поверителната служба.

23.Отдел "Кадри " назначава дипломатическите служители ,изпраща ги на работа в отделите,след което подготвя необходимите документи за съгласуване за работа с поверителни данни.Това е грубо нарушение на Приложение № 1 на Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна в НРБългария,одобрен с постановление № 65 на МС от 31.12.1967 г. Има случай,когато служители,допуснати до работа и работещи с поверителни данни, вземат от поверителната служба поверителен документ и го предават на служител, който е назначен и работи в отдела,но не е съгласуван за работа с поверителни материали.

21.2.72 г. 24.Отдел "Секретариат"не регистрира материалите "За служебно ползване",а много поверителни данни се пишат като"служебно ползване",за да се избегне реда за работа с поверителни материали.

118 25

161

25.Ръководството на Министерството получава "Доклад на др.Т.Живков по някои въпроси на международното положение" на международ. женщин. движение строго поверителен от особена важност, но се предава и съхранява в отдел "Секретариат" без да е заведен някъде.Получен с през октомври 1971 г в няколко екземпляри.Раздаван е за полване от др.Димитричка Попова от отдел"Секретариат".Един екземпляр №64 не се открива. Материалът подлежи на връщане в ЦК на БКП

26.На 10.2.72.г. др.Гачо Иванов Гачев,ИД Н-к отдел III-ти, предава на служителка от поверителната служба Решение на ПБ на ЦК на БКП,с което е утвърдена "Програмата за по-нататъшното разширяване на връзките и сътрудничеството на НРБ с Балканските страни",/виж пореден 17 /, за да бъде заведен като "супер секретен документ". Както решението ,така и Програмата са явни,без каквато и да е степен на поверителност.Материалът е предаден на Главния секретар за уточняване и не се е върнал повече.Движи се за запознаване. След това върнат и засекретен.

27.Материалите за и от съвещанието на ПКК на държавите -членки на Варшавския договор / Виж пореден номер 14/на 24.2.72 г./ се настоява от др.Николай Минчев да се получи по един екземпляр от него за да бъде засекретен,а за другите екземпляри и варианти да не се търсят. (За един и ону материал става въпрос - с т.14.)

Установява се практика важните поверителни документи за дейността на Министерството на външните работи да се изготвят като явни във всички тяхни варианти,да се съгласуват с различните ведомств и чак след като се свърши работа по тях,да се предава един,последният вариант за засекретяване и съхраняване в поверителната служба.

Правилникът се спазва преди всичко за съпроводителните писма. 24.2.72 г.

28.До ПБ на ЦК на БКП отн. директни поляти от Западен Берлин за НРБ, 5 листа, работено като явен м/л и изпратен като явен, даден за завеждане в пов. сх. един екз., от др. Стефан Петров на 15.II.72 г. с резолюция.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Поверително!

163

ПРИЛОЖЕНИЕ
к. изх. № Я-494

ДО ГЛАВНИЯ СЕКРЕТАР НА МИНИСТЕРСТВОТО
НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ
другаря Стефан ПЕТРОВ

Докладна записка

от Крум РИДЖАЛСКИ, началник на
Поверителната служба

ДРУГАРЮ ПЕТРОВ,

От 26 май до 5 юли 1972 г. направих проверка на състоянието на работата по опазване на държавна тайна - работата с поверителни материали, съхранение и наличие на материалите в поверителната служба за отделите на Министерството на площад "Славейков" № 6. Проверката обхвана от 1.I.1971 г. до 5.VII. 1972 г. и се извърши в присъствието на др. Северянка ВАНЧЕВА, зав. поверителната служба.

Работата по опазването на държавната тайна е организирана и се води в съответствие с Правилника на МС, одобрена с 65-то постановление от 31.12.1967 г.

Поверителната служба води правилно всички образци, предвидени от Правилника за входящата и изходяща кореспонденция, за материалите за вътрешно ползване, за движението на поверителните материали, за унищожаването на ненужните и съхранението на оставащите в архив поверителни документи.

Из архивите на ДС
539

Всички работещи с поверителни данни преди да започнат работа с такива се запознават с Правилника на МС, Списъка на сведенията, съставляващи държавна и служебна тайна за Министерството, с текстовете от Наказателния кодекс, третиращи наказание за издаване на държавна и служебна тайна и своевременно са снабдени с всичко необходимо за работа с поверителни материали.

Всички нарушения на правилата за работа с поверителни данни са докладвани на Вас,и въпреки взетите мерки и взискателността на др. Ванчева, не малка част от работещите с поверителни данни, грубо нарушават Правилника при работа с такива материали, не винаги се осигуряват условия за опазването на поверителните данни при работа с тях и в процеса на изготвянето на документите.

Чести са случаите, когато началници на отдели предават на сътрудниците си поверителните материали, които лично те са получили от поверителната служба, последните работят с тях и ги връщат в службата. А началника на отдел Пети др. Константин ГРИГОРОВ винаги постъпва по този начин: той получава, раздава на вяра на сътрудниците си и разчита те да връщат документите в поверителната служба. Този начин за работа с поверителни данни е забранен.

Най-труден за изясняване и намиране на материала беше следния случай: др. Любен ПЕТРОВ на 26.5.т.г. е получил "Докладна записка до ПБ на ЦК на БКП и Концепция за всестранното развитие на отношенията на НР България с арабските страни" /№ П-69-58 от 26.5.72 г./, изпратени от КИНТС на МС.Материалите подлежат на връщане. Настоява се да бъдат върнати. Търсим ги от др. Петров. Той ги предал на др. Георги Танев, а той - на др. Ненко Чендов. Последният твърди, че след заседанието на

Из архивите на ДС

КИНТС, ги е предал. В поверителната служба на КИНТС не са върнати. Търсенето продължи няколко дни. На 4 юли т.г. материалите бяха донесени и върнати в поверителната служба от др. Георги Васев, съветник в отдел Шести. Той работил с тези материали и ги съхранявал при себе си.

Много чести са случаите работещите с поверителни данни сами да унищожават поверителни материали, които са получили от службата. Когато им се потърсят поверителните материали, тогава заявяват, че са ги унищожили заедно с други материали.

В резултат на такова отношение към поверителните документи не можаха да покажат получените от тях поверителни материали следните служители:

А. За 1971 година:

1. МИЛКА КИТОВА - маш.№ 344 - 2 по 1 л. - До ПБ на ЦК на БКП да се анулира поканата борци от Южна Корея да посетят НР България.

2. ВЪРБАН ЦАНЕВ - маш.№ 599 - 1 на 3 л. - Оценка на плана на посолството в Кабул за I-во полугодие на 1971 г., получил го от др. Ради Ботев. Представена е бележка, че др.Цанев е унищожил 2-та екземпляра; на 7.6.1972 г. др. Ботев предаде в поверителната служба 1 екз. от материала, който е намерен в касата на др.Цанев.

3. ГЕОРГИ ПАНЧЕВ - маш.№ 626 - 4 по 10 л. Относно положението в Близкия изток, Алжир и Мароко. /От изготвянето на материала др.Панчев боледува и с него не е говорено/.

Из архивите на ДС

541

4. ЛАЗАР КРЪСТЕВ - маш.№ 693 - 1 на 16 л. - Инструкция за работата на посланика на НРБ в Танзания. Предал е обяснение, че го е унищожил заедно с маш.№ 633 - Справка за Танзания.

5. ХРИСТО ДИМИТРОВ- маш.№ 717 - 2 по 3 л. - Писмо до посланика и търговския представител на НРБ в Джакарта относно търговията ни с Индонезия. Отпечатано в 2 екз. Един е предал в отдел IX, където е послужил за чернова на т-ма № 7726 от 15.12.71, а другия не може да предаде, за да бъде унищожен с протокол.

Б. За 1972 година:

1. БОРИСЛАВ ДИМОВ - маш.№ 274-1 на 8 л. - Отношенията между КНР и Етиопия. Др.Стоян Заимов е предал бележка, че лично той е унищожил материала.

2. ВЕЛИКО ЕНЧЕВ - маш.№ 439 - 2 по 6 л. - Оценки по отчета на посолството в Найроби за 1971 година;
- маш. № 478 - 2 по 5 л. - Оценки по плана на посолството в Дар ес Салам за 1972 г.;
- маш. № 483 - 2 по 5 л. - Бележки по плана на посолството в Дар ес Салам за 1972 г.;
- маш.№ 549 - 2 по 2 л. - Писмо до посолството в Дар ес Салам за недоста-

Из архивите на ДС

542

тъчна информация за вътрешното положение на Танзания.

3. ЛАЗАР КРЪСТЕВ - маш.№ 481 - 2 по 5 л. - Бележки по отчетния доклад на посолството в Дар ес Салам. /Твърди, че го е предал на др.Вели ко Енчев, а той го унищожил заедно с другите материали/.

Въпреки изричните предупреждения, да не се режат поверителни материали, някои служители продължават да режат поверителни документи на тънки ленти за "удобство при работата". Др. Константин ГРИГОРОВ, началник на отдел Пети, е нарязал Инструкцията за работата на посланика на НРБ в Бангладеш, а др. Владислав ВИДЕНОВ - Инструкцията за работата на посланика на НР България в ДР Виетнам.

Не са редки случаите поверителни данни да се написват на незаведена на отчет хартия и след това да се настоява и заставя машинописката да напечатва материала като поверителен. Машинописката е отказвала да прави това, поради което случаите са Ви докладвани като нарушения.

При проверката се наложи някои дела да бъдат иззети от служителите, за да бъде проверено наличието на документите в тях. На 27.6.т.г. отидох в стаята на др. Бончо ПОПОВ, за да взе ма дело "Планове и отчети на посолството в Мароко за 1972 г. /№ 85/1, което той беше получил същия ден. В стаята нямаше никой Вратата отворена. Почаках. Дойде др. Илков. Др. Бончо Попов бе ше в стаята на секретарката на отдела, намираща се в другото крило на етажа. Като дойде др. Попов извади делото от откритата преграда из под плота на бюрото.

Из архивите на ДС
543

168

Вече няколко пъти др.Бончо Попов грубо нарушава правилата за опазването на държавната тайна.

Някои служители дълго време държат при себе си !! поверителни материали. Въпреки напомнянията бавно придвижват някои въпроси по тях. Това тормози работата.

Обемът на работата, голямият поток на материалите, които се изпращат за запознаване в централната сграда "ППП и другите отдели/ и обратно - за отделите на "Славейков" № 6 и горното отношение на някои служители към работата с поверителни материали, са създавали условия и завеждащият службата - др. ВАНЧЕВА е работила при голямо напрежение. В резултат на това е допуснала някои неточности и грешки, преди всичко при номерирането на материалите, отнесени към дело, посочване с кой протокол са унищожени и др. В процеса на проверката всички неточности и грешки са отстранени.

Др. ВАНЧЕВА не може да покаже маш.№ 44 - 1 на 1 лист, препис от раздела - Културни въпроси от плана на посолството в Чили за работата през 1972 г. По същество този материал е неповерителен, но не се намира в службата.

Като донасям горното, предлагам да се потърси строга отговорност на служителите, нарушили правилата за работа с поверителни материали.

София, 8 юли 1972 година

<u>отп.в 2 екз.</u>
маш.№ 581 цт
8.7.72 г.
екз.1-адресата
екз.2- КД №
Изпълн.Риджалски,чернова 5 л.

Първова !

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Поверително!
Екз.единствен

170

ДО
Н-К II ГЛ.У-НИЕ НА ДС
Т У К

Д О К Л А Д Н А З А П И С К А

от полковник Захари Захаров – началник
на XIV отдел при управлението.

За необходимостта от извършване на частична проверка по опазването на държавната тайна в министерството на външните работи.

През м.декември 1969 г., с разрешение на ръководството на министерството, бе извършена проверка от отдела на организацията и състоянието на работата по опазването на държавната тайна в министерството на външните работи.

Протоколът и препоръките за отстраняване на слабостите при работата и съхранението на поверителните документи и подобряване цялостната работа по опазването на държавната и служебна тайна бяха разгледани на заседание на ръководството на министерството, на което присъствуваха и представители на МВР. С такава цел бившия министър на външните работи утвърди на 5.III.1970 г. подробно разработени мероприятия. Независимо, че по-голяма част от тях са изпълнени необходимото подобрение в организацията и състоянието на работата с поверителни документи не се чуствува. В министерството се извършват много нарушения на основни положения от правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна. Повече от тези нарушения ние научаваме преди всичко:

Из архивите на ДС
545

141

неофициално/в устна или писмено форма/от завеждащ поверителната служба на министерството. Но тях не можем да легализираме, поради това че ще стане ясно кой ни информира по тези въпроси.

В ръководството на министерстото на външните работи има разбиране за необходимостта от опазване на държавната тайна. На практика обаче не се вземат бързо решителни мерки за създаване на предвидената от правилника организация на работа и съхранение на поверителните материали и не се търси необходимата отговорност от нарушителите на установения ред. Губят се поверителни документи, но изясняването на обстоятелствата при които са изгубени или причините защо не могат да бъдат показани при поискване продължават дълго време и не се налагат съответните санкции на виновниците. Допускат се да заминават на задгранична работа служители, като Димитър Чорбаджиев, Борис Попов, [illegible], Петър Пенев, Филип Фингаров, и Христо Дорчев, които не са предали и не могат да предадат поверителните документи, които им се водят.

Неправилно е възложено на Главния секретар на министерството да ръководи и контролира поверителната служба, тъй като няма необходимите правомощия. Освен това голяма част от времето службата се ръководи от двамата му заместници, което е нарушение на изискванията на правилника.

С цел легализиране на получените данни за нарушаване изискванията на правилника и оказване помощ за вземане на срочни мерки за отстраняване допусканите слабости и създаване на необходимата организация на работа и отчет на поверителните материали в министерството на външните работи и мисиите на НРБ, Предлагам отдел "държавна тайна" при управлението да извърши частична проверка в Министерството на външните работи по следните въпроси:

1. Подготовката на поверителните материали за заседания на ръководството и Колегиума на министерството, раздаването и връщането на същите в поверителната служба.

2. Подготовка на материали за съвещанията на Политическия консултативен комитет на държавите-членки на Варшавския договор и отчет на материалите от проведените съвещания.

3. Какви поверителни документи не са били предадени и не могат да се предадат в поверителната служба за периода 1970-м. III/7

4. Подготовката на материалите за поверителните бюлетини, из-

142

точници, отпечатване, разпространение и отчет.

5. Каква отчетност се води на поверителните материали в отдел "ППИ" – политическо проучване, планиране и информация.

6. Каква е организацията и състоянието на работата с поверителните документи в Института за външна политика.

7. Как е организирана работата и отчетността на поверителните материали в мисиите, какъв контрол се упражнява и каква помощ им се оказва от централната поверителна служба.

8. Как отдел "Кадри" на министерството изпълнява задълженията по т.1 от приложението към правилника, която изисква предварително да се съгласуват с МВР "Държавна тайна" кандидатите за работа, които ще заемат длъжности налагащи да работят с поверителни материали.

София,
20. VI. 1972 г.

Н-К XIV ОТДЕЛ, ВГУ-ДС
ПОЛКОВНИК _____

ДС 104

МВР
СЛУЖ. БЕЛ. АРХИВ
11 ОП. № 1
АРХ. ЕД. № 358

ВСШ "ГЕОРГИ ДИМИТРОВ" - МВР

Факултет ДС, Катедра "Специални дисциплини"-II

МВР—ОТДЕЛ ... ДС
Вх. № 1780 31.VII.1972 г.

Строго секретно!

Контр.№ 2.38

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Полк. К. Колев

БОРБАТА НА ОРГАНИТЕ НА ДС ПО ОПАЗВАНЕТО НА ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА В НРБ

Редакционно-издателски отдел

София - 1972

МВР
СЛУЖ. БЕЛ. АРХИВ
11 ОП. № 1
АРХ. ЕД. № 358

Вх. № 1032/13.VII.1972 г. ВСШ "Г.Димитров"-МВР

У В О Д

Постигнатите големи успехи в изграждането на социализма у нас, активното участие на НРБ в СИВ и във Варшавския договор, интернационалната политика на БКП и безрезервната вярност на нашия народ към народите на СССР прави нашата страна твърде важен обект за разузнаване от страна на противника.

Съгласно приетата комплексна програма на СИВ, нашето сътрудничество с другите социалистически страни и особено със Съветския съюз в различните области на живота в това число и по поверителни проблеми е значително разширено. По тази причина в много наши ведомства, научноизследователски и проектоконструкторски институти, учреждения (организации) и предприятия се работи с данни, съставляващи държавна тайна не само за нашата страна, но и за другите братски страни.

Пред вид на това, че връзките ни с капиталистическите и развиващите се страни в областта на икономиката, търговията, туризма, науката и културата се разшириха, създадоха се благоприятни условия за противника по легален път, посредством контакти с български граждани, осъществявани на наша или на чужда територия, да се добира до тайни за НРБ или такива за другите страни от социалистическия лагер.

За да бъде ефективно опазена държавната тайна в НРБ, през последните няколко години бяха издадени редица нормативни актове на Министерския съвет, целящи да се засили бдителността и отговорността на българските граждани, работещи в поверителни[1] обекти или ползващи в работата си поверителни материали.

Тези документи задължават и органите на ДС да вземат всички необходими мерки за тяхното спазване и прилагане, за да не се допуска изтичане на държавни тайни към противника.

В изпълнение на същите през 1970 г. от ръководството на МВР бе утвърдена нова инструкция за организацията на работа на орга-

---

[1] почти всички нормативни актове по ДТ, вместо думата "секретни" е употребена "поверителни", която е еднозначна на първата.

Из архивите на ДС
550

ните на ДС по опазване на държавната тайна в НРБ.

Въз основа на изложеното дотук, настоящата лекция си поставя за цел да подпомогне обучаващите се кадри на ДС да се запознаят със залегналите в тези документи принципни положения и изисквания за опазване на държавната тайна. Да спомогне за изучаване на каналите, по които тя изтича, да посочи основните задачи, методи и средства в борбата на органите на ДС за пресичане на тези канали и за разобличаване на престъпниците и нарушителите на нормативните актове по държавната тайна.

I. ПОНЯТИЕ ЗА ДЪРЖАВНА ТАЙНА

Според чл.104, ал.III от НК на НРБ "Държавна тайна са факти, сведения и предмети от военно, политическо, стопанско и друго естество, посочени в утвърден от Министерския съвет списък, чието разгласяване може да увреди интересите на Народната република" Следователно ДТ[1] са факти, които могат да бъдат събития (проведени военни учения) или действия (секретни производства на военна или друга промишленост и пр.). Сведенията могат да бъдат писмени или устни, съдържащи данни, които съставляват ДТ.

Данните трябва да съществуват, т.е. да са реални, да се отнасят до конкретни неща, обявени от закона като ДТ, да са верни, макар да не са пълни и абсолютно точни. Предмети, които съставляват държавна тайна, са например някои образци от въоръжението на армията, топографски карти, някои панорамни снимки[2], образци от отделни произведения на секретното производство, шифрови материали, секретни планове и др.

Факти, сведения и предмети, които макар и да са от военно или друго естество и на пръв поглед да изглежда, че разгласяването им би увредило интересите на републиката, но не са включени в списъка на МС или тяхното разгласяване не е забранено със закон или друго административно разпореждане, не представляват ДТ и издаването им не се наказва от закона.

Списъкът за ДТ е утвърден с постановление на МС под № 28 от 13.VII.1964 (ДВ,бр.53 от 24.VII.1964 г.).

---

[1] ДТ - държавна тайна

[2] Вж. разпореждане 216 на МС от 22.VI.1964 г.

Поради това, че от утвърждаването му досега в цялостния жи вот на страната станаха големи промени (влизане в строя на нови заводи, реорганизиране на армията, появяването на нови тайни от политически и друг характер) списъкът, с включените в него факти, сведения и предмети, вече не е достатъчно пълен и точен.

За да се премахнат тези непълноти и неточности, при нужда отдела по ДТ към МВР и другите министерства и ведомства внасят мо тивирани предложения в МС за неговото изменяне и допълване. Поради ограничения си обем той не може да отрази детайлно и да вземе пред вид абсолютно всичко, което следва да се опазва от държавата като държавна тайна, затова в пункт втори на упоменатото вече пос тановление № 28 на МС е казано, че се задължават всички министри, ръководители на централни ведомства и председатели на окръжни народни съвети въз основа на списъка на МС да утвърдят, всеки за своето ведомство, конкретен списък на фактите, сведенията и предметите, които съставляват ДТ, като определят и степента на секрет ността им.

Тези списъци на отделните ведомства съдържат конкретни дан ни и факти, които съответното учреждение опазва като свои секрети, но съдържащи се в рамките и определени на базата на данните от спи съка на МС.

По тези причини включените в тоя списък факти, сведения и предмети, трябва периодически да се преразглеждат, изменят и до пълват. Тези задължения стоят пред отдела по ДТ към II гл.управле ние на ДС, който изготвя проекти за изменение и допълнение и след приемането им от министъра се внасят в Министерския съвет за тях ното утвърждаване.

Наред с фактите, сведенията и предметите, посочени в списъ ка на МС и списъците на другите ведомства, с разпореждане 216 от 1964 г. МС е забранил разгласяването на каквито и да било данни за лицата, свързани с поверителното производство. Забранява се изв мането на проби от радиоактивна руда, земя, прах и вода в рудници те и разтоварищата на управление "Редки метали". Такива проби мо гат да се вземат за научни цели само с разрешение на МВР по иска не и предложение на Комитета за наука, технически прогрес и висше образование.

Пак с цел опазване на ДТ със същото разпореждане се забра нява правенето на снимки от самолет на територията на страната и панорамни снимки на военни обекти, промишлени райони, промишлени

Из архивите на ДС
552

обекти, възлови гари и водохранилища от национално значение. При нужда от такива снимки се иска разрешение от МВР и МНО респективно, отдела по ДТ към II главно управление на ДС и Генералния щаб на МНО.

Изтичането на ДТ застрашава сигурността на страната.

Противникът е заинтересуван от узнаването на тайните ни, за да ги използва срещу нас, както в мирно, така и във военно време Събирането и издаването, или дори само събирането на сведения с цел те да бъдат издадени на чужда държава или на чужда организация е квалифицирано от законодателя като едно от най-тежките престъпления срещу НРБ - шпионството.

Разгласяване на сведения, съставляващи ДТ, може да бъде извършено не само от врагове, както е при шпионството по чл.104 от НК, но и от честни български граждани, които поради бъбривост, самохвалство, немарливост, лекомислие или други човешки слабости, стават причина да изтече ДТ. Тези сведения могат да бъдат разгласени както умишлено, т.е. деецът иска или допуска, че разгласява ДТ, така и по непредпазливост. (Вж. чл.357-359 от НК).

За разлика от шпионството в тези случаи [illegible]няма [illegible] контрареволюционна цел и затова законът предвижда по тях по-малки наказания за извършителя.

Въздигнато е в престъпление дори разгласяването на сведение от военностопанско или друго естество, което не са държавна тайна, но чието разгласяване е забранено със закон, заповед или друго административно разпореждане (чл.360 от НК).

Законодателят напълно основателно е квалифицирал като престъпление разгласяването на държавна тайна или загубването на документи и материали, съдържащи такава, защото веднъж разгласена тайната може да попадне в ръцете на чуждо разузнаване или забранена организация и да се използва за подриване сигурността на НРБ.

II. СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ОРГАНИ ПО ОПАЗВАНЕ НА ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА

С инструкцията за организацията на работата на органите на ДС по опазване на ДТ в НРБ, утвърдена със заповед № I-5980 от 16.X.1970 г. на министъра на МВР, всички оперативни органи на ДС независимо от това дали работата им е по линии или обслужват обек

Из архивите на ДС
553

ти, са задължени да работят за опазване на ДТ в тези сектори, за които отговарят. В това число попадат и специализираните органи по опазване на ДТ, които работят в тясно взаимодействие и сътрудничество с оперативния състав, провеждащ контраразузнавателна дейност в учрежденията на НРБ.

Основен специализиран орган за методическо и оперативно ръководство по организацията и провеждането на мероприятия за опазване на държавната тайна е отделът по ДТ към II главно управление на ДС.

Задачите, които този отдел изпълнява, са следните:

а) Да изучава основните проблеми и при нужда да разработва предложения за изменения на съществуващите нормативни актове, регламентиращи опазването на държавната тайна.

б) Да контролира и подпомага ведомствата, ДСО, институтите, организациите и предприятията по изпълнение разпоредбите на нормативните документи за опазването на държавната тайна.

в) Да дава указания по опазването на държавната тайна и за дължителни тълкувания по приложението на ръководните документи в тази насока.

г) Да изучава и дава мнение за допускането на лица до работа с данни и документи, съставляващи държавна тайна, и в режимни и други поверителни обекти.

д) Да изучава и при доказана служебна необходимост разрешава на подходящи за целта лица да посещават определени режимни и други поверителни обекти.

е) Да разрешава и провежда последващ контрол на направени снимки от самолет над територията на страната, на кино и фотоснимки в режимни и други поверителни обекти.

ж) Да анализира състоянието на оперативната работа по опазването на ДТ и предлага мероприятия за привеждане на нейната организация и състоянието в съответствие с ръководните документи.

з) Да упражнява методическо ръководство и оказва практическа помощ на окръжните управления на МВР за правилна организация на работата по опазването на държавната тайна.

и) Да организира и провежда мероприятия за повишаване бдителността на лицата, допуснати до работа с данни и документи, съставляващи държавна тайна.

к) Да изяснява сигнали и извършва първично разследване при случаи на изгубени секретни материали, факти на разгласяване дър-

жавна тайна и други съществени нарушения на правилата за опазване на ДТ.

С постановление на Министерски съвет № 16 от 19.VI.1971 г. бе създадено специално управление към МС за опазване на ДТ в средствата за масова информация.

Неговите функции са да осигурява ръководството по опазване на ДТ в средствата за масова информация, като упражнява последващ контрол върху тях за стриктното изпълнение на разпоредбите за недопускане (предотвратяване) разгласяването на ДТ чрез тези средства.

Да оказва методическа помощ и дава консултации на органите, работещи в средствата за масова информация и в другите институти и ведомства по опазване на държавната тайна. Това управление има такива задължения и към редакцията за контрол върху вноса на печатни произведения при Министерството на съобщенията.

На същото управление Министерският съвет е възложил съвместно с МВР и съгласувано с МНО да внася предложения за допълнения и изменения на списъка на фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна тайна за НРБ.

То контролира и подпомага органите по опазване на ДТ към окръжните народни съвети.

Във всички ведомства, институти, организации и окръжни народни съвети по негови указания има определени отговорници, които следят и контролират да не се разгласява ДТ чрез средствата за масова информация.

Неговите разпореждания и указания в рамките на компетентността му са задължителни за всички министерства, ведомства, редакции и други органи и организации в страната.

За осъществяване на последващия контрол на дейността на редакциите на вестниците, издателствата и списанията те са задължени да изпращат на управлението по един безплатен екземпляр от издаваната българска литература.

Поради това, че в Пловдив, Ст.Загора, Варна и Плевен има издателства към съответните окръжни народни съвети, се създават сектори по опазване на държавната тайна, явяващи се като поделения на управлението към МС.

Такъв орган се създава и към МНО за контролиране на Държавното военно издателство и другата печатна дейност на министерството.

Из архивите на ДС
555

За своята работа това управление се отчита пред МС, но си взаимодейства по нея и с отдела по ДТ.

С поверително разпореждане на МС № 187 ~~от 3.V.1972~~ г. се създават нови длъжности по режима и охраната в някои от ведомствата, в които има съсредоточени държавни тайни. Списъкът на тези ведомства е утвърден със същото разпореждане на МС. Лицата, които ще ги заемат, ще се наричат офицери по режима. На тези длъжности ще се назначават офицери от държавна сигурност, които ще бъдат на двойно подчинение - на министъра на вътрешните работи, и на съответния ръководител на ведомството.

На офицерите, назначени на длъжности по режима и охраната, се възлагат следните основни задачи:

а) Да ръководят поверителните служби, физическата и техническа охрана и пропускателната система.

б) Да организират и провеждат мероприятия за повишаване бдителността и квалификацията на служителите от ведомствата по опазването на държавната тайна.

в) Да подпомагат ръководителите на ведомства при подбора на лица за длъжности, на които се налага да работят по въпроси, съставляващи държавна тайна.

г) Да подпомагат ръководителите на ведомства при подбора на служители и специалисти за изпращане по различни поводи в капиталистически и в развиващи се страни и да извършват подготовката им преди тяхното заминаване.

д) Да подпомагат протоколните отдели и отделите за международни връзки по организиране приемането във ведомствата на граждани от капиталистическите страни.

е) Да подпомагат ръководителите на ведомства при организирането и провеждането на контрол на подлежащите за обнародване материали, с цел да не се допуска разгласяване на държавна и служебна тайна.

III. ЗАДАЧИ НА ОРГАНИТЕ НА ДС ПО ОПАЗВАНЕ НА ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА И ОБЕКТИ НА ОБСЛУЖВАНЕ ПО ТАЯ ЛИНИЯ

1. Задачи на органите на ДС по опазване на държавната тайна

За ефективното опазване на държавната тайна в НРБ пред органите на ДС стоят следните основни задачи:

Из архивите на ДС
556

а) Да предотвратяват изтичането на ДТ в обслужваните обекти, като своевременно разкриват и пресичат каналите, по които тя изтича.

б) Да провеждат профилактична дейност в обектите на оперативно обслужване.

в) Да контролират приложението на правилника и на другите нормативни актове по опазване на ДТ.

г) Да провеждат оперативна дейност за проверка на сигналите за изтичаща или изтекла ДТ, както и за разкриване и разобличаване на виновниците за нейното изтичане.

д) Да разследват произшествията при случаите на откраднване или загубване на секретни материали и изтекла държавна тайна.

Решаването на тези задачи може да се осъществи само с усилията на всички органи на ДС, а не само със силите на отдела по ДТ или от ОР по ДТ в окръзите.

Всеки ОР от ДС трябва добре да знае, че работата по опазването на ДТ заема голям и важен дял от цялостната контраразузнавателна дейност на органите на ДС. Следователно работата по опазването на ДТ не може да се отдели от общата работа на тези органи срещу противника. Не може да се отдели работата на органите на ДС срещу разузнаванията на САЩ, Англия, Гърция и др. в нашата страна, срещу техните разузнавачи и агенти в дипломатическите им представителства, от работата по опазването на държавната тайна. Това не може да стане и при работата на същите органи по разкриване агентите и разузнавачите на империалистическите разузнавания, прикрили се като временно пребиваващи в нашата страна граждани на капиталистическите страни. Дейността на органите на ВН също до голяма степен е насочена към опазване на държавната тайна.

Ето защо на работата по опазване на държавната тайна всички контраразузнавателни поделения на ДС трябва да гледат като на основно свое задължение, произтичащо и от заповедите на ръководството на министерството.

2. Обекти на оперативно обслужване

Обекти на оперативно обслужване по опазването на държавната тайна са министерствата, комитетите, централните ведомства, народните съвети, обществените организации, държавните стопански обединения, научноизследователските институти, учреждения, предприятия, задгранични представителства на НРБ и др., където са със

Из архивите на ДС

557

редоточени или се работи със секретни данни, или се произвежда секретна продукция.

Една част от тези обекти са изцяло поверителни като например: щабовете на военните поделения, подземните обекти на Министерството на съобщенията, военните заводи и т.н., а в други поверителни са само отделни участъци, цехове или част от цехове, които следва да се обслужват по ДТ. Ето защо една от първостепенните задачи на всеки ОР, обслужващ някои от посочените обекти, е да установи, къде и кой работи със секретни материали, както и начина на тяхното съхраняване. Това е необходимо, за да се построи правилно работата по опазване на ДТ.

IV. КОНТРАРАЗУЗНАВАТЕЛНАТА РАБОТА НА ДС ПО РАЗКРИВАНЕ И ПРЕСИЧАНЕ КАНАЛИТЕ ЗА ИЗТИЧАНЕ НА ДЪРЖАВНА ТАЙНА

1. Канали[1] за изтичане на държавна тайна

Една от основните задачи на ДС в дейността й по опазване на ДТ, както бе вече изтъкнато е, да разкрива и пресича каналите, по които изтича ДТ.

Посредством анализа на получаваните данни за изтекла ДТ,за секрети, станали достояние на противника, за изгубени поверителни материали и др. може да се направят съответните изводи и се определят най-вероятните канали за изтичането на ДТ.

От натрупания опит на ДС в борбата й с капиталистическите разузнавания и от анализираните случаи на изтекла ДТ у нас и братските социалистически страни е установено, че най-опасни и заслужаващи вниманието на органите на ДС канали за изтичане на ДТ са следните:

а) Проникване на агенти на противника в местата,където се съхраняват държавни тайни на НРБ

Този канал е основен, сигурен и посредством него противникът се добира до най-секретни и проверени данни. Той става особено опасен, ако чуждият агент има непосредствен допир до самите секрети. За неговото пресичане е необходима упорита и активна контра-

[1] Под канал за изтичане на ДТ условно да се разбират пътищата,източниците, причините и благоприятстващите за това условия.

разузнавателна работа от всички органи на ДС, но най-вече от ОР, обслужващи обекти, където се работи или се съхраняват ДТ. За значението, което противникът отдава на тоя канал , може да се съди отчасти, от инструкцията на разузнаванията на страните от НАТО,с която те снабдяват изпращаните в НРБ свои агенти. В нея се казва:

"Агентурното разузнаване, това е единственото средство способно да даде необходимите сведения за производството на ракети. Да се завладеят документи или техните копия, съдържащи съответни сведения за плановете и оборудването на производството им,е възможно само посредством този способ. Агентите по места могат да имат голямо значение за получаване сведения за текущата продукция..."

Казаното за значението на агентурния канал трябва да послужи като сериозно указание за това, органите на ДС да създадат условия, при които да не се допускат до работа със секрети: или какъвто и да било допир с тях на вражески елементи и лица, без политическо доверие. Защото тези лица при подходяща за тях обстановка биха могли да се окажат агенти на чужда държава и да я снабдяват с интересуващите я секретни сведения. При получаване на сигнали за наличие на пропуск в това направление следва да се работи упорито, първо за тяхното отдалечаване от секретите, както и за разкриването и разобличаването им.

Колко големи са щетите и как силно могат да се увредят интересите не само на нашата страна, но и на целия социалистически лагер може да се види от следните примери:

Шпионинът Иван-Асен Георгиев още преди петнадесетата сесия на ООН да е започнала работата си и представителите на социалистическите страни да са изложили своите индивидуални становища и общото си съгласувано становище по разглежданите въпроси, съобщил за тях на американското разузнаване и американците подготвили своята "машинка за гласуване", за да ги отхвърлят.

Каква цена например е имало строгото опазване на шифрите и другите секрети , заключени в железни каси в нашето представителство при ООН в Ню Йорк, когато като отговорен служител в него свободен достъп до тях е имал и американският шпионин Иван-Асен Георгиев.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: Секретар:

Същото е положението с немския агент , който като началник-управление в Министерството на ~~външната търговия~~, е разполагал с много ~~наши търговски и други тайни~~.

Американският агент е работил със строго секретни данни по външната ни политика и освен това като отговорен служител в Министерството на външните работи е имал достъп до други наши секрети или поддържал връзки с лица, разполагащи с такива в другите ведомства. Голяма част от останалите разобличени от ДС шпиони са работили с или са имали достъп до държавни тайни.

Чуждата агентура, освен непосредствено, т.е. като разполага самата тя със секрети, може да се възползва и от връзките си с лица, разполагащи с данни, съставляващи ДТ. Като използва техните слабости, сребролюбие, бъбривост, самохвалство, немарливо изпълнение на служебните си задължения и пр. тя може да получава от тях необходимите й сведения.

Това най-добре се вижда от случая с шпионина , който под прикритието на лекарската си практика имал близки отношения с лица, от които черпел необходимата му информация. Разговорите водел непринудено, а интереса си към секретни сведения мотивирал с обикновено човешко любопитство.

б) Чрез разпити на бегълците и другите наши граждани, посещаващи капиталистическите страни, когато те са работили с поверителни материали или изхождат от секретни обекти

Въпреки профилактиката на органите на ДС, целяща предотвратяване бягствата на български граждани в капиталистическите страни, ежегодно известен брой лица официално или по нелегален път напускат пределите на НРБ и не се завръщат. Те почти всички биват разпитвани от разузнавателните служби на противника. Повечето от тях не са в състояние да дадат ценна информация поради факта, че не са имали достъп до такава, но в тази категория престъпници има и хора, запознати с важни ДТ. Това са предимно бивши военнослужещи, лица, работили в режимни обекти или занимавали се със секретни проблеми в някои области на науката, икономиката и пр. Тези лица, за да заслужат благосклонността на чуждата власт и с цел да се наредят по-добре в страната, където са избягали, са готови на всякакво

Из архивите на ДС

560

предателство, включително и издаване на държавни тайни. Някои от тях преди да избягат се подготвят за предстоящите им полицейски разпити, като се интересуват и събират секретни данни. При получаване на сигнали за проявен такъв интерес от някого, органите на ДС са задължени да вземат необходимите мерки, да не се допусне излизането на това лице зад граница.

Практиката показва, че капиталистическите разузнавания използват активно този канал, като създават контакти с представляващите интерес за тях наши граждани, посещаващи по различни поводи капиталистическите страни. Особено подчертан е техният интерес към специалистите и хората на науката, имащи достъп до важни държавни секрети и такива, работещи над отделни изобретения, патентовани у нас. Те ги обкръжават с внимание, предразполагат ги, разпитват ги зашифровано, прикривайки интереса си към ДТ под формата на професионален интерес и успяват понякога да се доберат до интересуващите ги наши тайни.

в) Чрез техническите средства за връзка - телефон, телекс, радио и пр.

Държавни тайни изтичат и когато се водят поверителни разговори по телефона, телекса, радиото и пр. на открит текст. Открити са съвременни технически средства на противника, посредством които той подслушва дори от разстояние разговори, водени по телефона. Наблюдавани са дипломатите от капиталистическите страни, които стоят с колите си върху местонахожденията на усилвателните пунктове по трасетата на подземните кабелни линии, вероятно с цел да подслушват водените разговори.

Особено добре се следят от противника излъчванията на военните свързочни средства. По проверени данни се знае, че американското разузнаване посредством електронна техника правилно е установило дислокацията на две наши военни съединения, като е подслушвало техните радиосредства. При неспазване на радиодисциплината могат да се разкрият характерът на поделенията, а при военни учения - техният замисъл.

От една проверка на водените телефонни разговори в МВР, извършена внезапно по заповед на министъра, е установено, че в тази област съществува сериозен безпорядък. На открит текст и на далечни разстояния са водени разговори по много секретни въпроси, като дори от центъра до едно от окръжните управления на МВР са съобще

Из архивите на ДС

561

ни имената на ценен агент на ДС и то открито, без никаква зашифров ка.

г) Неспазване изискванията на правилника за организация на работата по опазване на ДТ

Много и най-различни са нарушенията на този правилник,които водят до изтичане на ДТ, но тук ще бъдат разгледани само най-харак терните от тях, а именно:

Движение на секретни материали като явни

Доста са примерите в това отношение, но ще бъде разгледан само следният: При една проверка, извършена преди известно време от органите по ДТ, в управление "Държавен резерв", ИПП "Хранпроект" и ДСУ "Хидрострой" бе констатирано, че в продължение на две годи-ни, тези учреждения са движили като явна (т.е. незасекретена) доку ментацията за строителството на огромен подземен склад - база за гориво-смазочни материали. Откриване местонахождението, капацитета и пр. на този склад може да се окаже фатално за нашата отбрана в момент, когато ще се наложи да се използват съхраняваните в него горивно-смазочни материали. Оттук и значението за опазване на тези данни в строга тайна. Движени като явни материалите могат лесно и безнаказано да попаднат в ръцете на противника и да се използват от него за вражески цели.

Загубване на топографски карти и други секретни материали

По данни на наши и братски органи на ДС капиталистическите разузнавания и особено американското полагат усилия да се сдобият с топографски карти и геодезически данни за страните, участнички във Варшавския договор. За тази цел в редица свои дипломатически представителства те имат разузнавачи под прикритието на аташета по географските въпроси. Тези аташета събират данни от геодезически и картографски характер за цялото земно кълбо и преди всичко за тери ториите, на които планират бъдещи войни. Най-голям е интересът им към териториите на социалистическите страни в Европа в това число и към нашата страна.

Големият интерес и стремеж на чуждите разузнавания да се до берат до топографски карти и геодезически данни личи и от факта,че към НАТО е създадена специална геодезическа разузнавателна органи-зация "ГИМПРОДО". Поради това генералните щабове на войските от страните от Варшавския договор в това число и ГЩ на БНА са взели

Из архивите на ДС
562

решение за разработване на мероприятия за по-нататъшното прикрива не на топогеодезическата основа на топографските карти на социалистическите страни, с цел да се пресекат възможните канали за изтичане на такива данни и материали.

Според други сведения за събиране на данни от тригонометрически, гравиметрически и топографски характер САЩ използват разни институти и специалисти не само от своята, но и от другите капиталистически страни.

Големият интерес към топографски карти и геодезически данни на вражеските разузнавания се обосновава и от обстоятелството, че фотоснимките и данните, направени от космоса чрез изкуствените спътници, не могат да се използват самостоятелно за правилно ориентира не бойните средства на противника.

Макар че този интерес на чуждите разузнавания е добре известен на всички, ежегодно в страната поради неспазване правилата по съхраняването и опазването на топографските карти и другите секретни материали биват загубвани множество карти и документи.

Така например само при една проверка от отдела по ДТ през 1971 г. в учрежденията, работещи с такива материали, е установено, че са загубени 25 картни листа от 7 служители.

От "Агролеспроект" през лятото на 1971 г. бяха откраднати 103 екземпляра карти, представляващи общо 23 картни листа (някои от тях са по няколко екземпляра) на обширен район в Благоевградски окръг, разположен около гръцката граница.

При проверката в КИНТС[1] не са се оказали на мястото си 356 поверителни документа, а в Държавния комитет за планиране - 4 документа със строго секретно съдържание.

В окръжния съвет на професионалните съюзи - Сливен е загубен самият правилник за организация на работата по опазване на ДТ и пр.

Небрежност и безотговорност при унищожаването на секретни материали и брак от секретни изделия

Унищожаването на секретните материали става, като те се опи-

---

[1] КИНТС - Комисия за икономическо и научно-техническо сътрудничество.

Из архивите на ДС
563

шат в акт в присъствието на комисия от трима души, имащи право да работят с поверителни материали, и се унищожават пак в тяхно присъствие чрез изгаряне, претопяване или по друг начин. Актът се подписва от членовете на комисията, утвърждава се от съответния началник и се пази като секретен документ. При унищожаването в комисията участвува и служител от поверителната служба на учреждение то.

Независимо от тези изисквания на правилника все още при унищожаването на такива материали се допускат немалко нарушения.

Така например, в търговското ни представителство в една социалистическа страна представителят на инженерно управление изгорил (по негови данни) 40 поверителни документа, за което съставил протокол и сам си го подписал.

Бракът, получен при производството на секретни изделия(нови оръжия, боеприпаси и др.), ако не се води на строг отчет както при съхраняването, така и при унищожаването му, неминуемо ще доведе до разгласяване на ДТ.

Лошата организация и ред при работа със секретни материали, неспазване правилника по опазването им улеснява противника да проникне до важни ДТ на НРБ.

д) Използване на слабостите(бъбривост,самохвалство) или други подбуди на лицата, имащи достъп до държавни тайни

След агентурния този канал е най-често и най-резултатно използван от противника. Разгласяването на данните,съставляващи ДТ, може да стане у с т н о - в разговори със странични лица,в това число и чужденци, при изказвания на публични места, на събрания,конгреси, конференции, речи, доклади, лекции, дискусии и пр., водене секретни разговори в присъствието на външни лица и т.н. или пък п и с м е н о - чрез статии в печата, критически бележки, рецензии, научни трудове, дисертации и други, при кореспонденцията с други учреждения, предприятия, чрез личната кореспонденция до близки и познати, в това число и такива зад граница. Разгласяване може да стане и при предоставяне на секретни документи за размножаване,от печатване, фотографиране или откопиране от лица, нямащи право да се запознават с такива данни.

Множество са примерите, когато по тези причини и подбуди изтича ДТ, но като най-типични могат да се посочат следните:

Из архивите на ДС
564

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата 24.04.2015 г. Секретар:

Бившият подполковник от морските войски при разговори с агента на гръцкото разузнаване поради самохвалство му съобщавал секретни сведения, отнасящи се до строителството на строго-секретни военни обекти. Тези сведения му били известни по служба. Той ги съобщавал на гръцкия шпионин, без да бъде питан или дори насочван от него, а просто от щеславие, с цел да се похвали, че са му поверени важни държавни тайни.

Не по-различно е положението с другия гръцки агент , който, разчитайки на бъбривостта на някои войници, уреждал за тях в дома си различни забавления, с което ги привличал и предразполагал към разговори по военни въпроси. Използвайки словоохотливостта им, той събирал чрез тях секретни сведения за поделенията, в които служат, въоръжението, дадени за командирите и др. военни тайни. Сведенията предавал на гръцкото разузнаване.

Доколко интересен и използван от чуждите разузнавания е този канал, може да се направи заключение от следната извадка от една инструкция на американското разузнаване до неговите разузнавачи и агенти, посещаващи социалистическите страни, а именно: "За събиране на сведения Ви се предлага да посещавате разположените около заводите закусвални и пивници, където се отбиват работници след получаване на заплата....По време на беседите трябва да се стремите събеседникът Ви да не подозира вашия интерес към едни или други въпроси и да разказва по своя инициатива. По-целесъобразно е такива разговори да се водят на чашка ракия..."

При опит на едно лице да влезе незабелязано в капиталистическа легация в София, то било задържано от охраната. При претърсването му в него били намерени секретни сведения за наш военен завод. Лицето възнамерявало да предаде сведенията в легацията. При разпита било установено, че по-предния ден под формата на кандидат за работа в тоя завод то чакало заедно с други работници от завода в коридора пред кабинета на "Личен състав". От водените там разговори успяло да научи секретни данни, които записало в писмено сведение, предназначено за чуждото разузнаване. Така само поради намесата на органите на ДС разгласената ДТ не стигнала до противника.

Из архивите на ДС

565

е) Изтичане на държавни тайни посредством средствата за масова информация(печат,радио,телевизия и кино)

Чрез средствата за масова информация изтичат много тайни от различните области на живота в нашата страна. Независимо от мерките, които се вземат, за да се попречи на публикуването на сведения, съставляващи ДТ, все още тоя канал нанася значителни щети на интересите на НРБ.

Така например в-к "Работническо дело" на няколко пъти става причини за изтичане на ДТ. В една статия на този вестник бил посочен точният брой на автомобилния парк в перспектива 1970-1980 г. В друга статия,била посочена пропускателната способност на линията Дъбово-Тулово, имаща стратегическо значение за НРБ.

Вестник "Отечествен фронт" през ноември 1969 г. отпечата статия под заглавие "Кадри за нашата товарна авиация". Под предлог да се благодари на Съветския съюз за оказаната ни от него помощ в обучението на пилоти за нашите тежко-товарни самолети в тая статия били посочени летищата (а това били военни летища) и местонахождението им, тяхното оборудване, имената, званията и кратки характеристики на някои от преподавателите в школите, където курсантите се учели. Всичко това в Съветския съюз се опазва като ДТ.

Във вестниците, киното и по телевизията са показвани панорамни снимки и снимки, правени от самолет, което е забранено с разпоредбите на 216-то разпореждане на Министерския съвет.

Фоторепортер на в-к "Работническо дело" през 1970 г. заснел от самолет на селскостопанската авиация индустриалния район на Ямбол и част от районна на военните поделения в града.

Капиталистическите разузнавания ползват най-рационално този канал, за да събират информация ва нашата страна. Те използват печата и другите средства за масова информация като постоянен източник за събиране на сведения. Техните представителства у нас са абонирани за всички централни ежедневни и периодични издания и за повечето от тия, които се издават в провинцията. Голям процент на-

Из архивите на ДС
566

пример от изданията на издателството на БАН се изкупуват от чуж
дите предимно капиталистическите представителства и чуждите пре-
дани у нас.

Доколко голям е интересът им към нашата преса, личи от след
ния пример:

От нашата проверка в едно от капиталистическите посолства в София се установи, че по обработката на печата работят общо 11 ли ца, пет от които български граждани-преводачи и шест чужденци. Задачата на тоя колектив е, след като рано сутринта получи пресата, да прочете, преведе, резюмира и докладва интересните новини на ата шето по печата. Последният отделя важните от по-маловажните новини и нарежда на преводачите кои статии да бъдат преведени изцяло и кои да се дадат в кратко резюме. Така едни от тях влизат веднага в ежедневния бюлетин, който се изработва в няколко десетки екземпля ра. Още същия ден част от тях се изпращат на заинтересуваните служ би в центъра. Голям брой екземпляри се разпращат до другите посол-ства у нас и в другите страни. Това се извършва на базата на взаим ността, т.е. срещу тях се получават бюлетините на тези посолства. По този начин става и кръстосаната проверка на фактите, отразени в изготвените бюлетини.

Част от "новините" за деня са непълни и пълното им изясня-ване изисква да се изчакат нови данни от пресата или известни про-верки по агентурен или официален път. След като всичко се изясни , написва се тридневният бюлетин (по-пълен и по-точен), пак в много екземпляри, но той вече е предназначен за "по-специална" употреба и се разпраща предимно на различните разузнавателни служби в тая капиталистическа страна.

Едно капиталистическо разузнаване дава следната оценка за данните, съобщени чрез нашата преса: "Тази преса дава сведения по-някога частични, но интересни...".

Съпоставайки някои явни данни, например от публикувани док лади на БАН по въпроси на нашата икономика с такива, публикувани от Главното управление на информацията, капиталистическите разуз-навания се добират до държавни тайни. Така например съпоставени данните от доклада на БАН "Отраслова структура и териториално раз пределение на производителните сили и икономически райони в НРБ",

Из архивите на ДС
567

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: Подпис: Секретар:

с тия на централното статистическо управление при Министерството на информацията и съобщенията, в които е включено и военното производство и заетите в него ИТР и други работници, се разкрива броят на последните. Такива съпоставяния може да става и по окръзи.

В това отношение представлява интерес изказването на дипломатът френското посолство, че ако човек умее да чете пресата, да съпоставя и анализира данните от различните източници, особено що се касае до развитието на икономиката, той може да извлича богата информация по интересуващите го въпроси.

к) Изтичане на държавни тайни при официалните контакти на чужденци с наши граждани, работещи с ДТ

Някои чужди агенти или разузнавачи, пристигнали в нашата страна под формата на туристи, делегати на международни спортни и други прояви, отделни учени, представители на фирми и пр.търсят и намират начини да се доберат до интересуващи ги държавни тайни. Те разчитат на притъпената бдителност на нашите граждани, с които поддържат някакъв контакт, за да извличат от тях сведения, съставляващи ДТ.

Така например англичанката , уличена, че работи задължително разузнаване, пребивавала в нашата страна като туристка. Представила се като журналистка на свободна практика, доктор по икономическите и правните науки и кореспондент на много английски и западноевропейски вестници и списания.

Под претекст, че ще пише статии за живота в НРБ посетила някои наши централни ведомства и научни институти, където проявила интерес по много въпроси. В Държавния комитет за планиране се интересувала от неговата структура, има ли в него съветски специалисти и участвуват ли те в изготвянето на нашите планове, въпросите около дейността на СИВ, отношенията ни с Румъния, търговията със СССР и пр.

В икономическия институт на БАН се интересувала от въпроси, повечето от които съдържали държавни тайни. Задавала въпросите така, че да провери данните получени в Държавния комитет за планиране.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 24.04.2010 Секретар:

В Българската народна банка тя проявила интерес към банковите ~~операции със социалистическите страни. Има ли страната ни~~ внос от Япония. Каква ще бъде дейността на международната банка на СИВ и пр. и пак не пропуснала контролните въпроси. Така постъпила и при посещението си в Министерството на вътрешната търговия.

По този начин събирала нужната й информация за нашата страна.

Много чужди граждани посещават наши режимни обекти, за които се иска пропуск от ДС. Под формата на обмяна на опит, развеждане на разни делегации и пр. някои наши граждани без особена нужда посещават предприятия, произвеждащи военна продукция. Причината тук се крие във формалното понякога отношение на нашите органи, издаващи пропуските за тия обекти.

з) Нарушаване на разрешителната (допускна) система за работа със секретни материали

За работа със секретни материали се изисква специално разрешение (допуск) от органите на ДС.

Нарушенията на допускната система са няколко вида:

-За допуск до работа с поверителни материали се предлагат повече лица, отколкото е необходимо и с това се дава възможност на много хора излишно да се запознават с държавни тайни.

- Със секретни материали работят и хора, които не влизат в списъците на съгласуваните с ДС и по тоя начин в кръга на непроверените и не получили допуск могат да попаднат и враждебно настроени лица и чужда агентура.

- Документите, изпратени за съгласуване, на някои лица, които ще работят с материали, съдържащи ДТ, не отразяват действителното положение за тях. Характеристиката е написана въз основа на служебния формуляр и автобиографията, попълнени от кандидата, без допълнително задълбочено проучване и проверка на фактите, отразени в тези саморъчно написани документи.

- Не се ограничава достъпът на лицата, нямащи пропуск за влизане в някои цехове за секретно производство, макар те и да са съгласувани за работа с друг вид секретни материали и пр.

Из архивите на ДС
569

Въз основа на посочените пропуски в режима за допускане на лица за работа със секретни материали се е получило така, че в един провинциален град до работа със строго секретни данни се е добрало лице, изселено от София като враг, а в един от окръжните съвети с топографски карти и координати работи лице от турски произход, което има изселнически намерения и подработва и други турци да се изселят в Турция.

- В някои случаи издадените пропуски за работа в поверителни обекти не се изземват своевременно след като лицето е напуснало обекта и то продължава да го посещава без служебна нужда.

и) Поради неудачно кооперране и интегриране на секретното производство и пропуски на ОР по обслужване на поверителните обекти

Понякога се допуска поради неспазване на известни изисквания за зашифровка на секретната продукция и неудачно кооперанес други явни производствени предприятия, да изтича държавна тайна.

Известно е, че някои секретни заводи са кооперирани с малки предприятия, промкомбинати, трудовопроизводителни кооперации и др., изработващи за секретното производство части, опаковки и други неща, но не ги водят като секретни и до тях имат достъп всички, които биха се интересували от основната секретна продукция.

Важно задължение на ОР, обслужващ такъв обект, е да установи всички предприятия и учреждения, с които той е кооперирал или има с тях някакви други делови отношения, и да координира работата си по опазването на държавната тайна със съответните ОР.

Това се налага особено, като се има пред вид, че някои поверителни обекти са кооперирани с десетки малки и големи предприятия. Така например въпросният военен завод е кооперирал с 40 такива предприятия в различни населени места на страната.

ОР, обслужващ поверителен обект, трябва да установи всички места около обекта, които се посещават от много граждани и чужденци, като паркове, ресторанти, хотели, кръчми, исторически паметници, музеи и др. Те трябва да бъдат добре обезпечени с оперативно наблюдение. Необходимо е ОР да следи за проявите, връзките на някои от лицата измежду постоянния персонал на тези заведения и учреждения с чужденци или подозрителни лица и интереса, който те проявяват към поверителния обект.

Из архивите на ДС
570

Необходимо е също да се установят и изучат лицата, живеещи около поверителния обект, особено тия, които са се новозаселили там или са дошли да работят в близост с този обект. Установено е, че чуждите разузнавания използват доста често тия граждани и вербуват от тях своя агентура.

Районът около поверителния обект, в който ОР трябва да провежда контраразузнавателна работа, не трябва да се разбира само като географско понятие, заключено в определени граници а като места и хора, свързани по определен начин с работата или с обслужването на обекта, използването на които може да позволи на противника да получи някакви данни за работа на обекта.

По-конкретно това би означавало, че ОР обслужващ примерно военно поделение, е необходимо да знае от къде поделението получава продуктите за състава, къде военнослужещите ходят на баня и т.н., да опазнае добре хората от тези места.

ОР, обслужващ поверителен завод, е необходимо да се интересува и да изучава персонала от спомагателните учреждения и институти (болница, поликлиника, хлебарница, стол, лавка и др.),който то обслужва работниците в завода. Добре да познава лицата-организатори на физкултурата, спорта, художествената самодейност и т.н.

Извън полезрението на ОР не бива да останат представителите на различните строителни организации, финансови и енергийни институти и т.н., имащи непосредствен допир до дейността на поверителния обект.

За по-голяма целенасоченост на оперативната работа е необходимо да се установят всички лица, живеещи около обекта, осъдени за вражеска дейност и особено за шпионаж, тъй като при нужда врагът би се насочил към тях, за да ги използва за събиране на сведения за същия.

Наличието в района на разположението на поверителния обект на реемигранти, на репартранти, на близки идейни и роднински връзки на изоставали зад граница вражески елементи, на националистически настроени лица, на лица, поддържали или поддържащи съмнителни връзки с граждани от капиталистически страни и лица, имащи съмнителна кореспонденция с капиталистически страни, на членове на религиозни секти, на бивши хора, царски офицери, фашисти и др., трябва да се знае от ОР, обслужващ този обект, защото из средите на тези граждани капиталистическите разузнавания може да са вербували или да вербуват свои агенти.

Из архивите на ДС

571

Така например в района на разположението на един от нашите военни заводи по данни на агент, работещ по линия на БЗО, е бил заловен американски агент, вербуван из средата на вражеската емиграция в Гърция. Преди своето бягство той е живял в едно от близките до завода села. При следствието се установило, че е бил изпратен със задача да създаде резидентура в селата около завода. Той успял в две от селата да вербува трима агенти, бивши членове на БЗО. Единият от тях бил магазинер в потребителна кооперация, другият горски милиционер, а третият - домакин в ТКЗС. На всички поставял задачи да събират сведения за производството на завода и чрез тайнопис да ги изпращат в Гърция и Турция.

Своевременното разобличаване на този шпионин и вербуваните от него агенти предотвратило изтичането на важни държавни тайни.

ОР обслужващи секретните предприятия, оказват помощ и контрол при подбора на курсистите за техникумите и професионалните училища към тези предприятия и чрез ръководството имат задължението да не допускат да се приемат младежи от вражески семейства или с хулигански прояви.

Изискват, посредством ръководството, да се вземат мерки на практически занимания курсистите да се допускат само в инструментални, ковашко-пресови заводи, цехове и помещения, в които се обработват отделни детайли, недаващи представа за произвежданите секретни изделия.

2. Подбор, вербовка и работа със секретни сътрудници по опазването на държавната тайна

а) Подбор, вербовка и разстановка на секретните сътрудници

За опазване на държавната тайна в обектите, обслужвани от ДС, ОР ведно с прилагането на оперативнотехнически средства вербуват и използват подходящи секретни сътрудници.

Разнообразието в характера на обектите на оперативно обслужване по опазване на ДТ налага съответното разнообразие и при подбора на лицата от сътрудническия апарат на ДС по тази линия.

За агенти и осведомители на ДС по опазване на ДТ се подбират и вербуват само патриотично настроени български граждани, предимно висококвалифицирани специалисти. Подборът им се прави из сре-

Из архивите на ДС

572

дите на специалистите в отделите, проектоконструкторските бюра или групи, цеховете и секторите, където се обобщават секретните данни, монтират се произвежданите секретни изделия или се работи с по-важни държавни тайни. Вербуват се лица из средите на населението и от персонала на обществените заведения около поверителния обект, от предприятията, обслужващи или кооперирани с тия, които произвеждат основното секретно производство (въоръжение, боеприпаси и др. поверителни изделия), както и други подходящи лица.

Следователно работата по опазване на държавната тайна изисква вербовка и използване на агенти и осведомители не само в поверителните обекти, но и вън от тях.

Това налага установяване на тясна координация между ОР, обслужващи поверителния обект, и тези, работещи по други обекти, райони и линии, за да може по-пълно да се използват възможностите на целия апарат от секретни сътрудници на ДС и НМ.

Агентите и осведомителите по опазване на държавната тайна трябва освен всичко друго положително много добре да са запознати с това, което се опазва като държавна тайна в съответния цех, служба, отдел и пр., както и с някои от методите, използвани от противника, за да се добере до нея. Да познават отлично изискванията на правилника за организацията на работата по опазване на ДТ, за да може да забелязват нарушенията и да съобщават за тях на работника, който ги ръководи.

За да бъде с възможности да забележи нарушението по опазване на ДТ, или за проявен несвойствен интерес на лица към нея, агентът или осведомителят на ДС трябва да има поглед към тези тайни, т.е. да е в близост до тях. Да се намира на такова място, че естествено да може да наблюдава местата или лицата, които работят с държавна тайна. Правилната разстановка на секретните сътрудници в поверителните обекти е от голямо значение за успеха на работата на органите на ДС за опазване на ДТ. При разстановката на първо място, да се изхожда от получените данни за интереса на противника към отделните поделения, цехове и участъци на обекта. Ако такива данни няма, определящи при разстановката са обемът и важността на данните, съставляващи ДТ в тези места и другите елементи от обстановката във или около поверителния обект.

Агенти и осведомители се вербуват в секретните деловодства и в поделенията, цеховете и участъците на обекта, където се работи със секретни материали или се произвеждат секретни материа

Из архивите на ДС

573

ли и производства от особена важност,в обектите, които се посещават от чужденци и др.

Те са необходими и там,където са получени сигнали за проявен интерес на врага към определени ДТ или сигнали за изтичане на такива тайни.

Секретни сътрудници по ДТ се вербуват и в местата,където се работи със секрети от по-малка важност, но представляващи все пак интерес за противника и можещи да послужат като уловка за разкриване на неговите агенти.

б) Задачи, ръководство и възпитание на агентите и осведомителите по опазването на ДТ

Като основни задачи на секретните сътрудници по опазване на ДТ се очертават следните:

- Да помагат на органите на ДС при пресичане опитите на противниковите разузнавания да проникнат в поверителните обекти,около тях или в обкръжението на някои от лицата, работещи в тях.
- Да оказват помощ на ДС за недопускане събирането на шпионски сведения от чуждите агенти, на които вече се е отдало да проникнат вътре или да се внедрят в обкръжението на работещите със секретни материали или имащи допир до такива материали.
- Да спомагат за откриването на каналите за изтичане на ДТ.
- Да спомагат за откриването врахески елементи в района на обекта или такива, успели да се промъкнат на работа в него.

В обучението на секретни сътрудници по опазването на ДТ влиза" преди всичко запознаването им с някои от използваните от противника методи, посредством които той цели да се добере до интересуващите го сведения и материали, съставляващи ДТ. На секретните сътрудници трябва да се разясняват и правилата по опазването на ДТ и какво точно се опазва в мястото, където всеки от тях работи. Полезно е да им се дава за прочит специално подбрана популярна разузнавателна литература с тематика за борбата срещу шпионажа и кражбата на наши и противникови държавни тайни. Това създава у тях представа за прийомите на противника при преодоляване бариерите към интересуващите го секретни сведения и борбата на нашите органи за разкриване, пресичане и разобличаване на похитителите на ДТ. Така се повишава тяхната бдителност и от вниманието им трудно би убягнал евентуално проявен интерес от отделни лица или допуснати от другите пропуски в опазването на поверените им секрети.

Из архивите на ДС
574

За да може добре, целенасочено да ръководи, възпитава и обучава своята агентура, ОР трябва много добре да бъде подготвен за това. Необходимо е той да познава всички нормативни документи(правилника за организация на работата по опазване на държавните тайна, постановленията и разпорежданията на Министерския съвет),регламентиращи както дейността на другите държавни органи, така също правата и задълженията на органите на ДС по опазване на ДТ.За тази цел следва да изучи добре инструкцията за организацията на работата на тези органи по опазването на ДТ, обявена със заповед № I-5980/16.X.1970 г. на др.министър.

ОР трябва да познава отлично оперативната обстановка в обслужвания от него обект: да знае неговата уязвимост от изтичане на държавни тайни; с какви точно тайни се работи в обекта, начина и мястото, където те се съхраняват; да е изучил и да познава добре хората, които работят с тия секрети.

Задачите, които ОР поставя на агента или осведомителя, са разнообразни и тяхното точно изброяване тук е невъзможно, но те биха могли да се изразят примерно в следното:

- Агентът или осведомителят да следи за проявен подозрителен интерес от чужди или български граждани към отделни секрети , ако те нямат служебно оправдано отношение към тях.

- Да наблюдава поведението и действията на български граждани, работещи с поверителни материали и поддържащи съмнителни връзки с лица от капиталистическите страни.

- Да следи за проявен подозрителен интерес към видни наши специалисти, работещи по особено важни научни и други секретни проблеми.

- Да сигнализира ръководещия го ОР за допуснати слабости и нарушения на правилника за организацията на работата по опазване на ДТ.

- Да сигнализира за загубени секретни документи, да помага издирването им, да подпомага ОР в решаването на отделни проблеми по сигналите и разработките, свързани с престъпления и нарушения по опазване на ДТ.

При поставяне задачи на секретните сътрудници за работа по опазването на лицата, работещи по секретни проблеми, трябва да се внимава много, за да не останат те с впечатление, че са разработвани. В такива случаи, ако нашата работа стане по някакъв начин достояние на тези лица, те могат да се изплашат и тяхната творческа дейност да бъде смутена.

Из архивите на ДС

575

За препоръчване е, когато политическата и делова характеристика на такива лица дава основание за доверие, ОР да установи с тях доверителен контакт и да проведе подходяща беседа за запознаването им с необходимостта от по-голяма бдителност, пред вид интереса на противника от разработваните от тях проблеми.

На агентите и осведомителите, работещи по опазване на ДТ в обектите, при възможност трябва да се поставят задачи и по лица от обкръжението, проявяващи необичаен интерес към поверителния обект, както и за изучаване на други елементи от оперативната обстановка в него.

На агентите и осведомителите не се поставят такива задачи по опазването на държавната тайна, които органите на ДС са длъжни да решат по официален път, защото това би отклонило вниманието им от истинските техни задачи и би ги разконспирирало, като секретни сътрудници на ДС.

3. Работа по сигналите и оперативните дела

Проверката на сигналите за нарушения и престъпления по опазването на държавната тайна, постъпили от секретните сътрудници или от официални източници, трябва да става бързо и прецизно. По получен сигнал за изтекли държавни тайни, за проявен съмнителен интерес към такива, за подозрителни връзки на наши граждани, работещи със секрети, с граждани от капиталистическите страни или с обекти, разработвани за шпионаж, за подозрителни обиколки на някои лица около секретни обекти и пр., органите на ДС следва незабавно да се заемат с тяхното изясняване. Изясняването на тези факти ще спомогне врагът да бъде открит навреме и се пресече неговата престъпна дейност преди да е изтекла държавната тайна и да са засегнати интересите на държавата.

При проверката и анализирането на сигналите за изтекла ДТ, на първо място трябва да се търси по какъв начин е станало нейното разгласяване, т.е. да се открие каналът, по който тя е изтекла.

Да се провери истинността и значимостта на сведенията, които противникът е успял да научи и дали в действителност те съставляват държавна тайна. Ако това е така, да се търси конкретният виновник, станал причина тайната да бъде узната от заинтересованите лица.

Ако се установи, че сведенията, съставляващи ДТ, са могли да станат достояние на противника единствено по вина на лице, има-

Из архивите на ДС
576

що достъп до нея, незабавно се открива дело за издирване на това лице. Ако пък лицето е известно на ДС, открива се ДОР.

Крайно необходимо е своевременно да се реагира на сигналите за вражеска дейност на лица, които имат достъп до ДТ, и се готвят да заминат в капиталистическите страни. Това е особено наложително, ако те работят или са запознати с важни държавни тайни и за тях постъпят сигнали за компрометиращи ги факти (лоши семейни отношения, данни за криминални наклонности, нездрави политически прояви и пр.). Тези факти следва щателно да се проверяват и анализират. Да се вземат необходимите мерки, за да се осуети излизането зад граница на такова лице.

Когато сигналите се отнасят за лица, които работят съсстрого поверителни сведения от особена важност, свързани с отбраната и сигурността на НРБ, СССР и другите социалистически страни, съгласувано с II главно управление на ДС се вземат незабавни мерки за бързото изясняване на сигнала и предотвратяване на престъплението. В такива случаи е целесъобразно лицето да бъде преместено под някакъв благовиден предлог на друга работа, без да се нарушават по възможност неговите интереси и се засегне достойнството му. За това преместване обикновено се действува, като се използва някой от висшестоящите му ръководители, на когото зашифровано или открито (според случая) се съобщават нашите искания.

В някои случаи що се наложи такива лица, водещи се на ДОР, да бъдат преместени извън обекта, в който са работили. Това трябва да се обмисли и мотивира много добре, за да не се създадат усложнения по разработката. В поверителните обекти не се водят разработки на лица за тяхната минала дейност. Такива лица направо не се допускат на работа в тези обекти.

Случва се обаче да се получат данни за лица, които са проверени, с добър произход, отговарящи напълно на условията, за да получат изискуемия се допуск до секретни материали, заподозрени в шпионска или друга дейност, застрашаваща опазването на държавната тайна. В тези случаи се завежда съответният вид оперативно дело.

Оперативни дела (ДОП, ДОР и ДОИ) съобразно получените данни се завеждат също и при загубване или откраднване на секретни документи и други секретни материали.

Оперативни дела не се завеждат за случаите, когато държавната тайна е разгласена по непредпазливост, но от проверката се оказва, че това е извършено без контрареволюционна цел. В зависимост

Из архивите на ДС
577

от последиците, които са настъпили или биха могли да настъпят, и от степента на увреждането на интересите на НРБ се преценява дали да се предаде лицето на I отдел ДС за провеждане на следствие и предаване на прокурора, или да се изготви предложение до ръководителите на съответното учреждение за налагане на дисциплинарно наказание. "По-важните случаи поделенията на ДС и окръжните управления на МВР съгласуват с II главно управление на ДС".[1]

Оперативните мероприятия по разработките и делата, заведени за изтекла, застрашена от изтичане ДТ или при други случаи на кърняващи режима по опазване на държавната тайна, трябва много добре да се обмислят и да се провеждат внимателно, за да не бъдат сигнализирани обектите, които в много случаи се оказват опитни шпиони и врагове на народната власт.

При воденето на разработките за шпионаж "... Оперативни игри с данни, които съставляват държавна тайна за НРБ или другите социалистически страни, или подставяне на лица, работещи с важни материали по отбраната и сигурността на страната, на чужди разузнавания, се провеждат с предварително разрешение от ръководството на МВР въз основа на мотивирано предложение, в което се посочват конкретни данни и евентуалните последици.[2]

4. Официална дейност на органите на ДС по опазване на държавната тайна

Според инструкцията за организацията на работата на органите на Държавна сигурност по опазването на държавната тайна в НРБ, като основни задачи на ДС по официалния контрол се очертават следните:

а) Дейност по подбора и допускането на лица до поверителна работа и документи.

б) Даване разрешения за посещения, за правене снимки на и в режимни обекти и снимки от самолет на територията на НРБ.

в) Провеждане контрол, чрез периодични проверки и оказване помощ на учрежденията в НРБ по опазването на ДТ.

---

1 Вж.Инструкцията за организация на работата на органите на ДС по опазване на ДТ в НРБ, обявена със заповед № I-5980/16.X.70 г.,т.12.

2 Вж. Инструкцията за организация на работата на органите на ДС по опазване на ДТ в НРБ,обявена със заповед № I-5980/16.X.70 г.,т.12.

а) Дейност на органите на ДС по подбора и допускането на лица до поверителна работа и документи

Лицата, които се налага да работят с данни, съставляващи държавна тайна, както и тези, работещи в секретни обекти, предварително се съгласуват - за министерства и други централни ведомства с отдел "Държавна тайна" към II главно управление на ДС,а за останалите учреждения и предприятия - със Софийско градско или съответните окръжни управления на МВР.

Не подлежат на съгласуване по тоя ред само членовете и кандидат-членовете на ЦК на БКП, Постоянното присъствие на БЗНС,ръководителите на министерствата, комитетите, другите централни ведомства и техните заместници, секретарите и завеждащ отделите на окръжните комитети на БКП, членовете на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети, генералните директори на държавните стопански обединения, началниците на самостоятелни управления, чиито длъжности се избират от Народното събрание, назначават се с указ на Държавния съвет, по решение на Министерския съвет или заемат длъжности - номенклатура на ЦК на БКП, както и служителите от Министерството на вътрешните работи в кръга на своите служебни задължения".[1]

"Служителите от поверителните служби на учрежденията се назначават след предварително съгласие на органите на ДС.[2]

Съгласие за назначаване на началници и служители от поверителните отдели, отделения, сектори и служби в учрежденията(от органите на ДС) се дава за проверени, предани и верни на БКП и народната власт лица, с авторитет, добра обща и политическа култура и с възможности да решават задачите, които им се поставят от правилника (вж. инструкцията по ДТ, т.21).

Ръководителите на учрежденията са задължени съгласно т.4 и 5 от приложение № 1 на правилника и съобразявайки се с номенклатурния списък[3], да изискват от службите "Личен състав" и поверителните служби в съответното учреждение да подбират, изучават, преценяват и предлагат за съгласуване надлежно оформени документи за лица,

---

1 Вж. т.2 от приложение № 1 към правилника за организацията на работата по опазването на държавна тайна.
2 Пак там, т.3.
3 Това са списъци на длъжностите, които налагат заемащите ги лица да работят с определена степен поверителни материали. Те предварително се съгласуват и одобряват от ДС (отдела или ОР по ДТ).

Из архивите на ДС

579

които имат необходимата служебна квалификация и качества, осигуряващи опазването на държавната тайна.

Тези документи са следните: личен формуляр, автобиография, написани саморъчно от кандидата; служебна характеристика за лицето, подписана от ръководителя на учреждението и 2 снимки.

След получаването на документите съответните ОР по ДТ проверяват дали длъжността на това лице е включена в номенклатурния списък, правят необходимите проверки в картотеките на ДС, а при нужда извършват допълнителни проучвания за кандидата или за неговите близки. Те съгласуват мнението си с ОР - извършващ контраразузнавателна работа в обекта, където работи кандидатът, и докладват своето предложение на ръководството. То в повечето случаи е положително и преписката се приключва с даване допуск на лицето за работа със съответната степен поверителни материали.

Понякога обаче се случва, независимо от задължението на ръководителите на учрежденията да изпращат за съгласуване само добри в политическо и делово отношение кандидати, да попадне между тях враг или неподходящо поради други съображения лице. Тогава ОР написва предложение за недопускането му до работа с поверителни материали. То се докладва ведно с уведомително писмо за отказ, което се подписва от зам.-началника на II главно управление на ДС. За центъра и окръжните началници на МВР за страната. Писмото се изпраща на съответния ръководител на ведомството. След прочитането му той е длъжен да го върне обратно на ДС.

Това писмо е кратко и в него органите на ДС не са задължени да се мотивират за причините, поради които се отказва допускане на лицето до поверителни материали.

Получилите допуск за работа с поверителни материали се картотекират както в отдела по ДТ, респективно окръжните управления на МВР, така и в съответната поверителна служба на учреждението.[1] Един екземпляр от картона по ДС се изпраща на отдел "Задгранични паспорти" при МВР[2], а Софийско градско и окръжните управления на МВР - в съответните служби "Задгранични паспорти" и по местожителство на лицето.

Даденият допуск не е пожизнен и подлежи на отнемане в случаите, когато необходимостта това лице да работи с поверителни материали отпадне, напусне учреждението или поради прояви, които го

---

[1] В някои от поверителните служби, където броят на работещите с поверителни материали е малък, картотека не се образува.

[2] Този сигнален картон служи при справка от отдел ЗП, ако лицето, работещо с поверителни материали, пожелае да замине зад граница. Материалите за него се изпращат на отдела по ДТ, респективно окръжно управление МВР, за мнение.

Из архивите на ДС
580

правят опасно за опазването на държавната тайна.

В учрежденията, работещи с поверителни материали, ОР които извършват в тях контраразузнавателна работа, следва да се интересуват от поведението и евентуално настъпилите отрицателни промени в първоначалната характеристика на лицата, получили допуск до работа с поверителни материали. За тази цел те са задължени да имат за тях списък, който прилагат в литерното дело на обекта. При получаване на сигнал за опасност от изтичане на държавна тайна, поради загубване на качествата на получилия допуск, ОР следва да уведоми отдела по "Държавна тайна" за центъра или работещите по ДТ ОР в окръзите и съвместно с тях да набележи мерки за предотвратяване изтичането на ДТ или лишаване лицето от допуок до поверителни материали.

В секретните обекти на МНО, МОК "Редки метали" и други режимни обекти при назначаването на лицата, които ще работят в тях, те се съгласуват - за МНО от "Специалните отдели", а за другите секретни обекти с отдел "Държавна тайна " - за Центъра и Софийско градско и окръжните управления на МВР - за останалата част на страната.

б) Даване разрешения за посещения, правене снимки на и в режимните[1] обекти и снимки от самолет на територията на НРБ

Съгласно разпореждане 216 на Министерския съвет от 22.VI. 1964 г. се забранява допускането на външни лица и правенето на снимки в режимните обекти, без за това да е получено специално разрешение от МВР, респективно отдела по "Държавна тайна" - за централните ведомства, Софийско градско управление на МВР и окръжните управления на МВР - за съответните им територии.

Разрешения за посещения в режимните обекти и правене на снимки се дават само при доказана необходимост от тях. Като такава се счита примерно необходимостта от монтаж на нови съоръжения или извършване на допълнително строителство в режимния обект, приемане на секретна продукция, която трябва да се види на самото място, поправка и контрол на някои уреди и пр., което може да се

[1] Режимни обекти са предприятия и заводи, определени от Министерския съвет и построени по решение на Държавния комитет за отбраната.
Редът за режимните обекти се отнася и за цеховете в граждан - ските заводи, в които се усвоява или произвежда военна продукция или се създават мобилизационни мощности, за подземните обекти по съобщенията и за обектите, работещи по вражеските радиоемисии.

Из архивите на ДС

581

извърши само от определени специалисти или специално натоварени ли ца.

Ръководителите на предприятията, в които се произвежда сек ретна продукция, имат право да преценяват служебната необходимост от посещението, да определят къде да бъде заведено лицето, марш- рута му, да определят с какво точно да се запознае, а при необхо- димост да осигуряват придружител на лицето от охраната на предпри ятието. Правенето на снимките също става под негов контрол или упъл номощено от него лице.

Направените снимки се завеждат, ползват и съхраняват като поверителни материали, степента на които се определя според тайна та, която съдържат.

Правенето на самолетни снимки над територията на НРБ се на лага поради нуждата от реклама, свързана с туризма у нас, за ня - кои от кадрите на игрални и докумснтални филми и пр. С цитираното по-горе разпореждане на Министерския съвет № 216 се забранява пра венето на панорамни снимки на промишлени обекти, промишлени райо- ни, възлови гари и водохранилища от национално значение.

Забранява се и правенето на самолетни снимки на територия- та на НРБ.

Разрешение за правене на самолетни снимки са иска от МВР - отдела по "Държавна тайна" и от Генералния щаб на МНО - топограф - ския отдел.

Редът на искане разрешение за правене на упоменатите сним- ки е същият, както и при разрешенията за посещение на режимните обекти, т.е. посредством мотивирано писмо, в което се посочва не- обходимостта от снимките, кой ще ги прави, кога и точно над кои райони на страната ще се снима.

След снимането филмите се преглеждат от далите разрешение органи и, ако не съдържат държавни тайни, те разрешават тяхното свободно ползване. В случаите, че съдържат такива тайни, тяхното ползване и съхраняване става по правилата на съхраняването и полз ването на поверителните материали.

в) Провеждане контрол и оказване помощ на учрежденията на НРБ по опазването на държавната тайна

Съгласно разпорежданията на правилника за организацията на работата по опазване на държавната тайна, ръководителите на учреж денията, в които се работи с поверителни материали, са задължени

Из архивите на ДС

582

в началото на всяка година да назначават комисия за извършване на вътрешноведомствена проверка на организацията на работата и съхраняването на поверителните материали. ОР по ДС следят за изпълнението на тази разпоредба и при възможност следва да включват в тези комисии свои агенти, осведомители или нещатни служители на ДС, като им поставят конкретни задачи за изясняване.

Освен тези проверки, органите на ДС извършват периодични проверки със същата цел и с цел оказване конкретна помощ по опазване на държавната тайна на ръководителите на учрежденията, за предотвратяване и отстраняване на допуснати нарушения, за предпазване на лицата, които работят с държавни тайни, от евентуални нарушения и престъпления и за правилното им възпитание в тая насока.

За такава проверка се уведомява ръководителят на учреждението, което ще се проверява. При нея освен ОР присъствува и началникът на поверителната служба или друг служител от тази служба.

Проверяващите съставят протокол за резултатите от проверката. В него отразяват състоянието на работата по опазването на държавната тайна, конкретните слабости и нарушения на правилника или на другите ръководни документи. Дават се препоръки с определени срокове за отстраняване на допуснатите нарушения и за санкциониране на провинените работници и служители.

Протоколът се подписва от извършилите и от присъствувалите на проверката, след което се докладва на ръководителя на проверяваното ведомство - за центъра, а в окръзите - на ръководителя на провереното учреждение, за запознаване и изпълнение на препоръките.

На базата на констатациите от извършената проверка и направените препоръки се изготвя справка, която се изпраща на поделението, провеждащо контраразузнавателна дейност в съответното учреждение. Тази справка се докладва на ръководството на II главно управление на ДС - за центъра или на окръжния началник на МВР -за страната, които се разпореждат и утвърждават провеждането на допълнителни мероприятия за отстраняване на допуснатите слабости в оперативната работа по опазването на държавната тайна и за контрол по изпълнение на дадените препоръки в протокола от проверката в това учреждение.

Из архивите на ДС
583

5. Съчетано използване от органите на ДС на официалния контрол и секретните сътрудници по опазване на държавната тайна

В т. 19 на цитираната по-горе инструкция се казва: "Оперативният състав, натоварен да провежда и официални мероприятия по опазването на държавната тайна в учрежденията на НРБ, и оперативният състав, провеждащ контраразузнавателна дейност в тях, с негласни сили и средства работят в тясно взаимодействие и сътрудничество за решаване на задачите по спазването на държавната тайна, тъй като те са част от общата контраразузнавателна работа на органите на ДС." Казаното дотук означава, че между провежданя официален контрол и контраразузнавателната работа в учрежденията съществува взаимна зависимост и обвързаност.

В практиката това се изразява в следното:

- Преди да се даде по официален път допуск (разрешение) за работа с поверителни материали на дадено лице, неговите документи се преглеждат и от ОР, извършващ контраразузнавателна работа в учреждението, където работи лицето. Този ОР от своя страна прави справка по оперативните дела, а при необходимост и някои допълнителни проверки и докладва на своя пряк началник предложението си да се разреши или да се откаже допуск за работа с поверителни материали на това лице.

- Същото се прави и при разрешение за посещение на дадено лице в поверителен обект.

- Най-значителна е обаче съгласуваността между тези оперативни работници във връзка с правенето на официалните проверки в учрежденията и поверителните обекти. Преди да започне проверката си в дадения обект ОР, натоварен с нейното извършване, уведомява ОР, извършващ контраразузнавателна работа в същия обект. В продължение на цялото време, през което трае проверката, те поддържат тясна връзка помежду си. ОР, извършващ официалния контрол, прави достояние на своя колега установените от него нарушения на режима по опазване на ДТ в учреждението, за лицата, допуснали тези нарушения, за липсващите или загубени документи и пр. Посредством своите секретни сътрудници другият ОР прави проверка на сигналите и при нужда насочва действията на проверяващия към отделни документи и лица, които следва да се търсят или да се проверят най-щателно.

Из архивите на ДС

584

Освен горните взаимодействия, понякога се налага да се вземат незабавно мерки по сигнал, получен чрез някои от агентите и осведомителите за опасност от изтичане или за изтекла ДТ. За да не се разшифрова източникът на данните, ОР, обслужващ обекта, или пък работещ по съответно дело за шпионаж или друга вражеска дейност, обмисля начин за тяхното легализиране. След като докладва на своето ръководство предложение за извършване на официална проверка в службата (цеха), където е застрашена или изтекла ДТ, той съгласува своите предложения и с ОР по ДТ. ОР извършва официалната проверка и при нея "случайно" се открива нередността и негласно получените данни биват легализирани. Така те могат да се използват като документация по съответно дело и чрез тях се предотвратява изтичането на ДТ.

На базата на констатациите при официалните проверки за доизясняване на обстоятелствата при изчезване или загубване на документи и материали, съставляващи ДТ, се завеждат съответни оперативни дела. За документация по тях се използват както негласният, така и официалният метод за проверка на данните и фактите, представляващи интерес за ДС.

6. Мероприятия по опазване на излизащите зад граница лица, работещи с поверителни материали или в поверителни обекти

Със засилване на международния, туристическия и културния обмен и международните стопански връзки на НРБ с другите страни, в това число и с доста от капиталистическите страни, много наши граждани излизат в чужбина служебно и по частен път. Излизат зад граница наши учени, специалисти, инженери, техници, военни лица и други, част от които са запознати или имат достъп до важни ДТ.

Като се има пред вид големият интерес на чуждите разузнавания към тези тайни, органите на ДС вземат мерки за ограничаване излизанията на лица, запознати с ДТ , а с тези, които биват допуснати да излязат, се провежда специален инструктаж.

Необходимо е персонално да се преценява целесъобразността на излизането в чужбина на всеки, който има достъп до важни държавни секрети. Специално внимание изисква отношението на ДС към наши учени и специалисти, определени да вземат участие в международни симпозиуми и научни конференции, защото е установено, че някои от тези международни прояви се организират и финансират от

Из архивите на ДС
585

научния комитет при НАТО. Целта им е да се създадат контакти с граждани от социалистическите страни и се използват за узнаване на техни тайни, в това число и тайни на НРБ.

При решаването на въпроса, кой от специалистите от дадено учреждение да замине като представител в предстояща международна проява, ОР, обслужващ обекта, посредством ръководството на това учреждение трябва да се стреми да не допусне заминаването на лица, запознати с важни ДТ, или такива, които имат нестабилно поведение и биха се подали на провокации, заплахи и други влияния на противника и биха застрашили опазването на ДТ.

Когато се решава дали представеното лице да се допусне да замине зад граница, взема се под внимание осведомеността на това лице, запознато ли е то със сведения, съставляващи ДТ, неговата политическа и морална устойчивост, наложителността на излизането и за коя страна заминава.

В профилактичната беседа освен инструктажа как да се държи и пази в чужбина, следва да се уговори с лицето , ако му бъдат зададени въпроси за неговата работа, да проведе известна дезинформация с цел прикриване секретните сведения, с които е запознато.

На работещите със строго поверителни материали от особена важност и на обекти от важно значение за отбраната на страната, съгласно специално решение на Политбюро на ЦК на БКП и т.12 от приложение № 1 към правилника за организацията на работата по опазването на ДТ в НРБ, категорично се забраняват посещения в капиталистически и развиващи се страни. За такива посещения се иска разрешение от Министерския съвет. Тази забрана отпада 3 години, след като лицата са преустановили да работят с такива данни или са напуснали обекта.

V. ПРОФИЛАКТИЧНАТА РАБОТА НА ОРГАНИТЕ НА ДС ПО ОПАЗВАНЕ ДЪРЖАВНА ТАЙНА В ПОВЕРИТЕЛНИТЕ ОБЕКТИ

Освен изложената дотук гласна и негласна дейност, органите на ДС извършват и друга профилактична дейност. С нея се цели да се насажда и изостря революционната бдителност у служителите и работниците от обектите, в които се работи с ДТ. Да се оказва положително въздействие върху случайно отклонили се от правилния път честни наши граждани и да се предпазят от въвличане в услуга на врага.

Из архивите на ДС
586

Да бъдат опазвани видни наши учени и специалисти, за да не станат техните трудове плячка на чуждите разузнавания.

С цел повишаване бдителността на работещите с поверителни материали или имащи някакво отношение към тях, органите на ДС периодично организират с тези слухители съвещания, изнасят беседи, доклади и информации, оказват помощ в това направление на служебните и партийните ръководства в обектите.

Тези беседи и информации трябва много добре аргументирано и целенасочено да се разработват. Да се насищат с интересни примери от практиката и се изнасят увлекателно по възможност от отговорни работници на ДС, които да са сериозно подготвени за даване на компетентни отговори на евентуално зададени им въпроси.

Действителността потвърди, че ползата от тези откровени разговори с нашите граждани е значителна, а интересът към тях - голям. При изнасянето на беседите следва да се разяснява, че опазването на ДТ и пресичане опитите на капиталистическите разузнавания да се доберат до такива, е патриотичен дълг на всеки честен гражданин на социалистическата ни родина.

Освен изнасянето на беседи, доклади и информации пред отделни колективи или пред всички работещи в поверителните обекти, ръководни работници от органите на ДС поддържат официален контакт с учени, конструктори и други наши специалисти, имащи достъп до поверителни материали от особена важност или работещи по особено важни проблеми. В разговори с тях те се стремят да изострят бдителността им, да установят какви промени настъпват в обстановката около тях и обкръжението им. Не са ли забелязали подозрителен интерес към работата им, към техните близки и по-конкретно към членовете на семействата им.

Освен официалния контакт с тая категория граждани много внимателно, с добре разработени задачи и линия на поведение се насочват и подходящи агенти и осведомители, на които се разяснява, че за органите на ДС е важно да пази самия учен или специалист, а не да го разработва, иче с никакви свои действия и самоинициативи не трябва да се смущава неговото спокойствие.

Със същата цел се вземат ефикасни мерки и при излизанията на наши учени и специалисти в капиталистическите страни при участието им в международни симпозиуми, научни конференции, конгреси и пр.

Органите на ДС следят да не се публикуват в пресата или чрез другите средства за масова информация имената и снимките на

наши учени, конструктори и специалисти, както и сведения за секретните проблеми, върху които работят или по които са специалисти.

При посещенията на външни лица в поверителните обекти, за да се предотврати изтичане на държавни тайни по искане и с помощта на обслужващите ги ОР, ръководството на тези обекти провежда съответни мероприятия, състоящи се примерно в следното:

С цел да се ограничи достъпа на тези лица до секретни цехове, секретни производства, боеприпаси, технология и пр. за тяхното приемане се определят специални помещения, отстоящи далеч от тия тайни. Определят се местата, които могат да посетят. Изработва се най-безопасният маршрут по който могат да се движат. Придружават се от инструктирани за целта водачи, които ги запознават само с онова, което е необходимо. Обикновено тези водачи са или осведомители на ДС или инструктирани от ОР патриоти, които следят за поведението и проявения интерес от развежданите. Последното важи най-вече, ако посетителите са чужденци или чужди граждани, каквито само по изключение се допускат.

Някои производства, помещения, складове и пр. трябва подходящо да се камуфлират и легендират, за да не се даде възможност на противника да разбере истинското им предназначение.

В зависимост от характера на поверителния обект и местораз положението му органите на ДС вземат мерки за предотвратяване или осуетяване на визуалното му разузнаване от дипломати или други граждани на капиталистически страни или от лица, работещи за противника. Такива обекти се ограждат със солидни огради, живи плетове, залесителни пояси и т.н. с цел да не могат да се наблюдават от вън. Ако обектът е в населено място, проверяват се живеещите около него и се вземат съответни охранителни мерки.

Нерядко явление е на служебни съвещания, на които се говори по поверителни въпроси, да присъствуват и лица, недопуснати до работа с поверителни материали. Това се забранява от разпоредбите на правилника и другите нормативни документи по опазването на ДТ. По тези въпроси често пъти се говори открито и опасността ДТ да бъде разгласена е голяма.

За да не се допуска такова нарушение, ОР следва да организира така своята работа, че да бъде в състояние винаги навреме да научава за такива съвещания и да изисква от ръководствата на учрежденията строго да спазват изискванията на правилника поверителните документи (доклади, инструкции и др.) да се четат само пред ония, които имат право да се запознаят с тях.

Из архивите на ДС

588

Важно значение от профилактичен характер имат мероприятията на ДС провеждани съвместно с другите граждански органи за защи фровка на поверителни обекти, които са в етап на проектиране или строеж и към които чуждите разузнавания проявяват изключителен интерес.Това е свързано със значителни трудности, тъй като там участвуват много хора, между които могат да се прикрият и врагове или неприязнено настроени лица, но независимо от тези трудности интересите на страната налагат те да се провеждат.

Необходима е легендировка и на наименованията на някои институти, лаборатории и др. работещи по секретни проблеми от особе на важност. Наименованието им в никакъв случай не бива да разкри ва характера на работата, която се извършва в тях.

VI.РАЗСЛЕДВАНЕ НА ПРОИЗШЕСТВИЯ ВЪВ ВРЪЗКА С ОПАЗВАНЕТО НА ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА

Произшествия по линия на ДТ има в случаите,при които има загубени или откраднати поверителни документи и материали, когато са размножени поверителни документи, без да е спазен редът за раз множаването им и други, при които има издаване или разгласяване на ДТ.

При тези произшествия ОР трябва винаги да търсят участието на врага, т.е. дали случилото се не е било резултат на враждебни действия. Първичното разследване на произшествията по ДТ се из - вършват от ОР по ДТ.

За да се установят истинските причини за станалото произ - шествие и се разбере дали врагът не е извлякъл необходимата за не го полза, като се е снабдил с интересуващите го сведения, произше ствието трябва да се разследва най-внимателно.

Най-напред трябва да се изяснят обстоятелствата, при които е станало то, да се установят виновните лица и характерът на из - вършеното деяние. Да се установи дали то е резултат на небрежност или е извършено с вражеска цел. За изясняване на случая се разпит ват официално лицата, имащи отношение към него.

Ако бъде установено, че е извършено умишлено престъпление, преписката се изпраща на следствените органи на ДС за провеждане следствие и предаване виновните на прокурора и съда или се провеж дат допълнителни негласни оперативни мероприятия за доразкриване

дейността на престъпниците. За целта се завежда съответен вид опе ративно дело и се набелязва план за довеждането му докрай.

При констатиране на липса на поверителни материали ОР трябва да не се доверяват на съмнителни аргументи като тия, че документът или материалът е "унищожен случайно", "изгорен" и пр., а да довеждат работата докрай, т.е. до получаване на неопровержими доказателства за установяване на обективната истина.

Може да се случи така, че в процеса на разследването документът да бъде намерен. В този случай трябва да се изясни въпросът по времето, когато не е бил налице, не е ли попадал в ръцете на противника.

Органите на ДС провеждат разследване и при случаите на разгласяване на ДТ, като правят необходимото да изяснят дали противникът е научил разгласената ДТ и вземат мерки против ново разгласяване.

x

x x

В заключение може да се каже, че опазването на ДТ е дело на всички ОР от ДС, независимо каква е основната им работа. Тя е дело на всички честни хора в нашата страна и затова и ОР, и ръководителите на учрежденията, и работещите с поверителни материали и в поверителни обекти - всички трябва добре да познават принципите, залегнали в документите по опазването на ДТ. Да са добре запознати с фактите, сведенията и предметите, съставляващи ДТ, за да забележат, когато те станат обект на подозрително внимание или похищение на злонамерени лица.

Органите на ДС, за да бъдат сигурни, че навсякъде имат свои очи, които не ще допуснат изтичането на ДТ, следва добре да организират оперативната работа, да вербуват качествени секретни сътрудници, да извършват навременни проверки по ДТ, нашироко да се опират на обществеността, да търсят съдействието на партийните комитети в обектите на обслужване, на градските и окръжните комитети на БКП за решаване на въпросите, за които е необходима и тяхната намеса, за да се постигне нашата обща цел - опазване на ДТ в НРБ.

Из архивите на ДС
589

Из архивите на ДС
590

Литература

1. Инструкция за организацията на работата на органите на държавна сигурност по опазването на държавната тайна в НРБ (обявена със заповед № I-5980 от 16.X.1970 г.).

2. Правилник за организацията на работата по опазването на държавната тайна в НРБ (одобрен с постановление № 65 на Министерския съвет от 31.XII.1967 г.).

3. Постановление № 28 на Министерския съвет от 13.VII.1964 год., с което е утвърден списъкът на фактите, сведенията и предметите, съставляващи ДТ в НРБ.

4. Разпореждане на МС № 216 от 22.VI.1964 г. за опазване в тайна разположението, производството, капацитета и други данни за държавни предприятия, обекти и др.

5. Постановление № 16 на Министерския съвет от 19.V.1971 г., с което се създава управлението за опазване на ДТ в средствата за масова информация.

6. Разпореждане № 187 на Министерския съвет от 3.V.1972 г. за назначаване на офицери от ДС по режима и охраната въ някои ведомства и др.

7. Лекция "Организация на оперативната работа по опазване на държавната тайна" от полк. Келчев, издание на школа "Г.Димитров"- МВР, 1966.

Из архивите на ДС
591

С ъ д ъ р ж а н и е

Увод 3
I. Понятие за държавна тайна..... 4
II. Специализирани органи по опазване на държавната тайна..... 6
III. Задачи на органите на ДС по опазване на държавната тайна и обекти на обслужване по тая линия..... 9
1. Задачи на органите на ДС по опазване на държавна тайна..... 9
2. Обекти на оперативно обслужване..... 10
IV. Контраразузнавателната работа на ДС по разкриване и пресичане каналите за изтичане на държавна тайна. 11
1. Канали за изтичане на държавна тайна..... 11
2. Подбор, вербовка и работа със секретни сътрудници по опазване на държавната тайна..... 25
3. Работа по сигналите и оперативните дела..... 29
4. Официална дейност на органите на ДС по опазване на държавната тайна..... 31
5. Съчетано използване от органите на ДС на официалния контрол и секретните сътрудници по опазване на държавната тайна..... 37
6. Мероприятия по опазване на излизащите зад граница лица, работещи с поверителни материали или в поверителни обекти..... 38
V. Профилактичната работа на органите на ДС по опазване държавната тайна в поверителните обекти..... 39
VI. Разследване на произшествия във връзка с опазването на държавната тайна..... 42
Литература..... 44

Редактор полк. Г. Н а ч е в
Стилов редактор М.Стоянова
Коректор Ел. Василева
Написала П.Дамянова
Тираж 630
Подписано за печат 21.VII.1972 г.
Печатница при ВСШ "Г.Димитров"-МВР

184

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Поверително
Екз.единствен

ДО
НАЧАЛНИК XII ОТДЕЛ, II ГЛ.У-НИЕ ДС
Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от подп. Васил Станимиров Василев,
ст.инспектор при второ отделение

др.Началник,

По възложената ми задача да извърша частична проверка в отдел "Специален" на министерството на външните работи за наличността на основните документи по линия на ДКО, какви документи се изработват въз основа на тях; кои служители участвуват в разработката им и имат ли необходимите правомощия; къде се разработват и къде се съхраняват документите, докладвам следното:

На 8 и 9.VIII и 22.IX.1972 г. проверката бе извършена в присъствието на др. Крум Риджалски - завеждащ поверителната служба на министерството, и полк.Спас Иванов Георгиев - началник отдел "Специален".

От документите, които издирваме в поверителната служба на Министерството на външните работи са получени Директива Д-0В100, Разпореждане Д-00200 и Инструкция за дейността на ръководния състав на министерствата, комитетите, централните ведомства и организации при подготовка на ведомствата

за работа във военно време. Същите са заведени на отчет, налице са и се съхраняват в хранилището на поверителната служба. С тях работи началника на отдел "Специален".

Въз основа на горните и други ръководни документи, изпратени им от ДКО и Щаба на гражданската отбрана, е изготвен "План за привеждане на Министерството на външните работи в готовност за работа във военно време." Планът е изготвен в един екземпляр, налице е и се съхранява в един от куфарите на полк. Георгиев в поверителната служба в министерството /работния кабинет на полк. Георгиев понастоящем се намира в сградата на пл."Славейков" 6, където също има поверителна служба/.

От гледна точка изискванията на Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна в НРБ, планът с неговите отделни документи е безотчетен. С изключение на няколко документа, изготвени през 1970 и 1971 г., всички останали документи /списъци, схеми, инструкции, планове и др./, не са заведени на отчет. Те са изготвени за времето от 1966 до 1968 г., като някои от тях имат гриф "секретно", а други нямат. Има документи, които в горния десен ъгъл имат гриф "секретно", а накрая в левия ъгъл е записано "за служебно ползуване". Прилагам списък на част от документите, намиращи се в плана и незаведени на отчет - приложение № 1.

При изготвянето на плана служителите на министерството са се ръководили от Временния правилник за работа с поверителни документи в Министерството на външните работи и дипломатическите и консулски представителства в чужбина, който е бил валиден до 1.I.1969 г., когато е въведен в действие правилника на Министерския съвет. Според този временен правилник не са били задължителни някои изисквания при оформянето на поверителните документи. Това обаче не може да послужи като оправдание за безотчетното съхранение на този много важен за министерството документ.

В разработката на плана за привеждане на министерството в готовност за работа във военно време са участвували

и участвуват главния секретар и началника на отдел "Специален", като плана се съгласува с мобилизационния отдел на МВР.

С цялостният план са запознати само трима души - министърът на външните работи, главният секретар на министерството и началникът на отдел "Специален". С отделни раздели от общият план са запознати ръководителят на оперативната група - Раденко Григоров - първи зам.-министър на външните работи, ръководителят на централната учрежденска комисия по евакуацията - Кирил Несторов - зам.-министър и ръководителят на групата за евакуация на дипломатическите мисии у нас - Кирил Щерев - директор на протокола. Членовете на комисиите и групите са запознати само с техните основни задачи /какво трябва да вземат при тревога, събирателният пункт, пункта за товарене, какво трябва да се товари и др./ за изпълнение, като някои от тях са били проиграване при учения.

С разпореждане № 8 от 26.IX.1968 г. на председателя на ДКО е утвърдена "Инструкция за реда и начина на действие на официалните представителства на НРБ в чужбина при усложняване на обстановката, "Повишена готовност", "Особен период" и по време на война".

В изпълнение на задачите, които произтичат от разпореждането и инструкцията, Министерството на външните работи съвместно с Министерството на външната търговия и МВР е изготвило план-мероприятия, които трябва да бъдат изпълнени до 1973 г. Едно от мероприятията е да се изготвят в представителствата на НРБ, с помощ от центъра /Министерство на външните работи и МВР/, единни планове за действия през горните периоди. Мобилизационният отдел при МВР е подработил примерен образец на такъв план, който неправилно има гриф "строго секретно от особена важност" и има същите раздели, както плана на министерството. Указания на представителствата за съставяне на плановете, съгласно инструкцията, може да изпраща само КДС/МВР/ чрез шифъра, а където няма условия за съхранението му, ръководителите на представителствата се запознават с инструкцията при

187

идването им в България. Досега са се запознали с нея 31 ръководители на мисии.

Планове не се правят в представителства с български служители до 10 души и където няма българска колония.

Съхранението на плановете трябва да става в хранилищата за секретните материали в представителствата, в които има условия за това, в запечатан плик с инициал М.В представителствата, в които няма условия за съхранение на поверителни документи, планът трябва да се изготвя един ден преди отпътуването на дипломатическата поща и се изпраща на министерството. Ръководителите на тези представителства си взимат зашифровани бележки от плана, които съхраняват по реда, посочен за самия план.

Страните, с които НР България поддържа дипломатически връзки и има свои представителства, са разделени на три групи:

Група "А" - страните - членки на НАТО - Гърция, Турция, ГФР, Италия, Англия, Белгия, Франция, САЩ и Канада.

Група "Б" - страните в кризисните райони.

Група "В" - социалистическите страни и Югославия.

Досега са изготвени планове за действия на дипломатическите представителства при усложняване на обстановката и във военно време в следните страни - СССР, ГДР, ПНР, УНР, ЧССР, СФРЮ, Сирия, Ливан, Египет, Турция, Гърция, Алжир, Тунис, Либия, Швейцария, Финландия, Дания, Норвегия, Англия, Франция, Белгия, Холандия, Италия, Австрия и Швеция. От посочените страни условия за работа и съхранение на поверителни материали няма във Финландия, Дания и Норвегия, като плановете се съхраняват в посолството ни във Финландия.

Изработването на плановете до 1970 г. е ставало с непосредствената помощ и участие на полк. Спас Георгиев, а в някои страни и на служител на МВР / в т.ч. служител на ПГУ-ДС/.

Из архивите на ДС

След тази дата е предоставено изключително право на контрол и помощ по тези въпроси на Министерството на външните работи, а МВР по свое усмотрение е в правото си само да упражнява контрол и да оказва необходимата помощ. Независимо от това между съответните мобилизационни органи на двете министерства трябва да има обмен на информация и съгласуване на по-важните въпроси.

Неразделна част от плана за привеждане на Министерството на външните работи в готозност за работа във военно време са плана за оповестяване на посолствата в НРБ и плана за посрещане и настаняване на евакуационните места, които са били съгласувани с мобилизационния отдел на МВР. Контакти с представители на дипломатическите мисии у нас не са осъществявани и те нищо не знаят за съществуването на такива планове.

Подполковник

София, 1972 г.

475

ДО

НАЧАЛНИЦИТЕ НА ОТДЕЛИ ПРИ
МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНИТЕ
РАБОТИ

В Министерството се получават или изработват от отделите голям брой информационно-проучвателни материали: доклади, докладни записки, информации, проучвания, документи от дипломатически срещи и международни конференции, комюникета, декларации и др., които се ползуват предимно от съответните отдели и след това се съхраняват в деловодствата и архивата. Голям брой от тях обаче са необходими за работата на ръководството на Министерството и за други отдели, но те не са осведомени за получаването им.

За да се осигури по-ефективното използуване на горепосочените документи, ръководството на Министерството, на заседанието си от 25 октомври т.г. реши да се започне издаването, два пъти месечно на бюлетин за получените или изготвени от отделите по-важни информационно-проучвателни материали.

Издаването на бюлетина се възлага на отдел "Политическо проучване, планиране и информация".

Началниците на отделите се задължават да изпращат писменно на 1-во и 15-то число на всеки месец списък на по-

Из архивите на ДС

важните материали от информационно-проучвателен характер, които са полу̀чени в отдела и следва̀ да се включат в бюлетина.

Списъкът на материалите трябва да съдържа следните графи: страни /отдел/ от който е получен, кратко заглавие, сигнатура, в кое деловодство се съхранява.

Контролът по изпълнението на настоящото нареждане се възлага на групата "Контрол" при Министерството на външните работи.

София, 28 октомври 1972 година

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР:

/Ст.Петров/

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

За служебно ползуване! ?177

Б Ю Л Е Т И Н № 1

за някои по-важни информационни материали, постъпили в Министерството на външните работи от 1 до 15.11.1972 г.

Посолство или отдел	ЗАГЛАВИЕ	В кой отдел се намира	Вх.номер или сигнатура
1	2	3	4
ВАШИНГТОН	Доктрината "Никсън" и новия подход към европейската сигурност. 13 юли 1972 година (Превод на проучване от научноизследователския институт по външна политика, Филаделфия, Пенсилвания 19104).	Отд.VIII	П-740 ?
БУДАПЕЩА	Официалното посещение на Министъра на външните работи на НР Бангладеш в Унгария.	Отд. II	П-772
АТИНА	Докладна записка по въпросите на студентите и тяхната марксическа подготовка.	Отд.III	П-770

Из архивите на ДС
600

1	2	3	4
БРЮКСЕЛ	Конференцията на високо равнище на страните - членки на ЕИО в Париж-X.72г. и позицията на Белгия.	Отд. IV	69434 I-100-7-2-1
ХАНОЙ	Информация за положението в Южен Виетнам.	Отд. V	67469 I100-15-2-1
ОТДЕЛ VIII	Последните вътрешно политически събития в Република Чили.	Отд.VIII	69361
ДОГОВОРЕН И ПРАВЕН	Справка относно "Проекто-конвенция по предотвратяване на международния тероризъм" внесена от САЩ на 27-та сесия на ООН.	Договорен и правен	69275
СТОКХОЛМ	25 конгрес на Шведската социалистическа партия	Отдел IV	69793 I100-77-15
ФРАНКФУРТ	Информация за някои нови моменти във вътрешно политическото положение на ГФР след ратификацията договорите и със СССР и ПНР. (към доклада от 26.7.72г)	Отдел IV	62382 I100-17[а]2-1

Из архивите на ДС

601

179

1	2	3	4
АКРА	Икономическата политика на военния режим в Гана (януари-септември 1972г.)	Отд.VII	5П-863
ДАР ЕС САЛАМ	Китайското проникване и влияние в ОР Танзания.	Отд.VII	I100-114-2-1
ООН и РАЗОРЪЖАВАНЕ	Актуални проблеми на разоръжаването и становището на НР България. Становището на Франция по въпросите на разоръжаването.	ООН и разоръжаване	1079 VIII-2-1-5
РИМ	Задачите,дейността и структурата на международната организация по прехрана и земеделие (ФАО) при ООН.	Икономически	11229
АТИНА	Сводка за икономическите отношения и мероприятия на Гърция за периода 15 септември - 30 октомври 1972 година.	Отд.III	69425
АДЕН	Посещението на партийно-правителствената делегация на НДР Йемен в КНР,КНДР,Монголия,ГДР и България.	Отд.VI	Номер на посолството 26/72/НА
ИНСТИТУТ ЗА ВЪНШНА ПОЛИТИКА	Международна конференция "Европа и Балканите" (Триест 26-28/10/72г.)	Института	-

180

1	2	3	4
ХАНОЙ	Докладна записка относно получена информация от зам.министъра на външните работи на ДРВ на 18 октом ври 1972г.по преговорите със САЩ.	Отд.V	5П-909
БАГДАД	Справка за посещенията на турския министър на външ-ните работи в Ирак и на Президента на Ирак в Турция.	Отд.VI	5П-823
ДАМАСК	Справка за отношенията на Сирия с балканските страни.	Отд.VI	5П-826
ХЕЛЗИН-КИ	Информация за подготовка-ка на многостранните кон-султации по въпроса за европейската сигурност и сътрудничество.	Отд.IV	5П-886
ХАНОЙ	Докладна записка относно получена информация от посланика на Куба в ДР Виетнам: 1.Разрешаване на виетнам-ския проблем. 2.Отношенията КНР-Япония 3.Положението в Камбоджа	Отд.V	5П-904
ПРАГА	Информация за предстоящи-те избори в ГФР и отноше-нията между ЧССР и ГФР.	Отд.II	П-763

Из архивите на ДС
602

Из архивите на ДС

603

1	2	3	4
ПРАГА	Информация за реакцията, която бе предизвикана в ЧССР от извършените правителствени и държавни промени в СР Румъния.	Отд.II	П-764
ПРАГА	Информация за преговорите между ЧССР и ГФР за стокообмен между двете страни през 1973 година и състоянието на кооперирането в промишленото производство.	Отд.II	П-765
ПРАГА	Информация относно контрактацията и изпълнението на Протокола за стокообмен между НРБ и ЧССР през 1972 година.	Отд.II	69168
ПРАГА	Информация за пленума на ЦК на ЧКП по идеологическите въпроси.	Отд.II	П-748
ПРАГА	Информация по някои въпроси свързани с отварляне границата между ЧССР и ГДР за туристите на двете страни.	Отд.II	П-746
БУКУРЕЩ	Информация относно някои нови моменти в политиката на СРР на Балканите	Отд.II	П-683

Из архивите на ДС

604

182

1	2	3	4
БУКУРЕЩ	Информация за външната политика и перспективи за развитие на българо-румънските отношения.	Отд.II	П-737
БУКУРЕЩ	Информация за дейността на Министерство на младежта в СРР	Отд.II	64610 I100-58-10-1
БЕРЛИН	Информация относно някои въпроси на туристическите отношения между ГДР от една страна и ПНР и ЧССР от друга страна след отваряне на границите.	Отд.II	69154
БУДАПЕЩА	Информация за изпълнението на протокола за стокообмен между НРБ и УНР за 1972г.	Отд.II	70056
БУДАПЕЩА	Докладна записка от Посланика за произнесената реч от министъра на външните работи на Унгария-Янош Петер, на XXVII сесия на ООН.	Отд.II	П-769
ОТДЕЛ VI	Кризата в Близкия изток;отношенията между балканските и близкоизточните страни.	Отд.VI	

ВАЖНО! След използуване бюлетинът да се унищожава!

София,..16.ноември... 1972г .

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

XIII Строго поверително!

М-ВО на ВЪНШНИТЕ РАБОТИ
ОТДЕЛ повер. служба
№ П-275
София 6.3. 1973 г.

ДО МИНИСТЪРА НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

ДРУГАРЯ АНГЕЛ ЦАНЕВ

ТУК

5049 15.МАР.1973
3392 7.3 1973 г.

СИГНАЛНА ЗАПИСКА

от Крум Риджалски, н-к на поверителната служба при Министерството на външните работи

Относно: съобщава факт, който създава условия за разгласяване държавна тайна.

Другарю Цанев,

Моля да ме извините, че Ви отнемам време. Но трябва да доведа до Ваше знание факт, който създава условия за разгласяване държавна тайна.

През 1972 г. в Министерството на външните работи са получени два документа на Министерския съвет, които третират задграничния щат на Министерството на вътрешните работи. В тези документи различно е преценено представлява ли държавна тайна задграничния щат на Министерството на вътрешните работи.

Разпореждане № 295 от 26.7.1972 г. на Министерския съвет, с което се уреждат някои въпроси за дипломатическите и търговските ни представителства в чужбина, е неповерително. В точка 4 на същото се разпорежда да се намали с определено количество бройки задграничния щат на Министерството на вът-

295

решните работи в несоциалистическите страни.

Решение № 438 от 2.10.1972 г. на Министерския съвет, с което се увеличава задграничния щат на Министерството на вътрешните работи, е лично строго поверително.

За Разпореждане 295 научих, след излизане на Разпореждане № 31 на Бюрото на Министерския съвет от 14.2.1973 г., когато трябваше да проверя последното изцяло ли отменя първото.

Пускането на Разпореждане № 295 като явен документ е нарушение на правителствените документи, регламентиращи нормите и правилата на работа за опазване държавната тайна в НР България. Достъпът до него във ведомствата, където е изпратено,е неограничен, а ползването и размножаването не се контролират.

Такъв подход и отношение, когато изхождат от висшестояща инстанция, влияят отрицателно върху цялостната работа, която се провежда във ведомствата за подобряване работата по опазването на държавната тайна.

6.3.1973 г.

С уважение: Добрев

Отп. в 2 екз.

маш.№ 315
6.3.1973 г.

Секретно! 32
Екз.№ 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО ДРУГАРЯ
НАЧАЛНИК РАЙОННО У-НИЕ МВР
ЕЛХОВО

Район...
Рх № 296 Де...
Получено на 13.3.1973 г

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от л-т Атанасов, разузнавач II степен ДС Елхово, за извършена проверка в ж.п. гарата Бояново.

Др.Началник,

На 6.III.1973 година извърших проверка на началник гарата др.Киро Кожухаров, по отношение на това как се съхранява и работи с поверителните преписки. Констатирах следното:

1.С поверителните материали работи единствено началник гарата, който има допуск.

2.Книгитев които се нанасят данните от военните преписки се съхраняват в дървен шкаф, със секретна брава от която ключ има само началника на гарата.

3.Канцеларията, която е и единствената на гарата се ползува от всички служители. В нея влизат също и граждани.

4.Поверителната кореспонденция не се извежда като секретна и ако се изпраща нещо към по-горни инстанций от поверителен характер то се изпраща като обикновена кореспонденция.

Всички тези слабости бяха посочени на др.Кожухаров и му бе препоръчано да направи възможното за да ги отстрани.

Отпечатано в 2 екз
№ 1 МВР Елхово
№ 2 МВР Ямбол
написал Д.Атанасов

ИЗГОТВИЛ:
Л-т: [signature]
7.III.1973 год

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

II гл. у-ние гс - хт. 191

Секретно!

Екз. № 2

МИНИСТЕРСТВО
НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

81/2 27.АПР.1973

Г 1222
26 IV 1973 г.

ГЛАВНИЯ СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

ДРУГАРЮ ПЕТРОВ,

По предложение на министерствата на финансите, на външните работи и на външната търговия, Бюрото на Министерския съвет на 26.VII.1972 г. е приело разпореждане № 295 за уреждане на някои въпроси на дипломатическите и търговските ни представители в чужбина. Разпореждането е издадено явно и е разпратено до всички ведомства, които имат отношение по него. В разпореждането са засегнати някои въпроси, които следва да станат достояние само на ограничен кръг служители. От т. 4 на същото се вижда, че Министерството на вътрешните работи има щат за свои представители в несоциалистическите страни. Този въпрос досега е третиран като поверителен, и всички документи, издавани по тези въпроси, са издавани като секретни. Такъв е случая с Решение № 438 на МС от 2.X.1972 г. за завишаване задграничния щат на Министерството на вътрешните работи, което е издадено като лично строго секретно.

Поради това, че разпореждане № 295 от 26.VII. 1972 г. е издадено явно и това, че достъпът до него е неограничен, а ползването и размножаването му не се контролира, предлагам то да бъде допълнително засекретено с

Из архивите на ДС

оглед поверителните служби на министерствата и ведомствата, до които е изпратено, да вземат мерки за завеждането му на отчет.

~~ПЪРВИ~~ ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР: /п/ П. Шопов

Написано в 2 екз.

№ 1 - адресата
№ 2 - КД
Изпълнил: Николаев
Написала: Юрукова
София, 20.IV.1973 г.

198
57

УТВЪРЖДАВАМ
Н-К НА ГРУПАТА ЗА КОНТРОЛ И ПОМОЩ-МВР
Генерал-лейтенант: [signature]
София, 18 V 1973 г.

Строго секретно!
Екз.единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

2102/30.12 73

Кг 50 - 30 X 74 г.

П Л А Н

За изучаване въпроса относно усъвършенстването на ръководството и контрола над окръжните управления на МВР

I. ЦЕЛ НА ИЗУЧАВАНЕТО

Съгласно плана за заседанията на ръководството на Министерството през месец август т.г. ще се разгледа "Предложение за усъвършенствуване на ръководството и контрола над окръжните управления от централните поделения по линии".

Изпълнението на тази задача е възложена на Групата за контрол и помощ при МВР.

II. ПРЕДВАРИТЕЛНА ПОДГОТОВКА

1. Да се прегледат и изучат всички заповеди, документи и литература уреждащи въпросите относно ръководството и контрола.

Срок 5 май 1973 година

2. Да се изучи опита КГБ и МВР на СССР и някои братски

199
58

страни, като се проведът консултации с представителството на КГБ и ползуват материали.

Срок до 10 юни 1973 година;

3. Да се изготви и изпрати писмо до централните поделения на ДС, ДНМ и окръжните управления на МВР да изпратят до 30 юни т.г. предложения относно усъвършенствуването на ръководството и контрола над окръжните управления по линии.

4. Да се изготви график за посещение централните и окръжни управления.

Срок 21 май 1973 година

5. Да се изготви списък на въпросите по които ще се проведат разговорите с ръководния и другия състав на поделенията.

Срок 10 май 1973 година

III. ВЪПРОСИ ЗА ИЗУЧАВАНЕ

1. Каква е сегашната организация на ръководство и контрол от страна на централните поделения над окръжните управления по линии? При изучаването на този въпрос да се обърне особено внимание на следното:

а/ какви разпореждания, окръжни и други писмени указания са изпращани на окръжните управления за цялостната работа, по линии или отделни въпроси от централните поделения?

б/ каква помощ е оказана от централните поделения на окръжните управления относно правилното изучаване, тълкуване и изпълнение на заповедите, окръжните и другите разпореждания на министерството;

~~200~~
59

в/ Какво е планирането в централните и окръжни управления на МВР - перспективно, текущо, общо за поделението, по линии и отделни въпроси и каква помощ оказват централните поделения на окръжните в това отношение?

г/ Как се планират командировките от централните поделения?

д/ Каква помощ оказват централните поделения на окръжните управления правилно да отчитат и анализират работата си?

е/ Какви информации, аналитични доклади, обзори и други материали се изпращат на окръжните управления, общо по работата, по линии, отделни дела и други въпроси?

ж/ Какви информации, справки, отчетни доклади и други материали изпращат окръжните управления на централните поделения, общо за работата по линии, дела и други?

з/ Каква проверка и контрол централните поделения извършват над окръжните управления, общо за работата по линии и отделни дела и сигнали?

и/ Каква методическа и практическа помощ централните поделения оказват на окръжните управления - по организация на работата, по отделните линии, дела, сигнали, работа с агентура та и други въпроси?

2. Какви предложения имат централните и окръжните управления за усъвършенствуване ръководството и контрола над окръжните управления?

204
60

IV. ПОДЕЛЕНИЯ КОИТО ЩЕ БЪДАТ ПОСЕТЕНИ

Първо главно управление, Второ главно управление, IV, VI, VII управление, I, II и III отдели ДС и отдел Задгранични паспорти, ДНМ и окръжните управления на МВР - Пловдив, Бургас, Варна, Русе, Стара Загора, Габрово, В.Търново, Благоевград, Видин, Кърджали, Враца, Силистра, Разград, Ямбол и Плевен.

Ще се проведат разговори с ръководствата на поделенията и с някои началник отдели, отделения и оперативни работници. Периода на проверката ще обхване от 1.I.1971 година.

V. СРОК НА ИЗУЧАВАНЕТО

От 22 май до .....1973 година

Написването на доклада и предложенията до ..... 1973 година.

6. Изучаването ще бъде извършено от служители на Групата за контрол и помощ - МВР.

Генерал-лейтенант	- ГЕОРГИ АРГИРОВ
Полковник	- КОЛЮ ДЕМИРЕВ
Полковник	- СТЕФАН ДОБРЕВ
Полковник	- ТРАЙЧО ТЕРЗИЕВ
Полковник	- ПЕТЪР ГОСПОДИНОВ

П Р Е Д Л А Г А:

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ГРУПАТА ЗА
КОНТРОЛ И ПОМОЩ - МВР:

Полковник .....

Нап.в 1 екз.
Изпълн.:Тр.Терзиев и
Ст.Добрев
Нап.ЦН/18.V.73 г.

1 45

СТРОГО СЕКРЕТНО!
ЕКЗ. ЕДИНСТВЕН.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

30 X 74

ГР. СОФИЯ 1973 г.

М-ВО на ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ГРУПА за КОНТРОЛ и ПОМОЩ
Изх. № 1050/30.6.1973

П Л А Н

за проверка в поделенията на МВР за разкриване каналите за изтичане тайните и секретите на министерството.

I. ЦЕЛ НА ПРОВЕРКАТА

ВЗЕМАНЕ ДОПЪЛНИТЕЛНИ МЕРКИ ПО ОПАЗВАНЕТО НА СЕКРЕТНОСТТА И КОНСПИРАЦИЯТА В ПОДЕЛЕНИЯТА НА МВР.

II. ВЪПРОСИ НА ПРОВЕРКАТА

1. Какви нарушения се допускат на Инструкцията за организацията на работата със секретните материали.

2. Как се подготвят и провеждат служебните съвещания, семинарите и другите занятия със служители от министерството и каква е организацията за опазване на тайните.

Из архивите на ДС

615

2 46

3. Каква е организацията за набиране на информация, подготовката на материалите и изготвянето на видовете бюлетини и оперативни справки. Какъв е реда и кои се запознават с тях.

4. Какъв е реда за ползване на техническите мероприятия от момента на експлоатацията до консумацията на резултатите от тях.

5. Възможности за изтичане на информация при използването на свързочните средства.

6. Какъв е реда за ползване на оперативния отчет от оперативния и неоперативния състав.

7. Какъв е реда за получаване и ползване на секретни материали за провеждането на профилактична и пропагандна дейност.

8. Някои от условията за работа на състава не съдействат ли за разконспириране дейността на службите.

9. Какъв е достъпа на волнонаемния и технически състав до оперативната работа.

10. Какво е състоянието на възпитателната работа със състава и семействата им за изграждане навици в тях по опазване тайните на МВР.

11. Нарушава ли се стабилността на кдрите, които работят по линии, обекти и на територия.

3 47

12. Какъв е реда за посещаване поделенията на МВР от външни лица.

13. Периодически изучават ли се обкръжението на поделенията и служителите.

III. ВРЕМЕ НА ПРОВЕРКАТА

ОТ 1 ЮЛИ ДО 10 СЕПТЕМВРИ 1973 Г. ДОКЛАДА С ПРЕДЛОЖЕНИЯТА ДА СЕ ПРЕДСТАВИ ДО 30 СЕПТЕМВРИ 1973 Г.

IV. ПОДЕЛЕНИЯ КОИТО ЩЕ СЕ ПРОВЕРЯВАТ

а/ по ДС - ВГУ, III, IV, VI и VII управления и II, III и IV отдели;

б/ по МВР - ВСШ "Г.Димитров", управление "ТИЛ", отделите: "Пропаганда" и "Задгранични паспорти" и окръжните управления на МВР - Пловдив и Перник;

в/ ДНМ - управления: "Стопанско", "Криминално" и "Следствено", отдел "Оперативен отчет" и "Анализ и информация".

V. УЧАСТВАЩИ В ПРОВЕРКАТА

От "Групата за контрол и помощ при МВР":

- за поделениета по ДС - Иван Ралев, Спас Томов, Петър Господинов и Гатю Бенев;

- за поделенията по МВР и НМ - Владо Генов, Цветан Вутов, Патю Георгиев и Димитър Божинов.

За проверката ще бъдат привлечени и специалисти от Секретариат-МВР и от оперативно-техническите поделения.

П Р Е Д Л А Г А:

НАЧАЛНИК НА ГРУПАТА ЗА КОНТРОЛ И ПОМОЩ-МВР

Генерал-лейтенант Г. Дрищев.

5

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ПОВЕРИТЕЛНО
Екз.№. 471.

ПРАВИЛНИК

за задачите на Управлението за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация при Министерския съвет и за организацията на тази дейност в Народна република България

София, 1973 г.

ПОВЕРИТЕЛНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

П Р А В И Л Н И К

за задачите на Управлението за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация при Министерския съвет и за организацията на тази дейност в Народна република България

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Този правилник определя реда, организацията и задачите по опазване на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация и пропаганда.

2. Опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация и пропаганда има за цел защитата на държавните интереси, военно-икономическия потенциал и сигурността на страната.

3. Цялостната дейност по опазване на държавната тайна в средствата за масова информация и пропаганда се организира и провежда въз основа на решенията на ЦК на БКП, Конституцията на НРБ, законите, актовете на Държавния съвет и на Министерския съвет и този правилник.

4. Управлението за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация при Министерския съвет осъществява ръководство и контрол по

Из архивите на ДС

619

опазване на държавната тайна във ведомствата и средствата за масова информация и пропаганда.

При изпълнението на възложените му задачи управлението се опира на съответните ръководители и на назначените от тях щатни и нещатни сътрудници - отговорници по опазване на държавната тайна и на секторите в окръжните народни съвети, ведомствата и организациите, чрез които се осигурява опозването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация и пропаганда.

Управлението влиза в структурата на апарата на Министерския съвет и се наблюдава от заместник-председател на Министерския съвет.

5. Контролът по опазване на държавната тайна в средствата за масова информация и пропаганда има за цел да се изключи възможността за разгласяване на факти, сведения и предмети, които съставляват държавна или служебна тайна, както и данни, които увреждат външнотърговските и икономическите интереси, сигурността и отбраната на страната.

6. Контролът за опазване на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация и пропаганда обхваща изданията на ежедневния и периодичния печат, излъчваните програми на Българската телевизия и радиото, кинофилмите, материалите на БТА, "София-прес" и др., продукцията на издателствата и печатниците, редакциите, бюлетините, научните доклади и съобщения, които се правят на конференции

Из архивите на ДС
620

във и вън от страната, материалите за вътрешни и международни изложения и панаири, за централните и местните музеи, вноса, износа и обмена на литература и всички видове други издания.

Не подлежат на контрол класическата литература, преводната литература, литературата, която е преглеждана и се преиздава без изменение, и други материали, определени от началника на управлението.

7. При предварителния контрол на предназначените за обнародване и излъчване материали задължително се отстраняват данните и сведенията, които са държавна и служебна тайна.

8. Опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация е задължение на съответните ръководители и на министерствата, ведомствата, издателствата и редакциите. За разгласяването на факти, сведения и предмети, които съставляват държавна и служебна тайна, съответна отговорност носят лицата, които са предоставили данните или са ги обнародвали и разгласили, отговорният служител от сектора или службата по опазване на държавната тайна в средствата за масова информация и ръководителят на съответното ведомство.

9. В секторите и службите по опазване на държавната тайна в министерствата, ведомствата и в средствата за масова информация и пропаганда се назначават опитни и политически подготвени служители с необходимото образование. Назначаването и уволня-

Из архивите на ДС

621

ването на отговорниците и завеждащ секторите по опазване на държавната тайна в средствата за масова информация се съгласува с началника на управлението при Министерския съвет.

10. Завеждащите сектори към окръжните народни съвети са непосредствено подчинени на председателите на изпълнителните комитети, а отговорниците и завеждащите сектори към министерствата, ведомствата, организациите и средствата за масова информация и пропаганда - на съответните ръководители. Управлението при Министерския съвет упражнява контрол върху тяхната работа, оказва помощ и методическо ръководство.

11. Дейността, формите и методите на работа на управлението и на другите органи по опазване на държавната тайна в средствата за масова информация и пропаганда не подлежат на разгласяване. Забранява се да се разгласяват формите, методите и стилът на тяхната работа от ведомствата, организациите и лицата, на които е известна тази дейност.

12. Управлението осъществява своята дейност в тясно взаимодействие с Министерството на вътрешните работи и с Министерството на народната отбрана.

Из архивите на ДС
622

II. ЗАДАЧИ НА УПРАВЛЕНИЕТО ЗА ОПАЗВАНЕ НА ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА В СРЕДСТВАТА ЗА МАСОВА ИНФОРМАЦИЯ ПРИ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

13. Управлението за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация при Министерския съвет има следните основни задачи:

а/ Осигурява ръководство и контрол по опазване на държавната тайна в средствата за масова информация и пропаганда.

б/ Упражнява последващ контрол върху тези средства за строго изпълнение на разпоредбите по опазване на държавната тайна.

в/ По указание на правителството може да извършва предварителен контрол със собствени сили на някои по-важни и сложни материали.

г/ Осъществява методическо ръководство и оказва помощ на министерствата, ведомствата, народните съвети, обществените и стопанските организации, средствата за масова информация, научните институти и др., за да не допускат разгласяване на държавна и служебна тайна чрез средствата за масова информация и пропаганда. За целта извършва системни проверки.

д/ Следи как средствата за масова информация и пропаганда - печатът, радиото, телевизията, издателствата, БТА, ДСП "Реклама", киното, а също министерствата, ведомствата, организациите и други упражняват предварителен контрол за недопускане

Из архивите на ДС
623

разгласяването на данни, съставляващи държавна и служебна тайна, чрез средствата за масова информация.

е/ По предложение на министерствата, ведомствата, организациите и средствата за масова информация и пропаганда преглежда материали и дава препоръки и указания за опазване на държавната и служебната тайна.

ж/ Упражнява контрол и методическо ръководство върху дейността на ведомствата, институтите, библиотеките и др., които изнасят в чужбина печатни и други издания за книгообмен, търговия и други цели, за да не се допуска издаване на държавна или служебна тайна. За целта при нужда преглежда ръкописи, литература и други материали, подготвени за изнасяне вън от страната.

з/ Контролира да не се допуска разгласяването на държавна тайна чрез издаваните явни топогеодезки, картографски и други материали.

и/ Оказва системна помощ, ръководство и контрол на отговорниците и секторите по опазване на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация и пропаганда, в министерствата, ведомствата, организациите и народните съвети по организацията и методите на работата им, обсъжда с тях някои възникнали важни въпроси, свързани с опазването на държавната тайна, информира ги периодично за типичните случаи на пропуски, нарушения и други.

к/ Координира и внася единство в дейността

Из архивите на ДС

624

на министерствата, ведомствата, народните съвети и организациите по опазване на държавната тайна в средствата за масова информация и пропаганда.

л/ Организира и провежда мероприятия за повишаване квалификацията, бдителността и личната отговорност на служителите и отговорниците по опазването на държавната тайна в средствата за масова информация и пропаганда като курсове, семинари, съвещания за обмяна на опит и други.

м/ Прави предложения пред Министерския съвет за подобряване дейността на управлението и на министерствата, ведомствата и организациите по опазване на държавната тайна в средствата за масова информация и пропаганда.

14. Управлението съвместно с Министерството на вътрешните работи и съгласувано с Министерството на народната отбрана внася в Министерския съвет предложения за допълнения и изменения в Списъка на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна за Народна република България.

Оказва помощ за изработване на конкретните списъци за държавната и служебната тайна от министерствата, ведомствата, държавните стопански обединения, окръжните народни съвети и други институти.

15. Управлението в съответствие с възложените му задачи и с указанията на правителството, въз основа на Списъка на фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна тайна за НРБ, списъците

Из архивите на ДС
625

на министерствата, ведомствата и окръжните народни съвети, а също по предложение на министерствата и ведомствата изработва и утвърждава списък на сведенията, забранени за обнародване в откритията печат, радиото и телевизията, който служи за ръководство на организациите и средствата за масова информация и пропаганда и на министерствата, ведомствата и институтите.

16. Внася единство в оценката на данните и фактите, съставляващи държавна и служебна тайна, изследва секретността на конкретните данни и факти, предлагани за обнародване. Когато е необходимо, прави оценка на конкретни данни, които не са включени в действуващите списъци за държавната тайна,ако с разгласяването им се увреждат интересите на страната, и дава указания да не бъдат разгласявани.

17. Управлението упражнява ръководство и контрол, оказва методическа помощ и осигурява консултация на редакцията за контрол върху вноса на печатни произведения и материали при Министерството на информацията и съобщенията, съгласно с постановление № 16 на Министерския съвет от 19 май 1971 г.

18. Управлението организира и извършва контрол на полиграфическите предприятия и бази по изпълнение на разпоредбите за опазване на държавната и служебната тайна.

Полиграфическите предприятия приемат материали за отпечатване, на които е отразено, че са прегледани от съответните ведомства, редакции, изда-

Из архивите на ДС
626

телства, институти и др. и не съдържат сведения, съставляващи държавна и служебна тайна.

19. Управлението обобщава констатираните случаи на разгласяване на държавна и служебна тайна в средствата за масова информация, води отчет, прави анализи и изводи.

20. Когато установи, че са обнародвани материали с погрешни формулировки, извращаващи политиката на БКП и на правителството или представляват в извратен вид марксистко-ленинската идеология, управлението своевременно информира съответните партийни и държавни органи.

21. Когато е необходимо, управлението организира конференции, съвещания, срещи и други мероприятия с ръководители или представители на министерства, ведомства, средства за масова информация и пропаганда и други институти във връзка с предотвратяване разгласяването на държавната тайна чрез средствата за масова информация.

22. Управлението организира и води информационно-справочна картотека и дежурство за даване на информации, справки и консултации на средствата за масова информация и пропаганда, министерствата, ведомствата и институтите по въпросите, свързани с опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация и пропаганда.

23. Управлението при Министерския съвет има право:

Из архивите на ДС
627

а/ Да получава безплатни екземпляри от всички издавани в страната печатни издания. Такова право имат и съответните сектори при окръжните народни съвети за изданията от окръжен мащаб.

б/ Да изисква заключение от министерствата, ведомствата, народните съвети, институти, организации, редакции, издателства и др. по отделни въпроси и отчети за извършената работа, свързани с опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация и пропаганда.

в/ Да взема мерки, чрез които се предотвратява разгласяването на сведения, съставляващи държавна или служебна тайна, чрез средствата за масова информация и пропаганда.

г/ Да дава препоръки и указания за спиране от разпространение на издания, съдържащи държавна и служебна тайна.

III. ЗАДАЧИ на МИНИСТЕРСТВАТА, ВЕДОМСТВАТА, НАРОДНИТЕ СЪВЕТИ И СРЕДСТВАТА ЗА МАСОВА ИНФОРМАЦИЯ И ПРОПАГАНДА ПО ОПАЗВАНЕ НА ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА

24. Отговорност за организацията по опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация и пропаганда и в министерствата, ведомствата, държавните стопански обединения и народните съвети носят техните ръководители.

Ръководителите на министерствата, ведомства-

Из архивите на ДС
628

та,Комитета за телевизия и радио, Българската телеграфна агенция, издателствата, вестниците и списанията, както и ръководителите на техните поделения са длъжни да упражняват предварителен контрол в своята област на материалите, които се подготвят за излъчване по радиото, телевизията и киното и се обнародват в печата или чрез печатните произведения, с оглед да не се допуска разгласяване на сведения, представляващи държавна или служебна тайна. Те са длъжни да организират и последващ контрол на обнародваните материали и правят съответни изводи.

25. Министерствата, ведомствата, държавните стопански обединения и окръжните народни съвети съвместно с представители на Министерството на вътрешните работи, Министерството на народната отбрана и Управлението за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация при Министерския съвет, въз основа и в рамките на утвърдения от Министерския съвет Списък на фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна тайна за НРБ, изработват и утвърждават конкретни списъци на данните от системата на министерството или ведомството, които съставляват държавна тайна и не могат да се разгласяват.

По същия ред се утвърждават и списъци за данните, съставляващи служебна тайна, чието разгласяване, обнародване или предаване другиму без разрешение на ръководството, е забранено.

Списъците се утвърждават от министрите и

Из архивите на ДС

629

ръководителите на ведомствата след съгласуване с Управлението за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация при Министерския съвет.

Тези списъци могат да се изменят и допълват в зависимост от настъпилите изменения в дейността на съответните органи.

Препис от списъците и от направените изменения или допълнения в тях се изпраща своевременно в Управлението за опазване на държавната тайна при Министерския съвет и Министерството на вътрешните работи.

Списъците носят степен на поверителност и се съхраняват съгласно с установените правила.

26. Министерствата, ведомствата, научните учреждения, стопанските организации и други институти, които организират или участвуват в международни изложения, панаири, симпозиуми, конгреси, обмен и изпращане на литература, научни съобщения в чужбина и др., са длъжни да установят строг ред и система на контрол с оглед да не се допуска разгласяване и изнасяне на факти, сведения, научни постижения и други данни, които съставляват държавна и служебна тайна. Преди изпращането им такива документи и материали се преглеждат от определено лице, което носи отговорност и при необходимост се съгласуват с Управлението за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация при Министерския съвет.

В съответствие с правителствените актове

Из архивите на ДС
630

забранява се на министерствата и ведомствата, на научните институти, висшите учебни заведения и др., а също така и на отделните научни работници да изпращат в съответните учреждения зад граница научни трудове, отделни данни, изследвания, наблюдения и др. без писмено разрешение на съответния министър или ръководител на централно ведомство.

27. Министрите, ръководителите на ведомства и организации, генералните директори на държавните стопански обединения и председателите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети назначават един от своите отговорни и компетентни служители за отговорник или щатни отговорници, създават сектори по опазването на държавната тайна в средствата за масова информация със задача да преглеждат всички материали, които изхождат от министерството или ведомството и се подготвят за обнародване чрез средствата за масова информация и пропаганда.

По същия ред се назначават отговорници по опазване на държавната тайна и от ръководствата на всички издателства, на Комитета за телевизия и радио, на Българската телеграфна агенция, "София-прес" и ДО "Българска кинематография", на вестниците, списанията, на държавните и ведомствените печатници, институтите, стопанските организации и други.

Отговорници по опазването на държавната тайна в средствата за масова информация в останалите подведомствени учреждения, предприятия и народни

Из архивите на ДС

631

съвети са лично техните ръководители. При нужда те могат да възлагат изпълнението на тези задачи на специално определени за целта служители.

28. Ръководителите на министерствата, ведомствата, ДСО, научни учреждения и институти могат да назначават експертни комисии от научни работници и висококвалифицирани специалисти за разглеждане и даване заключение относно предаването за обнародване на научни постижения, изобретения и рационализации от съответното ведомство с оглед опазване интересите на страната и държавната и служебната тайна.

За работата на експертните комисии се издава инструкция от началника на Управлението за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация при Министерския съвет.

29. Ръководителите на ведомствата са длъжни да организират системен контрол за изпълняване на разпоредбите за опазване на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация и пропаганда и да вземат мерки за търсене на отговорност от нарушителите.

IV. ЗАДАЧИ НА ОТГОВОРНИЩИТЕ И СЕКТОРИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА В СРЕДСТВАТА ЗА МАСОВА ИНФОРМАЦИЯ

30. Отговорниците и секторите за опазване на държавната тайна имат за задача да оказват непосредствена помощ на ръководителите на министерствата, ведомствата, организациите и средствата за масова

Из архивите на ДС
632

информация и пропаганда в дейността им по опазване на държавната тайна. Те извършват предварителен контрол и преглеждат материалите, предназначени за обнародване, отстраняват данните и сведенията, съставляващи държавна или служебна тайна, след което се дава разрешение за обнародването или изнасянето им зад граница за международни конгреси, изложби, симпозиуми и други.

В телевизията, радиото, киното, редакциите, издателствата, Българската телеграфна агенция, "София-прес", печатниците и др. се прави последен преглед на материалите преди обнародването и излъчването им, отстраняват се данните, съставляващи държавна и служебна тайна, и след това се разрешава обнародването им. В своята работа отговорниците в тези организации поддържат тясна връзка със съответните отговорници или със секторите по опазване на държавната тайна в средствата за масова информация в министерствата, окръжните народни съвети или ведомствата, откъдето изхождат или за които се отнасят материалите, а те от своя страна са длъжни да им дават необходимите справки по въпросите на държавната и служебната тайна по конкретния материал за съответното ведомство.

31. Секторите по опазване на държавната тайна към окръжните народни съвети организират, ръководят и упражняват контрол върху средствата за масова информация и пропаганда на територията на съответните окръзи, като извършват предварителен и последващ контрол за недопускане разгласяване на данни, състав-

Из архивите на ДС
633

ляващи държавна и служебна тайна.

Секторите оказват системна помощ, методическо ръководство и контрол на отговорниците по опазване на държавната тайна в средствата за масова информация в редакциите, учрежденията и организациите на територията на окръга.

32. Отговорниците и секторите водят отчет на постъпилите и прегледаните материали, както и на установените нарушения и взетите мерки за отстраняването им. Отговорниците носят съответна отговорност както за всеки случай на допуснато разгласяване на държавна и служебна тайна по тяхна вина, така и за нарушаване на своите задължения. Отговорниците и секторите периодично изпращат сведения и отчети за извършената работа в управлението при Министерския съвет.

В срок преглеждат, подписват и връщат постъпилите за предварително преглеждане материали, за да не се допусне по тяхна вина забавяне в отпечатването и разпространяването им.

Правят предложения пред съответния ръководител за търсене на отговорност от нарушителите по съответен ред.

V. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

33. При допуснато отпечатване на материали, съдържащи държавна тайна, заповеди за изземване или спиране на изданията могат да издават началникът на Управлението при Министерския съвет и съответните

Из архивите на ДС

634

ръководители за своите ведомства.

34. За неизпълнение на нарежданията по опазване на държавната тайна в средствата за масова информация, издадени въз основа на този правилник, както и за нарушаване на правилника нарушителите се наказват дисциплинарно, независимо от отговорността по Наказателния кодекс.

Когато е извършено престъпление против държавната или служебната тайна, се уведомяват съответните органи за разследване и търсене на наказателна отговорност.

35. Всички документи, доклади, планове, информации и други материали, свързани с дейността по опазване на държавната тайна в средствата за масова информация и пропаганда, се съхраняват и отчитат по реда, предвиден в Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна в Народна република България, одобрен с постановление № 65 на Министерския съвет от 31 декември 1967 година.

36. Всички печатни материали, получавани в управлението и другите органи във връзка с упражняване на предварителния и последващия контрол, се водят на отчет. Тези материали, в които се установи, че е разгласена държавната или служебна тайна, се съхраняват за срок, в който наказателното преследване се изключва по давност.

37. Контролът по изпълнение на този правилник се възлага на Управлението за опазване на

Из архивите на ДС
635

държавната тайна в средствата за масова информация при Министерския съвет. В рамките на компетентността си то издава инструкции, окръжни и дава указания, които са задължителни за органите и длъжностните лица, до които се отнасят.

За неизпълнение на инструкции, окръжни, заповеди и др., издавани от управлението, от виновните лица се търси съответна отговорност.

38. Този правилник се издава въз основа на т. 1 от постановление № 16 на Министерския съвет от 19 май 1971 г. за създаване на органи за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация.

Правилникът е одобрен с 28-то постановление на Министерския съвет от 22 юни 1973 г.

ГЛ. СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ Ст. Петров

Вярно,

Н-К НА ОТДЕЛ ОБЩА КАНЦЕЛАРИЯ:
/Ст. Цонев/

Отпечатано в 1000 екз.

§ 48

СТРОГО СЕКРЕТНО!
ЕКЗ. ЕДИНСТВЕН.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

В Ъ П Р О С Т Н И К

по който ще се извършва проверката за разкриване каналите за изтичане тайните и секретите на МВР.

1. КАКВИ НАРУШЕНИЯ СЕ ДОПУСКАТ НА ИНСТРУКЦИЯТА ЗА ОРГАНИЗАЦИЯТА НА РАБОТАТА СЪС СЕКРЕТНИТЕ МАТЕРИАЛИ.

- какви нарушения се правят на Инструкцията, кой ги прави и какво отношение е взето към нарушителите;
- примери за характерни нарушения;
- да се посочат цифрови данни за изгубените документи през 1972 г. сравнени с тези през 1971 г. и през 6-те месеца на 1973 г.

2. КАК СЕ ПОДГОТВЯТ И ПРОВЕЖДАТ СЛУЖЕБНИТЕ СЪВЕЩАНИЯ, СЕМИНАРИТЕ И ДРУГИТЕ ЗАНЯТИЯ СЪС СЛУЖИТЕЛИТЕ ОТ МИНИСТЕРСТВОТО И КАКВА Е ОРГАНИЗАЦИЯТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ТАЙНАТА.

- коя служба /орган/ е натоварен с организацията на съвещанията и семинарите - за министерството, за централните поделения и в окръжните управления на МВР;
- какъв е реда за изготвяне и утвърждаване на плана;
- какъв е реда за подготовка на докладите, лекциите, информациите и съобщенията;
- как се определя броя и ранга на участвуващите и по какъв начин се следи за присъствието на участващите;
- каква е организацията на охраната и осъществяването на пропускателния режим;
- как се осъществява радиофицирането на залата, от кого се извършва звукозаписването и как се съхраняват лентите;
- примери за изтекли тайни при провеждането на съвещания, семинари и други занятия.

Из архивите на ДС

637

5 49

3. КАКВА Е ОРГАНИЗАЦИЯТА ЗА НАБИРАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ, ПОДГОТОВКАТА НА МАТЕРИАЛИТЕ И ИЗГОТВЯНЕТО НА ВИДОВЕТЕ БЮЛЕТИНИ И ОПЕРАТИВНИ СПРАВКИ. КАКЪВ Е РЕДА И КОИ СЕ ЗАПОЗНАВАТ С ТЯХ.

- какъв е реда и кои са каналите за постъпването на първичната информация;
- какъв е реда за обработването на информациите, колко лица имат достъп до тях;
- колко лица имат достъп до изготвените вече материали и какъв е реда за съгласуването им;
- какъв е реда за отпечатването им;
- какъв е реда за експедирането им до поделенията;
- спазва ли се реда за ползване и съхраняване на бюлетините и оперативните справки;
- до каква степен участвува волнонаемния и техническия състав в подготовката и запознаването с видовете информация. Имали случай на нарушаване принципите на конспирацията от този състав - примери.

4. КАКЪВ Е РЕДА ЗА ПОЛЗВАНЕ НА ТЕХНИЧЕСКИТЕ МЕРОПРИЯТИЯ ОТ МОМЕНТА НА ЕКСПЛОАТАЦИЯТА ДО КОНСУМАЦИЯТА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ТЯХ

- спазва ли се реда за комофлаж и легиндеровка;
- колко звена са включени при експлоатацията на мероприятията и за запознаване с получената информация;
- какъв ред е установен за предаване материалите на консуматорите и как се ползват от тях;
- какъв ред е установен за съхраняване на материалите;
- примери за разконспириране на мероприятия при експлоатация и полаване на материалите. Какво отношение е взето към виновниците.

5. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ИЗТИЧАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ ПРИ ПОЛЗВАНЕТО НА СВЪРЗОЧНИТЕ СРЕДСТВА.

- при експлоатация на радиосредствата;

Из архивите на ДС

638

- при експлоатацията на телефонната апаратура;
- при експлоатацията на телетипните машини;
- при експлоатацията на телеграфите;
- при радиоозвучаване помещенията на МВР;
- предложения от отдел "Свързочен" за подобряване на свързочните средства и опазване секретността при ползване на същите.

6. КАКЪВ Е РЕДА ЗА ПОЛУЧАВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ НА СЕКРЕТНИ МАТЕРИАЛИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ПРОФИЛАКТИЧНА И ПРОПАГАНДНА ДЕЙНОСТ.

- от отдел "Пропаганда" - МВР;
- от редакциите на в. "Антени", "Лъч" и "Полюси";
- от външни автори;
- какъв е реда за определяне и утвърждаване на консултанти и външни автори;
- примери за нарушаване принципите на конспирацията от наши служители и злоупотреба от външни автори.

7. КАКЪВ Е РЕДА ЗА ПОЛЗУВАНЕ НА ОПЕРАТИВНИЯ ОТЧЕТ ОПЕРАТИВНИЯ И НЕОПЕРАТИВНИЯ СЪСТАВ.

- какви възможности създава досегашния ред за ползване на оперативния отчет за изтичане тайни на МВР;
- примери и какво отношение е взето към нарушителите на реда;
- предложения за подобряване на реда.

8. НЯКОИ ОТ УСЛОВИЯТА ЗА РАБОТА НА СЪСТАВА НЕ СЪДЕЙСТВАТ ЛИ ЗА РАЗКОНСПИРИРАНЕ ДЕЙНОСТТА НА СЛУЖБИТЕ.

- поставяне на няколко оперативни работници да работят в една стая;
- ползване на общ телефон, кардекс или каса;
- изпълнение на поръчки от един работник за друг;
- същите условия да се проверят и в неоперативните поделения и служби /общи стаи за деловодства, машинописки, секретари и др./.

Из архивите на ДС
639

7-54

9. ДОСТЪП НА ВОЛНОНАЕМНИЯ И ТЕХНИЧЕСКИ СЪСТАВ В ОПЕРАТИВНАТА РАБОТА.

- секретари и деловодители;
- шофьори и др.;
- причини за честите напускания, уволнения и подменяне на волнонаемния състав и предложения в това отношение.

10. КАКВО Е СЪСТОЯНИЕТО НА ВЪЗПИТАТЕЛНАТА РАБОТА СЪС СЪСТАВА И СЕМЕЙСТВАТА ИМ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НАВИЦИ В ТЯХ ПО ОПАЗВАНЕ ТАЙНИТЕ НА МВР!

- какво се прави по този въпрос в поделенията и от управление "Кадри"-МВР;
- какво се прави за обучението и възпитанието на техническия състав за опазването на тайната.

11. НАРУШАВА ЛИ СЕ СТАБИЛНОСТТА НА КАДРИТЕ, КОИТО РАБОТЯТ ПО ЛИНИИ, ОБЕКТИ И НА ТЕРИТОРИЯ.

- какъв документ се работи или има по този въпрос поделенията : ВГУ, IV управление, VI управление и др.;
- предложения от поделенията.

12. КАКЪВ Е РЕДА ЗА ПОСЕЩАВАНЕ ПОДЕЛЕНИЯТА НА МВР ОТ ВЪНШНИ ЛИЦА.

13. ПЕРИОДИЧЕСКИ ИЗУЧАВА ЛИ СЕ ОБКРЪЖЕНИЕТО НА ПОДЕЛЕНИЯТА И СЛУЖИТЕЛИТЕ.

14. ОТ ВСИЧКИ ПРОВЕРЯВАНИ ПОДЕЛЕНИЯ ДА СЕ ИСКАТ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ РАБОТАТА ПО ОПАЗВАНЕ НА СЕКРЕТНОСТТА И ОПАЗВАНЕТО НА ТАЙНАТА.

отпечатано в 1 екз.
размножено в 10. екз.

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ
№ 9Ж-49
3 VII 1973
СОФИЯ

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТ. РАБОТИ
КР ТАР АТ
Вх. № 7921 от 6.7 1973

За служебно ползуване

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО ..... М.В.Р. .....

Във връзка с необходимостта от вземане на допълнителни мерки за подобряване работата по опазване на държавната тайна в средствата за масова информация Министерският съвет прие постановление № 28 от 22 юни 1973 г. С постановлението е утвърден и Правилник за задачите на Управлението за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация при Министерския съвет и за организацията на тази дейност в Народна република България. Правилникът, постановлението, внесената информация от управлението по изпълнение на 187-ото разпореждане и извлечение от протокол № 30 на заседанието на Министерския съвет от 25.V.т.г. са Ви изпратени,

Необходимо е своевременно да се вземат мерки и да се разработят мероприятия за тяхното изпълнение. В светлината на тези документи трябва да се направи преценка на състоянието на работата по опазване на държавната тайна и изпълнението на 187-ото разпореждане. Необходимо е също така да се организира изучаването и прилагането на правилника, в който са дадени цялостно и изчерпателно основните принципи и задачите на министерствата, ведомствата, окръжните народни съвети и средствата за масова информация за организацията и провеждането на работата по опазване на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация в НРБ.

2 ~~285~~

С постановление № 28 се обръша внимание на съответните ръководители да вземат допълнителни мерки за подобряване на работата по опазване на държавната и служебната тайна и да осигурят постоянно и компетентно преглеждане на материалите, предназначени за обнародване, за да не се допуска разгласяване на сведения, които съставляват държавна и служебна тайна. Във връзка с това и за прилагане изискванията на чл. чл. 4, 10 и 27 от правилника, особено необходимо е сега да се вземат незабавно мерки за своевременното изпълнение на разпоредбите на т. 2, ал. II от 28-ото постановление, където се посочва, че ръководствата на ежедневните вестници и на изброените издателства, министерства, ведомства, СМИ, окръжни народни съвети и др. трябва да назначат в рамките на утвърдените им шатни бройки и фонд "Работна заплата" шатни отговорници или да създадат сектори за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация.

Тези мероприятия се налагат, за да се осигури пълното и своевременно изпълнение и прилагане на правилника и на другите правителствени документи за решително подобряване на работата в тази област и недопускане разгласяване на държавни и служебни тайни чрез средствата за масова информация.

В случаите, когато се прави предложение за заплащане на допълнително възнаграждение съгласно с т.3 от постановление 28 от 22 юни 1973 г., трябва да се изхожда от характера и обема на работата и проявените делови качества на служителите, както и срока им на работа в тази област и от отговорността, която носят.

3 ~~426~~

Кръгът на тези лица трябва да бъде ограничен и всеки отделен случай следва да се съгласува с управлението при Министерския съвет.

Моля, в срок до 15 септември 1973 г. да ни изпратите препис от мероприятията, които ще бъдат приети за изпълнение и прилагане на правилника и на другите правителствени документи за подобряване на работата по опазване на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация.

ЗАМ.-МИНИСТЪР,
НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ
"ОПАЗВАНЕ НА ДТ В СМИ"
ПРИ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
д-р, ген.лейтенант:
/Н. АНГЕЛОВ/

ЕМ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Секретно!
Екз.№... 6

УТВЪРЖДАВАМ:
ДИРЕКТОР НА НАРОДНАТА МИЛИЦИЯ
Ген.-майор К.Илиев
София, 1. 6 1973 год.

М Е Р О П Р И Я Т И Я

на редакцията на в."Народен страж" за опазване на държавната тайна

1. Да се разучи от целия редакционен състав списъкът на фактите и сведенията, които съставляват държавна тайна за НРБ и Правилника за задачите на управлението при Министерския съвет за опазване на държавната тайна. Срок 1.X.73 г.

2. Да се разучи от целия редакционен състав материала кабинетно разузнаване от Ф.Сергеев, отпечатан във в."Народен страж" през 1969 година. Срок 30.X.73 г.

3. На съвещание с целия състав да се направи оценка на дейността на редакцията на в."Народен страж" по опазването на държавната тайна. Срок 15.X.73 г.

4. Вестник "Народен страж" да посвети един брой за опазването на държавната тайна и осигури отпечатването на уводна статия.

5. Главният редактор, а в негово отсъствие заместникът му, редовно да преглежда всички материали, които се публикуват във вестника и своевременно отстранява фактите и данните представляващи държавна тайна. Срок постоянен.

София, 24.XII.1973 г.

ГЛАВЕН РЕДАКТОР:
полк.Хр.Масленков

Отп.в 2 екз.
1-редакцията
2-Секретариат-МВР
написала:Йорданова

УТВЪРЖДАВАМ
НАЧАЛНИК ПОЛИТОТДЕЛ ПРИ ПОД.35220
/ Славов /
7 септември 1973 г.
С о ф и я

7-229

М Е Р О П Р И Я Т И Я

на редакцията на в."Граничар" във връзка с писмо към входящ № 7921/6.VII.73 г. по опазване на военната и държавна тайна

1. До края на м.октомври 1973 г. пред редакционния колектив да се разгледат отново всички документи, регламентиращи опазването на военната и държавна тайна, а след това, периодично, но не по-малко веднаж в тримесечието, на специални съвещания, да се прави оценка на работата на редакцията по изпълнение писмо № 7921/6. VII.73 г.

2. Главният редактор на в. "Граничар", а когато той отсъствува - неговият заместник, да не утвърждава за печат материали или фотоси, които съдържат сведения от секретен характер, разкриват тактически схващания по охрана на границата, състава на поделенията, местонахождението на технически средства и други, които представляват интерес за разузнавателните органи на капиталистическите страни.

3. Да се заведе до края на м. октомври картотека на фотофилмите, предадени в лабораторията за проявяване и копиране.

4. Фотографът на редакцията преди командировка винаги да се инструктира относно обектите, които ще заснима с оглед да не попадат във фотообектива обекти, представляващи военна или държавна тайна.

5. На съвещания със собствените кореспонденти на вестника на сборовете с дописниците или при други поводи и срещи със сътрудници да се прави оценка на работата им по опазване на военната и държавна тайна.

6. Да се поддържа връзка и се съгласуват въпроси, освен с управлението при Министерски съвет и със специалния отдел при ГЩ - МНО по опазване на военната и държавна тайна.

ГЛАВЕН РЕДАКТОР НА В."ГРАНИЧАР"
/ ГАНЕВ /

Отдел ПРОПАГАНДА - МВР
Вх. № 1040 от 2.9. 73.

Секретно!
екз.№ 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

М Е Р К И

за изпълнение изискванията на Правилника за подобряване работата по опазване на държавната и служебна тайна в средствата за масова информация.

Служителите в отдел "Пропаганда" - МВР стриктно съблюдават в своята работа изискванията залегнали в разпоредбите, инструкциите и заповедите за опазването на държавната и служебна тайна. Поради това досега няма случаи на нарушения или пропуски в тази насока.

Но тъй като работата на отдела е свързана с всички средства за масова информация, съществува опасност да станат някои провали. Ето защо ръководството на отдела, след като се запозна с Правилника за задачите на Управлението за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация при Министерския съвет и Информацията за изпълнение разпореждане № 187 на Бюрото на Министерския съвет от 12.X.1972 г., която началникът на същото управление е направил пред Министерския съвет на 25.X.т.г., набелязва следните допълнителни мероприятия:

1. Всички служители в отдела по сектори и редакции да изучат задълбочено:

а) Правилник за организацията на работата по опазването на държавната тайна в НРБ, одобрен с Постановление № 65 на Министерския съвет от 31.XII.1967 г.

б) Правилник за задачите на управлението за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация при Министерския съвет и за организацията на тази дейност в Народна република България.

отг. - зав.сектори и гл.редактори
срок - 30.X.1973 г.

9
~~2. 286~~

2. В системата на служебната подготовка на офицерите и сержантите през учебната 1973-1974 г. да се включи темата: "Опазването на държавната тайна и дейността на отдел "Пропаганда"-МВР.

3. Задължават се началниците на секторите, главните редактори и директорът на ПИРБ да взискват най-строго от своите подчинени за следното:

а) Предварително да се взема съгласието на съответните оперативни поделения за използуване на определени факти, случаи, данни и пр. в средствата за масова информация и ПИРБ:

б) Всички материали по работата на ДС и по секретната дейност на НМ и ПО, предназначени за публикуване или излъчване да се съгласуват с началниците на съответните поделения на МВР.

При по-особени случаи, някои по-важни материали да се съгласуват с ръководството на министерството.

4. До края на 1973 г. да се извърши проверка как секторите, редакциите и ПИРБ съблюдават правилниците, разпоредбите, инструкциите, заповедите за опазването на държавната и служебна тайна.

Написано в 2 екз.
№ 1-
№ 2-
Изп.полк.Вл.Иванов
Нап.Б.Димитрова

за НАЧАЛНИК ОТДЕЛ "ПРОПАГАНДА"-МВР:
генерал-майор

10 ~~228~~

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБОТИ
Вх. № 10835 от 8.9 1973 г.

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
94
7. 9. 1973 г.

МЕРОПРИЯТИЯ

за подобряване работата по опазването
на държавната и служебната тайна

За да не се допуска издаването на държавна и служебна тайна в редакцията на сп."Огнеборец" ще се осъществят следните мероприятия:

1. Целият редакционен колектив ще се запознае с Постановление № 28 от 22 юни 1973 г. и с Правилника за задачите на Управлението за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация при МС и за организацията на тази дейност в НРБ.

2. С редакторите ще се организират практически семинарни занятия за затвърдяване на знанията им върху данните,съставляващи държавна и служебна тайна.

3. При обсъждането на списание"Огнеборец" в окръзите на кореспондентите и сътрудниците на редакцията ще се разяснят въпросите, които съставляват държавна тайна.

4. На сбора с кореспондентите от цялата страна в София ще се изнесе специален доклад по въпросите, които съставляват държавна и служебна тайна.

5. В печатницата няма да се дава материал за набор, неподписан от служителя, определен да отговаря за опазването на държавната и служебната тайна.

6. Всеки редактор ще има на разположение списък на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна за НРБ.

ГЛАВЕН РЕДАКТОР:
полковник
Ив. ПАУНОВ

д-я Николаев
11 ~~227~~

Антени
СЕДМИЧНИК ЗА ПОЛИТИКА И КУЛТУРА
Изх. № 223/13.9.73 София, площад „Славейков" 6
Тел.: 87-31-62

ДО НАЧАЛНИКА НА СЕКРЕТАРИАТА
НА М В Р

Т У К

На № 7921/6.XII.1973 год.

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБОТИ
ТАР АТ
Вх. № 10953 от 13.9 1973 г.

За подобряването на работата по опазването на държавната тайна в редакцията на в. "Антени" са предвидени следните мероприятия:

1. Запознаване състава на редакцията с Правилника за опазването на държавната тайна в средствата за масова информация.

2. Беседа за разясняване на Закона за опазването на държавната тайна.

3. Контрол от зам. главните редактори над работата на редакторския състав върху ръкописите, в които има сведения и факти, представляващи държавна тайна.

4. За опазването на държавната тайна в отделните броеве пред ръководството отговарят наблюдаващите - заместниците на главния редактор, които са оглавявали екипа за подготовката и отпечатването на съответния брой на вестника.

5. На всеки шест месеца да се канят в редакцията специалисти от управлението при Министерския съвет по опазването на държавната тайна в средствата за масова информация, които да правят анализ на допуснатите пропуски през полугодието и да разясняват най-новите положения по опазването на държавната тайна.

6. Допуснатите грешки по опазването на държавната тайна във вестника да се разясняват пред целия редакционен състав, като на виновниците за допускането им се търси служебна и партийна отговорност.

ГЛАВЕН РЕДАКТОР НА ВЕСТНИК
"АНТЕНИ":
/Веселин Йосифов/

РЕДАКЦИЯ АНТЕНИ ВЕСТНИК

182
ПРЕПИС ИЗВЛЕЧЕНИЕ! 41
Строго секретно!
Екз. №-2

М-ВО на ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
1852/29.11.73
КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

3.XII.83

СТЕНОГРАМА ... 14454 28-11-73 г.

По първа точка от съвещанието от ръководството на Министерството на вътрешните работи в присъствието на служебния и партийния актив, проведено на 3.XI.1973 година.

ОПАЗВАНЕ СЕКРЕТНОСТТА, ~~КОНСПИРАЦИЯТА~~ И ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА В ПОДЕЛЕНИЯТА НА МВР.

Докладва: др.Аргиров

ДИНЮ ГЕОРГИЕВ – Началник VII у-ние ДС

Всички сме единодушни относно значението което има опазването на секретността в нашето Министерство, затова аз съм далеч от мисълта да се спирам въобще на този въпрос.

Доколкото в доклада на др.Аргиров е посочена информационната система и в частност у-ние VII, където са допуснати някои слабости в това отношение, искам да засегна някои въпроси, свързани с работата на информационната система и на VII у-ние в частност.

Предварително искам да кажа, че обособяването на информационно-аналитичната дейност в относително самостоятелен вид оперативен труд и създаването на обособени информационно-аналитични звена за информация и анализ, води като естествена последица до съсредоточаването в тези звена на голям обем секретна информация.

Нещо повече, съгласно инструкцията за информационно,-аналитичната дейност в МВР, в информационно-аналитичните звена по окръжни управления, отдели и централните поде-

Из архивите на ДС
650

ления се съсредоточава първична, необработена информация /агентурни сведения, фишове и документи от оперативно-технически мероприятия и пр./ В управление VII се съсредоточава обработена, обезличена, а в много случаи обобщена информация.

Това обстоятелство предявява изисквания, както към специализираните информационно-аналитични служби, така и към оперативния състав.

Към оперативния състав: Сега се работи по цялостната система за информация за обезпечаване на контраразузнавателната работа. Т.е. да се очистят документи, които за информацията нямат голямо значение. Разбираге за какво става въпрос - за това кой е източника /агента/, къде се е провела срещата, как се е провела и т.н. Това не е нужно и те трябва да бъдат изчистени, тъй като това довежда до разшифровка на работата. Недостатъците по изготвянето на агентурните сведения трябва да се избегнат, като се зашифроват източниците. Разбира се тук се касае само до агентурните материали.

От друга страна отчетността на анализаторите им позволява да се ориентират какъв е изхода. Така, че сега се работи по подобряване формолизацията на документите.

Към информационно-аналитичните поделения: От друга страна информационно-аналитичните поделения трябва много сериозно да се отнесят към опазване на информационно-аналитичните документи, тяхното движение, отчетност и съхраняване. При размножаване на агентурни сведения, ако те не се регистрират и не се водят на отчет, няма да се знае кой екземпляр къде е отишъл и въобще отишъл ли е в специализираното звено или не. Всичко което е постъпило в информационно-аналитичните звена трябва да бъде заведено - да се носи отговорност.

Много сериозно стои въпроса при изготвяне на документи за външни инстанции /информации, сигнални записки и пр./ При изготвянето на тези документи трябва да се зашифроват източниците, за да не се доведе някога до провал, а в организацията на нашата работа има много провали от такъв характер.

Из архивите на ДС

651

187
43

Какво прави управление VII - постоянно е във вниманието този въпрос - допитване до поделенията. Разпоредено е всяка година информацията да се съгласува с оперативните поделения, които я подават. Това не се спазва, но ние трябва да го спазваме и стремежа е това да стане непоклатим принцип. Досега не сме допускали провал, но може да стане такъв, ако не се внимава.

Това не бива да доведе до неизползуване на ценна секретна информация, да се задържа важна информация и да не се докладва и информира партийното и служебно ръководство.

Окръжните управления трябва много добре да огледат въпроса с изпращането на документите на други поделения. Да се договарят с първите секретари за порядъка на ползуване на нашите информации, съдържащи секретна информация.

Да се обърне внимание също така на това, как да се изготвят информациите, в които ненужно се цитират имена, а това създава сериозна опасност от разкриване на обекти и на агентура.

Как е организирана работата в управление VII, където се съсредоточава много секретна информация. Създали сме специално диспечерско звено, което има задача да ги доведе до знанието информацията, която засяга само този работник. Всеки получава това, което го интересува. Но някога има такива документи, които са нецелими и това води до довеждане информацията до знанието на няколко работника. Когато документите са комплексни трябва да се знае точно колко работника са се запознали.

Издали сме специална вътрешна ~~информация~~ инструкция, как трябва да се отчита, съхранява и кой има достъп до всяка информация. Нарушения се допускат и тук. Постоянна наша грижа е какво да се направи още.

В указания срок аз съм съгласен да помислим и да излезем с цялостно предложение как трябва да се организира постъпването, отчитането, движението и ползуването на информационните материали с оглед да не се допуска провал, да не стане за сметка на секретността.

Из архивите на ДС

652

~~185~~
44

Основното в това отношение си остава възпитанието на хората и по-малкото приказване. И ако ние сме претърпели провал, това е от повече приказки, а по-малко от изгубени документи. В нашия състав са повечето опитни работници, но имаме и млади хора, които тепърва започват да работят и тяхното възпитание ни е грижа и въпрос, който трябва да решаваме.

Има още много неща, които трябва да се решават за постъпване информацията, нейното отчитане, съхраняване и ползуване.

НАНКА СЪРКЪДЖИЕВА - началник III отдел ДС

Другарю Министър, другари,

В началото на своето изказване искам да поясня, че напълно споделям всички съображения на Ръководството на Министерството и Партийния комитет да поставят на обсъждане на днешното съвещание пред ръководния състав и партийния актив въпросите за опазване на секретността, ~~конспирацията~~ и държавната тайна.

Решителното подобряване на работата по укрепването и усъвършенствуването на секретния режим, охраната на държавната, служебната и партийна тайна е наша постоянна и неотменна задача.

Потребността в това отношение се обуславя от решенията на X Конгрес, изискванията на Централния комитет на Партията и личните указания на др.Т.Живков.

Всички сме убедени в това, че колкото на по-високо ниво е секретността в работата на органите на МВР, толкова е по-голяма ефективността на агентурно-оперативната дейност и обратното - там, където тя се нарушава, следват провали. Убедително това е показала практиката.

Из архивите на ДС

186
4/5

Посочените в доклада примери за сериозни нарушения на бдителността и секретността показват, че работата в тази насока не е на необходимата висота и не отговаря на изискванията, предявявани от ЦК на БКП и Ръководството на Министерството. Всичко това не може да не буди основателна тревога у нас като отговорни служители в органите на МВР.

От доклада става ясно, че от субективния фактор до голяма степен зависи появата на негативните страни на секретността и опазване на тайната. Очевидно тук работата опира и до дисциплината, за точното изпълнение на заповедите, инструкциите и разпорежданията на Ръководството на Министерството.

В доклада са посочени много примери за нарушаване секретността при ползуването на оперативния отчет ДС. От своя страна ние бихме могли да посочим и други такива. Тези нарушения се допускат, защото регламентираната система за ползуването на отчета е неизцяло спазвана, неправилна, а затова, че не се познават до край и не се спазват изцяло изискванията на заповедите, инструкциите и разпорежданията на ръководството на Министерството, а в някои случаи се правят опити да се изпълняват с уговорки.

Ето защо наложително е да се вземат по-ефикасни мерки за повишаване взискателността, за точното изпълнение на заповедите и разпорежданията на Ръководството, като съответно се търси строга отговорност от нарушителите.

В тази връзка целесъобразно ще бъде оперативните поделения в по-ходяща форма да разгледат основните положения от заповедите, регламентиращи работата с агентурата, оперативните дела и ползуването на оперативния отчет на ДС. Освен това полезно би било и в плановете за служебна квалификация на оперативния състав да бъдат застъпени теми, свързани с ползването на оперативния отчет на ДС.

46 187

Във Висшата специална школа "Г.Димитров" би могло да се предвиди специална лекция, в която да се разработят въпросите за опазване на секретността при ползуването на оперативния отчет, като заостри вниманието главно на онези моменти, където чрез неправилно ползуване на отчета се стига до нарушение на секретността.

На всички ни е известно голямото значение, което има агентурата в работата на органите на ДС поради което нейното използуване трябва да се осъществява при абсолютна секретност. Затова в Инструкцията за оперативния отчет на ДС е регламентиран по-специален режим, който обаче, както вече изнесе в доклада др.Аргиров, в много отношения не се спазва от оперативния състав. Необходимо е съвместно с оперативните поделения да обсъдим въпроса за ограничаване правата за разрешаване проверки в отчета за агентурата, за да може по-отговорно да се подхожда при тези случаи и обезпечаване по-добра секретност.

Друг въпрос, на който трябва да спрем нашето внимание е този, за ползването делата от оперативния архив на ДС. Прави впечатление обстоятелството, че се засилва интереса за ползването на току-що приключените и постъпили в архива разработки, което крие сериозна опасност за изтичането на секретна оперативна информация.Може би не винаги е целесъобразно да бъдат ползувани някои от тези разработки за нуждите на Висшата школа "Г.Димитров", Отдел "Пропаганда", Института за оперативна психология и други поделения. Тези наши съображения се обуславят от това, че по разработките против агентура, която е действувала, работата по някои обекти продължава, работи се по засечени лица. Този въпрос също заслужава да бъде обсъден с оперативните поделения и се вземат мерки за обезпечаване секретността и в тази насока.

Практиката показва и други случаи, които крият опасност за нарушаване секретността в процеса на работата

Из архивите на ДС

655

~~188~~
47

и заслужават да бъдат обсъдени. Така например: за някои обекти, които се разработват, в архива се съхраняват и други, по-рано приключени дела. Когато се засекат по различни поводи такива обекти, при проверка по отчета, архивните материали за тези лица се предоставят на проверяващия за ползване и се посочва при кой оперативен работник лицето се води на отчет. При това положение на проверяващия става известно какво представлява обекта и при кой оперативен работник е на отчет, което не винаги е в интерес на работата.

В Инструкцията за отчета на ДС е записано, че делата от архива се ползват в читалнята към същия, а при необходимост това може да стане и в поделението. Но тъй като към отдел III не е създадена удобна читалня, голяма част от архивните дела, се изнасят за ползване в поделенията, което не винаги е необходимо. В резултат на това те се задържат продължително време, нарушават се определените за ползване срокове и се пречи на оперативната работа. В много случаи тези дела се изнасят извън сградата на Министерството от оперативните работници без съответна охрана и превозно средство.

Отделът е правил предложения за изграждането и оборудването на подходяща читалня, но въпроса и до сега не е решен. Подобна е обстановката и в болшинството от окръжните управления на МВР.

В доклада е засегнат и въпроса за реда, който е възприет в отделните поделения, за изпращането и получаването на исканията за справки по отчета на ДС. Някои от поделенията, намиращи се извън сградата на Министерството, използуват за тези цел деловодителки и различни куриери от старшинския състав по НМ. Констатирани са случаи, в които куриери събират исканията за справки и след това ги разпределят по служби, което представлява сериозно нарушение на секретността. От страна на отдела бяха взети известни мерки за отстраняване на този недостатък, но те не са в състояние да решат до край въпроса. Необходимо е всяко поделение което използува посред-

Из архивите на ДС

656

ници, да създаде система, която да гарантира опазването на секретността при ползуването на оперативния отчет на ДС.

Последният въпрос, на който искам да спра вашето внимание, е този, за работата ни с Разузнавателния отдел на УГВ. Доста време изминa, откакто Гранични войски преминаха към МВР. Разузнавателният отдел вербова агентура, открива оперативни дела, изисква такива от другите оперативни поделения, но все още няма издаден документ, който да регулира агентурно-оперативната му работа, да го приравни в това отношение към останалите поделения на ДС и да обезпечи организацията на неговия оперативен отчет. Налага се час по-скоро този въпрос да бъде решен.

Другари,

Отстраняването на допусканите слабости по секретността и строгото спазване на изискванията в тази насока трябва да се обезпечава и с партийно-политически средства, което за сега е правено недостатъчно, особено що се отнася до ползуването на оперативния отчет на ДС.

Партийните организации по места са длъжни и трябва да провеждат разяснителна и възпитателна работа, да взискват от всеки комунист за спазване установените принципи в агентурно-оперативната работа. Ето защо целесъобразно е периодически в плановете на организациите да залягат и мероприятия за повишаване на секретността.

Завършвам своето изказване с дълбокото убеждение в полезността на настоящето съвещание, чиито решения ще издигнат на още по-високо ниво работата по опазване на секретността, конспирацията и държавната тайна.

Из архивите на ДС

657

~~190~~
49

Др. КОВАЧЕВ - началник окръжно у-ние на МВР - гр.Шумен

Другарю Министър,
Другари офицери!

Ръководството на Окръжно управление МВР-град Шумен в своята дейност винаги е обръщало сериозно внимание по въпросите на секретността в работата, по опазване ръководните документи на министерството, ръководните документи на централните оперативни поделения на ДС на ДНМ, на техническите поделения в центъра, които се изпращат при нас за ползуване и ръководство.

Особено внимание обърнахме на тези въпроси след като получихме конкретни данни през 1968-69-70 година, че чуждото разузнаване по-конкретно френското и турското се стремят да узнаят секрети на МВР - ДС за личния състав за конкретната агентурно-оперативна работа, за нашата агентура, която работи против тях. Реализираните шпионски дела в управлението до сега потвърдиха този интерес, особено на турското разузнаване към нашия окръг, към състава работещ по турска линия.

Ръководството на управлението не е гледало на секретността само в опазване на документите в касите на секретариата и оперативния състав, а и на конкретната агентурно-оперативна работа на оперативните работници, на работниците от техническите служби, мобилизационните работници.

През последните 3-4 години на съвещания, при приемане на доклад, при разглеждане и анализ на разработки и дела винаги сме обръщали внимание на състава по секретността, в работа, бдителност при провеждане срещи, технически мероприятия и други агентурно-оперативни мероприятия.

Понятието секретност сред състава се разшири от дабно, бих казал канцеларско схващане в понятие върху цялата дейност на състава, да не допущаме загубване на документи и изтичане тайни, секрети на МВР, които биха ползвали врага в борбата му против нас.

~~494~~ 50

Имаме постигнати резултати, но все още има слабости в някои работници, които не отчитат навреме и точно получените от тях секретни писма.

През последните 3-4 години за неотчетени секретни писма и някои документи при извършени проверки са наказани 5 офицери. От разследване на случаите се вижда, че тези слабости са в резултат на небрежност, лоша отчетност даване документи на доверие, поставяне в някои дела без да отразяват в съответните регистри. И когато отпочне ръководството, началник секретариата или назначената със заповед комисия проверка и издирване винаги е довеждало до минимум на неотчетените писма и документи. През 1970 година не са отчетени на лице 9 писма, през 1971 година 5, а през 1972 година 2 писма. Това са предимно придружителни писма, контролни картони. За периода 1963/1972 година в управлението няма загубени секретни ръководни документи. В състава в новопостъпилите офицери в ДС и милицията се изграждат положителни навици по спазване изискванията на секретността в работата, бдителност, конспиративност при провеждане на агентурно-оперативни, технически и други мероприятия.

Началниците от всички степени в управлението, началник секретариата и техническите сътрудници в деловодствата станаха по взискателни в работата по приемането, отчитането, съхранението на документите, преписките.

Ръководството на управлението проведе редица мероприятия за подобряване секретността в работата по опазване, съхранение на ръководните документи, секретните дела, преписки.

Секретните деловодства са оборудвани с железни шкафове, решетки съгласно изискванията.

Картотеките на управлението също са оборудвани съгласно изискванията.

Техническите служби - по линия на IV управление, мобилизационното отделение, свързочното отделение също са съгласно изискванията.

Из архивите на ДС

659

~~192~~
51

В тези поделения нямат достъп външни лица - там не се допускат служители, които съгласно инструкциите нямат право да влизат там.

По-рано в Окръжното управление нямаше чакалня. Гражданите чакаха пред стаята на дежурния офицер, по коридорите. Създадохме чакалня в управлението в паспортна служба, където гражданите изчакват до обслужването или повикването им при когото са дошли. Ръководството взе мерки и реши много въпроси от битов характер, за подобряване работата на състава за опазване секретността и между самите работници в прякото им агентурно-оперативна и друга дейност.

Началниците отдели, отделения и служби в управлението, в окръга работят самостоятелно в стаи. Оперативните и други работници - работят по двама в стая. По пътя на преустройство, ремонта през последните 3-4 години Окръжното управление създаде добра база и хубави условия за работа на състава. За този период са изградени и създадени над 50 работни кабинета и стаи за службите на Окръжното управление, за Районното управление - Шумен, за службите на КАТ, ТИЛ и др. Това също много спомогна за подобряване секретността в работата, както в техническо така и в агентурно-оперативно отношение.

Виждаме, че има още мероприятия за провеждане в това отношение и ще ги провеждаме за да отговорим на всички изисквания поставени в ръководните документи на министерството.

Считам, че при разговорите по телефона с центъра, с поделенията в страната трябва да се прилага и в мирно време кодово-разговорна таблица. Не са изключени подслушване на разговори от противника.

Телефонните централи в центъра, в окръзите, в районните управления трябва да имат позивни, както в поделенията на армията.

Из архивите на ДС
660

Т2

Трябва да се изработят по удобни, по практични секретни тетрадки и бележници за носене в джоб, в чанта, за работа при различни условия, да имат размери според характера на работата на състава.

Може през годината да се извършват две проверки за отчитане секретните ръководни документи на министерството.

Трябва да направим номерация, картотекиране на каси, шкафове в управлението и поделенията му. Вторите резервни ключове да се запечатат и съхраняват в една от касите на началника на секретариата.

По преценка ще бъдат оборудвани някои секретни служби, каси със сигнална техника.

Полковник ЯНЕВ - началник на окръжно у-ние МВР - ХАСКОВО

Др. Министър, другари офицери.

Днес ние отново разглеждаме един от важните въпроси по работата на органите на Министерството на вътрешните работи. Въпрос, който аз не помня в моята дългогодишна служба да е разглеждан поне пред такъв форум, на такова равнище. И това прави чест на ръководството на Министерството, което се е заело последователно да поставя и решава всички проблеми в нашата работа.

Със оценките и изводите, които се правят в доклада на др.Аргиров, ние сме напълно съгласни и по него особено отношение няма да вземе.

Другари,

на органите на Държавна сигурност партията е възложила наред с другите задачи и задачата за опазването на държавната тайна. Затова на нас ни най-малко ни е простено да няма ред и порядък в самите наши поделения.

Из архивите на ДС
661

От информациите и справките, които получаваме прави впечатление, че много малко са тези централни поделения и окръжни управления, които ежегодно да нямат изгубени секретни документи и в това число и на основни заповеди, регламентиращи най-важните задачи за нашите органи.

Това вероятно е дало основателен повод на ръководството на Министерството на вътрешните работи да свика настоящото съвещание и с такава тревога и загриженост да постави въпросите.

През последните 10 години в Хасковското окръжно управление на ЖВР и неговите подразделения няма загубена нито една заповед, а за последните години нито един секретен документ.

На какво се дължи всичко това? Дължи се преди всичко на това, че ръководството е взело всички необходими мерки по организиране работата със секретните деловодства съгласно изискванията на заповед № I-990/63 година на др. Министър. Дължи се още и на това, на съзнателното отношение и на дългогодишната работа на нашите служителки, които работят без изключение в секретните деловодства повече от 20 години.

Традиция стана при нас, както в Учрежденския партиен комитет, в ППО, така и в служебното ръководство два-три пъти в годината да поставят на разглеждане състоянието на секретността в нашите поделения.

Сега при нас няма да се намери помещение, където се работи със секретни материали, да не е оборудвано съгласно изискванията на инструкцията за работата със секретни материали. В тях се спазва установения ред за влизане, почистване, даване или получаване на материали за работа. За да съществува още по-добър ред, ние сме определили часове и след обяд, когато получават и дават материали по службите и от оперативните работници в деловодствата. Това облекчава както първите, така и вторите.

Из архивите на ДС
662

~~195~~
54

На всички оперативни работници, както от ДС, така и по Народната милиция, сме предоставили за лично ползуване железни каси, голяма част от които сами изработихме в нашата работилница, а други получихме от Управление"ТИЛ", където се съхраняват личните материали. Така, че принос не съществува проблем в това отношение, както се спомена в доклада изнесен от др. Аргиров. След приключване на работното време ОР запечатват касите и ключовете си, които оставят в дежурната за съхранение. Дежурният офицер всяка сутрин, накрая на бюлетина за произшествията, отбелязва имената на ОР, които не са си оставили ключовете, или не са запечатали касите и помещенията си. На последните още същия ден се търси отговорност.

В нашите деловодства съществува тенденция за утвърждаване на добрия ред от техническите сътрудници по завеждането, извеждането, получаването или предаването на секретните материали на изпълнителите срещу подпис.

Създадени са вече трайни навици във всички служители след приключване на преписките да ги връщат своевременно в деловодството, а тези, които оставят в съответните дела да освобождават регистрационните им номера. От друга страна техническите сътрудници най-редовно правят отметки по дневниците. Това дава възможност да се правят бързи справки и се намират необходимите документи. Премахната е веднаж за винаги порочната практика да се предават секретни материали от един работник на други без това да бъде отразено в деловодството.

Ежемесечно в деловодствата се извършват проверки за наличността на материалите дадени на изпълнителите, за което също се съставя протокол.

За да нямаме досега загубени секретни документи при нас се отделя особено значение на съхранението на заповедите. Същите редовно се завеждат в дневник обр.6

Из архивите на ДС
663

196
55

и се съхраняват в отделна каса. Ръководните заповеди се дават за ползуване по установения порядък срещу подпис и картон-заместител.

Въпреки положителното отношение, разбиране и трайни навици у всички наши служители и при нас все още съществуват редица пропуски по въпросите на секретността в нашата работа, на някои от които искам да се спра.

Първо: Многото посещения на гражданите по различни поводи в нашите поделения създават условия за изучаване пропускния режим в нашите поделения, за разположение на помещенията ни, за работещия и личен състав в тях и други подобни, което засега особено се отнася до работниците от Народната милиция. В това отношение вземаме мерки за създаване на по-добър ред при приемането на граждани.

Второ: Все още не е ликвидирана една основна слабост, допускана от страна на наши служители, да проявяват излишно любопитство и интерес към работата на свои колеги. Голяма част от оперативния състав знаят агентурата, разработките, комбинациите и описаните мероприятия, както и техническите мероприятия, които се провеждат или предстоят да бъдат провеждани от неговите другари, от службата, отделението и управлението. А претендираме, че виш принцип в нашата работа е спазването на конспирацията.

Трето: По въпросите на обкръжението нашата работа не е изцяло устроена, както повеляват заповедите на ръководството. В тази връзка вероятно този въпрос стои и пред другите управления, въпросе за самоохраната на нашите поделения. Получава се така, че след работно време, както в окръжните управления, така и в районните управления, остават само дежурния офицер, старшина и милиционер за самоохрана на поделението. За известни резерви в нашите поделения ние всички трябва да помислим, какво може да се направи, за да не се получат изненади.

Из архивите на ДС

107
56

Четвърто: Макар, че много е направено по въпросите да не остават незаведени материали в службите и оперативните работници, все още тук и там се намират такива. Лично на мен прави впечатление, че особено такива материали, нерегистрирани в нашите картотеки и заведени в нашите деловодства, се напрапат от поделенията на III-то управление.

Накрая искам да кажа и това, че ако искаме да създадем по-добър ред в нашите поделения и да не създаваме условия за изгубване на секретни материали и изтичане на служебна тайна, всички наши служители и работници трябва стриктно да спазваме разпоредбите на заповед № I-990/1963 г. на др.Министър.

Нап. в 1 екз.
Нап. Б.Вандова
Л.Гигова
10.XI.1973 г.

ПРОТОКОЛЧИК: 1. /Б.Вандова/
2. /Л.Гигова/

Вярно:

Строго секретно! 8452
Екз. 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Вх. № 1844/28.11.73 г.

Д О К Л А Д

За резултатите от проверката в някои поделения на МВР по опазване на секретността и държавната тайна

По нареждане на др. Министър служители от Групата за контрол и помощ при МВР извършиха през юли и август 1973 г. проверка във ВГУ, III, IV и VI управление на Държавна сигурност, VII управление МВР, II, III и IV отдел - ДС, ДНМ, ВСШ "Г.Димитров", управление "Тил", отдел "Пропаганда" и "Задгранични паспорти", както и в окръжните управления на МВР - Пловдив и Перник за разкриване на каналите, по които изтичат тайни и секрети на министерството.

За доклада са ползвани и данни от годишните проверки по секретното деловодство.

Секретността в работата на органите на МВР е основен принцип, спазването на който гарантира от разшифровка използуваните форми, средства и методи на работа на Държавна

сигурност и Народната милиция. В съответствие с тази постановка са разработени всички документи, които регламентират агентурно оперативната дейност на органите на МВР. В този дух се провежда и цялостната учебна и възпитателна работа с оперативния състав.

Ръководствата на поделенията отделят внимание за отстраняване на условията и причините, които създават възможности за евентуално изтичане на държавни и служебни тайни.

През месец юни т.г. Партийният комитет при МВР е обсъдил информация за партийно-политическата работа провеждана от партийните комитети и ППО в поделенията на ДС по спазването на секретността и държавната тайна.Решенията взети във връзка с тази информация, понастоящем се изпълняват и дават положителни резултати за мобилизиране и насочване усилията на служителите за повишаването на бдителността и подобряване секретността в работата им.

Независимо от всички мерки, вземани за строго спазване на секретността, проверката установи, че в организацията на работа по секретността съществуват редица слаби звена, на които е крайно наложително да се обърне сериозно внимание.

Във всички проверени поделения бяха констатирани нарушения на секретността при отчитането, движението и съхраняването на секретните материали.

Допуска се да не се завеждат всички секретни документи /рапорти, справки, докладни записки и др./, които съдържат обобщени данни за работата по линии, обекти, резулта-

10457

тите от експлоатацията на оперативно-техническите мероприятия и т.н.

Във Второ главно управление бяха намерени незаведени справки за подривната дейност на западногерманското разузнаване срещу НР България и обзор за контраразузнавателната работа на ВГУ срещу това разузнаване. В управление "Тил" планът за работата на управлението за 1973 г., заявката за внос на огнестрелно оръжие и боеприпаси, предложението за получаване оперативна техника от КГБ и др. секретни документи също не бяха заведени. Такива случаи са констатирани в отдел "Задгранични паспорти", Научният институт по криминология и криминалистика, отдел "Информация и анализ" при ДНМ и др.

В отдел "Анализ и информация" при ВГУ - ДС се получават различни материали /доклади, справки, информации и др./ от отделите на същото управление, една част от които не се завеждат. Всъщност тази практика е разпространена и в другите централни поделения, които имат отдели за анализ и информация.

Централните поделения по принцип завеждат само документи, които излизат извън поделението. Онези, които остават за вътрешно ползване не се завеждат. Не се завеждат всички документи които се изпращат от поделенията до ръководството на министерството.

В Научно-изследователският институт по криминалистика и криминология, научно-изследователският институт по оперативна психология и други поделения на министерството неправилно се изготвят като явни редица документи, съдържащи в себе си данни представляващи държавна и служебна тайна.

Незавеждането на строго секретни материали създава условия за изтичане и разгласяване на наши секрети, тъй като не се знае в колко екземпляра са размножени тези документи, кой се е запознал с тях и къде се намират в даден момент.

Друго нарушение на секретността, допускано масово в поделенията, е писането на секретни данни на незасекретени листа и бележници. В отдел "Пропаганда" - МВР бе констатирано, че много от служителите пишат секретни данни на незасекретени бележници и календари. В управление "Кадри" щатовете на поделенията на министерството за 1972 г. са писани в чернови вид на формуляри, които не се водят на отчет. При проверката в VI управление - ДС в оперативните работници и машинописките имаше важни секретни документи написани в чернови вид на безотчетни листа. В дежурната на същото управление адресите, телефонните номера и сведението за движението на личния състав не са засекретени. Оперативните работници в IV управление и отдел II - ДС отразяват на формуляри /съобщения/ резултатите от проведените оперативно-технически мероприятия, но същите не отчитат по бройки, което крие опасност някои от тях да бъдат загубени и да не се открие липсата им.

Основна причина за този род нарушения е преди всичко слабият контрол от страна на ръководителите, а в някои случаи и лошият пример, който те дават на подчинените си.

В потдесет поделения на министерството е констатирано, че секретни документи, получени от деловодствата, се предават от един служител на друг без подпис.

В редица поделения неправилно е организирано и съхраняването на секретните материали. Във ВГУ, VI управление

- ДС, Софийското градско управление - МВР, Окръжното управление на МВР - Пловдив и др. то е в противоречие с инструкцията. Оперативните работници държат материалите си в общи каси без прегради и без отделни куфарчета, с което се нарушават най-елементарните изисквания за секретността в оперативната работа. Причина за това е преди всичко липсата на необходимото оборудване. Въпреки многократните настоявания на тези поделения пред управление "Тил" този въпрос все още не е решен цялостно и във всички поделения.

Условия за изтичане на секретни данни се създават и при пренасянето на материали от едно поделение в друго. Отдел "Международни връзки" при Секретариата на МВР например предава и получава шифрограми от отдел IV - ДС незапечатани. Задачите, поставяни от оперативните поделения до отдел II - ДС, не се слагат в отделни пликове, а се носят общо от куриери, което дава възможност да се запознават по кои лица работи Държавна сигурност. Исканията на ВГУ до IV управление - ДС за провеждането на оперативно-технически мероприятия и резултатите от тях се пренасят незапечатани от куриери. Заявките за провеждане на М-9 и резултатите от тях също се пренасят от куриери или деловодителки открито и на куп.

В паспортните преписки на отдел "Задгранични паспорти" се поставят и оперативни материали, на някои от които са отразени мненията на оперативните поделения като: "Да се пусне без проверка по отчета", "Да се пусне по оперативни съображения" и др. С тези преписки се запознават много служители, включително и волнонаемният състав, което дава възможност да се разбере какво е отношението на Държавна сигурност към изли-

защите зад граница. Материалите в преписките не са описани и не се отразява кой се е запознал с тях. Съхраняването им става открити рафтове и шкафове. Не винаги добре се мотивират отказите за излизане зад граница, което също създава условия обектите да бъдат сигнализирани, че Държавна сигурност работи по тях.

Допусканите груби нарушения на изискванията на инструкция № I-990/63 г. за отчитането и съхраняването на секретните документи създават предпоставки за загубването на голям брой документи с особена важност. За периода от 1970 г. до средата на 1973 г. в поделенията на министерството са загубени 160 документа. В Окръжното управление на МВР - Шумен за посочения период са загубени 16 документа, в Софийското градско управление на МВР - 13, в VII управление - МВР 6 и др.

Между загубените документи има и такива които разкриват формите, средствата и методите на работа на органите на Държавна сигурност. Такъв е случаят със сборника от три заповеди, уреждащи работата на Държавна сигурност с агентурата, по оперативния отчет и работата по сигналите за вражеската дейност, изгубен в Окръжното управление на МВР - Силистра. Във ВСШ "Г.Димитров" е загубен "Сборник с оперативни задачи" и "Кодова таблица" от курса на Външно наблюдение. В IV районно управление на МВР - Пловдив е изгубено Окръжно № I-790/1971 г. отнасящо се за промяна народността на българите с мохамеданска вяра и снабдяването им с лични паспорти.

Характерно е, че началниците на поделенията, вместо да вземат строги мерки, включително и търсене съдебна отговорност, спрямо служителите, допуснали загубването на секретни документи, проявяват необоснован либерализъм към виновните.

7 1/458

За загубване на секретни документи обикновено се налагат наказания: "обръщане внимание", "забележка", "мъмрене", "строго мъмрене". Капитан Никола Арнаудов от IV отдел на III управление - ДС например, загубил Заповед № I-1170/72 г. относно организиране агентурно-оперативната работа по културно-историческото разузнаване, е наказан с предупреждение за непълно служебно съответствие. В VI управление - ДС за изгубени четири документа на виновните само е обърнато внимание. В ДНМ за изгубен информационен бюлетин на полковник Делчо Стоянов и полковник Иван Илиев е обърнато "служебно внимание". Подобни случаи има в отдел II и IV - ДС и в отдел "Пропаганда" - МВР. А в Окръжното управление на МВР - Шумен служителите изгубили секретни материали били извикани от ръководството на управлението и им обърнали "най-сериозно внимание" че при повторен случай ще бъдат наказани най-строго.

Не по-малко тревожни са и нарушенията на секретността при ползването на картотеките на ДС и НМ. При проверката по оперативния отчет на ДС ненужно се разшифроват много секретни сътрудници пред широк кръг оперативен и неоперативен състав. Инструкцията за оперативния отчет на ДС определя само седем случая при които могат да се правят проверки по отчета. Оперативните работници обикновено използват най-силната мотивировка - целта на проверката е "вербовка" или "разработка", - за да им се направи по-бързо справката. Когато проверяваното лице се окаже с.с., отдел III - ДС /секцията/ уведомява оперативния работник, който държи на връзка сътрудника. Той от своя страна за да предотврати "вербовката" или "разработката" му се свързва с проверяващия оперативен работник, с което с.с. се разконспирира. На ден в отдел III - ДС

се правят средно до 3000 справки и понеже делата на с.с.спрямо другите дела са 15:1 често се попада на агент. Само през първото шестмесечие на 1973 г. при проверки по отчета проверяващите са попаднали на 17.6 % от всички с.с. на ДС за които са уведомени съответните оперативни работници.

Вредна е и възприетата от оперативния състав практика при провеждането на мероприятия по изучаване на обстановката или при набелязване на подходящо за вербуване лице в жилищен блок, предприятие, ведомство и др. да се прибягва до проверка по отчета на агентурата на всички живеещи или работещи в тези обекти. В искането си те пишат цел "вербовка", а в действителност се стремят да се установят с.с., които работят или живеят в тези обекти. При такива проверки оперативните работници разкриват точно с.с. на всички поделения в тези обекти.

По същия начин постъпват оперативните работници и при смяна на обслужваните от тях учреждения, обекти, институти и др. Като се мотивират, че изучават обстановката, те разкриват агентурата в тези обекти.

Чести са случаите един оперативен работник да прави услуга на друг за справка по отчета, без да се държи сметка, че колегата му ще узнае за кои лица се интересува. Някои оперативни работници по ДС извършват услуга на оперативни работници по НМ,като им правят проверки по отчета на ДС.

В някои поделения, които са извън сградата на министерството, особено в районните управления на МВР в София, исканията за справки по отчета и предаването им на оперативните работници след проверката се извършват от деловодителки, куриери и от старшинския състав на НМ, което им дава възможност да

16160

се запознаят от кои лица се интересува Държавна сигурност. Същото се отнася и за справките по отчета на НМ.

Някои оперативни работници, за да не попълват много искания, образец 1 и 2, обикновено си служат само с един и с него правят проверки в картотеките на III отдел, II отдел, отдел "Задгранични паспорти" и ДНМ. По такъв начин работниците от различните картотеки ненужно се запознават с резултатите от проверките.

Картотеките на ДС съдържат информация от различен характер, степен на достоверността и секретност и различен режим за тяхното ползване и не бива да се унифицират с другите картотеки.

В оперативния архив на ДС се съхраняват дела, на които е поставена забрана за тяхното ползване без разрешението на поставилия забраната. Но често пъти искащите тези дела заобикалят запретителя и отговарящият за поделението зам.-министър и получават разрешение от друг ръководител, с което се нарушава инструкцията за оперативния отчет.

Във II отдел - ДС по ВН се използват голям брой осведомители /30-40 на един оперативен работник/. Те са картотекирани в отдела и могат да се използват от всеки оперативен работник, което е също в нарушение на инструкцията за работата с агентурата и по оперативния отчет.

В отдел "Оперативен отчет" при ДНМ и картотеките в окръжните управления на МВР по НМ съществуват условия за изтичане на служебни тайни, тъй като е разширен кръгът на състава, който има право на справки. Освен оперативните работници справки

17164

правят кварталните отговорници и помощник оперативните работници-старшини. В картотеките няма списък на ръководителите, които имат право да разрешават справки по отчета.

До сериозни последици за агентурно-оперативната работа водят нарушенията по движението, отчетността и съхранението на оперативно-техническите мероприятия и придобитите от тях материали. Поради специалния режим на движение и съхранение на тези материали и документи в поделенията не се упражнява постоянен контрол за тяхната наличност. Годишните проверки не обхващат тези материали, поради което липсва възможност да се следи тяхната отчетност и съхранение.

По всяко оперативно-техническо мероприятие се подработват и придобиват различни документи и материали. По своето съдържание те не винаги са секретни. Въпреки това, за да се опази в тайна, проведеното мероприятие, необходимо е те да се движат и отчитат като секретни - нещо, което не се изпълнява. Не се оформят в дела и остават без всякаква отчетност документите, свързани с искания за провеждане на мероприятия, които по различни причини не са проведени.

Материалите, придобити по М - "Дунав", М - "Марица", М - "Родопи" и М-9, в техническите поделения се водят на отчет. Само фотокопията по М-500 не носят отчетен номер. Но всички придобити материали от тези мероприятия след получаване в оперативните поделения се прилагат към делата в отделен плик или папка без да са описани. При снемането на делото в архив тези материали се отделят и унищожават с протокол. Управление IV - ДС изпраща на оперативните поделения копие от отчетните листове и картоните - заместители за получените от тях документи и материали съгласно

462
18

точка 65 от инструкцията, но по същите не се прави проверка дали материалите са унищожени.

В редица случай поради недостатъчно задълбочено и всестранно изучаване на обстановката, при която ще се провеждат и експлоатират техническите мероприятия, стават провали. По време на експлоатация на М - "Родопи" по обект на VI управление - ДС не е била изучена обстановката в базата за експлоатация, поради което пожарникарят и чистачката влизат при оперативните работници, когато те работят. Подобен случай има и при друг обект, когато електротехникът на учреждението, след като установил условния сигнал на почукване, успял да проникне в стаята при работниците и апаратурата. При експлоатация на визор по обект в един хотел в стаята влязъл гражданин, който оперативният работник взел за свой колега, дошъл да го смени и започнал да му обяснява как трябва да работи с визора.

При провеждане на М-50 пособията за секретно проникване и отваряне не се съхраняват добре в XV отдел на ВГУ и не се държи сметка кой и кога ги е използвал. Оперативните работници многократно използват тези пособия, без предварително да са създали обстановка, поради което има случай да се срещат с живеещите в съответните домове.

Съставът на отдел XV - ВГУ често се използва от различни поделения и служби на министерството, дори и частно, за неоперативни цели /отваряне на каси, апартаменти, коли и др./ с което се разшифроват неговият негласен апарат и методи на работа.

Изложбите на оперативно-техническите средства се посещават от широк кръг служители и такива които нямат отношение

към агентурно-оперативната работа, с което също се нарушава секретността.

Условия за нарушенията по движението, отчетността и съхранението на оперативно-техническите средства и придобитите от нея резултати в определена степен създават и някои непълноти в обявената с МЗ № I-2150/70 г. инструкция за реда на прилагането и ползването на оперативно-техническите мероприятия в оперативната работа на МВР. Така например, съгласно инструкцията само искането за провеждане на мероприятия се завежда, а всички други документи, които се изготвят след това /планове, скици, рапорти и др./ не се завеждат.

Не е уреден въпросът за начинът на стопанисване, съхраняване и опазване на самите технически средства. Предаването на материали получени от оперативно-техническите средства на братските органи въобще не е засегнат в инструкцията.

Съществуват възможности за изтичане на информация и при използването на свързочните средства - телефони, радиовръзки, телетип и др. Въпреки че е известно, че телефонните връзки не обезпечават секретност на разговорите, служителите от министерството продължават да водят много разговори със секретно съдържание. Даже по телефона често се искат информации от отдел II - ДС за резултатите от поставените задачи на отдела и различни видове комуфлажи. Управление IV - ДС е засичало много такива разговори при провеждане на своите мероприятия. В това отношение почти не е провеждан контрол и не се вземат мерки.

Има случаи по телетипа във ВГУ да се правят съобщения на открит текст, за които окръзите са изпратили шифровано запитване. При положение, че не всички ГЮП имат телетипни маши-

 464 20

ни, шифрованите телеграми се препредават по телефона, и то на открит текст. От Окръжното управление на МВР - Пловдив с телеграма на открит текст е искано от Варна проучване на лице и връзките му с Турция. Окръжните управления на МВР в Кюстендил(и Стара Загора с телеграма на открит текст са искали от Пловдив проучване на лица и проверка по оперативния отчет с цел оперативно ползване.

В отдел IV - ДС е констатирано, че след въвеждането на телетипа във ВГУ рязко са спаднали предаванията по шифъра в отдела, което може да се обясни с това, че по телетипа се предават съобщения които трябва да се шифроват от отдела, тъй като телетипът не гарантира секретността.

За радиостанциите, с които е снабдено ВН, има кодирани таблици. Но когато кодовите знаци недостигнат, оперативните работници предават на открит текст макар и да използват известни условности, разговорите им могат да со доловят по отера от външни лица, тъй като ползват канала на телевизията. Има данни, че английското представителство е прихванало и записало разговорите по проследяването на техните служители за един ден.

Опасност за изтичане на информация и разкриване на нашите методи на работа крият и нарушенията на секретността при информационно-аналитичната дейност и някои пропагандни мероприятия.

В централните поделения на МВР се издават бюлетини, информации, доклади, справки и др., които съдържат обобщени секретни данни. Някои от тях се размножават в много екземпляри, до тях имат достъп широк кръг служители, а не винаги се отразява кой се е запознал с тези материали.

165
21

Във ВГУ и VI управление - ДС се издават бюлетини за сигналите и данните за подривна дейност, с които се запознават ръководствата, началниците на отдели, а понякога и други служители. По такъв начин началникът на един отдел неоснователно се запознава с работата на цялото управление. Отдел "Анализ и информация" при ВГУ изготвя всеки месец таблица за движението на агентурата и делата за цялото управление по отдели, с които неправилно се запознават всички началници на отдели. Във IV управление - ДС се издава бюлетин за резултатите от експлоатацията на техническите мероприятия, които се изпраща до ръководството на министерството. С резолюция на съответните ръководители се изпращат преписи с които се запознават и други служители, но не винаги се отразяват техните имена.

В отдел III - ДС два пъти годишно се правят аналитични доклади, в които се сумират всички данни за агентурата и делата в цялата страна в абсолютни и относителни цифри. Докладите са предназначени за др. министър и съответния зам.-министър Често обаче върху докладите се поставят резолюции и се изпращат на някои поделения за изпълнение. По такъв начин тези данни стават достояние на по-широк кръг служители, без да се отразява кой се е запознал с тях.

Въпреки многократните предупреждения някои окръжни управления на МВР /Силистра, Плевен, Варна, Кюстендил и др./ продължават да изпращат справки на VI управление - ДС, в които е включена информация, засягаща дейността на ВГУ.

В VII управление - МВР се получават обобщени справки, бюлетини и др. от ВГУ, VI управление - ДС и окръжните управления

Из архивите на ДС

679

166
22

на МВР, които съдържат материали, отнасящи се за различните отдели на управлението. Вместо за всеки отдел да се правят извлечения на въпросите от негова компетентност, предоставят им се целите бюлетини. По такъв начин пълната информация, отразена в бюлетините става достояние на много хора.

В ДНМ се издават значителен брой бюлетини, някои от които се размножават в доста екземпляри. Например бюлетинът за обмяна на опит в агентурно-оперативната и следствената работа на НМ се издава в стотици екземпляри и трудно може да се контролира кой се запознава с тях. Служител от КАТ в Окръжното управление на МВР - Пловдив след като прочел в бюлетина за произшествията, че е извършена кражба от работниците в автосервиза, отишъл в предприятието и разказал новината, с което попречил на оперативните служби.

Не са редки случаите чрез романите, филмите, вестниците, радиото и телевизията ненужно да се разкриват нашите форми и методи на работа.

Във филмите с разузнавателна тематика, произвеждани от Българската кинематография, обикновено консултантите са служители от Държавна сигурност. Въпреки това допуска се в тях да се разшифроват точно методите и средствата на оперативната техника. При изработването на учебните филми се разкриват в пълен обем и с точните им наименования средствата и методите по конкретно дело, въпреки че в тях участвуват и външни артисти.

Тясно свързани с опазването на секретността са и някои слабости в организацията на охраната на сградите, пропускателната система и осигуряването на отделни мероприятия. В сградата на ВГУ има входове, които не се охраняват и през които

могат да проникнат и външни лица. В противоречие с инструкцията в сградата на същото управление са настанени няколко срочно служещи войници, ползвани от III управление - ДС и няколко затворници, ползвани от гараж 6 на МВР, които престояват там нощно време и в празнични дни. Охраната на някои от сградите на поделенията се нуждае от допълнително укрепване. Липсата на железни решетки на ниските етажи прави отделните сгради уязвими. Особено недопустим е редът в отдел XV на ВГУ, отдел IV - ДС, Научният институт за оперативна психология и др., където характерът на работата изисква специален режим на охрана и легендировка. Необходимо е наред с физическата охрана поделенията да се осигурят и със съвременна сигнализационна система.

Не е уредена целесъобразно и пропускателната система при организирането на съвещания, семинари и други занятия със служителите от министерството. На тях се изнасят много факти и данни от секретен характер, а присъствуват и служители, които нямат отношение към разглежданите въпроси. В началото се проверяват пропуските или картите, а на следващите заседания не се контролира кой влиза. Не е уреден въпросът и за съхраняването и отчитането на стенограмите и магнетофонните ленти от проведените съвещания. Във ВСШ "Г.Димитров" някои съвещания се провеждат с представители на трите факултета - ДС, НМ и ПО, макар разискваните проблеми да не засягат всички присъствуващи. Школата като цяло е висше учебно заведение с два официални факултета. Но за факултета по ДС не са взети мерки да се води като секретно поделение в системата на школата.

Озвучаването на салоните на министерството е предоставено на старшина при Дома на културата на МВР, който присъствува на съвещанията. Персоналът от бюфетите, когато фоайета-

та са озвучени, също могат да слушат изнесеното на съвещанията.

Условия за изтичане на секрети създават и някои слабости в комплектуването на техническия състав - секретарки, деловодителки, машинописки и куриери. В по-голямата си част те са волнонаемни и текучеството им е голямо. За периода от 1971 г. досега във ВГУ са напуснали 23 служители от този състав. От тях 12 са работили от 1 м. до 4 години и са излезли извън системата на министерството, останалите са преминали в други поделения, някои от които не са оперативни. В отделни случаи приетите по чл. 64 от Кодекса на труда не се устройват на постоянна работа и след изтичането на срока се освобождават. Допуска се и друга нецелесъобразност. За офицерите от ДС има възбрана да не посещават капиталистически страни до 3 години след уволнението си, а волнонаемният състав, който знае не по-малко секрети, може да излиза зад граница. Като се има пред вид, че този състав в процеса на работа научава много секретни сведения, факти и данни, които представляват държавна тайна, би било целесъобразно показателите, на които трябва да отговарят кандидатите за тези длъжности да се изменят.

Необходимо е да се отдели внимание и на въпроса за използването на служители за дейности, несъвместими една с друга. В някои наши дипломатически представителства например поради липсата на щатни бройки шифровачът е едновременно радист, касиер и домакин. Като домакин той трябва да влиза в контакт с много граждани, а като шифровчик, според инструкцията, той няма право да установява контакт с външни лица.

При проучването на комунистите, кандидатите за работа в апарата на ЦК на БКП, на офицерите от БНА, техните близки и

469
25

служителите от Министерството на външната търговия, които излизат зад граница, отдел II - ДС използва осведомители, част от които са безпартийни. Това дава възможност осведомителите да останат с убеждение, че ДС работи по тези лица. Има случаи осведомителите да сигнализират проучваните лица, че ДС се интересува за тях.

Нерешените докрай въпроси от битов характер за някои поделения също оказват влияние и създават условия да се нарушава секретността. Във ВГУ, VI управление - IV и отдел II - ДС, ДНМ и други поделения от 4 до 8 оперативни работници са настанени в едно помещение, ползват обща каса и телефон. Някои началници на отделения работят в една стая с оперативните работници и при доклад всички слушат. Обикновено оперативните работници, които работят в едно помещение, си знаят задачите, делата и агентурата. А в много случаи си правят услуги при изпълнение на задачите. В редица поделения секретните и явните деловодства са настанени в една стая. При отсъствие деловодителките, машинописките и секретарките се заместват една друга, с което се нарушава секретността.

Изложените констатации са тясно свързани и с един друг, особено важен въпрос - създаването на трайни навици у всеки служител, за спазване на секретността. Проверката показа, че все още не се използват достатъчно всички форми за въздействие и възпитание на състава в дух на строго спазване на секретността и висока бдителност.

Необходимо е ВСШ "Г.Димитров" да отделя по-голямо внимание на тези въпроси, да използва по-пълно възможностите, които предоставя курсът от лекции за подготовка и преподготовка

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 24.06.2010г. Секретар:

на оперативния състав.

Част от новоназначените оперативни работници идват направо от цивилния живот. Те се включват в провеждането на агентурно-оперативни мероприятия и им се поверява секретна информация преди още у тях да са създадени навици за спазване на секретността, поради което се получават провали.

Недостатъчно мероприятия се провеждат със семействата на служителите и пенсионерите за повишаване на тяхната бдителност.

Поради слаба възпитателна работа редица служители проявяват бъбривост, разгласяват секрети и сигнализират обекти, Полковник - началник на отделение в III управление ДС, разказал на съпругата си служебни тайни и точно задачите на поделението, в което работи,за което е наказан със "предупреждение за непълно служебно съответствие". Мл.лейтенантът Емил Миланов Нецов от III управление - ДС занесъл в дома си лекция "Организиране борбата с диверсионните и вражеските групи" и накарал съпругата си да му подготви записки за семинара, който щял да се проведе по тази тема. Подобен е случаят с подполковник от VI управление - ДС, който занесъл в дома си инструкцията за приложения на техническите мероприятия, за да се подготви за семинар. Капитан от Софийското градско управление на МВР е уволнен за връзки с жена обект на ВГУ, пред която разкрил наши форми и методи на работа. Нещо повече - проверявал по отчета на ДС какви материали има за нея и й ги съобщавал.

В стремежа си да се изтъкнат, че са служители от ДС, или за да решат свои лични въпроси някои служители от не-

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: Секретар:

гласният щат на ДС се саморазшифроват. За такива нарушения са наказани служители от отдел II, IV управление - ДС, ВСШ "Г.Димитров" и др. Оперативният работник от отдел II на ДС е уволнен за това, че се е разшифровал пред училищните власти с цел да получи диплома за средно образование на сина си със завишен успех.

Има служители, които в приятелски компании, на другарски срещи, най-често след почерпка загубват контрол над себе си и издават служебни тайни. За нарушения от такъв характер е уволнена служителката и е наказана със "строго мъмрене" и двете от Второ главно управление.

Недостатъчен е погледът на служебните ръководители върху поведението на служителите извън службата и средата, в която прекарват свободното си време. Бившият служител за да се облагодетелствува, информирал обект на ДС при Софийското градско управление на МВР за хода на разработката му и е правил справка по отчета за негови близки. Аналогичен е и случаят с бившия работник от същото управление , който се застъпвал за обект на разработка под предлог, че му е сътрудник и му съобщавал конкретни данни от преписката по изселването му с цел да получи от същия услуги.

Такова е в основни линии състоянието на секретността и държавната тайна в проверените поделения. Някои факти и данни следва да предизвикат загриженост сред служебните ръководства и целият личен състав. Нужно е въпросът за опазването на секретността и държавната тайна да стане сърцевина на нашата агентурно-оперативна работа.

На Декемврийския пленум на ЦК на БКП отново и с голя-

ма острота беше поставен въпросът за решително засилване на борбата срещу отрицателните прояви и явления в нашия живот. Борбата срещу такива отрицателни прояви и явления, като нарушенията на секретността в работата на органите на МВР трябва да се утвърди като постоянна и характерна черта в стила и метода на работа на служебните ръководства.

Необходимо е началниците на поделенията да направят задълбочен анализ и оценка на секретността в поделенията и вземат мерки за засилване на контрола и повишаване на взискателността към всеки служител. Полезно ще бъде да се потърси и съдействието на партийните, комсомолските и профсъюзни органи и организации в борбата за засилване на възпитателната работа за преодоляване на някои вредни и неизживени навици сред отделни ръководители и оперативни работници, последица на които е изтичането на държавна и служебна тайна.

Необходимо е да се вдигне на крак целия личен състав за премахване на условията и причините за нарушенията по опазването на секретността и държавната тайна.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Мероприятията

НАЧАЛНИК НА ГРУПАТА ЗА КОНТРОЛ
И ПОМОЩ ПРИ МВР:
Генерал-лейтенант [signature]

Нап. в 1 екз.
Изпълнител: Бенев, Ралев
Написала: ЦН/17.XI.73 г.
Размножено в 67 екз. и
изпратено по списък

29173

УТВЪРЖДАВАМ
МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Генерал-майор: .....
София, ...1973 г.

Строго секретно!
Екз. 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

М Е Р О П Р И Я Т И Я

по доклада за опазване на секретността и държавната тайна в поделенията на МВР, изнесен на 3 ноември 1973 г. пред ръководният състав на министерството

1. Да се задължат началниците на поделенията на основата на изводите, направени в доклада, да разгледат на съвещание пред служебния и партийния актив информация за състоянието на секретността в поделението. Да набележат и приемат мероприятия и приведат срочно работата в съответствие със заповедите на ръководството на министерството.

Да повишат взискателността и направят изводи за всяко допуснато досега нарушение на секретността. Да налагат по-строги наказания, а за тежките случаи - от виновните да се търси съдебна отговорност.

За направеното да докладват в ръководството на министерството до 30 март 1974 г.

2. Началникът на Секретариата на МВР, съгласувано с поделенията, да подработи проект за нова инструкция за от-

30474

четността, движението и съхраняването на секретните материали, в която да се обхванат нерешените въпроси по отчитането на документите, които сега не се завеждат, режимът за работата с далекопишещите машини, размножителните центрове, печатниците, Държавната спестовна каса, партийният архив и др., както и да се избягнат някои непълноти и неточности в действуващата сега инструкция.

Да подготви и предложи правилник за организацията на пропускателната система в сградата на МВР, който да измени и допълни сега съществуващата инструкция за организацията на пропускателната система в сградата на МВР, утвърдена с МЗ I-3500/1971 г., изхождайки от изменилата се обстановка с извеждането на някои поделения от министерството.

Срок: 30.XII.1974 г.

3. Началниците на ПГУ, ВГУ, III, IV и VI управление, отдел I и II на ДС да прегледат ръководните документи, които регламентират координацията, съгласуването и утвърждаването на агентурно-оперативни и технически мероприятия, с оглед да се намали съставът, който участвува в провеждането на съвместни мероприятия, и се завиши рангът на съгласуващите.

Срок: 30.III.1974 г.

4. Началниците на централните поделения да обсъдят и предложат по-добър ред за ползването, движението, контрола, отчитането и съхраняването на различните видове бюлетини, доклади, справки и други обобщаващи информации с оглед да се намали кръгът на запознаващите се с тях.

Срок: 30.III.1974 г.

 31/475

5. Началникът на управление VII - МВР да проучи въпроса и излезе с предложение за реда на получаване различните видове информации, тяхното разпределение, съхранение и ползване в управлението с оглед да се ограничи кръгът на служителите, които имат достъп до обобщената най-секретна информация.

Срок: 30.XII.1973 г.

6. Началникът на отдел III - ДС съгласувано с оперативните поделения да проучи въпроса и предложи допълнителни мерки за ограничаване достъпа до картотеките на агентурния апарат с оглед опазването на същият от разшифровка.

Срок: 30.VI.1974 г.

7. Началниците на централните поделения на ДС, началникът на Софийското градско и окръжните управления на МВР да вземат мерки за строгото спазване и изпълнението на заповедите регламентиращи правилата за работата с агентурата и оперативните дела. В тази връзка да организират по-задълбочено изучаване на същите от оперативният състав.

Да въведат по-добър ред при ползването на куриери, деловодителки и други служители за проверки по отчета на ДС и НМ с оглед да се обезпечи секретността му.

Срок: постоянен

8. Началникът на отдел "Задгранични паспорти", съгласувано със заинтересованите поделения, да излезе с предложение за подобряването на организацията по образуването, ползването и съхранението на паспортните преписки с оглед да се

осигури секретността на документите. В съответствие с това да предложи и необходимите изменения и допълнения в инструкция(№ I-3700/1971 г.

Срок: 30.III.1974 г.

9. Директорът на Народната милиция да излезе с предложение за подобряване реда при ползването на картотеките с оглед да се ограничи достъпът на неоперативния състав до тях. Картотеките на НМ в окръжните управления на МВР да се обслужват от точно определени служители.

Срок: 30.III.1974 г.

10. Началникът на управление "Кадри" - МВР и началниците на поделенията да организират работата на новоназначените оперативни работници така, че известен период от нея да преминава под ръководството на опитни оперативни работници. Последните да изготвят оценка за резултатите от въвеждането на тези служители и да дават мнение за годността им да бъдат включени в агентурно-оперативна работа. Оценките да се утвърждават от ръководствата на поделенията. Завършилите курса на ВСШ "Г.Димитров" оперативни работници да преминават стажа си в поделенията, в които ще бъдат назначени.

Срок: постоянен

Началниците на поделенията, със съдействието на началника на Секретариат - МВР да разработят план с теми, които да се използват за повишаване на бдителността и засилване възпитателната работа всред служителите и техните семейства за подобряване секретността в работата.

Срок: 30.IX.1974 г.

33177

При назначаването на секретарки, машинописки, деловодителки и др. да се изхожда не само от общите показатели, а да се държи сметка и за възрастта, семейното положение и образователния ценз. След назначаването на служителите от този състав, същите да преминават курс по обучение за спазване на секретността.

Срок: постоянен

11. Началникът на ВСШ "Г.Димитров" при МВР да подобри учебната програма с оглед създаването на трайни навици по спазване на секретността в оперативния състав по време на подготовката и преподготовката му.

Срок: постоянен

Да излезе с предложение:

- ВСШ "Г.Димитров" да получи секретно наименование по отношение дейността си по линия на ДС, а факултетът по ДС да стане секретно поделение в системата на школата.

- Курсът за обучение на служителите от ВН да бъде изведен от школата.

Срок: 30.VI.1974 г.

12. Началниците на ПГУ, ВГУ и отдел IV на ДС да излязат с предложение пред ръководството на министерството за провеждане на съгласувани мероприятия с Министерството на външните работи и Министерството на външната търговия за по-ефикасна подготовка на персонала в българските задгранични представителства по опазване на секретността и държавната тайна.

Срок: 30.III.1974 г.

34 148

13. Началникът на отдел V при управление V ДС да проучи въпроса и предложи мероприятия за охраната на кабинетите, заседателните зали, салоните за съвещания и др. с оглед да се предотврати изтичането на информация по линия на слаботоковите и озвучителните апаратури, съоръжения и инсталации.

Изграждането на засекретена междуселищна и вътрешна телефонна свръзка за оперативни нужди на МВР да се извърши съгласно утвърдената "Концепция за развитието на партийно-правителствените и оперативни свръзки за МВР, за периода 1973-1985 год.".

Срок: 30.VI.1974 г.

14. Началниците на поделенията да вземат мерки и да разгледат на съвещание със служебния и партиен актив въпроса за по-широкото използване на шифровата връзка която е напълно механизирана и засекретена телеграфна връзка за предаване на данни от секретен и строго секретен характер, с оглед такива да не се обменят чрез телефонни разговори.

Срок: 31.III.1974 г.

15. Началникът на отдел "Пропаганда" при МВР да вземе необходимите мерки за спазване на установения ред при предоставянето за ползване на архивни материали на външни лица - писатели, журналисти, сценаристи, режисьори и др., а при произвеждането на филми и написването на литературни произведения с разузнавателна тематика консултантите да съдействуват да не се разгласяват наши методи и оперативно-технически средства.

Срок: постоянен

 25179

16: Началниците на поделенията при провеждане на съвещания, семинари, сборове, занятия и др. по-прецизно да определят степента на участвуващите служители и гости с цел да не се допуска присъствието на лица, които нямат отношение по разглежданите въпроси и се осигурява добър пропускателен режим.

Срок: постоянен

17. Началникът на управление "Тил", съгласувано с началниците на поделенията, да изучи нуждите на поделенията от каси, кардекси, куфари по практични секретни тетрадки и бележници и др. пособия и изготви и предложи на ръководството на министерството план-график за постепенното им задоволяване.

- По заявки на поделенията, по реда на планирането, на приземните етажи в поделенията вън от министерството да се поставят железни решетки. Където е необходимо, отделни служби да се оборудват с прегради за изолация.

Срок: 30.VI.1974 г.

18. Началникът на научно-техническото управление и началникът на отдел V при управление V ДС съгласувано със заинтересованите поделения да проучват въпросите и излизат с предложения за своевременното въвеждане на съвременна сигнализационна система и други подходящи технически средства с цел да се подобряват охраната и пропускателният режим в поделенията на министерството.

Срок: постоянен

19. Да се препоръча на Партийния комитет при МВР,

36 ~~180~~

партийните комитети и първичните партийни организации на БКП в поделенията да продължат да съдействуват на служебните ръководства за повишаването на бдителността на служителите по спазването на секретността и държавната тайна, като набележат и провеждат по действени партийно политически и възпитателни мероприятия.

Домът на културата при МВР, съгласувано със служебните и партийните ръководства на поделенията да организира повече срещи, беседи, изложби, филми и др. със служителите и техните семейства за повишаване бдителността и опазване секретността.

20. Групата за контрол и помощ - МВР съвместно със Секретариат - МВР да извърши проверка и доложи на ръководството на МВР как са изпълнени като цяло мероприятията.

Срок: 30.III.1975 г.

Преписи от докладът и мероприятията да се изпратят на началниците на централните поделения на МВР, началникът на Софийското градско и началниците на окръжните управления на МВР за изпълнение, а на партийният комитет при МВР, за сведение.

НАЧАЛНИК НА ГРУПАТА ЗА
КОНТРОЛ И ПОМОЩ - МВР:
Генерал-лейтенант [signature]

Отпечат.в 1 екз.
Изпълнители: Бенев,Ралев
Написала: ЦН/19.XI.73 г.
Размножено в 67 екз.и
изпратено по списък

Секретно!
Екз.единствен

МР
Вх. 662а 5 Ц

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МЕРОПРИЯТИЯ

по доклада за опазване на секретността и държавната тайна в отдела, изнесен на 2.III. 1974 година пред целия състав

1. Да се задължат началниците на отделенията на основата на изводите, направени в доклада за състоянието на секретността в отдела, да повишат взискателността за всяко допуснато нарушение на секретността от служителите и да вземат строги мерки към същите.

Срок: постоянен
Отг.: н-ка на Отдела

2. Да се организира по отделения опреснителни занятия за цялостното и задълбочено изучаване от състава на инструкцията за организацията на работата със секретни материали и реда за водене на текущите архиви в Министерството и Отдела.

Изучаването й да се свърже с практическите въпроси от работата на Отдела по отчетността и съхранението на секретните документи.

Срок: м.юни 1974 год.
Отг.: Бл.Петров и А.Апостолов

3. За всеки новоназначен следствен работник в Отдела началниците на отделенията да предвиждат в плановете за въвеждането им в работата и мероприятия за запознаването и задълбоченото изучаване на съответната ръководна документация, с цел създаване на трайни навици за строго спазване на секретността.

Срок: постоянен
Отг.: полк.Сергиев и Н-ци отделения

2.- 80 9

4. Ръководството на отдела да обсъди и въведе още по-добър ред за ползването, движението, контрола, отчитането и съхранението на различните видове бюлетини, доклади, справки и други обобщаващи информации, с оглед да се намали кръга на запознаващите се с тях.

Срок: 30.III.1974 год.
Отг.: Т.Лозанов, Апостолов

5. Началниците на отделенията да вземат мерки за строгото спазване и изпълнението на заповедите регламентиращи правилата за работата с агентурата и оперативните дела, както и инструкцията за работата с камерната агентура. Да се организира по-задълбочено изучаване на същите от следователския състав в Отдела.

Срок: м.юни 1974 год.
Отг.: полк.Митев

6. Да се организира среща със семействата на служителите в Отдела, на която да бъде изнесена кратка информация относно работата на съпрузите им, с оглед повишаване секретността и бдителността.

Срок: м.септември
Отг.: полк.Калчев

7. Ръководството на отдела, началниците на отделения и особено началник отделение VII-мо, да вземат необходимите мерки за спазване на установения ред при предоставянето за ползуване на архивни материали на външни лица - писатели, журналисти, сценаристи, режисьори и др., с оглед да не се допусне разгласяване на наши оперативно-следствени методи и оперативно-технически средства.

Срок: постоянен
Отг.: полк,Митев и Лозанов

8. Ръководството на Отдела и началниците отделенията да вземат всички мерки, данни от секретен и строго секретен характер да не се обменят чрез телефонни разговори, а за такива по-широко да се използува телекса в Отдела или пък шифрованата телеграфна връзка.

Срок: постоянен
Отг.: полк.Апостолов

10

3.- 87

9. С оглед по-нататъшното подобряване състоянието на секретността в Отдела, отделение Секретариат да положи максимум усилия и не допусне машинописките и стенографките да приемат материали със секретно съдържание, написани на обикновени листи.

За целта всички служители своевременно да се снабдят със секретни бележници от голям формат. Също така да не се допускат нарушения при предаването на секретни материали от един служител на друг, без това да става чрез деловодството.

Срок: постоянен
Отг.: полк.Апостолов

10. Периодически ръководството на Отдела да извършва проверки по кабинетите с цел установяване как отделни служители съхраняват поверените им материали със секретно съдържание и по отношение на нарушителите на инструкцията да се налагат сериозни санкции.

Срок: постоянен
Отг.: полк.Митев

11. С цел подобряване работата с размножителната машина в Отдела, стриктно да се спазва инструкцията № I-3970/1970 г. и да не се приемат за размножаване документи, които не са заведени на отчет в секретното деловодство.

Секретни материали да се предават за размножаване на размножителната машина само от работник от секретното деловодство който води същите на отчет.

Срок: постоянен
Отг. - Апостолов и Шошев

12. Началникът на Охранителното отделение да набележи мероприятия за задълбоченото изучаване и стриктното изпълнение от състава на инструкцията за пропускателния режим, както и въвеждането на добра и съвременна сигнализационна система в Отдела.

Да се направят необходимите постъпки пред управление "Тил" за своевременното поставяне на железни решетки на партирния етаж на сградата.

Срок: м.май 1974 г.
Отг.: полк.Тарев и полк.Начев

4. - 11 82

13. Партийното, профсъюзното и комсомолското бюро да оказват съдействие на служебното ръководство за повишаване бдителността на служителите по опазването на секретността и държавната тайна, като набележат и проведат по-действени партийно-политически и възпитателни мероприятия.

Да се вземат по-сериозни мерки към ония служители, които в приятелски компании, другарски срещи и най-вече след почерпка приказват повече неща и без да го желаят издават служебни тайни.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ "СЕКРЕТАРИАТ",
ПОЛКОВНИК: [illegible]

Написано в 1 екз.
КД·
Изпълнил: Апостолов
Написала: РМ

42

Препис извлечение !

За служебно ползуване !

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П И С Ъ К

за

фактите,сведенията и предметите,които представляват държавна тайна в завод"Елпром"гр. Елхово

Всички документи,държавна и служебна тайна в зависимост от съдържанието им се подразделят на:

Строго поверително /от особенна важност/

Строго поверителни

Поверителни

I. Държавна тайна с степен на поверителност

А. Строго поверително от/особенна важност/

1. Обобщен разчетен план на завода по производството,труда, себестойността, МТС и капителните вложения.

2. Обобщен разчетен финансов -план на завода

3. Мобилизационната подготовка на завода

Б. Строго поверително

1. Планови задания,разчети,икономически обосновки и др. капацитетни възможности по строителството на нови цехове за въоръжения и военна техника.

2. Списъка и други данни по отсрочките във връзка с разчетния план.

3. Данни за производствените мощности, осигуряващи изпълнението на разчетния планна завода.

4. Разсредоточаване ,евакуация на завода.

5. Категоризация на промишлените предприятия по линията на специалните планове и производства.

6. Документите по усвояване на нови производства,бойна техника,технологията и изпитанията на същите.

7. Документи за възлагане мобилизационните задания на специалните заводи и цехове от гражданските заводи.

8.Актове от проверка на мобилизационната готовност на завода и усвояване на нови специални производства.

9.Данни за натрупани мобилизационни запаси от суровини и

Из архивите на ДС
699

материали , местонахождение и оборудване и капацитет на същите.

В. Поверителни

1. Заявките,договорите,годишните,тримесечните и месечни производствени планове отчетите и обзорите към тях за специалните производства по следните показатели:

а/ производствена програма в натурално и ценово изражение;

б/ план по труда и фонда на работната заплата,средно-списъчен брой на персонала,пряко заангажиран в специалното производство

в/ план по себестойността и отпуснатите цени за специалните производства;

г/ план по реализацията на специалната продукция, спесификациите и договорите във връзка с него;

д/ план по технико-икономическите показатели и разходните норми във връзка с специалната продукция;

е/ цялостния план по материално техническо снабдяване;

2. Ситуационни планове на строителните обекти в близост до военни обекти от които се вижда разположението на последните.

3.Военно-временни щатове, планове за оповестяване учебни сборове,тренировъчни учения и отчетите на ГОС

4. Всички видове карти и планове, които имат за основа топографски карти в мащаб до 1: 500000 включително.

5. Данни и сведения в областта на външната политика,за които по надлежен ред е постановено, че не подлежат на разгласяване поради това,че узнаването им от други може да увреди на интересите на страната.

Сведения за политико-икономическото състояние на чужди държави основаващи се на непубликувани данни,разгласяването на които може да доведе до дипломатически усложнения.

6. Годишните планове и отчети на комитета за износа и валутната възвръщаемост.

Г/ За служебно ползуване

На документи,които съдържат данни,представляващи служебна тайна в горния десен ъгъл на първия лист се поставя надпис"За служебно ползуване". Тези документи се регистрират и отчитат от неповерителните деловодства,подшиват се в отделни дела и се съхраняват в метални шкафове. С такива документи работят лица, които имат служебни отношения към тях.

Степентта на поверителността се определя от изпълнителя и съответния ръководител подписващ документа ,въз основа на списъка и фактите, сведенията и предметите,които съставляват за дадено учреждение.

Из архивите на ДС
700

19

ЗАБЕЛЕЖКА: Д о кументи, получаващи се в министерството от други централни ведомства в страната , са запазват определена степен на секретност и се работи с тях съгласно правилника за организация на работа по опазването на държавна тайна в НРБ.

Настоящия списък се утвърждава в изпълнение на точка 2 от 28 -ПМС от 13.VII.1964 година.

ДИРЕКТОР:
/Н.ШОПОВ/

Изпълнил: П.И
Написал : П.И
Контр.№ 2 /10.II.1975 г.

Строго поверително
Екз. № 2

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

за състоянието на организацията на работата по опазването на държавната тайна в Комитета за външноикономически връзки при Министерския съвет и подведомствените му държавни стопански обединения и предприятия

През месец май 1975 г. органи на "Държавна тайна" при Министерството на вътрешните работи извършиха комплексна проверка на организацията и състоянието на работата с поверителни данни и документи в Комитета за външноикономически връзки при Министерския съвет и подведомствените му учреждения. При проверката бяха направени следните констатации:

Ръководен документ по опазването на държавната тайна в системата на комитета е Правилникът за организацията на работата по опазването на държавната тайна в НРБ. Наред с него за ДСО "Машиноимпорт" и ДСО "Техноимпорт" е и Списъкът на фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна и служебна тайна за Министерството на външната търговия.

Основните въпроси по организацията на работата с различни по степен на поверителност материали в ДСО "Техноимпорт", ДСО "Машиноимпорт", ДСО "Техноекспорт" и Дирекция "Техноимпекс" са решени в съответствие с разпоредбите на ръководните документи в това отношение.

Редът за получаване, регистриране и използуване на пове-

Из архивите на ДС
702

рителните материали в комитета в общи линии е съобразен със съответните изисквания.

Изработването на черновите на поверителните документи се извършва на специални работни тетрадки, зачислени на изпълнителите от поверителните служби (сектори). Отчетността на получените и изработените поверителни материали се води в дневници и книги по образците, предвидени в правилника.

Изработени са и утвърдени, след съгласуване с "Държавна тайна" при МВР, номенклатурни списъци на длъжностите, които налагат заемащите ги лица да работят с определени по степен на поверителност материали. Служителите, за които е получено положително мнение от органите на МВР, че могат да бъдат допуснати до работа с поверителни материали, са запознати с основните изисквания на правилника, с отговорностите по Наказателния кодекс на НРБ за престъпленията против държавната тайна и са подписали декларация обр. № 11.

Поради това, че Комитетът за външноикономически връзки е създаден отскоро, не е изработен изискващият се от т. 2 на Постановление № 28 на Министерския съвет от 13.VII.1964 г. конкретен ведомствен списък на фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна и служебна тайна.

В комитета не е обособена самостоятелна поверителна служба. Помещението, в което понастоящем се съхраняват поверителните материали, не е оборудвано в съответствие с изискванията на Правилника. В нарушение на т. 11 от посочения Правилник, в същото помещение работи и началникът на отдел "Специален".

В Комитета за външноикономически връзки, в ДСО "Машиноимпорт" и ДСО "Техноимпорт" не са оборудвани специални помещения-читални за работа с поверителни материали от служителите, условията в работните помещения на които не гарантират опазването на държавната тайна.

Из архивите на ДС
703

Длъжностните лица, натоварени да отговарят за поверителните служби, осъществяват само деловодителски функции по получаването, завеждането на отчет, раздаването и съхраняването на поверителните документи. При тази организация на работа, те не осъществяват ръководните, организаторските и контролните функции по опазването на държавната тайна, регламентирани в точка 7, 80 и 83 от Правилника.

В нарушение на точка 19 и 51 от Правилника, с поверителни материали, без да са допуснати до работа с тях в ДСО "Техноимпорт" са работили следните служители: Васил Янчев -директор на кантора, Александър Гълъбов - директор на кантора, Веселин Матеев - началник на отдел и Тодор Вълков - началник на отдел.

В "Държавна тайна" при МВР все още не са представени за мнение относно допускането им до работа с определени по степен на поверителност материали кадровите документи на 8 служители от ДСО "Машиноимпорт", заемащи длъжности по утвърдения номенклатурен списък.

Отпечатването на поверителните материали в комитета се извършва от съгласувана с "Държавна тайна" при МВР машинописка, но в помещение и при условия, които не гарантират опазването на секретността.

Изпълнителите не са снабдени с работни чанти (куфари) за съхраняване на текущите поверителни материали, които след приключване на работното време да запечатват и предават в поверителната служба срещу подпис или жетон.

В комитета, в ДСО "Техноимпорт" и в Дирекция "Техноимпекс" поверителните материали, по които работата е приключена, не са оформени в дела съгласно изискванията, посочени в точка 61 и 62 от Правилника. Това се отнася и за ДСО "Техноекспорт", където работата в това отношение не е доведена докрай.

Из архивите на ДС

704

В Дирекция "Техноимпекс" не са изпълнени разпоредбите на т. 68 от Правилника за унищожаването на загубилите практическо значение и нямащи историческа или научна стойност поверителни материали.

В същата дирекция бе констатирано, че за фиксиране движението на шифрограмите са въведени общо 3 (три) отчетни тетрадки, които не са надлежно оформени и заведени в книга-опис обр. № 1.

Не е известно къде се намират резервните ключове от касата, в която се съхраняват поверителните материали на ДСО "Техноекспорт", и до момента на проверката не бяха предприети мерки за преустройство или подмяна на бравите.

В ДСО "Машиноимпорт" материалите "за служебно ползуване" не се отчитат по екземпляри и съхраняват в металически шкаф от неповерителното деловодство.

На 26.IV.1975 г. ръководството на Комитета за външноикономически връзки е утвърдило мероприятия, чието практическо изпълнение ще доведе до създаването на организационни предпоставки за правилното приложение на нормативните актове, регламентиращи опазването на държавната тайна и проблемите на режима и охраната.

Проверките показаха, че някои от ръководителите и завеждащите поверителни служби в подведомствените на комитета учреждения не са взели всички необходими мерки за привеждане на работата с поверителни материали в съответствие с изискванията на съответните документи.

С цел отстраняване на констатираните нарушения и подобряване организацията и състоянието на работата по опазването на държавната тайна, на основание т. 84 от Правилника, одобрен с Постановление № 65 на Министерския съвет от 31.XII.1967 г., и Указ № 1670 за Държавна сигурност от 9.VIII.1974 г., органите на "Държавна тайна" при Министерството на вътрешните работи дават

Из архивите на ДС

705

17

следните указания:

1. С предлаганата справка да се запознаят служебното и партийното ръководство на Комитета за външноикономически връзки.

2. След приемането от Министерския съвет на измененията и допълненията на Списъка на фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна тайна за НРБ, ръководството на комитета да утвърди конкретен ведомствен списък на фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна и служебна тайна.

3. В комитета да се обособи самостоятелна поверителна служба (сектор), която да бъде на пряко подчинение на ръководството. Да се задължат завеждащият поверителната служба и съответните длъжностни лица в подведомствените на комитета учреждения да осъществяват организаторските и контролните функции, посочени в т. 7, 80 и 83 от Правилника.

4. Да се организира практическото изпълнение на утвърдените от председателя на Комитета мероприятия за подобряване на работата по опазване на държавната тайна.

Отг., Ради Недев
Срок: 30.VI.1975 г.

5. Да се осигурят необходимите условия за съхраняване на поверителните материали в комитета съгласно изискванията на глава III от Правилника. За служителите в Комитета, ДСО "Техноимпорт" и ДСО "Машиноимпорт", на които е разрешено да работят с поверителни материали, но условията в работните им помещения на осигуряват опазването на държавната тайна, да се оборудват помещения-читални.

6. Да се приведат в изпълнение задължителните разпоредби на точка 2, 4 и 5 от Приложение № 1 към Правилника по отношение на служителите, заемащи длъжности по номенклатурните списъци от ДСО

15

"Техноимпорт" и ДСО "Машиноимпорт". За същите след съгласуването им с "Държавна тайна" при МВР да се приложат разпоредбите на т. 20 от Правилника.

7. Длъжностните лица, натоварени да отговарят за прилагането на нормативните документи по опазването на държавната тайна, да организират получаването, завеждането на отчет, отпечатването и размножаването на поверителните материали в съответствие с изискванията на глава IV, V, VI и VII от Правилника.

8. За отразяване движението на шифрограмите в Дирекция "Техноимпекс" да се въведе образец книга, съответно оформена и заведена на отчет в книга-опис обр. № 1.

9. В ДСО "Машиноимпорт" работата с документи, които съдържат данни, съставляващи служебна тайна, да се организира в съответствие с изискванията на т. 32 от Правилника.

10. До края на първото полугодие на 1975 г. ръководителите на проверените ведомства да докладват писмено на ръководството на Комитета за външноикономически връзки за взетите мерки по изпълнение на дадените от "Държавна тайна" при МВР указания за отстраняване на допуснатите слабости и нарушения по организирането на работата по опазването на държавната тайна.

НАЧАЛНИК НА "ДЪРЖАВНА ТАЙНА" - МВР

Написано в 4 екз.
№ 1 - КВИВ при МС
№ 2 - 25025-IX
№ 3 - 25025-XIV
№ 4 - "ДТ" при МВР
Изп. Г.Димитров
Нап. Л.Иванова
София,22.V.1975 г.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 24.04.2016 Секретар:

Строго секретно!
Екз.№ 1

62

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

До Другаря
Началник Районно у-ние МВР
Е л х о в о

Районно у-ние
Вх № 208
Получено на 5.II 1976 г

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА
от ст.л-т Атанасов,разузнавач III степен ДС Елхово,за извършено разследване по загубените поверителни документи в СОНС Попово,Ямболски окръг.

Др.Началник,

На 23.I.1976 година извърших допълнителни проверки по загубените документи от поверителен характер във ВОБ при СОНС Попово.Разпитах завеждащ бюрото, ,прислужника Атанас Желев и полските пазачи Иван Русев,Дженко Рунчев и Колю Янакиев.От техните показания и проведените преди това разговори с председателя на съвета Димо Димитров,секретаря Дянка Белева и финансовия изпълнител Калинка Мартинова се установи следното:

Загубените и по-късно намерени зад шкафа на архивата материали са писмо № 337 на военното окръжие,което съдържа показатели за водене на социалистическото съравнование между ВОБюра.Този документ макар и със степен"секретно",не съдържа данни от поверителен характер.Другият документи е писмо № 338 също на военното окръжие,което е относно явяването на завеждащ бюрото в Ямбол с някои изброени документи и също не съдържа данни от поверителен характер.Писмо № 335,съдържа допълнителни мероприятия по плана за "Бойна" готовност.Макар,че този план е учебен в него има някои данни от поверителен характер.Този план веднага след загубването на документите е сменен от военото окръжие.

Материалите са загубени през периода от 2.VII.1975 година,когато е извършвана проверка от военното окръжие и потърсването им около 24 X 75г

Начина на загубването им се очертава по следните начини:

Поради продължителното отсъствие на завеждащ ВОБ,по здравословни причини, с поверителните материали са се занимавали председателя на съве

Из архивите на ДС
708

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата: Секретар:

63

та,секретаря,финансовия изпълнител и деловодителката.Тъй като същите са неопинти в това отношение,най-вероятно са ги забравили извън касата или са ги изпуснали из коридора.

Завеждащ ВОБ е болна,разсеяна,психически неустойчива и вече неподходяща за тази длъжност и е възможно самата тя да ги е забравила или изгубила в сградата на съвета.

Документите най-вероятно са намерени от някои от служителите на съвета,използувани за пепелник и след като са забелязали степента на секретност,са ги подхвърлили зад гардероба за да не им се търси отговорност.

Изключваме документите да са откраднати ~~с умисъл~~ или взети с умисъл или ~~нетт~~ с цел предаването им на чуждо разузнаване,тъй като не представляват особена важност,а риска е много голям.

Извода е че,тези материали не са толкова важен материал,че изчезването им за известно време не застрашава сигурността на страната и при това изчезване липсва умисъл,поради което не е необходимо органите на ДС,да се занимават повече с тях.

С цел недопускане на подобен случай,ще се проведат следните,

М Е Р О П Р И Я Т И Я:

1.Завеждащ ВОБ в с.Попово,да бъде освободен от тази длъжност, като неподходящ и се устрои на друга работа в СОНС.

2.Ще се извърши проверка ,как във ВОБ на района се съхранява поверителната преписка и ще се извърши инструктаж на завеждащите бюрата, за недопускане на подобен случай.

Отпечатано в 2 екз
№ 1 ДС Елхово
№ 2 ДС Ямбол
изпълнил и написал
Д.Атанасов

ИЗГОТВИЛ:
РАЗУЗНАВАЧ III СТЕПЕН ДС
СТ.Л-Т:
24.I.1976 година

МИНИСТЕРСТВО НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
IV ОТДЕЛ III-ДС
Рег.№ 192 екз.№ 2
2.III.1977 г.
С о ф и я

2.8.

Строго секретно!

1096 2 III 77

4074 1404

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

за вестник "Граничар" и други информационни източници като канал за разгласяване на служебни и секретни данни за ГВ

Положението за работата на органите на ВКР ни задължава съвместно с командуването и политорганите да осигуряваме опазването на държавната и военна тайна и активно да работим за пресичане каналите, по които се разгласяват служебни и секретни данни за ГВ.

Ръководейки се от Положението и в изпълнение на МЗ № I-5980/1972 г. и други нормативни документи регламентиращи опазването на държавната тайна се прецени, че вестник "Граничар" като открит информационен източник представлява важен канал за разгласяване на военна тайна. Вестника е предназначен за военнослужещите от ГВ, но се предоставя и на местните партийни и административни органи, специализираните ДОТ и отделни лица, което създава възможности за попадането му в лица с изменически намерения, както и до разузнавателните служби на противника. Това наложи да бъдат анализирани поместените във вестника материали за последните 2-3 години.

От анализа е видно, че в общи линии вестника осигурява опазването на военната тайна. Съществуват обаче и редица сериозни слабости водещи до разкриване и разгласяване броя, дислокацията, условната и действителна номерация на поделенията на ГВ, имената и длъжностите на някои от командирите, сведения за ВС, местонахождението на отделни застави, сведения за оборудването на участъци от държавната граница и пр. Това се потвърждава от следните по-характерни примери:

В бр.16/1976 г. в информацията "Задълбочена оценка на воинския труд и охраната на границата, ясно очертани направления и задачи за пролетно-летния период" се съобщава за проведено заседание на ВС на

20
34

на ГВ в щаба на поделението комплексен първенец за 1974/75 г. (От бр.48 1975 г. се разкрива, че това поделение е в гр.Елхово).

В заседанието участвували командирите на граничните отряди и зам.министъра на МВР - ген.-лейтенант М.Минков (Съгласно раздел III т.1 от Положенията на ГЩ на МНО определящи ограниченията в средствата за масова информация с цел спазване на държавната и военна тайна е забранено публикуването на сведения за проведени съвещания, консултации, сборове на ръководния състав в мащаб полк и нагоре).

В този материал се разкрива не само дневния ред на заседанието, но и по косвен път сроковете за преминаване на войските към пролетно-лятното охранение на границата, което е неправилно и се забранява от Положенията на МНО.

Един от разглежданите въпроси се отнася до воденето на борба с употребата на алкохол във войските (Информация отнасяща се до слабости в морално-политическото състояние, неподлежаща на публикуване съгласно раздел V т.4 от Положенията на МНО, с които се забранява поместването на подобни материали за подразделения от взвод нагоре).

За ВС на ГВ и, че офицерът Йолов е негов член се говори и в бр.47/1973 г. на вестник "Народен страж", където се разкриват и два гранични отряда - Елхово и Кюстендил.

В бр.21/1976 г. в статия от полк.Хр.Владиков се препоръчва организирането на войсково наблюдение в подразделенията без съоръжения и за стройна организация в работата на постовете за визуално и техническо наблюдение по черноморската граница, за да бъдат открити и водени целите на максимална дистанция. (Това разкрива ново положение в оперативно-тактическите възгледи за охрана на черноморската граница, забранено от раздел VII т.1 от Положенията на МНО).

В бр.10/1976 г. на вестника е публикувана заповед на др.Министър, в която се изброява и разгласява условната номерация на 11 гранични поделения. Заповедта се отнася до резултатите от работата на женсъветите и е могла да изиграе същата роля без посочване условната номерация на поделенията и недопускане на горното нарушение, ако е проявена нужната съобразителност.

В бр.23/1976 г. е поместен материала на полк.Н.Василев. В същия той пише:

".С най-съвременна учебно-материална база разполагат поделенията на офицерите Лазаров, Жорделски, Кутин, Белчев".

"...Успехи има и в поделението на офицера Илиев"

"...По учебната база на полево обучение успехи имат поделенията на офицерите Ангелов..."

"...Щабните подразделения от поделенията на офицерите Василев и др.настояват..."

"...В поделенията на офицерите Корделски, Пенков, Гочев и др. кипи непрекъснат труд в учебните кабинети".

"...Усилено се работи по това и в поделението на офицера Рангелов".

В този материал се разкриват 10 от всичко 12 гранични поделения, което се забранява от раздел II т.1 от Положенията.

От натрупването на отделни сведения в различни броеве на вестника, или от други информационни източници може да се разбере броя на граничните поделения, тяхното местонахождение, както и каква организационна единица представляват. Така бр.41/1976 г. информира за тържество в поделението на офицера Ангелов, на което като гости присъствува др. Байов - секретар на ОК на БКП, др.Сандев - председател на ОНС и генерал-майор Арабаджиев - началник на ОУ-МВР. Известно е, че последните са ръководители на Благоевградски окръг. В материала се споменава, че тържеството е в крайграничен град, което още повече стеснява кръга от населени пунктове, в които се намира поделението. В-к "Димитровско знаме" - Перник в бр. 75/1974 г. в рубриката "На верен страж" разгласява, че в гр.Петрич има гранично поделение и, че застава "Малара" е най-голямата в района. В-к "Ширинско дело" бр.176/1974 г. съобщава за събрание послучай 28 години от ГВ в под.10230-Петрич. Доклад е изнесъл офицера Ангелов. Или от така натрупаните сведения става ясно, че в гр.Петрич е поделение 10230, което е граничен отряд, с командир офицера Ангелов.

Във в-к "Граничар" има случаи когато направо се разкриват граничните поделения, местонахождението им, каква организационна единица са и кои са техните командири. Така например в бр.6/1975 г. се съобщава, че под.10240-Смолян е наградено с орден "9 септември 1944 г.", че същото е граничен отряд с командир офицера Гочев. В бр.23/1975 г. се съобщава, че на това поделение е дадено името на "Дичо Петров". В-к "Антени" в бр.35/1976 г. разкрива, че в Смолян има гранично поделение с щаб. Поосчва наименованието на поделението и 8 от неговите застави, от което следва, че същото е отряд.

По подобни начини са разкрити почти всички гранични отряди. Най-много данни в това отношение са натрупани за поделенията в Петрич, Смолян, Любимец, Димитровград и др. Най-лесно се разкриват ГО при поместването на информации за проведени тържества, сборове и съвещания, на които са присъствували местни партийни и административни ръководители.

Из архивите на ДС

712

При такива случаи тези събития се отразяват както от в-к "Граничар", така и от някои централни и окръжни вестници, които също разгласяват редица данни. Подобни нарушения са допуснали в-к "Работническо дело", "Народна младеж", "Земеделско знаме", "Отечествен фронт", "Вечерни новини", "Антени", "Народен страж", "Отрядник" и окръжните вестници "Димитровско знаме" - Перник, "Пиринско дело" - Благоевград, "Звезда" Кюстендил, "Родопски устрем" - Смолян, "Септемврийско знаме" - Пазарджик, "Червено знаме" - Видин, "Хасковска трибуна" и др. По-характерни са случаите с в-к "Земеделско знаме" бр.203/1976 г. в хрониката "Любимец", където се съобщава, че при честването на 30 годишнината от създаването на Гранични войски е изнесъл доклад офицера Петко Корделски. В пояснителната бележка на материала са поместени спомени за героя на ГВ - Асен Илиев, от които е видно, че това поделение е отряд с местостоянка гр.Любимец. В-к "Септемврийско знаме" - Пазарджик в бр.84/1975 в рубриката "Комсомолски дейности" е написано:"...Късно след обед пристигнахме в гр.Г.Делчев. Там бяхме посрещнати топло и радушно от войниците и офицерите от граничния отряд".

В редица случаи се разкриват отделни гранични застави, райони, които охраняват и оперативната обстановка в същите. Така в бр.46/1976 г. в-к "Граничар" разкрива , че застава "Михаил Козлов" се намира в Капитан Андреево. В други броеве много често се пише за задържани нарушители в района на тази застава, което разкрива нейната оперативност. По подобен начин са разкрити ГЗ в с.Коларово, Кулата, Тополница, Резово, Дуранкулак, Чепинци, Черничево и др. В очерка "Безмерна любов към родината" във в-к "Пиринско дело" бр.201/1976 г. ефр.Александър Николов споделя, че служи на застава "Бобина", която охранява поречието на р.Струмешница.

Допуснати са и материали даващи картината на оборудването на участъци от държавната граница. Така например в бр.46/1976 г. в-к "Граничар" в материала "С лице към есенно-зимното охранение на границата" от полк.Д.Николов се споменава за възпрепятстващи съоръжения, пътеки за движение на граничарите, тяхното обозначение и ориентировъчни вехи и др., с което се нарушава разд.VIII т.3 от Положенията.

В бр.48/1976 г. в материала "Разговор за бдителността" авторе полк.П.Генчев говори за ДОТ в с.Българи, който наброява над 50 души , има редовна връзка с РУ-МВР-Мичурин и граничното поделение. По време на празниците се излъчват наряди по най-вероятните направления за движения на нарушители. Говори се и за това, че членовете на ДОТ

23
5 36

са предимно горски работници, кантонери, пастири, пазачи и др., с което се разкрива организацията на охраната в непосредствена близост до границата.

Прави впечатление, че във вестника се публикуват предимно материали за заловени нарушители от наша за съседна територия, от което някои заинтересовани лица могат да направят погрешни политически изводи. Особено характерен в това отношение е материала "За безупречна служба на граничните наряди" от лейт.Трани Тренев от 26.IV.1974 г., в който се дават данни, че в поделението на сфипера Рейчев до сега са разбити 35 бандитски групи и са задържани повече от 2600 нарушители.

От посочените слабости е видно, че не се спазват стриктно изискванията на ръководните документи регламентиращи опазването на държавната и военна тайна и се създават потенциални възможности за изтичане на различна по характер, степен на секретност и обем информация за ГВ.

Като се имат предвид възможностите за попадането на в-к "Граничар" в съответните служби на противника е необходимо и целесъобразно да се вземат допълнителни мерки и не се допускат нарушения водещи до издаване и разгласяване на военна тайна чрез откритите информационни източници за Гранични войски.

НАЧАЛНИК IV ОТДЕЛ, III-ДС
ПОЛКОВНИК
1.III.1977 г.

Отп. в 3 екз.
№ 1 - отдела
№ 2 - у-ние III-ДС
№ 3 - лит.д.УГВ
Изп.: полк.Атанасов
1.III.1977 г.
Нап.: МА/123

Строго секретно.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ИВР
УПРАВЛЕНИЕ III — отдел I-ви ДС
рег. № 625 екз.
14 III 19..
СОФИЯ

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Възможностите за изтичане на информация посредством радиорелейната свръзка.

При разговор със специалисти от Управление свързочни войски се установи, че възможностите за изтичане на информация до противника от радиорелейната свръзка се заключава в следното:

а/ От постоянно действуващата стационарна свръзка.

Възможно е личният състав работещ в свързочните възли да се запознава пряко с информацията, която се получава и изпраща до съответните абонати.

При положение, че противникът прехване даден канал и го подслушва, то е необходимо информациятада бъде записана, след което да я прослуша на подобна апаратура защото тази информация е повдигната на по-висока честота и слушането й директно не дава никаква представа за водените разговори.

Възможност за подслушване на разговори съществуват и при отклонение на даден канал от многоканална станция към станция лек тип (Р-405, Р-401). При това положение понеже леките станции са с по-ниска честота то има случаи, когато разговорите могат да бъдат прихванати от обикновен концертен апарат.

Възможност за изтичане на информация има и при положение, че дадена многоканална станция е насочена към (даден обект) друга станция с цел поддържането на постоянна свръзка, при положение, че местността е равнинна, т,е. видимостта е увеличена в направлението на насоченият лъч е възможно сигнала да бъде прихванат на разстояние 100-150 клм, но е необходимо също да бъде записан и след това пуснат на подобна апаратура, с цел да се приведе в честота годна за слушане.

2.
52 50

Може да се заключи, че възможностите за изтичане на информация от радиорелейната свръзка са:

- от свързочните възли;
- от леките станции;

При тези случаи имаме пряко изтичане на данните.

- по направлението на насоченият лъч, чрез записване на сигнала и след това пускането му на подобна апаратура за привеждането му в нормална честота - годна за слушане.

ОР ПРИ ОТДЕЛЕНИЕ 1-I-III-ДС
ПОДПОЛКОВНИК: [signature]
14 март 1977 год.

за Ямка Гирла
Нело и за Раслово
Нищо не тежат, а
това е важно.
[signature]

Отпечатено в 3 екз.
Екз. № 1 - отдела.
Екз. № 2 - ЛД-
Екз. № 3 - полк.Тодоров.
Изпълн.подп.Иван Костов
Напис.М.Георгиева-409
14,III.1977 год.
София,

1306

3081

од 1.6. Строго секретно!

МВР
УПРАВЛЕНИЕ III-то ДС
1129
СОФИЯ

МВР
ПОДЕЛЕНИЕ 44182
Вх. № 784 от 17.V 1977 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Др. офицери,

Кое налага отново да поставим като един от основните въпроси на нашият сбор с ръководния състав на управлението въпроса за по-ефективна охрана на държавната и военна тайна в БНА, ГВ и СВ.

Това се диктува от отговорните задачи, които ДС ще решава за изпълнение решенията на XI-я конгрес на БКП, поставени от министъра на Вътрешните работи на Националното съвещание през 1976 г., от измененията в политическата и оперативна обстановка, от необходимостта да се усъвършенствува нашата контраразузнавателна работа и се изцигне качеството и ефективността в опазването на държавната и военна тайна във въоръжените сили.

Едно от основните изисквания за резултатна контраразузнавателна работа по опазването на държавната и военна тайна е правилната оценка на задачите и познаване на политическата и оперативна обстановка в процеса на разузнаването.

Ние изхождаме от служебни отправни положения:

- класовата борба изисква висока бдителност по отношение замислите и плановете на империалистическите подривни органи към НРБ и нейните въоръжени сили и техното сриване;

- поддържането на висока бдителност и надеждното опазване на държавната и военна тайна във въоръжените сили са постоянен фактор и важен елемент за бойната готовност на щабовете и войските;

- Българската народна армия е съставна част на ОВС на страните участнички във Варшавския договор и следователно секретите ни общи и ние имаме интернационален дълг и съюзническо задължение по техното опазване;

- процеса на разведряване даде възможност да нарастне активността на империалистическите специални служби с цел дълбоко разузнаване на военния, икономически и научно-технически потенциал на страната, при по-малко благоприятни условия за спазване режима за секретност;

- разведряването възлича в сферата на общуването с чужденците от капиталистическите и развиващите се страни все по-голям брой български граждани (военнослужещи), както у нас, така и зад граница, което противника се стреми да използва за създаване широка агентурна мрежа за придобиване секрети от особена важност.

Последното определя на къде трябва да се насочат нашите усилия.

- противникът все по-широко използва научно-техническите постижения за електронно и космическо разузнаване както от своя, така и на наша територия. Това изисква от нас системно да търсим разузнавателни технически средства на противника в близост до важни военни обекти.

Плановият характер на нашата държава и опирането на въоръжените сили на целия икономически и научен потенциал на страната налагат все повече секрети да стават достояние на държавни учреждения и ведомства, научни, проектантски и производствени организации и предприятия.

Това изисква да се привлече към опазването на държавната и военна тайна на въоръжените сили цялата Държавна сигурност и по-конкретно да се организира работата с централните управления и териториалните органи;

- съществуващата практика на опазване на секретите изостава от живота, не отчита динамиката и изискванията в оперативната обстановка и научно-техническото развитие;

- в процеса на разведряване пред органите на контраразузнаването се поставя като стратегическа задача - ефективно да се противодейства на нарастналите разузнавателни стремежи на противника за агентурно проникване и надеждно да се опазят държавните и военни секрети;

нашата задача е да затворим всички канали за изтичане на секрети като използваме по-ефективно агентурно-оперативните ни възможности и правото ни на контрол върху запазване на държавната и военна тайна;

- изискванията към ВКР и критерия за работа на същото е не само колко шпиони са разобличени, а преди всичко доколко ефективно предотвратяваме изтичането на секретна информация. Всеко изтичане на секрети до противника означава сериозни пропуски в нашата работа;

За успешното организиране на контраразузнавателната работа по опазване държавните и военни секрети във въоръжените сили е необходимо ръководството и оперативния състав на ВКР да познава и изпълнява ръководните документи.

В Указа за дейността на ДС като една от основните задачи на органите от т. 4. "Организира и контролира опазването на държавната и военна тайна . . . ".

Т . . . "Контролира дейността на радиосвързочните и други радиосредства за предотвратяване разгласяването и разкриването на държавната и военна тайна".

Т . . . "Взема или предлага мерки за отстраняване причините и условията за извършване на престъпленията".

От изложеното се вижда, че на ДС (ВКР) се дават големи права и ръководна роля в тая област - да организира и контролира опазването на държавните и военни секрети. Оттук следва, че ние също носим отговорност по състоянието и опазването на държавната и военна тайна, което не е още добре осъзнато от всички оперативни работници и ръководни кадри.

Основен документ за ръководство за нас е одобрения с Постановление № 65 на МС от 31.XII.1967 г. "Правилник за организацията на работата по опазването на държавната тайна в НРБ". В него ясно е указано, че ръководствата на учрежденията носят лична отговорност за опазване държавната тайна, а органите на ДС упражняват контрол по приложението на правилника. За нас важно значение има и "Наредбата за регулиране контрола на български граждани със служители от чужди дипломатически и други представителства и с чужденци с делови функции" - утвърдена с постановление № 15 от 18.II.1975 г. на МС, която ни се познава от нашия състав. Във връзка с това пред ръководството на управлението в бъдеще стои задачата да организира изучаването им и контролира как се прилагат изискванията на тия документи.

На основата на тия отправни положения и документи през последните години ръководството на управлението настойчиво поставяше за решаване от ГЩ и ръководството на МНО въпросите за повишаване бдителността и опазването на държавната и военна тайна. За това ни помогна и опита споделен от другарите от III управление КГБ.

В ГЩ отдел XIII се разработиха с наше съдействие редица нови регламентиращи документи, които обхващат цялостно въпросите за опазване държавната и военна тайна. Това са:

1. Наставлението по шифровата работа;
2. Инструкцията по режима на секретност в режимните части и учреждения на БНА;
3. Наставлението по секретната работа и деловодството;
4. Наставлението по кодовата връзка;
5. Инструкцията по опазване на тайната във въоръжените сили.

Предстои и излизането на "Правилника за организацията, задачите и дейността на МНО за опазване на тайната в средствата за масова информация".

По наша инициатива вече няколко години ГЩ провежда съвещания с ръководния състав на БНА по състоянието на бдителността и опазване на тайната, а след това такива се провеждат във видовете въоръжени сили, управленията и надолу.

Ние считаме за правилно активното участие на ръководния състав в провеждането на тия съвещания за постигане на поставената цел. Затова напълно справедливо бе отчетено, че през 1976 г. в резултат на превантивната работа и провежданите мероприятия от командно политическите органи, ВКР, Военната прокуратура и военния съд има подобрение в опазването на тайната. За тая оценка безпорен дял има и целия състав на нашето управление, за което ръководството на МНО изказа своята благодарност.

От казаното ще бъде погрешно да се успокояваме. Твърде много са показателите и фактите, които говорят, че в решаването на тая изключително трудна и отговорна задача организацията, качеството и ефективността в нашата и на командуването дейност сме далеч от изискванията, които се предявяват пред нас.

Първият и сериозен факт, е анализа на данните, с които разполагаме по изтеклите до противниковите разузнавания тайни.

Какво показват случайте? - Обобщено казано противника знае твърде много за БНА, особено що се отнася до дислокацията, структурата, подчинеността и основното въоръжение на БНА, в това число режимни поделения на сухопътните войски, тия на ПВО на страната, ВМФ и някои КП и складове със специално предназначение.

Из архивите на ДС
720

От анализа на дейността на противниковите разузнавания заслужават сериозно внимание следните факти:

- агентурната работа на основната част от разузнаванията на страните членки на НАТО. За това говорят разобличените агенти от ДС в последните години, както и данни за наличие на агентурни източници и лица в редица гарнизони като София, Самоков, Г.Делчев, Пловдив, Карлово, Ст.Загора, Шумен, Бургас и др. За първи път т.г. получаваме данни, че в някои от изброените гарнизони агентите са вероятно военнослужещи или уволнили се такива.

Редица дейности на разузнавачи от ведущите страни на НАТО, като САЩ, Англия, Франция и други могат да се квалифицират или подозират като тайникови операции, някои от които в близост до военни военни обекти.

Пред нас стои задачата съвместно с II главно управление и съответните териториални органи да се организира издирването и разобличаването на тая агентура и лица. Работата по тия издирвателни дела да се води лично от началник отделите;

- противниковите разузнавания широко използуват официалните контакти за решаване разузнавателни задачи, като се стремят да ги превърнат в лични, и поставят открити искания за посещаване поделения, които им са по-малко известни като, парашутно-десантни, инженерни, морска пехота и др. При отказ ползват косвени пътища за решаване задачите като ангажират фирми и лица от своите или други западни страни, като проявяват гъвкавост ако не успее едно разузнаване, работата се продължава от друго. Примерът със сниманет с камионите при преминаване през България. Опасност тук е, че успяват да приспят бдителността на държавни органи и използват недостатъчната координация между тях и нас (Спец. по енергетика);

- за опазване и решаване задачи на наша територия все по-голямо е числото на идващите разузнавачи в нас за кратко време. Това не е нова форма, но по-широко се практикува. За сега по тия въпроси реагирането ни не е на висота;

- все по-голям е броя на учените, специализантите и специалистите, които въоръжени с научна и друга апаратура обикалят страната, в това число и райони, в които са разположени важни военни поделения. По редица от тях липсва съгласуваност между ВГУ, VI управление, окръжните управления и нашите отдели. Това налага тоя въпрос да се изучи и работата постави на по-високо ниво;

Из архивите на ДС

- в дейността на военните аташета има редица нови моменти, които сме изложили в отделна справка. Открит и нерешен стои въпроса по тяхното скрито контролиране при разузнавателните им пътувания в страната, поради което трябва да съсредоточим вниманието си на самозащитата със силите на поделенията и нашите възможности на най-важните обекти към които проявява интерес. За това пратихме писмени указания;

- установено е, че противника успешно използва космическото и електронно (тех.) разузнаване, като използва незащитеността на радио релейните канали и нарушението на СУВ особено характерно за ПВО и ВВС, за офицери от СВ и щаба и поделенията на 2А, Организационно-мобилизационно управление на МНО и др.

При организиране охраната на военните секрети в последните години имаме известен напредък при отчитане елемента противник. Не можем обаче да премълчим, че често не се отчита конкретния интерес, реалните подходи, начина за решаване на задачите, конкретни лица, които може да използва. Състоянието на режима и пропуските които го улесняват как и с какви сили и средства да се предотврати изпълнението на задачите от противниковите разузнавачи и агенти, какви мероприятия - агентурни и профилактични да се организират от ОР, териториалните органи и командуването. Все още задълбочения анализ на наличните данни за противника не е станал практика на всеки ръководител, не е станал оня изходен пункт, който да налага целенасоченост на мероприятията. Затова още в съзнанието на много ръководители и оперативни работници противника е твърде абстрактен, а мероприятията общи и шаблони.

Изводът, който правим е, че трябва да се работи упорито за преодоляване натрупаната с години недооценка на противника.

Вторият факт е доколко познаваме секретите, които охраняваме, как ги оценяме и на тая основа каква организация създаваме за охраната им. Необходимо е да подчертая, че през последните години по този въпрос ръководството и оперативния състав е работил целенасочено, създадена е почти навсякъде стройна организация по опазване на секретите и дейността в тая насока бележи подобрение.

Какво не ни достига, кое не е доработено.

На първо място - отсъства системен анализ кои секрети и тайни са главните за дадения момент, за дадения щаб, управление,

721

част, учение, оръжие и бойна техника, научна разработка, превоз и т.н. Поради тая причина ние често набелязваме мероприятията си със закъснение, събитията ни изпреварват. Така стана с мерките, които ръководството на III отдел закъсня да проведе по създаващата се зенитно-ракетна групировка. В резултат противника не срещна организирано противодействие при осъществяване своята разузнавателна дейност. Обратното своевременни мерки взети от същия отдел по противодействие на противника при превъоръжаване с нова материална част и организационно поделение дават положителни резултати.

Второ – необходимо е в справката по оперативната обстановка в литерните дела ежедневно да се оценя кои секрети и тайни в обслужваните поделения ще опазва ОР, същите да се степенуват, като се изхожда от категорията на режимност, секретност и, безспорно, интереса на противника.

Основнен момент в оценката на ОР трябва да бъде кои от секретите могат да бъдат узнати от противника само по агентурен път, което означава, че на тях трябва да организират сигурната охрана и задължително с агентура и ДЛ.

Трето – Организацията на охраната на държавната и военна тайна не от всички ръководители и оперативни работници се схваща като система от мероприятия и отделни направления. които трябва да сработват веднага, щом противникът навлезе в тяхната зона. Тук именно е нашата ахилесова пета. Да вземем примери: положителен – това е сработването на системата при фотографирането на бойната техника в поделения в Айтос от френския военен аташе и по-късно от гръцкия консул в Пловдив и неговия брат. В същото време ние знаем, че десетки и стотици пъти извършват визуално и техническо разузнаване без да бъде оказано противодействие.

Следователно, въпросите за изграждане на постоянно действуваща система за опазване на военните секрети, както при казармени, така и при полеви условия, е важен елемент за ефективна контраразузнавателна дейност. Съветският опит сочи, че те постоянно проверяват и подържат системата за противо-

Из архивите на ДС

723

действие в готовност, усъвършенствуват отделните елементи и средства и са взискателни към оперативния състав, когато тя не сработва. Това е нужно да го въведем в нашата практика.

Четвърто - работата с военнослужащите-носители на най-важните секрети, не е станала постоянен метод и стил на работа, не само на оперативния състав, но и на значителна част от ръководния състав. Това най-добре се вижда от бездействието на научно-техническите комисии в шабовете. Ние трябва да сме активна страна, да покажем на ком. и НЩ, че те са заинтересовани в тяхната дейност, че това е ценен съв. опит, който трябва да се използува. Практиката показва, че част от ръководния състав в БНА, ГВ и СВ не дава личен пример в опазване секретите. С тия другари в лични разговори е необходимо да се поставят принципно тия недостатъци от позицията, че ние искаме да им помогнем, а за тия, които не разбират, да ги заставим чрез командуването. Това означава добре да познаваме основните носители на секрети, както в служебна обстановка, така и навън, и тия, които допускат нарушения, да бъдат постоянно в нашето полезрение, а при по-сериозни случаи - извеждани от секторите, в които работят, преди да е станало късно. Трябва да се използуват всички форми и средства на въздействие и реагиране, като се изхожда от конкретните лица. Целта ни е да доведем положението в поделенията до пълно поемане въпросите от командирите и шабовете и създаване обществена нетърпимост към нарушителите, като не допуснем да пострадат тия, които съзнателно ни помагат.

Пето - значителна част от ръководния и оперативния състав изостават в познанията си, включително и ръководството на управлението по насоките, в които се развива научно-техническия прогрес във въоръжените сили, по това, което се залага днес, но ще се внедрява в следващите години, т.е. това

Из архивите на ДС

на което обръща внимание Юлският пленум на ЦК. Това означава, че се появяват ежедневно нови сериозни секрети, че става концентрация на такива в определени сектори, че се разкриват нови канали за изтичането им до противника. Тук само ще изброя някои, по които трябва да насочим нашето внимание: това са научно-изследователските институти и ЕИЦ. Въпросът за защитата на разработваните теми, задачи и системи, които остават заключени в паметта на ЕИМ се превръщат в първостепенен. Там се залагат такива обобщени данни за БНА, каквито няма събрани заедно в почти нито едно управление на ГЩ. Необходимо е да се извърши пълно изучаване на въпроса за осигуряване на залаганите секрети, като се използуват специалисти, и се привлекат към това VIII отдел на ГЩ и неговите поделения и квалифицирана агентура.

– Това са разработваните и внедряваните системи и средства за управление на войските и преди всичко свързочните поделения. Не случайно противниковите разузнавания целенасочено изучават същите, упражняват почти ежедневен контрол и изпращат военни аташета-специалисти в тая област (английския, италианския). В тоя сектор търпим сериозни провали поради недостатъчно дълбоко изучаване на каналите за изтичане на секретната информация, неопиране на създадените поделения за обективен контрол. Необходимо е ежедневно на бюрата ни да се появяват данни от контролните средства и да се реагира незабавно. Недостатъчна е нашата работа с отговорните командири по линия на свръзките, за предотвратяване или пресичане изтичането на секрети.

Тук особено ни е нужна високо квалифицирана агентура от специалисти, която да изпълнява задачи не просто по фиксирането на нарушенията, а по създаване условия за недопускането им.

– Особено внимание заслужават въпросите по охраната на шифровите пособия, шифровите машини, кодово-разговорните

Из архивите на ДС
725

ключове и таблици. Насищането на войските с такива и тяхната по-широка употреба ще засилват стремежа на противника да се **вдобие с тях. Не бива да се забравя, че шифровата техника, с** която боравим, е обща за ОВС, и опазването на същата от противника е високоотговорна задача. Както знаете, по тоя въпрос ви бяха изпратени указания от ръководството на управлението, но информация по тия въпроси при нас не постъпва.

– Превъоръжаването с нова режимна техника на СВ, ВМ, ПВО и ВВС, нови образци от военна техника и въоръжение и средства за управлението им. Превъоръжаването се извършва планово във видовете въоръжени сили, а разговорите и шумът по постъпването им с години не престават и стават достояние на противника. Въпросът е комплексен и минава през различни фази, планиране, финансиране, съгласуване в Плановия комитет, МС, братски органи и преди всичко СССР, скритото им доставяне, транспортиране, складиране, разпределение, внедряване, съхранение, ремонтиране или производство. Следователно и нашите мероприятия са комплексни и изискват пълна синхронизация не само в рамките на отделите, но и в мащабите на управлението и ДС. Направеното досега от ръководството на първи отдел е положително, но не ни удовлетворява изцяло, по наше мнение вниманието на ръководния състав на управлението недостатъчно е насочен към такъв въпрос, като оперативната подготовка на театъра на военните действия. Тук искам не да разшифровам цялостно този въпрос, а да се спра на отделни елементи, за които не се отделят необходимите сили. На първо място това е изграждането на система от КП и тяхното опазване в тайна. Миналата година извършихме някои частични проверки и запознахме завеждащия ВО на ЦК и Началника на ГЩ. Данните безпокоят и показват че редица моменти не стоят на нашето внимание. Какво представляват КП – това са дълготрайни съоръжения, всяко едно от които струва от няколко

стотин хиляди лева до няколко десетки милиона лева.

Това са съоръжения, които се градят както със силите на на обединенията и съединенията, така и от специализирания сектор за строителство в МНО, което продължава от 3-4 до 10 години. От вземането на решение за изграждането им, през рекогносцирането, проектирането, легендирането, строителството, оборудването, усвояването и използуването им протича цикълът на нашата дейност. Цялостното обхващане на тия процеси и опазването на секретите от противника при положение, че в тяхното изграждане и експлоатация са минали стотици, а понякога и хиляди хора, е трудна и сложна задача. Противникът усилено се стреми да ги узнае и за някои има определени данни. Това означава, че във военно време те ще бъдат едни от главните обекти за унищожение, защото на тях се опира управлението не само на войските, но и на страната. По тях ще бъде насочено и ядрено оръжие, и авиация, и други оръжия на противника. Необходимо е във втората половина на годината да се изучи и подобри цялостната контраразузнавателна работа, за което - поради това, че това са обекти от ОВ и строго секретни - всичко трябва да се извърши без шум, а резултатите за всеки КП ще трябва да се докладват от началник отделите, до края на ноември лично в ръководството на управлението.

- Въпросите на мобилизационната готовност на въоръжените сили е постоянно на вниманието на противника - ние имаме немалко данни, които сочат, че редица мобилизационни мероприятия стават негово достояние, а за редица от тях ние не можем да си дадем отговор. Първи отдел и останалите отдели не са обхванали цялостно въпроса, кръгозорът на ръководния състав и оперативните работници от щабовете трябва да се разшири, за да обхване цялостно дейността както на организационно-мобилизационното управление, така и на поделенията по места. Нас не не може да не ни безпокои факта, че в организационно-мобилизационното управление грубо се нарушават въпросите по опазване на тайна[illegible] [illegible]аваши се в загубване на док[illegible]

Из архивите на ДС
727

продължително оставане в неизвестност, непредпазливост и бих казал преетъно боравене с обобщени документи пред неупълномощени лица, разговори по тези въпроси по технически средства за връзка, неустановена секретност, провеждане на мобилизационни учения и сборове, като предварителнс се знаят от цели окръзи, а мобилизационната готовност се показва в розова светлина. В това отношение най-опасното е, че нашият състав е заживял с това състояние и почти не реагира. Тия два месеца ще се проведат отложените през март и април мобилизационни учения и сборове и за всяко от тях да се положат максимални усилия за опазването им в тайна и със справка да се донесе.

– Наличието на въоръжени сили е едната страна – но как те са подготвени, каква е оперативната и тактическа подготовка, какви са замислите за използуването и как се реализират, е един от главните въпроси, от които се интересува противника. Следователно, въпросът за опазването на секретите при провеждане на учения е един от основните моменти. По този въпрос вие ще чуете съдоклад от полковник Кръстев, но не мога да не спра на някои моменти. Първият е, че оперативната подготовка на нас, ръководството, с малки изключения (полк. Сотиров, полк.Кръстев и някои други, които в последните години завършват академия) не е в крак с извършващите се промени в оперативната и бойна подготовка на войските и щабовете.

Това е сериозна пречка да се видят в пълен обем съответните задачи. Нещо повече. В част от ръководния състав се чувствува нежелание да се участвува в учения, счита се като губене на време. Това е крайно погрешно мнение, натрупано с години. Не се вижда, че ученията дават възможност да приложим всички наши агентурно-оперативни възможности за разкриване интересите на противника и особено агентите на противника. Това че не сме достигнали добри резултати, говори именно за недостатъчно добрата още организация и умение, и подценяването на тоя сектор.

Из архивите на ДС

Второ: ние считаме, че Второ главно и други управления в последните годи по-добре ни помагат, но не развръщат достатъчно сили за да се добием (доберем) до конкретни резултати Това означава, че не сме им разкрили перспективността на съвместната ни работа в това направление.

Трето: взаимодействието между отделите по време на учение не е на необходимата висота - няма го в необходимата степен и в ежедневната ни дейност. Явно е, че това е и сериозна слабост в ръководството на управлението. Тая година ние се опитахме да преодолеем това, полковник Кръстев бе натоварен да координира дейността на няколко отдела в СВ, но той не пристъпи уверено към изпълнението на задачата, като плаща данък на разбирането, че бил по-младши началник отдел.

Всеки трябва да изпълнява задълженията, които са му възложени. В бъдеще за всяко учение предварително ще се указва кой ще е отговорник от ръководството на управлението. Под негово ръководство зам.началникът на V отдел, отгов. за нападателните ще изготви план, извадки от който ще се изпращат на отделите, а те ще разработват свои планове. Това се отнася и за симпозиуми и съвещания, които се провеждат в нас по линия на ОВС.

- Другият съществен въпрос е нашата отговорност за опазване секретите на СА, ОВС и мерките, които са необходими в тая насока. Въпросите са очертани в нашия съвместен план, утвърден от ръководството на КГБ и МВР. Тая година ние ще отчетем изпълнението му в нас, за което скъпи гости ще бъде делегация на 3 управление КГБ.

Ние можем да твърдим, че нашата съвместна дейност по опазване секретите е успешна. Ние имаме редица образцово проведени учения, операции и войскови мероприятия, за които противника нищо не е научил или сме го дезинформирали. или е узнал несъществени въпроси. Но ние имаме и случаи, когато от наша страна не са достатъчно осигурени. Това са подготовката и участието в стрелби на полигони в СССР от режимни поделения

34
14

на СВ, ПВО и ВВС и др.

Това са отсъствия на мерки при транспортиране на бойна техника и въоръжение, при които началниците на отдели, а в отделни случаи и управлението, не знае. Затова беше заповядано на ръководството на I отдел своевременно да информира.

Това се не добре подбрани и изпратени на учение в съветски учебни заведения военнослужещи - най-свежи от които случаи са от ГП У-ние и I А.

Все още не можем да твърдим, че навсякъде сме взели необходимите мерки по съхраняване секретите на ОВС и каналите, които се използуват за връзка в ГЩ, ПВО и ВВС, ВМФ и СВ. В редица случаи със закъснение констатираме недостатъчни мерки по охраната на апаратурата, която се доставя за оборудване ПВО, както и за управленческата дейност.

Из архивите на ДС

Недостатъчно внимание се отделя от нас и агентурния ни апарат на факти за проявен интерес у нас към въпроси, отнасящи се за СА и БМС, късно или въобще не се оценяват и изпращат в управлението.

КМ - Тук бих искал да взема отношение по съвместната ни работа с II главно , VI и други управления по опазване секрети, касаещи Въоръжените сили. Ние определено считаме, че имаме напредък, че се задълбочава съвместната ни работа. Все по-често нашите отдели търсят връзка с отдел "Държавна тайна" и се използуват такива форми на работа, като планова проверка за състоянието на секретността в специални управления и отдели. Тук има няколко принципни изисквания, които трябва да разгледаме.

- ВКР - респективно I отдел - да изясни чрез ГЩ, ГУВТ и други управления на МНО какви секрети от ОВ, строго секретни и секретни има предадени в специалните управления и отдели на държавно обслужване от II Главно, VI и други управления. На тая основа да се вземат всички мерки от другарите от "Държавна тайна" за тяхната проверка как е организирана охраната, движението и опазването им. При това ние трябва по-пълно

да използуваме изискванията на т. 84 от Правилника за ДТ, която гласи: "При проверка от органите на ДС на специални управления (отдели) на граждански ведомства могат да участвуват и упълномощени за тази цел представители на МНО". А такива са представителите на VIII отдел.

Считам, че съвместно с другарите от II Главно управление можем да проведем следните мероприятия:-Да набележим с помощта на ГЩ няколко важни специални управления за проверка през втората половина на т.г.

- Да проведем среща с работещите на територията на София отдел ДТ на II гл.управление и неговия представители в Министерството с ръководството на Управлението и нашите началник отдели, които са заинтересовани. Можем да поканим и началник VIII отдел на ГЩ - генерал Серкеджиев.

Стои въпроса и за съвместното използуване на агентура от ГЩ и у-нието на МНО и тая ~~при вас~~ в специалните управления (за да не пилеем сили).

С II главно, VI, Софийско и др. управления трябва да уточним и въпроса за привличане НИИ, лаборатории, проектантски бюра учени, специалисти и др. към разработки на средства за БНА. Ние с ГЩ сме уточнили, че никой от МНО не бива да възлага това на граждански ведомства, докато ние, органите на ВКР и другарите, които ги обслужват, не сме изяснили въпросите на сигурността.

Считаме, че това ще позволи да организираме по-добре охраната на тия секрети, и да ги се допускат ми тях [illegible] или обекти на разработка.

Другари офицери,

Спирайки се на част от някои проблемни въпроси, ние не можем да отделим въпроса за секретите от това в чии ръце (в чии глави) са тия тайни.

Затова един от главните въпроси е личният състав, на който са поверени секрети, да отговаря на изискванията. В това

отношение пропуските в нашата работа и кадровите служби, пропуските на окръжните управления нанасят непоправими поражения.

I-ят факт се отнася за офицерския и сержантски състав. Нас ни тревожат някои явления, това е формалният подбор на редица курсанти във военните училища. Често попадат лица от вражески семейства. Примери: с офицер от ГПУ, чиито баща е разстрелял партизани; с офицер, чийто дядо е ликвидиран като бандит (а са дали данни, че е АБПФК).

Късно разкриване на тия случаи, както в училищата, така и в академията. Необходимо е за всеки случай да реагираме и се търси отговорност. От нас се иска постоянна бдителност за чистотата на офицерския състав. Редица офицери, независимо от ранга им, страдат от самохвалство, бъбривост, притъпено чувство на бдителност, а сред немалка част от младшите офицери и отсъствие на класово чувство на омраза към врага или невиждане на такъв. Ясно е, че когато даваме мнение за допуск, за работа в режимно поделение, в щабове, за учение в СССР, ние трябва ясно да оценяме - може ли да опази секретите и никакви компромиси. В бъдеще всеки ще носи отговорност за безпринципност и пропуски в това отношение.

В отделни офицери настъпват отрицателни промени, отдаване на пиянство, използуване на наркотици, изпадане в безпътица, алчност за пари, служебна неудовлетвореност, изпадане под чуждо идеологическо влияние, контакти с чужденци.

Затова изключително вредно е закостенелостта в нашата работа и невиждане промените и нереагиране.

Положителните примери в нашата работа не са малко. Редица случаи в РУ на ГЩ, старшината в МНО, офицер от режимно поделение на ПВО и ВВС и др.

Необходимо е не като кампания, а системно, постоянно очистване здравия организъм на армията от такива лица.

Из архивите на ДС
731

Из архивите на ДС
732

Не стои добре въпроса по контрола на тия лица след освобождаването им от армията. Нашият интерес изчезва по тях, но това, че те са носители на сериозни секрети ги прави привлекателни за противника и неговата агентура, а в отделни случаи и готови на предателство.

Искам с цялата сериозност да поставя въпроса, че предателството в тия среди поставя остро въпроса за недостатъци те в нашата контраразузнавателна работа и отговорност. Такова през миналата година е невъзвращенчеството на полк.Банков от ВВ[illegible], обслужвано от II отдел.

2-ят факт е пряко свързан с волнонаемния състав. Не трябва да се забравя, че тая част е по-слабо платена, по-неустойчива и по-лесно поддаваща се на чуждо влияние. Изучаването на същите не е достатъчно задълбочено, в много случаи ходатайствата и безпринципността при назначаванията са решаващи. Тенденцията сред той състав е голямо и следователно има повече възможности за подход на противника. За голямо съжаление ние установихме, че много години в МНО в една сграда съществува ненормален режим. Част от хората са с допуск, част - не, а обслужващия персонал почти не е изучаван.

Ненормално е такова съжителство - това явно говори, че въпросите са решавани частично, приетото положение се приема безкритично и не се води системен анализ на състоянието на състава, на режима за секретност на пропускната система, на възможност на противника за работа сред тая категория лица.

Казаното до тук изисква ръководният състав да пос[illegible]ви за оценка всички тия въпроси и в организацията на контраразузнавателната работа по опазването на тайната да намерят практическо решение.

Искам накратко да се спра на някои въпроси по [illegible]йността ни за пресичане агентурния канал за изтичане на секрети във въоръжените сили . На тоя канал винаги сме отдавали първостепенно значение но и уязвимостта ни по този канал

Из архивите на ДС

733

Расте процентът на делата и сигналите за шпионаж. Делата за шпионаж през 1976 г. с 20 % в сравнение с 1975 г. на сигналите с 50 %. Това е положителна тенденция и тя говори, че правилно се насочват усилията на ръководния и оперативния състав. Необходимо е обаче по-дълбоко да огледаме нещата вътре в БНА, в ГВ, СВ, както и правилно ли определяме делата и сигналите като такива за шпионаж. Повод за съмнения имаме достатъчно, което бе указано (посочено) на отделите които проверявахме през последните 1-2 години.

От таблицата за изгубени секретни документи и заведените дела се вижда, че в някои отдели крайно завеждат издирвателни дела. Причините за нас са ясни, като се оцени работата по наличните 7 ДОП. По много от делата се работи нерегулярно, с темпове, които ни отдалечават от възможността да разкрием авторите и без да се вижда перспектива. Така е с ДОП "Крадец" на VIII отдел. По същото дело в отдела се е явил ДЗ, който заявил, че в качеството си на дежурен офицер е предал картите на ЩЩ на полка. От проведените мероприятия е видно, че ЩЩ отрича, че е вземал картните листове. Има съмнение, че основна фигура, по която трябва да се види работата и ДЗ, който или казва истината, или умишлено клевети. Тук трябва да се търси възела. Липсва резултатност и по ДОП"Неизвестният" и ДОП "Разсеяният" в III отдел, ДОП "Заблуждения" в VIII отдел и ДОП "Поклонник" в VII отдел. По много от тези дела работата е започнала с голямо закъснение, както следите са заличени. Това се дължи на факта, че за болшинството от загубените секретни документи ние научаваме едва на годишните проверки. Обратно, при своевременно получаване на данни и работа по горещи случаи, успехите са добри. Така, през 1976 година, в резултат на енергичната работа на нашите органи, бяха издирени 19 документа. Трябва да отчетем, че в няколко случая, като тоя със ст.Златанов и 2 войници, които са осъдени за предателство, - т.е.

съзнателно събиране на данни, които да бъдат предадени на противника, ние не сме приловили тяхната дейност, а това ни става известно при задържането или връщането при и следствието. Началниците на X, II,IV и XI отдели трябва да направят сериозни изводи по състоянието на работата в подчинените им поделения

- Едно от главните направления в нашата работа през последните години бе да стесним базата на противника за вербовка на агентура от военнослужащи и членове на семействата им. Тук усилията бяха насочени в няколко направления:

- Работата с военнослужащите, които по силата на служебното си положение имат ежедневни контакти с противника. Това са офицерите, сержантите и волнонаемните и семействата им, които работят зад граница - РУ, специалисти, лекари, мед. сестри, инженери, техници, специализанти, както и такива, които работят в нас -

Считаме, че в тая област ръководствата на I, II и X отдели, при които има най-много такива военнослужащи, са направили сериозни крачки. По-настойчиво тези въпроси се решават в I отдел РУ-ние, и с известно закъснение се организира работата в ОМВ. По тия линии имаме интересни дела и сигнали, и обекти и само от нашето майсторство , настойчивост и взаимодействие с II гл. и други управления можем да постигнем резултати.

- Ограничаване частните излизания в капиталистическите, развиващи се страни и Югославия. От таблицата е видно, че нашите настойчиви усилия дават резултати. В това отношение приносът на всички отдели е еднакъв.

Липсва още стройна, цялостна и безкомпромисна организация на контраразузнавателната работа сред научните, културните и спортните среди. Особено наложително е в тия области да се развие работата на II отдел.

В тоя отдел изглежда е приет вариант, който вместо да води до намаление през 1976 г. е довел до значително (з-но увеличение на излизанията. Това положение за нас е непремлив.

Из архивите на ДС

Това е в разрез с указанията, които ни дава ръководството на Министерството и заповедта на МНО. Много са случаите за разрешаване пътуване на членове на семейства, за които сте дали съгласие, и особено волнонаемни. Тук трябва коренно да преразгледаме нашето отношение и се вземе твърд курс. Данните, които сме получили през 1976 год. сочат, че има няколко случая на обработка и склоняне за оставане на военнослужащи -

Невъзвръщенеца полк.Банков, предлагане на крупни суми на инструктор-офицер за оставане във ГФР, на старшина от духовия оркестър да остане в Париж, на спортист да остане в ГФР и др.

В тая област изпращаните ОР в редица случаи успешно се справят със задачите, но като цяло нашата предварителна работа не е достатъчно организирана, малко и не на необходимата висота е агентурата, която се ползува.

Добри примери има в дейността на полковник Раленков, полковник Г.Колев, подп.Пачемишев и др.

Опита на ДС сочи, че в бъдеще трябва по-сериозно внимание да се отделя на специалистите, излизащи зад граница, защото в тия среди расте невъзвръщенчеството.

- Работата по предотвратяване бягствата зад граница, въпреки достиженията в някои отдели, като цяло не ни удовлетворява. Причините са, че по болшинството от бегълците ние не сме имали оперативно отношение, а при някои от тях и при воденето на оперативния отчет сме допускали бягство. Най-зле стои въпроса в строителния сектор на МНО - и по-специално, поделението, обслужвано от II отдел в София. Нещата са тревожни. Ние по цели години не сме имали бягства от БНА, а за последните 5 месеца има 3 такива случая. Причините са комплексни, но време е II отдел и V отдел да огледат цялостното състояние на нашата работа.

Заслужават сериозно внимание и няколкото случая за намерение за бягство зад граница на офицери от II,IV и IX отдели и сержанти. Това изисква работата сред младшия офицерски и сержантски състав да бъде организирана така, че винаги да

Из архивите на ДС
735

сме в състояние да научаваме за такива опити. Характерното за всички тия случаи е, че нещата опират до политическата незрялост, идейна объркаост и главно до нерешени въпроси на бита, семейни недоразумения и аморални деяния - Такива въпроси не трябва да се отминават от оперативните работници и агентурата.

- Работата по подозрителните контакти на военнослужещи и членове на техните семейства на наша територия - Обективните условия водят до разширяването на контактите. Тук трябва по-ясно да различаваме кой е активната страна. В основата си това е противника, който отива целенасочено към тия контакти, но има и военнослужещи, които са инициатори. Тук по-сериозно внимание заслужават работата ни с военнослужещите, посещаващи приеми, или включени в състава на културни, спортни технически и други групи за преговори. Заслужават внимание комисиите по плана за сътрудничество между БНА и Югославската армия, което обхваща обмен от ГЩ, до Тила и историческите институти; заслужават внимание специалистите, които участвуват в контрактите и обзавеждането на нашите заводи с военно предназначение, по оборудването на ВВМИ; посещението на спортни групи, гостувания на ВМ кораби от капиталистически и развиващи се страни и др. Особено опасен за нас е напалът на гостите по линия на роднинските връзки, някои от които (са) враждебно настроени или в служба на противника и крият своите връзки.
С особено внимание трябва да се отнасяме към всеки сигнал за контакт на военнослужещи и членове на семействата им с дипломати или сътрудници на капиталистически и други чужди посолства. Работата в тия случаи трябва да се съгласува с II Главно управление и да се води до пълно изясняване. В нас трябва да стане система при краткотрайни излизания на разузнавачи от посолствата на капиталистически страни у нас да правим оценка кои военнослужещи, особено отговорни, се намират зад граница, за които имаме данни, които ги компрометират във връзка с чуждо разузнаване.

Това са в основни линии въпросите, касаещи работата ни по тази линия.

174

СТРОГО СЕКРЕТНО 43

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Министерството на вътрешните работи
ПОДЕЛЕНИЕ 7085
Рег. № 941 Екз. № 2
26 XII 1977 г.
1000—СОФИЯ

ДО НАЧАЛНИК III УПРАВЛЕНИЕ – ДС

С П Р А В К А

ОТНОСНО: състоянието на легендировката, маскировката и обезпечаването на тайната в обслужваните режимни поделения от отдел ВКР за КСВ.

Опазването на тайната във въоръжените сили и режима на секретност в ГНА са регламентирани съответно с МЗ 035/1977 г. и МЗ 00100/1975 г. по линия на МНО. Оперативният състав на отдела е изучил обстойно посочените МЗ, като се ръководи от техните изисквания в агентурно-оперативната си работа. Основната задача,която решаваме в режимните поделения е недопускане агентурно проникване на вражеските разезнавания и пресичане каналите за изтичане на секретните данни.

Отдел ВКР за КСВ обслужва общо 37 режимни поделения от които:

- първа група с легенда – 5 поделения;
- първа група без легенда – 12 –"–
- втора група – 20 поделения.

Основно вниманието на ръководния и оперативен състав е насочено към режимните поделения първа група.

От началото на 1977 година сме прихванали 6 случая за проявен интерес от чужди дипломати и граждани към посочените поделения.Характерен е случая по време на занятие с под. 70200 – Н.Загора, който на следващия ден след вдигане по тревога – 26.V.1977 г. към 15,30 часа гръцки дипломати се явили в района на учението с ДТ 0296. От поведението им проличало,

Из архивите на ДС

738

че предварително са узнали или бързо са информирани за същото. На 30.V.1977 г. английския военен аташе с ДТ-10 и още две лица са проявили голяма активност за разузнаване на поделенията в гр.Н.Загора и района. Минали са няколко пъти по различни маршрути, като са срещали и застигали прибиращи се от учение коли под.70200-Н.Загора. Същият ден е приключило занятието на поделението и може да се предполага , че появяването на английския военен аташе е свързано с първичното явяване на гръцките дипломати.

Представлява интерес и случая с появяване в района на тактическо занятие на КСВ, през м.август т.г. на чужди дипломати(американски и френски) акредитирани в Турция. Това е нова, трудно подаваща се на контрол, форма за събиране на разузнавателна информация.

Чрез агентурата и воинската общественост сме прихващали случаи на правене снимки на режимни поделения, контакти с чужди граждани и бъбривост на военнослужещи, което създава предпоставки за изтичане на тайна. По тях сме провеждали срочни мероприятия за недопускане изтичане на секретни данни.

В агентурно-оперативната дейност по обезпечаване тайната на обслужваните режимни поделения, съществено внимание сме отделяли по състоянието на тяхната легендировка и маскировка. В това отношение сме получили следните по-характерни данни:

Под. 05460 - Телиш няма легендировачна материална част и провежда занятия за утвърждаване на легендата. При изнасяне и прибиране на бойната техника се угасва тока в селото, като се използува за водеща кола такава със задействувана звукова инсталация. Тези действия от една страна пораждат любопитството на живущите в с.Телиш, а от друга сигнализират за движението на техниката. В поделението има слабости и по пропусквателната система в техническия район на поделението . Показателен е факта, че срочнослужещ прониква в него и укрива оръжие и боеприпаси с които беше замислил остра вражеска дейност.

Нерешени въпроси има в гарнизона на гр.Н.Загора, където пет поделения (от тях четири режимни) са разположени едно до друго. Основната слабост се състои във възможността

Из архивите на ДС

739

цивилни лица да влизат в района на под.70200-Н.Загора, където се извършват строителни работи. Поради това, че районите не са добре отделени , оградата на места е повредена, военнослужещите могат да преминават от едно поделение в друго. Недостатъчна е охраната на под.90300-Н.Загора, където следва да се изгради вишка с цел обхващане на охранявания район.

Поделение 90300-Н.Загора няма легендировачна матер. част и не провежда занятия в това отношение.

Чрез агентурата на получени данни, че на жители на квартала до СД "Топливо" в града е известно, че младши офицери са завършили курс в СССР във връзка с "Новото" поделение 90300.

От жилищните блокове, намиращи се на около 150 м е възможно да се извършва наблюдение на бойната техника при изнасяне и прибиране в поделението.

Поделение 70200 - Н.Загора е режимно първа група без легенда. В същото влизат товарни коли за строеж на гаражи, кормувани от непроучени цивилни лица. Последните имат възможност да извършват наблюдение на районите на съседните поделения.

Поделение 90370 - Н.Загора, което е режимно първа група намиращо се в същия район, има легенда, която съответствува. В него има селекторни уредби, издаващи характерен звук, който се чува и може да бъде прихванат.

Съществуващите слабости по легендировката и маскировката са обсъждани в отдел VIII на КСВ. Мнението на другарите е, че легендировъчната материална част, която се предоставя от МНО е недостатъчна и не винаги е подходяща. Това прави уязвими посочените режимни поделения особено под.90460-Телиш и под.90300 - Н.Загора.

Поделение 80110-Ловеч има легендировка, която съответствува и се затвърдява от провежданите мероприятия. По наше указание бяха извършени действия (при преминаване през града) се даде възможност да видят, че се транспортират боеприпаси, които затвърдиха легендата.

През 1977 година по сигнал за лице от турски произход което прояви интерес към поделението. На обекта беше известно, че под.80110-Ловеч е обединено с режимно поделение от Карлово.

ЕМЗ "Ивайло" отремонтира въоръжение включително и режимно такова. Допускат се нарушения на пропускателната система като работници от несекретния участък влизат в режимния, където се отреминотира специално въоръжение. За слабостите сме информирали ръководството на завода. По наше настояване са планирани за 1978 г. средства за построяване специални макети за прикритие и по-добра маскировка.

В под.95450-Пловдив , което е режимно първа група без легенда, се допускат слабости в пропускателната система. Има случаи когато близки на срочнослужещи, дошли на свиждане се движат неконтролирани в района на поделението. Вземат се мерки за отстраняване на тези нередности.

Под.10200-И- - с.Свобода изпълнява режимен обект, който има утвърдена подходяща легенда. Отделни младши командири допускат бъбривост и разкриват характера на обекта. Причина за това ее явява подценяването от отделни командири на необходимостта да се спазва легендата.

Отговорни командири проявяват стремеж да въвеждат лица в режимни поделения, които съгласно инструкцията по режима нямат право да ги посещават. Такъв е случая с ген.лейт.Димитър Тодоров, който настояваше да се разреши влизане в под.95460-Телиш. Полковник Пенков - началник отдел ПВО в КСВ, при посещение на съветника в под.90300-Н.Загора, разреши цивилни лица (на отговорна работа), но нямащи право,да влязат в техническата територия на поделението и се запознаят с бойната техника.

Прави впечатление, че има подчертан стремеж да се провеждат учебни сборове и други мероприятия в режимни поделения. Причина за това се явява доброто битово и материално обезпечаване на режимните поделения. В подел.95450-Пловдив беше проведена среща с цивилни лица, с които поделението има сключено шефство. Съвместно с ОУ-Пловдив се провеждат мероприятия по случая.

Останалите режимни поделения първа група се намират в щабове, където легендировката и маскировка не се ползува.

Из архивите на ДС

741

И З В О Д И :

1. В най-важните режимни поделения - 95460-Телиш; и 90300-П.Загора, липсва легендировачна материална част, поради което не се провеждат и занятия с нея.

2. Данните с които разполагаме сочат, че има случаи когато на обкръжението е известно за характера на режимните поделения. Няма данни, които да показват, че са станали достояние вида, предназначението и тактико-техническите данни на режимната техника.

3. Недостатъчно използуваме агентурния апарат, ДЛ и воинската общественост по утвърждаване на легендата на режимните поделения.

4. В отделни командири липсва разбиране, че е наложително режимните поделения да имат легенда и същата да се спазва.Това влияе отрицателно върху младшия командирски състав, който допуска бъбривост и става причина за изтичане на тайна.

За подобряване състоянието по опазване на тайната, легендировката и маскировката на обслужваните режимни поделения ще бъдат взети следните

М Е Р К И :

1. Ще се докладва със справка на командуващия СВ за нерешените въпроси по тази линия в режимните поделения.

2. Ще се активизира профилактичната дейност за пресичане каналите за изтичане на тайната. За целта:

а/ Ще се доразработят задачи на агентурата и ДЛ и проведат мероприятия за утвърждаване на легендата.

б/ Ще се изнасят беседи и провеждат други подходящи мероприятия с цел повишаване бдителността на личния състав.

Из архивите на ДС

742

118

3. Началниците на отделения при отчитане изпълнението на тримесечните планове ще докладват по състоянието на опазването на тайната, легендировката и маскировката.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ ЕКР ЗА КСВ
ПОЛКОВНИК
26 декември 1977 г.

Отпечатано в 2 екз.
№ 1 - адресанта
№ 2 - към дело
Изп.к-н Малинов
Нап. С.Кючукова
№ 716

Районно управление МВР
гр.Е л х о в о
Рег.№ 264 екз.№ 1
13.II.1978 година

Строго секретно! 32

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Ком л.д. „Държавна тайна" с.т. 195, 1979 г.

В Ъ П Р О С И

За проверка по опазването на държавната тайна.

1.Имат ли утвърден номенклатурен списък на длъжностите ,които налагат заемащите ги лица да работят с определе на степен поверителни материали и съгласуван ли е с ДС -т.1 от приложение № 1.

2.Лицата работещи с поверителни материали съгласувани ли са с ДС -т.2 от приложение № 1.

3.Имат ли изпратени личен формуляр ,характеристика автобиография ,две снимки и личен картон обр.20 ,който попълен и подписан от началника РУ МВР им е върнат при тях и имат ли оформено лично дело-т.5 и 10 от приложение № 1.

4.Имат ли подписана декларация по специален образец ,запознати ли са с правилника по опазването на държавната тайна раздели IV до XII от списъка на сведенията представляващи държавна тайна и имат ли на лице такива и с членовете от НС за издаване на държавна тайна.

5.Извършвани ли са в началото на всяка година проверки от тях и имат ли протоколи за тях от компетентна комисия от лица имащи допуск до работа със секретни материали т.81 и 82 от Правилника.

6.Предавани ли са и приемани ли са материалите с протокол от тричленна комисия при смяна на лицата т.78 и 79 от Правилника.

7.Извършвани ли са им проверки от висшестоящата организация и имат ли протоколи за тях -т.83 от Правилника .

Из архивите на ДС

744

33

8.През настоящата година колко получени писма има по входящия и изходящия дневници ,в наличност ли са ,как и къде се съхраняват.

9.Подшити ли са ,подпечатани и пронумерувани по години секретните материали -т.61,62 и 63.

10.Приемат ли се секретни документи от лица,които нямат достъп до такива и имат ли право да ги приемат-т.47 от Правилника.

11.Има ли писмо за уведомяване ,че служител ах освободен от номенклатурната длъжност прекратява да работи и с поверителни материали-т.28 от Правилника.

12.Лицата допуснати до работа с поверителни материали имат ли каса за съхраняване на поверителни материали,метални чески печат за запечатване ,лична тетрадка обр.9 и работна тетрадка за чернова или друг бележник -т.8 ал.II от Правилника .

13.Запечатва ли се правилно касата и къде се съхраняват ключовете и печата. Помещенията в които са касата ,имат ли здрави врати ,секретни брави,сигнализации -т.9 от Правилника.

14.Влизат ли и работят ли в тези помещения лица , които не са от тази служба и нямат допуск до работа със секретни материали-т.11 от Правилника.

15.Съхраняват ли се резервните ключове в ръководителя на предприятието,учреждението запечатани в плик-т.12 от Правилника.

16.Имат ли необходимите книги и дневници за водене на поверителното делопроизводство по определения списък в Правилника.

ЗАБЕЛЕЖКА:

1.Преди започване на проверката да се уведоми ръководителя на учреждението или предприятието.

2.След завършване на проверката да се състави

Из архивите на ДС

протокол в който да се предложат мерки и срокове за отстраняване на установените слабости и нарушения в три екземпляра ,за съответното предприятие,Районното управление МВР Елхово и ОУ МВР Ямбол.

5.При констатирани изгубени секретни документи да се разследва случая и след това изпраща сигнално писмо до вишестоящата организация ,а за МВР изготвя докладна записка за отношение по лицето.

4.За предприятията и учрежденията работещи със секретни документи отпечатан списък съхраняван в лд на "Държавна тайна"

ИЗГОТВИЛ
ЗАМ.НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ ДС
Ст.лейт_____

Отпечатано в 5 екз.
№ 1-Ст.лейт.Дженков
№ 2-Подполк.Иков
№ 3-Капитан Христов
№ 4-Капитан Атанасов
№ 4-Лейт.Димитров
изпълнил Дженков
нап.КТ-172
9.II.1978 година

Районно управление МВР
гр.Е л х о в о
Рег.№ 263 екз.№ 1
13.II.1978 година

Строго секретно! 55

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Към л.д. Държавна тайна 19.5.1979 г.

З А Д А Ч И

За поставяне на СС и ДЛ по опазването на държавната тайна.

1.За проявен интерес от чужденци към сведения предоставляващи държавна тайна.

2.За проявен интерес от български граждани ,които нямат служебно отношение или не са допуснати до работа с поверителни данни и документи.

3.Лица работещи със секретни документи ,които поддържат подозрителни връзки с лица от капиталистически страни.

4.Лица работещи със секретни документи ,които поддържат кореспонденция с граждани от капиталистически страни и близки на вражески емигранти в нашата страна.

5.За проявен интерес към специалисти работещи с особено важни секрети и отговарящи за поверителните преписки в предприятията.

6.За допуснати слабости и подобрения в организацията на работата по опазването на държавната тайна.

7.За нарушения на установените правила ,които трябва да се опазват.

8.За загубени документи или разгласени данни и други възможни канали или съществуващи условия за разгласяване на държавна тайна.

Отпечатано в 5 екз.
№ 1-Ст.лейт.Дженков
№ 2-подполк.Ников
№ 3-Капитан Христов
№ 4-Капитан Атанасов
№ 5-Лейт.Димитров
изпълнил Дженков
нап.КТ-173
9.II.1978 година

ИЗГОТВИЛ
ЗАМ.НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ ДС
Ст.лейт _____

65113
ИЗПОЛН

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЕКРЕТНО!

14 оп
06280
1

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. № 7036 Екз. 2
12.ФЕВ.1979 19 год.

ДО
ЗАМ.-НАЧАЛНИКА НА
ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ-ДС
Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: проведена среща с др. Владо Танов, зам.-председател на Комитета за държавен и народен контрол

ДРУГАРЮ НАЧАЛНИК,

В изпълнение на указанията Ви на 02.02.1979 г. проведох среща с др. Владо Танов, на която присъствува и полк. Васил Василев – началник на отделение 02 при отдела.

На срещата поставихме някои въпроси свързани с координацията и сътрудничеството между двете звена, осъществяващи контрол и помощ по опазването на държавната тайна във ведомствата. Преди всичко изтъкнахме, че имаме искреното желание да се осъществят и поддържат по тесни контакти помежду ни, като още в първите срещи с ръководството на тяхното звено се внесат уточнения по някой въпроси от дейността на двете звена и по списъка на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна. В този порядък го запознахме със съдържанието на сигналната записка относно изказването на тяхния представител Нацо Георгиев

48

на съвещанието в Министерството на външната търговия и отрицателната реакция от неговото изказване всред част от присъствуващите другари.

Поставихме въпроса, че желаем да изучим опита на КДКН при осъществяване на контрола и положителното от него да използваме в нашата работа.

Др. Владо Танов прие със задоволство нашите предложения и посочи, че срещата е много полезна и навременна, Подробно и с голяма вещина ни разказа за някои аспекти от контролната дейност на Комитета особено за методологията й, за координацията с другите ведомства, за комплексния характер на проверките и пр.

В отговор на нашата молба ни предостави всички материали на КДНК свързани с осъществяването на официалния контрол в различните сектори на обществено-политическия живот на страната.

В края на срещата др. Танов извика полковник Забунов, главен контрольор по специалните дейности и полковник Миленков, главен инспектор в поднаправлението "Опазване на ДТ в СМИ" и им разпореди да се предприемат необходимите мерки за установяване на по-добри взаимоотношения, по-тясно сътрудничество и координация между двете звена, на които е възложено осъществяването на контрол по опазването на държавната тайна, за евентуално извършване на комплексни проверки или провеждането на други мероприятия и т.н. В по-нататъшната дейност по- пряк контакт да се осъществява между ръководствата на двете звена, като посочи, че ще бъде хубаво да се направи и среща между колективите на двете звена и съответния колектив на ГЩ-МНО.

С полковник Забунов се договорихме срещата между ръководствата на двете звена да се състои в периода от

12 до 16.02.1979 година, като за деня ще се уточним допълнително.

Горното за сведение.

НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ 13
Майор:
(Ас.Георгиев)

Отп. в 2 екз.
№ 1 - Отдел 13
№ 2 - Отдел 14
Изп.: В.Василев-13
Нап.: Скоканска-3940
09.02.1979г.

Из архивите на ДС

89

ОРГАНИЗАЦИЯТА И СЪСТОЯНИЕТО НА РАБОТАТА ПО ОПАЗВАНЕТО НА ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА И ПРОПУСКАТЕЛНИЯ РЕЖИМ В ЗАВОДИТЕ НА ОТБРАНИТЕЛНАТА ПРОМИШЛЕНОСТ

Другари,

Опазването на държавната тайна придобива на настоящия етап особено актуално значение, превръща се в жизнен проблем за сигурността и отбраната на страната, за защита на нейните социалистически завоевания.

Ето защо опазването на държавната тайна е една от основните задачи на органите на Държавна сигурност. Точна постановка на тази дейност е дадена от члена на Политбюро на ЦК на КПСС и председател на КГБ при Министерския съвет на СССР др. Юрий Андропов: "За резултатите на Държавна сигурност следва да се съди не само по това, колко шпиони са разкрити и колко лица са влезли в затвора за извършена подривна дейност, а преди всичко от това доколко ефективно и своевременно се разкрива и предотвратява подривната дейност на противника, доколко успешно се опазва държавната тайна и се предпазват нашите граждани от въвличане в престъпна дейност".

Ръководствата на Министерството на вътрешните работи и на Второ главно управление-ДС са обръщали особено внимание на контраразузнавателната работа по опазването на държавната тайна в икономиката и особено в заводите и институти-

те на отбранителната промишленост, където е съсредоточена значителна по обем и важност информация от секретен характер.

Дейността на органите на ДС, свързана с опазването на държавната тайна, е регламентирана с нормативни документи, на които няма да се спираме подробно, а само ще посочим основните от тях. Указ № 1670 на Държавния съвет от 1974 г. за Държавна сигурност; Инструкция за организацията на работата на органите на ДС по опазването на държавната тайна в НРБ, обявена със Заповед № I-5980 от 16.10.1970 г. на министъра на вътрешните работи; Правилник за организацията на работата по опазването на държавната тайна в НРБ, одобрен с Постановление № 65 на Министерския съвет от 31.12.1967 г., и Разпореждане № 216 на Министерския съвет от 22.06.1964 г. относно опазване в тайна разположението, производството, капацитета и други данни за държавни предприятия, обекти и др. В списъка, утвърден с това разпореждане, и допълненията към него са включени всички комбинати, заводи, институти и цехове на ДСО "Металхим" и ДСО "Електрон".

Всички тези правителствени и на Министерството на вътрешните работи нормативни документи се познават добре от ръководния и оперативния състав, който работи по линията, и се прилагат успешно в работата както с негласни, така и с гласни сили и средства.

Основните производствени мощности на заводите, в които се усвоява или произвежда текуща военна продукция, са съсредоточени главно в ДСО "Металхим" към Министерството на машиностроенето и ДСО "Електрон" към Министерството на елек-

Из архивите на ДС

752

троиката и електротехниката, които имат общо 48 звена (комбинати, заводи, цехове, институти и бази за развитие и внедряване), разположени на територията на 16 окръга в 48 населени места.

На територията на останалите окръжни управления на МВР има отделни заводи или цехове, които също работят за нуждите на отбраната. В повечето случаи те са кооперирани с поделенията на ДСО "Металхим" и ДСО "Електрон" за производството на отделни детайли и възли. Опазването на държавната тайна в тези обекти следва да стои с цялото внимание пред нашите органи.

Какви основни задачи решават органите на Държавна сигурност по опазването на държавната тайна с гласни (официални)средства в обектите на отбранителната промишленост?

В основни линии задачите могат да бъдат групирани, както следва:

– да провежда официален контрол по изпълнение разпоредбите на държавните, правителствените и на Министерството на вътрешните работи нормативни документи, отнасящи се до опазването на държавната тайна;

– да изучава и анализира организацията и състоянието на работата по опазването на държавната тайна и да оказва конкретна помощ за отстраняване на съществуващите слабости и нарушения;

– да изучава лицата, представени по реда на Приложение № 1 към Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна, и да дава мнение относно допускането им до работа с данни и документи от поверителен характер;

92

– да изучава лицата и при доказана служебна необходимост да им разрешава посещение в режимните обекти на отбранителната промишленост;

– да упражнява контрол върху правенето на аерофото и панорамни снимки на промишлени райони и обекти на отбранителната промишленост с цел да не се допуска разгласяване на данни, които биха увредили интересите на страната;

– да изяснява сигнали и да извършва предпроцесуални действия, когато са загубени поверителни материали, разгласени държавни тайни или са допуснати съществени нарушения на празилата за работа с поверителни материали в обектите на отбранителната промишленост;

– да провежда мероприятия за повишаване бдителността на лицата, които имат достъп до факти, сведения и предмети, съставляващи държавна тайна, на работещите в обектите на отбранителната промишленост и за позишаване квалификацията на служителите, които работят в поверителните служби.

Организацията на официалната дейност на органите на Държавна сигурност по опазването на държавната тайна е възложена на отдел 13 при ВГУ–ДС, който провежда гласни мероприятия по опазването на държаната тайна в централните ведомства, оказва методическа и практическа помощ на поделенията на МВР при организиране на работата в обслужваните от тях обекти на отбранителната промишленост.

В окръжните управления на МВР, на територията на които има обекти на отбранителната промишленост, са определени оперативни работници от състава на икономическите отделе-

ния и групи, на които са възложени функциите по опазването на държавната тайна с гласни сили и средства. В окръжните управления на МВР – Варна, Пазарджик и Стара Загора тези функции се изпълняват от нещатни оперативни работници, които преди пенсионирането си са работили по линия на държавна тайна.

В окръжните управления на МВР – Габрово, Кюстендил и Лозеч към оперативните работници, работещи по линията, са придадени и нещатни оперативни работници, които се занимават предимно с работата по допуските, разрешенията и отчетността.

В Министерството на машиностроенето, ДСО "Металхим" и ДСО "Електрон" са назначени офицери по режима и охраната, чиито задачи, права и задължения са определени със Заповед I-50 на др. министър от 04.04.1977 .

В МК "ВМЗ" – Сопот, МК "9 май" – Червен бряг и завод "Дунарит" – Русе са назначени нещатни оперативни работници, които отговарят за режима и охраната на тези обекти.

Какво е състоянието на работата по опазването на държавната тайна и пропускателния режим в обектите на отбранителната промишленост? Оценявайки важността на работата по опазването на държавната тайна и създаването на строг пропускателен режим в обектите на отбранителната промишленост, следва да се отбележи, че ръководствата на ВГУ-ДС, Софийското градско и окръжните управления на МВР, съвместно с ръководствата на Министерството на машиностроенето, ДСО "Металхим" и ДСО "Електрон", направиха немалко за подобряване на организацията и състоянието на работата в това направление.

Благодарение на подобряване на плановостта в работата си, на по-конкретното и целенасочено ръководство и помощ

на окръжните управления на МВР, оперативният състав, работещ по линия на държавната тайна постига определени резултати в дейността по опазването на държавната тайна и пропускателния режим в обектите на отбранителната промишленост. Успехи в това отношение омат оперативните работници от окръжните управления на МВР във Велико Търново, Габрово, Русе, Стара Загора, Варна и др. и от районните управления на МВР – Карлово, Казанлък, Самоков и Панагюрище.

През последните четири години два пъти в Колегиума на Министерството на машиностроенето беше обсъдено състоянието на работата по опазването на държавната тайна и бяха набелязани допълнителни мероприятия за нейното подобряване.

Както в Министерството на машиностроенето, така и в ДСО "Металхим" има изградени Съвети за сигурността и опазването на държавната тайна, които работят по перспективна програма и годишни планове. Активно участие в работата на тези съвети вземат офицерите по режима и охраната полк. Д Гелков и полк. М.Тарлев.

В някои обекти на отбранителната промишленост се подобри редът за организиране на срещите с чужденците. Така напр. в МК "Оптикоелектрон" – Панагюрище срещите се провеждат извън района на комбината, което не позволява на чужденците да се движат безпрепятствено в секретните производства и да се запознават с данни от поверителен характер. В МК "ВМЗ" – Сопот се преценява допълнително необходимостта да бъде ли допуснат или не чужденецът в района на производствените сгради. В резултат на това от издадените през 1978 г. до май 1979 г. разрешения за посещение на комбината на 266 чужденци

Из архивите на ДС
756

само 74 души са посетили производствените помещения, а срещите с 192 души за били проведени в административните сгради.

Във всички заводи и институти на отбранителната промишленост са изградени поверителни служби, съобразени с изискванията на ръководните документи. Редица поверителни служби са оборудвани със сигнални инсталации, свързани с охраната. Подобрение има в отчетността и съхраняването на поверителните материали.

Ръководството на отдел 13 при ВГУ-ДС проявява стремеж да засилва помощта по линия на държавната тайна към Софийското градско и окръжните управления на МВР, да стане тя по-конкретна и действена.

През 1978 г., съвместно със Софийското градско и окръжните управления на МВР - Варна, Стара Загора, Пловдив, София, Кюстендил и др., бяха извършени проверки в заводи и институти, в които се разработват теми и задачи и се внедряват изделия от Специалния държавен план за наука и технически прогрес. През тази година отделът извърши проверки и оказа помощ по линия на държавната тайна на окръжните управления на МВР, на чиито територии се намират обекти на отбранителната промишленост.

В ръководството на отдела бяха изслушани началниците на икономическите отделения и оперативните работници по държавна тайна в окръжните управления на МВР - Велико Търново и Русе за организацията и състоянието на работата по опазването на държавната тайна и създаването на строг пропускателен режим в обектите на икономиката.

В последно време окръжните управления на МВР отделят

Из архивите на ДС
757

по-голямо внимание на превантивно-профилактичната дейност в режимните обекти.

Провеждат се мероприятия (семинари, съвещания, беседи пред колективи и др.) за повишаване взискателността, отговорността и бдителността на служителите, които работят с поверителни материали, и на работниците в секретните производства. Такива мероприятия са провеждали Софийското градско и окръжните управления на МВР в Русе, Враца, Велико Търново, Кюстендил, Ловеч и др.

В това направление добре работи районното управление на МВР в Карлово, което през 1978 г. е организирало 17 беседи, на които са присъствували над 1200 служители и работници от МК "ВМЗ" – Сопот и Карловския тракторен завод. Такива беседи е изнасял пред завеждащите поверителните служби от системата на обединението и полк. М. Тарлев – директор по решима и охраната в ДСО "Металхим".

Наред с провеждането на колективни профилактично-превантивни мероприятия се утвърждава и прилагането на индивидуалната работа със служителите, допуснати до работа с поверителни материали, и с работници в секретното производство.

В някои окръжни управления на МВР се утвърждава практиката да се провеждат срещи с ръководствата на режимните обекти, на които се обсъждат въпроси, свързани с подобряване на работата с поверителни материали и за създаване на строг пропускателен режим. Особено характерна в това отношение е дейността на окръжните управления на МВР във Велико Търново и Габрово.

Важно значение за подобряване състоянието на работата с поверителни данни, документи и военни изделия е осъществяването на официалния контрол. През последните години окръжните управления на МВР и отдел 13 при ВГУ-ДС извършиха проверки в почти всички заводи и институти на отбранителчата промишленост. Нужно е да се отбележи, че все повече се подобрява организацията при извършването на проверките, изготвянето на документи с конкретни мероприятия и срокове за отстраняване на констатираните слабости. За пример следва да се посочат окръжните управления на МВР в Габрово, Кюстендил, Плевен, Стара Загора и др. Ръководството на Окръжното управление на МВР - Русе е възложило на оперативния работник по линия на държавна тайна един ден в седмицата да бъде в завод "Дунарит" и да взема отношение по въпросите, които се отнасят до опазването на държавната тайна и пропускателния режим.

Някои окръжни управления на МВР, като Велико Търново, Плевен, Русе и др., полагат грижи за повишаване квалификацията на оперативния състав във връзка с контраразузнавателната работа по опазването на държавната тайна. За целта в програмите на служебните занятия планомерно се включват въпроси от Инструкцията за организацията на работата на органите на ДС по опазването на държавната тайна. Всяка година в ръководството на тези управления са внасяни доклади за състоянието на контраразузнавателната работапо опазването на държавната тайна със съответни предложения за нейното подобряване. В някои случаи тези доклади са обсъждани и на партийни събрания.

Като посочваме някои положителни тенденции в работата на органите на ДС по опазването на държавната тайна и про-

Из архивите на ДС
759

пускателния режим в обектите на отбранителната промишленост, следва определено да заявим, че тя все още не отговаря напълно на повишените изисквания, предявени към нас от Юлския пленум на ЦК на БКП, Националната партийна конференция и Националното съвещание по икономиката от 1978 г. Все още не е настъпил прелом в нашата работа по линия на държавната тайна, а оттам и прелом в обслужваните от нас обекти. Съществуват слабости, недостатъци и нерешени въпроси в организацията на работата по опазването на държавната тайна и пропускателния режим, които създават условия и предпоставки за изтичане на важни секрети към противника.

В какво главно се изразяват тези слабости и недостатъци?

През 1978 г. след необходимите проучвания и анализ ое изготви справка за нарушения на изискванията на Разпореждане № 216 на Министерския съвет от 1964 г. Чрез ръководството на Министерството на вътрешните работи се информираха Министерският съвет, отдел "Военен" на ЦК на БКП и партийната правителствена комисия по отбранителната промишленост. По указание на Министерския съвет справката се изпрати на всички министерства, които имат режимни обекти, за да се вземат срочни мерки и се отстранят слабостите и нарушенията на разпореждането.

Независимо от категоричните указания, редът за издаване на разрешения за посещения в режимни обекти, посещението в тях и отчетността им често се нарушават от ръководители на различни нива. Продължава да се допускат посещения

Из архивите на ДС
760

в обектите без разрешения на органите на МВР, на които е възложена тази задача.

Ръководството и други длъжностни лица от завод "Сигнал" – София например са издали разрешения за еднократни посещения с различна цел на около 1000 лица през 1978 г. и на около 340 лица до май тази година, без да имат съответно разрешение от органите на МВР.

През 1970 г. ДСО "Металхим" издава заповед, с която се дава право на директорите и на зам.-директорите по специалния режим на заводите да издават разрешения (довереност) на служители и работници от техните заводи да посещават целогодишно другите заводи от системата на обединението. На основание на тази неправомерна заповед и грубо нарушение на Разпореждане № 216 на Министерския съвет зам.-директорът по специалните въпроси на МК "ВМЗ" – Сопот инж. Минчев е подписал списък на 215 лица от комбината, които могат да посещават заводите на ДСО "Металхим". Този списък е изпратен на всички заводи от системата на обединението. От проверката, която беше извършена, се оказа, че 20 служители и 65 шофьори нямат допуск от МВР.

Ръководството на Института по специална електроника – София не е взело ефикасни мерки за създаване на необходимия пропускателен режим и осигуряване надеждна охрана на института. Институтът е режимен обект, в който се разработват поверителни теми и задачи от Специалния държавен план за наука и технически прогрес, свързани с отбранителната промишленост. Проверки са правени, указания са давани, но досега почти нищо не е направено за преодоляване на тези нарушения.

Из архивите на ДС
761

100

В МК "ВМЗ" – Сопот не е изграден ефикасен пропускателен режим и длъжностните лица изпълняват небрежно задълженията си за проверка и отчетност на пропуските, поради което има възможност външни лица да влизат безпрепятствено в района на комбината. През май 1979 г. двама работници са влезли в производствения район на комбината, като представили спестовна книжка и автобусна карта вместо пропуск.

Тези и някои други примери показват, че Софийското градско и окръжните управления на МВР, офицерите по режима и охраната (където има такива) и оперативните работници, обслужващи режимните обекти, не са взели достатъчно ефикасни мерки за създаването на здрав пропускателен режим, с което да се пресекат предпоставките и условията за изтичане на държавна тайна и посещения в обекти на неподходящи лица.

Посочените случаи са известни на отдел 13 –ВГУ, но освен сигнализирането на висшестоящите партийни и държавни органи, конкретни мерки не са взети.

В много от режимните обекти няма приемни помещения извън производствените райони, което създава условия посетителите да се движат в районите, без да бъдат съпровождани и контролирани.

Съществува тенденция на непрекъснато и необосновано увеличение на посещенията по най-различни поводи в режимните обекти. Докато за периода 1974–1975 г. общо в 34 режимни обекта са регистрирани 41 842 посещения, само през 1976 г. и първото тримесечие на 1977 г. в 26 режимни обекта са регистрирани 76 303 посещения. По непълни данни през 1978 г.

Из архивите на ДС
762

броят на посещенията е над 80 000 души. Броят на чужденците от несоциалистическите страни, посетили през 1976-1977 г. режимните заводи на ДСО "Металхим" е 71, а през 1978 г. - 116.

Направената проверка за посещенията на външни лица в обектите на отбранителната промишленост на територията на Габровски окръг показа, че през 1978 г. са направени 23 126 посещения, от които 1633 са в производствените зали и 21 493 в административната сграда. За първото тримесечие на 1979 г. са регистрирани 5054 посещения, от които 510 са в производствените зали и 4544 в административните сгради.

През 1976-1978 г. в МК "Фр. Енгелс" и НИТИ - Казанлък са регистрирани 3351 посещения в цеховете на военното производство и 13 120 в административните служби.

Вярно е, че в немалко случаи лицата, осъществили посещенията, се повтарят и са във връзка с изпълнение на служебни задачи. Но ако се направи по-задълбочен анализ, ще се установи, че в много случаи исканията на ведомствата за посещения в обектите на отбранителната промишленост не са добре мотивирани и не е доказана тяхната целесъобразност, поради което броят на посещенията все още е много голям.

Окръжното управление на МВР - Русе в нарушение на Инструкцията за организацията на работата на органите на Държавна сигурност по опазването на държавната тайна е издало разрешение за посещение в завод "Дунарит" на двама граждани на ФРГ, придружени от преводачка-немкиня, омъжена за български гражданин, живеещ в Русе. Окръжното управление на МВР - Габрово е издало разрешение за посещение в завод "Импулс" на един австрийски и един швейцарски гражданин.

Из архивите на ДС
763

Нужно е още веднъж да се напомни на окръжните управления на МВР, че разрешение за посещения на режимни обекти от чужденци от несоциалистически и социалистически страни се издават само от ВГУ – ДС.

Посочените данни показват, че и след Националното съвещание по линия на икономиката от декември 1978 г. не са взети практически мерки за изпълнение мероприятията, залегнали в програмата на Министерството на вътрешните работи по Постановление № 52 на Министерския съвет за ограничаване издаването на пропуски за посещение на лица в засекретените обекти на икономиката и подобряване режима за движението им в района на обектите.

Съществуват слабости и нарушения на установения ред за работа, движение и съхранение на поверителните документи. Така напр. в МК "Енчо Стайков" – Лясковец и МК "Фр. Енгелс" – Казанлък явната и поверителната техническа документация (лицензионна и наша) се отчита и съхранява в едно помещение.

В Института по специална електроника – София има случаи на движение на поверителни документи не по установения ред, в резултат на което е допуснато загубването на материали. Такива случаи има и в Научноизследователския институт по специална оптика – София, МК "Точно машиностроене" – Габрово, Научноизследователския и технологичен институт – Казанлък и др.

Причините за слабостите и нерешените проблеми в оперативната работа по опазването на държавната тайна и със-

Из архивите на ДС
764

103

даването на здрав пропускателен режим в обектите на отбранителната промишленост трябва да търсим преди всичко в организацията и плановостта в работата на отдела, Софийското градско и окръжните управления на МВР.

Недостатъчни са контролът и помощта на отдела към Софийското градско и окръжните управления на МВР, особено по своевременното изясняване на сигналите за създадени условия и предпоставки за изтичане на секретна информация.

Не са на нужната висота и не винаги са ефективни взаимодействието и координацията с обектовите отдели, с окръжните управления на МВР и с други поделения, които имат отношение към опазването на държавните секрети и сигурността на страната.

Все още не се използват пълноценно възможностите на офицерите по режима и охраната и на нещатните оперативни работници в обектите на отбранителната промишленост, за внасяне на прелом в организацията и състоянието на работата по опазването на държавната тайна и пропускателния режим.

Ненавременна и недостатъчно ефективна е нашата превантивно-профилактична работа и сигнална функция. Както се подчерта в доклада на др. Аначков и заключителното слово на др. Министър на Националното съвещание по икономиката, тя все още няма напълно организиран и комплексен характер. Често пъти информациите, които изпращаме на партийните, държавните и стопанските организации, имат констативен, а не превантивно-профилактичен характер. Липсва обратната връзка, т.е. проверка на извършеното във връзка с подадената информация.

Оперативната обстановка, в която работим, показва че противникът проявява изключителен интерес към нашата стра-

Из архивите на ДС
765

107

на и тотално ни разузнава, като се стреми да събира информация от всякакъв характер. Вниманието му е насочено главно към лицата, които са носители на секретна информация, а в обектите на отбранителната промишленост няма служител и работник, който да не е носител на такава информация. Ето защо охраната на държавната тайна и режимът за посещение и движение на чужденците в тези обекти придобиват на съвременния етап особено важно значение. Нашите усилия трябва да се насочват към създаване на такава стройна организация и ред, които да не позволяват изтичането не секрети.

Това налага Софийското градско и окръжните управления на МВР в духа на Националното съвещание по икономиката и програмата на МВР за изпълнение на Постановление № 52 на Министерския съвет още веднъж да анализират организацията и състоянието на своята работа по опазването на държавната тайна и да създадат строг пропускателен режим в обектите на отбранителната промишленост и да набележат допълнителни мероприятия за отстраняване на съществуващите слабости.

Целесъобразно е да се проведат срещи с ръководствата на режимните обекти, на които да се направи оценка как се изпълнява Разпореждане № 216 на Министерския съвет от 1964 г. и се набележат конкретни мерки за подобряване на пропускателния режим.

Превантивно-профилактичната работа следва да се издига на по-високо равнище, системно и целенасочено да се повишава бдителността на служителите и работниците от обектите на отбранителната промишленост, да се създават трайни навици и умение в тях да се опазва държавната тайна.

Из архивите на ДС
766

105

Необходимо е още повече да се разширят мащабите на сигналната функция, да се издигне тя на такова ниво, което да осигурява своевременно подаване до съответните ръководства на по-пълна и достоверна информация за нарушенията на нормативните документи и създадените условия и предпоставки за изтичането на държавна тайна. Успоредно с това да се изисква осъществяването на обратната връзка и да се провежда контрол в това отношение.

Голямо значение за обезпечаването на строг пропускателен режим и надеждна охрана на държавните секрети в обектите на отбранителната промишленост има близкото и всестранно сътрудничество и взаимопомощ между органите на ДС, НМ и ППО, контактите с партийните, профсъюзните, комсомолските и други обществени организации. Нашето взаимодействие с тези органи и организации трябва още повече да се разширява и подобрява и да придобива все по-конкретен и по-планомерен характер.

В заключение следва още веднъж да подчертаем, че само в условията на здрав режим и строга охрана на държавната тайна органите на Държавна сигурност могат да водят успешно борба срещу шпионажа и да отговорят на задачите, произтичащи от решенията на Единадесетия конгрес, Юлския пленум и Националната партийна конференция за икономическото развитие на страната.

65104 КОПИЕ
строго секретно!
ЕЦ 2
09513

МВР
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № С/4599 екз. № 1
28.12.1979 г.
ПЛОВДИВ

МВР-ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ-ДС
Вх. № 138 от 3-ЯНУ 1980 19 г.

XIV ОТДЕЛ 3 НЕИЗПОЛЗУВАНО

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Организацията и състоянието на работата по линия на опазване на "Държавната тайна" на територията на Пловдивски окръг за 1 9 7 9 година

=-=

XIV отдел 3 ВХОДЕН № 13 - 3. 1. 1980 г. 4. 1. 1980

65104

Като важен икономически, стратегически и военен център Пловдивски окръг представлява особен интерес за различните капиталистически разузнавателни служби.

За набиране на секретна информация капиталистическите разузнавания използуват и прилагат най-различни форми и методи в зависимост от целта, която преследват.

В центъра на вниманието им са преди всичко сведенията съставляващи "Държавна тайна".

Особена активност в тази насока през настоящата година проявиха дипломатическите представители на прикритие в гръцкото и турско консулства в Пловдив.

Като по-характерни могат да се посочат следните факти:

По данни на агент "Венера" и други агенти е установено, че турските дипломати проявяват интерес и се стремят да придобият сведения по отношение на нашата отбранителна промишленост: капиталовложения и разширение на военната промишленост, новости в производството на оръжие, нивота на модернизация на техническо оборудване на заводите, видове и капацитет на отделните заводи, цена на оръжията, боеприпасите и резервните части. Изключителен интерес

ДА СЕ РАЗМНОЖИ ЗА XIV-ДФ 2

Из архивите на ДС

768

са проявили по отношение на редица заводи,в това число към заводите в Сопот и Клисура, които са на територията на нашия окръг. Спрямо последните се стремят да се сдобият с данни за производствените мощности, броя на работниците,инженеро-техническия персонал и слабите места по отношение на режима и охраната им.

По сведения на агентите "Псарас" и "Никос" е видно, че гръцките дипломатически представители са се интересували по отношение производството на Сопотските заводи. По време на експлозията са коментирали кои са могли да бъдат причините за това. Интересували са се за по-крупни заводи като КЦМ "Д.Благоев" и др. и търсили начини как да се сдобият с информация.

Ето защо една от първостепенните задачи на органите на ДС е да работят най-активно по опазването сведенията, фактите и предметите представляващи ДТ и провежда профилактична дейност за недопускане изтичането им.

През настоящата година работата по линия на ДТ се изразяваше в контрол по приложение правилника по опазване ДТ от различните ведомства на територията на окръга. Извършване на официални проверки. Даване допуски за работа с поверителни материали. Оказване помощ на различни ведомства по организиране работата по опазване на ДТ. Проверка и издаване разрешения за мобилизация в режимни поделения на ИНО. Изясняване на сигнали и провеждане на профилактична дейност, координация и оказване помощ на ОР от РУ от икономическо и териториално отделения по придобиване на ДЛ в обектите на обслужване за опазване на ДТ. Проверка и издаване разрешения за мобилизация в режимни поделения на ИНО. Изясняване на сигнали и провеждане на профилактична дейност. Координация и оказване помощ на ОР от РУ, икономическо и териториално отделение по придобиване на ДЛ в обектите на обслужване за опазване на ДТ.

Из архивите на ДС
769

Оценявайки важността на работата по линия на ДТ, анализирайки материалите получени през настоящата година да се определи, че оперативната обстановка през отчетния период е била следната:

Общо в окръга са регистрирани 178 ведомства в които се съхраняват и се работи с поверителни материали.

Важни ведомства в които са концентрирани повече по обем и важност сведения представляващи ДТ са следните:

ДСО "Металхим", ИК "ВИЗ" Сопот, ДСО "Редки метали", Окръжен щаб на ГО, Завода за запаметяващи устройства, специалното производство в КАРЛОВСКИЯ тракторен завод, Държавен резерв и др.

В секторите на ведомствата(поверителни служби, специални отдели и др),в които е концентрирана повече по обем и важност поверителна документация са придобити ДЛ и агентура, която се ползува по опазване на ДТ и отчита по линия на икономическо, териториално отделение и РУ МВР.

През годината бяха установени и регистрирани 6 нови ведомства, които съхраняват и работят с поверителни материали.

В дейността даване допуск на кандидати за работа с поверителни материали в различни предприятия за 1979 г са утвърдени 516 души. Предлаганите кандидати са изучавани и проверявани по отчета на ДС и НН, заведени са в регистрите и картотекирани. Всички материали предварително са съгласувани с ОР обслужващи съответното предприятие от което са подадени документите с цел вземане оперативно отношение по подходящите от тях.

Отказано е да работят с поверителни материали на 8 души, някои от тях бивши обекти на службата ни, близки на изменници на Родината имащи връзки с лица от капиталистически страни и др.

За посещения в режимни обекти в окръга и страната са дадени разрешения на 490 души след проверка в КА на ДС и НН и е отказано на 5 души. В тази насока има тенденция на ограничаване посещенията с около 210 души от миналата година, съгласно дадените указания.

Из архивите на ДС
770

36

Независимо от това обаче прави впечатление, че все още заводите на отбранителната промишленост "Металхим" и ВМЗ Сопот се посещават от много лица. Така през 1979 г са били посетени от 6 420 души с предварително издадени доверености от съответните окръжни управления. В това число заводите са били посетени от 30 души чужди специалисти и от 8 чужди военни делегации, които са придружавани от специално определени отговорни служители по специално определени маршрути по определена програма.

По отношение координацията с военното окръжие са дадени разрешения за мобилизация в режимни поделения на МНО за 2257 души. Отказано да бъдат мобилизирани на 148 души като неподходящи регистрирани за криминални прояви и вражески елементи.

През годината по линия на ДТ са получени 493 входящи и 483 изходящи писма.

За констатиране как се прилага правилника по опазване на ДТ от ведомствата на територията на окръга, какви нарушения и слабости се допускат в организацията на работата по ДТ и оказване помощ бяха извършени общо 12 проверки на ведомства и 19 проверки на отделни лица работещи с поверителни материали. В по-важни ведомства официални проверки бяха извършени: завод за запаметяващи устройства, комбинат "Марица", "Специални полимери", завод "Агрия", "Пищещи машини" и др.

Едновременно с проверките се провеждаха профилактични беседи със служителите заведуващи поверителни служби за повишаване бдителността, опазването на ДТ и препоръчване мероприятия за подобряване на работата по съхраняване и опазване на поверителните материали.

С цел недопускане изтичането на информация представляваща ДТ, през настоящата година беше проведена добра профилактична дейност. Така например бяха проведени 56 индивидуални профилактични беседи.

Изнесени бяха беседи пред 7 колектива в Сопотските заводи и Карловския тракторен завод по опазване на ДТ и заостряне революционната бдителност.

37

В това отношение по-голямо внимание бе обърнато на лицата работещи в отбранната промишленост и Средствата за масова информация и особено на тези, като специалисти излизащи зад граница носители на важна информация на които службата налага да посещават капиталистически страни.

Като положително може да се подчертае, че е създадена добра координация между ОР Начев обслужващ заводите на отбранната промишленост, полковник Тарлев - отговарящ по режима и охрата и началниците на поверителните служби в комбината Сопот, които изготвят съвместни планове-графици за извършване на съвместни проверки и контрол.

По време на извършването на официалните проверки се получиха редица слабости и сигнали, които се свеждат до следното:

Все още в редица ведомства се назначават служители на длъжности, които се работи с поверителни материали без предварително да се съгласуват с нашите органи.

Така в КК "Витамина" Кричим са назначени без предварително изучаване лицата Стойнов, Харизанова и Бангова. Директорът на "Специални полимери" Ташев предварително е назначил в специалното производство 6 души.

Директорът на районна хидрометеорологическа станция системно е назначавал на длъжността предвиждана да се работи с поверителни материали лица някои от които неподходящи, какъвто е случаят с лицата Д.Капнакчиев - син на бивш индустриалец. Подобни случаи са установени в III управление и др.предприятия.

За констатираните случаи сериозно устно и писмено бе обърнато внимание на нарушителите.

При проверките се установи, че в отделни ведомства се допуска грубо нарушение Правилника за организацията на работата по опазване на ДТ с което се създават условия за разгласяване на факти, сведения и предмети представляващи ДТ за изтичане на информация.

Така при извършване проверка на изходящата телексна връзка на КК "ВИЗ" Сопот с други учреждения и предприятия се установи; с телекс № 35/3.1.79 г искат заявка от ДСО "Петрол" 7

Из архивите на ДС
772

~~чрез което искат~~ газьол 18 цистерни, авиобензин Б-80 тона, мазут 242 цистерни разпределени по 5 дневки. От телекс на ДСО "Петрол" е видно какви са реалните нужди количества за МК "ВМЗ". С телекс № 65/5.I.79 г до Министерството на машиностроенето управление "Специално" и ГУДР отдел специален се дава плана за хексоген по обект 100, че хексоген е за "хром" Силистра и не са взети мерки за извозване от района на МК "ВМЗ" Сопот.

С телекс 935 зам.директора В.Попов съобщава, че на МК "ВМЗ" Сопот плана за тротил е I шестмесечие 120 тона, втора 130 тона.

В тази насока са пуснати още много телекси. За случая от управлението ще отиде на място като се реши да се изготви специален код за отделните суровини и предназначението им с цел в бъдеще да не се допуска изтичане на информация.

По данни на ДЛ на работа в ЖП управление Пловдив се получи сигнал, че липсва инструкцията по създаване, съхранение и финансиране на МИЗ и Транспорта със степен строго поверителна. След констатацията се нареди да се извърши цялостна проверка на всички документи и лица, които са работили с инструкцията. Чрез ДЛ същата бе открита в склада за държавен резерв на ГО, оставена неотчетена от бившия началник склад, който се пенсионирал.

Подобни сигнали бяха получени и за "специални полимери" завод "Рекорд" и Средствата за масова информация в."Отечествен глас", които бяха изяснени и проведена профилактика с лицата допуснали това - директорите и гл.директор на вестника.

Анализирайки, че по степен опазването на ДТ в окръга на първо място е отбранната промишленост, по-специално "Металхим" и МК "ВМЗ" Сопот в началото на м.декември на проведения стопански съвет на който присъствуваха всички директори на заводи, партийни секретари бе изнесен специално подготвен доклад по опазване на ДТ от началник отдел XII др.Георгиев. В доклада бяха посочени редица слабости. По същия станаха доста изказвания, дадоха се предложения и набелязоха мероприятия по опазване ДТ в отбранната промишленост. Стопанският съвет задължи главните директори на комбинатите в срок до 15.I.1980 г да проведат стопански съвети на

39

които да обсъдят състоянието на работата по тези проблеми.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ:

От получените данни е видно, че дипломатическите представители в турското и гръцко консулство проявяват интерес от важните предприятия и отбранната промишленост намиращи се на територията на окръга, как и по какъв начин да се сдобият с интересуващата ги информация.

С цел опазване изтичането на сведения представляващи ДТ е необходимо да се извърши задълбочена персонална проверка на всеки работещ в секторите в които е концентрирана важна секретна информация. Особено внимание да се обърне на контингента и лицата от турски, гръцки или друг чужд произход и онези, които имат близки връзки от тези или други капиталистически страни. С профилактична цел се изведат от работа. Особено внимание да се обърне на отбранната промишленост.

Да се набележат мероприятия за опазване изтичането на ДТ по обкръжение на МК "ВМЗ" Сопот като се обърне особено внимание по направлението(трасето) София-Сопот по което много често минават дипломати и други чужди граждани.

Да се подбере и вербова подходяща агентура и ДЛ, специално по опазването на ДТ в секторите с важна информация и специални производства представляващи интерес за чуждите разузнавания с цел своевременно получаване на сигнали, вземане оперативно отношение и недопускане изтичането й.

Пълноценно да се използува и поставят редовно подходящи задачи на наличната агентура и ДЛ по опазване сведенията, фактите и предметите представляващи ДТ.

ОР отговарящ по линия на ДТ за окръга да оказва конкретна и системна помощ по организация на работата на ОР от икономическо, териториално отделение и РУ и бъде в постоянна координация с тях по проблема опазване ДТ.

ИЗГОТВИЛ,
полковник:

СЪГЛАСЕН,
Н-К ОТДЕЛ ВТОРИ Д С
полковник:

отп. в 2 екз.
№1-отдел XII ВГУ
№2-1466
изп. Карагяуров
нап. Божинова-9791

3 . 1 1980г.
Г... в 1 екз.
и изпр... 140 ...

65104 иконом.

КОПИЕ

09535

МВР
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 229 Екз. № 1
8 I 1980
ВАРНА

СЕКРЕТНО!

ед 2

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР–ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ–ДС
Вх. № 820 от 10.ЯНУ.1980

Д О К Л А Д

ОТНОСНО: изпълнението на основните задачи и мероприятия на управлението ни по опазването на държавната тайна, военната тайна и секретното производство в обслужваните икономически обекти на територията на града и окръга за периода 1979 година.

65104. икон.

През отчетния период по линията сме се ръководили от инструкцията за организацията на контраразузнавателната работа и задълженията на органите на ДС по опазването на ДТ и други нормативни документи касаещи линията.

Опазването и съхраняването на ДТ,ВТ и СП е била една от основните контраразузнавателни задачи на състава на управлението по линия на икономиката.

Можем даотчетем, че през годината е проявен известен стремеж и положени усилия както от нас, така и от административно-партийните ръководства на различните ведомства за създаване на порядък, който би гарантирал ефикасното съхраняване и опазване на ДТ.

Изхождайки от това и конкретната обстановка, пред управлението са стояли за разрешаване следните основни задачи:

– Изучаване и анализ на състоянието на работата по опа

ДА СЕ РАЗМНОЖИ
ЗА XIV – ДФ

Из архивите на ДС

ването и съхраняването на ДТ и ВТ и набелязване мерки за отстр
няване на установените слабости и нарушения.

– Официален контрол по прилагането на нормативните документи по опазването на ДТ и оказване наконкретна помощ за създаване на по-правилна организация и подобряване на работата.

– Изучаване на лицата по даване допуск на същите за работа с документи по ДТ.

– Изясняване на сигнали и извършване предпроцесуални действия когато са загубени повелителни материали, провеждане профилактични и други мероприятия при констатирани нарушения на правилата установени с нормативни документи.

– Провеждане мероприятия за повишаване бдителността на лицата които имат допуск до факти, сведения и предмети съставляващи държавна и военна тайна или са свързани със специално производство.

Изпълнението на горните основни задачи оперативния състав осигурява гласно и негласно.

Обекти в които са съсредоточени факти, сведения и предмети съставляващи ДТ, ВТ и специално производство са 1[illegible] в които работят и даден допуск на 4 574 души от които са напуснали или преминали на друга работа 1 043. Отказан допуск на 3 души 1979 год.

От тях 1 331 членове на БКП, 38 БЗНС, 2 212 безпартийни. Даден допуск през 1979 год на 529 души 2/3 от които са от ГРНА.

По линията се ползват агенти и ДЛ по отделения както следва:

отделение "Икономическо" Варна	18 аг., 25 ДЛ
отделение "Икономическо" Девня	16 аг., 18 ДЛ
отделение Воден транспорт	5 агента, 5 ДЛ
отделение Транспортно	3 агента 7 ДЛ

Голяма част от фактите, сведенията и предметите със-

Из архивите на ДС

тавляващи ДТ имат повелителен характер и за работа с тях е даден допуск на 2 945 души , със строго повелителен характер 628 души и строго повелителен от особена важност 8 души.
А въпросите свързани с разработваните технологии за ремонт на танкови двигатели при военновременна обстановка в ЗДД "В.Коларов" специалното производство в ЗРЦА на изделията "Роза" и "Ромена – Н" засекретения двигател "Коки" в ЛДВГ, плановете и мобилизационните дейности на ВМФ във военно времена обстановка, работещите там бивши военнослужащи от ВМФ, проблемите от фериботния комплекс, на Кинтекс, на Строителни войски, участието и ползуването на транспортните и съобщителни комуникации при отделни мероприятия от НПО – всичко това е свързано с опазването и съхраняването преди всичко и основно на ДТ.

Независимо от положените усилия и проведени конкретни мероприятия в обслужваните обекти 21 души от наличния вражески контингент имат достъп до въпроси свързани с ДТ, ВТ и СИ. На голяма част от тях е осигурен надежден агентурно-оперативен контрол. Не разполагаме с данни уличаващи същите за проявен подозрителен интерес или изнасяне на ДТ.

По наше предложение редица лица от горната категория бяха изведени или разнесени на места лишени от ползване на ДТ. Това са лица при завареното положение на работа в дадени обекти.

Може да се отчете, че недопускането и ограничаването на вражеския контингент за работа с факти, сведения и предмети съставляващи ДТ са били на вниманието на оперативния състав. Там където е допуснат такъв в повечето случаи се контролира задоволително.

В усилията си за опазване на ДТ оперативния състав наре с официалните действия и работи отделя сериозно внимание и на негласните агентурни похвата. При това същите са насочени главно

Из архивите на ДС
777

за разкриване недостатъците и слабостите в опазването на ДТ и недопущане на изтичането й.

Често пъти оперативния състав в ежедневната си работа съчетава съвместно официалните с оперативните мероприятия. Крайната цел на подобни мероприятия е била и си остава предотвратяване изтичането на ДТ към противника.

В обектите където е съсредоточена ДТ няма загубени документи през годината. Няма и случаи на доловен интерес от страна на противника по въпроси свързани с ДТ и изтичане на такава.

Няма и заведени дела на активен оперативен отчет по линията.

През отчетния период са извършени посещения и проверки на два пъти на фериботния комплекс.

На 1.II.79 год заедно със секретаря на ОК на отбраната и началник отдел "Специален" към ОПС Варна посетихме ръководството на фериботното пристанище където се размениха въпроси по товаро-разтоварния процес на специални товари от и за Иличовск.

По късно на няколко пъти сме оказвали помощ за специални товари от Бухово на директора и придружаващите товара.

През м. април т.г. наново посетихме фериботния комплекс с началник отдел 13 полковник Георгиев.

Извършена бе проверка на поверителната секция на ПИИ "Пътпроект" Варна през м. март.

Направена бе контролна проверка в завода за Радионавигационни апаратури и ПИС - ВИЕИ Варна на поверителните им отдели на 25.V. т.г. за случая е изпратена справка до отдел 13 ДС.

На 24.X.т.г. се извърши съвместна проверка с ВКР и ДСО "Корабостроене", СО "Воден транспорт" и управление поддържане акваторията на морските канали и пристанища, където ВИС

Из архивите на ДС
778

имат съвместни задания. Всички повечителни документи се оказаха на лице.

Частични пробевки са правени през годината в специалните служби на ЗПО, Окръжно управление на пътищата, печатницат редакция "Г.Бакалов" и Окръжно управление на съобщенията по повод отпечатването на служебния указател, за който случай се изпрати справка до отдела в София, Дирекция за изграждане населени места, Строителна организация Пловдив, Дирекция Автосервиз Варна, противовъздушна се станция и други.

В процеса на проверките не се оказаха съществени нарушения по изискванията на правилника за организацията на работата по опазването на ДТ в НРБ, с изключение случая на Окръжно управление на съобщенията, за което директора на последното беше наказан от вишестоящата организация.

При проверките на място е оказвана помощ, давани са указания за правилното прилагане на всички нормативни документи отнасящи се до опазването на ДТ.

Всичко това обаче в никакъв случай не ни дава основание да считаме, че само гореописаните са съществуващите слабости и недостатъци, че окончателно сме прегради пътищата и каналите за изтичане на ДТ. Фактите сочат че характерни за нашата обстановка са и някои негативни моменти и нерешени докрай проблеми:

- допуска се граждани на капиталистически страни и назоваващи се такива, в противоречие с всякакви изисквания да посещават пристанище Варна, без определена необходимост от това и придружавани от случайни лица.

- Водят се разговори на открит текст по телефона, съобщават се цифрови данни за изпълнението на плановете по детайли и изделия, без да се ползва кодовата таблица, В помещенията за хелиографиране влизането на външни лица не е невъзможно. като КК "Г.Димитров", ЗДД "В.Коларов", Елпром и др.

- Незадоволителна е работата с излизащите зад граница

Из архивите на ДС

наши граждани, които имат допуск до работа с повелителни материали. Не се ползва винаги картотеката на задгранични паспорти, където има определени за целта картони по ДТ за същите лица.

За съществуването на всички горепосочени недостатъци и неразрешени проблеми в редица случаи носим вина ние органите на ДС. Нашата агентурно-оперативна и официална дейност все още не отговаря напълно на изискванията и разпорежданията на ПВР. Недостатъчно е по количество и качество агентурата по опазването на ДТ . Често пъти се проявява формализъм при нейното ползване. Всичко това взето като цяло се явява сериозна причина за бедната и недостатъчна информация за проявен интерес от наши и чужди граждани към ДТ и за наличие на условия способствуващи за изтичане на същата.

Анализът на състоянието на работата ни по опазването на ДТ до момента ни дава основание да се направят следните изводи:

- Има подобрение в работата на органите на ДС по опазването на ДТ постигнато главно чрез проверяване на официалните мероприятия и контрол.

- Установения ред за предварително съгласуване за даване допуск за работа по ДТ с нашите органи почти изключва възможността от даване на такъв на политически чужди и нездрави лица.

- Възловите ведомства и звена където е съсредоточена много по обем и важност информация не са достатъчно обезпечени с агентура по опазването на ДТ. Разчита се в много случаи на официалния контрол. Такива обекти са: ЗРНА, СХК Девня, СО Воден транспорт, ДСО "Корабостроене", Държавен резерв, Кинтекс; ЕИЦ - 2, Геоложки проучвания, Геопланпроект и други.

- Някои ръководители на ведомства, организации, институти и други продължават да подценяват проблемите и да не спазват изискванията на правилника по опазване на ДТ, не вземат

779

под пряк контрол и не проявяват необходимата взискателност към работящите с поверителни материали лица.

– Не системна и недостатъчна е профилактико-възпитателната работа сред колективите и особено сред тия работещи по ДТ провеждани от нас и от служебните ръководители на учрежденията.

– Считаме, за недостатъчни помощта на отговарящите по режима в някои Министерства, обединения и други ведомства, на подчинените им по места учреждения, Министерството на просветата и др.

На основание на направените констатации и изводи, считаме, че като задачи в бъдащата ни дейност следва да бъдат:

1. Активизиране и най ефикасно разработване на установените и заподозрени вражески разузнавачи и агенти за пресичане възможностите ми да събират поверителна информация от обе ти и източници неситени с ДТ.

2. Решително да се подобри и разшири използването на наличната агентура по опазването на ДТ, а там където няма или е недостатъчна, да се вербова такава с оглед за кратко време да се осигури надежден агентурен контрол по възловите маста, където е съсредоточена важна и много по обем ДТ.

3. Работата по опазването на ДТ да се превърне в една от основните контраразузнавателни задачи на оперативния състав работящ по линия на икономиката.

За целта:

– в годишните планове на отделенията и ежедневните на оперативните работници да залегнат мероприятия осигуряващи активно участие на състава по предотвратяване изтичане на ДТ.

– запознаване на оперативния състав с всички номен клатурни документи по ДТ.

– Да се подобри взаимодействието с ВКР, с оглед прихващане интереса на противника и изтичане на ВТ главно по:

– установяване и конкретизиране задачите и интересите

01

8.

ни към блицките на военнослужащите работящи в икономическите обекти и военнослужащи работещи също там.

– Своевременно уведомяване и обмяна на информация в случаите, когато МНО ползва транспортни и съобщителни комуникации.

– Уточняване, вземане отношение и осигуряване агентурен контрол на лица бивши военнослужащи, понастоящем на работа в БМФ.

– Прилагане по голяма взискателност при официалния контрол към обекти за проверка. Конкретно на место да се оказва помощ на завеждащи поверителните служби, с цел недопущане изтичането на ДТ към врага.

Нап. в 2 екз.
№1 – отд 13,ВГУ
№2 – п/б
изп. Д.Колев
Семерджиева/110
7.01.80,Варна

10.01 80г.
Р... в 1 екз.
и изпр... 140-г

ЗАМ НАЧАЛНИК
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР
подполковник: [signature]
8.01.80г

15.ЯНУ.1980 65104 шифрот. КОПИЕ

14-28
09539

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 556 Вх. № 2
10.01. 1980
5800-ПЛЕВЕН

МВР-ВТОРО ГЛАВНО У-ВИЕ-ДС
Вх. № 1134 от 14.ЯНУ.1980

О Т Ч Е Т

ОТНОСНО: състоянието на контраразузнавателната работа по линия на ДТ при ОУ на МВР - Плевен през 1979 година.

Оперативната обстановка в окръга по линия на ДС се характеризира с повишена взискателност и стремеж за съблюдаване изискванията на Правилника за организация на работата по опазване на ДТ и други ръководни партийни и правителствени документи.

Контраразузнавателната работа за осигуряване опазването на ДТ е насочена главно към обектите, свързани с отбраната на страната, имащи особено значение за икономиката и такива с по-голям обем секретна документация като: МК "9 МАЙ" - Червен бряг, НПК "ВАПЦАРОВ" - Плевен, ЗНП, ЕКЗ "ВИТ", ИСВ, ТИИЦ, Национални радиопредаватели, ГЕОПЛАНПРОЕКТ, Проектантска организация, БНБ, завод "БАТЕРИЯ" - Никопол и др.

В изпълнение решенията на ЦК на БКП и указанията на ръководството на МВР за подобряване на работата по опазването на ДТ, в началото на годината, на базата на дългосрочната перспективна програма, е утвърден план за провеждане на агентурно-оперативни, профилактични и други мероприятия. От проведените такива и извършените общо 45 профилактични проверки са констатирани и отстранени отделни нарушения по органи зацията за опазване на ДТ, които се свеждат до следното:

- Допускане на служители да се запознават със секретни материали без съответно разрешение, дори в някои случаи и служители, които съгласно т.4 от Правилника, неотговарят и на изискванията. Такива случаи са констатирани в ИНТЕРАТОМ - ИНСТРУМЕНТ, ТИИЦ, СМК, НХК и др.

Из архивите на ДС

783

- Не всички длъжностни лица, допуснати до работа със секретни материали, са запознати с основните права и задължения на Правилника, санкциите на чл.чл. 357 - 360 от НК и подписали декларации обр. 11.

- Неправилно водене на секретното деловодство, разцяване и приемане на секретни документи не поустановените изисквания.

- Неправилно отчитане и определяне степента на секретност на документите.

- Неизползуване работни тетрадки при изработване чернови на секретни документи и др.

Такива нарушения са констатирани в ИНТЕРАТОМИНСТУМЕНТ, СД "МЕСТНА ПРОМИШЛЕНОСТ", ОНС, ЕНЕРГОСНАБДЯВАНЕ и др., които са способствували за загубване на секретни документи.

Горните нарушения се дължат главно на некомпетентност на изпълнителите и поценяване изискванията на Правилника от съответните ръководители.

Голяма част от проверените предприятия и учреждени неразполагат с Правилника за организация на работата по опазването на ДТ и не са запознати с основните му изисквания. На служителите в тези предприятия са дадени указания от нас по време на проверките.

Анализът на нарушенията показва, че все още не е упражняван достатъчно ефикасен контрол за спазване на нормативните документи при получаване, работа и съхранение на секретните документи.

По линията са използувани общо 44 агенти и 84 ДЛ, разпределени по обекти както следва:

- МК "ДЕВЕТИ МАЙ"	- 13 СС и 21 ДЛ
- НПК "ВАПЦАРОВ"	- 15 СС и 24 ДЛ
- ЗНП	- 4 СС и 5 ДЛ
- ИСВ	- 3 СС и 3 ДЛ
- ЕКЗ "ВИТ"	- 3 СС и 5 ДЛ
- РАДИОПРЕДАВАТЕЛ	- 2 СС и 2 ДЛ
- Б Н Б	- 1 СС и 3 ДЛ

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: Секретар:

Останалата агентура и ДЛ работят в други предприятия и учреждения. Четири СС и шест ДЛ са придобити през отчетния период.

През годината са водени оперативни дела, както следва:

1. ДОП "АСПИРАНТ" – НС в НИПКИТМ, установил подозрителни контакти със западни специалисти. Делото е приключено с профилактиране на обекта.

2. ДОН "БЕГЛЕЦ" – работник в НИПКИТМ, извършвал подготовка за бягство зад граница, поддържал контакти с близки в САЩ. Делото е приключено с профилактиране.

3. ДОП "ЛИСИЦА" – техничка в обект 92 към ОУС-Плевен поддържаща контакти с близки на съпруга и от Гърция. Заявявала, че след завършване на висшето си образование ще гостуват със съпруга си на близките му в Гърция и ако им харесва, ще останат там. Делото е приключено с профилактиране на обекта.

4. ДОП "ЕКСЦЕНТРИЧНИЯ" – дежурен по Комбината в Д. Митрополия – "С.М.КИРОВ", поддържащ западно влияние и изявяващ желание да замине на запад. Обектът е заминал и постъпил на работа в гр. Казанлък.

5. ДОП "АВТОМОБИЛИСТА" – началник автостопанство – № 2 при Автокомбинат – Плевен, установил подозрителен контакт с гръцки гражданин. Делото е приключено с профилактиране.

През годината е работено за изясняване на следните по-интересни сигнали:

– турчин, български гражданин, проявил интерес към военно поделение в Телиш и МК "9 МАЙ" – Червен бряг. Данните са потвърдени и в края на 1979 год. е взет на ДОП "ПРЕСЕЛНИК".

– Изнесени поверителни документи от МК "9 МАЙ" от служителя ЙОРДАН ДИМИТРОВ СПАСОВ с цел да работи по тях в дома си. След изясняване на сигнала е установено, че документите не са изнасяни извън Комбината, а е работил по тях след работно време и е заключил същите в бюрото в работния си кабине

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 24.06.2016г. Секретар:

31

- При предлагане за унищожаване на явни документи в МК "9 МАЙ", са открити документи с данни за обема и валутния план на Комбината, които не са били засекретени.

- Лицето ЛЮДМИЛ ГЕОРГИЕВ ЧИЧЕВ от с. ВЪБЕЛ е прояви интерес към военни обекти и отговорни военнослужащи. Сигналът е в процес на изясняване.

- ДОБРИНКА ДУЛЕВА НАЙДЕНОВА - работничка в ЗЯП-Плевен, по време на екскурзия в Гърция установява подозрителен контакт с гръцки гражданин. Сигналът е изяснен и приключен с профилактиране на лицето.

- РУМЕН МИТЕВ МИТЕВ - работник в ЗЯП-Плевен, установил контакт с италиянски граждани под предлог осигуряване резервни части за автомобила му. За същия се получиха агентурни данни, че при излизане зад граница би си помислил дали ще се завърне. Сигналът е приключен и лицето е профилактирано. Поставено му е и запрещение за излизане зад граница.

За по-интересните сигнали са изпращани справки до ОК на БКП.

Освен тези случаи, след задълбочено проучване, е отказан допуск за работа със секретни материали на девет служители, работещи в НХК, Автокомбината, ЗЯП, ТИИЦ и ЕКЗ "ВИТ".

За повишаване бдителността по опазването на ДТ са провеждани съвместни мероприятия по предварително изготвени планове с поделенията на ВКР, на територията на окръга.

Изнесени са подходящи беседи пред колективите в предприятията с по-голям обем секретни материали и партийния и комсомолски актив в по-големите предприятия. Провеждани са профилактични беседи с излизащите зад граница наши специалисти, имащи допуск до секретни материали. Контролирано е поведението на пребиваващите у нас чужди специалисти в предприятията на територията на окръга. По оставащите за по-продължително време, са провеждани съвместни мероприятия с отделение 02-ДС.

В резултат на добра координация е заведена ОП на западните специалисти и - представители§§ на фирмата АЕГ- ФРГ, проявили необичаен интерес към продукцията, числеността и обема на НПК "ВАНЦАРОВ" и бъдещото производство на ЗАО - Плевен. Работата по тях продължава.

През отчетния период са обработени 261 преписки-де пуски за работа със секретни материали и са съгласувани 670 кандидати за постъпване на работа в режимни обекти.

През годината са извършени проверки и изготвени справки за състоянието на агентурно-оперативната работа в отбранителната промишленост и по разработването и отчитането на изделие МТЛБ,ГВОЗДИКА и др. в МК "9 МАЙ" и ЗЯП - Плевен.

От анализа на данните се вижда, че има значително подобрение в контраразузнавателната работа по опазването на ДТ. Това се потвърди и от проверката, извършена от отдел "ДЪРЖАВНА ТАЙНА" при Министерството.

Отпеч. в 3 екз.
№ 1-ВГУ-отдел 13-ДС
№ 2-ИА
№ 3-ЛД 1503
Изпъл.:ОР-Д.Атанасов
Написала:Л.Коцева - 161
10.01.80 г.-Плевен

14.01 1980 г.
Г... 1 ...
и изпр... 140 ...

НАЧАЛНИК
ОТДЕЛЕНИЕ ОЗ-ДС
полковник: Гложенски
(Г.Гложенски)

65104 инком. 16.ЯНУ.1980

КОПИЕ

ЧЧ 4
09550

СТРОГО СЕКРЕТНО!

щ 2

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № С 122 Екз. № 1
10.1 1980
гр. Смолян

МВР–ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ–ДС
Вх. № 1251 от 15.ЯНУ.1980 г.

11/

О Т Ч Е Т

ОТНОСНО: Контраразузнавателната дейност по линия на държавна тайна в Окръжно управление на МВР гр.Смолян през 1979 година.

65104 инком.

I. ОПЕРАТИВНА ОБСТАНОВКА

На територията на Смолянски окръг са изградени редица промишлени предприятия на рудодобивната, машиностроителната, текстилната, дърводобивната, хранително-вкусовата и електротехническата промишленост.

През изтеклия период от седмата петилетка продължи процеса на реконструкция и модернизация на голяма част от съществуващите предприятия. Продължи изграждането на нови производствени мощности в изпълнение на 43-то Постановление на ЦК на БКП и МС за социално-икономическо развитие на Смолянски окръг.

Промишлената продукция на повечето предприятия е от национално значение , а някои са специализирани в рамките на СИВ. Четири предприятия на ДСО "Редки метали" и станция "56" на Министерството на съобщенията са обявени за режимни обекти. Три от тях са в граничната зона.

Из архивите на ДС

788

На територията на окръга са дислоцирани важни за отбраната на страната поделения на МНО,Гранични и Строителни войски.

С нарастването на международното значение на националния курорт Пампорово,ежегодно се увеличава броя на туристите от капиталистическите страни.

Подобряването на международните отношения с Гърция и Турция значително увеличи броя на гостуващите техни граждани в окръга и на временно пребиваващите наши граждани в тези страни.

Задачите на Окръжно управление на МВР-Смолян по линия на ДТ през отчетния период са били насочени към:

- Усъвършенствуване на контраразузнавателната работа и организиране на същата,съгласно инструкцията за работа на органите на ДС по опазване на ДТ.

Вербовка на агентура в обектите където се работи с по-важни държавни тайни.

- Упражняване на контрол и извършване на официални проверки за състоянието на работата по опазване на ДТ в предприятията и учрежденията.

- Провеждане на профилактични мероприятия за повишаване бдителността на лицата допуснати до работа с факти сведения и предмети съставляващи държавна тайна.

Анализа на получените данни показва,че противника проявя интерес към сведения от политчески ,икономически и военен характер за Смолянски окръг,изхождайки от географското положе запасите от природни богатства,промишлената продукция от наци нално значение,както и дислоцираните военни поделения.

През 1979 година продължиха посещенията на английски специалисти от фирмата "Денвер"в Рудоземската обогатителна

Из архивите на ДС

789

фабрика,които проявяват подчертан интерес към производотвените мощности на фабриката.

През същия период чрез английската туристическа фирма "Рамблърс",служеща за прикритие на английски разузнавателни служби комплекса "Пампорово"бе посетен от четири групи туристи. Водачът на една от групите прояви интерес към местонахождението на режимно поделение.

На мострения панаир в Пловдив представители на западногерманската фирма "Басор"и английската "Шел"чрез обекта на ДОП "Скъперник"проявиха интерес към проблемите на растителната защита в селското стопанство на окръга.

Гръцки граждани гостуващи на обекта на ДОП"Тунида"проявиха интерес към военното поделение в гр.Рудозем.

През отчетния период не са получени данни за проявен интерес към сведения,данни и факти представляващи ДТ от вражеските елементи.Продължи провеждането на мероприятия за ограничаване достъпа на обекти от контингента до поверителна информация.

II.ОПЕРАТИВНО-ТЕХНИЧЕСКИ И ОФИЦИАЛНИ МЕРОПРИЯТИЯ-ОБЕКТИ НА ОБСЛУЖВАНЕ

До настоящия момент в 300 предприятия и учреждения на територията на окръга се работи с поверителни материали. Съгласувани са 1048 лица.Всички обекти в които се работи с ДТ са представили в окръжното управление утвърдени номенклатурни списъци.

След образуването на новите селищни системи някои учреждения се закриха ,което налага през настоящата година да се изготвят номенклатурни списъци.

Из архивите на ДС

През периода са извършени 14 официални проверки в учреждения и предприятия по опазване на ДТ.Значително по-голям е броят на извършените частични проверки по време на които е оказвана конкретна помощ по организацията на работата в поверителните служби и отстраняване на установените нарушения и слабости.

Допусканите нарушения са главно от подценяване работата по опазване държавната тайна.Макар и единични ,все още се срещат случаи когато се назначават лица преди да са съгласувани с органите на ДС.Констатираните нередности и слабости са в резултат и на занижена дисциплина и бдителност на лицата работещи с поверителни материали.

През 1979 година дела на оперативен отчет по линия на в Окръжно управление МВР-Смолян не са водени.

1. По сигналите

През отчетния период по линия на ДТ са получени 6 сигнала. 4 от които са получени по агентурен път и 2 от ДЛ.Същите са легализирани чрез официални проверки и са изяснени,Всички са обектите на СМЖК"Горубсо"и ДСО"Редки метали",където се работи със значително голям обем поверителни материали и се отнасят пропуски по ползуването и съхраняването на поверителните материали ,както и за създадени условия за изтичане на поверителна информация.

Работата по тяхното получаване и изясняване е подобрена което се дължи на по-целенасочено използуване на агентурния апарат и ДЛ. Броят на сигналите изхождайки от активността на оперативната обстановка по линията в окръга е все още недостатъчен.

Из архивите на ДС

2. По подбора,изучаването,вербовката,ръководството и възпитанието на агентурния апарат

В Окръжно управление на МВР-Смолян по линия на ДТ се водят 2 агенти в СМК"Горубсо"и резидентурна група в Окръжно управление на съобщенията гр.Смолян.Освен тях по линията се използуват 42 агента ,които се отчитат по други линии.Агентурата е с добри възможности,правилно е разстановна,не се използуват рационално нейните възможности.Недостатъчният й брой е причина получаваната информация за интересите на противника към секретите на окръга да бъде недостатъчна.

791

От наличната агентура постъпва значителна по обем информация за пропуски,слабости и недостатъци по опазване на ДТ,но е необходимо по-пълна агентурна обезпеченост на обектите където се работи с по-голям обем и по-висока степен на поверителност материали.

За решаване на задачите по опазване на ДТ са придобити 38 ДЛ.

3. Профилактична дейност

За повишаване бдителността на служителите работещи с поверителни материали в обектите на ДСО"Редки метали"и СМК "Горубсо"през годината е изнесена информацията"Революционната бдителност и опазването на ДТ"пред общо 350 лица.Същата е изнесена от ОР работещ по линията,както и от ОР обслужващи съответните обекти.За допускани пропуски и нарушения на правилника за организация на работата по опазване на ДТ са профилактирани 4 лица.

С протоколите от извършените проверки са запознавани ръководителите на съответните учреждения и са обсъждани мер-

Из архивите на ДС

792

за срочно отстраняване на допуснатите слабости.Оказвана е помощ на ръководителите на Рудоземската обогатителна фабрика и завода за изолирани проводници-Смолян за организиране и изпълнение на мероприятията на разпоредба № 101 на МС от 1964 година за опазване на служебната и държавна тайна при контактите с чужденци както и по изпълнението на 216 разпореждане на МС.

От анализа на агентурно-оперативната и официалната дейност по линия на ДТ през 1979 година могат да се направят следните изводи:

- Организацията на работата по линията в Окръжно управление на МВР-Смолян е в съответствие с оперативната обстановка, но контраразузнавателната не отговаря на активността на противника.

- Недостатъчна е агентурната обезпеченост на обектите в които са концентрирани важни секрети.

- Официалната и профилактична дейност не отговаря на повишените изисквания.

С цел подобряване и усъвършенствуване на работата по линия на ДТ през 1980 година е необходимо следното:

1. Да се изпълнят препоръките направени от отдел XII ВГУ.

2. Да се активизира работата по придобиването на нова агентура в обектите,където са съсредоточени по-важни държавни тайни.По-ефективно и рационално да се използуват възможностите на агентурата по другите линии за опазване на ДТ.

50

7.

3. Подобряване на работата по сигналите и активизиране на профилактичната и официална дейност.

Отпеч.в 2 екз.
№ 1-ВГУ,XIII отдел
№ 2-ЛД № 1628
Изп.Стратев
Нап.Каранлъкова-68
10.01.1980 година

15.01 1980г.
Г... 1 екз.
и изпр... 140-л

НАЧАЛНИК
Полковник:
(Д.Кисьов)

65104
иконом.

КОПИЕ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

03253
33

МВР
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № СЗ-с 7777 Екз. № 2
11.12. 1980 г.
СТАРА ЗАГОРА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

Екз. 3

МВР – ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Вх. № 35872 от 15. ДЕК. 1980

III

Д О К Л А Д

За състоянието на контраразузнавателната работа по линия на Опазване на Държавната тайна в Старозагорски окръг за 1980 година.

Българската комунистическа партия винаги е възпитавала и възпитава своите членове и всички трудящи се у нас в дух на беззаветна преданост и вярност към всепобеждаващите идей на Марксизмо-Ленинизма към братската ни дружба с народите на съветския съюз. В дух на висока революционна бдителонст. В непримиримост към буржоазната идеология.

Войнствуващия империализъм на САЩ и неговити сателити от НАТО с тяхната икономическа и военна мощ са били и са реална опасност за сигурността на НРБ, на Съветския съюз и социалистическата общност. Усложнявайки системно и настапателно международната обстановка – пряка последица от активизирането на политиката на сила и диктат, конфронтация и хигемонизъм на администратицята на КАРТЪР, военнолюбците от НАТО понастоящем реално заплашват световния мир. След решението на НАТО за производство и разполагане в страните от западна Европа на най ново и модерно ракетно-ядрено оръжие, се натрапват на тези страни баснословно увеличени военни бюджети. Сега съвсем реално звучи прочетеното в надписа поставен в [illegible] [illegible]ните в Женева –" [illegible]

23

загине".

Този курс на империалистическите сили среща решителния отпор на прогресивното човечество, на страните от социалистическата общност начело със Севтския съюз. Непреклонната решимост на тези сили и страните от Варшавския договор, да следват изпитания курс на борба за траен мир на планетата намери нов ярък израз в съвещанието на политическия консултативен съвет на държавите от Варшавския договор и приетите тук документи за укрепване на мира и международната сигурност. За ограничаване ракетно-ядреното въоръжаване. За развитие процеса на разведряване и сътрудничество.

" Мирът може и трябва да бъде запазен. Разведряването може и трябва да бъде съхранено и тласнато напред,НРБ вярва в това, ще работи и ще се бори за това". В тази пределно ясна позиция на нашия пръв партиен и държавен ръководител др.ЖИВКОВ е отразена ясната и принципна позиция на нашия народ по въпросите на мира и войната. За да се устоява успешно световния мир,за да се решават успешно нашите вътрешни , икономически и политически проблеми в тази сложна международна обстановка,за да се осигурява спокоен творчески труд на нашия народ,не в последна степен е от значение работата на нашите органи по разкриването и обезвредяването на враждебно настроени елементи на чуждите агенти на капиталистическите разузнавателни служби по решителното подобряване работата ни за опазването на Държавната тайна с оглед овреме разкриване и затваряне на всякакви пролуки от където могат да изтичат нашите тайни.

В тази насока работиха и органите на отделение"Икономическо"-ДС при Окръжно управление МВР Стара Загора през годината.

КАКВО Е СЪСТОЯНИЕТО НА РАБОТАТА НА ОТДЕЛЕНИЕ"ИК"-ДС ПО ОПАЗВАНЕТО НА ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА В ОКРЪГА В КРАЯ на 1980г.

3.

В края на настоящата година на територията на окръга ни се работи и съхраняват данни, документи, топогеодезически материали и др.поверителни такива представляващи Държавна тайна в общо 108 обекти стопански обединения,комбинати, заводи, институти,обекти със специално предназначение,АПК и селищни системи. От тях 8 са научни институти НИТИ и ИХП гр.Казанлък,НИГО и ВИЗВМ -Стара Загора, НИИР към НПК-Берое, този при ОЗЗУ, института по памука и по птицевъдството. Шест са проектански организации и бюра - РПО-Ст.Загора,Проектанско бюро при Харнмаш, това при Гражданстрой при ЗСК и др. Два от обектите са режимни, НИТИ и "Фр.Енгелс" Казанлък. В шест от обектите се извършват изпитания и усвоява специално производство - заводите "Бъдащност" "Червено знаме","Светлина", "Прогрес",ЗИНО и др. В 14 от тях се работи с поверителен картов материал и др.геозедически данни. Това са отделите "АБ" при ОНС и ГОН Ст.Загора,Общински народни съвети-Чирпан Казанлък и Раднево,Геопланпроект и Агропромпроект -Стара Загора,СМЖК Раднево,ОПУ и ОУС Стара Загора и др. Дванадесет са административно-управленчески еденици - това са селищните системи в окръга и 12-те аграрно-промишлени комплекса. Поверителните материали в тези обекти касаят предимно въпросите на мобилизационните запаси,държавния резерв,военноразчетните планове,топогеодезическото ни стопанство,гражданската отбрана,тематиката на научни-разработки и др.

Посочените по-горе обекти са съответно степенувани по важности и значение,като НИТИ,Фр.Енгелс,ОЗЗУ и др. Във "Фр.Енгелс" и НИТИ се произвежда артилерийско въоражение,боеприпаси и др. перотехнически и взривни материали, както и се проектират нови образци въоражения за отбраната на страната и други клиенти от развиващите се страни. В ЗИНО,Бъдащност,Ан.Пеев,Светлина,Червено знаме, НПКР-Берое и др.където се произвежда специално производство предназначено за отбраната. Обектите СМЖК "Марица изток",Тецовете и рудниците в Троя-

Из архивите на ДС

797

ново,свързани с енергийните мощности на страната. Това са Химкомбинат Ст.Загора,стопански комбинат Енергоснабдяване,ЦРБ-Раднево, завод"Ленин" и др.имащи голямо стопанско значение за окръга и страната.

Във всички тези обекти в края на настоящата година са регистрирани за работа с поверителни материали и издаден допуск за това на 8578 души от тях са напуснали работа поради пенсиониране или са се преместили на други обекти 1350 души. В края на отчетния период "в момента" работят с поверителни материали 7228 души специалисти, инжинери,проектанти,конструктори, техници и работници. Характерен е годишния прираст на тези лица средно около 400 души,който факт сам по себе си ни навежда на необходимостта да се ограничава броя на лицата работещи с поверителни материали. За 1980 год. са издадени 458 броя допуски за работа с поверителни материали. За непритежяване съответните лични,делови и др.качества регламентирани в приложение № 1 от правилника за опазването на ДТ за годината е даден отказ на допуск за работа с поверителни материали на 8 лица. Издаването на допуските по същество е своеобразен филтър,непозволяващ в режимните обекти да попадат лица с антинародни прояви и такива от вражеския контингент. От тук и ограничаване допира до данни,факти и сведения от поверителен характер представляващи държавна тайна.

Обектите в които се работи и се съхраняват поверителни материали са също така степенувани по важност при оперативния състав от отделение"ИК"-ДС Стара Загора, и един ОР на обществени начала. Последния работи главно по опазването на Държавната тайна и сам обслужва някой обекти,като Геопланпроект,Агропланпроект,отделите "АБ" при ОНС и Общински нар.съвет и др. Същия, както и досега през годината осъществява официалния контрол на основание т.5 и 84-та от Правилника за опазване на ДТ в НРБ. Наред с това осъществяваше

Из архивите на ДС

и изискванията по пропускателния режим за режимните обекти в окръга и страната, като е издавал ритмично пропуски за режимните обекти. ОРОН през годината обединяваше работата по опазването на Държавната тайна в отделението.

През настоящата година са дадени разрешения за получаване на пропуски на общо 3048 лица. И тук ,както и при допуските беше на лице тенденция за увеличаване броя на лицата посещаващи режимни обекти. В резултат на ограничителните от наша страна мерки и тези на ОР по места и нещатния оперативен работник през 1980 год. не се допусна ненужно разширяване кръга на тези лица. В сравнение с изтеклата 1979 год. броя на тези лица намаля с над 1000 души. Този стремеж считаме за целесъобразно да запазим и за в бъдеще, като разбира се , се съобразяваме с нуждите на отделните предприятия и учреждения и нестваме пречка в тяхната работа.

Обектите на територията на окръга и по специално тези в Старозагорския и Чирпанския райони се обслужва през годината пряко от ОР в отделенията. Единадесет обекта от които три селищни системи се обслужваха от ОР-Маринов,Стоев и Маджаров от ДС Раднево. Шенадесет обекти от които три селищни системи са обслужваха от ОР при ДС гр. Казанлък - Илиев,Цанков и др. Както ОР в отделение"Икономическо", така и тези от Районните управления Раднево и Казанлък работиха на принципа на териториално обектовото обслужване,съблюдавайки степента и важността на обектите.

За ръководство в работата ни по опазването на ДТ в окръга през годината са ни служили правилника от 31.XII.1967 год. инструкцията на Министерството на вътрешните работи,обявена заповед № I-5980 на др.Министър, 216-то разпореждане на Министерския съвет от 1964г. както и заповедите и указанията на Окръжното ръководство. След прове-

Из архивите на ДС
799

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: Подпис: Секретар:

ждането на 8.Х.т.г. на Националното съвещание по опазването на Държавна тайна се обърнахме с лице към изискванията на новото Министерско постановление № 30 от 4.VI.80 год. като в своята работа продължаваме да съобразяваме, както изискванията на самото постановление, така и дадените препоръки които се направиха на съвещанието от зам.н-к на ВТУ ген.майор Великиов и н-к ВТУ-ДС ген.лейт.Аначков. Сега усилията ни се насочиха към изучаването на новите нормативни документи, като в тази връзка осезаемо чувствуваме нуждата от поскорошното отпечатване на новия правилник и предоставянето му на наши органи.

Наред с работата по посочените документи вниманието на отделението ни бе насочено по оказването на конкретна помощ по места на зав.поверителните служби в комбинатите, заводите, институтите и учрежденията, към спазването на нормативните актове и тяхното приложение. В тази връзка значителни сили отделихме и по заповед № 0540/ 26.XII.1967 год. на др.Председател на ОНС по изготвянето на номенклатурните списъци и тези за фактите, за сведенията и предметите представляващи ДТ и служебна такава за окръга. Помощ през годината бе оказвана, както от ОР по места и най вече от ОРОН- на зав.поверителните преписки в селищните системи в окръга и други промишлени предприятия, като фабрика "Наталия", ИССТРОЙ-Ст.Загора, Водоканалпроект, СД за изграждане населени места и др. Когато говорим за оказана помощ е правилно да отчетем и помощта оказвана по места по завишаване бдителността на лицата работещи с поверителни материали в отделните колективи. Става дума за изнесените през годината 7 бр.профилактични беседи и доклади. Наред с колективните беседи бяха проведени лични беседи с лица излизащи в чужбина и по други поводи. Колективни доклади бяха изнесени в Химкомбината гр. Ст.Загора, в ОЗЗУ-Ст.Загора, ТЕЦ-2 Раднево. Проведено беше и Окръжно съвещание на зав.поверителните служби в селищните системи,

Из архивите на ДС

800

АПК,и промишлените обекти в окръга на 17.VI.80 год.с активното съдействие на Окръжния Нар.Съвет на което пред 120 души присъствуващи бе изнесен подробен доклад от отговарящия по линията по слабостите и нарушенията на правилника в процеса на работата по опазването на Държавната тайна в светлината на стоящите за решаване пред нас задачи. По подготовката на доклада и съвещанието активна помощ ни беше оказана от представителя на отдел -13-ДС др.полк.Василев. Последния внесе яснота поновите нормативни документи по опазването на Държавната тайна пред присъствуващите.

Не бе незначителна помощта оказана от зав. линията (нещатен оперативен работник)при осъществяването на официалния контрол на основание на точка 5 и 84-та от Правилника.В тази връзка през годината бяха извършени общо 19 бр.официални проверки от които 8 бр.контролни.Проверени бяха селищните системи" Бр.Даскалови", Гурково, Гълъбово,Раднево, Казанлък. Обектите ИССТРОЙ, ДСО"Хидравлика" НКР"Берое",ТПИЦ-Стара Загора , Зърнени храни, Булгарилод,Окръжно у-ние на съобщенията,Петрол и др. Проверките се извършиха съвместно с ОР обслужващи обектите в отделни случай, а във всички случай същите се съгласуваха с тези оперативни работници. Наша слабост в това отношение е , че не винаги преди и по време извършване проверките всякога се ползуваше негласния апарат, което в бъдещата наша работа ще имаме и предвид.

КАКВО ПОКАЗАХА ПРОВЕРКИТЕ?, КАКВИ СА ПО СЪЩЕСТВЕНИТЕ СЛАБОСТИ И НАРУШЕНИЯ ПРИ РАБОТАТА И СЪХРАНЕНИЕТО НА ПОВЕРИТЕЛНИТЕ МАТЕРИАЛИ?

Извършените през годината проверки показаха преди всичко, че все още не е създадена стройна и ефикасна организация във всички обекти при работата с поверителни материали и най вече в новите административно-стопански еденици - АПК и селищни системи. Че в отделни комбинати, заводи,институти и учреждения все още се допущат нарушения на

Из архивите на ДС

801

Правилника.Не се познават добре нормативните актове регламентиращи въпросите на Държавната тайна от значителна част длъжностни лица. Че на много места е липсвал Правилника за работа. Проверките установиха, че все още в отделни обекти съществуват слабости създаващи възможност за изтичане на секрети,нещо което не е в унисон със задачите пред нашите органи за деня. Така например в 6 от наличните 12 селищни системи през годината е липсвал Правилника. Той е липсвал и в някой промишлени обекти ,като СП № 3, ИССТРОЙ-Ст.Загора и др. На много места липсваха необходимите книжа за работа с поверителни материали ,като са използувани саморъчно пригодени дневници или пък са завеждани явни и секретни материали заедно,нещо недопущано се от Правилника. Такива са случайте в селищните системи Опан, Павел Баня, СП № 3, АПК Ст.Загора,ВИЗИМ и др.Не навсякъде помещенията където се съхраняват поверителни материали са били оборудвани съгласно изискванията. Такива са обектите СД"Търговия" института по памука, СП № 3,СМК- Стара Загора. Особенно характерен бе случая със СП № 3 -Стара Загора,където лошо се съхраняваха папки с поверителна техническа документация във връзка със строителството при ЦРБ,обект УКВ,обект 100А и др.

Слабост в работата през годината е допущана и по определяне степента на поверителност на документите, като не се е изхождало от същъка на фактите и сведенията представляващи ДТ, а това е извършено произволно по субективна преценка на длъжностните лица. Не са извършвани в срок и навсякъде задължителните годишни вътрешно-ведомствени проверки. Допущано е на отделни места нарушения на изискванията на приложение № 1 от Правилника и е нарушавано Министерстко постановление № 46 от 1976 год, заповед № 0540/77 год. на Председателя на ОНС, както и писмо №910/76 год. на Държавна тайна -София.

Такива са обектите СД"Търговия" ,Сердика, ИССТРОЙ,НИГО редица селищни системи и АПК в окръга. Не рядко е нарушаван чл.19 на раздел IV-ти на Правилника по подбора и допуска на лица за работа с поверителни материали. В отделни случай е допущано неизвеждане от работа с поверителни материали на лицата за които органите на МВР са отказали допуск. Такива са случайте в "Булгарплод", ОЗЗИ, Обсерватория "Ю.Гагарин" НПКР"Берое" и др.

Сравнително добре е поставена работата по опазването на ДТ в НИТИ и "Фр.Енгелс" Казанлък. В тези обекти са оформени 4 поверителни служби. Активно работи и помага на нашите органи по линията инспектора Ангелов във "Фр.Енгелс",което спомага за добрата организация на работата в обекта.

В обектите на Отбранната промишленост на три пъти бе разглеждана работата по опазването на Държавната тайна през последните две години. И тук обаче има редица неща,които следва да се изправят. Съществуват редица трудности независещи от нашите органи, това са обективни трудности, като факта, че в тези два обекта работат с поверителни материали над 2000 души. Нашироко се използува електронно-изчислителна техника при обработката и предаването на производствена информация. Реконструкцията и модернизацията на заводите. Текучеството в строителните организации работещи в заводите.Посещаемостта на обектите от наши и чужди специалисти и др. Всички тези слабости изброени по-горе в настоящи доклад по опазването на Държавна тайна бяха установявани през годината по пътя на гласните средства.За опазването на ДТ през годината нашите органи работеха и с негласните такива - агентурния способ.

КАКВО Е СЪСТОЯНИЕТО НА АГЕНТУРНИЯ АПАРАТ И АГЕНТУРНАТА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ ПО ЛИНИЯТА.

През годината усилията на оперативния състав, както от

Из архивите на ДС

803

отделение"ПК", така и от районните управления в Радиево и Кирилък бяха насочени към подобряване на работата по придобиването на доверителни лица по линията и агентурен апарат.Въпреки това през настоящата година не е отбелязан нов ръст на агентурния апарат и ДЛ. В края на настоящата година по линия на опазване на ДТ продължават да работят 15 агенти и 13 доверителни лица . Наред с това се ползуваха и възможностите на други 55 агенти и 79 доверителни лица придобити и отчитащи се по други линии.Такива са агентите"Виктор","Явор" "Нарцис","Вихрен" гр.Радиево. ДЛ"Сотиров","Минев","Трозев","Бакалов" и "Косева"-Радиево. В отделението Ст.Загора се ползуват 22 агенти и 32 ДЛ,работещи по други линии, като аг."Неков","Калчев","Захариев" "Асенов","Колев" и др. В ДС-Казанлък -агентурно-оперативния състав ползува целия агентурен апарат в НИТ и "Фр.Енгелс" най вече по опазването на Държавна тайна. Ползуват се възможностите на част от апарата и на оперативните работници Цанков,Кокухаров и др. Слабост в работата ни в това отношение е , че през годината не е ново придобита агентура, докато през 1979 год. бяха придобити 4 нови агенти.

Най важните обекти в окръга са агентурно обезпечени, като се ползуват възможностите на целия агентура по всички линии. Такова е състоянието в обектите "Хидравлика" ОЗЗУ,НИКР"Берое" , Химкомбината, СМИК"Марица Изток", ТЕЦОВЕТЕ -1,2,3 и др. Не е такова положението в ОИС и ГИС отделите "Архитектура и Благоустройство" в тях, както и в обектите "Геоплапроект" ВНБ и др. Тук агентурната обезпеченост е слаба и се предприема придобиване на нова агентура и доверителни лица по линия на Държавна тайна.

Друга съществена слабост в работата по линията е , че все още недостатъчно се ползува агентурния апарат и ДЛ по изучаването на лицата работещи с поверителни материали. Техния начин на живот, връзки с чужденци и пр.

Из архивите на ДС

Не е на необходимата висота работата ни по придобиване на нови сигнали по опазването на ДТ. През годината бяха получени 2 бр.сигнали за липсващи поверителни документи в ИПКР"Берое",но същите бяха срочно изяснени без да се завеждат като сигнали.Беше получен и сигнал за изгубена топографска карта К-35-65-А' в Трояново от служителка в Софийска геоложка група в землището на Ямболски окръг. По сигнала не се заработи активно поради обективни и субективни причини и най вече, че групата се завърна наново в София и ОР Стоев преустанови да работи по сигнала.

Такова е в общи линии състоянието на работата по опазването на Държавна тайна в отделение "ИК"-ДС -Стара Загора в края на 1980г.

За подобряване работата по линията се проведоха ,както посочихме и по-горе редица мероприятия. По профилактичната работа, по официалния контрол и по работата с агентурния апарат. Поработи се по оказване по активна помощ на място от отговарящия по линията. Наред с това през годината системно е работено по издаването на пропуски за посещения на режимните обекти и допуски до работа с поверителни материали, като се стремяхме да не се спъва работата в обектите по наша вина. Извършеното през годината по линията е значително, но то не ни удовлетворява, като се имат предвид стоящите за разрешение пред нас задачи при сегашната усложнена международна обстановка и активизираната дейност на чуждите разузнавателни централи ,от една страна и от друга, като се имат предвид поставените пред нас задачи от Националното съвещание проведено на 8.X.1980г. в София.

Предвид това за подобрение цялостната ни работа по опазването на ДТ в окръга през новата 1981 год. ще се плануват и проведат успоредно с останалите задачи по линията и следните основни,

44

КРДОПБГДСРСБНА
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 14.06.2018 Секретар:

12.

МЕРОПРИЯТИЯ

1. Ще се подобри съгласуваността между зав.линията и ОР в отделението от една страна и отдел"Специален", зав.поверителна служба, зав.ДТ в средствата за масова информация и ОКО при ОНС Ст.Загора от друга, с оглед обезпечаване на сроковете по мероприятията залегнали в решението на ОКО от 13.XI.1980 год. по подобряване работата в окръга за опазването на Държавната тайна.

2. В работния план за годината на отделението и личния такъв на зав.линията ще залегнат мероприятия в духа и изискванията на националното съвещание по опазването на ДТ в НРБ и по изучаването новите нормативни документи регламентиращи опазването на Държавната тайна.

3. При бъдещите официални проверки за констатираните нарушения и неспазване разпоредбите на новия Правилник от ръководни и други длъжностни лица ще се взема отношение към нарушителите. За по важните случай ще се информира устно или писменно отдел "Военни" при ОК на БКП или Окръжния комитет по отбраната.

4. В бъдаще по системно ще се ползува агентурния способ и доверителните лица по време извършване на проверките, като това се съчетава с гласните средства.

Отпеч.в 3 екз.
№ 1-За ЛД-ДТ № 1196
№ 2-II-к отдел 13 БГУ-ДС София
№ 3- II-к отдел."ИК"-ДС
[illegible]
[illegible]-2048
11.12.80г.

ИЗГОТВИЛ:
ОРОН:

15 ДЕК 1980

21. I. 1981

65104 мюн

03341

10

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
261 Екз. № 2
13.1.1981

МВР-ВТОРО ГЛАВНО ... ЛС
Вх. № 1631 от 20.ЯНУ.1981 г.

Д О К Л А Д

ОТНОСНО: Организацията и състоянието на работата по линия "ДЪРЖАВНА ТАЙНА" при Окръжно управление МВР гр. Габрово за 1980 година,

ОСНОВНИ НАСОКИ НА РАБОТА

През 1980г. в ОУ на МВР Габрово бяха решавани следните основни задачи:

1.Насочване усилията към привеждане на агентурно-оперативната дейност в съответствие с изискванията, произтичащи от речта на др. Т.Живков от 31.10.79г. и доклада на Министъра на вътрешните работи за по-нататъшно преустройство и интелектуализация на основните дейности в обектите, изработващи продукция с военно предназначение.

2.Работа по предвидените в програмата от 3.7.79г. мероприятия по усъвършенствуване на контраразузнавателната дейност в режимните заводи. Обезпечаване в контраразузнавателно отношение обкръжението на режимните заводи. Установяване на контингент от средите на обкръжението и вътре в тези заводи, който да бъде поставен под наблюдение.

3.Подготовка за създаване на резидентурни групи в основните заводи на МК"Точно машиностроене", с чиято помощ да се решават задачи по линия"икономика" и "Държавна тайна".

В съответствие с тези задачи бе изготвен годишен план по линията, включващ организационни, оперативни и профилактични мероприятия.

През 1980 г. в оперативната обстановка по линия "Държавна тайна" в Габровски окръг настъпиха известни промени.

Из архивите на ДС
807

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 14.06.2019г. Секретар:

Основен комплекс остана МК"Точно машиностроене с включени в него шест завода в Габрово, Севлиево, Трявна, с.Гъбене. Освен това с дейност свързана с отбраната на страната бяха ангажирани "Техническа база" с.Соколово и цех 600 на ЗИП"Н.Илиев"Севлиево. През годината продължи строителството на новия завод в с.Белица. За същият е открито литерно дело и е изготвен перспективен план за провеждане на контраразузнавателни мероприятия през периода до пускането му в експлоатация. Продължи и строителството на ковашко-пресов завод на МК"Точмаш" в с.Върбаново.Строителни работи бяха извършвани още в заводите "Импулс" и "Еловица".Всичко това наложи през годината в част от режимните обекти на окръга да бъдат допуснати военнослужащи от Строителни войски, което от своя страна утежни обстановката в тях. Новото строителство и разширенията в режимните заводи доведоха до доставката на голямо количество специални машини и съоръжения за чието правилно съхранение бяха взети мерки.

В списъка на режимните обекти бяха включени защитените свързочни възли в Габрово и Севлиево, както и намиращият се в процес на изграждане обект 400 на Министерството на съобщенията в с.Ряховците,Габровски окръг. За провеждане контраразузнавателната работа в тези три обекта е изготвен перспективен план.

От м. март 1980г. бе обособен т.н."Научно -производствен комбинат по текстилно машиностроене" който бе включен всистемата на ДСО"Металхим". В него са включени МЗ"Янтра"Габрово, завод"28март с.Добромирка, леярен завод с.Яворец и БТР по текстилно машиностроене Габрово. Очаква се през 1981 г. на комбината да бъде възложено усвояването на секретно изделие с перспектива през 1982 г. да се осигури редовното му производство.

През 1980 г. в режимните заводи на Габровски окръг бяха направени пет посещения от граждани на капиталистически страни. Специалисти от фирмата "Махо" ФРГ - и посетиха ЗЧП"Импулс" с цел пускане в движение на вносно оборудване. Посещенията бяха извършени с разрешение от отдел 13-ВГУ. Не са постъпили данни за наличие на подозрителен интерес от страна на Хааси и Кок към характера на производството в ЗЧП"Импулс".Група от трима либийски военни специалисти посетиха завод "Ст.Пешев" Севлиево с цел провеждане на разговори по изграждането на обекти за нуждите на специалната промишленост в Либия. Тяхното посещение бе с разрешение на отдел 13 ВГУ.

Из архивите на ДС

808

През 1980 г. е разрешено на 21 лица работещи в режимни обекти да посетят капиталистически страни. От тях 2 са били командировани в Швейцария, 7 във ФРГ, 3 в Индия, 2 в Дания, 1 в Алжир, 1 в Мароко, а на 5 е разрешено по частен път пътуване в СФРЮ. Отказано е пътуване по частен път на 3 лица за СФРЮ и 1 за Италия. На 4лица е отказана дългосрочна работа в чужбина . От излизалите в чужбина,14 лица работят в обектите на МК"Точно машиностроене" и 7 в НПК"Текстилно машиностроене".

Прави впечатление, че се забелязва интерес към режимните обекти от страна на лица от гръцки произход, живущи в България. През годината са регистрирани два такива случаи, последният от които е заведен сигнал, а другият е в процес на предварителна проверка. Разширяват се официалните контакти с капиталистическите страни, в резултат на които през годината са засечени няколко частни кореспондентски връзки с граждани на тези страни.

Работата по линия "Държавна тайна" в ОУ на МВР е възложена на ОР от отделение "икономическо" в чийто задължения влиза и контраразузнавателното обезпечаване на обектите от отрасъл "машиностроене", намиращи се на територията на габровската селищна система. В негова помощ е предаден и един НОР.

ОПЕРАТИВНА ДЕЙНОСТ

1. АГЕНТУРА

През 1980 г. в режимните обекти на Габровски окръг са работили общо 18 агенти, от които 2 са регистрирани по линия "Държавна тайна" и 16 по линия "икономика". Към края на 1980г. от тях 1 е напуснал територията на окръга, и 1 е изключен поради отказ от сътрудничество. В началото на 1981 г. агентурния апарат, имащ възможност за работа по линия"Държавна тайна" е разпределен както следва:

ЗЧП"Импулс" - 2
ЗИНОР - 3
МЗ"Ст.Пешев" - 2
з-д"Еловица" - 3
МЗ"Ив.Йонков" - 3
ЗИП"Н.Илиев"цех600-1
МЗ"Янтра" 1
БТР"Текст.машиностроене" - 1

Из архивите на ДС

809

В

През годината е работено общо по 8 кандидати за вербовка в режимните обекти, от които за 1 е изготвено и утвърдено предложение за вербовка, 2 са на етап осъществен оперативен контакт , а 1 е предаден на ВКР.

Извършена бе вербовка на 1 резидент в МК"Точно машиностроене". Завършено е обучението на вербованият в края на 1979г. резидент в МЗ "Иван Йонков" Трявна и през 1981 г. предстои натоварването му с агентура.

2.ДОВЕРЕНИ ЛИЦА

Към 1.1.80г. в режимните обекти на окръга са работили общо 27 ДЛ на отделение "икономическо" от които 4 специализирани за изпълнение на задачи по линия "Държавна тайна"и23 с по-универсални възможности. През 1980 г. са добити нови 5 доверени лица и по този начин разпределението им към края на 1980 г. добива следния вид:

МК"Точно машиностроене"	- 1
ЗЧП"Импулс"	- 4
Завод "Еловица"	- 6
МЗ"Иван Йонков"	- 6
МЗ"Ст.Пешев"	- 4
Завод "Металик"	- 2
ТБ Соколово	- 1
ЗИП"Н.Илиев"	- 6
ОНС Габрово	- 1
Обект 400-Ряховците	- 1
Общо	-32

3.КОНСУЛТАНТИ

През 1980 г. броят на консултантите в режимните обекти не се е променил и към края на 31.12.80г. те се разпределят както следва:

ОНС Габрово -	1
МЗ"Ив.Йонков"	1
ЗИНОР	1

4.ОПЕРАТИВЕН ОТЧЕТ

През 1980г. оперативен отчет по линия"държавна тайна не е воден. По линия"икономика" са водени две дела за оперативна

проверка, на лица работещи в режимни обекти:

ДОП"ЛАМЯ" с окраска "Подозрителни връзки с граждани на капиталистически страни" заведено през 1977 г. Обекта е отговорен служител в МЗ"Ст.Пешев" Севлиево, допуснат до работа със СПМ. След изпълнението на предвидените в плана мероприятия е направен извод, че няма данни за противодържавна дейност. Делото е прекратено поради непотвърждаване на окраската.

ДОП"ОТЕЛА" заведено в края на 1979г. с окраска "шпионаж". Обекта е служител в МЗ"Ив.Йонков" Трявна, допуснат до работа с ПМ. През 1980г. по делото са проведени активни мероприятия. Чрез оперативен експеримент е установено, че обекта на е безразличен към информация представляваща държавна тайна. Проведено е М"Т", от което не са получени данни, уличаващи обекта в престъпна дейност. По делото има все още неизяснени моменти, което нала необходимостта от разработване на допълнителен план и активна работа през 1981 г.

По линия"икономика" се водят още две издирвателни дела в заводите "Металик" и Ст"Пешев", заведени по повод неблагополучия в производствения процес

5.СИГНАЛИ

През 1980 г. е работено по 5 сигнала чиито обекти работят в режимни заводи:

а) През м. април 1980 г. е получен сигнал , че лице от каракачански произход работещо в помощното стопанство на МК "Точно машиностроене" е проявило интерес към данни, представляващи държавна тайна, без това да му е служебно необходимо. Заведен е сигнал с окраска "шпионаж". В хода на изясняването му е станало известно, че обекта не среща с лице от гр.Шипка, което от своя страна поддържа връзка със служител от консулството на Гърция в Пловдив. Обекта последователно променя местоработата си, установявайки се в окръжението на заводите "Еловица", "Металик" и "Ив. Йонков". В края на 1980 г. срока за работа по сигнала е продължен с още 6 месеца.

б) През м. ноември 1980г. е заведен сигнал с окраска "Подозрителни връзки с граждани на капиталистическите страни" на служител от МЗ"Ст.Пешев" Севлиево допуснат до работа с ПМ. Същият е осъществил близък контакт с гражданин на ФРГ, временно пребиваващ в страната. До края на 1980 г. сигнала не е приключен.

Из архивите на ДС

811

в) Водени са три сигнала с окраска противодържавна агитация и пропаганда на лица работещи в МЗ"Янтра", ЗИНОР и "Ив.Йонков"- Трявна. Два от тях са приключени с профилактика, а по третият работата продължава.

6. КОНТИНГЕНТ

През отчетната година бяха проведени мероприятия за обезпечаване с агентурно наблюдение на лицата, включени в изготвения през 1979г. списък на работниците и служителите от режимните обекти притежаващи някои от белезите на вражески контингент. От 18-те лица включени в този списък 3 по различни поводи бяха отстранени от секретното производство. За друго лице , също включено в този списък бяха получени данни, че е активен дъновист. Включен е в контингента на ДС по линия"Секти". Агентурата работеща в режимните обекти е запозната с въпросния списък и са поставени задачи по наблюдението на включените в него лица.

Извършен е преглед на кадрите в новосформирания комбинат по"Текстилно машиностроене".Освен регистрирания контингент в комбината са установени още 28 лица за които се извършва подготовка за изолиране от специалното производство в случай, че такова бъде възложено.

През годината продължи работата по изучаване обкръжението на режимните заводи. Добри резултатите в това отношение бяха постигнати по обкръжението на ЗЧП"Импулс" и завод "Еловица", където активно работиха агентите "Иванов" и "Андрей".

П Р О Ф И Л А К Т И К А

1.КОНТРОЛ ПО ОПАЗВАНЕТО НА ДТ В УЧРЕЖДЕНИЯТА

Пълни проверки по опазването на ДТ са извършвани в следните учреждения:

МЗ"Стефан Пешев" - Севлиево
завод "Еловица" Габрово
ТЕИЦ"Б.Гъдев" Габрово
завод "Оригинал" С влиево
Окръжно у-ние на съобщенията Габрово

Из архивите на ДС

При проверките освен състоянието на поверителните деловодства, са проверявани пропускателния режим, спазването на инструкцията за посещения на чужденци и реда за регистрирани на крупни аварии. Проверките са съчетавани със срещи с ръководствата по места, на които резултатите са обсъждани и са давани конкретни указания.

Направена е проверка във всички обекти на МК"Точно машиностроене" относно състоянието на охраната, пропускателния режим оградите и осветеността на районите. Констатирани бяха редица слабости, за които бе информирано ръководството на Окръжно управление на МВР. Освен това бе извършена проверка за наличието на неизползувани машини и съоръжения във всички режимни заводи, включително и в новостоящите се. С констатациите от тази проверка е запознат ОК на БКП Габрово.

2.ОБЩА ПРОФИЛАКТИКА

През 1980 г.Профилактични беседи на тема"Опазването на държавната тай- дълг на всеки български гражданин" бяха изнесени както следва:

-пред актива на з-д"Металик" - 50 слушатели
-пред комсомолците от з-д"Металик"- 40 слушатели
-пред офицерския състав на КАТ - 16 слушатели
-пред целия състав на ТБ Соколово - 35 слушатели
-пред охранителния състав на з-д"Еловица" - 20 слушатели

3.Подбор и допускане на лица до работа с поверителни материали:

През 1980 г. е даден допуск до работа с факти и сведения представляващи държавна тайна на 470 лица, отказан е такъв допуск на 5 лица. Дадена е довереност за работа в режимен обект на 1022 лица и е отказана такава на 77 лица. Освен това бяха издадени разрешения за посещения в режимни обекти на 482 лица от 21 учреждения.

И З В О Д И

През 1980 г. работата по линия"Държавна тайна" в ОУ на МВР Габрово е била организирана в съответствие с изискванията на МЗ" №-I-5980/16.10.70г. Преведени са активни мероприятия насочени срещу недопускане на изтичане на държавна тайна към противника.

17

При това обстановката по линията в окръга се усложнява. Повишения брой режимни обекти създава и ще създава затруднения при подбора на кадрите и при осъществяване на строг пропускателен режим.

Проведени са мероприятия по подобряване охраната на режимните обекти и опазването им от престъпни посегателства в духа на изискванията на ПМС № 52/78г.

Налице е временен застой във вербовъчната дейност,поради което все още има обекти със слаб оперативен апарат. Макар , че са положени основите на резидентурния метод на работа с агентурата все още реални резултати в тази насока няма. Необходимо е в перспектива да се работи последователно и активно за изпълнението на мероприятията, предвидени в дългосрочната програма, изготвена през 1979г. след националното съвещание на МВР по отбранителната промишленост.

Основни насоки на работа през 1981 година ще бъдат:

1,Усъвършенстуване на агентурния апарат, работещ в режимните обекти, главно в следните направления:

а) разширяване чрез нови вербовки,

б) изграждане на резидентурни групи в Габрово и Трявна,

2. Концентриране усилията в новите и новоизграждащите се режимни обекти с цел създаване на готовност за въвеждане в производство на нови секретни изделия.

3.Контрол по изпълнението на изискванията на постановление № 52/78г. на Министерския съвет във всички обекти от окръга, в които се съхраняват поверителни материали.

Отп. в 4 екз.
1-отдел 13-ДС,ВГУ
2-отдел 14-ДС,ВГУ
3-Д 1217-Щерев
4-ЗИА
Изп.Щерев
Н-са:Димитрова-128
13.1.1981г.Габрово

ЗАМ. НАЧАЛНИК МВР-ДС
МАЙОР
(Д.ТОТЕВ)

65104 икон.
03340 18
КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
Окръжно управление
Рег. 146 Екз. 2
14.01
4400 ПАЗАРДЖИК
МВР-ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ
Вх. № 1367 16.ЯНУ.1981

О Т Ч Е Т

За работата на органите на ДС - Пазарджик
по линия на Държавна тайна през 1980 година

В изпълнение на държавните и правителствени нормативни актове по опазването на държавната тайна и на заповедите на ръководството на Министерството на вътрешните работи, ръководството на Окръжно управление МВР - гр. Пазарджик в своята дейност винаги е отделяло необходимото внимание на работата по опазването на държавната тайна.

Контраразузнавателната работа по опазването на държавната тайна в учрежденията е възложена на оперативния състав от отделение "Икономическо" ДС. Към състава на отделението има придаден оперативен работник на обществени начала /ОРОН/, който провежда официалните мероприятия и оказва помощ по опазването на държавната тайна в учрежденията, намиращи сена територията на Пазарджишки окръг.

Усилията на състава са насочени към създаване на стройна организация и ред, които да не позволяват да изтича поверителна информация по различни канали към противника.

С какво се характеризира оперативната обстановка в Па-

Из архивите на ДС

зарджишки окръг по линия на държавна тайна?

Окръгът ни заема стратегическо разположение на територията на нашата страна. През него минава международния път № 5, свързващ Западна Европа с Близкия и Средния изток. Ежегодно се увеличава с хиляди броя на гражданите от капиталистически и развиващи се страни, преминаващи транзитно или посещаващи окръга ни като туристи, гости, специалисти.

На територията на окръга ни има редица крупни икономически обекти от национално значение като: МК "Оптикоелектрон" - Панагюрище, АЗ "М. Шаторов", МОК"Медет", ЗММ"Металик", СККИ"К. Русинов", Завод за магнитни дискове, Завод за стоманени тръби - гр.Септември, Завод за микробиални препарати - гр. Пещера и други. Голяма част от тяхната продукция е предназначена за износ. В много от тях е доставено западно оборудване или във връзка с реконструкция и модернизация се внася или предстои да се внася такова.Това обуславя регулярните посещения на западни специалисти и търговци в тези обекти.

На територията на окръга ни са дислоцирани също така 7 военни поделения от I и II група, 8 други, т. нар. нормални поделения, а така също и 4 мобилизационни бази на военните.

Управлението ни разполага с проверени данни за проявяван интерес от противника, главно от разузнавателните органи на Гърция и Турция, по въпроси от икономически характер - за АЗ"М.Шаторов", МОК"Медет", Завода за микробиални препарати - Пещера, ЗММ "Металик" /обем на продукция, за кого е предназначена, къде се изнася, колко хора работят, какво е оборудването, какво се прави

Из архивите на ДС

за модернизация на производството, връзките с други страни от СИВ и пр./ Във военната област турските разузнавателни органи се интересуват от военните поделения в района на Батак, Брацигово, Картела.

На територията на окръга ни са обявени за режимни I група - 3 обекта /МК"Оптикоелектрон, Завод за магнитни дискове и рудник "Селище" - от системата на редки метали/ и II група - 12 обекта.

Трябва да отбележим, че изготвеният списък следва да се поднови, да се утвърди, съгласно изискванията и изпрати на отдел 13-ВГУ, като в него се включат военните обекти, а и други обекти, в които има концентрация на материали от поверителен характер /Териториално-изчислителния център, Завод "Т. Каблешков" - Панагюрище/.

Планирането на работата на ОРОН, провеждащ официалния контрол по линия на държавна тайна досега ставаше в общия план на о тделението. В об щия план се залагаха и мероприятия за контраразузнавателната работа на оперативния състав от отде лението по линия на държавна тайна.

Отчитането на работата по линията също ставаше в рамките на годишния отчет за цялостната контраразузнавателна работа на отделението.

От 1981 година работата ни по линия на държавна тайна ще се извършва по отделен план, като в края на годината ще се изпрати и отчет за неговото изпълнение в отдел 13 - ВГУ.

Общият брой на обектите, в които се работи с поверителни

Из архивите на ДС

817

материали на територията на окръга ни е 105.

Главно внимание се обръща на оперативната работа в най-важните обекти, където е съсредоточена значителна по обем и важност секретна информация, която има решаващо значение за сигурността и отбраната на страната.

През 1980 година бе извършена проверка за състоянието на работата по линия на ДТ от представител на отдел 13 - ВПУ.

През същата година, в ръководството на отдел 13 - ВПУ, бе заслушана информация от началника на отделение "Икономическо"-ДС - Пазарджик за организацията и състоянието на цялостната агентурно-оперативна работа и осъществяването на официалния контрол по опазването на държавната тайна в обектите на територията на Пазарджишки окръг.

В резултат от проверката и заслушването бе дадена положителна оценка за нашата работа по линията, като същевременно бяха констатирани редица съществуващи слабости и пропуски, бяха направени редица ценни препоръки и набелязани конкретни мероприятия, чието изпълнение ще гарантира постигането на още по-добри резултати.

Какво бе извършено през изтеклата 1980 година по контраразузнавателното обезпечаване и официалния контрол по линия на ДТ от оперативния състав на отделението.

От общия брой на агентурата, водеща се в отделението /110/, 2 агенти се водят по линия на ДТ, а с възможности да решават задачи по тази линия разполагат още 17 агенти, от които 7 в МК "Оптикоелектрон", 4 в Завода за магнитни дискове и 6 в други

Из архивите на ДС

818

икономически обекти.

През изтеклата 1980 година няма извършена вербовка на агент по линия на ДТ.

Освен това в режимните обекти имаме изграден апарат от ДЛ - ЗМД - 16, МК "Оптикоелектрон" - 6.

Трябва да признаем, че поставянето на конкретни задачи на агентурата по ДТ е ставало епизодично - по конкретни поводи, а не е повседневно задължение на оперативния състав.

През 1980 година, както и през последните години, не сме получавали и не сме работили по сигнали за изтичане на ДТ, за подозрителни контакти или за проявен стремеж към достъп до данни и сведения от поверителен характер.

В един от обектите, включен в списъка на тези, произвеждащи изделия на отбранната промишленост през 1977 година бе водена ОП на западногермански специалист от фирмата "Вилхелм Лоо /ФРГ/ Същата през 1978 година бе изпратена на СГУ и понастоящем чуждестът се води там на групова разработка.

В работата ни по официалния контрол по опазването на държавната тайна през 1980 год. бяха извършени 6 проверки в обекти, в които се работи с поверителни материали. Проверките са извършени от ОРОН, отговарящ за официалния контрол и констатациите са, че няма пропуски в режима по съхранението и работата с поверителни материали.

Редно е все пак да отбележим, че незначително бе участието на оперативните работници, обезпечаващи в контраразузнавателно отношение обектите, в процеса на подготовката и извършването на те-

Из архивите на ДС

819

зи проверки.

Освен, че броят на извършените официални проверки през годината е малък, на лице са и редица слабости, допускани при тяхното извършване, констатирани при проверката и на които ни бе обърнато сериозно внимание:

- Не се спазва редът за докладване на протоколите от извършените официални проверки - най-напред на ръководството на управлението и след това екземпляр на ръководството на съответния обект;

- В някои случаи неправилно бяха извършвани вътрешни проверки, като за член на комисията е включван ОР, обслужващ обекта;

- Не на всички обекти на територията на окръга, в които се работи с поверителни материали, има изпратени номенклатурни списъци при нас.

В обектите, в които се работи с поверителни материали, общият брой на лицата, за които сме дали допуск за работа с такива материали е 1324.

Само през 1980 година сме дали допуск за работа с поверителни материали на 130 лица. През годината нямаме случай да сме отказали такъв допуск на лице, предложено неподходящо по политически или други съображения.

В тази връзка трябва да подчертаем, че особено след извършената ни проверка от отдел 13-ВГУ по-голямо внимание се отделя от наша страна и се вземат мерки, след преценка, за намаляване броят на длъжностите предоставяни ни за даване допуск в номен-

Из архивите на ДС

820

клатурните списъци на отделните учреждения. В редица случаи тези списъци необосновано се разширяват и в тях се включват лица, за които не е необходимо и целесъобразно да се дава допуск за работа с поверителни материали.

В този аспект стои о ткрит пред нашия състав и въпроса за извършване проверка и вземане мерки за спазване предявяваните изисквания, тъй като разполагаме с данни, че в някои от учрежденията работят с поверителни материали лица, за които въобще не е искано издаването на допуск.

През годината особено внимание бе обръщано на работата по опазването на държавната тайна в режимните обекти на територията на окръга ни.

Наред с контраразузнавателното им обезпечаване усилията ни бяха насочени към усъвършенствуване изградената пропускателна система в тези обекти и пресичане каналите и пътищата за изтичане на държавна и служебна тайна. Специално внимание бе обърнато върху подобряване на работата ни по гражданите на капиталистически страни посещаващи служебно тези обекти.

От извършените през годината комплексни проверки в тези обекти бяха направени редица изводи и набелязани конкретни мероприятия за отстраняване на съществуващи слабости и пропуски.

Общият извод е, че нашата работа поопазването на ДТ в тези обекти е поставена на добра основа, изградена е правилна организация, но е необходим системен и действен контрол. Показателен в това отношение е единствения констатиран през годината неприятен случай на небрежно отношение в работата с поверителни ма-

Из архивите на ДС

821

териали.

Зам.директорът по техническите въпроси на МК"Оптикоелектрон" - Панагюрище допусна поверителен материал да бъде отнесен от комбината в обединението в София. В резултат на енергичните мерки от наша страна случаят бе изяснен за два дни, материалът намерен и върнат.Но този случай, колкото и изолиран да е като явление, потвърждава извода, че е необходимо от наша страна да се упражнява непрестанен контрол върху задължителното спазване на изискванията за работа с поверителни материали, за да не съществуват условия за изтичане на държавна и служебна тайна.

Не е на необходимото ниво през изтеклия период работата ни по обкръжението на режимните обекти.

Макар и да не са получени досега данни за подозрително поведение и контакти на специалисти и работещи в тези обекти, непълно е използуването на наличните сили не само на о тделение "Икономическо"ДС , но и на другите оперативни отделения и служби за осъществяване на пълно оперативно наблюдение върху тях.

От изложеното до тук може да се направи извода, че работата ни по линия на държавна тайна е правилно организирана. Необходимо е както ОРОН, отговарящ за официалния контрол , така и оперативните работници, обезпечаващи в контраразузнавателно отношение обектите на икономиката да изучат обстойно новите нормативни документи свързани с работата по ДТ и да се съобразят с изискванията в тях в ежедневната си дейност.

Из архивите на ДС

Издигането на по-високо ниво плановостта в работата по линия на държавна тайна през 1981 година, както и непрестанния контрол и помощ от страна на ръководството на отдел 13-ВГУ са гагаранция за издигане работата ни по тази линия на нивото на повишените изисквания, които се предявяват пред органите на ДС.

ОТПЕЧАТАНО В 2 ЕКЗ.
№ 1 - ВГУ-13-ДС
№ 2 - подп. Динков
Изп./нап. - Динков
14.01.1981 г.Пз-к

16.01.81
14с-1°

НАЧАЛНИК ОКРЪЖНО У-НИЕ МВР
ПОЛКОВНИК:
/О. Пчелински/

3.1

СЕКРЕТНО!

Екз.№___

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Министерство на вътрешните работи
ПОДЕЛЕНИЕ 72000
Рег. № 1350 Екз. № 2
28.1 1981 г.
СОФИЯ

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
ДР. СТАНКО ТОДОРОВ

Д О К Л А Д

от ДИМИТЪР СТОЯНОВ – министър на вътрешните работи

ДРУГАРЮ ТОДОРОВ,

С чл. 2, ал. 5 на Постановление № 30 на Министерския съвет се задължава министърът на вътрешните работи в тримесечен срок да внесе за утвърждаване от Министерския съвет Наредба за опазване на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация. Срокът за изпълнението на задачата поради организационни причини е продължен от Министерския съвет до 30.I.1981 г.

Изготвеният проект има за цел да създаде организация и ред в дейността по изпълнението на партийните и правителствени решения по опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация, без да се ограничава тяхната инициатива и творческа дейност.

2

Регламентирани са задачите, правата и организацията на работата на Управлението за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация при Министерския съвет, като особено внимание е отделено на функциите по ръководството, оказването на помощ и контрола за недопускане разгласяването на държавна и служебна тайна чрез средствата за масова информация.

Конкретизирани са задачите на министерствата, другите ведомства, народните съвети, обществените, стопанските и научните организации, както и на съответните длъжностни лица по опазването на държавната и служебна тайна в средствата за масова информация.

Съществен нов момент в проекта е уреждането правомощията на отговарящите за опазването на държавната и служебна тайна лица при обединяването на тяхната дейност. Възлага им се да изпълняват задачите си и под ръководството на органите на Министерството на вътрешните работи, с цел внасяне на единство в организацията и контрола на цялостната дейност по опазването на държавната и служебната тайна. Засилена е личната отговорност на съответните ръководители, като им се възлага да създават необходимата организация за недопускане изтичането на данни, съставляващи държавна или служебна тайна и да упражняват системен контрол по състоянието на работата в поверените им ведомства, организации и средства за масова информация.

Приложение: проект на наредба, маш. № 186

МИНИСТЪР: п/ Д. Стаянов/

Отп. в 2 екз.
№ 1 – Ст. Тодоров
№ 2 –КД
Изпълнител: Ст.Стефанов
Написала: В. Чорбова–185
27.01.1981 г.

3

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ПОВЕРИТЕЛНО!
Екз.№ ____
ПРОЕКТ

Н А Р Е Д Б А

ЗА ОПАЗВАНЕ НА ДЪРЖАВНАТА И СЛУЖЕБНАТА ТАЙНА В СРЕДСТВАТА ЗА МАСОВА ИНФОРМАЦИЯ В НР БЪЛГАРИЯ

Г л а в а п ъ р в а

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Тази наредба определя задачите и организацията на работата по опазване на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация и има за цел да осигури компетентното изпълнение на партийните и правителствените решения по опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация, без да се ограничава тяхната инициатива и творческа дейност в осъществяването на партийната политика, държавния и обществения живот.

Чл. 2. Дейността по опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация се организира и провежда въз основа на решенията на ЦК на БКП, зако-

ните и другите актове на Държавния съвет и на Министерския съвет.

Чл. 3. Министрите, ръководителите на другите ведомства, председателите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети и на Столичния народен съвет, ръководителите на обществените, стопанските, научните организации и на средствата за масова информация носят лична отговорност за организацията и състоянието на работата по опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация.

Чл. 4. /1/ Ръководството, контролът и оказването на помощ за опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация се осъществява от Управлението за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация при Министерския съвет (за краткост "управлението") в рамките на определената му компетентност.

/2/ Управлението изпълнява възложените му задачи чрез съответните ръководители и назначените от тях длъжностни лица (отговорници) по опазване на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация, чрез привличане при необходимост на специалисти-консултанти, чрез назначаване на експертни комисии и други.

Чл. 5. /1/ Обект на контрол по опазване на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация са:

1. ежедневният и периодичният печат (централните, ведомствените и местните редакции и издателства);

Из архивите на ДС

827

2. излъчваните програми на Българската телевизия и Българското радио;

3. материалите на БТА и агенция "София-прес";

4. продукцията на Българската кинематография и на Българската фотография.

/2/ Контролът за недопускане разгласяването на държавна и служебна тайна се осъществява съгласно утвърдените списъци за фактите, сведенията и предметите, съставляващи държавна и служебна тайна.

/3/ Не подлежи на контрол класическата литература, преводната литература и литературата, която е преглеждана и се преиздава без изменение.

Чл. 6. /1/ Дейността, формите и методите на работа на управлението и на другите органи по опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация не се разгласяват по какъвто и да било начин.

/2/ Управлението осъществява своята дейност в тясно взаимодействие и координация с Министерството на вътрешните работи, а по въпросите от военен характер - и с Министерството на народната отбрана.

/3/ Управлението поддържа контакти със сродни органи от социалистическите страни, с които провежда консултации и обмяна на опит с цел усъвършенстауване организацията на работата.

Чл. 7. Дейността на управлението се контролира от заместник-председател на Министерския съвет.

Из архивите на ДС

828

6

Глава втора

ЗАДАЧИ, ПРАВА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТАТА НА УПРАВЛЕНИЕТО ЗА ОПАЗВАНЕ НА ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА В СРЕДСТВАТА ЗА МАСОВА ИНФОРМАЦИЯ ПРИ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

Чл. 8. За изпълнение на функциите по ръководството, контрола и оказване помощ в дейността по опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация, управлението изпълнява следните основни задачи:

1. осъществява последващ контрол на отпечатаните или излъчените от средствата за масова информация материали;

2. извършва предварителен контрол на някои по-важни материали по указание на правителството или по своя преценка;

3. взема мерки за предотвратяване разгласяването на сведения, съставляващи държавна и служебна тайна, чрез средствата за масова информация;

4. дава указания и оказва помощ на ръководителите на средствата за масова информация по организацията на работата за осъществяване на предварителен контрол на материалите, предназначени за публикуване или излъчване, за да не се допусне разгласяване на сведения, съставляващи държавна или служебна тайна;

5. провежда разяснителна и друга профилактична дейност по опазването на държавната и служебната тайна, подпомага ръководителите и длъжностните лица в средствата за

масова информация при изучаването на нормативните актове в тази насока и периодически запознава ръководните редакционни работници с данните, които съставляват държавна и служебна тайна;

6. осъществява ръководството, оказва помощ и контролира длъжностните лица по опазване на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация с оглед качественото извършване на предварителния контрол;

7. дава консултации по въпросите, свързани с опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация.

Чл. 9. При обединяване на дейностите по опазването на държавната и служебната тайна в изпълнение на чл. 4, ал. 2 от Постановление № 30 на Министерския съвет от 1980 г. в системата на министерствата, другите ведомства, окръжните народни съвети, обществените, стопанските и научните организации, длъжностните лица, отговарящи за опазване на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация, работят под методическото ръководство, контрола и помощта на управлението. Те могат да изпълняват и други задачи по опазване на държавната и служебната тайна под ръководството на компетентните органи.

Чл. 10. Когато се установи, че са подготвени или публикувани материали с формулировки, които представят в превратна светлина марксистко-ленинската идеология, политиката на БКП или на правителството, управлението своевременно информира съответните партийни или държавни органи.

Чл. 11. Управлението има право:

1. да получава безплатни екземпляри от всички печатни издания на средствата за масова информация. Такова право имат и отговорниците при съответните окръжни народни съвети за изданията на територията на окръга;

2. да изисква заключения от министерствата, другите ведомства, научноизследователските институти и други по отделни въпроси, свързани с опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация;

3. да дава нареждания за спиране разпространението на издания, в които се съдържа държавна или служебна тайна.

Чл. 12. За изпълнение на възложените му задачи, управлението създава необходимата организация на работа, като:

1. осъществява своята дейност по годишни и други планове;

2. провежда мероприятия за повишаване квалификацията, бдителността и личната отговорност на длъжностните лица, отговарящи за опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация - курсове, семинари, съвещания, обмяна на опит и други;

3. обобщава констатираните случаи на разгласена държавна или служебна тайна в средствата за масова информация, прави анализи и изводи и предлага мерки за подобряване работата в тази насока;

4. анализира получаваните отчети, справки, информации относно опазването на държавната тайна в средствата за масова информация, извършва системни проверки и оказва помощ

на място с цел усъвършенствуване на работата;

5. ежегодно и при необходимост изработва информации и други документи за състоянието на дейността по опазване на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация в страната, излиза с мнения и прави предложения за нейното подобряване и усъвършенствуване;

6. в управлението се организира деловодство, което води отчета и съхраняването на входящата и изходящата кореспонденция, картотека на констатираните нарушения, на длъжностните лица по опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация и отчет на информационно-справочната литература.

Глава трета

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА МИНИСТЕРСТВАТА, ДРУГИТЕ ВЕДОМСТВА, ОКРЪЖНИТЕ НАРОДНИ СЪВЕТИ, ОБЩЕСТВЕНИТЕ, СТОПАНСКИТЕ И НАУЧНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ, СРЕДСТВАТА ЗА МАСОВА ИНФОРМАЦИЯ И НА ДЛЪЖНОСТНИТЕ ЛИЦА ПО ОПАЗВАНЕТО НА ДЪРЖАВНАТА И СЛУЖЕБНАТА ТАЙНА В СРЕДСТВАТА ЗА МАСОВА ИНФОРМАЦИЯ

Чл. 13. Министрите, ръководителите на другите ведомства, председателите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети и на Столичния народен съвет, ръководителите на обществените, стопанските, научните организации

Из архивите на ДС
832

и на средствата за масова информация:

1. организират провеждането на предварителен контрол на подготвените в поверените им ведомства или подведомствени организации материали за отпечатване или излъчване чрез средствата за масова информация, за да не се допуска издаването на държавна или служебна тайна;

2. осигуряват систематичното изучаване на нормативните актове и другите документи по опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация;

3. след съгласуване с управлението при Министерския съвет откриват и закриват при необходимост щатни длъжности, назначават и възлагат със заповед задачи на отговорни и компетентни длъжностни лица по опазване на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация и в зависимост от обема на работата определят размера на допълнителното им месечно възнаграждение съгласно чл. 49, буква "е" от Постановление № 75 на Министерския съвет от 24 ноември 1977 г.

Чл. 14. /1/ Министрите, ръководителите на другите ведомства, на обществените, стопанските, научните организации и други учреждения, които организират или техни представители участвуват във вътрешни и международни изложения, панаири, симпозиуми, конгреси, конференции, в извършване на книгообмен, изпращане на литература, научни съобщения, телевизионни програми, филми и други, са задължени да установят строг ред и система на контрол с оглед да не се допуска разгласяване на факти, сведения, научни постижения и други

Из архивите на ДС
833

данни, които съставляват държавна и служебна тайна.

/2/ При разработването на научни трудове, дипломни работи, дисертации, справочници, бюлетини, учебници, учебни пособия и други ведомствени издания и материали, съответните ръководители носят отговорност и вземат мерки за опазването на държавната и служебната тайна.

/3/ Забранява се изпращането зад граница на научни трудове, данни, изследвания, наблюдения и други, без писмено разрешение от съответния министър или ръководител на ведомството или от упълномощено от него длъжностно лице.

/4/ Контрол и помощ по предходните алинеи се осъществява от съответните компетентни органи.

Чл. 15. Ръководителите на средствата за масова информация са длъжни:

1. да създават необходимата организация и упражняват системен контрол за недопускане разгласяването на държавна и служебна тайна от поверените им средства;

2. при констатиране на нарушения да вземат неотложни мерки за изясняването им и за търсене на съответна отговорност от нарушителите, за което се уведомява управлението.

Чл. 16. Ръководствата на министерствата и другите ведомства, на окръжните народни съвети, обществените, стопанските, научните организации, на средствата за масова информация при необходимост могат да назначават експертни комисии от висококвалифицирани специалисти, които имат разрешение за работа със съответните по степен на поверителност материали, за разглеждане и даване на заключение относно

Из архивите на ДС

834

предаване за публикуване или излъчване на материали.

Чл. 17. Материалите, предназначени за отпечатване или излъчване чрез средствата за масова информация, следва да се придружават от мнение на съответното ведомство, че не съдържат сведения, съставляващи държавна или служебна тайна.

Чл. 18. Ръководителите на полиграфическите комбинати, печатниците и печатните бази организират отпечатването на материали, на които е отразено или в съпроводителните писма е посочено, че не съдържат сведения, съставляващи държавна или служебна тайна.

Чл. 19. Длъжностните лица, отговарящи за опазване на държавната и служебната тайна,в средствата за масова информация:

1. извършват предварителен контрол, като преглеждат своевременно предоставените им за обнародване или излъчване материали, отстраняват задължително данните и сведенията, които съставляват държавна или служебна тайна, уведомяват за това ръководителите на ведомствата, след което дават писмено разрешение за публикуването или излъчването им;

2. извършват последващ контрол на публикуваните, отпечатаните и излъчените материали в средствата за масова информация;

3. водят отчет на постъпилите и прегледаните материали, както и на предотвратените и допуснатите нарушения и на взетите мерки в това отношение;

13

4. изготвят информации, анализи и други документи за организацията и състоянието на работата по опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация и да правят предложения за нейното подобряване. След утвърждаването им от съответните ръководители един екземпляр от тези документи се изпраща на управлението.

Чл. 20. При допуснати нарушения в дейността по опазването на държавната и служебната тайна длъжностните лица по опазване на държавната и служебната тайна предлагат на ръководителите на съответните ведомства, организации и на средствата за масова информация да спират издаването или да изземват отпечатаните екземпляри и да вземат отношение към виновните лица, за което уведомяват управлението.

Чл. 21. Длъжностните лица по опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация носят съответна отговорност за несвоевременното и некачествено изпълнение на своите задължения и за допускане разгласяване на държавна и служебна тайна по тяхна вина.

Чл. 22. Длъжностните лица по опазване на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация от министерствата, другите ведомства, окръжните народни съвети, стопанските организации и централните средства за масова информация ръководят дейността на подведомствените звена и им оказват необходимата помощ.

Из архивите на ДС

836

14

ДОПЪЛНИТЕЛНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Планове, отчети, доклади, информации и други документи, свързанисс дейността по опазването на държавната и служебната тайна в средствата за масова информация, се изготвят, отчитат и съхраняват по реда, определен в Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна в НРБ, приет с постановление № 30 на Министерския съвет от 4 юни 1980 г.

§ 2. При допуснато отпечатване на материали, съдържащи държавна или служебна тайна, нареждане за изземване или спиране разпространението им могат да издават министрите, ръководителите на другите ведомства, председателите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети, ръководителите на средствата за масова информация и началникът на управлението.

§ 3. Всички материали, в които се установи, че е разгласена държавна или слушебна тайна, се съхраняват за срок, в които наказателното преследване се изключва по давност. Екземпляр от тях задължително се изпраща на управлението.

§ 4. Управлението в рамките на своята компетентност може да издава инструкции, окръжни и да дава указания, които са задължителни за органите и длъжностните лица, работещи по опазването на държавната и слушебната тайна в средствата за масова информация.

§ 5. /1/ За неизпълнение или нарушаване на тази наредба и на други нормативни актове по опазване на държавната

Из архивите на ДС

и служебната тайна в средствата за масова информация от виновните лица се търси съответна дисциплинарна отговорност и се вземат мерки за подобряване на работата.

/2/ При извършване на престъпления против държавната или служебната тайна се уведомяват съответните компетентни органи за разследване и търсене на наказателна отговорност.

§ 6. Контролът по изпълнението на тази наредба се възлага на Управлението за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация при Министерския съвет.

§ 7. Тази наредба се издава въз основа на чл. 3, ал. 5 от Постановление № 30 на Министерския съвет от 4 юни 1980 г.

Наредбата е утвърдена с
.....
на Министерския съвет от
..... 1981 г.

Отп. в 2 екз.
№ 1 – Министерски съвет
№ 2 – КД
Изпълнител: Ст. Стефанов
Написала: Чорбова–186
27.01.1981 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3.7

№ по ред	Прояви, насочени срещу държавната тайна	Изяснени сигнали					
		1978	1979	1980	Всичко	Дял в %	Получени от аг.
1.	Разгласяване на ДТ поради бъбривост, самонадеяност и др.	2	2	2	6	7,6	1
2.	Установени липси на поверителни документи	5	7	4	16	20.3	-
3.	Неправилно съхранение на поверителни документи и незасекретяване на поверителни данни	4	2	5	11	13,9	2
4.	Неправилно съхранение на секретна промишлена продукция, производствен брак и отпадъци	2	3	3	8	10,1	4
5.	Неправилно размножаване на поверителни документи	3	3	2	8	10,1	2
6.	Неправилно пренасяне на поверителни документи и използване средствата за кабелна и радиовръзка	1	4	4	9	11,4	2
7.	Лабилен пропускателен режим в обектите на специалното производство, лошо съхранение на служебни пропуски	3	1	-	4	5.1	-
8.	Работещи с поверителни материали или в режимни обекти,поддържащи близки връзки с кап. граждани.	-	4	3	7	8,9	3
9.	Опити за придобиване на сведения, представляващи държавна тайна чрез анкети, снимки и др.	1	1	2	4	5,1	1
10.	Други случаи	3	3	-	6	7,6	-
	ВСИЧКО:	24	30	25	79	100	15

Разпределение на изяснените сигнали за престъпления против държавната тайна

Из архивите на ДС

 248

ПРИЛОЖЕНИЕ 3.7.А.

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ИЗЯСНЕНИТЕ СИГНАЛИ ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА (1978-1980 г.)

1. Установени липси на поверителни документи

Вид и характер на документите: планове за производство на секретна продукция, технологична документация и протоколи за изпитания на специални изделия, доклади по организиране на специалното производство, нормативен документ за принципите на международната специализация и кооперирание при производство на военна техника, баланси за количествата олово и цинк, произведени в ОЦЗ - Кърджали, парола за привеждане на транспортен обект в бойна готовност и т.н.

Места на произшествията: Министерство на машиностроенето, Министерство на електротехниката и електрониката, Дирекция по опазване на земните недра и СККИ "Зебра" - София, ДСО "Цветна металургия" - Кърджали, Радио-изотопна лаборатория - Стара Загора, Строително-монтажен комбинат - Габрово, Жп управление - Пловдив и Вагонно депо "Надежда" - София.

Характерен пример:

През 1979 г. в Министерството на електрониката и електротехниката са били загубени 7 поверителни документи, единият от които доклад, разкриващ

Из архивите на ДС
840

месторазположението и наименованията на редица заводи и институти, в които се предвижда да бъде организирано специално производство и се посочват източниците, от които ще бъдат доставени съответните технологии.

2. Неправилно съхранение на поверителни документи и незасекретяване на поверителни данни.

Места на произшествията: Институт по радиоелектроника – София, МК "Е. Стайков" – Лясковец, Завод за ядрени прибори – Плевен, Завод № 3 при МК "Балкан" – Ловеч.

Характерни примери:

а/ В средата на февруари 1979 г. стаята на Специалния отдел в Института по радиоелектроника в Института по радиоелектроника е стояла отключена в продължение на ден и половина, през което време началникът на отдела е бил в командировка.

б/ На 17 юли 1980 г. в секретна секция на Завода за ядрени прибори, Плевен не е била върната папка с документация на строго секретно изделие. При извършване на щателна проверка същата е била открита в бюрото на един от конструкторите. Подобен случай в същия завод е имало и на 18 ю ни 1980 г., когато папка със секретни материали е била открита в едно свободно бюро чак на следващия ден.

Из архивите на ДС
841

3. Неправилно съхранение и превозване на секретна промишлена продукция, производствен брак и отпадъци от секретни изделия

Места на проишествията: Завод за електронна и слаботокова техника – София, МК "Е. Стайков" – Лясковец, Завод "Дунарит" и завод "Н. Киров" – Русе, Цех № 50 на Електрокарен завод "Вит" – Плевен.

Характерни примери:

а/ На площадката за отпадъчни материали в Електрокарния завод – Плевен, лице, нямащо допуск за работа с поверителни материали, е намерило и предало в администрацията секретно изделие (детонатор), произведено в Цех № 50 на същия завод. Изделието е останало при експедицията на бракувани такива.

б/ В Завод "Найден Киров" – Русе изделията, произвеждани в специалния цех на завода се изпитвали в общата електроизпитателна станция от лица, нямащи допуск до работа с поверителни материали и без да се вземат специални мерки за опазване на секретността.

в/ При преминаване на омнибусен вагон от СССР за наше поделение е била разпломбирана каса със строго секретни детайли за изделие "Весна". Детайлите са разопаковани и вероятно преснимани.

71 151

4. Неправилно размножаване на поверителни материали

Места на извършване: Комбинат за радиотехническа апаратура – В. Търново, Градски народен съвет – Перник, Териториален електронно-изчислителен център – Пловдив.

Характерни примери:

а/ Главният архитект на Градския народен съвет – Перник Коце Коцев се опитал да преснеме поверителни картни листове в едно обикновено фотоателие в Перник.

б/ В Комбината за радиотехническа апаратура – Велико Търново сгрешените копия и чернови от поверителни документи не се унищожавали, а се изхвърляли в кошчетата за буклук. По телефона и телекса също се водели разговори на открит текс С целия колектив е проведена групова профилактична беседа.

5. Неправилно пренасяне на поверителни документи и използване средствата за кабелна и радио връзка.

Места на извършване: ИСО "Техноимпорт", Геоложки проучвания и"Енергопроект" – София, Минна промишленост – Михайловград, СПГ "Спектър" – Сливен, "Агропромпроект" – Габрово, Специална дирекция "Агрокомплект" – Силистра.

Характерни примери:

а/ Главният специалист на ИСО "Техноимпорт" – София Тодор Вълканов на 12 април 1980 г. полу-

чил от поверителната служба 6 секретни документа, които отнесъл в дома си, а след това заминал с тях на съвещание по линия на СИВ в Полша. Във Варшава съхранявал материалите в хотела. Съдържанието на материалите включва програма на МВТ за кооперране със страните от СИВ по оказване съдействие на развиващите се страни за периода 1981-1985 г., секретни протоколи и информации от съвещания във Варшава и Берлин.

б/ Поради проявена престъпна небрежност, през януари 1980 г. началникът на ОМТС при СПГ "Спектър" - Сливен Господин Светлински изпратил телекс с поверително съдържание, вместо до наше ведомство, до западногерманската фирма "Тисен".

6. Лабилен пропускателен режим в обектите на специалното производство и лошо съхранение на служебните пропуски

Места на произшествията: НПК "Вапцаров" - Плевен,
ЗПЧ "Импулс" - Габрово, МЗ "И. Йонков" - Трявна.

Характерни примери:

а/ При обиск в дома на криминален престъпник в Трявна е открит валиден пропуск на лице, галванотехник в ЗПЧ "Импулс" - Габрово.

б/ При провеждане на М-"Вихрен" е прихванато писмо, в което е открит пропуск за специалното производство на МЗ "Й.Йонков" - Трявна, който югославски гражданин изпраща на собственичката му.

Из архивите на ДС
844

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 24.06.2011г. Секретар:

253

в/ Служител от специалния отдел на НПК "Н.Й.Вапцаров" – Плевен издал пропуски за посещение на режимен обект на лица от други предприятия, несъгласувани с органите на МВР за работа с поверителни материали.

7. Лица, работещи с поверителни материали или в режимни обекти, поддържащи близки връзки с граждани от капиталистически страни

Места на работа на такива лица: ДСО "Черна металургия" и Институт по черна металургия – София, обект "Герзовица" на ДСО "Редки метали" – Смолян, Рудник "Сборище" при ДСО "Редки метали" – Бухово.

Характерни примери:

а/ Служителят в ДСО "Черна металургия" поддържа анонимна кореспонденция с леля си от Виена, чийто адрес е ползван от американското разузнаване като пощенска кутия.

б/ , работещ в режимния обект "Герзовица" към ДСО "Редки метали" – Смолян, бил посетен от две гръцки гражданки, негови далечни роднини. Последните проявили интерес към промишлеността в Смолян: обекти, местонахождение, производство. Джиджов наивно им отговарял точно на въпросите.

Лицето е профилактирано.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

5

СТРОГО СЕКРЕТНО!

М.В.Р.
РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ
№ 2454 ВЪХОД 2
14.10.81 г.
ЕЛХОВО

Кем л.д. 17.10.1981 г.

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Състоянието на агентурно-оперативната работа по линия на "Държавна тайна" в отделение ДС гр. Елхово за периода от 02.01.1981 година до 30.09.1981 година.

В района, обслужван от отделение ДС гр. Елхово има 30 учреждения, предприятия и стопански организации, които работят с поверителни материали. През 1966 година в отделение ДС гр. Елхово е открито литерно дело по линия на "Държавна тайна" за концентриране, систематизиране и анализ на всички материали за лица, работещи с факти и сведения и предмети, съставляващи държавна тайна.

По линия на "Държавна тайна" в отделението работят всички оперативни работници в обектите и територията, която обслужват.

Официалния контрол, който оказват, се състои в разясняване на ръководните нормативни документи и инструкцията на държавната тайна. Оказват методическа помощ и контрол по работата и съхранението на материалите, представляващи държавна тайна, оборудването на канцеларните, воденето на отделните дневници и други.

С лицата, водещи поверителните преписки и имащи достъп до поверителни материали, са провеждани профилактични беседи от оперативните работници за работата и съхранението на поверителните материали.

През 1981 година съгласно Инструкцията за работа по опазване на държавната тайна, обявена със заповед № 5980/16.10.1970 година, е даден допуск до работа с поверителни материали на 7 лица. За същите е искано писмено съгласие от съответните инстанции. На едно лице е отказано допуск за работа с поверителни материали.

Из архивите на ДС

846

КРДОПБГДСРБНА
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата: Подпис: Секретар:

В предприятията, работещи с поверителни материали има изготвени номенклатурни списъци за длъжностите, които се полага да работят с такива материали, които са съгласувани с Районно управление МВР Елхово.

През 1981 година са извършени 3 проверки, въз основа на които са съставени протоколи. Проверки са извършени в АПК "Н.Пехливанов" и ОНС гр. Болярово и на всенния отчет в кметството в с. Лесово. Освен горепосочените проверки са извършени и други проверки без изготвяне на протокол, при които е проверено състоянието на работата и са дадени устни указания. Такива проверки са извършени в завод "Елпром", ЗХЕ "Г.Димитров, ВОБ Елхово, АПК "Ангел Вълев" Елхово, ХМТС Бояново, рудник Лесово, кметствата в селата Раздел, Маломирово, Гранитово и Бояново, Вълен, Мамарчево, Г.Крушево, Ст.Караджово и Попово.

От извършените проверки са констатирани следните слабости при воденето и съхраняването на секретните документи:

- за някои от лицата, работещи с поверителни документи няма изпратени в РУ МВР Елхово лични формуляри, характеристики, автобиографии и лични картони обр. 10. Нямат оформени лични дела, съгласно т. 5 и 10 и приложение № 1.

- не се запознават всички с правилника по опазване на държавната тайна.

- някои от писмата не се завеждат като поверителни въпреки, че са от такъв характер.

- допуска се в стаята, където се работи с поверителни материали да има настанени и други служители.

- не навсякъде има оборудвани каси с печат за съхранение на поверителните документи.

При извършените проверки са дадени указания за изправяне на слабостите и са посочени срокове за тяхното изпълнение.

През 1981 година отделението не са водени сигнални преписки по линия на държавна тайна. На сигнал е воден и профилактиран за "Противодържавна агитация и пропаганда" Петко Иванов Байрактаров - началник щаб ГО в АПК "Н.Пехливанов" гр. Болярово.

В отделение ДС Елхово няма регистрирани агенти по линия на Държавна тайна. В ХМТС с. Бояново има регистриран едно ДЛ. За работа по линия на държавна тайна се разработват задачи на агентите, работещи в съответните предприятия, но по други линии. Това са рез. "Боев", рез. "Граничаров", рез. "Златев", аг. "Иванов", аг. "Славов", аг. "Лесев" и доверените лица

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 14.06.2010г. Секретар:

7

=3=

. От същите са получавани информации за слабости и пропуски по работата с поверителните материали.

През настоящата година в отделението не е разглеждана работата по линия на държавна тайна.

От досегашната работа по линията могат да се направят изводи, че работата е поставена на добра основа. Въпреки, че нямаме агенти, които конкретно да работят по държавна тайна, наличната агентура доловя слабостите и пропуските в тази насока. През тази година няма данни за грубо нарушаване на Правилника за работа с поверителните материали или за изтичане на сведения, представляващи държавна тайна.

Съществуват известни пропуски, свързани с извършването на редовни проверки за състоянието на работата по опазването на държавната тайна в отделните предприятия и учреждения. Не винаги се търси отговорност от отделните ръководители, които въпреки отказа за допуск на дадени лица до поверителни материалид не ги освобождават от тази длъжност.

За по-добрата организация на работа по линия на "Държавна тайна" ще трябва да се обърне внимание на следното:

- да се правят редовно проверки за състоянието на работата по опазването на държавната тайна.

- да се среди за опазването на инструкцията от лицата, имащи достъп до поверителни материали по работа и съхранение на същите.

- на агентурата и доверените лица да се поставят конкретни задачи по лицата, работещи с поверителни материали, за недопускане изтичане на сведения, представляващи държавна тайна.

Отпечатано в 2 екз.
№ 1 III отделение ДС Ямбол
№ 2 ЛД "Държавна тайна"
изпълнил Каменов
нап. Желева-1704
16.10.1981 год.

ИЗГОТВИЛ
РАЗУЗНАВАЧ ОТДЕЛЕНИЕ ДС
СТ.ЛЕЙТ:
(Вл.Каменов)

НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Поверително!
Екз. № 29

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТ
Вх. № 826 / 18.01.82

ИЗВЛЕЧЕНИЕ

от

ПРОТОКОЛ № 3

НА ЗАСЕДАНИЕТО НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

от 12 януари 1982 г.

ВЪПРОСИ НА ДНЕВНИЯ РЕД:	РЕШЕНИЯ:
1. Устна информация от др. Тодор Божинов относно статията „Магнитна памет", публикувана във в. „Работническо дело", бр.6/1982 г.	1. Министрите и ръководителите на ведомствата до края на февруари 1982 г. да обсъдят в колегиумите състоянието по опазването на държавната и служебната тайна и да набележат мярки за строго спазване на законите и правителствените разпоредби и за възпитаване на кадрите както в ръководствата на министерствата и стопанските организации, така и в институтите и предприятията за ликвидиране на възможностите за изтичане на информация с поверителен характер. 2. Другарите Георги Йорданов и Димитър Стоянов, съгласувано с ЦК на БКП, да проведат срещи с главните редактори и ръководителите на средствата за масова информация за мерките, които са

налагат, за строго спазване на изискванията за опазване на държавната и служебната тайна и недопускане накърняването на икономическите и политическите интереси страната.

3. Възлага на министъра на вътрешните работи да направи разследване във връзка с публикуваната във в. „Работническо дело" статия за нарушаване позерителността на решение № 215 на Министерския съвет от 2 ноември 1979 г. и да вземе налагащите се мерки.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ Гриша Филипов

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ Иван Шпатов

Вярно,

НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ
„ОБЩА КАНЦЕЛАРИЯ": /Иван Шолев/

До
Министерствата и другите ведомства

Отпечатано в 1 екз.
Размножено в 40 екз.
Разпратено по списък
Написала: Г.Стефанова

в 2 екз на 19.01.82 г.

16

ДРУГАРЮ МИНИСТЪР,

Във връзка с изпълнението на протоколно решение № 3 на Министерския съвет от 12.I.1982 г.

ПРЕДЛАГАМЕ ръководството на ВГУ:

1. По т. 1. Да прецени в кои министерства да изпрати свои представители, които да вземат участие в подготовката и провеждането на колегиумите им за обсъждане състоянието по опазване на държавната и служебната тайна;

2. По т. 2. Чрез Управлението за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация при МС, ВГУ да Ви предложи въпросите и мерките, които трябва да се обсъдят на съвещанието с главните редактори и ръководителите на средствата за масова информация;

3. По т. 3. ВГУ съвместно с ГСУ да извършат разследване на допуснато нарушаване по поверителността на решение № 215 на МС от 2.XI.1981 г. и до 25 януари 1982 г. да доложат и предложат съответни мерки.

НАЧАЛНИК НА ЦИОУ:

18.1.1982

СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Министерство на вътрешните работи
ГЛАВНО СЛЕДСТВЕНО У-НИЕ
Рег. № II 66 Екз. № 1
22 01 1982 г.
1040 — СОФИЯ

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
Вх. № 1118 от 12.01.1982 г.

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Резултатите от разследването във връзка с публикуваната във в."Работническо дело" статия "Магнитна памет".

В бр.6 от 06.01.1982 година в."Работническо дело" публикува информационна бележка, озаглавена "Магнитна памет", в която се съобщава, че в близко време България ще бъде петата страна, която ще произвежда алуминиеви подложки за магнитни дискови пакети, предназначени за електронната промишленост. Съобщава се също така, че това ще се извършва в Стопанския комбинат "Ст.Стаменов"-Шумен, където вече е започнало проектирането и сключването на договорите за доставка на необходимата техника. Информационната бележка е написана въз основа на данни от официално съобщение на БТА, поместено в бюлетин "Вътрешна информация" от 05.01.1982 година. Съобщението е направил кореспондента на БТА в гр.Шумен - ГАНЧО ВЕЛИКОВ.

С цел изясняване допуснатите нарушения по опазването на държавната тайна, служители на Главно следствено управление и ВГУ извършиха разследване, при което се установи следното:

На 02.11.1979 година МС с поверително решение № 215 възлага на Министерство на металургията и минералните ресурси да организира производството на алуминиеви подложки за магнитни дискове, като за целта отпуска 2,5 млн.валутни лева. Със същото решение задължава Държавния комитет за планиране да осигури през осмата петилетка необходимите средства за внос по II-ро направление на машини, съоръжения, техническа помощ и комплектовка за производство на запомнящи устройства на магнитни дискове и магнитни дискови пакети.

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата: Секретар:

18

Въз основа на посоченото решение на МС, Държавния комитет за наука и технически прогрес, Центъра за ускорено внедряване "Прогрес", Министерство на металургията и минералните ресурси, съвместно с внедрителите - Стопански комбинат за обработка на алуминий -Шумен и ДСО "Изот", изготвят координационна програма за внедряване на изделието. В координационната програма подробно са указани целите, етапите, задачите, органите за ръководство, ресурсите за обезпечаване на производството, в това число и тези по II-ро направление, икономическият ефект и очакваните валутни резултати за периода 1981-1985 година. Програмата е разработена и предоставена на посочените по-горе ведомства като явен документ. Впоследствие всички документи, свързани с изпълнението на програмата, като: доклади, справки, заповеди, протоколи и др., също са движени по явен път.

На 07.11.1980 година е сключен основният договор за доставка на оборудване, техническа помощ, технологична документация и реда за заплащане между американската фирма

като продавач и ВТО "Техника", като купувач. Тъй като крайният продукт, в случая - алуминиеви подложки за магнитни дискови пакети, е ембаргова стока, следвало договора да получи санкция от властите на САЩ. В тази връзка представителите на поискали да не се упоменава изрично в договора "алуминиеви подложки за магнитни дискове", а договора да носи наименование "алуминиеви листа от високомагнезиеви сплави". Обосновали искането си с това, че по този начин ще получат по-бързо необходимото разрешение. Впоследствие обаче, фирмата е успяла да получи въпросното разрешение, без да се променя наименованието на договора. В процеса на подготовката и сключването на договорите, участвуващите в тях специалисти са предупреждавани устно от ръководствата на ведомствата - да не разгласяват извън кръга на сформираните колективи данните по подготовката на производството, тъй като това може да навреди за успешното реализиране на задачата. Цялата документация обаче, е движена като явна.

В изпълнение на договора, през 1981 година са внесени част от основното оборудване и технологията за производството. Получен е телекс от м.януари т.г., с който се иска в най-скоро време да бъдат изпратени специалисти във фирмата , за обучение.

18

Всичко това дало основание на зам.-директора на Стопански комбинат за обработка на алуминий - Шумен, ПЕТЪР ГЕОРГИЕВ, да заяви в интервю пред кореспондента на БТА в Шумен - ГАНЧО ВЕЛИКОВ, че вече е започнало доставянето на необходимата техника и през 1983 година ще отпочне редовно производство на алуминиеви подложки за магнитни дискови пакети. До този момент инж.ГЕОРГИЕВ се е въздържал от даването на подобна информация.

В процеса на разследването се установи също, че подобна по съдържание информация кореспондентът ГАНЧО ВЕЛИКОВ е подал в БТА и на 18.01.1980 година и тя е била публикувана в бюлетина на БТА.

С публикуваната статия в бр.6 от 06.01.1982 година на в."Работническо дело", под заглавие "Магнитна памет", не са разгласени данни, представляващи държавна тайна, поради което няма основание за търсене на наказателна отговорност.

В нарушение на нормативните документи по опазването на държавната тайна, ръководители и длъжностни лица от Държавния комитет за наука и технически прогрес, Центъра за ускорено внедряване "Прогрес", Министерство на металургията и минералните ресурси, Министерство на машиностроенето и електрониката, ДСО "Изот", ВТО "Техника" и Стопански комбинат за обработка на алуминий-Шумен, са създали условия за издаване на държавна тайна. Така например, в основния документ по разработката - Координационната програма, е посочена отпусната валута по II-ро направление, икономическия ефект и очакваните валутни резултати, които по същество представляват държавна тайна и съдържащите ги документи трябва да носят гриф "ПОВЕРИТЕЛНО". Подобни нарушения са допуснати при изработването и движението на доклади, изпращани до председателя на Министерския съвет, в които се обосновават искания за отпускане на допълнителна валута и се дава отчет за изразходваната такава, но тези въпроси са движени също по явен път.

Нарушение на постановление № 31 на МС от 31.08.1981 год. и утвърдената с него Наредба са допуснали ръководителите и длъжностните лица от Стопанския комбинат за обработка на алуминий-Шумен, БТА, редакцията на в."Работническо дело" и полиграфическия комбинат "Д. Благоев", които са публикували и отпечатали материали в средства за масова информация, без същите да са прегледани и да е удостоверено

20

писмено, че не съдържат данни, съставляващи държавна и служебна тайна.

Това показва, че не е изградена стройна и ефективна система на предварителен контрол за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация.

От направените проверки се установи, че поверителното решение на МС № 215 е изпратено само на ръководителите на министерствата, участвували в разработката. Длъжностните лица, които пряко са се занимавали с разработването на проблема не са запознавани с поверителния характер на решението и не са получавали писмени указания в тази насока. Допуснато е било в разработката да участвуват голям кръг от специалисти, което наред с липсата на строг порядък и отчетност при работа с документацията е създало условия за изтичане на информация по възложената задача.

В изпълнение на протоколно решение № 3 на Министерския съвет от 12.01.1982 година, считаме, че за констатираните по-горе нарушения по опазването на държавната тайна във връзка с реализацията на Решение № 215 на МС, вина имат ръководствата на Държавния комитет за наука и технически прогрес, Министерство на металургията и минералните ресурси, Министерство на машиностроенето и електрониката, Центъра за ускорено внедряване "Прогрес", ДСО "Изот", ВТО "Техника" и Стопански комбинат за обработка на алуминий "Ст.Стаменов"-Шумен, на които може да се търси отговорност по административен ред.

Подобна отговорност носят и ръководствата на БТА и в."Работническо дело", които не са спазили реда за публикуване и са допуснали разгласяване на информация, с което може да бъдат увредени интересите на страната.

НАЧАЛНИК НА
ГЛАВНО СЛЕДСТВЕНО У-НИЕ - МВР
Генерал-майор:
/Г.Кръстев/

Написано в 3 екз.
№ 1 - др.Министър
№ 2 - ВГУ-ДС
№ 3 - ГСУ-МВР
Изп.: Стойков, Йотов
Нап.: Ц.Ангелова-23

в 1 екз. на 4.02.82 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

8

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 1341 Екз. № 1
16.3.1982 г.
ЯМБОЛ

Вх. № 158 от 17.03.1982 г.

ДО
НАЧАЛНИЦИТЕ НА
РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ НА МВР
гр. Елхово

Др. Дреков 17.03.982 г.

Др. Каменов 17.03.1982 г.

По решение на Колегиума на МВР и ръководството на Второ Главно управление ДС, в срок до 30.03.1982 година, ръководството на Окръжно управление на МВР трябва да направи задълбочена оценка на организацията и състоянието на работата по опазването на държавната и служебна тайна в светлината на решенията на 12 конгрес на БКП и оценките и изводите на МВР и набележат съответни мероприятия.

За целта, ръководствата на РУ МВР-Елхово и Тополовград е наложително в срок до 22.03.1982 година да представят на ръка в Окръжното управление справка по следните основни въпроси:

1. Ръководството и оперативния състав по ДС запознати ли са основно с нормативните документи по линия на ДТ и какво съдействие са оказали по разясняването и приложението им в предприятията и учрежденията, имащи отношение по ДТ.

2. Проведени ли са мероприятия с партийните и държавни органи и ръководствата на предприятията в селищните системи за отстраняване на условията и предпоставките за нарушение на Правилника и изтичане на държавна и служебна тайна.

- Какви превантивно-профилактични мероприятия са проведени в тази насока.

Из архивите на ДС

- Каква е сигналната Ви дейност в партийните, държавни и стопански органи.

3. Да се направи задълбочена оценка и анализ на конкретната оперативна обстановка по ДТ и какво е покритието на уязвимите места с гласни и негласни сили и средства.

Има ли получени и водени на отчет сигнали по ДТ.

4. Състоянието на пропускателния режим. Нерешени проблеми в тази връзка/касае РУ-Тополовград/.

НАЧАЛНИК:
Полковник:
/М.Стоев/

Отп.в 3 екз.
№ 1,2-адресатите
№ 3 - КД
изп.Т.Ангелов
нап.Атанасова-845
17.03.1982г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

КОПИЕ
58

0195

23986
20.АВГ.1982

С П И С Ъ К

на стопанските организации, поделенията и други обекти, на които се опазва в тайна разположението, характера на производството капацитета и други данни и които могат да бъдат посещавани от външни лица и заснимани само след разрешение на Министерството на вътрешните работи по смисъла на Приложение № 3 на ЗОПМС

I. ОТ СИСТЕМАТА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА МАШИНОСТРОЕНЕТО И ЕЛЕКТРОНИКАТА

А. ДСО "МЕТАЛХИМ"-Сопот

1. МК "Фр. Енгелс" - Казанлък - с поделения в:

Казанлък, Шейново, Бузовград, Мъглиж, Тъжа, Александрово, Крън, Енина и Габарево - Ст.Загорски окръг; Калофер и Розовец - Пловдивски окръг; Тополовград, Стралджа и Хлябово-Ямболски окръг; Пчеларово - Кърджалийски окръг и Кнлифарево-Великотърновски окръг.

2. МК "Вазовски машиностроителни заводи"-Сопот - с поделения в:

Сопот, Игаково, Кърнаре, Клисура, Дъбене, Богдан, Хисар, Брезово, Садаво, Пъдарско, Калояново, Р.Конаре, Калофер и Пловдив-Пловдивски окръг, Сандански, Благоевградски окръг, Стрелци, Сливенски окръг и Девин, Смолянски окръг.

Из архивите на ДС
858

3. МК "ОПТИКОЕЛЕКТРОН" - Панагюрище - с поделения в: Панагюрище, Стрелча, Брацигово, Пещера, Лисичево, Сърница, Велинград и Пазарджик, Пазарджишки окръг, Старосел и Пловдив, Пловдивски окръг, Пирдоп, Храбърско и Петърч, Софийски окръг и София.

4. МК "Енчо Стайков"-Лясковец - с поделения в: Лясковец, Сухиндол и Михалци - Великотърновски окръг, Златоград и Неделино-Смолянски окръг, Омуртаг-Търговишки окръг и Кубрат, Разградски окръг.

5. МК "ТОЧНО МАШИНОСТРОЕНЕ" - Габрово - с поделения в Габрово, Враниловци, Велковци, Стоките, Трявна, Върбаново, Белица, Гостилица, Севлиево, Градина, Гъбене-Габровски окръг; Елхово-Ямболски окръг, Врабево-Ловешки окръг, Еловица-Михайловградски окръг, Обнова-Плевенски окръг, Подкова-Кърджалийски окръг, Поморие-Бургаски окръг и Сливен.

6. МК "9-ТИ МАЙ"-Червен бряг - с поделения в: Червен бряг, Койнаре, Староселци, Гиген, Славяново, Чомаковци и Брест - Плевенски окръг и Голям Извол, Ловешки окръг.

7. МК "ДУНАРИТ" - Русе - с поделения в: Русе, Две могили, Русенски окръг; Ломци, Търговишки окръг и Тервел, Толбухински окръг.

8. МК "АВРАМ СТОЯНОВ" - Михайловград - с поделения в: Михайловград, Медковец, Чипровци, Стубел, Винище и Вълчедръм, Михайловградски окръг, Горни Лом и Димово, Видински окръг.

9. МК "КАРЛОВСКИ ТРАКТОРЕН КОМБИНАТ" - Карлово с поделения в: Карлово, Първомай, Съединени и Баня, Пловдивски окръг.

10. МК "ГАВРИЛ ГЕНОВ" - Враца с поделения в: Враца, Мездра, Кривидол и Бяла Слатина-Врачански окръг.

11. НПК "ТЕКСТИЛНО МАШИНОСТРОЕНЕ" - Габрово с поделения в:

Габрово, Добромирка, Яворец и Шумата, Габровски окръг и Крумовград, Кърджалийски окръг.

Б. ДСО "ЕЛЕКТРОН" - София

1. СК "СИГНАЛ" - София с поделения в:

София, Ст. Димитров и с. Твърдица, Сливенски окръг.

2. СК "ХРИСТО НИКОВ" - Самоков с поделения в:

Самоков

3. СК "М.Антонов"- Г.Делчев с поделения в:

Г. Делчев, Ст. Димитров, Сандански, Благоевградски окръг, Самоков, Софийски окръг, Благоевград, Кърджали и София-град.

4. НПК "ЧЕРНО МОРЕ" - Варна с поделенията му във Варна.

5. НПК "ЯДРЕНА ТЕХНИКА" - Плевен с поделенията му в Плевен.

В. ДСО "ИЗОТ"-София

Завод "Електроника"-София, обособен цех за поверително производство; Завод "Оргтехника"-Силистра-обособени 3 цех за поверително производство; Завод за запаметяващи устройства във Велико Търново, ОЗЗУ-Пловдив-завод за електронна техника.

Г. ДСО "РЕСПРОМ"-София

Завод "К.Ворошилов"-обособен цех за покрителна продукция; ЗТТ-София-обособен цех за поверително производство; Завод за телефонна апаратура-Банско-обособен цех за поверително производство; Завод за високоговорители-Благоевград-обособен цех за поверително производство; КРТА-Велико Търново-обособен цех за поверително производство.

Д. ДСО "ЕЛПРОМ" - София

В Електроапаратурен завод-Асеновград-обособен цех за поверително производство; завод "Н.Киров"-Русе-обособен цех за поверително производство.

Из архивите на ДС

Е. ДСО "ПРИБОРОСТРОЕНЕ И АВТОМАТИЗАЦИЯ" - София

Завод "Електра"-София-обособен цех за поверително производство; Завод "Зита"-Русе-обособен цех за поверително производство.

Ж. ДРУГИ ЗАВОДИ И ЦЕХОВЕ КЪМ МИНИСТЕРСТВОТО НА МАШИНОСТРОЕНЕТО И ЕЛЕКТРОНИКАТА

1. МК за тежко машиностроене-Радомир-обособен цех за поверително производство.

2. Завод "Струма"-Перник-обособен цех за поверително производство.

3. Завод "Вит"-Плевен-обособен цех за поверително производство.

4. МЗ "Н.Й.Вапцаров"-Плевен-обособени два цеха за поверително производство.

5. Завод № 3 към МК "Балкан" в Ловеч.

6. МЗ "Металургия" - обособен цех за поверително производство в Горна Оряховица.

7. МЗ "Стомана" - обособен цех за поверително производство в Силистра.

8. Завод "Маяк" - обособен цех за поверително производство в Толбухин.

9. Завод "Н. Илиев" - обособен цех за поверително производство в Севлиево.

10. Завод "Ст. Бъчваров" - обособен цех за поверително производство в Севлиево.

11. Завод за химикали - обособен цех за особено производство в Горна Оряховица.

З. ОТ СИСТЕМАТА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ХИМИЧЕСКАТА ПРОМИШЛЕНОСТ

1. ХЗ - Смядово

2. Завод за пластмасови изделия - обособен цех за поверително производство - Грудово

3. СККИ "ЗЕБРА" -цех № 3, Нови Искър

4. ЗТКИ "ЛАТЕКС" - обособен цех за поверително производство-Бяла.

5. ХФЗ - обособен цех за поверително производство-Троян.

И. ОТ МИНИСТЕРСТВОТО НА МЕТАЛУРГИЯТА И МИНЕРАЛНИТЕ РЕСУРСИ

1. ДСО "РЕДКИ МЕТАЛИ" - Бухово
2. ЗАВОД "МЕТАЛУРГ" - Бухово
3. ГЕОЛОПРОУЧВАТЕЛНО ПРЕДПРИЯТИЕ - Бухово
4. НАУЧНОПРОИЗВОДСТВЕНО ПРЕДПРИЯТИЕ - Бухово
5. ЗАВОД "ЗВЕЗДА" - Елешница, Благоевградски окръг
6. Рудоуправление "ДРУЖБА" - Елешница, Благоевградски окръг.
7. Рудоуправление "ВЪЗХОД"-Смолян
8. Рудоуправление "ОКТОМВРИ" - с. Момино, Пловдивски окръг.

ЗАВОДИ НА МНО

1. МЗ "Г. Димитров"-Пловдив
2. МЗ "Мургаш" - София-Враждебна
3. МЗ "Хан Аспарух" - Толбухин
4. МЗ "Хан Крум" - Търговище
5. АРЗ "Люлин"-София, Суходол
6. АРЗ "Вола" - Враца
7. Завод "Овеч" - Провадия
8. ЕМЗ "Ген. Вл. Заимов" - Божурище, Софийско
9. ЕМЗ "Ивайло" - Велико Търново
10. Рем. База "Септемврийска слава"-Костенец
11. КРЗ "Флотски арсенал"-Варна

Разрешение за посещение на горепосочените заводи се издават от поделение 22900-МНО.

СЕКРЕТНО! Е-6 КОПИЕ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР - Окръжно управление
БСЛ
Вх. № 1739 от 16.5.1983 г.

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. № 13964 Изд. 429
12 МАЙ 1983 19___ год.

ДО
НАЧАЛНИКА НА
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ НА МВР
гр. 95.

При проверките на организацията и съдържанието на работата по опазването на държавната тайна в гражданските учреждения се установи, че в значителна част от тях съществуват различия между издадените от органите на МВР допуски за работа с поверителни материали и включените в номенклатурните списъци лица. В по-голямата си част от различията се дължат на следното:

– продължително време съгласуване на лица по два отделни, необвързани помежду си номенклатурен и поименен списъци;

– задържане в учрежденията на заверените картони обр. 14 на напусналите лица;

– размяна на картони и уведомителни писма за допуски между различни учреждения при преместване на служители, без уведомяване органите на МВР;

– структурни, щатни и др. промени в различни учреждения, без уведомяване за настъпилите изменения по допуските и др.

За привеждане на отчета и документацията по допуските в пълно съответствие с нормативните документи се налага да се извърши проверка на картотеката и архивния фонд от документи на съгласуваните за работа с поверител[illegible]ериали лица в окръга Ви и съпоставяне с номенклатурните спи[illegible]реждения, която да обхване следните въпроси:

– от кога е заведена отчетността по допуските, брой на издадените от тогава, до края на т.г. допуски;

- колко от лицата са напуснали или преустановили работа с поверителни материали; брой на унищожените кадрови документи, след изтичане на петгодишен срок на съхранение;

- колко учреждения се обслужват по линия на държавна тайна, колко от тях имат номенклатурни списъци и кога са утвърдени;

- общ брой на длъжностите включени в номенклатурните списъци и брой на съгласуваните по тях лица;

- брой на утвърдените откази и отделно на отклонените от работа с поверителни материали по оперативен път;

- колко от преустановилите по различни причини работа с поверителни материали лица са постъпили отново на такава работа в други учреждения;

- брой на съгласуваните по чл. 6 от Приложението към Правилника, откази и отклонени по оперативен път;

- ред на картотекиране, съхраняване и унищожаване на документи по допуските;

- брой на допуските на лица, които не фигурират в утвърдените номенклатурни списъци.

Моля, до 30.01.1984 г., в отдел 13, Управление "И", ВГУ-ДС, да се изпрати аналитична справка съдържаща посочените по-горе данни, за обобщаване и анализ.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС
и НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ "И"
Генерал-майор: /К. Величков/

Отп. в 1 екз.
Изп. Ас.Георгиев
Нап. Мисайлова
11.05.1983 г.

Размножено в 28 екз.
и изпратени.

Размн. в 2 екз.
№ 1 - РУ-Елхово
№ 2 - РУ-Т-град
изп.Т.Ангелов
нап.Атанасова-68
18.05.83г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Е-во
И

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР - Районно управление
ЛХОВО
от № 620 от 14.06.1983

МВР
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
Рег. № 3029 Изд. № 1
03.6.1983
ЯМБОЛ

УТВЪРЖДАВАМ
ЗАМ.НАЧАЛНИК НА
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР
МАЙОР:
(А.Колев)
06.1983 година

П Л А Н

За извършване на проверка на организацията и състоянието на работата по опазване на ДТ във всички граждански учреждения, във връзка с п.р.№ 13964/83 г. на ВГУ-ДС-София

Под граждански учреждения трябва да разбираме всички предприятия и учреждения, режимните обекти, АПК, съвети и др. без тези на МВР и МНО.

Всеки ОР в обслужваните от него обекти след предварителна подготовка от дадените в окръжното и районните управления трябва да проведе следните

М Е Р О П Р И Я Т И Я

1.От кога е заведена отчетността по допуските в даденото учреждение или предприятие, броя на издадените от тогава до края на 1983 година допуски.

Из архивите на ДС

865

2.Колко от лицата съгласувани с МВР са напуснали или преустановили работа с поверителни материали; брой на унищожените кадрови документа, след изтичане на пет годишен срок на съхранение.

3.Колко учреждения и предприятия за работа или РУ се обслужват по линия на ДТ, колко от тях имат номенклатурни списъци и кога са утвърдени/съгласувани/ с органите на МВР.

4.Общ брой на длъжностите включени в номенклатурните списъци и брой на съгласуваните по тях лица.

5.Брой на утвърдените откази и отделно отклоненията от работа с поверителни материали по оперативен път. За колко от откази те са утвърдени писмени предложения.

6.Колко от преустановилите по различни причини работа с поверителни материали лица са постъпили отново на такова работа в други учреждения.

7.Брой на съгласуваните по чл. 6-ти от Приложението към Правилника. Колко откази и отклонени по оперативен път имаме отделно за всеки режимен обект и общо за съответния район или районно управление.

8.Ред на картотекиране, съхранение и унищожаване на документи по допуските. Тук районните управления трябва да дадат данни; водят ли се съответните дневници, броя на заведените лица за работа с поверителни материали и отделно за работа в режимните обекти. Колко общо са заведени, колко от тях са преустановили работа с поверителни материали и колко са напуснали режимните обекти.

9.Броя на допуските на лица, които не фигурират в утвърдените номенклатурни списъци.

10. Съответстват ли утвърдените от МВР картони образец 14, с образуваните при нас дела на съгласуваните лица.

Из архивите на ДС

14

а/Колко и за кои лица липсват в проверяваното учреждение картони обр. 14.

б/Колко от картоните са изпратени на други учреждения, без да уведомят органите на МВР.

в/ колко от картоните образец 14 са унищожени с протокол, номера, датата и годината на протокола.

11.До 30.11.1983 година ОР в ОУ МВР и районните управления да предоставят в Окръжното управление на МВР аналитични справки, съдържащи съответните данни за обобщаване и анализ.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ ОЗ-ДС
Майор:
(Генов)

Отп.в 3 екз.
№ 1 и 2-Елхово и Тополовград
№ 3- изпълнителя - 1480
Изп. Т.Ангелов
нап:Анастасова- 1689
03.06.1983 година

13

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВАМ:
НАЧАЛНИК НА
РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ МВР
ПОЛКОВНИК:
(Я.Илчев)
.12.1984 год.
ГР. ЕЛХОВО

Рег. № 3665
10.12
гр. ЕЛХОВО

Др. Христов
10.12.1984

П Л А Н - П Р О Г Р А М А

За провеждане контраразузнавателни мероприятия за предотвратяване изтичане на държавната тайна от района на отделение ДС Елхово

В района обслужван от отделение ДС Елхово има 12 учреждения, предприятия и стопански организации, които работят със секретни материали.

С цел предотвратяване изтичането на държавна тайна , както и провеждането контрол за приложението на Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна от учрежденията на територията на района, ще се проведат следните

М Е Р О П Р И Я Т И Я

1. В срок до 30.03. ежегодно ОР работещи по опазването на държавната тайна да се запознават с Правилника за организацията

Из архивите на ДС

868

на работата по спазването на ДТ в НРБ.

Срок 30.03 ежегодно

Отг. Зам.Н-к РУ МВР-ДС

2. Ежегодно от ОР по ДС, обслужващи учреждения, в които има поверителни материали да се извършват проверки, в които да обръщат внимание на следните въпроси:

-как се спазват правилата и задълженията на длъжностните лица от поверителните служби;

- за състоянието на помещенията, в които се съхраняват или се обработват поверителните материали;

- как се спазват задълженията лицата, допуснати да работят с поверителни материали;

- как се спазва и определя степента на поверителност;

- как се спазва реда за ползуване, регистриране и използуване на поверителните материали;

- как се спазват правилата за изработване, отпечатване, размножаване и унищожаване на поверителните материали;

- как се изпраща поверителната кореспонденция;

- как се използува поверителната литература, нейната отчетност и съхранение.

- как се ползуват поверителните материали по време на съвещания

- как се пренасят поверителните материали по време на командировка и тяхното използуване.

- как се предават и приемат поверителните служби.

3. Ежегодно да се провежда съвещание с ръководителите на предприятия и завеждащ поверителните служби, на които да се дават разяснения по правилника за организацията на работа с поверителни материали и за даване на указания за отстраняване на констатирани слабости и по воденето на поверителните преписки

15

по предприятия.

Срок ежегоднс м.март
Отг. Зам.Н-к РУ МВР-ДС
и ОР Христов

4. ОР от отделението, които обслужват предприятия и учреждения работещи с поверителни материали периодически да извършват проверки на лицата, работещи и имащи допуски с поверителни материали и за нарушенията писменно да уведомяват ръководството им, а на нарушенията да се вписват в картоните на нарушителите, намиращи се в завеждащ поверителната преписка.

Срок постоянен
Отг. ОР по ДС

5. Периодически да се поставят конкретни задачи на следните агенти в следните предприятия по определени въпроси свързани с ДТ, а именно:

ЗЕАЧ ЕЛХОВО

а) аг. "Иванов" за опазване на ДТ в администрацията на завода, като особено внимание обръща как се съхранява поверителната преписка, движението на поверителните материали и установяване евентуални канали за изтичане на ДТ.

б) аг. "Радослав" за опазване на ДТ в администрацията, като особено внимание обръща за движението на поверителните материали и тяхното опазване от длъжностните лица. Да следи как се опазва служебната тайна в различните отдели в администрацията.

в) аг. "Славов" - за опазване на ДТ в производствения корпус, като особено внимание обръща кои лица проявяват интерес към гражданското производство предназначено за военни цели.

МЗ "НИКОЛА ДУКОВ"

а) аг. "Бсевой" - за опазване на ДТ в администрацията

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: Секретар:

16

на завода, за движението на поверителните материали, за проявен интерес към тях, както и за каналите за евентуално изтичане на ДТ в предприятието.

аг. "Колев" - да опазване на ДТ във военното производство на завода.

БНБ

а) ДЛ - за опазване на ДТ в учреждението, за движението и съхранението на поверителните материали, както и за опазване на служебната тайна.

ОбНС ЕЛХОВО

а) ДЛ - за опазване на ДТ във "Военен отчет" гр. Елхово, за движението и съхранението на поверителните материали.

САС

а) аг. "Гавраилов" - да опазване на документите по ГО, съставляващи ДТ, както и за опазване на служебната тайна.

РСС

а) аг. "Стоев" - за опазване на ДТ в предприятието, като особено внимание обръща кои лица проявяват интерес към зала "ЗИГ" и опоставителните числа.

МЕТЕОРОЛОГИЧНА СТАНЦИЯ

а) - за проявен интерес към въпроси представляващи ДТ и служебната тайна.

ХМТС Бояново

а) _____ за опазване на ДТ в предприятието, като особено внимание обръща за движението и съхранението на поверителните материали.

РУДНИК ЛЕСОВО

а) _____ за опазване на ДТ в рудника, както и за опазването на служебната тайна.

АПК ЕЛХОВО

Из архивите на ДС

а) рез. "Бсев" - за спазване на ДТ, която е концентрирана в администрацията на комплекса. ДЛ следи за нейното движение и съхранение, както и за прявен интерес към нея.

ОбНС БОЛЯРОВО

а) Бившия аг. "Славов" на ВКР за спазването на ДТ, концентрирана във "Всенен отчет" и планов отдел на съвета, за движението и съхранението на поверителните материали.

АПК БОЛЯРОВО

а) Бившия аг. "Болярски" - за спазване на ДТ, концентрирана в администрацията на комплекса за движението и съхранението на поверителните материали.

Срок постоянен
Отг. ОР

6. Да се разгледа с ръководителите на ЦНСМ "Яница" и ЗЕАЧ Елхово постановление № 39 на МС от 27.09.1983 година за приемане Наредбата на начина на организиране, провеждане и документиране на срещи с чужденци.

Срок 30.04.1985 год.
Отг. Зам.Н-к РУ МВР-ДС
и ОР Христов

7. Периодически от ОР да се извършва проверка как се спазва Наредбата за начина на организация, провеждане и документиране на срещите с чужденци по въпроси от външно икономически характер.

Срок постоянен
Отг. ОР

8. Периодически от ОР да се извършва проверки за спазване на държавната и служебна тайна в средствата за масова информация в гр. Елхово и гр. Болярово.

Срок постоянен
Отг. ОР

9. Ежегодно до 20-то число на м. декември да се изготви справка за работата на отделение ДС Елхово по спазването на ДТ.

Срок 20.12.ежегодно

Отг. ОР Христов

Отпечатано в 3 екз.
№ 1 ЛД "Държавна тайна"
№ 2 III отделение ДС
№ 3 ИОО Ямбол
изпълнил Христов
нап. Желева - 2231
10.12.1984 год.

ИЗГОТВИЛ
ИНСПЕКТОР ОТДЕЛЕНИЕ ДС
МАЙОР:
(Хр.Христов)

СЪГЛАСЕН:
ЗАМ.НАЧАЛНИК РУ МВР-ДС
КАПИТАН:
(Г.Дяков)

07488

СТРОГО СЕКРЕТНО!

27

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. № 1620 Екз. 3
16.ЯНУ.1985 19 ___ год.

О Т Ч Е Т

ОТНОСНО: дейността на офицерите по режима и охраната по опазването на ДТ през 1984 г.

През 1984 г. броят на министерствата, ведомствата,стопанските организации и институтите, в които има офицери по режима и охраната /ОРО/ нарастна на 30 /без тези в провинцията/. През годината са назначени ОРО в Министерството на външните работи, ТПО "Фармахим", БГА "Балкан", ДТП "Кинтекс", Институт по микроелектроника, Централен институт за изчислителна техника. Същите са представени на съответните ръководители, утвърдени са инструкции за тяхната дейност и са провеждани мероприятия за въвеждането им в оперативната работа.

Съгласно установената практика, офицерите по режима работиха по планове, утвърдени от ръководствата на отдел 13 и съответните агентурно-оперативни отдели на ВГУ и Шесто управление-ДС. Съгласувано с отдел 13 се изработват и планове за официалната дейност на ОРО във ведомствата, които се утвърждават от съответните ръководители и в края на годината се дава отчет за тяхното изпълнение.

В изпълнение разпоредбите на правителствените нормативни документи и указанията на ръководството на МВР бяха планира-

Из архивите на ДС

874

ни и проведени целенасочени и конкретни мероприятия по различните направления на дейност. Изпълнявани са и поставените от ръководството на управлението допълнителни задачи,вследствие на възникналите усложнения в оперативната обстановка.

По-съществените мероприятия и задачи, реализирани през изминалата година са следните:

Оказвана е действена помощ на ръководствата на ведомствата за създаване необходимата организация в дейността по опазването на държавната и служебната тайна, пропускателния режим, охраната и безопасността на обектите. Тези въпроси са внасяни за обсъждане на колегиуми, заседания на ръководствата на министерствата и стопански съвети,/БНБ, Министерство на машиностроенето, МНЗ, ГУДР, ДСО "Металхим", НАПС, Институт по микроелектроника и др./.Ревизните офицери Д.Гелков и Д,Тарлев вземат активно участие в работата на създадените по тяхна инициатива съвети по сигурността и опазването на ДТ, чрез които се планират и провеждат регулярно разнообразни мероприятия.Такива съвети има заповеди да се изградят и в ДКНТП и ДСО "Електрон", но все още ОРО Хр.Мургин и Д.Бързилов не ги използуват достатъчно за решаване задачи по опазване на ДТ.

Основна задача на ОРО през годината бе вземането на мерки от оперативен, организационен и превантивно-профилактичен характер с цел създаване необходимия порядък и сигурност във връзка с подготовката и отпразнуването на юбилейната 40-годишнина от социалистическата революция в България.Горното съвпадна и бе съчетано с провеждане на комплексни мероприятия по изучаването и практическото прилагане на 39-то ПМС, регламентиращо срещите и контактите с чужденци и 32-ро ПМС относно взема-

не то на допълнителни мерки за подобряване физическата, техническата и противопожарната охрана на обектите.

В изпълнение на горепосочените задачи е извършено следното:

– във всички ведомства са проведени инструктивни съвещания със служители от различни направления във връзка със засилване бдителността, дисциплината и строгото спазване на нормативните актове в условията на усложнената вътрешна и международна обстановка;

– по указание на ръководството на управление "И" са размножени и изпратени до всички поделения от съответните системи 39-то и 82-ро ПИС;

– актуализирани са ведомствените заповеди и инструкции относно реда за осъществяване контакти с чужденци и пропускателния режим; осъществяван е контрол по тяхното практическо прилагане;

Характерно е да се посочи, че ОРО от министерствата и централните ведомства полагат усилия да се обхванат с провежданите мероприятия и поделенията в страната. Положителен е примерът с проведените сборове, семинари с длъжностни лица и съвещания в системите на машиностроенето, народното здраве, банковата система и др. Полковник Тарпев – ДСС "Металхим" проведе инструктивно съвещание с всички ОРО от системата на обединението, на което се възложиха допълнителни задачи по обезпечаване безопасност и сигурност в обектите на отбранителната промишленост. В тази връзка ОРО от центъра Ив.Христов, Никола Ингелски, Д.Гепков, Цеко Георгиев, Славчо Куцевлов, Г.Евчев, Ас.Захариев, Д. Бързилов, И.Цеков, Ст.Пенев, К.Плашев и др. регулярно са посещавали поделенията в провинцията и на място са оказвали конкрет-

30

на помощ и контрол по опазването на ДТ, режима, посещенията на тези обекти, реда за срещи с чужденци, както и по обезпечаването имза недопускане диверсионно-терористични и други действия.

Засили се личното участие на режимните офицери в осъществяването на официален контрол и извършване на проверки по опазването на ДТ, пропускателния режим, телексните връзки. Общо през годината от ОРО в центъра са извършени над 120 официални проверки. Наред с това режимните офицери Захариев, Мургин, Енчев, Христов, Ингелски, Ц.Георгиев и Белински активно се включиха в комплексната проверка на отдел 13 по опазване секретите на Съвета за икономическа взаимопомощ и неговите органи в страната / над 30 постоянни комисии и работни групи/.

Режимните офицери от министерствата и централните ведомства изготвиха обобщени справки /информации/ за състоянието на работата по опазване на ДТ и режима в системите, за които отговарят. След внасянето им за обсъждане в съответните ръководства, по един екземпляр от тях е изпратен на отдел 13 управление "И". Подготвяните във ведомствата проекти за вътрешни регламентиращи документи, инструкции, заповеди, окръжни и др. ОРО предварително съгласуват с отдел 13 и другите, като при необходимост им е оказвана конкретна помощ.

Значителна по обем работа бе извършена по практическото прилагане на 52 и 32 ПМС и по въпросите на въвеждането на строг порядък при срещите и контактите с чужденци. Провежданите мероприятия като: запознаване слушателите от ведомствата с посочените документи, проверки в поделенията по тяхното изпълнение, семинари с отговорниците по международната дейност, сборовете със завеждащ поверителните служби и с отговорниците по линия на

Из архивите на ДС

877

средствата за масова информация, са използувани активно за провеждане на превантивно-разяснителна дейност, повишаване квалификацията на длъжностните лица и тяхната бдителност за недопускане изтичането на информация към противника.

Едно от основните направления в работата на ОРО бе осъществяването на по-широка и целенасочена профилактична дейност. Проведени са 55 групови профилактични мероприятия с изнасяне на подходящи беседи и в много случаи съчетани с организирани посещения в Музея на революционната бдителност, прожекции и др.Като се включат и беседите, изнесени от ОРО в провинцията, с тази форма на профилактика са обхванати няколко хиляди служители от обслужваните обекти. По линия на индивидуалната профилактика са проведени над 640 беседи и инструктажи на лица, които заминават зад граница, като по-особено внимание е обръщано на носителите на ДТ и работещите в наши режимни обекти.

По-непосредствена е помощта, която ОРО оказват на ведомствата по предварителното изучаване на кандидатите за работа и на тези, които ще работят с поверителни материали, по актуализацията на номенклатурните списъци, подбора на служителите, които се командироват зад граница, преценката за целесъобразността от посещения в режимните обекти на наши и чужди граждани, по спазване установения порядък за изпращане на материали зад граница и др.

През 1984 г. ОРО П.Петров, Б.Димитров, Й.Цеков, Ас.Захариев, Ив.Христов, Славчо Куцевлов, Г.Палмов взеха лично участие в изясняването на 16 сигнала и над 20 случая за прояви, засягащи опазването на ДТ. По-голямата част от сигналите са за загубване на поверителни материали и за нарушения изискванията за ръководните документи, с което се създават условия за разгласяване на ДТ. Случаите са изяснени и към виновните лица

Из архивите на ДС
878

в взето отношение. Наред с това е работено и по много сигнали съвместно с агентурно-оперативните отдели на управлението.

Друга важна страна от дейността на ОРО през годината бе контраразузнавателното обезпечаване на крупни международни прояви и на съвещанията по линия на Съвета за икономическа взаимопомощ. Още в началото на годината тези прояви и съвещания бяха уточнени и конкретизирани задачите по тях в плановете на ръководните офицери. Основно усилията бяха насочени към не непосредствено участие в обезпечаване на онези прояви, на които са обсъждани поверителни въпроси. Осъществяван е и контрол как се подготвят, оформят и изпращат работните и други материали за участие в съвещания, които се провеждат в чужбина. Участие в обезпечаването на различни международни прояви взеха ОРО Ив.Христов, Славчо Куцевлов, Георги Енчев, П.Ферков, Ас.Захариев и др.

Значителна по обем работа бе извършена от ОРО в изпълнение допълнителните указания на ръководството на министерството и управлението след встаналите диверсионно-терористични актове. На специалното съвещание бе поставени конкретни задачи. Проведени бяха комплекс от официални и агентурно-оперативни мероприятия. Значително се активизираха съвместните мероприятия на място в обектите при използуване силите и възможностите на административните и партийните органи. В изпълнението на тези важни и отговорни задачи значително се подобри координацията и взаимодействието на ОРО с окръжните и районните управления, с Охранително управление- ДИИ, служба КОС, органите на ППО. Редовно е подавана сигнална и друга оперативно интересна информация в отделите на управлението. Следва да се отбележи проявената инициатива и настъпателност от полк.Б.Димитров за бързото разкриване авторите на написани в сградата на БНБ лозунги с вражеско съдържание, активността на Сл.Куцев

Из архивите на ДС

879

нов по обезпечаване с транспортирането на специална продукция по линия на "Кинтекс", а също и работата на Д.Тарлев и Д.Генков в обектите на отбранителната промишленост. Разнообразни и целенасочени мероприятия проведоха Ив.Пристов, Ас.Захариев, Н. Ингелски и др.

Ръководството на отдел 13, съвместно с ръководствата на отделите от управление "И" и окръжните управления, заслушаха лични отчети за работата на 18 офицери по режима и охраната, от които 11 в окръзите. Тази форма на контрол и оказване помощ дава положителни резултати и нейното използуване ще продължи и през настоящата година. Всички новоназначени ОРО са посетени от ръководството на отдела на място във вепокствата, където са назначени и им е оказана конкретна помощ за по-бързото навлизане на работата.

В началото на всеки месец ръководството на отдел 13 провежда съвещания с всички ОРО, на които те се запознават с измененията в оперативната обстановка, обсъждат са проблемни въпроси, отчита се изпълнението на поставените задачи и се поставят нови такива. С цел обмен на положителния опит и повишаване на квалификацията им в работата по линия на ДТ, офицерите по режима са привличани за участие и в някои от практическите занятия по линия на служебната учебна година.

Наред с постигнатите положителни резултати, в официалната дейност на ОРО съществуват някои слабости и недокрай решени въпроси.

Не е нанеобходимата висота постоянният и конкретен анализ на оперативната обстановка в обектите с цел насочване усилията в най-важните направления и по най-актуалните и неотложни задачи, поставяни от ръководството на управлението. Вследствие на това подаваната оперативна информация за нарушения

на режима, опазването на секретите, посещенията на чужденци и тяхното поведение е все още недостатъчна и в редица случаи несвоевременна. От редица ОРО не се реализира в необходимата степен сигналната функция и не се използуват достатъчно ефективно правата, дадени на органите на МВР с нормативните документи.

Недостатъчно се използуват силите и възможностите на агентура и ДП за решаването на конкретни контраразузнавателни задачи по линия опазването на секретите, режима, контактите с чужденци. С отделни изключения, ОРО не работят достатъчно активно за изграждането на надеждна система от административно-охранителни и агентурно-оперативни мерки в обектите, за които отговарят.

От изложеното може да се направи извода, че като цяло дейността на офицерите по режима и охраната по линия на ДТ е по-активна и по-резултатна в сравнение с 1983 г., но постигнатото не отговаря на повишените изисквания, на новите задачи и указанията на ръководството на министерството и управлението, произтичащи от засилената подривна дейност на противника. По-големи претенции в това отношение могат да се предявят към ОРО Д.Ферков, П.Сойков, Й.Деспотов, Д.Бързилов и др.

Важна роля за по-нататъшното развитие и за по-ефективно използуване силите и възможностите на офицерите по режима и изигра проведеното през месец ноември съвещание с всички ОРО в страната. Направен бе критичен анализ на досегашната работа и бяха очертани насоките за работа през 1985 г. и в перспектива. Конкретни и целенасочени указания и задачи бяха поставени от зам.министъра на вътрешните работи др. ген.-лейтенант Г. Аначков и от началника на управление "И" др.ген.майор К.Величков.

Из архивите на ДС

881

Основните направления за усъвършенстване цялостната дейност на офицерите по режима и охраната бяха очертани, както следва:

– утвърждаване на офицерите по режима като организатори на цялостната работа по безопасността, охраната на ДТ и режима във ведомствата и стопанските организации.

– повишаване ефективността от сега съществуващите мерки за контраразузнавателно обезпечаване и защита на централните ведомства, структуроопределящите отрасли, режимните обекти и обектите, свързани с военно-промишления потенциал и със сигурността на страната;

– активизиране работата за недопускане провеждането на диверсионно-терористична и друга подривна дейност от външния и вътрешен противник, поддържане на строг режим и надеждна охрана на обектите, в които работят ОРО;

– в рамките на изграждащата се обществено-държавна система за превенция да се планират и провеждат постоянни и целенасочени мероприятия с превантивно-профилактичен характер и за повишаване бдителността;

– решително да се подобри качеството на агентурно-оперативната работа по опазването на ДТ, пропускателния режим, по контактите с чужденци и по цялостното обезпечаване безопасността и сигурността в министерствата, ведомствата и стопанските организации.

За по-нататъшно подобряване работата на офицерите по режима и охраната е необходимо да се повиши взискателността и контрола към тях от страна на ръководствата на отделите и отделенията, които ги ръководят, да се провеждат постоянни

съвместни мероприятия за повишаване тяхната квалификация и за разширяване възможностите им по-активно да се включват в решаването на най-важните задачи, които са поставени за решаване пред целия оперативен състав на ДС на настоящия етап.

НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ 13
Полковник: /Ас.Георгиев/

Отп. в 3 екз.
№ 1 – Отдел 13
№ 2 – Отдел 13
№ 3 – Отдел 14
Изп.: В.Йотов–13
Нап.: Шопова– 989
16.01.1985 г.

Из архивите на ДС
882

25%

М В Р
ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ
С 10570 Бр. № 2
03. 12 1985 г.
ХАСКОВО

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Състоянието и организацията на работата по опазването на ДТ в Окръжно управление на МВР - Хасково

Географското положение на Хасковски окръг определя досега ни с две капиталистически държави членки на агресивния блок НАТО . През окръга преминават важни ЖП и шосейни пътища , които свързват Западна Европа и Близкия Изток .На границата с Турция имаме ЖП и шосеен ГКПП . С Гърция също имаме ЖП ГКПП и в близко време предстои да се открие и шосеен пункт . Средногодишно през територията на окръга преминават над 2,5 мил. чужденци по-голямата част от които са турски граждани ,работещи в Западна Европа . Като се има предвид приведеното мероприятие за възстановяване на имената и злостната пропаганда и подривната дейност на Турция и западните държави срещу НРБ тази категория лица стана още по-голяма опасност за сигурността на страната . Има

Из архивите на ДС

884

случаи когато туристи и транзитници нарушават закона за пребиваване на чужденци в НРБ ,отклоняват се от адресна регистрация и посочените маршрути ,за да посетят интересуващи ги райони в нашия и съседните окръзи ,установяват връзка предимно с лица с възстановени имена и черпят информация за възстановителния процес ,стремят се да поддържат у тях изселническата психоза и верския фанатизъм .

Не отслабват интересите на чуждите дипломатически представителства и особено на военните аташета от държавите на Североатлантическия блок НАТО ,към конкретни райони и събития в нашия окръг .

Друг важен момент заслужаващ внимание е посещението на наши специалисти в чуждестранни фирми за усвояване на технологии и техническо оборудване ,а така също пребиваването на специалисти и търговци от капиталистическите страни в окръга .

Изложеното до тук е само част от предпоставките ,които противника се опитва да използува в подривната си дейност срещу нашата страна .

Имайки предвид това ръководството на Окръжното управление е организирало оперативната дейност по опознаването на ДТ на базата на издадените нормативни актове ,Инструкцията за организацията на работата на органите на ДС по линия на ДТ ,Правилника и Приложението за работата по ДТ ,Окръжно I-24 от 11.01.1982 г така също ръководейки се от заповедите и указанията на н-к управление "И" ~~НРУ~~ ДС .

04

Из архивите на ДС

885

За работата по линия на ДТ е сформирано звено към новосъздаденото от м.януари 1984 г отделение "Икономическо" 04, в което влизат един ОР и ОРОН . Работата по гласния и негласен контрол е организирана на линеен и обектов принцип ,като се създадени условия за включване в работата на целия оперативен състав на ДС от Окръжните и районните управления .С цел издигане нивото на подготовката и компетентността на нашите служители по въпросите на ДТ ежегодно в плана на учебната година се включват лекции по тези въпроси .Системно в процеса на работата звеното на ДТ в Окръжно управление оказва контрол и помощ на РУ по отделни въпроси от съвместната ни работа .

В Окръжното управление планирането на работата се извършва на базата на едногодишните планове ,като само графиците за извършване на официални проверки се разработват на тримесечия .Литерното дело е оформено и материалите в него са подредени по раздели .

Обектите в които се работи с данни ,представляващи ДТ са 94 на територията на окръга .В зависимост от обема на материалите и интензивността на кореспонденцията същите са разделени на три групи : I-ва група 24 обекта ; II група 30 и III-та 40 .

През годината са извършени 52 проверки от които 38 основни , 8 контролни и 4 частични ,като на нашето внимание са стояли главно обектите от първите две категории .

По искане на отдел XIII-ти 05 умно 04 са направени 7 проверки . Протоколите от проверките се изготвят прегледно и в срок ,като

Из архивите на ДС
886

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 04.06.2010г. Секретар:

262

се предвиждат екземпляри и до висшестоящата организация на проверяваното предприятие или учреждение . Като наш пропуск бихме посочили ,че не сме намерили време на тримесечие или поне на полугодие да изготвяме обобщени справки за отдел XIII ~~НГУ~~ 05 04 ДС за най-съществените моменти в развитието на работата по организацията за опазването на ДТ и по-съществените слабости ,които се допускат .Не сме правили анализ на причините ,които са довели до тези слабости и да искаме компетентна намеса от отдела .

Наред с осъществяването на официален контрол 1985 г беше година на пълно актуализиране на номенклатурните списъци и даване допуск на новите лица .През годината бяха актуализирани 84 бр номенклатурни списъци от всичко 94 обекта и даден допуск за 540 лица .Проучени са и е дадено мнение за други окръзи на 31 лица от които 5 с мотивиран отказ .

Общо дадените до сега допуски са 2560 души .

През годината са проучени и дадено разрешение за посещение на режимни обекти на 138 лица .

Като отчитаме значителната работа ,която е извършена по линия на официалния контрол трябва да посочим ,че успехите се дължат преди всичко на правилната организация ,която създаде ръководството на Окръжното управление със сформирането на звено по ДТ към отделение "Икономическо" 04 и големия шанс ,че за ОРОН бе привлечен ,един изключително настойчив ,последователен и упорит в своята работа човек .

Работата по опазването на ДТ със негласните сили и средства на ДС е организирана на обектов и линеен принцип ,като всеки

Из архивите на ДС
887

ОР в обекта на обслужване и линията на работа е извел на преден план и задачите по опазването на ДТ .В Окръжното управление на МВР има 15 агенти с възможности за работа по ДТ известна част от които са организирани в 3 резидентурни групи . Тази агентура е разположена предимно в обекта от I-ва категория като Редки метали ,Тютюнев комбинат ,НПК "Млада гвардия" и др. Като недостатък може да се посочи слабата координация на работата по линията на отделение "И" с районните управления и особено с РУ МВР Димитровград .Необходимо е да се оказва по-системен контрол и методическа помощ на РУ МВР ,да се доведе колкото е възможно по-бързо до край работата с назначаването на офицер по режима в Химкомбината Димитровград и организирането на работата му . Необходимо е също така значително да се подобри работата по придобиването на ДА във важните икономически обекти с възможности за работа по линията .

В резултат на подобрената работа по официалния и негласен контрол през 1985 г бяха заведени ,изяснени и приключени с профилактиране на обектите 4 сигнални преписки по ДТ . Като слабости в работата ни отчитаме факта ,че всички СП са заведени в Окръжното управление ,че в работниците от районните управления не е създаден афинитет към завеждането и водените на сигнали по ДТ . Те или подценяват работата в това направление или се задоволяват с извършването на проверки и даването на препоръки за отстраняване на пропуските ,застрашаващи опазването на ДТ .Ето защо в по-нататъшната работа наред с мероприятията целящи запознаването на целия оперативен състав с основните ръководни документи по линията и повишаването на тяхната

Из архивите на ДС
888

264

квалификация и компетентност по въпросите за ДТ ,ще се стремим решително да подобрим и работата по отчета .

Друго важно направление в дейността ни по опазването на ДТ е превантивната ,възпиращата функция .В тази връзка винаги сме се стремяли най-пълно да съчетаваме индивидуалната ,частна с общата профилактика . Освен това пред редица колективи ,8 бяха изнесени беседи за повишаване на тяхната политическа бдителност и активността им в борбата срещу подривната дейност на противника .

Наред с всичко казано до сега ,на нашето внимание винаги е стоял въпроса за сигналната функция на органите на МВР към Окръжния комитет на партията .Периодично в отдел военен на ОК на БКП се разглежда работата по опазването на ДТ ,информираме за случаи на грубо нарушаване на изискванията за работа и съхранение на поверителните материали ,за случаи на разгласяване на ДТ или изгубване на материали и др.

В цялостната ни работа до сега трябва да подчертаем , че винаги сме чувствували осезателно помощта на отдел ~~XIII~~ 05-ти ~~ВГУ~~ 04 ДС . Тази помощ ние виждаме в мероприятията ,които отдела провежда ,семинарите с работниците по линията ,съвещанията по повод излезли важни документи ,контрола ,проверките и констатациите които правят ,методическата помощ ,която ни указват линейните работници ,отговарящи за нашия окръг и др.

Анализирайки дейността по организацията на работата по опазването на ДТ и резултатите от осъществявания гласен и негласен контрол можем да направим следните

Из архивите на ДС

889

И З В О Д И

1.Не са довецени до прекия изпълнител разяснителните мероприятия по опазването на ДТ .В някои предприятия обсъждането на тези въпроси закъснява . Закъсняват понякога и нашите мероприятия в това отношение .Нашето участие в този процес и най-вече помощта ни към изпълнителските звена не е достатъчна .При извършваните проверки установяваме ,че известна част от тях , понякога дори директори и председатели на ОбНС не са запознати с основните ръководни документи .

2.След излизане 39ПМС,което урежда въпросите свързани с реда на организиране и провеждане на срещите с чужденци в отд "Икономическо" бе извършена значителна разяснителна работа сред ръководствата на обслужваните обекти .Въпреки това има все още ръководители ,които не се съобразяват с тези изисквания късно заявяват или изобщо не правят това за посещението на чужденци ,не изготвят паметни записки и др. Голяма вина за нарушаване на постановление 39 ПМС имат и висшестоящите организации и министерства ,респективно техните служители за които като че ли всичко е позволено - организират посещение в обекти на окръга ,след едно телефонно обаждане преди тръгването , запознават чужденците с обектите без да имат всеки път разрешение от отдел 05-04 XIII-ти и др.

Из архивите на ДС

890

3.Анализът и оценките ,които правим ние и които се връщат по места от органите и организациите във връзка с опазването на ДТ не са задълбочени и цялостни ,трудно се стига до най-съществените слабости и не се вземат всички мерки ,включително и негласни средства пресичане на всички канали за изтичане на служебна и държавна тайна .

4.Недостатъчно все още се използуват наличния агентурен апарат за получаването на своевременна информация за състоянието на работата по опазването на ДТ ,както и за получаване на сигнали за изтичане на информация към противника , за проявен подозрителен интерес към важни секрети и др.

5.Профилактичната ни работа също не е всеобхватна . Това важно направление не се използува пълноценно и не се свежда до всяко лице на което сме дали допуск за работа с материали ,представляващи ДТ .

Необходимо е да се вмени в дълг на всеки ОР,на всеки служител на ДС ,да провежда системна и целенасочена работа с хората в това направление в обекта ,който обслужва ,по линията по която работи .

6.Има нерешени въпроси в заводските радиопредавания и издаваните многотиражки .

Из архивите на ДС

891

262

Извършената до сега работа през последните две години е голяма по обем и богата по съдържание ,но ние считаме ,че тя може да се оцени само като едно добро начало ,една база , върху която ще се развива бъдещата ни дейност ,а тя като като отчитаме нарастналата активност на противника и в изпълнение указанията на ръководството на министерството ,ще бъде насочена главно към доразвиване и усъвършенстъуване на системите от мерки за общо предотвратяване и тази от агентурно-оперативни мерки ,за пресичане на всички канали за изтичане на ДТ .

Отпечатано в 3 екз

№ 1 - отд 13 ,У-ние "И" ВТУ

№ 2 - д.№104

№ 3 - ИОО

Изп.К.СТРАШНИКОВ
Нап.Йорданова - 8665

НАЧАЛНИК
Генерал-майор: Г.МИЛУШЕВ

ОУ-Хс

255.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР - Окръжно у-ние
Хасково
Вх. № 6283 17.6.87

МВР
ЧЕТВЪРТО У-НИЕ-ДС
Рег. № 7030 Екз. № 2
- 1 JUN 1987 г.

ДО
НАЧАЛНИКА НА ОТДЕЛ 05
Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: извършени проверки по линия на Държавна тайна в Хасковски окръг

ДРУГАРЮ НАЧАЛНИК,

В изпълнение плана на отдела, по Ваша заповед на 21 и 22.05.1987 г. полковник Борис Рибаров и лейтенант Пламен Ранчев, бяхме командировани в ОУ на МВР - гр.Хасково със следните задачи:

1. Запознаване с организацията на работа по опазване на държавната тайна в Окръжен стопански комбинат по съобщенията (ОСКС).

2. Проверка на охраната, пропускателната система и съхраняването на поверителните материали в обект 683 на ОСКС.

3. Извършване на контролна проверка в Окръжен съвет на организацията за съдействие на отбраната (ОС на ОСО).

4. Провеждане среща със ст.лейтенант Иван Желев от РУ на МВР Димитровград във връзка с бъдещата му работа като офицер

256

по сигурността и режима в СХК-Димитровград и по подготовката за заслушването му по линия на ДТ през второто полугодие.

За задачите на проверката информирахме подполковник Неделчо Делчев, началник отдел ДС в ОУ на МВР - Хасково.

Информация за организацията на работата по опазване на държавната тайна в ОСКС направиха инж. Мария Сакаджийски - зам.-директор по техническата част на комбината и Велко Тодоров - началник отдел "Специален" и завеждащ поверителната служба. В основни линии изискванията на ръководните документи се познават и се спазват. Др.В.Тодоров е назначен на тази длъжност отпреди един месец. Приел е поверителната служба с комисия и с протокол.

След посещението и извършената проверка в обект 683, беше проведена среща с др.Сакаджийски, където в присъствието на др.Тодоров и др.Ангел Панев - началник на обекта, направихме препоръки за отстраняване на следните констатирани слабости:

- на ведомствената милиция да се предоставят образци и спесимени на имащите право да издават пропуски за обект 683;

- всички служители от обект 683 и някои длъжности от ОСКС да бъдат включени в Номенклатурния списък и по установения ред да бъдат представени за съгласуване по т.4 от приложението към Правилника за опазване на държавната тайна в НРБ;

- проектно-сметните документации на обекта, които са в три комплекта да се прегледат и се остави само един за постоянно ползуване;

- писмата и заявките за връзки, които се получават от Асоциация "Съобщения" да се предоставят по установения ред за ползуване от началника и ръководителите на смени на обект 683, след приключване работа с тях да се връщат на поверителната служба за прила-

гане към дело;

- охраната през деня на ОСКС се осъществява от един пазач, без помощта на отрядник, което е недостатъчно за сигурността на сградата на комбината.

Контролната проверка в ОС на ОСО показа, че препоръките дадени на предишната проверка са изпълнени и в поверителното деловод ство е създаден необходимият ред в отчетността и съхраняването на материалите. Помещението е оборудвано с решетки и сигнална инсталация. Все още не е направено необходимото за съгласуване на служителите за работа с поверителни материали.

С констатациите от проверката и препоръките, които бяха направени към ръководствата на проверените обекти беше информиран др.полковник Иван Димов - зам.-началник по ДС на ОУ на МВР-Хасково.

В изпълнение на точка 4 от плана за проверката беше проведена среща с м-р Пилев - зам.-началник по ДС на РУ на МВР - Димитровград и ст.лейтенант Ив.Желев ОСР в Стопанския химически комбинат в града.

Ст.лейтенант Желев досега е обслужвал комбината в качеството си на ОР по ДС. Запознат е с оперативната обстановка, познава добре производството и се ползува с авторитет пред ръководството на комбината. Предстои в скоро време издаване на заповедта от Асоциацията за назначаването му като директор по режима и охраната. Във връзка с предстоящото заслушване, бяха дадени указания на др.Желев за подработването на личен план по контраразузнавателното обезпечаване на комбината и официален такъв по линия на ДТ, който да бъде утвърден от ръководството на СХК. Обърнато му беше внимание на по-важните въпроси по предстоящото заслушване, по които е необходимо да се подготви за доклад.

258

4

Съвместно със ст.лейтенант Желев беше посетена поверителната служба в СХК. Дейността й е организирана правилно, но предвид големият обем на работа е наложително, втората длъжност (вакантна в момента) да се заеме.

Ще бъде целесъобразно заслушването на ст.лейтенант Желев да се проведе на място и по възможност през четвъртото тримесечие, с оглед да му се даде възможност да навлезе в работата на СХК.

Отп.: в 3 екз.

№ 1 - за доклад
№ 2 - ОУ-МВР-Хасково
№ 3 - отдел 06
Изп.: Рибаров/Ранчев-05
Нап.: Спасова-5608
29.05.1987 г.

ИЗГОТВИЛИ:
1. _____
(полк.Б.Рибаров)
2. _____
(лет.Пл.Ранчев)

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: [illegible] Секретар: [illegible]

210

ОБЩИНСКИ НАРОДЕН СЪВЕТ
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН КОМИТЕТ
ГР.ЕЛХОВО

Препис!

З А П О В Е Д

Изх.№-ЛС/Р-52/7.02/1990год.

Във връзка с изпълнението на чл.7, буква"г" от Закона за изменение и допълнение на Закона за задграничните паспорти и на основание протоколно решение на Министерския съвет на Народна република България,

Н А Р Е Ж Д А М:

Поради работа с документи, представляващи държавна тайна да не се издават задгранични паспорти на следните лица:

1. - специалист в комисията по ПСД.

Заповедта влиза в сила от 1.01.1990година и важи до 31.12.1990г включително.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ИК НА ОбНС: /п/
/Ат.Чунчев/

Вярно с оригинала:
/Т.Христова/

СПИСЪК НА ПО-ЧЕСТО СРЕЩАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БОДК – Бюро за обслужване на дипломатически корпус

ГВ – Гранични войски

ГО – Гражданска отбрана

ГСМ – Горивно смазочни материали

ГУДР - Главно управление на дъжавните резерви

ГУТП – Главно управление „Трудова повинност“

ДИП – Държавно индустриално предприятие

ДКО – Държавен комитет по отбрана

ДМП – Държавно минно предприятие

ДПК – Държавна планова комисия

ДСО – Държавно стопанско обединение

ДСП – Държавно спедиторско предприятие

КДС – Комитет за държавна сигурност

МВТ – Министерство на външната търговия

ОКС – Окръжен кооперативен съюз

ОНС – Окръжен народен съвет

ОРО – Офицер по режима и охраната

ОРОН – Оперативен работник на обществени начала

ОСКС – Окръжен стопански комбинат по съобщенията

ОСО – Организация за съдействие на отбраната

ОТП – Окръжно търговско предприятие

СИВ – Съвет за икономическа взаимопомощ

СОНС – Селски общински народен съвет

СОНС – Столичен общински народен съвет

ТАБСО – Транспортно-авиационното българо-съветско общество

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФОНДОВЕ И АРХИВНИ ЕДИНИЦИ

Източник МВР:

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 1, а. е. 1748; 1806; 2332; 3150; 3978
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 2, а. е. 184; 317; 542
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 7, а. е. 116; 164; 308; 429
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 9, а. е. 30; 64
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 10, а. е. 1377; 1437; 1557; 2002
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 11, а. е. 219
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 1, оп. 12, а. е. 301; 385
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 3, а. е. 159; 294
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 4, а. е. 36; 69; 100
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 5, а. е. 4
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 3, оп. 4, а. е. 1011
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 6, оп. 5, а. е. 15
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 11, оп. 1, а. е. 358
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 20, оп. 1, а. е. 79; 351
АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 66, оп. 1, а. е. 65
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-486

ОД Хасково:

АКРДОПБГДСРСБНА – VI-Л-7 (Хс)
АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-52 (Хс)

ОД Ямбол:

АКРДОПБГДСРСБНА – VI-Л-98 (Яб)

Из архивите на ДС

899

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ОПАЗВАНЕТО НА ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА (1944 - 1991)

Първо издание

ISBN – 978-619-7361-41-4

Star®

alfa_star@mail.bg